

Innehållsförteckning

7	Inkomster.....	555
7.1	Offentliga sektorns skatteintäkter.....	555
7.1.1	Skatt på arbete.....	556
7.1.2	Skatt på kapital.....	560
7.1.3	Skatt på konsumtion och insatsvaror.....	562
7.1.4	Skattekvoten.....	563
7.2	Inkomster på statens budget.....	563
7.2.1	Skatteinkomster.....	563
7.2.2	Övriga inkomster.....	563
7.2.3	Ändrad redovisning av inkomstitlar.....	565
7.3	Jämförelse med prognosen i 2011 års ekonomiska vårproposition och uppföljning av statens budget för 2010 och 2011.....	566
7.3.1	Jämförelse med prognosen i 2011 års ekonomiska vårproposition.....	566
7.3.2	Uppföljning av statens budget för 2010 och 2011.....	568
8	Utgifter.....	573
8.1	Utgifterna på statens budget och takbegränsade utgifter.....	573
8.1.1	Utgiftsramar för 2012.....	574
8.1.2	Utgifter 2011–2015.....	575
8.1.3	Utvecklingen av de takbegränsade utgifterna 2011–2015.....	578
8.2	Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med 2011 års ekonomiska vårproposition.....	584
8.2.1	Nya föreslagna och aviserade reformer för 2012–2015.....	586
8.2.2	Övriga utgiftsförändringar jämfört med 2011 års ekonomiska vårproposition.....	601
8.2.3	Pris- och löneomräkning.....	603
8.3	Uppföljning av utgifterna på statens budget och takbegränsade utgifter 2011.....	604
8.3.1	Utgiftsprognos 2011.....	604
9	Det ekonomiska läget i kommunsektorn.....	613
9.1	Inledning och förutsättningar.....	613
9.2	Kommunsektorns inkomster.....	614
9.2.1	Kommunsektorns skatteintäkter.....	615
9.2.2	Statsbidrag.....	616
9.3	Kommunsektorns utgifter.....	616
9.3.1	Kommunal konsumtion i löpande priser.....	617
9.4	Finansiellt sparande och ekonomiskt resultat i kommunsektorn....	618
9.5	Kommunalt finansierad produktion av varor och tjänster.....	619
9.5.1	Kommunal konsumtion och kostnader i fasta priser.....	620

9.5.2	Kommunalt finansierad sysselsättning.....	620
9.6	Demografi och kostnader i skola och omsorg.....	622
9.7	Beräkningarna i budgetpropositionen för 2012 jämfört med beräkningarna i 2011 års ekonomiska vårproposition.....	625
10	Den offentliga sektorns finanser, statens budgetsaldo och statsskuld.....	629
10.1	Utgifts- och inkomstförändringar.....	630
10.2	Den offentliga sektorns finanser.....	631
10.2.1	Statens finanser.....	633
10.2.2	Ålderspensionssystemet.....	637
10.2.3	Kommuner och landsting.....	638
10.3	Den ekonomiska ställningen och skuldutvecklingen.....	639
10.3.1	Den ekonomiska ställningen.....	639
10.3.2	Skuldutvecklingen.....	641
10.4	Jämförelse med 2011 års ekonomiska vårproposition.....	643
10.4.1	Den offentliga sektorns finanser jämfört med 2011 års ekonomiska vårproposition.....	643
10.4.2	Statens budgetsaldo jämfört med 2011 års ekonomiska vårproposition.....	644
10.5	Finansiellt sparande i EU, Japan och Förenta staterna samt bruttoskuld i EU-länderna.....	645
11	Lån, garantier och beställningsbemyndiganden.....	649
11.1	Finansiering av anläggningstillgångar och rörelsekapital.....	649
11.1.1	Låneramar för 2012.....	649
11.1.2	Räntekontokrediter för 2012.....	651
11.1.3	Statlig utlåning.....	652
11.1.4	Övriga kreditramar.....	653
11.2	Statliga garantier.....	653
11.3	Beställningsbemyndiganden.....	655
11.4	Bemyndigande att överskrida anslag.....	657
12	Granskning av finanspolitiken och ekonomisk styrning.....	661
12.1	Granskning av finanspolitiken.....	661
12.1.1	EU 2020 och den europeiska terminen.....	661
12.1.2	Finanspolitiska rådet.....	665
12.2	Ekonomisk styrning.....	669
12.2.1	Resultatstyrningen.....	669
12.2.2	Den finansiella styrningen.....	670
12.2.3	Rätt utbetalningar från välfärdssystemen.....	670
12.2.4	Intern styrning och kontroll samt internrevision.....	673
12.3	Översyn av vissa bestämmelser i budgetlagen.....	674

Bilagor

- Bilaga 1 Specifikation av budgetens utgifter och inkomster 2012*
- Bilaga 2 Tabellsamling makroekonomisk utveckling och offentliga finanser*
- Bilaga 3 Ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män*
- Bilaga 4 Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2012
(bilaga till avsnitt 6.2, 6.3, 6.9, 6.15, 6.17.1 och 6.18)*
- Bilaga 5 Höjd beloppsgräns för avdrag för resor och Höjt schablonavdrag vid andrahandsuthyrning av bostäder
(bilaga till avsnitt 6.4 och 6.17.2)*
- Bilaga 6 Justering av procentsats för förskott av egenavgifter
(bilaga till avsnitt 6.6)*
- Bilaga 7 Sänkt skatt på restaurang- och cateringtjänster
(bilaga till avsnitt 6.11)*
- Bilaga 8 Investeringsparkonto och ändrad beskattning av kapitalförsäkring
(bilaga till avsnitt 6.13)*
- Bilaga 9 Ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare
(bilaga till avsnitt 6.14)*
- Bilaga 10 Skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet
(bilaga till avsnitt 6.16)*

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 15 september 2011

Tabellförteckning

7.1 Totala skatteintäkter jämfört med prognosen i vårpropositionen för 2011	556
7.2 Bruttoeffekter av ändrade skatte- och avgiftsregler	556
7.3 Skatt på arbete	556
7.5 Faktisk och underliggande utveckling av kommunernas skatteunderlag	557
7.4 Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster på statens budget.....	558
7.6 Skattereduktioner.....	560
7.7 Fastighetsskatt och kommunal fastighetsavgift	561
7.8 Skatt på konsumtion och insatsvaror.....	562
7.9 Skattekvot.....	563
7.10 Antaganden och förändringar jämfört med 2011 års ekonomiska vårproposition	566
7.11 Aktuell prognos jämfört med 2011 års ekonomiska vårproposition samt statens budget för 2010 och 2011	567
7.12 Förändring av totala skatteintäkter till följd av regeländringar, bruttoeffekter i förhållande till föregående år.....	570
8.1 Utgifter på budgetens utgiftsområden och takbegränsade utgifter 2010– 2015.....	574
8.2 Utgiftsramar 2012	575
8.3 Utgifter per utgiftsområde 2010–2015	577
8.4 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med föregående år.....	578
8.5 Generella statsbidrag till kommunsektorn 2009–2015 jämfört med budgetpropositionen för 2009.....	579
8.6 Utgiftsförändringar 2011–2015 i förhållande till föregående år till följd av tidigare beslutade, aviserade och nu föreslagna reformer och finansieringar	580
8.7 Helårsekvivalenter, 20–64 år, i vissa ersättningssystem	581
8.8 Volymer inom olika transfereringssystem	583
8.9 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med 2011 års ekonomiska vårproposition	584
8.10 Förändring av utgiftsramar 2012–2015 jämfört med 2011 års ekonomiska vårproposition	585
8.11 Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar	597
8.12 Volymer 2012–2015.....	602
8.13 Pris- och löneomräkning för 2012.....	604
8.14 Takbegränsade utgifter och statsskuld räntor m.m. 2011.....	604
8.15 Beräknad förändring av anslagsbehållningar 2011.....	608
8.16 Utgifter 2011	609
9.1 Löner, arbetade timmar och lönesumma.....	615
9.2 Skatter och statsbidrag.....	615
9.3 Årlig förändring av statsbidrag enligt nationalräkenskaperna.....	616
9.4 Totala utgifter för kommuner och landsting	617
9.5 Kommunsektorns finanser	618

9.6 Kommunal konsumtion och kostnader i fasta priser	620
9.7 Antalet arbetade kommunfinansierade timmar	621
9.8 Kommunfinansierad sysselsättning	622
9.9 Budgetpropositionen för 2012 i förhållande till 2011 års ekonomiska vårproposition	625
10.1 Föreslagna utgifts- och inkomstförändringar 2011–2015, effekt på offentliga sektorns finansiella sparande	630
10.2 Utgifts- och inkomstförändringar 2010–2015 i förhållande till föregående år av tidigare beslutade och aviserade samt föreslagna och aviserade reformer och finansieringar, effekt på offentliga sektorns finansiella sparande	631
10.3 Den konsoliderade offentliga sektorns finanser	632
10.4 Skatter och avgifter	632
10.5 Den offentliga sektorns utgifter	633
10.6 Statens inkomster och utgifter	633
10.7 Statens finansiella sparande och budgetsaldo	634
10.8 Statens budgetsaldo 2010–2015	635
10.9 Statens budgetsaldo samt justering för större engångseffekter 2010–2015	637
10.10 Ålderspensionssystemet	637
10.11 Inkomstindex, balanstal och balansindex	638
10.12 Kommunsektorns finanser	638
10.13 Den offentliga sektorns tillgångar och skulder	639
10.14 Den offentliga sektorns finansiella förmögenhet	641
10.15 Statsskuldens förändring 2010–2015	642
10.16 Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld och bidrag till förändringen	642
10.17 Offentliga sektorns inkomster och utgifter. Aktuell prognos och förändringar jämfört med 2011 års ekonomiska vårproposition	643
10.18 Offentliga sektorns finansiella ställning. Förändringar jämfört med 2011 års ekonomiska vårproposition	644
10.19 Förändring av statens budgetsaldo 2011–2015 jämfört med 2011 års ekonomiska vårproposition	644
11.1 Låneram för 2012	650
11.2 Investeringslån och låneramar 2002–2011	651
11.3 Räntekontokreditram för 2012	652
11.4 Statlig utlåning 2012	652
11.5 Övriga kreditramar 2012	653
11.6 Garantramar och utfärdade garantier	654
11.7 Anslag vars ändamål 2012 omfattar garantiverksamhet	655
11.8 Sammanfattande redovisning av beställningsbemyndiganden avseende 2012	656

Diagramförteckning

7.1 Totala skatteintäkter.....	555
7.2 Arbetade timmar, timlön och lönesumma	557
7.3 Transfereringsinkomster som andel av underlaget för skatt på arbete.....	557
7.4 Antal personer som betalar statlig inkomstskatt	559
7.5 Kapitalvinster, aktieprisindex och fastighetsprisindex.....	560
7.6 Skatt på företagsvinster.....	561
7.7 Hushållens konsumtion i löpande priser och underliggande intäkter från mervärdesskatt 1996–2015	562
8.1 Utgifter för arbetslöshetsförsäkringen och arbetsmarknadspolitiska program samt antalet helårsekvivalenter i arbetslöshetsförsäkringen och arbetsmarknadspolitiska program 2010–2015	581
8.2 Utgifter för sjuk- och rehabiliteringspenning och sjuk- och aktivitetsersättning samt antalet helårsekvivalenter i sjuk- och rehabiliteringspenning och sjuk- och aktivitetsersättning 2010–2015	582
8.3 Skillnad mellan utgiftsprognos för 2011 och ursprungligt anvisade medel på statens budget för 2011 för vissa utgiftsområden	605
9.1 Skatteintäkter och statsbidrag 2002–2015	615
9.2 Konsumtionen i löpande priser	618
9.3 Utvecklingen av det ekonomiska resultatet före extraordinära poster i kommuner och landsting.....	619
9.4 Kommunal konsumtion och kostnader i fasta priser	620
9.5 Antal arbetade kommunfinansierade timmar	621
9.6 Kommunalt finansierad sysselsättning och sysselsättning i kommunsektorn	622
9.7 Kommunfinansierad sysselsättning som andel av totala sysselsättningen i ekonomin.....	622
9.8 Kostnadsandelar	623
9.9 Styckkostnader i förskola, grundskola, gymnasieskola och äldreomsorg	623
9.10 Antalet barn och kostnader i förskolan	624
9.11 Elevantal och kostnader i grundskolan	624
9.12 Elevantal och kostnader i gymnasieskolan	624
9.13 Antalet äldre och kostnader i äldreomsorgen.....	624
10.1 Den offentliga sektorns finansiella sparande	632
10.2 Inkomster och utgifter.....	632
10.3 Statens budgetsaldo 2000–2015.....	635
10.4 Inkomstindex och balansindex	637
10.5 Utvecklingen av kommunsektorns inkomster och utgifter samt finansiella sparande	639
10.6 Bidrag till förändringen av den offentliga sektorns förmögenhet.....	640
10.7 Den offentliga sektorns tillgångar och skulder	640
10.8 Den offentliga sektorns finansiella förmögenhet.....	641
10.9 Statsskuldens utveckling 2000–2015	641
10.10 Den konsoliderade bruttoskulden.....	642

10.11 Den offentliga sektorns finansiella sparande i EU, Japan och USA.....	645
10.12 Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld i EU.....	645
11.1 Myndigheternas investeringslån juni 2001–juni 2011	651

7

Inkomster

7 Inkomster

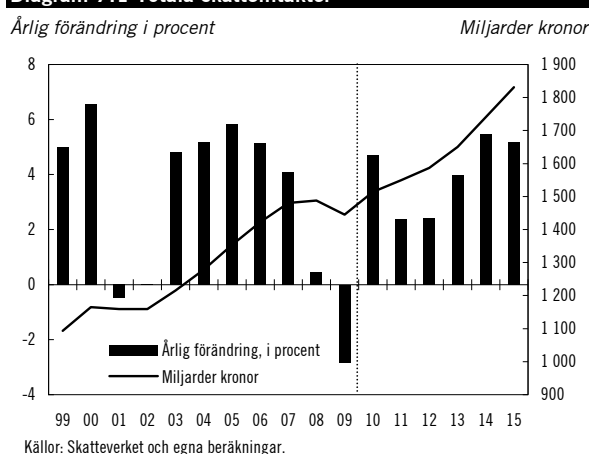
Sammanfattning

- Det dämpade konjunkturläget den närmaste tiden medför att skatteintäkterna 2011 och 2012 ökar betydligt långsammare än 2010.
- År 2013–2015 väntas skatteintäkterna öka snabbare igen i takt med att konjunkturåterhämtningen tar fart.
- Jämfört med prognosen i 2011 års ekonomiska vårproposition har de totala skatteintäkterna reviderats ned med mellan 10 och 76 miljarder kronor per år 2011–2015. Det beror till övervägande del på konjunkturavmattningen i svensk ekonomi.

7.1 Offentliga sektorns skatteintäkter

En ökad finansiell oro och en svagare internationell utveckling leder till att tillväxten i svensk ekonomi dämpas kraftigt den närmaste tiden. Det för med sig en betydligt långsammare ökning av skatteintäkterna 2011 och 2012 jämfört med den starka ökningen 2010. En dämpad privat konsumtion och en tydlig inbromsning i ökningen av antalet arbetade timmar leder till att mervärdesskatteintäkterna och intäkterna från skatt på arbete endast ökar svagt. Den låga tillväxten leder i kombination med den ökade finansiella oron dessutom till lägre intäkter från skatt på kapital. I takt med att konjunkturåterhämtningen åter tar fart ökar skatteintäkterna starkare igen fr.o.m. 2013. Diagram 7.1 visar utvecklingen av de totala skatteintäkterna från 1999–2015.

Diagram 7.1 Totala skatteintäkter

Jämfört med prognosen i 2011 års ekonomiska vårproposition har tillväxtutsikterna för svensk ekonomi reviderats ned betydligt, vilket har fört med sig stora revideringar i prognosen för de totala skatteintäkterna. Försvagningen på arbetsmarknaden, med en betydligt lägre tillväxt i antalet arbetade timmar, leder till lägre utbetalda löner och lägre intäkter från skatt på arbete jämfört med bedömningen i vårpropositionen. Samtidigt bedöms bolagsskatteintäkterna och intäkterna från skatt på hushållens kapitalvinster bli lägre än tidigare. Vidare har ett lägre ränteläge i ekonomin lett till att intäkterna från avkastningsskatten har reviderats ned. Hushållens konsumtion har reviderats ned betydligt, vilket leder till lägre intäkter från mervärdesskatt. Därtill leder förslaget i denna proposition om sänkt mervärdesskatt för restaurang- och cateringtjänster till att intäkterna blir 5,4 miljarder kronor lägre fr.o.m. 2012. Sammanlagt har de totala skatteintäkterna reviderats ned med mellan 10 och 76 miljarder kronor 2011–2015

jämfört med prognosen i vårpropositionen (se tabell 7.1).

Tabell 7.1 Totala skatteintäkter jämfört med prognosen i vårpropositionen för 2011

Miljarder kronor

	Prognos					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Skatt på arbete	-1	-1	-17	-29	-27	-27
Skatt på kapital	8	-5	-16	-23	-18	-13
Skatt på konsumtion	0	-6	-21	-24	-22	-18
Övriga skatter	0	2	0	0	0	0
Totala skatteintäkter	7	-10	-55	-76	-67	-58

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.
Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

I tabell 7.2 finns en sammanställning av de beräknade effekterna av regeländringarna på skatteområdet mellan 2009 och 2015. I tabellen visas den årligt tillkommande intäktsförändringen till följd av ändrade skatteregler. Beloppen är periodiserade bruttoeffekter, dvs. de anger storleken på den initiala skatteändringen. I avsnitt 6.21 finns en utförlig förklaring av hur de offentligfinansiella effekterna redovisas.

Tabell 7.2 Bruttoeffekter av ändrade skatte- och avgiftsregler

Miljarder kronor i förhållande till föregående år

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Skatt på arbete	-47	-14	-8	-1	0	0	0
Skatt på kapital	1	1	2	2	-5	1	0
Skatt på konsumtion	0	0	0	-5	3	0	1
Övriga skatter	0	0	-1	0	0	0	0
Totala skatteintäkter	-46	-13	-7	-4	-2	1	2

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.
Källa: Egna beräkningar.

År 2012 beräknas de totala skatteintäkterna bli ca 4 miljarder kronor lägre till följd av ändrade skatteregler. Intäkterna från skatt på konsumtion bedöms bli 5,4 miljarder kronor lägre till följd av förslaget om sänkt mervärdesskatt på restaurang- och cateringtjänster. Intäkterna från skatt på kapital beräknas bli högre 2012 till följd av förslaget om schablonbeskattning av andelsägare i fonder och införandet av investeringsparkonton. De ändrade reglerna för beskattning av investeringsfonder medför att skatteintäkterna från skatt på kapital beräknas bli lägre 2013.

I tabell 7.12 finns en mer detaljerad uppställning av bruttoeffekterna av regeländringarna på skatteområdet 2006–2015.

Regeringens förslag: Den beräkning av inkomsterna på statens budget för 2012 som sammanställts i bilaga 1 avsnitt 2 godkänns.

Utvecklingen på arbetsmarknaden är viktigast för hur skatteintäkterna utvecklas

Skatteintäkterna från företags- och kapitalvinster är de intäkter som uppvisar störst variation mellan åren. Det är också för dessa skatter som prognososäkerheten normalt är störst på kort sikt. På några års sikt är det emellertid utvecklingen på arbetsmarknaden som är viktigast för hur skatteintäkterna utvecklas, eftersom ca 60 procent av intäkterna utgörs av skatt på arbetsinkomster.

För att illustrera känsligheten hos beräkningarna av skatteintäkterna kan nämnas att en ökning av antal arbetade timmar med 1 procent ökar skatteintäkterna från skatt på arbete med 7–8 miljarder kronor. En ökning av hushållens konsumtion med 1 procent (och bibehållen sammansättning) ökar mervärdesskatteintäkterna med drygt 1,5 miljarder kronor.

7.1.1 Skatt på arbete

Skatt på arbete kan delas in i direkta och indirekta skatter. De direkta skatterna består av kommunal och statlig inkomstskatt, allmän pensionsavgift, skattereduktioner samt artistskatt. De indirekta skatterna på arbete består av arbetsgivaravgifter och egenavgifter. Intäkterna från skatt på arbete beräknas uppgå till ca 58 procent av de totala skatteintäkterna 2012.

Tabell 7.3 Skatt på arbete

Miljarder kronor om inte annat anges

	Utfall	Prognos					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Aktuell beräkning	867	874	897	928	968	1 019	1 067
Utveckling (%)	-4,6	0,7	2,7	3,5	4,3	5,3	4,7

Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

Intäkterna från skatt på arbete väntas öka från 874 till 1 067 miljarder kronor mellan 2010 och 2015 (se tabell 7.3).

År 2011 uppgår intäkterna från skatt på arbete till 26 procent av BNP, vilket är en minskning

med 0,4 procentenheter jämfört med 2010 (se tabell 7.9).

Lönesummetillväxten bromsar in

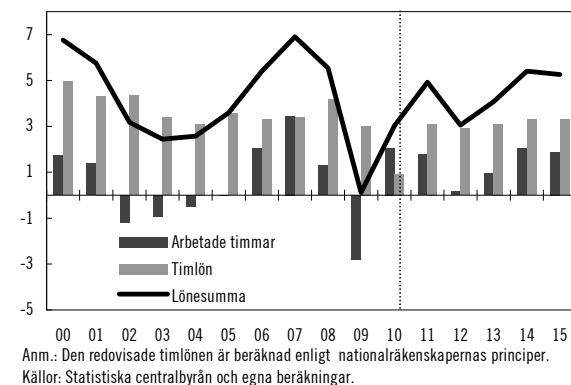
Utbetalda löner, dvs. lönesumman, utgör drygt 70 procent av underlaget för skatt på arbete. Det innebär att förändringen av antalet arbetade timmar och timlönen är av störst betydelse för utvecklingen av skatteintäkterna. Resterande del av skatteunderlaget består av skattepliktiga transfereringar till hushållen.

År 2011 beräknas lönesumman växa med 4,9 procent (se diagram 7.2), vilket är mer än 2010, då ökningstakten var 3,0 procent. Till följd av den tillfälliga konjunkturavmattningen väntas lönesummans tillväxt växla ned till 3,1 procent 2012. Återstoden av prognosperioden (2013–2015) växer lönesumman med i genomsnitt 4,9 procent årligen.

Skillnaden i ökningen av lönesumman mellan olika år beror främst på skillnaden i utvecklingen av antalet arbetade timmar (se diagram 7.2).

Diagram 7.2 Arbetade timmar, timlön och lönesumma

Årlig procentuell förändring

År 2012–2015 beräknas timlönen öka med i genomsnitt 3,2 procent per år, medan antalet arbetade timmar ökar med i genomsnitt omkring 1,3 procent per år. En mer utförlig beskrivning av utvecklingen av antalet arbetade timmar och av timlönen finns i avsnitt 5.4 och 5.5.

Transfereringarna till hushållen ökar igen från och med 2012

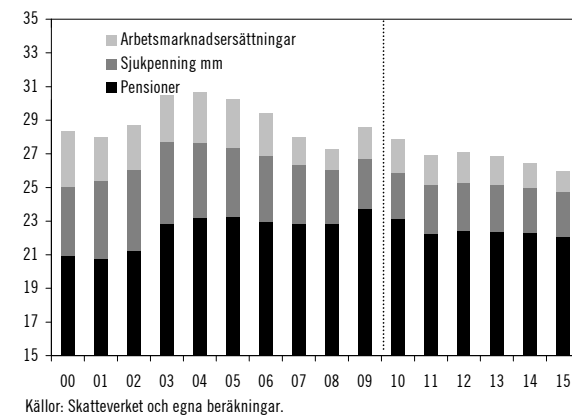
Prognosen för transfereringarna till hushållen baseras dels på utvecklingen av antalet pensionärer, sjukskrivna och arbetslösa, dels på löne- och prisutvecklingen, eftersom de flesta ersättningarna är kopplade till inkomst- och prisbasbelopp.

Transfereringarna till hushållen väntas öka något som andel av skatteunderlaget 2012 (se

diagram 7.3). Den ökade andelen förklaras dels av de försämrade arbetsmarknadsutsikterna, vilket ökar arbetsmarknadsersättningarna, dels av att pensionerna ökar starkt i förhållande till lönesumman 2012. År 2013–2015 minskar andelen transfereringar något, framför allt till följd av att läget på arbetsmarknaden åter förbättras och att pensionerna väntas växa något långsammare än lönesumman. En mer utförlig beskrivning av utvecklingen av transfereringarna till hushållen finns i avsnitt 8.1.2.

Diagram 7.3 Transfereringsinkomster som andel av underlaget för skatt på arbete

Procent

Kommunal inkomstskatt

Intäkterna från kommunal inkomstskatt väntas öka från 535 till 628 miljarder kronor mellan 2011 och 2015. År 2011 och 2012 beräknas det kommunala skatteunderlaget öka med 2,3 respektive 3,3 procent (se tabell 7.5). Att skatteunderlaget har en lägre ökningstakt 2011, trots att de utbetalda lönerna ökar mer 2011 än 2012, beror på det höjda grundavdraget för pensionärer. Den underliggande utvecklingen av skatteunderlaget, dvs. utvecklingen justerad för regeländringar, bedöms 2011 och 2012 uppgå till 3,7 respektive 3,1 procent. År 2013–2015 ökar kommunernas skatteunderlag med i genomsnitt 4,3 procent per år.

Tabell 7.5 Faktisk och underliggande utveckling av kommunernas skatteunderlag

Årlig procentuell förändring

	Utfall	Prognos					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Faktisk utveckling	1,3	2,3	2,3	3,3	3,8	4,8	4,4
Underliggande utveckling	1,6	2,9	3,7	3,1	3,8	4,8	4,4

Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

Tabell 7.4 Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster på statens budget

Miljarder kronor

Inkomstår	Utfall	Utfall	Utfall	Utfall	Prognos					
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Skatt på arbete	857,2	873,6	909,0	867,1	873,6	896,9	928,0	968,0	1 018,9	1 067,1
<i>Direkta skatter</i>	<i>490,1</i>	<i>483,0</i>	<i>497,5</i>	<i>475,7</i>	<i>474,7</i>	<i>484,5</i>	<i>503,1</i>	<i>525,5</i>	<i>552,1</i>	<i>575,2</i>
Kommunal inkomstskatt	454,1	479,1	503,4	511,1	523,5	535,4	553,0	574,2	601,7	628,1
Statlig inkomstskatt	41,0	44,8	48,0	40,1	42,5	44,5	44,4	46,2	48,2	49,3
Allmän pensionsavgift	77,3	81,1	85,2	86,8	89,3	93,1	96,4	100,0	105,0	110,1
Skattereduktioner m.m.	-82,4	-122,0	-139,2	-162,5	-180,6	-188,7	-190,8	-194,9	-202,9	-212,5
Artistskatt	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
<i>Indirekta skatter</i>	<i>367,0</i>	<i>390,6</i>	<i>411,5</i>	<i>391,4</i>	<i>398,9</i>	<i>412,5</i>	<i>424,9</i>	<i>442,5</i>	<i>466,8</i>	<i>491,9</i>
Arbetsgivaravgifter	357,0	382,1	404,1	392,4	403,9	422,9	435,7	453,3	477,8	502,9
Egenavgifter	10,9	11,8	12,1	11,5	12,2	12,9	13,4	14,0	14,9	15,7
Särskild löneskatt	28,9	30,2	32,6	32,5	33,1	34,6	35,6	37,0	38,9	40,9
Nedsättningar	-8,8	-10,5	-13,3	-20,5	-25,0	-30,0	-31,6	-32,3	-33,6	-34,7
Skatt på tjänstegruppliv	1,2	0,9	1,2	0,9	1,1	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
Avgifter till premiepensionssystemet	-22,3	-23,9	-25,1	-25,4	-26,4	-29,3	-29,6	-30,8	-32,5	-34,2
Skatt på kapital	192,2	208,7	163,5	160,2	188,5	192,5	192,5	195,2	210,2	225,2
Skatt på kapital, hushåll	37,4	49,7	26,3	24,9	34,5	30,2	31,4	26,2	27,7	30,4
Skatt på företagsvinster	99,1	104,6	83,0	86,5	104,0	111,2	109,5	115,7	123,5	129,9
Avkastningsskatt	11,1	12,8	15,2	12,3	11,8	11,6	10,2	10,3	14,9	19,8
Fastighetsskatt och fastighetsavgift	25,0	25,9	24,0	25,3	26,1	27,1	28,2	29,5	29,9	30,1
Stämpelskatt	9,5	9,4	9,4	8,1	9,0	8,5	9,2	9,7	10,1	10,6
Förmögenhetsskatt	6,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kupongskatt m.m.	3,9	6,3	5,5	3,1	3,1	3,8	4,0	3,9	4,1	4,3
Arvs- och gåvoskatt	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skatt på konsumtion och insatsvaror	375,3	399,0	418,7	422,9	449,7	456,3	462,2	482,4	505,7	531,6
Mervärdesskatt	265,2	284,8	300,3	301,5	324,7	332,4	335,8	351,6	372,4	394,0
Skatt på tobak	8,6	9,7	9,9	10,6	10,6	10,9	11,9	12,0	12,2	12,5
Skatt på etylalkohol	4,2	4,2	4,2	4,4	4,3	4,3	4,2	4,2	4,2	4,2
Skatt på vin m.m.	3,8	4,0	4,1	4,4	4,6	4,6	4,7	4,7	4,8	4,8
Skatt på öl	2,7	2,8	3,1	3,3	3,2	3,2	3,2	3,2	3,3	3,3
Energiskatt	38,2	38,2	38,8	40,1	41,2	41,5	41,6	42,5	43,3	44,4
Koldioxidskatt	24,7	25,1	25,7	26,1	27,3	26,0	26,7	26,9	27,4	29,2
Övriga skatter på energi och miljö	4,7	4,7	5,1	4,1	4,7	4,7	5,0	6,2	6,2	6,3
Skatt på vägtrafik	11,8	13,1	16,0	16,4	16,4	15,9	16,2	17,5	18,0	18,5
Skatt på import	5,2	5,9	5,9	5,2	5,7	5,7	5,9	6,3	6,8	7,4
Övriga skatter	6,3	6,5	5,6	6,7	7,1	7,2	7,1	7,1	7,1	7,0
Restförda och övriga skatter	-1,8	-0,8	-3,3	-4,4	2,2	4,1	4,6	4,8	4,9	4,9
Restförda skatter	-5,4	-7,6	-8,2	-7,8	-5,7	-5,4	-4,9	-4,9	-4,9	-4,9
Övriga skatter	3,5	6,8	4,9	3,4	7,9	9,6	9,5	9,7	9,8	9,8
Totala skatteintäkter	1 422,8	1 480,5	1 487,9	1 445,8	1 514,0	1 549,9	1 587,4	1 650,3	1 739,7	1 828,9
Avgår, EU-skatter	-9,4	-7,3	-7,3	-6,8	-7,1	-7,2	-7,4	-7,9	-8,5	-9,1
Offentliga sektorns skatteintäkter	1 413,5	1 473,2	1 480,6	1 439,0	1 506,9	1 542,7	1 580,0	1 642,4	1 731,2	1 819,7
Avgår, kommunala skatteintäkter	-454,1	-479,1	-515,5	-524,8	-537,4	-549,5	-568,0	-589,5	-617,2	-643,8
Avgår, avgifter till ålderspensionssystemet	-159,6	-168,9	-178,1	-178,8	-183,6	-195,7	-198,9	-206,8	-217,5	-228,6
Statens skatteintäkter	799,7	825,2	787,0	735,4	785,8	797,5	813,1	846,2	896,4	947,4

Tabell 7.4 Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster på statens budget forts.

Miljarder kronor

Inkomstår	Utfall	Utfall	Utfall	Utfall	Prognos					
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Statens skatteintäkter	799,7	825,2	787,0	735,4	785,8	797,5	813,1	846,2	896,4	947,4
Periodiseringar	6,6	-9,7	21,8	-29,6	-6,3	28,3	0,2	-6,8	-0,2	-5,0
Uppbördsförskjutningar	-3,6	-2,0	36,2	-2,4	-7,4	12,0	2,9	3,1	-1,4	-3,2
Betalningsförskjutningar	10,3	-6,5	-15,6	-22,7	-0,5	16,7	-1,6	-8,7	2,4	-0,6
varav kommuner och landsting	6,3	9,0	-4,2	-22,1	13,8	24,6	-8,7	-7,1	0,4	0,3
varav ålderspensionssystemet	2,8	1,5	-0,7	-1,3	3,0	0,2	-0,4	0,7	0,9	0,9
varav privat sektor	1,0	-14,5	-8,1	-4,7	-16,3	-7,7	7,5	-2,3	1,0	-1,8
varav kyrkosektorn	-0,1	0,4	0,5	-0,3	-1,1	-0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
varav EU	0,2	-2,9	-3,1	5,7	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Anstånd	0,0	-1,2	1,1	-4,6	1,6	-0,3	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2
Statens skatteinkomster	806,3	815,5	808,7	705,8	779,5	825,9	813,3	839,4	896,2	942,4
Övriga inkomster	4,0	48,2	92,6	3,8	0,0	37,5	19,8	17,1	13,6	13,6
2000 Inkomster av statens verksamhet	43,4	66,5	53,0	48,1	41,8	54,8	49,2	46,9	44,8	47,2
3000 Inkomster av försäld egendom	0,1	18,0	76,5	0,1	0,2	25,0	15,0	15,0	15,0	15,0
4000 Återbetalning av lån	2,1	2,0	1,9	1,7	1,7	1,5	1,4	1,2	1,1	0,9
5000 Kalkylmässiga inkomster	7,8	8,2	8,7	8,9	8,9	11,2	11,3	11,3	12,3	13,1
6000 Bidrag m.m. från EU	12,4	13,0	11,0	11,7	13,0	14,2	13,0	13,7	12,8	11,8
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-48,2	-51,9	-56,2	-66,8	-65,5	-69,0	-70,0	-71,0	-72,5	-74,4
8000 Utgifter som ges som krediteringar på skattekontot	-13,7	-7,7	-2,4	0,0	0,0	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Inkomster på statens budget	810,3	863,7	901,3	709,5	779,5	863,4	833,1	856,5	909,8	956,0

Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

Statlig inkomstskatt

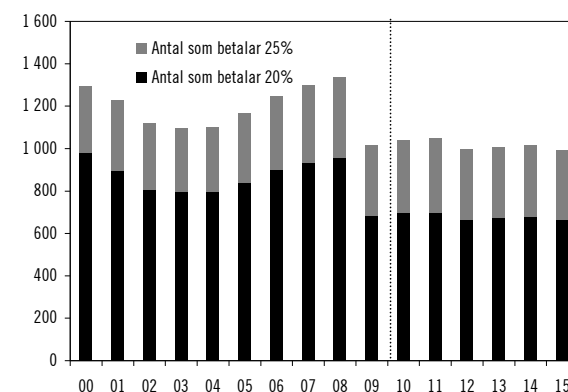
Konjunkturåterhämtningen under 2010 har medfört att intäkterna från statlig inkomstskatt har ökat från 40 miljarder kronor 2009 till 43 miljarder kronor 2010 (se tabell 7.4). Intäkterna från statlig inkomstskatt väntas fortsätta öka med omkring 2 miljarder kronor 2011. Till följd av att konjunkturen dämpas beräknas intäkterna från statlig inkomstskatt minska 2012. I takt med att konjunkturen åter förstärks ökar intäkterna igen 2013.

År 2012 beräknas antalet personer som betalar statlig inkomstskatt minska något till följd av att timlönen i ekonomin bedöms öka påtagligt svagare än det s.k. jämförelsetal¹⁵⁴ med vilket skiktgränserna för statlig inkomstskatt skrivs upp (se diagram 7.4). Under återstoden av prognosperioden väntas antalet personer som

betalar statlig skatt förbli relativt oförändrat. Antalet personer som betalar statlig skatt bestäms utöver timlöneutvecklingen i förhållande till jämförelsetalet även av ålderssammansättningen och inkomstfördelningen.

Diagram 7.4 Antal personer som betalar statlig inkomstskatt

Tusental personer

Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

¹⁵⁴ Jämförelsetalet anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni andra året före taxeringsåret och prisläget i juni tredje året före taxeringsåret plus två procentenheter.

Skattereduktioner och allmän pensionsavgift

Skattereduktionerna beräknas sammanlagt uppgå till mellan 189 och 212 miljarder kronor 2011–2015 (se tabell 7.6). Jobbskatteavdraget beräknas öka från 80 miljarder kronor 2011 till 92 miljarder kronor 2015.

Tabell 7.6 Skattereduktioner

Miljarder kronor

	Utfall		Prognos				
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Allmän pensionsavgift	-87	-89	-93	-96	-100	-105	-110
Fastighetsavgift	0	0	0	0	0	0	0
Sjöinkomst	0	0	0	0	0	0	0
Jobbskatteavdrag	-65	-77	-80	-82	-84	-88	-92
HUS-avdrag	-10	-14	-16	-12	-10	-9	-10
Gåvor till ideell verksamhet				0	0	0	0
Summa	-163	-181	-189	-191	-195	-203	-212

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

HUS-avdraget (skattereduktionen för ROT- och RUT-tjänster) beräknas minska från 16 miljarder kronor 2011 till 10 miljarder kronor 2015. Minskningen beror på att efterfrågan på ROT-arbeten antas mattas av successivt under prognosperioden. Skattereduktionerna för RUT-tjänsterna uppgår till 1,7 miljarder kronor 2011 och beräknas öka till 2,5 miljarder kronor 2015.

Underlaget för den allmänna pensionsavgiften utgörs av pensionsgrundande ersättningar, varför intäkterna från denna avgift följer utvecklingen av skatteunderlaget för de direkta skatterna på arbete. Intäkterna från den allmänna pensionsavgiften förväntas öka från 93 miljarder kronor 2011 till 110 miljarder kronor till 2015. Alla skattskyldiga som betalar allmän pensionsavgift får en skattereduktion med 100 procent av avgiften, vilket innebär att skattereduktionen för den allmänna pensionsavgiften ökar i samma utsträckning.

Arbetsgivaravgifter och egenavgifter

Intäkterna från de indirekta skatterna på arbete bedöms uppgå till drygt 412 miljarder kronor 2011. Arbetsgivar- och egenavgifter utgör den huvudsakliga delen av intäkterna. Även för intäkterna från arbetsgivar- och egenavgifterna är det utvecklingen på arbetsmarknaden som är av störst betydelse. Efter att ha haft en ganska svag tillväxt under 2009 förstärks underlaget fr.o.m.

2010. Intäkterna från arbetsgivar- och egenavgifterna väntas öka varje år under prognosperioden (se tabell 7.4)

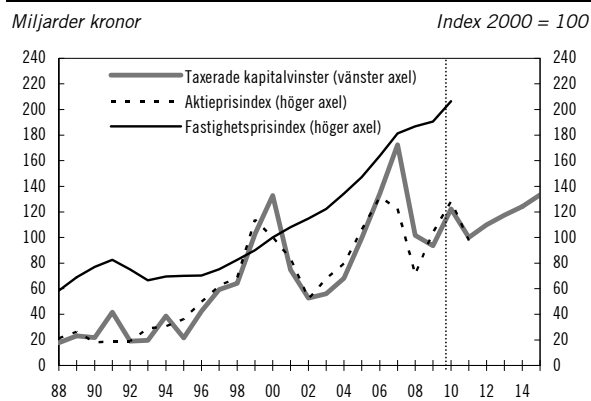
7.1.2 Skatt på kapital

Skatt på kapital består i huvudsak av skatt på hushållens kapitalinkomster, skatt på företagsvinster, avkastningsskatt samt fastighetsskatt och kommunal fastighetsavgift. År 2012 beräknas intäkterna från skatt på kapital utgöra ca 12 procent av de totala skatteintäkterna. Intäkterna från skatt på företagsvinster utgör mer än hälften av intäkterna från skatt på kapital.

Hushållens kapitalvinster minskar till följd av börsoron

Hushållens kapitalinkomster fastställs i den årliga taxeringen av hushållens inkomster, som är klar i november året efter inkomståret. Det innebär att 2010 års kapitalinkomster ännu inte är fastställda och att skatteintäkterna för 2010 fortfarande är en prognos. Prognosen bygger på det preliminära taxeringsutfall som Skatteverket publicerade i augusti 2011.

Huvuddelen av skatteintäkterna från hushållens kapitalinkomster kommer från taxerade kapitalvinster. År 2010 bedöms de taxerade kapitalvinsterna uppgå till 122 miljarder kronor, vilket nästan är 30 miljarder kronor högre än 2009. Den kraftiga ökningen av kapitalvinsterna beror på den starka börsutvecklingen andra halvåret 2009 och på stigande fastighetspriser.

Diagram 7.5 Kapitalvinster, aktieprisindex och fastighetsprisindex

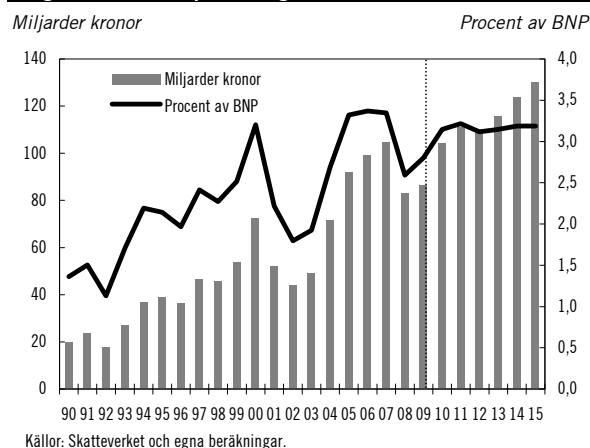
Källor: Statistiska centralbyrån, Affärsvärlden och egna beräkningar.

Nedgången på börsen den senaste tiden beräknas tillsammans med det dämpade konjunkturläget medföra att kapitalvinsterna minskar till 100 miljarder kronor 2011. I diagram 7.5 visas aktieprisindex och fastighetsprisindex tillsammans med utfall och prognos för de taxerade kapitalvinsterna. På grund av svårigheterna med att göra prognoser för kapitalvinster antas att vinsterna fr.o.m. 2012 återgår till en genomsnittlig historisk nivå på drygt 3 procent av BNP.

Skatt på företagsvinster minskar 2012

Finanskrisen och den därpå följande lågkonjunktoren fick stort genomslag i företagssektorn och intäkterna från skatt på företagsvinster föll med drygt 20 procent mellan 2007 och 2008. Vinsterna i verkstadsindustrin föll även 2009, men eftersom flera andra branscher återhämtade sig och ökade sina vinster steg skatteintäkterna redan 2009, om än relativt måttligt. Vinstökningen i företagen fortsatte 2010 och företagens bokslut för detta år visar på kraftigt förbättrade resultat jämfört med 2009. Skatteintäkterna beräknas ha ökat relativt kraftigt 2010 för att då uppgå till 104 miljarder kronor (se diagram 7.6). Även 2011 beräknas intäkterna öka, om än i måttligare takt.

Diagram 7.6 Skatt på företagsvinster

Det dämpade konjunkturläget den närmaste tiden medför att bolagsskatteintäkterna faller tillbaka något 2012. I takt med att tillväxten åter tar fart bedöms intäkterna öka fr.o.m. 2013, men i en långsammare takt än 2010 och 2011.

Avkastningsskatt

Intäkterna från avkastningsskatten, som tas ut på sparande i pensions- och kapitalförsäkringar, bedöms minska med drygt 10 procent mellan 2011 och 2012. Det beror dels på att det stora börsfallet den senaste tiden medför att värdet av livbolagens tillgångar väntas bli lägre, dels på att statslåneräntan, som ligger till grund för beräkningen av avkastningsskatten, bedöms bli lägre 2012 än 2011. Intäkterna från avkastningsskatten påverkas i hög grad av hur statslåneräntan utvecklas. Om statslåneräntan ökar med 1 procentenhet ökar intäkterna från avkastningsskatten året därpå med ca 3,5 miljarder kronor. Statslåneräntan beräknas stiga igen fr.o.m. 2013, vilket gör att intäkterna ökar kraftigt 2014 och 2015. År 2015 beräknas de uppgå till knappt 20 miljarder kronor (se tabell 7.4).

Intäkterna från fastighetsskatt och fastighetsavgift ökar 2012

Intäkterna från fastighetsskatt och kommunal fastighetsavgift beräknas uppgå till drygt 28 miljarder kronor 2012, vilket är ca 1 miljard kronor högre än 2011 (se tabell 7.7). Ökningen beror i huvudsak på fastighetstaxeringen av småhus 2012. År 2013 bedöms intäkterna sammanlagt uppgå till drygt 29 miljarder kronor. Ökningen jämfört med 2012 beror på fastighetstaxeringen av hyreshus och industrifastigheter.

Tabell 7.7 Fastighetsskatt och kommunal fastighetsavgift

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Småhus	12,2	12,1	12,3	13,3	13,4	13,7	13,9
varav kommunal avgift	11,4	11,7	11,8	12,7	12,8	13,1	13,3
Hyreshus, bostadslägenheter	2,8	2,8	2,8	2,8	2,9	2,9	2,9
varav kommunal avgift	2,7	2,7	2,7	2,7	2,8	2,8	2,8
Hyreshus, lokaler	5,9	6,7	6,8	6,9	7,5	7,6	7,8
Industrier	1,5	1,6	1,6	1,6	1,7	1,7	1,7
Vattenkraft	2,9	2,9	3,7	3,7	3,9	3,9	3,9
Summa	25,3	26,1	27,1	28,2	29,5	29,9	30,1

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

7.1.3 Skatt på konsumtion och insatsvaror

Skatt på konsumtion och insatsvaror består av mervärdesskatt och punktskatter. År 2012 beräknas intäkterna från skatt på konsumtion och insatsvaror utgöra ca 29 procent av de totala skatteintäkterna, varav skatteintäkterna från mervärdesskatten motsvarar 21 procentenheter och skatteintäkterna från punktskatterna 8 procentenheter. Prognosen för intäkterna från skatt på konsumtion och insatsvaror redovisas i tabell 7.8.

Tabell 7.8 Skatt på konsumtion och insatsvaror

Miljarder kronor och årlig procentuell förändring

	Utfall		Prognos				
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Skatt på konsumtion	423	450	456	462	482	506	532
Utvecklingstakt (%)	1,0	6,3	1,5	1,3	4,4	4,8	5,1
Mervärdesskatt	302	325	332	336	352	372	394
Utvecklingstakt (%)	0,4	7,7	2,4	1,0	4,7	5,9	5,8
Punktskatter	121	125	124	126	131	133	138
Utvecklingstakt (%)	2,4	3,0	-0,9	2,0	3,4	1,9	3,3

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.
Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

Mervärdesskatt

Intäkterna från mervärdesskatt kommer i huvudsak från hushållens konsumtion. Eftersom mervärdesskatten är differentierad mellan olika varu- och tjänstegrupper beror intäkterna både på den totala konsumtionen och på sammansättningen i konsumtionen. Skattebasen för mervärdesskatten består också av offentlig konsumtion samt av investeringar och förbrukning i både näringsliv och offentlig sektor i verksamheter som saknar skatteplikt, och som därmed inte kan dra av ingående mervärdesskatt. Av de totala mervärdesskatteintäkterna kommer ca 80 procent från den privata sektorn. Staten och kommunerna svarar för 8 respektive 12 procent av mervärdesskatteintäkterna.

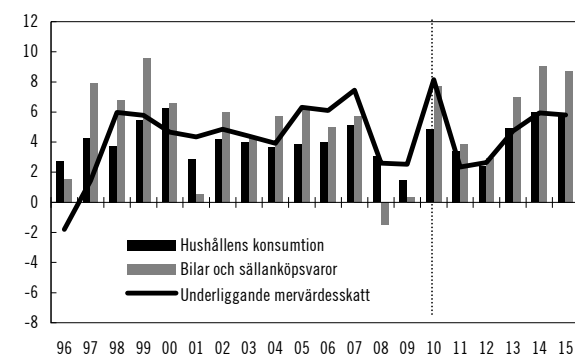
Under 2010 tog hushållens konsumtion åter fart efter att ha utvecklats svagt både 2008 och 2009. Från att i princip ha stagnerat 2009 ökade konsumtionen av bilar och sällanköpsvaror igen. Vidare ökade konsumtionen av energivaror kraftigt. Samtidigt ökade investeringarna, efter att ha fallit under 2009. Sammantaget ledde detta till att mervärdesskatteintäkterna 2010 ökade med drygt 7 procent till 325 miljarder kronor. Mervärdesskatteintäkterna från den privata kon-

sumtionen ökade procentuellt sätt mer än den totala ökningen av hushållens konsumtion i löpande priser till följd av att andelen konsumtion av bilar och sällanköpsvaror, som beskattas med den högsta skattesatsen (25 procent), ökade.

Under första halvåret 2011 har hushållens konsumtion ökat svagt. En generell oro över den framtida konjunkturutvecklingen och utvecklingen av hushållens tillgångar bidrar till stor osäkerhet hos hushållen. Konsumtionen väntas därför öka betydligt svagare 2011 och 2012 jämfört med 2010. Tillsammans med att ökningstakten i investeringar är lägre 2012 än 2011 medför det att den underliggande ökningen av mervärdesskatteintäkterna, dvs. ökningen exklusive regeländringar, dämpas de närmaste åren (se diagram 7.7). I takt med att konsumtionen och investeringarna åter tar fart ökar mervärdesskatteintäkterna snabbare igen 2013–2015. I denna proposition föreslår regeringen att mervärdesskattesatsen för restaurang- och cateringtjänster sänks från 25 procent till 12 procent fr.o.m. den 1 januari 2012. Detta bedöms leda till drygt 5 miljarder kronor lägre skatteintäkter fr.o.m. 2012.

Diagram 7.7 Hushållens konsumtion i löpande priser och underliggande intäkter från mervärdesskatt 1996–2015

Årlig procentuell förändring

Anm.: Den underliggande mervärdesskatten exkluderar effekten av ändrade skatteregler.
Källor: Skatteverket, Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Punktskatter

Punktskatterna skiljer sig från mervärdesskatten genom att de oftast är baserade på konsumerad kvantitet i stället för på marknadspriset.¹⁵⁵ I

¹⁵⁵ Skattesatserna för tobaksskatten samt energi- och koldioxidskatterna omräknas dessutom med hänsyn till förändringen av konsumentprisindex.

likhet med vad som gäller för övriga skatter är det på kort sikt, vid sidan av förändrade skatteregler, konjunkturen som betyder mest för hur intäkterna från punktskatterna utvecklas. Att konjunkturen nu mattas av bidrar till att ökningen av punktskatteintäkterna blir ganska måttlig den närmsta tiden. Mellan 2010 och 2012 växer intäkterna från punktskatterna endast med 1 miljard kronor, från 125 miljarder kronor 2010, till 126 miljarder kronor 2012 (se tabell 7.8). I takt med att konjunkturen stärks väntas intäkterna från punktskatterna öka med i genomsnitt 3,7 miljarder kronor per år 2013–2015.

Intäkterna från skatt på energi och koldioxid svarar för knappt 55 procent av de totala punktskatteintäkterna. År 2011 bedöms intäkterna från energi- och koldioxidskatt sammantaget uppgå till 67 miljarder kronor. Av de totala intäkterna från energi- och koldioxidskatt härrör 36 procent från bostadssektorn, 61 procent från transportsektorn och 3 procent från industrin. De intäkter som härrör från industrin och transportsektorn är starkt kopplade till konjunkturutvecklingen, medan de intäkter som härrör från bostadssektorn även påverkas av andra faktorer, såsom väderförhållanden.

Från och med 2013 kommer utsläppsrätter i ökad omfattning säljas på auktion i stället för att delas ut kostnadsfritt till de sektorer som omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter. Intäkterna från denna försäljning bedöms uppgå till 1,3 miljarder kronor per år 2013–2015. Redan under 2012 kommer flygbranschen att betala för sina utsläppsrätter. Intäkterna från denna försäljning bedöms dock bli relativt begränsade.

Intäkterna från punktskatter på alkohol och tobak utgör knappt 20 procent av punktskatteintäkterna. Sammanlagt beräknas intäkterna uppgå till mellan 23 och 25 miljarder kronor per år 2011–2015. Regeringen föreslår i denna proposition att skatten på tobak ska höjas för samtliga tobaksvaror fr.o.m. 2012. Detta bedöms medföra att skatteintäkterna från tobaksskatten blir 0,8 miljarder kronor högre fr.o.m. 2012.

7.1.4 Skattekvoten

Skattekvoten visar förhållandet mellan de totala skatteintäkterna och BNP. Störst inverkan på förändringen av skattekvoten har normalt regelförändringar i skattesystemet. År 2011

väntas skattekvoten minska med 1 procentenhet jämfört med året innan, vilket främst förklaras av det höjda grundavdraget för pensionärer och av en förändrad sammansättning av hushållens konsumtion. Att kvoten för skatt på arbete väntas öka något 2012 (se tabell 7.9) beror framför allt på att skattereduktionen för ROT-tjänster, som har ökat varje år sedan införandet, väntas minska 2012 och på att ökningstakten för de nedsatta arbetsgivaravgifterna för unga antas minska.

Tabell 7.9 Skattekvot

Procent av BNP

	Utfall		Prognos				
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Skattekvot	46,8	45,8	44,8	45,2	44,9	44,9	44,9
varav							
Skatt på arbete	28,1	26,4	26,0	26,4	26,3	26,3	26,2
Skatt på kapital	5,2	5,7	5,6	5,5	5,3	5,4	5,5
Skatt på konsumtion	13,7	13,6	13,2	13,1	13,1	13,1	13,0
Övriga skatter	-0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

Källor: Statistiska centralbyrån, Skatteverket och egna beräkningar.

7.2 Inkomster på statens budget

7.2.1 Skatteinkomster

I statens budget tillämpas periodiserad redovisning av skatterna. Det innebär att skatterna redovisas under det inkomstår då den skattepliktiga händelsen ägde rum. Inkomster på statens budget ska enligt budgetlagen (2011:204) redovisas kassamässigt, dvs. när de faktiska in- och utbetalningarna av skatterna sker. Av denna anledning tillämpas även kassamässig redovisning av statens skatter. De kassamässiga skatteinkomsterna består av betalningar som kan avse skatter för olika inkomstår. Skillnaden mellan statens skatteintäkter och skattinkomster utgörs av periodiseringar. Periodiseringarna består i sin tur av uppbörds- och betalningsförskjutningar samt anstånd.

7.2.2 Övriga inkomster

Utfall och prognoser för de inkomster som redovisas under Övriga inkomster på statens budget framgår av tabell 7.4. År 2011 beräknas dessa inkomster uppgå till sammanlagt

37,5 miljarder kronor, vilket är 37,5 miljarder kronor högre än utfallet för 2010. Ökningen förklaras främst av att inkomsterna av statens verksamhet 2011 beräknas till 54,8 miljarder kronor jämfört med 41,8 miljarder kronor 2010 samt av att inkomster av försåld egendom 2011 uppgår till 25 miljarder kronor jämfört med 0 kronor 2010. Prognosen avseende övriga inkomster för 2012–2015 uppgår till mellan 14 och 20 miljarder kronor per år.

Inkomster av statens verksamhet

Inkomster av statens verksamhet består bl.a. av utdelningar från statligt aktieinnehav, affärsverkens inlevererade överskott, Riksbankens inlevererade överskott, ränteinkomster och offentligt rättsliga avgifter.

Prognosen för aktieutdelningar (exklusive Svenska Spel AB och Systembolaget AB) uppgår till cirka 27 miljarder kronor 2011. I detta ingår utdelningar av engångskaraktär med ca 6 miljarder kronor utöver de ordinarie utdelningarna. Prognosen för 2012 avseende aktieutdelningarna är 23 miljarder kronor och för 2013–2015 uppgår prognosen till 22–24 miljarder kronor per år. Den lägre prognosen för 2012 beror framför allt på lägre utdelningar av engångskaraktär jämfört med 2011. Inkomsterna från arbetslöshetsavgiften beräknas minska mellan 2011 och 2015 med ca 1,0 miljarder kronor till följd av lägre utgifter för arbetslöshetsförsäkringen. Riksbankens inlevererade överskott uppgår till mellan 6,2 och 4,2 miljarder kronor per år 2011–2013 för att fr.o.m. 2014 minska till ca 1,5 miljarder kronor. Den lägre utdelningen 2014 och framåt är en effekt av att Riksbankens ovanligt höga justerade resultat för 2008 utgår ur beräkningsunderlaget för bankens utdelningar.

Jämfört med prognosen i 2011 års ekonomiska vårproposition har de ovan angivna inkomsterna reviderats ned med 1,3–2,3 miljarder kronor 2012–2014. Dessa förändringar är bl.a. hänförliga till förändrade antaganden kring inkomster från statens aktieinnehav till följd av lägre förväntade överskott inom bolagssektorn. För 2015 har inkomsterna reviderats ned med ca 0,5 miljarder kronor. Revideringen beror främst på förändrade antaganden för Riksbankens inlevererade överskott.

Inkomster av försåld egendom

Under inkomststypen Inkomster av försåld egendom redovisas försäljningar av olika typer av statlig egendom. Inkomster från försäljningar av aktier i statligt ägda bolag utgör vanligtvis den största delen av dessa inkomster.

Inkomsterna för 2011 förväntas beräkningstekniskt uppgå till 25 miljarder kronor. För 2012–2015 antas försäljningsinkomsterna beräkningstekniskt uppgå till 15 miljarder kronor per år.

Jämfört med bedömningen i 2011 års ekonomiska vårproposition har det beräkningstekniska antagandet reviderats ned med 10 miljarder kronor per år 2012–2014 och ökats från 0 till 15 miljarder kronor för 2015. Bakgrunden till förändringen av det beräkningstekniska antagandet är regeringens förändrade mandat i frågan om försäljningar av statliga bolag (bet. 2010/11:NU7, rskr. 2010/11:190).

Återbetalning av lån

Under inkomststypen Återbetalning av lån redovisas bland annat återbetalning av studiemedel (avser lån upptagna före 1989) och återbetalning av övriga lån. År 2011 beräknas inkomsterna under denna inkomststyp uppgå till 1,5 miljarder kronor, varav återbetalningar av studiemedel utgör den största delen.

År 2012–2015 beräknas inkomsterna från studiemedelsavgifter minska eftersom antalet återbetalare blir färre. Studiemedelsavgiften är den årliga återbetalningspliktiga delen (amorteringen) av studiemedel tagna före 1989. I takt med att antalet låntagare som återbetalat hela skulden på lån tagna före 1989 ökar, minskar dessa inkomster.

Kalkylmässiga inkomster

Under inkomststypen Kalkylmässiga inkomster redovisas vissa avskrivningar och amorteringar samt statliga pensionsavgifter, som utgör merparten av inkomsterna.

För 2011 beräknas inkomsterna uppgå till 11,2 miljarder kronor, varav 10,6 miljarder kronor utgörs av inkomster från statliga pensionsavgifter. År 2012–2015 ökar inkomsterna något och förväntas 2015 uppgå till

13,1 miljarder kronor. Hela ökningen förklaras i princip av ökade inkomster från statliga pensionsavgifter.

Jämfört med prognosen i 2011 års ekonomiska vårproposition har inkomsterna reviderats med relativt små belopp, med undantag för 2012 där prognosen justerats upp med ca 0,7 miljarder kronor. Justeringen förklaras huvudsakligen av att Chalmers tekniska högskola har medgett att få lösa in delar av sin pensionsskuld genom att betala en engångspremie som redovisas mot inkomsttiteln 5211 *Statliga pensionsavgifter*.

Bidrag m.m. från EU

Under inkomsttypen Bidrag m.m. från EU redovisas bidrag från olika EU-fonder inom EU:s budget. De största enskilda bidragen avser Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Europeiska jordbruksfonden. Bidragen är främst kopplade till utgifter på anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, utgiftsområde 19 Regional tillväxt, utgiftsområde 22 Kommunikationer samt utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Inkomsterna för 2011 beräknas sammantaget uppgå till 14,2 miljarder kronor. De prognostiserade inkomsterna minskar något över tid och beräknas uppgå till 11,8 miljarder kronor 2015.

Jämfört med prognosen i 2011 års ekonomiska vårproposition har inkomsterna reviderats upp med 0,9 miljarder kronor 2011. Endast mindre revideringar har gjorts för 2012–2015 jämfört med bedömningen i vårpropositionen.

Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet

Inkomsttypen Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet består av två delar: tillkommande inkomster och avräkningar i anslutning till skattesystemet.

Tillkommande inkomster består av inkomster som bruttoredo visas på statens budget. Motsvarande poster avräknas på andra inkomstitlar eller förekommer med samma belopp på budgetens utgiftssida. Det gäller t.ex. skatter som tillfaller EU som den mervärdesskattebaserade EU-avgiften och tullmedel. Under tillkommande inkomster redovisas också kommunala utjämningsavgifter enligt lagen (1993:387)

om stöd och service till vissa funktionshindrade. De tillkommande inkomsterna uppgår till mellan 10 och 12 miljarder kronor 2011–2015.

Den största delen av avräkningarna utgörs av statliga och kommunala myndigheters kompensation för betald mervärdesskatt. Under avräkningar redovisas dessutom avgiftsintäkter som redovisas på myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret, t.ex. insättnings- och stabilitetsavgifter.

Utgifter som ges som krediteringar på skattekonto

Inom inkomsttypen Utgifter som ges som krediteringar på skattekonto redovisas stöd som enligt nationalräkenskaperna är att likställa med utgifter. Redovisningen syftar till att öka riksdagens möjligheter att granska statens budget.

I princip har alla skattekrediteringar som funnits tidigare upphört eller flyttats till budgetens utgiftssida. Fram t.o.m. 2011 redovisades i princip enbart jämställdhetsbonusen under denna inkomsttyp. Jämställdhetsbonusen föreslås flyttas till budgetens utgiftssida fr.o.m. den 1 januari 2012.

7.2.3 Ändrad redovisning av inkomstitlar

I statens budget för 2012 tillkommer följande inkomstitlar:

1155 *Gåvor till ideell verksamhet*
1459 *Intäkter från EU:s handel med utsläppsrätter.*

Inkomstitelgruppen

1260 *Avgifter till pensionssystemet*
byter namn och heter fortsättningsvis
1260 *Avgifter till premiepensionssystemet.*

Samtidigt byter inkomstitel

1261 *Avgifter till pensionssystemet*
namn och heter fortsättningsvis
1261 *Avgifter till premiepensionssystemet.*

Inkomstiteln

1154 *Husarbeten*
byter namn och heter fortsättningsvis
1154 *HUS-avdrag.*

7.3 Jämförelse med prognosen i 2011 års ekonomiska vårproposition och uppföljning av statens budget för 2010 och 2011

7.3.1 Jämförelse med prognosen i 2011 års ekonomiska vårproposition

I detta avsnitt jämförs prognosen för skatteintäkterna i denna proposition med prognosen i 2011 års ekonomiska vårproposition. Vidare görs en uppföljning av inkomsterna på statens budget för 2010 och 2011. Prognoskillnaderna finns redovisade i tabell 7.11. I tabell 7.10 finns de viktigaste ekonomiska antagandena för skatteprognoserna och en jämförelse mot prognosen i vårpropositionen.

Skatt på arbete

För 2010 och 2011 är intäkterna från skatt på arbete i stort sett oförändrade jämfört med prognosen i 2011 års ekonomiska vårproposition. För 2012–2015 har intäkterna reviderats ned med mellan 17 och 29 miljarder kronor per år. Det beror framför allt på att den förväntade konjunkturavmattningen medför färre antal arbetade timmar och en lägre ökning av timlönen än i vårpropositionen. Intäkterna från indirekta skatter på arbete påverkas också av att prognosen för de nedsatta arbetsgivaravgifterna för unga har reviderats upp, vilket bidrar till lägre intäkter.

Skatt på kapital, hushåll

Mot bakgrund av det preliminära taxeringsutfallet för 2010 har hushållens taxerade kapitalvinster reviderats upp jämfört med prognosen i 2011 års ekonomiska vårproposition. Det har inneburit att skatteintäkterna för 2010 har reviderats upp med ca 5 miljarder kronor.

För 2011–2015 har intäkterna från hushållens kapitalinkomster reviderats ned. Det beror på att kapitalvinstprognosen har reviderats ned till följd av den senaste tidens börsoro och på att ränteläget i ekonomin nu bedöms bli lägre än vad som antogs i vårpropositionen. Vidare leder förslaget i denna proposition om ändrade regler för beskattning av investeringsfonder till att intäkterna från skatt på hushållens kapitalinkomster har reviderats ned fr.o.m. 2013.

Tabell 7.10 Antaganden och förändringar jämfört med 2011 års ekonomiska vårproposition

Årlig procentuell förändring om inget annat anges

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
BNP, marknadpris ¹	-3,6	7,0	4,5	1,7	4,6	5,4	5,2
Diff. VÅP11	0,0	0,2	-0,2	-2,9	-0,6	0,8	0,8
Arbetade timmar ²	-2,8	2,1	1,8	0,2	0,9	2,0	1,9
Diff. VÅP11	0,0	0,0	-0,2	-1,8	-0,9	0,7	1,3
Timlön ³	3,0	0,9	3,1	2,9	3,1	3,3	3,3
Diff. VÅP11	0,0	0,0	0,6	-0,4	-0,5	-0,4	-0,4
Utbetald lönesumma, skatteunderlag	0,1	3,0	4,9	3,1	4,1	5,4	5,3
Diff. VÅP11	0,0	0,0	0,5	-2,3	-1,4	0,3	0,9
Arbetslöshet ⁴	6,5	6,0	5,5	5,8	5,7	4,8	4,0
Diff. VÅP11	0,0	0,0	0,5	1,3	1,7	1,3	0,7
Arbetsmarknads-politiska program ⁵	2,7	3,9	3,7	3,8	3,7	3,2	2,7
Diff. VÅP11	0,0	0,0	0,0	0,8	1,2	1,1	0,8
Hushållens konsumtionsutgifter ¹	1,5	4,8	3,2	2,4	5,0	6,0	5,7
Diff. VÅP11	0,0	0,0	-1,3	-2,8	-0,5	1,0	1,3
Kommunal medelutdebitering ⁶	31,52	31,56	31,55	31,55	31,55	31,55	31,55
Diff. VÅP11	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Statslåneränta ⁶	3,1	2,8	2,8	2,6	3,5	4,4	4,6
Diff. VÅP11	0,0	0,0	-0,6	-1,2	-1,0	-0,5	-0,3
KPI juni-juni	-0,8	0,9	2,7	1,2	1,8	2,6	2,5
Diff. VÅP11	0,0	0,0	0,5	-0,9	-1,0	-0,1	0,0
Inkomstbasbelopp ⁷	50,9	51,1	52,1	54,6	55,7	57,5	59,7
Diff. VÅP11	0,0	0,0	0,0	0,3	-0,2	-0,5	-0,5
Prisbasbelopp ⁷	42,8	42,4	42,8	44,0	44,5	45,3	46,5
Diff. VÅP11	0,0	0,0	0,0	0,2	-0,2	-0,6	-0,7
Inkomstindex	139,3	139,7	142,3	149,3	152,4	157,1	163,3
Diff. VÅP11	0,0	0,0	0,0	0,9	-0,5	-1,5	-1,3
Skiktgräns ⁸	367,6	372,1	383,0	401,1	413,8	429,4	449,3
Diff. VÅP11	0,0	0,0	0,0	2,0	-1,5	-5,7	-6,5
Övre skiktgräns ⁸	526,2	532,7	548,3	574,3	592,5	614,9	643,4
Diff. VÅP11	0,0	0,0	0,0	3,0	-2,1	-8,1	-9,3

¹Löpande priser, procentuell förändring.

²Kalenderkorrigerat, anställda.

³Enligt nationalräkenskapernas definition.

⁴Arbetslöshet 16–64 år enligt tidigare definition, s.k. öppen arbetslöshet.

⁵Procent av arbetskraften enligt tidigare definition (exkl. heltidsstuderande arbetssökande).

⁶Procent.

⁷Tusentals kronor.

⁸Avser skiktgräns för statlig inkomstskatt. Tusentals kronor.

Källor: Statistiska centralbyrån, Skatteverket och egna beräkningar.

Tabell 7.11 Aktuell prognos jämfört med 2011 års ekonomiska vårproposition samt statens budget för 2010 och 2011

Miljarder kronor

Inkomstår	Aktuell prognos 2010	Jmf. SB 2010	Aktuell prognos 2011	Jmf SB 2011	Jämförelse med 2011 års ekonomiska vårproposition					
					Prognos					
					2010	2011	2012	2013	2014	2015
Skatt på arbete	873,6	8,9	896,9	4,5	-1,3	-1,1	-17,4	-29,1	-26,7	-26,9
<i>Direkta skatter</i>	474,7	-2,4	484,5	3,2	-0,8	0,8	-6,0	-11,2	-9,3	-13,1
Kommunal inkomstskatt	523,5	9,6	535,4	6,9	-2,1	1,2	-6,9	-13,2	-12,2	-13,8
Statlig inkomstskatt	42,5	0,4	44,5	2,7	0,8	1,6	-0,1	-0,3	0,5	0,5
Allmän pensionsavgift	89,3	2,2	93,1	-0,3	-0,1	0,2	-1,3	-2,5	-2,3	-1,5
Skattereduktioner m.m.	-180,6	-14,5	-188,7	-6,1	0,6	-2,2	2,3	4,8	4,7	1,8
<i>Indirekta skatter</i>	398,9	11,3	412,5	1,3	-0,5	-1,9	-11,4	-17,9	-17,4	-13,8
Arbetsgivaravgifter	403,9	11,8	422,9	5,8	0,2	1,8	-8,0	-14,5	-13,7	-10,0
Egenavgifter	12,2	0,7	12,9	0,5	-0,2	-0,1	-0,5	-0,7	-0,7	1,6
Särskild löneskatt	33,1	1,5	34,6	0,1	-0,4	-0,3	-1,0	-1,6	-1,6	-1,3
Nedsättningar	-25,0	-2,1	-30,0	-4,3	-0,1	-2,4	-2,3	-1,9	-2,2	-4,6
Skatt på tjänstegruppliv	1,1	0,0	1,3	0,5	0,0	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Avgifter till premiepensionssystemet	-26,4	-0,7	-29,3	-1,3	0,0	-1,0	0,2	0,6	0,6	0,4
Skatt på kapital	188,5	31,5	192,5	2,8	7,6	-4,7	-16,4	-22,9	-18,2	-13,3
Skatt på kapital, hushåll	34,5	10,5	30,2	-2,8	4,8	-2,9	-1,3	-5,6	-4,4	-1,0
Skatt på företagsvinster	104,0	22,7	111,2	6,4	1,8	-1,3	-9,5	-9,2	-5,2	-4,6
Avkastningsskatt	11,8	-2,0	11,6	0,3	0,3	0,3	-5,0	-8,0	-8,4	-7,4
Fastighetsskatt	26,1	0,1	27,1	0,3	0,7	0,8	0,8	1,7	1,7	1,4
Stämpelskatt	9,0	0,8	8,5	-1,8	0,0	-1,6	-1,4	-1,5	-1,5	-1,6
Kupongskatt m.m.	3,1	-0,7	3,8	0,3	0,0	0,0	0,0	-0,3	-0,2	-0,1
Skatt på konsumtion och insatsvaror	449,7	32,0	456,3	0,6	0,2	-6,1	-21,1	-23,9	-22,3	-17,9
Mervärdesskatt	324,7	29,3	332,4	3,1	0,3	-4,9	-19,0	-21,9	-19,3	-14,4
Skatt på tobak	10,6	-0,7	10,9	0,1	0,0	0,3	1,1	1,0	0,9	0,8
Skatt på etylalkohol	4,3	-0,1	4,3	-0,3	0,0	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Skatt på vin m.m.	4,6	0,0	4,6	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Skatt på öl	3,2	0,0	3,2	-0,1	0,0	0,0	-0,1	-0,1	0,0	0,0
Energiskatt	41,2	1,0	41,5	-0,4	0,0	-0,1	-0,8	-1,4	-1,9	-2,3
Koldioxidskatt	27,3	1,2	26,0	-0,9	0,0	-0,6	-0,5	-0,7	-1,0	-1,2
Övriga skatter på energi och miljö	4,7	-0,3	4,7	0,0	0,0	-0,1	0,1	1,3	1,3	1,2
Skatt på vägtrafik	16,4	0,0	15,9	-0,4	0,0	-0,1	-1,0	-1,1	-1,3	-1,3
Skatt på import	5,7	0,9	5,7	-0,6	0,0	-0,6	-0,8	-0,9	-0,9	-0,9
Övriga skatter	7,1	0,7	7,2	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Restförda skatter och övriga skatter	2,2	7,2	4,1	3,3	0,0	1,5	0,0	0,0	0,1	0,1
Restförda skatter	-5,7	3,5	-5,4	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga skatter	7,9	3,7	9,6	2,1	0,0	1,5	0,0	0,0	0,1	0,1
Totala skatteintäkter	1 514,0	79,7	1 549,9	11,2	6,6	-10,5	-54,9	-75,9	-67,2	-58,0
Avgår EU-skatter	-7,1	-1,0	-7,2	0,5	0,0	0,5	0,8	0,9	0,9	0,8
Offentliga sektorns skatteintäkter	1 506,9	78,7	1 542,7	11,8	6,6	-9,9	-54,1	-75,0	-66,3	-57,1
Avgår, kommunala inkomstskatter	-537,4	-9,4	-549,5	-6,7	2,1	-1,2	6,9	13,2	12,2	14,0
Avgår, avgifter till ålderspensionssystemet	-183,6	-5,1	-195,7	-4,5	0,1	-4,1	2,8	5,5	5,3	3,7
Statens skatteintäkter	785,8	64,1	797,5	0,6	8,8	-15,2	-44,4	-56,3	-48,8	-39,3

Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

Skatt på företagsvinster

Intäkterna från skatt på företagsvinster 2010 har reviderats upp med knappt 2 miljarder kronor jämfört med prognosen i 2011 års ekonomiska vårproposition till följd av Skatteverkets preliminära taxeringsutfall för 2010. År 2011 och framåt har intäkterna från bolagsskatten i stället reviderats ned, vilket beror på de försämrade tillväxtutsikterna i svensk ekonomi. Nedrevideringen är som störst 2012 och 2013, då intäkterna reviderats ned med ca 9 miljarder kronor per år.

Avkastningsskatt

Intäkterna från avkastningsskatten har reviderats ned med mellan 5 och 8 miljarder kronor per år 2012–2015. Det beror huvudsakligen på att den senaste tidens börsfall har medfört att värdet på livbolagens tillgångar har reviderats ned och att prognosen för statslåneräntan har reviderats ned.

Fastighetsskatt och kommunal fastighetsavgift

Intäkterna från fastighetsskatt och kommunal fastighetsavgift har reviderats upp med 0,7–0,8 miljarder kronor 2010–2012 och med 1,4–1,7 miljarder kronor 2013–2015. Det beror dels på att Skatteverkets preliminära taxeringsutfall har medfört att intäkterna från fastighetsskatt på lokaldelen i hyreshus har reviderats upp fr.o.m. 2010, dels på en ny bedömning av effekterna av fastighetstaxeringen för hyreshus och industri-fastigheter 2013.

Skatt på konsumtion och insatsvaror

Intäkterna från mervärdesskatten har reviderats ned kraftigt 2011–2015 jämfört med bedömningen i 2011 års ekonomiska vårproposition. Det är i huvudsak en följd av att hushållens konsumtion och investeringar har reviderats ned. Vidare medför förslaget i denna proposition om sänkt mervärdesskatt för restaurang- och cateringtjänster att mervärdesskatteintäkterna blir 5,4 miljarder kronor lägre fr.o.m. 2012.

Intäkterna från punktskatterna beräknas 2011–2015 bli mellan 1 och 3 miljarder kronor lägre än vad som bedömdes i vårpropositionen. Det är i första hand intäkterna från energi- och

koldioxidskatten som har reviderats ned, men även intäkterna från fordonsskatt och skatt på import. De lägre intäkterna beror framför allt på den lägre BNP-tillväxten.

7.3.2 Uppföljning av statens budget för 2010 och 2011

Skatt på arbete

Intäkterna från skatt på arbete bedöms uppgå till 874 miljarder kronor 2010, vilket är knappt 9 miljarder kronor högre än statens budget för 2010. Det beror på att utbetalda löner ökade betydligt starkare än väntat. Arbetsmarknaden återhämtade sig snabbare än förväntat och antalet arbetade timmar ökade 2010 med 2,1 procent i stället för ett fall på 2,1 procent som antogs i de beräkningar som låg till grund för budgeten. Trots detta har de direkta skatterna reviderats ner med drygt 2 miljarder kronor. Det beror på att HUS-avdraget (skatte-reduktionen för ROT- och RUT-tjänster) blev högre än beräknat.

År 2011 bedöms intäkterna från skatt på arbete uppgå 897 miljarder kronor, vilket är knappt 5 miljarder kronor högre än budgeten för 2011. Intäkterna har reviderats upp till följd av en starkare återhämtning i svensk ekonomi jämfört med de beräkningar som låg till grund för 2011 års budget.

Skatt på kapital, hushåll

Intäkterna från hushållens skatt på kapitalinkomster 2010 bedöms bli knappt 11 miljarder kronor högre jämfört med budgeten för 2010. Det beror huvudsakligen på att intäkterna från hushållens kapitalvinster bedöms bli högre än förväntat. Det beror också på att skattereduktionen för hushållens ränteutgifter bedöms bli lägre än beräknat.

År 2011 beräknas intäkterna från skatt på hushållens kapitalinkomster uppgå till 30 miljarder kronor, vilket är knappt 3 miljarder kronor lägre än i statens budget för 2011. Det beror i första hand på att kapitalvinsterna har reviderats ned till följd av den senaste tidens oro på de finansiella marknaderna.

Skatt på företagsvinster

År 2010 bedöms intäkterna från skatt på företagsvinster uppgå till 104 miljarder kronor, vilket är nästan 23 miljarder kronor mer än budgeten för 2010. Effekterna av den finansiella oron och den efterföljande lågkonjunkturen 2008 och 2009 blev inte så långvariga som först befarades. Det har lett till att prognosen för företagens vinster successivt har reviderats upp.

Intäkterna från skatt på företagsvinster 2011 bedöms bli 111 miljarder kronor, vilket är drygt 6 miljarder kronor högre än i statens budget för 2011. Även här är revideringen en följd av att konjunkturen återhämtat sig snabbare än förväntat.

Avkastningsskatt

Intäkterna från avkastningsskatten 2010 bedöms bli 2 miljarder kronor lägre än statens budget för 2010. Det är framför allt en konsekvens av nedgången på aktiemarknaden under finanskrisen 2008 och 2009 samt av att statslåneräntan för 2009 blev lägre än beräknat.

För 2011 bedöms intäkterna från avkastningsskatten uppgå till knappt 12 miljarder kronor, vilket är 0,3 miljarder kronor högre än budgeten för 2011.

Skatt på konsumtion och insatsvaror

Intäkterna från mervärdesskatt 2010 blev 325 miljarder kronor, vilket är drygt 29 miljarder kronor högre än statens budget för 2010. Det beror i huvudsak på att återhämtningen i konjunkturen blev snabbare än förväntat. Hushållens konsumtion, framför allt konsumtionen av bilar och sällanköpsvaror, utvecklades särskilt starkt.

År 2011 bedöms intäkterna från mervärdesskatten bli 332 miljarder kronor. Det är ca 3 miljarder kronor högre än i budgeten för 2011.

Intäkterna från punktskatterna 2010 blev 119 miljarder kronor, vilket är knappt 3 miljarder kronor högre än budgeten för 2010. Detta beror främst av att intäkterna från energi- och koldioxidskatt blev drygt 2 miljarder kronor högre än budget. De högre intäkterna berodde främst på den snabba återhämtningen i ekonomin och på en högre energianvändning i bostadssektorn till följd av ovanligt kallt väder under 2010.

År 2011 bedöms intäkterna från punktskatterna bli knappt 3 miljarder kronor lägre än statens budget för 2011. Intäkterna från energi- och koldioxidskatt bedöms bli ca 1 miljard kronor lägre än förväntat, främst till följd av en lägre användning av bensin. Även intäkterna från skatt på alkohol och import bedöms bli lägre än beräknat.

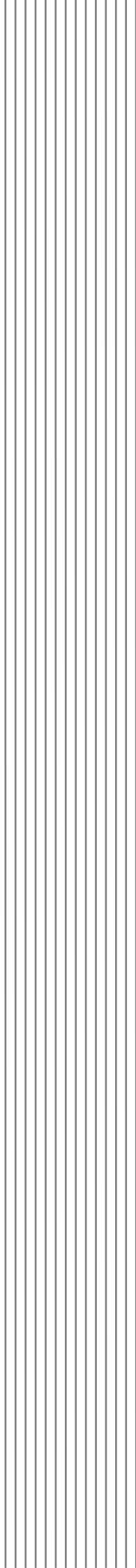
Tabell 7.12 Förändring av totala skatteintäkter till följd av regeländringar, bruttoeffekter i förhållande till föregående år

Miljarder kronor	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Inkomstår										
Skatt på arbete	-8,6	-34,4	-11,9	-47,1	-14,4	-7,6	-0,7	-0,1	0,3	0,0
<i>Kommunalskatt</i>	-0,2	1,5	0,3	-0,2	-2,8	-7,5	-0,1	0,0	0,2	0,0
Förändrad medelutdebitering	-0,1	-0,5	-1,8	1,3	0,7					
Ändringar av grundavdraget (regionalt, pensionärer)	-2,8	0,3		-1,9	-3,5	-7,5				
Ändrade avdragsregler (lånedatorer, pensionsparande m.m.)	-0,3	1,7	2,1	0,4			0,3			
Begränsat avdrag för allmän pensionsavgift	3,1									
Övrigt	-0,1					0,0	-0,4	0,0	0,2	
<i>Statlig skatt</i>	0,8	0,5	0,0	-4,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skiktgränsjusteringar	0,8			-4,2						
Övrigt		0,5								
<i>Skattereduktioner</i>	-8,2	-36,5	-11,4	-21,8	-10,0	0,0	-0,3	0,0	0,0	0,0
Skattereduktion jobbskatteavdrag		-39,9	-10,7	-10,8	-10,0					
HUS-avdrag (skattereduktion för ROT- och RUT-tjänster)		-0,7	-0,7	-11,0						
Skattereduktion allmän pensionsavgift	-9,7									
Skattereduktion fackföreningsavgift, slopad (2007)		4,1								
Övrigt	1,5						-0,3			
<i>Socialavgifter</i>	-1,1	0,1	-0,7	-20,9	-1,6	-0,1	-0,3	-0,1	0,2	0,0
Sänkning socialavgift		0,6	-0,4	-12,8						
Nedsättning socialavgift	-1,1	-0,5	-0,4	-8,1	-1,6	-0,1	-0,3	-0,1	0,2	
Skatt på kapital	-1,4	-10,9	4,5	1,5	0,9	2,1	1,6	-4,6	0,6	0,4
<i>Inkomstskatt, företag</i>	0,7	-1,0	3,8	1,7	0,7	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0
Företagsskattepaketet andelar i handelsbolag, underskotts företag			3,8	1,6						
Andelar i handelsbolag, underskotts företag				0,2	0,7					
Avskaffad schablonintäktsbeskattning bostadsrättsföreningar		-1,0								
Skattereduktion ROT (2004), stormskadad skog (2005-2007)	0,7									
Övrigt							-0,1			
<i>Fastighetsskatt</i>	-1,9	-2,5	-3,6	0,0	-0,2	1,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Småhus: sänkt skattesats, begränsat markvärde, frysning, kommunal avg.	-3,0	-1,3	-3,9		-0,2					
Hyreshus: sänkt skattesats, frysning, övergång till kommunal avg.			-1,2	-0,4						
Begränsningsregel, nytt taxeringsförfarande	-0,3									
Vattenkraft: skattesatsändringar	1,4		0,6			1,5				
<i>Övriga skatter på kapital</i>	-0,2	-7,4	4,3	-0,2	0,5	0,6	1,7	-4,6	0,6	0,4
Investeringsfonder samt investeringssparkonto							1,6	-4,8	0,5	0,5
Ändrade regler för kapitalförsäkringar							0,2	0,2	0,0	-0,1
Höjd kapitalvinstskatt för bostäder				1,1						
Ändrade uppskovsregler		-0,1	3,2		0,2					
Höjt belopp för uthyrning av privatbostäder						-0,1	0,0			
Ändrade 3:12-regler, sänkt expansionsmedelsskatt, penninglån		-0,6		-0,1	0,2		-0,2			
Förmögenhetsskatt: höjda fribelopp, sänkt skatt, fryst underlag, slopad	-0,2	-6,7								
Höjd stämpelskatt					0,1	0,7				
Skatt på konsumtion	3,7	4,0	6,7	-0,1	-0,2	-0,5	-4,5	3,2	0,0	1,1
<i>Mervärdesskatt</i>	0,0	-0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	-5,4	0,0	0,0	0,0
Sänkt skatt på restaurang- och cateringtjänster							-5,4			
Sänkt skatt på personbefordran, böcker och skidliftar		-0,1								
Övrigt			0,2	0,0		0,0				
<i>Skatt på energi och miljö</i>	2,5	0,2	2,6	-0,1	-0,1	0,7	0,1	2,3	0,0	1,1
Energiskatt	0,7	0,0	0,3	0,1	0,1	0,9		0,9		
Koldioxidskatt	0,2	0,2	1,5	-0,2	0,2	-0,2		0,2		1,1
Avfallsskatt, naturgrusskatt m.m.	0,2									
Gödselmedelsskatt					-0,4					
Skatt på termisk effekt	1,4		0,8							
Övrigt							0,1	1,2		
<i>Övriga skatter på konsumtion och insatsvaror</i>	1,2	3,8	3,9	0,0	-0,1	-1,2	0,8	0,9	0,0	0,0
Skatt på vägtrafik m.m.	1,2	1,7	2,2	0,0	-0,1	-1,2		0,9		
Skatt på tobak	0,3	2,1	1,5				0,8			
Skatt på alkohol			0,3							
Reklamskatt	-0,3		-0,1							
Övrigt			0,0							
Restförda och övriga skatter	0,0	0,0	0,0	-0,4	0,2	-0,7	-0,3	-0,1	0,0	0,0
Insolvens					-0,1					
Övriga skatter				-0,4	0,2	-0,7	-0,3	-0,1	0,0	
Totala skatteintäkter	-6,3	-41,3	-0,7	-46,1	-13,5	-6,8	-4,0	-1,6	0,8	1,5

Källa: Egna beräkningar

8

Utgifter

8 Utgifter

Sammanfattning

- De takbegränsade utgifterna ökar med ca 80 miljarder kronor mellan 2010 och 2015. Som andel av BNP faller dock de takbegränsade utgifterna från 29,8 procent till 26,1 procent under samma period.
- Utgifterna i ålderspensionssystemet ökar med ca 45 miljarder kronor mellan 2010 och 2015. Det beror främst på högre inkomst- och tilläggspensioner, som är en följd av pris- och löneökningar, men också på att antalet pensionärer ökar under perioden.
- De reformer på utgiftssidan som förslås i denna proposition inom bl.a. områdena arbetsmarknad, migration och kommunikation ökar utgifterna med 12 miljarder kronor 2012 jämfört med bedömningen i 2011 års ekonomiska vårproposition. Utgiftseffekten av nya reformer minskar successivt för de närmast därpå efterföljande åren och uppgår till 7 miljarder kronor 2015.
- Jämfört med bedömningen i 2011 års ekonomiska vårproposition minskar budgeteringsmarginalen 2012, 2013 och 2014 med 21, 18 respektive 9 miljarder kronor. Minskningen beror främst på reformförslag i denna proposition och på högre arbetsmarknadsrelaterade utgifter till följd konjunkturavmattningen. För 2015 görs samma bedömning av marginalen som i vårpropositionen.

- De takbegränsade utgifterna för 2011 bedöms bli ca 8 miljarder kronor lägre än ursprungligt anvisade medel i statens budget, främst till följd av lägre utgifter under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.
-

I detta avsnitt redovisas och analyseras utvecklingen av utgifterna i statens budget och de takbegränsade utgifterna för 2011–2015. Vidare lämnas förslag till utgiftsramar för 2012 och en preliminär fördelning av utgifter per utgiftsområde för 2013–2015. Utgiftsutvecklingen analyseras dels som förändring mellan år, dels som förändring jämfört med 2011 års ekonomiska vårproposition. Slutligen görs en uppföljning av utgifterna för 2011 där de största avvikelserna gentemot de ursprungligen anvisade medlen i statens budget kommenteras.

8.1 Utgifterna på statens budget och takbegränsade utgifter

Utgiftssidan på statens budget delas in i 27 utgiftsområden och posten Minskning av anslagsbehållningar. Till budgetens utgiftssida hör även Riksgäldskontorets nettoutlåning och den kassamässiga korrigeringen (se avsnitt 10.2.1). De utgifter som omfattas av utgiftstaket för staten, de s.k. takbegränsade utgifterna, omfattar utgiftsområde 1–25 och 27 samt ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.

De takbegränsade utgifterna beräknas öka med 80 miljarder kronor mellan 2010 och 2015

(se tabell 8.1). Drygt 40 procent av ökningen, 35 miljarder kronor, kan hänföras till utgifterna på budgetens utgiftsområden exklusive statsskuldsräntorna. Uttryckt som andel av BNP beräknas dock dessa utgifter vara väsentligt lägre 2015 än 2010. Återstoden av ökningen av de takbegränsade utgifterna är hänförlig till ålderspensionssystemets utgifter. Dessa beräknas öka med 45 miljarder kronor mellan 2010 och 2015. Uttryckt som andel av BNP motsvarar dock detta en minskning med knappt 0,2 procentenheter.

År 2011 ökar utgifterna för statsskuldsräntor kraftigt. Jämfört med 2010 är utgifterna drygt 50 procent högre, vilket delvis förklaras av att Riksgäldskontoret har gett ut en ny tioårig statsobligation under 2011 som ger högre ränteutgifter. År 2015 beräknas ränteutgifterna också bli tillfälligt höga till följd av att en realobligation förfaller till betalning. Bortsett från dessa tillfälliga effekter finns huvudsakligen två i sig motverkande faktorer som påverkar ränteutgifterna mellan 2010 och 2015; låga men stigande marknadsräntor och en minskande statsskuld. Fram t.o.m. 2013 dominerar effekten av stigande marknadsräntor. Från och med 2014 blir effekten av en minskande statsskuld starkare och utgifterna, rensat från tillfälliga effekter, minskar.

Budgeteringsmarginalen, dvs. skillnaden mellan utgiftstaket och de takbegränsade utgifterna, beräknas uppgå till 66 miljarder kronor 2011 och till 53 respektive 50 miljarder kronor 2012 och 2013. År 2014 och 2015 beräknas budgeteringsmarginalen uppgå till 50 respektive 57 miljarder kronor.

Tabell 8.1 Utgifter på budgetens utgiftsområden och takbegränsade utgifter 2010–2015

Miljarder kronor om inget annat anges.

	Utfall 2010	Prognos 2011	Förslag 2012	Beräknat 2013	2014	2015
Utgifter på utgiftsområden exkl. stats-skuldsräntor ¹	763,0	775,2	792,0	792,7	793,4	798,1
Procent av BNP	23,1	22,4	22,5	21,6	20,5	19,6
Statsskuldsräntor m.m. ¹	23,4	36,1	21,8	23,2	22,6	32,3
Procent av BNP	0,7	1,0	0,6	0,6	0,6	0,8
Summa utgiftsområden	786,4	811,3	813,8	815,9	816,0	830,4
Procent av BNP	23,8	23,5	23,2	22,2	21,1	20,4
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	222,9	222,2	238,6	250,2	260,0	267,8
Procent av BNP	6,7	6,4	6,8	6,8	6,7	6,6
Takbegränsade utgifter²	985,9	997,4	1 030,6	1 042,9	1 053,4	1 065,8
Procent av BNP	29,8	28,9	29,3	28,4	27,2	26,1
Utgiftstak	1 024	1 063	1 084	1 093	1 103	1 123
Budgeteringsmarginal	38,1	65,6	53,4	50,1	49,6	57,2

¹ Inklusive förbrukning av anslagsbehållningar och utnyttjande av anslagskredit.

² Utgiftsområden på statens budget (exklusive statsskuldsräntor) och ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.

Källa: Egna beräkningar.

8.1.1 Utgiftsramar för 2012

Regeringens förslag: Utgifterna för 2012 fördelas på utgiftsområden enligt tabell 8.2.

Beräkningen av förändringen av anslagsbehållningar för 2012 enligt tabell 8.2 godkänns.

Beräkningen av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget för 2012 enligt tabell 8.2 godkänns.

Skälen för regeringens förslag: I enlighet med bestämmelsen i 3 kap. 2 § riksdagsordningen ska förslaget till statens budget innehålla en fördelning av anslagen på utgiftsområden. Regeringens förslag till ramar för 2012 redovisas i tabell 8.2. En närmare redovisning av utgiftsramarna för 2012, och beräkningen av den preliminära fördelningen av utgifterna per utgiftsområde för 2013–2015, finns i avsnitt 8.1.2.

Tabell 8.2 Utgiftsramar 2012

Tusental kronor

Utgiftsområde	Utgiftsram 2012
1 Rikets styrelse	11 808 950
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	13 358 542
3 Skatt, tull och exekution	10 178 582
4 Rättsväsendet	37 870 897
5 Internationell samverkan	2 023 930
6 Försvar och samhällets krisberedskap	45 578 001
7 Internationellt bistånd	30 263 823
8 Migration	9 067 976
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	60 078 114
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	93 352 610
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	41 059 712
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	76 717 258
13 Integration och jämställdhet	8 373 853
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	70 475 708
15 Studiestöd	22 183 822
16 Utbildning och universitetsforskning	54 476 283
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	12 299 705
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	1 152 414
19 Regional tillväxt	3 398 701
20 Allmän miljö- och naturvård	5 025 102
21 Energi	2 872 519
22 Kommunikationer	43 060 712
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	17 732 511
24 Näringsliv	6 011 914
25 Allmänna bidrag till kommuner	85 075 085
26 Statsskuldräntor m.m.	21 870 000
27 Avgiften till Europeiska unionen	31 291 127
Minskning av anslagsbehållningar	-2 814 099
Summa utgiftsområden¹	813 843 752
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldräntor¹	792 021 852
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	238 559 000
Takbegränsade utgifter	1 030 580 852
Budgeteringsmarginal	53 419 148
Utgiftstak för staten	1 084 000 000

¹ Inklusive minskning av anslagsbehållningar.

Källa: Egna beräkningar.

8.1.2 Utgifter 2011–2015

Regeringens förslag: Den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2013, 2014 och 2015 enligt tabell 8.3 godkänns som riktlinje för regeringens budgetarbete.

Utgiftsramen för ett utgiftsområde anger den nivå som årets anvisade anslagsmedel för detta område högst får uppgå till. I tabell 8.3 redovisas för varje utgiftsområde utfallet för anslagsförbrukningen 2010, utgiftsramarna för utgiftsområdena 2011, inklusive justeringar till följd av ändringsbudgetar¹⁵⁶, en utgiftsprognos för 2011, förslag till utgiftsramar för 2012 samt en preliminär fördelning av utgiftsramarna för 2013–2015. I prognosen för utgifterna per utgiftsområde för 2011, förslaget till utgiftsramar för 2012 och i beräkningen av utgiftsramarna för 2013–2015 har hänsyn tagits till redan tidigare beslutade och nu föreslagna eller aviserade utgiftsreformer och besparingar (se avsnitt 8.1.3 och 8.2). Till grund för prognoserna och utgiftsramarna ligger vidare regeringens makroekonomiska förutsättningar, volymantaganden för vissa transfereringssystem samt pris- och löneomräkningen av främst förvaltningsanslagen (se avsnitt 8.2).

Förbrukningen av anslagsbehållningar på ramanslag för förvaltnings- och investeringsändamål för 2012–2015 redovisas samlat under posten Minskning av anslagsbehållningar i stället för att redovisas under respektive utgiftsområde (se tabell 8.3).

De takbegränsade utgifterna beräknas öka med 11 miljarder kronor 2011 jämfört med 2010, varav 9 miljarder kronor beror på utgiftsökningar som föranleder tekniska justeringar av utgiftstaket och som därmed inte påverkar budgeteringsmarginalen (se prop. 2010/11:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. avsnitt 4.5). Faktorer som motverkar utgiftsökningen är bl.a. minskande arbetsmarknads- och ohälsorelaterade utgifter.

¹⁵⁶ Se riksdagens beslut efter förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21, rskr. 2010/1:321), och förslagen i propositionen Höständringsbudget för 2011 (prop. 2010/11:2).

Till följd av den relativt höga arbetslösheten under 2009 och 2010 ökade de arbetsmarknadsrelaterade utgifterna under dessa år. Den återhämtning på arbetsmarknaden som skett under 2011 bidrar till att utgifterna minskar något under detta år. På grund av den inbromsning som nu bedöms ske på arbetsmarknaden och de reformer inom arbetsmarknadspolitiken som föreslås i denna proposition (se avsnitt 8.2.1) beräknas de arbetsmarknadsrelaterade utgifterna bli högre 2012 och 2013 än 2011. Efter detta väntas återhämtningen på arbetsmarknaden återigen ta fart, vilket bidrar till att de arbetsmarknadsrelaterade utgifterna beräknas minska 2014 och 2015. Sammantaget innebär detta att utgifterna under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv beräknas vara omkring 10 miljarder kronor lägre 2015 än 2010, vilket motsvarar en minskning med 14 procent.

De ohälsorelaterade transfereringssystemen har uppvisat en kontinuerligt fallande utgiftsprofil sedan 2006, främst till följd av allt lägre volymer i sjukpenningen samt i sjuk- och aktivitetsersättningen. Trots att volymerna i sjukpenningen väntas vara på en något högre nivå 2011–2015 än 2010 beräknas minskningen av de ohälsorelaterade utgifterna under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp fortsätta mellan 2010 och 2015 till följd av fortsatt fallande volymer i sjuk- och aktivitetsersättningen. Detta resulterar i en utgiftsnivå 2015 för utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp som är omkring 15 miljarder kronor lägre än 2010, vilket motsvarar en minskning med 15 procent.

Ökningen av de takbegränsade utgifterna mellan 2010 och 2015 beror till största delen på att utgifterna i ålderspensionssystemet ökar under perioden.

Den förbättrade situationen på arbetsmarknaden mot slutet av perioden och de fallande utgifterna för ohälsorelaterade transfereringar bidrar till att de takbegränsade utgifterna som andel av BNP minskar med 3,7 procentenheter mellan 2010 och 2015.

Tabell 8.3 Utgifter per utgiftsområde 2010–2015

Miljoner kronor

Utgiftsområde	2010 Utfall ¹	2011 Anslag ²	2011 Prognos ¹	2012 Förslag ⁶	2013 Beräknat	2014 Beräknat	2015 Beräknat
1 Rikets styrelse	11 657	11 378 ³	11 136	11 809	12 001	12 223	12 495
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	12 140	12 973	12 938	13 359	13 481	13 826	14 317
3 Skatt, tull och exekution	9 385	10 051	9 767	10 179	10 363	10 583	10 860
4 Rättsväsendet	35 486	36 924	36 760	37 871	38 227	38 944	39 921
5 Internationell samverkan	1 998	2 006	1 860	2 024	2 032	2 030	2 037
6 Försvar och samhällets krisberedskap	45 665	45 306	44 524	45 578	46 860	48 197	49 422
7 Internationellt bistånd	26 669	29 863	30 361	30 264	31 570	33 388	35 324
8 Migration	7 092	8 032	7 746	9 068	9 522	9 410	9 356
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	56 015	60 087	56 885	60 078	61 716	63 427	63 540
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	99 933	93 841	95 724	93 353	89 447	86 790	85 220
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	41 473	40 743	41 563	41 060	39 859	39 154	39 022
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	70 177	73 092	72 531	76 717	78 481	80 411	81 919
13 Integration och jämställdhet	5 192	6 558	5 964	8 374	8 196	8 821	8 597
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	68 556	70 106	65 471	70 476	68 718	64 120	58 629
15 Studiestöd	22 580	23 472	21 819	22 184	21 447	21 890	23 519
16 Utbildning och universitetsforskning	53 256	54 556	53 593	54 476	55 283	56 259	56 583
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	11 338	12 210	12 131	12 300	12 516	12 671	12 821
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	1 559	1 293	1 132	1 152	1 155	1 166	1 167
19 Regional tillväxt	3 179	3 510	3 224	3 399	3 176	2 967	2 631
20 Allmän miljö- och naturvård	5 161	5 144	5 257	5 025	4 753	4 890	4 850
21 Energi	2 704	2 884	3 035	2 873	2 445	2 411	1 777
22 Kommunikationer	39 788	40 152	41 129	43 061	42 992	40 928	45 136
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	17 447	17 891	17 359	17 733	16 298	16 379	15 429
24 Näringsliv	8 478	5 475	5 428	6 012	4 948	5 003	4 525
25 Allmänna bidrag till kommuner	75 691	88 025	88 023	85 075	85 895	85 680	85 112
26 Statsskuldsräntor m.m.	23 361	36 470	36 140	21 870	23 250	22 600	32 350
27 Avgiften till Europeiska unionen	30 407	30 637	29 794	31 291	32 227	32 791	35 476
Minskning av anslagsbehållningar				-2 814	-939	-996	-1 648
Summa utgiftsområden⁴	786 389	822 680	811 295	813 844	815 917	815 963	830 388
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldsräntor⁵	763 028	786 210	775 156	792 022	792 727	793 398	798 073
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	222 897		222 213	238 559	250 192	259 975	267 764
Takbegränsade utgifter	985 925		997 369	1 030 581	1 042 919	1 053 373	1 065 837
Budgeringsmarginal	38 075		65 631	53 419	50 081	49 627	57 163
Utgiftstak för staten	1 024 000		1 063 000	1 084 000	1 093 000	1 103 000	1 123 000

¹ Anslagen är fördelade till de utgiftsområden de tillhör i statens budget för 2012.² Inklusivt riksdagens beslut i enlighet med propositionen Vårändringsbudget för 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21, rskr. 2010/1:321) och förslagen i propositionen Höständringsbudget för 2011 (prop. 2011/12:2).³ Enligt bet. 2010/11:FiU10 och bet. 2010/11:FiU21.⁴ Inklusivt posten Minskning av anslagsbehållningar.⁵ Summa utgiftsområden exklusive utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m. och exklusive minskning av anslagsbehållningar för statsskuldsräntor.⁶ Regeringens förslag till utgiftsramar i denna proposition.

Källa: Egna beräkningar.

8.1.3 Utvecklingen av de takbegränsade utgifterna 2011–2015

Ökade utgifter inom ålderspensionssystemet, främst på grund av makroekonomiska faktorer såsom löneutveckling och inflation, samt tidigare beslutade och nu föreslagna reformer bidrar till att utgifterna väntas öka med 33 miljarder kronor 2012. Under perioden 2013–2015 förväntas utgiftsökningen bli förhållandevis måttlig och uppgå till mellan 10 och 12 miljarder kronor per år. De huvudsakliga faktorerna bakom den årliga förändringen av de takbegränsade utgifterna framgår av tabell 8.4.

Tabell 8.4 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med föregående år

Miljarder kronor

	2011	2012	2013	2014	2015
Takbegränsade utgifter	11	33	12	10	12
<i>Förklaras av:</i>					
Beslut/reformer ¹	-3	3	-4	-4	-5
Pris- och löneomräkning	1	3	4	5	6
Övriga makroekonomiska förändringar	-7	18	12	6	11
Tekniska förändringar	9 ²	3	-1	0	0
Övrigt (volymer m.m.)	12	7	1	4	1

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Anslagsförändringar som motiverar tekniska justeringar av utgiftstaket för staten ingår inte. Vidare ingår inte medel som i propositionen Höständringsbudget 2011 föreslås tillföras transfereringsanslag (känsliga för förändringar i volym och makroekonomiska förutsättningar).

² Förklaras främst av att kommunerna kompenseras för det förhöjda grundavdraget för pensionärer som beslutades med anledning av budgetpropositionen för 2011.

Källa: Egna beräkningar.

Förändringar till följd av beslutade, föreslagna och aviserade reformer

Beslutade, föreslagna och aviserade reformer beräknas minska utgifterna under utgiftstaket för staten med sammanlagt ca 13 miljarder kronor mellan 2010 och 2015 (se tabell 8.4). I tabell 8.6 redovisas hur denna förändring fördelas på enskilda år och utgiftsområden. Nedan kommenteras några av de största utgiftseffekterna 2011–2015 till följd av beslutade, föreslagna eller aviserade reformer.

Inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp har riksdagen fattat beslut som minskar utgifterna med ca 3 miljarder kronor 2011 jämfört med 2010. Den budgetmässigt viktigaste åtgärden är den tidigare beslutade sjukförsäkringsreformen som trädde i kraft den 1 juli 2008, och som leder till en

minskning av antalet personer med sjukpenning eller sjuk- och aktivitetsersättning.

För att förbättra den ekonomiska situationen för barnfamiljer, och särskilt för ensamstående föräldrar, aviserade regeringen i budgetpropositionen för 2011 en höjning av bostadsbidragets särskilda bidrag fr.o.m. den 1 januari 2012 (prop. 2010/11:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. avsnitt 8.2.1). Till följd av detta beräknas utgifterna öka med ca 700 miljoner kronor fr.o.m. 2012 under utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn. Vidare förklaras utgiftsökningen inom utgiftsområdet av de ytterligare höjningar av bostadsbidraget som föreslås i denna proposition och som uppgår till ca 500 miljoner kronor fr.o.m. 2012 (se avsnitt 8.2.1). Dessa förslag syftar till att stärka ekonomin för de barnfamiljer och unga utan barn som har de lägsta inkomsterna utan att incitamenten till arbete försvagas i alltför stor utsträckning.

Regeringens tidigare satsningar på arbetsmarknadspolitiken ökar utgifterna under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv med drygt 1 miljard kronor mellan 2010 och 2011. Med anledning av inbromsningen på arbetsmarknaden föreslås i denna proposition en rad temporära satsningar på arbetsmarknadspolitiken, vilka bidrar till att utgifterna på utgiftsområdet även ökar 2012 (se avsnitt 8.2.1). Från och med 2013 minskar de tillfälliga satsningarna i omfattning vilket bidrar till att utgifterna på utgiftsområdet minskar successivt fram t.o.m. 2015.

Inom utgiftsområde 22 Kommunikationer förklaras de minskade anslagsnivåerna 2011 och 2012 främst av utfasningar av tillfälliga stimulansåtgärder. Dessa åtgärder bestod bl.a. av tidigareläggningar av underhållsåtgärder och den s.k. närtidssatsningen. En motverkande faktor är den väg- och järnvägssatsning 2012 och 2013 som föreslås i denna proposition (se avsnitt 8.2.1). Sammantaget innebär det att utgifterna på utgiftsområdet är relativt oförändrade 2012 och 2013 till följd av beslutade och föreslagna reformer.

Under 2010 tillfördes 2 miljarder kronor till Inlandsinnovation AB, som har till uppgift att bedriva finansieringsverksamhet och annan verksamhet för att främja innovation och företagsande i norra Sveriges inland (prop. 2010/11:2, bet. 2010/11:FiU11, rskr. 2010/11:75). Vidare tillfördes SAS ett kapitaltillskott om

1,1 miljarder kronor 2010 (prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35, rskr. 2009/10:220). Dessa åtgärder bidrar till de lägre utgiftsnivåerna 2011 på utgiftsområde 24 Näringsliv i förhållande till 2010. Det kapitaltillskott till bolaget Ersättningsmark i Sverige AB som föreslås i denna proposition bidrar till att utgifterna på utgiftsområdet ökar tillfälligt med ca 1 000 miljoner kronor 2012 (se avsnitt 8.2.1).

För att dämpa fallet i den kommunala sysselsättningen, och för att mildra effekterna av den ekonomiska krisen, tillfördes kommunsektorn 2010 tillfälliga statsbidrag motsvarande 17 miljarder kronor, varav 13 miljarder kronor i form av ett tillfälligt konjunkturstöd som utbetalades i december 2009 och 4 miljarder kronor i form av en tillfällig höjning av det generella statsbidraget 2010 (se tabell 8.5).¹⁵⁷ Till följd av den förväntade relativt svaga utvecklingen av kommunsektorns inkomster tillfördes kommunsektorn ytterligare ett tillfälligt statsbidrag på 3 miljarder kronor 2011. Tillsammans med den permanenta höjningen av det generella statsbidraget på 5 miljarder kronor som beslutades efter förslag i budgetpropositionen för 2011 tillförs kommunsektorn således 8 miljarder kronor 2011 jämfört med beräkningen i budgetpropositionen för 2009.

För statens budget innebär dessa anslagsförändringar att anslagen till kommunsektorn ökar med ca 4 miljarder kronor mellan 2010 och 2011.¹⁵⁸ I periodiserade termer minskar dock tillskottet till kommunsektorn med 9 miljarder kronor mellan 2010 och 2011. Mellan 2011 och 2012 minskar utgifterna för stöd till kommunsektorn med 3 miljarder kronor till följd av att det tillfälliga stödet för 2011 upphör.

Tabell 8.5 Generella statsbidrag till kommunsektorn 2009–2015 jämfört med budgetpropositionen för 2009

Miljarder kronor

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Tillskott till kommunsektorn (periodiserad effekt)	1	17	8	5	5	5	5
- Årlig förändring		16	-9	-3	0	0	0
Anslagsavräkning (kassamässig effekt)	14	4	8	5	5	5	5
- Årlig förändring		-10	4	-3	0	0	0

Anm.: Tabellen omfattar inte ekonomiska regleringar och specialdestinerade statsbidrag. T.ex. omfattas inte den justering i högkostnadsskyddet inom den öppna hälso- och sjukvården och för läkemedel som föreslås i denna proposition (se avsnitt 8.2.1).

Källa: Egna beräkningar.

Sammantaget innebär detta att utgifterna under utgiftstaket minskar med ca 3 miljarder kronor 2011, ökar med ca 3 miljarder 2012, minskar med ca 4 miljarder kronor 2013 och 2014 samt minskar med ca 5 miljarder kronor 2015 till följd av beslutade, föreslagna och aviserade reformer.

¹⁵⁷ Det tillfälliga konjunkturstödet periodiserades av kommunerna som en intäkt 2010.

¹⁵⁸ Ökningen mellan 2010 och 2011 uppkommer på grund av att det tillfälliga konjunkturstödet avseende 2010 utbetalades i december 2009.

Tabell 8.6 Utgiftsförändringar 2011–2015 i förhållande till föregående år till följd av tidigare beslutade, aviserade och nu föreslagna reformer och finansieringar

Miljarder kronor. Budgeteffekt i förhållande till föregående år.
Minustecken innebär anslagsminskningar eller att temporära program upphör eller minskar i omfattning.

	2011	2012	2013	2014	2015
UO 1 Rikets styrelse	-0,78	0,39	-0,03	0,00	-0,02
UO 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	0,10	0,02	-0,13	0,00	-0,01
UO 3 Skatt, tull och exekution	0,00	-0,01	-0,02	0,00	-0,01
UO 4 Rättsväsendet	0,83	0,53	-0,36	0,00	0,01
UO 5 Internationell samverkan	-0,27	0,01	0,00	-0,01	0,00
UO 6 Försvar och samhällets krisberedskap	-0,26	-0,15	0,17	0,14	0,04
UO 7 Internationellt bistånd	-0,19	0,56	0,07	0,00	0,00
UO 8 Migration	0,38	0,01	0,55	-0,13	-0,10
UO 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	0,32	0,68	0,20	0,13	-1,50
UO 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	-3,15	0,38	-0,18	-0,25	-0,05
UO 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	-0,04	0,45	-0,01	0,00	0,00
UO 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	-0,10	1,40	0,02	0,05	0,05
UO 13 Integration och jämställdhet	0,17	0,01	-0,11	0,00	-0,19
UO 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	1,20	3,02	-2,16	-1,37	-2,41
UO 15 Studiestöd	-0,17	-0,95	-0,34	-0,06	-0,10
UO 16 Utbildning och universitetsforskning	0,27	-1,23	0,00	0,18	-0,80
UO 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	0,73	0,04	0,01	0,00	-0,06
UO 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	-0,05	0,02	0,00	-0,01	-0,02
UO 19 Regional tillväxt	-0,01	-0,14	0,10	-0,01	-0,74
UO 20 Allmän miljö- och naturvård	-0,22	-0,20	-0,32	0,12	-0,16
UO 21 Energi	-0,28	-0,04	-0,45	-0,07	-0,62
UO 22 Kommunikationer	-1,62	-0,06	0,38	-2,65	3,46
UO 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	-1,15	0,20	-0,45	-0,16	-1,04
UO 24 Näringsliv	-3,22	1,11	-1,13	-0,01	-0,56
UO 25 Allmänna bidrag till kommuner	4,42	-3,16	0,62	-0,22	0,00
UO 27 Avgiften till Europeiska unionen	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00
Summa utgiftsförändringar	-3,08	2,88	-3,59	-4,32	-4,85

Anm.: Anslagsförändringar som motiverar tekniska justeringar av utgiftstaket för staten ingår ej. Vidare ingår inte överföringar av anslag mellan utgiftsområden och medel som i propositionen Höständringsbudget 2011 föreslås tillföras transfereringsanslag (känsliga för förändringar i volym och makroekonomiska förutsättningar).

Källa: Egna beräkningar.

Pris- och löneomräkning av anslag för förvaltnings- och investeringsändamål

Pris- och löneomräkningen av anslag för förvaltnings- och investeringsändamål ökar utgifterna med 1 miljard kronor 2011 och med 3 miljarder kronor 2012 (se tabell 8.4). För 2013–2015 förväntas den årliga omräkningen bli större än 2012. Omräkningen för ett visst år baseras på pris- och löneutvecklingen två år tidigare. Metoden för pris- och löneomräkningen beskrivs närmare i avsnitt 8.2.3.

Övriga makroekonomiska förändringar

De statliga utgifterna påverkas av den ekonomiska utvecklingen i Sverige och omvärlden. År 2011 bidrar makroekonomiska förändringar sammantaget till att de takbegränsade utgifterna minskar med 7 miljarder kronor jämfört med 2010. År 2012 och 2013 ökar utgifterna till följd av sådana faktorer med 18 respektive 12 miljarder kronor. År 2014 och 2015 ökar utgifterna till följd av makroförändringar med 6 respektive 11 miljarder kronor.

Flera transfereringar till hushållen följer den allmänna pris- och löneutvecklingen med viss eftersläpning, t.ex. sjukpenningen, föräldrapenningen, sjuk- och aktivitetsersättningen samt garantipensionen. Det låga resursutnyttjandet under framför allt 2009 och 2010, till följd av den ekonomiska krisen, för med sig en något svagare pris- och löneutveckling än normalt, särskilt under 2010 och i viss mån även under 2011. Detta har en återhållande effekt på utgifterna i de pris- och lönekänsliga transfereringssystemen. Från och med 2012 bedöms pris- och löneökningstakten bli högre och därmed ökar även transfereringsutgifterna i snabbare takt.

De inkomstgrundade pensionerna följer normalt sett inkomstindex, vilket speglar de tre senaste årens reala genomsnittliga inkomstutveckling, med tillägg för inflationen under det senaste året. År 2011 leder den måttliga ökningstakten av inkomstindex och balansen i ålderspensionssystemet till lägre pensioner. Sammantaget bidrar den makroekonomiska utvecklingen till att pensionsutgifterna minskar med 6 miljarder kronor 2011. De lägre pensionerna 2011 bidrar till att balansen i pensionssystemet förbättras. Från och med 2012 väntas utgifterna för ålderspensions-

systemet öka till följd av makroekonomiska faktorer med 11 miljarder kronor 2012, 8 miljarder kronor 2013, 3 miljarder kronor 2014 och 6 miljarder kronor 2015.

De arbetsmarknadsrelaterade utgifterna minskar mot slutet av prognosperioden

Läget på arbetsmarknaden 2010 medförde att utgifterna för arbetsmarknadspolitik var högre under detta år jämfört med åren närmast före finanskrisen. Volymerna i jobb- och utvecklingsgarantin samt i jobbgarantin för ungdomar ökade kraftigt, samtidigt som programvolymerna utanför garantierna var tillfälligt höga på grund av regeringens satsningar på en aktiv arbetsmarknadspolitik. Till viss del motverkades utgiftsökningen av lägre volymer i arbetslöshetsförsäkringen.

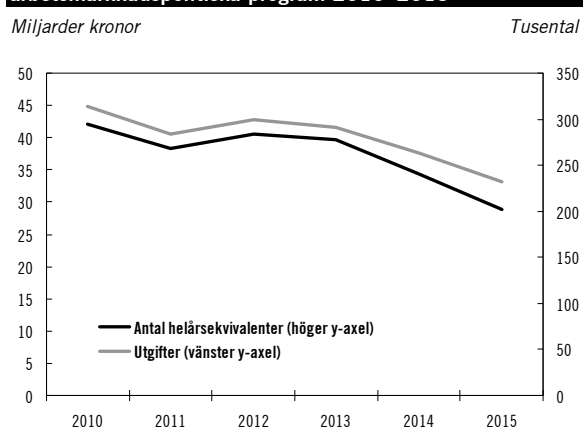
Under 2011 har arbetsmarknaden i viss mån återhämtat sig, vilket bidrar till att utgifterna beräknas vara lägre 2011 än 2010. Detta gäller såväl utgifterna för arbetslöshetsförsäkringen som för de arbetsmarknadspolitiska programmen.

Återhämtningen på arbetsmarknaden väntas dock stanna av, vilket bidrar till att de arbetsmarknadsrelaterade utgifterna beräknas vara på en något högre nivå 2012 och 2013 än 2011. Från och med 2014 väntas dessa utgifter minska i takt med att återhämtningen återigen tar fart.

De högre utgifterna under 2012 och 2013 förklaras till stor del av att den högre arbetslösheten ger högre volymer i arbetslöshets-

försäkringen och i de arbetsmarknadspolitiska garantiprogrammen (se tabell 8.7). Volymerna i dessa system väntas därefter minska både 2014 och 2015, vilket bidrar till lägre utgifter (se diagram 8.1). En annan förklaring till de högre arbetsmarknadsrelaterade utgifterna 2012 och 2013 är beslutade, och i denna proposition föreslagna, reformer inom arbetsmarknadspolitik (se tabell 8.6).

Diagram 8.1 Utgifter för arbetslöshetsförsäkringen och arbetsmarknadspolitiska program¹ samt antalet helårsekvivalenter i arbetslöshetsförsäkringen och arbetsmarknadspolitiska program 2010–2015

Anm.: Utfall 2010 och beräknade utgifter/volymer 2011–2015.

¹ Avser utgifter på anslagen 1:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* och 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser* under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

Källa: Egna beräkningar.

Tabell 8.7 Helårsekvivalenter, 20–64 år, i vissa ersättningssystem

Tusental	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Sjuk- och rehabiliteringspenning ¹	217	196	170	147	131	142	147	145	142	140
Sjuk- och aktivitetsersättning	473	471	458	435	397	353	323	299	280	263
Arbetslöshetsersättning	178	135	94	131	117	98	107	105	88	77
Arbetsmarknadspolitiska program ²	135	83	76	117	178	176	191	188	166	139
Ekonomiskt bistånd	80	77	79	89	94	86	78	77	74	67
Summa	1 083	961	878	919	916	856	845	815	750	686

¹ Inklusive sjuklön som betalas av arbetsgivaren.

² Deltagare i arbetsmarknadspolitiska program som får ersättning i form av rehabiliteringspenning räknas till sjuk- och rehabiliteringspenning. I tabellen inkluderas etableringsersättning i arbetsmarknadspolitiska program.

Källa: Egna beräkningar.

Övrigt

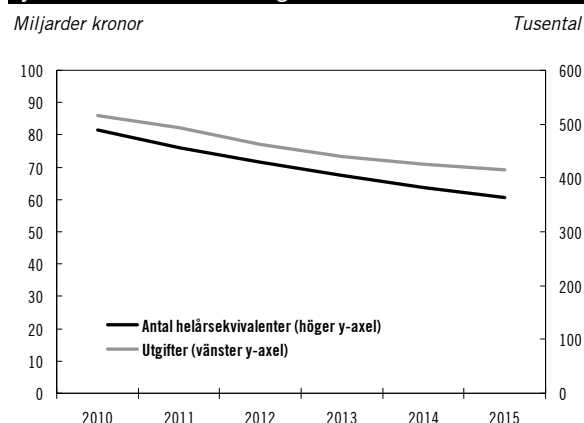
En stor del av förändringen av de takbegränsade utgifterna mellan 2010 och 2011 förklaras av andra faktorer än av beslutade, föreslagna och aviserade reformer, pris- och löneomräkningen och övriga makroekonomiska förändringar. Totalt uppgår dessa övriga faktorer till 12 miljarder kronor, varav 7 miljarder beror på volymförändringar inom regelstyrda transfereringssystem. Utgiftsökningen till följd av volymförändringar beror främst på ökade volymer i tilläggs- och inkomstpensionen samt i föräldrapenningen (se tabell 8.8).

Fortsatt fallande ohälsorelaterade utgifter

De ohälsorelaterade utgifterna under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp beräknas falla betydligt mellan 2010 och 2015 (se diagram 8.2). År 2015 beräknas utgifterna till följd av volymförändringar vara omkring 19 miljarder kronor lägre än 2010. Den samlade volymen i sjukförsäkringen (sjukpenningen samt sjuk- och aktivitetsersättningen) har fallit sedan 2004. År 2003–2006 minskade antalet sjukpenningdagar medan antalet personer med sjuk- och aktivitetsersättning fortsatte att öka. Sedan 2007 faller volymerna i båda systemen. Under de kommande åren planar antalet sjukpenningdagar ut. Nedgången i antalet personer med sjuk- och aktivitetsersättning fortsätter dock under hela prognosperioden.

Bland dem som har sjukersättning kommer utflödet till ålderspension att överstiga inflödet till ersättningen. Vidare upphör ersättningsformen tillfällig sjukersättning vid slutet av 2012.

Diagram 8.2 Utgifter för sjuk- och rehabiliteringspenning och sjuk- och aktivitetsersättning¹ samt antalet helårsekvivalenter i sjuk- och rehabiliteringspenning och sjuk- och aktivitetsersättning 2010–2015

Anm.: Utfall 2010 och beräknade utgifter 2011–2015.

¹ Avser utgifter på anslagen 1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m. och 1:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m. under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp.

Källa: Egna beräkningar.

Fler barn och fler pensionärer

Antalet personer med inkomst- och tilläggs-pension beräknas öka markant framöver, vilket huvudsakligen beror på demografiska faktorer. Trots att det totala antalet pensionärer ökar kraftigt de kommande åren väntas de sammanlagda volymerna i garantipensionen och bostadstilläggen till pensionärer minska något mellan 2011 och 2015. Det beror på att fler nytillkomna pensionärer har inkomstgrundad pension och på att de nytillkomna pensionärerna generellt har en högre inkomstgrundad pension än dagens ålderspensionärer. De nytillkomna pensionärerna väntas därför inte erhålla garantipension och bostadstillägg i samma utsträckning som dagens pensionärer.

Antalet uttagna dagar med föräldrapenning har ökat kontinuerligt under 2000-talet och beräknas fortsätta att öka framöver. Ökningen beror framför allt på att fler barn föds. Det ökade barnafödandet medför även att antalet barnbidrag väntas öka mellan 2010 och 2015.

Tabell 8.8 Volymer inom olika transfereringssystem

Utgifts- område	Köns- fördelning Utfall 2009	Köns- fördelning Utfall 2010	Utfall		Prognos					
			2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
8	Asylsökande, genomsnittligt antal inskrivna	34,0%kv 66,0%m	37,0%kv 63,0%m	35 729	34 631	34 800	34 000	33 500	33 000	33 000
9	Antal personer med assistansersättning	47,0%kv 53,0%m	46,7%kv 53,3%m	15 541	15 877	15 973	16 112	16 230	16 342	16 449
10	Antal sjukpenningdagar (netto), miljoner	59,3%kv 40,7%m	59,7%kv 40,3%m	36,3	31,7	35,4	36,3	35,3	34,5	34,0
10	Antal rehabiliteringspenning- dagar (netto), miljoner	66,4%kv 33,6%m	64,5%kv 35,5%m	2,5	1,7	2,1	2,2	2,1	2,0	2,0
10	Antal personer med sjukersättning	60,4%kv 39,6%m	60,1%kv 39,9%m	489 020	442 415	390 628	354 058	326 186	302 904	282 959
10	Antal personer med aktivitetsersättning	48,6%kv 51,4%m	47,9%kv 52,1%m	24 662	25 768	26 187	26 683	27 008	27 313	27 575
10	Antal personer med sjuk- och aktivitets- ersättning som får bostadstillägg	55,7%kv 44,3%m	55,0%kv 45,0%m	135 296	127 746	126 286	125 174	124 077	123 131	122 499
11	Antal personer med garantipension	80,4%kv 19,6%m	80,5%kv 19,5%m	766 400	771 100	812 500	807 300	790 600	785 600	793 700
11	Antal pensionärer som får bostadstillägg	81,1%kv 18,9%m	80,7%kv 19,3%m	257 500	251 900	250 500	244 700	234 400	225 300	216 600
ÅP	Antal personer med tilläggs pension	52,3%kv 47,7%m	52,3%kv 47,7%m	1 683 600	1 745 300	1 808 400	1 866 400	1 919 600	1 969 400	2 012 700
ÅP	Antal personer med inkomstpension	49,2%kv 50,8%m	49,3%kv 50,7%m	696 000	817 300	941 900	1 059 800	1 171 500	1 278 700	1 381 500
12	Antal barnbidrag	92,5%kv 7,5%m	93,3%kv 6,7%m	1 670 600	1 671 816	1 681 324	1 695 497	1 722 097	1 746 477	1 772 004
12	Antal uttagna föräldrapenningdagar, miljoner	77,7%kv 22,3%m	76,9%kv 23,1%m	47,8	49,7	50,5	51,1	51,6	51,9	52,2
12	Antal uttagna tillfälliga föräldrapenningdagar, miljoner	55,0%kv 45,0%m	55,0%kv 45,0%m	5,3	5,5	5,8	5,9	5,8	5,8	5,8
13	Antal personer med etableringsersättning ¹	-	-	-	-	9 100	17 000	18 100	17 600	17 300
15	Antal personer med studiehjälp	48,6%kv 51,4%m	48,6%kv 51,4%m	490 800	484 100	466 900	444 000	420 700	400 600	386 900
15	Antal personer med studiemedel ²	60,1%kv 39,9%m	59,9%kv 40,1%m	479 200	502 300	494 700	497 200	488 100	481 500	473 500

Anm.: Volymuppgifter om antal personer avser årsgenomsnitt. Antaganden om arbetslöshetstal och deltagare i arbetsmarknadspolitiska program ingår i de makroekonomiska förutsättningarna, se vidare avsnitt 5.

¹ Etableringsersättningen introducerades i december 2010. I tabellen anges därför endast prognostiserade volymer fr.o.m. 2011.

² Bruttoreäknat antal. När stödtagare under året har studerat på flera utbildningsnivåer eller både i Sverige och utomlands uppstår dubbelräkning. Nettoräknat var antalet studiemedelstagare 443 900 personer 2009 och 466 300 personer 2010.

Källa: Egna beräkningar.

8.2 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med 2011 års ekonomiska vårproposition

I 2011 års ekonomiska vårproposition presenterade regeringen en beräkning av de takbegränsade utgifterna för 2011–2015. I tabell 8.9 redovisas den totala utgiftsförändringen för 2012–2015 jämfört med beräkningen i vårpropositionen fördelad på olika förklaringsfaktorer. Av tabellen framgår att prognosen för de takbegränsade utgifterna har reviderats upp med 22 respektive 18 miljarder kronor 2012 och 2013 jämfört med bedömningen i vårpropositionen. För 2014 har utgiftsprognosen reviderats upp med 9 miljarder kronor och för 2015 är prognosen i princip oförändrad. Den nya bedömningen påverkar budgeteringsmarginalen i motsatt riktning. År 2012 har dock marginalen reviderats ned med 21 miljarder kronor. Anledningen till att nedrevideringen av budgeteringsmarginalen avviker från upprevideringen av utgifterna 2012 är att vissa av förändringarna motiverar tekniska justeringar av utgiftstaket (se vidare avsnitt 4.5).

Förändringar i förhållande till beräkningen av de takbegränsade utgifterna i 2011 års ekonomiska vårproposition till följd av nya reformer redovisas i avsnitt 8.2.1, medan förändringar till följd av andra faktorer i tabell 8.9 redovisas i avsnitt 8.2.2.

Tabell 8.9 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med 2011 års ekonomiska vårproposition

Miljarder kronor

	2012	2013	2014	2015
Takbegränsade utgifter 2011 års ekonomiska vårproposition	1 008,7	1 025,1	1 044,7	1 066,0
Beslut/reformer	12,5	11,4	8,8	7,3
Reviderad pris- och löneomräkning	0,0	0,5	-0,2	-0,1
Övriga makroekonomiska förändringar	7,4	5,7	-2,8	-10,7
Volymförändringar	1,0	1,0	1,1	0,5
Tekniska förändringar ¹	2,5	0,2	0,2	0,2
Minskning av anslagsbehållningar	-0,9	0,8	0,8	0,0
Övrigt	-0,7	-1,9	0,7	2,6
Total utgiftsförändring	21,9	17,8	8,7	-0,2
Takbegränsade utgifter i budgetpropositionen för 2012	1 030,6	1 042,9	1 053,4	1 065,8

¹ De tekniska förändringar som föranleder justering av utgiftstaket redovisas i avsnitt 4.5. Förutom sådana förändringar ingår här även skillnader mellan utgifts- och anslagsförändringar till följd av beslut (se fotnot 2 i tabell 8.11).

Källa: Egna beräkningar.

I tabell 8.10 redovisas förändringarna av utgiftsramarna för 2012–2015 i förhållande till beräkningarna i vårpropositionen. Utgifterna inom respektive utgiftsområde har ändrats till följd av förslag till nya reformer, förändrade makroekonomiska förutsättningar, förändrade volymer inom vissa regelstyrda transfereringssystem och övriga faktorer.

Tabell 8.10 Förändring av utgiftsramar 2012–2015 jämfört med 2011 års ekonomiska vårproposition

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Total förändring 2012	Varav				Total förändring 2013	Total förändring 2014	Total förändring 2015
		Beslut/reform 2012	Makro 2012	Volym 2012	Övrigt ² 2012			
1 Rikets styrelse	468	512			-44	472	479	484
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	327	227	45	75	-20	74	2	-46
3 Skatt, tull och exekution	30	30				51	44	37
4 Rättsväsendet	388	389			-1	225	224	217
5 Internationell samverkan	17	16			1	21	15	15
6 Försvar och samhällets krisberedskap	-182	-141			-41	4	4	19
7 Internationellt bistånd	-729	-42	-1 040	351	1	-1 379	-1 093	-815
8 Migration	1 624	1 204	3	221	197	2 190	2 156	2 103
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	-947	-470	-157	-59	-261	-1 089	-1 078	-1 498
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	2 845	802	341	1 448	254	2 695	2 579	2 571
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	547	530	98	-81		403	329	781
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	183	550	201	-578	9	45	-91	-403
13 Integration och jämställdhet	996	95	-15	-193	1 108	102	140	29
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	9 481	3 243	6 238 ¹			12 670	10 783	7 614
15 Studiestöd	1 158	370	-97	-115	1 000	283	-644	-659
16 Utbildning och universitetsforskning	916	255			661	1 023	1 739	1 723
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	15	38			-23	54	51	18
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	28	30			-1	37	37	13
19 Regional tillväxt	19	19				11	2	-3
20 Allmän miljö- och naturvård	-175	-168			-7	-8	59	182
21 Energi	101	94			7	423	363	103
22 Kommunikationer	3 859	2 813			1 046	1 967	-283	-87
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	812	513	279	-3	24	364	433	251
24 Näringsliv	522	1 159			-638	-501	-515	-599
25 Allmänna bidrag till kommuner	631	416			215	1 396	1 396	1 398
26 Statskultursräntor m.m.	-2 410				-2 410	-165	-1 015	815
27 Avgiften till Europeiska unionen	-1 630				-1 630	-2 232	-2 851	415
Minskning av anslagsbehållningar	-867				-867	835	800	-20
Summa utgiftsområden	18 027	12 484	5 896	1 066	-1 419	19 973	14 064	14 661
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	1 422		1 471	-50	1	-2 362	-6 384	-14 012
Takbegränsade utgifter	21 859	12 484	7 367	1 016	992	17 776	8 695	-166

Anm.: Anslagen är fördelade till de utgiftsområden de tillhör i statens budget för 2012.

¹ Hela revideringen av prognosen inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, förutom de orsakade av beslut/reformer, har betraktats som en följd av ändrade makroekonomiska förutsättningar.² Inklusiv tekniska förändringar. De tekniska förändringar som föranleder justering av utgiftstaket redovisas i avsnitt 4.5.

Källa: Egna beräkningar.

8.2.1 Nya föreslagna och aviserade reformer för 2012–2015

För varje utgiftsområde sammanfattas i detta avsnitt anslagseffekterna av de reformer som regeringen föreslår för 2012 och aviserar för 2013–2015 (se tabell 8.11). Anslagseffekterna redovisas i förhållande till den beräkning som låg till grund för 2011 års ekonomiska vårproposition. Avsnittet omfattar inte de anslags-effekter som orsakas av pris- och löneomräkning, övriga makroekonomiska förändringar eller ändrade volymer i transfereringssystemen (se avsnitt 8.2.2). Avsnittet innehåller inte heller någon redovisning av de förslag som regeringen lämnar i propositionen Höständeringsbudget för 2011 (prop. 2011/12:2). Budgeteffekterna av förslagen i den senare propositionen framgår dock av tabell 8.11.

De reformer som föreslås i denna proposition medför en ökning av föreslagna anslagsmedel 2012 med 12,5 miljarder kronor. Till detta kommer anslagsförändringar på 1,3 miljarder kronor som föranleder en teknisk justering av utgiftstaket. Bland annat på grund av att några av de föreslagna reformerna är temporära uppgår ökningen av anslagsmedlen för de därpå närmast följande åren till lägre belopp. År 2015 uppgår budgeteffekten av nya utgiftsreformer till 7,3 miljarder kronor. Därutöver ökas anslagen med 0,2 miljarder kronor 2013–2015 till följd av åtgärder som innebär tekniska justeringar av utgiftstaket. Utöver de tekniska justeringarna tillkommer anslagsökningar på 1,2 miljarder kronor för 2012 som inte väntas öka utgifterna. Anslagsökningarna uppgår 2012 sammanlagt till 18,3 miljarder kronor och anslagsminskningarna till 3,3 miljarder kronor. Regeringen prioriterar i denna proposition åtgärder för att möta inbromsningen, åtgärder för varaktigt högre tillväxt och sysselsättning, åtgärder för att välfärden ska komma alla till del samt åtgärder för ett stabilt finansiellt system. För att bidra till finansieringen av dessa insatser föreslås att vissa anslag minskas.

Under respektive utgiftsområde redovisas huvudsakligen föreslagna eller aviserade reformer med en större anslagspåverkan (se vidare tabell 8.11). I normalfallet förutsätts de redovisade anslagsförändringarna motsvaras av lika stora utgiftsförändringar.

För närmare beskrivningar av reformerna hänvisas till respektive utgiftsområdesbilaga.

Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Anslaget *Regeringskansliet m.m.* används för Regeringskansliets förvaltningskostnader. Regeringen föreslår att anslaget ökas med 300 miljoner kronor 2012 för att motsvara de nivåer som föreslogs i budgetpropositionen för 2011. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget ökas med 300 miljoner kronor respektive år.

Ett nytt anslag *Riksdagens fastighetsanslag* föreslås föras upp på budgeten för underhållsåtgärder avseende Riksdagsförvaltningens fastigheter. Anslaget tillförs nya medel om 55 miljoner kronor och 35 miljoner kronor överförs från anslaget *Riksdagens förvaltningsanslag*. Anslaget förs upp på budgeten och föreslås därmed anvisas 90 miljoner kronor för 2012. Även för 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget uppgå till 90 miljoner kronor respektive år.

Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Anslaget *Bidragfastigheter* används för underhållskostnader och löpande driftsunderhåll för bidragfastigheter som förvaltas av Statens fastighetsverk. Regeringen föreslår att anslaget ökas med 160 miljoner kronor för 2012. Anledningen är bl.a. att fastigheternas underhåll är eftersatt.

Erfarenheterna från finanskrisen visar på ett behov av att stärka den finansiella stabiliteten i Sverige. Centrala delar i detta arbete är ökad och förbättrad tillsyn, ändamålsenliga regelverk och ett väl fungerande samarbete mellan berörda myndigheter över landsgränserna. För att stärka förutsättningarna för ett väl fungerande finansiellt system föreslår regeringen att anslaget *Finansinspektionen* successivt tillförs ökade resurser för tillsyn, regelgivning, internationellt arbete och statistik. Regeringen föreslår att anslaget ökas med 38 miljoner kronor 2012. Anslaget beräknas därefter ökas med 72 miljoner kronor 2013 samt med 103 miljoner kronor för 2014 respektive 2015. Utöver detta föreslås Finansinspektionen tillföras anslagsmedel om 7 miljoner kronor 2012 på ett särskilt anslag för avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter. År 2013, 2014 och 2015 beräknas 7 miljoner kronor tillföras detta anslag för respektive år. Dessa avgifter belastar för närvarande myndighetens förvalt-

ningsanslag. Detta innebär således ett samlat tillskott till Finansinspektionen på 45 miljoner kronor 2012, 79 miljoner kronor 2013 och 110 miljoner kronor för 2014 respektive 2015.

Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Det senaste årets händelser, exempelvis bombdådet i Oslo och skjutningarna på Utøya, bekräftar nödvändigheten att fortsätta utveckla Säkerhetspolisen. Säkerhetspolisens förmåga att upptäcka och bedöma hot behöver förbättras ytterligare och skyddet av vitala funktioner i samhället behöver öka. Regeringen föreslår därför att anslaget *Säkerhetspolisen* ökas med 85 miljoner kronor 2012. Åren 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget ökas med 55 miljoner kronor för respektive år.

Utgifterna på anslaget för rättsliga biträden ökar, vilket i huvudsak beror på en ökning av antalet brottmål för vilka det förordnas offentliga försvarare samt omfattningen av dessa mål. Regeringen föreslår därför att anslaget *Rättsliga biträden m.m.* ökas med 300 miljoner kronor 2012.

Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Den nya försvarspolitiska inriktningen mot ett mer användbart och tillgängligt försvar leder till ökade kostnader särskilt avseende anställd militär personal. För att kunna genomföra försvarsreformen frigörs resurser genom rationaliseringar i stödverksamheten. För 2012 föreslår regeringen att 227 miljoner kronor tillförs anslaget *Förbandsverksamhet och beredskap*. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget ökas med 579 miljoner kronor för respektive år. Finansieringen för 2012 sker genom att anslaget *Anskaffning av materiel och anläggningar* minskas med 130 miljoner kronor, anslaget *Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar* minskas med 83 miljoner kronor samt genom att anslaget *Forskning och teknikutveckling* minskas med 15 miljoner kronor. För respektive år 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget *Anskaffning av materiel och anläggningar* minskas med 355 miljoner kronor, anslaget *Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar* minskas med

191 miljoner kronor och anslaget *Forskning och teknikutveckling* minskas med 33 miljoner kronor.

Regeringen föreslår mot bakgrund av att lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt är vilande att anslaget *Förbandsverksamhet och beredskap* minskas med 222 miljoner kronor 2012 då dessa medel tidigare finansierat statliga ålderspensionsavgifter med koppling till värnplikten. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget minskas med 222 miljoner kronor respektive år.

Regeringen bedömer att det är angeläget att Försvarets radioanstalt ges möjlighet till teknikutveckling för att fortsatt kunna bedriva signalspanningsverksamhet på ett effektivt sätt. Regeringen beräknar att anslaget *Försvarets radioanstalt* ökas med 82 miljoner kronor 2013, 108 miljoner kronor 2014 och 108 miljoner kronor 2015. Finansiering sker genom beräknade minskningar om sammanlagt 42 miljoner kronor 2013, 67 miljoner kronor 2014 och 67 miljoner kronor 2015 inom utgiftsområdet på bl.a. anslagen *Förbandsverksamhet och beredskap*, *Officersutbildningen m.m.* samt *Försvarexportmyndigheten*. Därutöver beräknas det under utgiftsområde 1 Rikets styrelse uppförda anslaget *Regeringskansliet m.m.* minskas med 6 miljoner kronor 2013, 2014 och 2015 för att finansiera ökade kostnader för Försvarets radioanstalt. Detta innebär således att anslaget *Försvarets radioanstalt* beräknas tillföras 35 miljoner kronor per år 2013–2015, som inte avses finansieras från andra anslag.

Riksdagen bemyndigade regeringen att under 2010 anskaffa ett nytt medeltungt helikoptersystem (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, rskr. 2009/10:348). Regeringen beräknar att anslaget *Anskaffning av materiel och anläggningar* ökas med 59 miljoner kronor 2015 med anledning av de senareläggningar av materielbeställningar som görs för att finansiera anskaffningen av ett medeltungt helikoptersystem.

Slutligen föreslår regeringen att anslaget *Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet* ökas med 100 miljoner kronor 2012. Anledningen är att anslutningsgraden till Rakel-systemet varit lägre än väntat, varför ett underskott i finansieringen av driftkostnaderna beräknas uppstå 2012. Finansiering sker genom att anslaget *Krisberedskap* minskas med 70 miljoner kronor samt av att det under utgiftsområde 4 Rättsväsendet uppförda anslaget

Polisorganisationen minskas med 30 miljoner kronor.

Utgiftsområde 8 Migration

Regeringen bedömer att antalet asylsökande kommer att öka i förhållande till vad som tidigare beräknats. Regeringen föreslår därför att anslaget *Migrationsverket* ökas med 327 miljoner kronor för 2012. För 2013 beräknar regeringen att anslaget ökas med 242 miljoner kronor, för 2014 med 184 miljoner kronor och för 2015 med 135 miljoner kronor.

Regeringen träffade den 3 mars 2011 en överenskommelse om ett gemensamt ansvarstagande för den samlade asyl- och migrationspolitiken med Miljöpartiet de gröna. Ett nytt anslag föreslås föras upp på statens budget för de utgifter överenskommelsen medför. Regeringen föreslår att medel för överenskommelsen avsätts på anslaget *Ramöverenskommelse om migrationspolitik* med en halvårseffekt om 850 miljoner kronor för 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget uppgå till 1 700 miljoner kronor för respektive år.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Regeringen föreslår en utökad satsning på nationella kvalitetsregister inom hälso- och sjukvården. Registren spelar en viktig roll för den svenska hälso- och sjukvårdens utveckling och är ett ovärderligt verktyg för forskningen. Satsningen avser en utökad basfinansiering och utveckling av kvalitetsregistren. Satsningen ska kombineras med krav på ökad medfinansiering av sjukvårdshuvudmännen. Mot denna bakgrund föreslås att anslaget *Bidrag till folkhälsa och sjukvård* ökas med 80 miljoner kronor 2012 och beräknas ökas med 80 miljoner kronor respektive år 2013, 2014 och 2015.

Regeringen föreslår även en satsning på ökad tillgänglighet, innefattande bl.a. ett stimulansbidrag för att förstärka patientens valmöjligheter inom den specialiserade vården. Regeringen föreslår därför att anslaget *Bidrag till folkhälsa och sjukvård* behöver ökas med 160 miljoner kronor 2012. För 2013 och 2014 beräknar regeringen att anslaget ökas med 100 miljoner kronor respektive år.

För att stärka hälso- och sjukvården genom att mer resurser tillförs landstingen föreslår regeringen att högkostnadskydden för läkemedel och för besök inom den öppna hälso- och sjukvården justeras fr.o.m. den 1 januari 2012. Som en följd av förslaget beräknas landstingens totala intäkter ökas med ca 490 miljoner kronor 2012 och med ca 980 miljoner kronor från 2013. För att de ökade avgiftsintäkterna ska komma landstingen till del görs inte någon reglering enligt den kommunala finansieringsprincipen när det gäller förändringen av högkostnadsskyddet för den öppna hälso- och sjukvården. När det gäller justeringen av högkostnadsskyddet för läkemedel minskas anslaget *Bidrag för läkemedelsförmånerna* med 350 miljoner kronor 2012 samtidigt som anslaget *Kommunalekonomisk utjämning* under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner föreslås ökas med motsvarande belopp. Anslaget *Bidrag för läkemedelsförmånerna* beräknas minskas med 700 miljoner kronor för respektive år 2013–2015 samtidigt som anslaget *Kommunalekonomisk utjämning* under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner ökas med motsvarande belopp.

Genom det s.k. tredje steget i tandvårdsreformen avser regeringen att satsa på ett utökat stöd för tandvård till personer med vissa sjukdomar och funktionsnedsättningar. Lagförslaget föreslås träda ikraft den 1 januari 2013, vilket är ett år senare än tidigare beräknat. Detta innebär att regeringen föreslår att anslaget *Tandvårdsförmåner m.m.* minskas med 465 miljoner kronor 2012.

För att stärka kvaliteten och säkerheten i samhällsvården av barn och unga föreslår regeringen en satsning som bl.a. syftar till att stärka samhällsvården av unga bl.a. genom att ge socialtjänsten bättre förutsättningar för att följa och stödja ungdomar i samhällsvård. Mot bakgrund av detta föreslås att anslaget *Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.* ökas med totalt 140 miljoner kronor 2012. Anslaget beräknas ökas med 200 miljoner kronor 2013–2015 för respektive år och med 182 miljoner kronor per år fr.o.m. 2016.

Ofta lönar det sig för dåligt eller inte alls för personer med ekonomiskt bistånd att ha ett arbete eller öka sin arbetstid. Regeringen föreslår därför att beräkningen av försörjningsstödet förändras så att endast en del av arbetsinkomsten påverkar bedömningen av rätten till ekonomiskt bistånd. Förslagets syfte är att sänka marginal-

effekterna vid arbete för mottagare av ekonomiskt bistånd. Utformningen av förändringen ska analyseras närmare och föreslås träda i kraft den 1 juli 2013. Mot denna bakgrund beräknas anslaget *Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.* ökas med 150 miljoner kronor för 2013 och med 300 miljoner kronor för respektive år 2014 och 2015.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Regeringen har gjort en översyn av sjukförsäkringsreformen och föreslår ett antal justeringar i syfte att sjukförsäkringen ska fungera som avsett. Det innebär bl.a. att en försäkrad som haft tidsbegränsad sjukersättning och som saknar eller har en låg sjukpenninggrundande inkomst ska, vid fortsatt nedsatt arbetsförmåga till följd av sjukdom, kunna få sjuk- eller rehabiliteringspenning i särskilda fall. Regeringen föreslår därför att anslaget *Sjukpenning och rehabilitering m.m.* 2012 ökas med 120 miljoner kronor. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget ökas med 170 miljoner kronor, 130 miljoner kronor respektive 95 miljoner kronor. Regeringen föreslår även att ovan nämnda personer ska få ett boendetillägg. Boendetillägget ska också kunna lämnas under tid i arbetslivsintroduktion. Regeringen föreslår att anslaget *Sjukpenning och rehabilitering m.m.* för 2012 ökas med 288 miljoner kronor. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget ökas med 288 miljoner kronor per år.

Tidiga och aktiva rehabiliteringsinsatser är viktiga för en väl fungerande sjukskrivningsprocess. Regeringen föreslår därför att 500 miljoner kronor, varav 250 miljoner kronor är en omDispositionering av medel avsatta för företagshälsovården, satsas på att den försäkrade tidigare och mer systematiskt ska erbjudas rehabiliteringsinsatser i samverkan mellan Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och hälso- och sjukvården. Förslaget innebär också att medel avsätts för att stärka kompetensen och metoderna inom Försäkringskassan för att säkerställa en aktiv handläggning av sjukförsäkringsärenden. Regeringen föreslår att det nya anslaget *Bidrag för sjukskrivningsprocessen* tillförs nya medel om 200 miljoner kronor 2012. För år 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget tillföras nya medel om 200 miljoner kronor för

respektive år. Regeringen föreslår också att anslaget *Försäkringskassan* för 2012 ökas med 50 miljoner kronor. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget ökas med 50 miljoner kronor för respektive år.

Till följd av regeringens familjepolitiska reform, som träder i kraft 2012 och som består av förenklade regler för jämställdhetsbonusen och möjligheten för föräldrar till samtida uttag av föräldrapenning, föreslår regeringen att anslaget *Försäkringskassan* ökas med 52 miljoner kronor 2012. Dessa medel inkluderar även ett tillskott på 3 miljoner kronor för regeländringar inom bostadsbidraget, som träder i kraft vid årsskiftet 2011/12. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget ökas med 20 miljoner kronor per år.

Som ett led i Försäkringskassans arbete med att uppnå en lägre anslagsnivå har myndigheten föreslagit att de lokala servicekontoren ska läggas ned. Regeringen har gett myndigheten i uppdrag att ta fram en långsiktig lösning för hur medborgarnas behov av service och tjänster ska säkerställas. I avvaktan på denna lösning ska Försäkringskassan avvakta med att verkställa avvecklandet av den servicesamverkan som sker vid servicekontor och serviceplatser. Regeringen beräknar därmed att anslaget *Försäkringskassan* ökas med 190 miljoner kronor 2013.

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Bostadstillägget till pensionärer är en inkomstprövad förmån riktad till den grupp pensionärer som med hänsyn till inkomster och bostadskostnad har små ekonomiska marginaler. Det fyller därför en viktig funktion för att minska andelen pensionärer med låg ekonomisk standard. I syfte att ytterligare minska andelen med låg ekonomisk standard föreslår regeringen i denna proposition att bostadstillägget till pensionärer höjs. Samtidigt föreslås en höjning av den skäligen levnadsnivån inom förmånerna särskilt bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd. Till följd av detta föreslås anslaget *Bostadstillägg till pensionärer* ökas med 500 miljoner kronor 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget ökas med 500 miljoner kronor för respektive år.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Regeringen införde den 1 juli 2008 en jämställdhetsbonus i syfte att ge föräldrar bättre ekonomiska möjligheter och incitament att fördela föräldraledigheten mer jämlikt samt förbättra förutsättningarna för en ökad jämställdhet på arbetsmarknaden. Jämställdhetsbonusen utges i dag som en skattereduktion. Regeringen har i propositionen Förbättringar inom familjepolitiken (prop. 2010/11:146) föreslagit att jämställdhetsbonusen i stället betalas ut i så nära anslutning till uttaget av föräldrapenning som möjligt. Till följd av detta föreslås anslaget *Föräldraförsäkring* ökas med 185 miljoner kronor 2012. För 2013 beräknas anslaget ökas med 219 miljoner kronor, för 2014 med 269 miljoner kronor och från 2015 med 315 miljoner kronor.

Regeringen föreslår vissa riktade insatser för ekonomiskt utsatta. Insatserna syftar till att förstärka berörda individers inkomster samtidigt som incitamenten till arbete inte försvagas i allt för stor utsträckning. För att förstärka ekonomin för ekonomiskt utsatta unga utan barn och för barnfamiljer höjs bostadsbidraget. För unga utan barn höjs den procentuella ersättningen för bostadskostnaden. För barnfamiljer sker förstärkningen genom en sänkning av den nedre gräns för bostadskostnader vid vilken bidrag betalas ut. Till följd av detta föreslås anslaget *Bostadsbidrag* ökas med 537 miljoner kronor 2012 och 2013–2015 beräknas anslaget ökas med 520 miljoner kronor för respektive år.

Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet

Nyanlända invandrare som omfattas av flyktingmottagandet kan få ta lån för att finansiera inköp av hemutrustning. Utlåningen har finansierats genom att Centrala studiestödsnämnden lånar upp kapital till lånen hos Riksgäldskontoret. I enlighet med den nya budgetlagen (2011:203) kan endast utlåning för vilken den förväntade förlusten är låg finansieras genom lån hos Riksgäldskontoret. Därmed föreslås att hemutrustningslån för nyanlända som omfattas av flyktingmottagande i fortsättningen finansieras genom anslag vilket medför ett engångsvis behov av medel för inlösen av lån. För anslaget *Hemutrustningslån* föreslår därför regeringen att

anslaget ökas med 1 200 miljoner kronor för 2012. Omläggningen påverkar varken budget-saldot eller statens finansiella sparande.

Vidare bedömer regeringen att anslaget ökas med 79 miljoner kronor för 2013, med 82 miljoner kronor 2014 samt med 83 miljoner kronor 2015.

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Återhämtningen på arbetsmarknaden går långsammare än vad regeringen bedömde i 2011 års ekonomiska vårproposition. Utöver en rad strukturella åtgärder föreslås därför flera temporära satsningar i ett arbetsmarknadspaket.

De arbetsmarknadspolitiska resurserna riktas huvudsakligen till långtidsarbetslösa. I vissa fall anser dock regeringen att det kan vara motiverat att erbjuda insatser redan i tidigare skeden av arbetslösheten, varför ett förstärkt stöd till arbetslösa som riskerar långtidsarbetslöshet föreslås. Detta stöd föreslås inledningsvis främst bestå av fördjupat stöd och uppföljning, men med tiden också programinsatser. För att undvika långa arbetslöshetstider är det viktigt att arbetslösa söker arbete aktivt. Regeringen anser att en god uppföljning är en förutsättning för att Arbetsförmedlingen ska kunna säkerställa arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring. Regeringen bedömer att antalet uppföljningsmöten bör öka och föreslår därför att särskilda medel anslås för detta syfte.

För att höja kvaliteten inom jobb- och utvecklingsgarantin respektive jobbgarantin för ungdomar föreslår regeringen att resurser tillförs för att öka handläggartätheten inom dessa. Samtidigt anser regeringen att det är fortsatt angeläget att Arbetsförmedlingens arbete bedrivs effektivt. Vidare anser regeringen att personer utan arbetslöshetsförsäkring bör få ett tidigare tillträde till jobb- och utvecklingsgarantin. Regeringen föreslår därför att denna grupp ska få tillgång till jobb- och utvecklingsgarantin efter 14 månader i stället för som i dag 18 månader.

Regeringen föreslår även att Arbetsförmedlingen 2012 och 2013 tillförs resurser i syfte att säkerställa införandet av ett nytt IT-system.

I och med det sämre konjunkturläget föreslår regeringen även ett antal tillfälliga åtgärder som framför allt riktas till personer som står långt från arbetsmarknaden, bl.a. i form av medel för

att ytterligare öka förmedlarinsatserna i de tidiga faserna av jobb- och utvecklingsgarantin. För 2012 föreslår regeringen även tillfälliga åtgärder utanför garantierna i form av arbetspraktik och arbetsmarknadsutbildning för personer som riskerar långtidsarbetslöshet.

Det särskilda anställningsstödet, som riktas mot personer som varit arbetslösa under lång tid, förstärktes tillfälligt under 2011 och 2012. I rådande konjunkturläge anser regeringen att denna tillfälliga förstärkning bör förlängas och även gälla 2013.

Regeringen föreslår även ett antal tillfälliga åtgärder i sysselsättningsfasen (fas tre). Dels föreslås en tillfällig satsning på arbetsförmedlarresurser 2012, dels föreslås att möjligheten att genomgå arbetsmarknadsutbildning förlängs till att även gälla 2012. Vidare föreslår regeringen att det särskilda anställningsstödet 2012 kompletteras med förhöjd handledarersättning för deltagare från sysselsättningsfasen.

Regeringen anser att en satsning för att få fler arbetslösa att påbörja reguljär utbildning särskilt bör riktas mot ungdomar som saknar fullständig gymnasieutbildning. Den pågående folkhögskolesatsningen föreslås därför fortsätta under 2012. Regeringen bedömer att denna satsning bör fortsätta även under 2013. Vidare föreslås en ettårig förlängning av den högre bidragsnivån inom studiemedlet för de arbetslösa ungdomar inom garantierna som saknar fullständig grundskole- eller gymnasieutbildning och som återgår till studier (se vidare utg.omr. 15).

Regeringen föreslår vidare tillfälliga satsningar inom det reguljära utbildningssystemet genom ett ökat antal platser inom yrkesinriktad gymnasial vuxenutbildning (yrkesvux) och yrkeshögskolan 2012. Regeringen bedömer att dessa satsningar bör fortsätta under 2013, men då i en mindre omfattning. Inom ramen för yrkesvuxsatsningen är regeringens avsikt att särskilt rikta en del av medlen till utbildningar för ungdomar som saknar slutbetyg och är inskrivna inom garantierna (se vidare utg.omr. 16).

Utöver detta föreslår regeringen att personer som inte längre kan beviljas aktivitetsersättning till följd av att de fyller 30 år ska erbjudas att med aktivitetsstöd delta i det arbetsmarknadspolitiska programmet arbetslivsintroduktion.

Därutöver föreslår regeringen en satsning 2012–2014 på ytterligare platser inom arbetsmarknadspolitiken för personer som lämnar

sjukförsäkringen och som står mycket långt från arbetsmarknaden.

Sammantaget uppgår satsningarna till 3 918 miljoner kronor 2012. Ramen för utgiftsområdet föreslås dock endast ökas med 3 243 miljoner kronor 2012 eftersom en del av utgifterna finns under utgiftsområde 15 Studiestöd och 16 Utbildning och universitetsforskning. För 2013 beräknas ramen för utgiftsområdet ökas med 2 478 miljoner kronor, för 2014 med 1 471 miljoner kronor och för 2015 med 485 miljoner kronor.

Med anledning av förslagen föreslår regeringen att anslaget *Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader* för 2012 ökas med 1 214 miljoner kronor. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget ökas med 695 miljoner kronor, 559 miljoner kronor respektive 158 miljoner kronor. Vidare föreslås att anslaget *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* för 2012 ökas med 608 miljoner kronor. För 2013–2015 beräknas anslaget ökas med 48 miljoner kronor, 313 miljoner kronor respektive 360 miljoner kronor. Anslaget *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser* föreslås ökas med 994 miljoner kronor 2012. För åren 2013 och 2014 beräknas anslaget ökas med 1 153 miljoner kronor respektive 243 miljoner kronor. Regeringen föreslår även att anslaget *Lönebidrag och Samball m.m.* ökas med 418 miljoner kronor 2012. För 2013 och 2014 beräknas anslaget ökas med 575 miljoner kronor respektive 346 miljoner kronor.

Utgiftsområde 15 Studiestöd

För att kunna möta en sämre arbetsmarknadsutveckling föreslår regeringen i ett arbetsmarknadspaket satsningar på tillfälligt fler utbildningsplatser inom det reguljära utbildningssystemet.

Regeringens förslag om ca 5 000 fler platser på yrkesinriktad gymnasial vuxenutbildning för 2012 och ca 1 000 platser för 2013 medför att behovet av studiemedel ökar. Som en följd av detta föreslår regeringen att anslagen *Studiemedel m.m.* och *Studiemedelsräntor m.m.* ökas med totalt 250 miljoner kronor 2012. För 2013 beräknar regeringen att anslagen ökas med totalt 50 miljoner kronor.

Vidare föreslår regeringen ca 1 000 nya platser på Yrkeshögskolan för 2012 och ca 500 platser

för 2013. Som en följd av behovet av studiemedel för dessa platser föreslår regeringen att anslagen *Studiemedel m.m.* och *Studiemedelsröntor m.m.* ökas med totalt 40 miljoner kronor 2012. För 2013 beräknar regeringen att anslagen ökas med totalt 20 miljoner kronor.

Ungdomar som saknar fullständig gymnasieutbildning drabbas hårdare än andra grupper när konjunkturen blir sämre. Regeringen föreslår därför en ettårig förlängning av den högre bidragsnivån inom studiemedlet för de arbetslösa ungdomar som saknar fullständig grundskole- eller gymnasieutbildning och som återgår till studier. Endast de ungdomar som är inskrivna i jobbgarantierna och som avbrutit sina studier före halvårsskiftet 2010 omfattas av satsningen. Regeringen föreslår därför att anslagen *Studiemedel m.m.* och *Studiemedelsröntor m.m.* ökas med totalt 80 miljoner kronor 2012. För 2013 beräknar regeringen att anslagen ökas med totalt 40 miljoner kronor och 2014 med totalt 20 miljoner kronor.

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Ett välfungerande utbildningssystem är viktigt för såväl den enskilde som för samhället. För att stärka utbildningssystemet föreslår regeringen satsningar riktade främst mot att stärka lärares och förskollärares kompetens och läraryrkets attraktionskraft, ökad kvalitet på gymnasiala yrkesprogram, ökad kvalitet och effektivitet i högskolan samt åtgärder för en förbättrad uppföljning och utvärdering av utbildningssystemet.

Inom läraryrket föreslås en karriärutvecklingsreform med utvecklingssteg för yrkesskickliga lärare inom hela grund- och gymnasieskolan. Utvecklingsstegen med eventuella behörighetskrav ska beskrivas i skollagen (2010:800). Beslut om vem som ska anställas liksom ansvarsområden och arbetsinnehåll samt anställningsvillkor beslutas av huvudmannen i sedvanlig ordning efter samråd med de fackliga organisationerna. För att täcka kostnaderna för reformen utgår ett statsbidrag. Friskolor ersätts på likvärdiga villkor som kommunala skolor. För detta ändamål föreslår regeringen att anslaget *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* ökas med 26 miljoner kronor 2012, och beräknas ökas med 187 miljoner kronor

2013, 468 miljoner kronor 2014 och 749 miljoner kronor 2015. En utredning ska undersöka hur ett sådant system bör konstrueras. Syftet med satsningen är att premiera lärare som höjer elevresultaten.

I syfte att öka lärarnas kompetens och höja andelen behöriga lärare pågår sedan 2007 en särskild satsning kallad Lärarlyftet. Regeringen föreslår att ett andra Lärarlyft genomförs 2012–2015. Den ändrade inriktningen är en följd av de skärpta behörighetskrav på lärare som införs i skollagen med övergångsregler fram till 2015. För ändamålet föreslår regeringen att anslaget *Fortbildning av lärare och förskolepersonal* ökas med 132 miljoner kronor 2012, och beräknas ökas med 187 miljoner kronor 2013, 337 miljoner kronor 2014 och 200 miljoner kronor 2015. Även kompetensutveckling för förskollärare och förskolechefer föreslås. För ändamålet föreslår regeringen att 40,5 miljoner kronor avsätts 2012, och beräknar lika mycket per år 2013 och 2014.

Sedan 2009 pågår en satsning för att stärka elevernas intresse och kunskaper i matematik, naturvetenskap och teknik. Regeringen bedömer att det krävs fortsatta satsningar på framför allt ämnesdidaktik i matematik. För detta ändamål beräknar regeringen att anslaget *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* ökas med 200 miljoner kronor per år 2013–2015.

Vidare föreslår regeringen att en satsning genomförs tillsammans med teknikbranschen för att möjliggöra för studenter från naturvetenskapliga och tekniska gymnasieprogram att praktisera på ett teknikföretag. För ändamålet beräknar regeringen 20 miljoner kronor 2013 och 40 miljoner kronor 2014 respektive 2015.

Det är viktigt att yrkeslärare kan utveckla sin kompetens i takt med de förändringar som sker i respektive bransch. Mot bakgrund av att den reformerade gymnasieskolan nu införs och vikten av att säkra en hög kvalitet i yrkesutbildningarna föreslår regeringen att fortbildningsmedel avsätts till yrkeslärarna. Vidare föreslår regeringen att den gymnasiala yrkesutbildningen förstärks genom flera åtgärder. För dessa ändamål föreslår regeringen 32 miljoner kronor 2012, och beräknar 32 miljoner kronor 2013, 22 miljoner kronor 2014 och 27 miljoner kronor 2015.

En betydande andel av de studenter som antagits till högskoleutbildningar har en låg aktivitetsnivå eller är inte aktiva alls; 10 procent

av studenterna tar inga poäng alls på de kurser de är registrerade. Ersättningen till lärosätena för dessa icke aktiva studenter uppgår till cirka 870 miljoner kronor. Regeringen beräknar att 440 miljoner kronor dras in från lärosätenas grundutbildningsanslag fr.o.m. 2013. Till följd av minskningen på grundutbildningsanslagen frigörs ett ekonomiskt utrymme som kommer att återgå till lärosätena för bl.a. kvalitetssatsningar. Inom den högre utbildningen har studentgrupperna ökat och den lärarledda tiden minskat. Detta gäller särskilt utbildningar inom humaniora och samhällsvetenskap. För att stärka kvaliteten på den högre utbildningen beräknas grundutbildningsanslagen ökas med 400 miljoner kronor fr.o.m. 2013. För att ytterligare stärka kvaliteten och effektiviteten i högskolan föreslår regeringen att 20 miljoner kronor avsätts under 2012 för att stödja frivilliga sammanslagningar av lärosäten. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.* ökas med 75 miljoner kronor för respektive år.

Det är viktigt att möjligheterna till uppföljning och utvärdering av utbildningssystemet förbättras. För att säkra en hög kvalitet i de nationella ämnesproven föreslår regeringen att 15 miljoner kronor per år avsätts för ändamålet. Vidare avser regeringen att fr.o.m. 2012 ge Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) ett utvidgat uppdrag att även omfatta bl.a. utvärderingar av effekterna på elevers resultat. IFAU:s förvaltningsanslag, vilket redovisas under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, förstärks successivt fr.o.m. 2012. Förstärkningen beräknas 2014 uppgå till 10 miljoner kronor. Finansiering sker inom utgiftsområdet.

För att motverka arbetslösheten och underlätta omställning är det i rådande konjunkturläge motiverat att temporärt öka antalet platser inom det reguljära utbildningssystemet. Inom ramen för arbetsmarknadspaketet föreslår därför regeringen tillfälligt fler platser på yrkesinriktad gymnasial vuxenutbildning och Yrkeshögskolan.

Antalet platser på yrkesvux bör ökas med ca 5 000 årsplatser 2012 och ca 1 000 platser 2013. Regeringen föreslår därför att anslaget *Statligt stöd för vuxenutbildning* ökas med 250 miljoner kronor 2012. För 2013 beräknar regeringen att anslaget ökas med 50 miljoner kronor.

Slutligen bör Yrkeshögskolan tillföras ca 1 000 årsplatser 2012 och ca 500 platser 2013. Regeringen föreslår därför att anslaget *Statligt*

stöd till vuxenutbildning ökas med 60 miljoner kronor 2012. För 2013 beräknas anslaget ökas med 30 miljoner kronor.

Av de medel som tidigare avsatts inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning för införande av en yrkeslegitimation för lärare och forskollärare, föreslås nu nära 128 miljoner kronor flyttas till utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas nära 256 miljoner kronor för respektive år flyttas av samma skäl.

I budgetpropositionen för 2011 aviserade regeringen en elevhälsosatsning om 250 miljoner kronor 2012 och 400 miljoner kronor 2013, alltså totalt 650 miljoner kronor. Den satsningen föreslås nu i stället genomföras över en fyraårsperiod, 2012–2015. Som en följd av det föreslår regeringen att anslaget *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* minskas med 196 miljoner kronor 2012. För 2013 beräknas anslaget minskas med 244 miljoner kronor, medan anslaget beräknas ökas med 220 miljoner kronor 2014 och 2015. Med dessa förändringar avsätts 54 miljoner kronor för elevhälsa 2012, 156 miljoner kronor 2013 och 220 miljoner kronor per år 2014 och 2015.

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

De stora omställningar samhället står inför till följd av klimatförändringar kräver olika typer av åtgärder för att minska sårbarheten och anpassa olika verksamheter till ett successivt förändrat klimat. Regeringen anser därför att den satsning på klimatanpassning som inleddes 2009 bör fortsätta. Regeringen föreslår därför att anslaget *Klimatanpassning* ökas med 25 miljoner kronor 2012. För 2013 och 2014 beräknas anslaget ökas med 90 miljoner kronor per år samt med 95 miljoner kronor 2015.

Sveriges klimatmål innebär att utsläppen av växthusgaser för de verksamheter som inte omfattas av EU:s utsläppshandel ska minska med 40 procent till 2020 jämfört med 1990. En tredjedel av klimatmålet ska uppfyllas med flexibla mekanismer, dvs. förvärv av utsläppsutrymme utomlands. Regeringen har därför årligen avsatt medel på statens budget för att uppnå detta mål. Dessa medel har fonderats i avvaktan på utbetalning till den slutliga

mottagaren. I vårändringsbudgeten för 2011 aviserade regeringen att man efter påpekande från Riksrevisionen avser att se över hanteringen av anslagsmedel till internationella klimatinvesteringar. Regeringen föreslår nu att medel som tidigare fonderats i avvaktan på utbetalning betalas tillbaka och tillförs inkomstsidan på budgeten. Samtidigt justeras anslagsnivån till att motsvara beräknade utbetalningar för budgetåret. De åtaganden som motsvaras av medel som inbetalas från fonden, och de åtaganden som tidigare förutsågs genom ytterligare fonderingar 2012, kommer att omfattas av ett höjt beställningsbemyndigande för anslaget. Regeringen föreslår därför att anslaget *Insatser för internationella klimatinvesteringar* minskas med 144 miljoner kronor 2012. Anslaget beräknas minskas med 28 miljoner kronor 2013 och med 18 miljoner kronor 2014 samt ökas med 96 miljoner kronor 2015.

Utgiftsområde 21 Energi

I denna proposition föreslås att regeringens insatser för energieffektivisering förlängs under 2013 och 2014. Regeringen anser att det är angeläget att bidra med fortsatt finansiering till bl.a. den kommunala energi- och klimatrådgivningen, stöd för teknikupphandling och marknadsintroduktion av energieffektiv teknik, insatser för genomförande av EU-direktiv inom energieffektiviseringsområdet och för marknadskontroll. För dessa ändamål beräknas anslagen *Regionala och lokala insatser för energieffektivisering m.m.* och *Insatser för utbållig energianvändning* sammantaget ökas med 220 miljoner kronor per år 2013 och 2014.

Regeringen föreslår vidare en förstärkning av insatserna för kommersialisering, utveckling och demonstration inom energiområdet för att möjliggöra långsiktiga satsningar såsom större demonstrationsanläggningar och starkt svenskt deltagande i EU:s strategiska energiteknikplan (SET-planen). Sammantaget beräknas anslaget *Energiforskning* för dessa ändamål ökas med 82 miljoner kronor 2013, med 82 miljoner kronor 2014 och med 52 miljoner kronor 2015.

Biogas kan spela en viktig roll i det svenska energisystemet för produktion av förnybart transportbränsle. Regeringen avser att även framgent främja utveckling av biogas genom att stödja ny teknik och innovativa lösningar som

stärker teknikens konkurrenskraft och ökar biogasproduktionen. Regeringen föreslår därför att anslaget *Energiteknik* ökas med 60 miljoner kronor 2012. Anslaget beräknas ökas med 60 miljoner kronor 2013.

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Regeringen anser det motiverat att genomföra ytterligare en kraftfull satsning på infrastrukturen. Det finns ett behov av ökade åtgärder på både väg- och järnvägsnätet. Förstärkta satsningar på underhåll och investeringar i infrastruktur är därtill ett stabiliseringspolitiskt verktyg som ger sysselsättningseffekt på relativt kort sikt.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen en särskild satsning på infrastruktur på totalt 5 000 miljoner kronor.

På järnvägssidan uppgår satsningen till totalt 3 600 miljoner kronor. För 2012 föreslår regeringen att anslaget *Banbållning* ökas med 1 800 miljoner kronor. Tillsammans med det i samband med vårpropositionen 2011 aviserade tillskottet om 800 miljoner kronor ger detta en total anslagsökning på 2 600 miljoner kronor 2012. Satsningen fortsätter 2013 då anslaget också beräknas ökas med 1 800 miljoner kronor. Satsningen riktas i första hand mot drift och underhåll, reinvesteringar och trimningsåtgärder. Det är de samhällsekonomiskt mest lönsamma sträckorna som ska prioriteras i satsningen.

På vägsidan uppgår satsningen till totalt 1 400 miljoner kronor. För 2012 föreslår regeringen att anslaget *Väghållning* ökas med 950 miljoner kronor. För 2013 beräknas anslaget ökas med 450 miljoner kronor. Satsningen riktas i första hand mot underhållsåtgärder, trafiksäkerhetshöjande åtgärder, miljöåtgärder och trimningsåtgärder. De samhällsekonomiskt mest lönsamma vägsträckorna ska prioriteras.

För 2011 fördes ett nytt anslag *Trängselskatt i Stockholm* upp på budgeten. Det innebär att ackumulerat sparande som uppstått på det anslag på vilket trängselskatten i Stockholm tidigare redovisades, anslaget *Väghållning*, måste överföras till det nya anslaget. Regeringen föreslår därför att anslaget *Trängselskatt i Stockholm* ökas med ca 377 miljoner kronor samtidigt som motsvarande anslagssparande dras in på anslaget *Väghållning*. Denna förändring påverkar således inte utgiftsprognoserna.

Den 1 januari 2013 införs trängselskatt i Göteborg. De utgifter som ska finansieras med den beräknade intäkten från trängselskatten i Göteborg redovisas tills vidare under anslaget *Väghållning*. Anslaget justeras i denna del till följd av de förändringar som gjorts av trängselskattesystemet, bl.a. ett förändrat skatteområde, införandet av en s.k. flerpassageregulering och en höjning av skattebeloppen fr.o.m. den 1 januari 2015 (prop. 2010/11:133, bet. 2010/11:SkU34, rskr. 2010/11:297). Därtill justeras anslaget till följd av förändrade prognoser avseende intäkterna från trängselskatten. Av dessa skäl beräknas anslaget minska med 172 miljoner kronor 2013, med 162 miljoner kronor 2014 och öka med 4 miljoner kronor 2015.

Regeringen föreslår att anslaget *Transportstyrelsen* minskas med 146 miljoner kronor 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget minska med motsvarande belopp per år. Förslaget motiveras av att den s.k. undervägsavgiften, dvs. avgiften för flygtrafiktjänster, i tidigare beräkningar förväntades bruttoredo visas på statens budget och redovisas på anslaget. Avgiften ska dock fortsättningsvis disponeras av Transportstyrelsen i enlighet med de nya principerna för finansieringen av myndighetens verksamhet, varför anslaget bör minskas.

Tillgång till bredband är en förutsättning för företagande och boende i hela landet. Regeringens utgångspunkt är att marknaden ska tillhandahålla säkra och goda elektroniska kommunikationer. Det kan dock i vissa fall finnas skäl att påskynda utbyggnaden. Regeringen föreslår därför en tillfällig satsning för att stimulera infrastrukturutbyggnad och kanalisering. För detta ändamål föreslås att anslaget *Driftsäker och tillgänglig elektronisk kommunikation* ökas med 65 miljoner kronor 2012. Anslaget beräknas öka med motsvarande belopp 2013 och 2014.

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Europeiska kommissionen har i ett formellt meddelande föreslagit Sverige finansiella korrigeringar om ca 870 miljoner kronor för 2005–2008 på grund av felaktiga utbetalningar av jordbruksstöd föranledda av brister i blockdatabasen och definitionen av betesmark. Regeringen föreslår därför att anslaget *Finansiella*

korrigeringar m.m. ökas med 335 miljoner kronor 2012. Anslaget beräknas av samma anledning även öka med 115 miljoner kronor 2013. För att bidra till finansieringen minskas anslaget *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* med 110 miljoner kronor 2012 och med 115 miljoner kronor 2013. Den ökade utgiften finansieras även genom återkrav av tidigare felaktigt gjorda utbetalningar, vilka beräknas uppgå till 300 miljoner kronor, och med befintliga medel på anslaget.

Livsmedelsverket tar i samband med slakt ut en avgift för köttkontroller, vilken betalas av slakterierna i Sverige. I syfte att upprätthålla konkurrenskraften i näringen anser regeringen att avgiften bör sänkas. Regeringen föreslår därför att anslaget *Livsmedelsverket* ökas med 90 miljoner kronor för ändamålet 2012. För åren 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget öka med 90 miljoner kronor per år.

Regeringen aviserar i budgetpropositionen en satsning för hållbar tillväxt i hela landet. En del av denna är en tillfällig satsning för att förbättra förutsättningarna för utbyggnad av bredband. Regeringen föreslår därför att anslaget *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* ökas med 100 miljoner kronor 2012. För 2013 och 2014 beräknas anslaget öka med 100 miljoner kronor årligen.

Utgiftsområde 24 Näringsliv

Sveaskog har delat ut dotterbolaget Ersättningsmark i Sverige AB till sin ägare staten innehållande 100 000 hektar produktiv skogsmark. Marken ska användas som ersättningsmark. Mot bakgrund av de tillgångs- och värdeförändringar som sker inom ett bolag när tillgångar överläts behövs ett kapitaltillskott till det nybildade bolaget Ersättningsmark i Sverige AB då dessa värdeförändringar kan komma att beskattas. Regeringen föreslår därför att anslaget *Kapitalinsatser i statliga bolag* ökas med 1 000 miljoner kronor för 2012.

Under mandatperioden görs genom en överenskommelse mellan regeringspartierna och Socialdemokraterna en särskild satsning på riktade exportfrämjande åtgärder. Satsningen inriktas på att främja exporten i små och medelstora företag samt att främja handeln med BRIC-länderna (Brasilien, Ryssland, Indien och

Kina) och Irak. Satsningen riktas särskilt mot viktiga framtidsbranscher.

Regeringen föreslår därför att anslaget *Exportfrämjande verksamhet* ökas med 50 miljoner kronor för 2012. För 2013 och 2014 beräknas anslaget ökas med 50 miljoner kronor för respektive år.

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

De nya nationella prov i grundskolan som aviserades i budgetpropositionen för 2011 och som motiverat en årlig höjning av anslaget *Kommunalekonomisk utjämning* med 40 miljoner kronor genomförs inte som planerat under 2011 och 2012 utan först 2013. Anslaget *Kommunalekonomisk utjämning* föreslås därför minskas med 80 miljoner kronor för 2012.

Av de medel som tidigare avsatts inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning för införande av en yrkeslegitimation för lärare och förskollärare, föreslås nu nära 128 miljoner kronor flyttas till anslaget *Kommunalekonomisk utjämning*. Från och med 2013 beräknas nära 256 miljoner kronor flyttas av samma skäl.

Regeringen föreslår i denna proposition att det fr.o.m. den 1 januari 2012 görs vissa justeringar i högkostnadsskyddet inom den öppna hälso- och sjukvården och för läkemedel. Som en följd av förslaget beräknas landstingens sammanlagda intäkter öka med ca 490 miljoner kronor 2012 och med ca 980 miljoner kronor per år från 2013. Avsikten är att denna resursförstärkning fullt ut ska komma landstingen och därmed hälso- och sjukvården till del. Regeringen föreslår därför att anslaget *Bidrag för läkemedelsförmånerna* under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg minskas med 350 miljoner kronor 2012 och att anslaget *Kommunalekonomisk utjämning* samtidigt ökas med motsvarande belopp 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget *Bidrag för läkemedelsförmånerna* under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg minskas med 700 miljoner kronor per år och anslaget *Kommunalekonomisk utjämning* ökas med motsvarande belopp. Landstingens ökade intäkter från patientavgifterna föreslås inte, som i normalfallet, regleras enligt den kommunala finansieringsprincipen genom minskningar av anslaget *Kommunalekonomisk utjämning*.

Regeringen föreslår i denna proposition förändringar i skattelagstiftningen avseende 3:12-reglerna med ikraftträdande 1 januari 2012. Den kommunala sektorns skatteunderlag beräknas påverkas negativt, vilket motiverar en höjning av de generella statsbidragen till sektorn. Anslaget *Kommunalekonomisk utjämning* föreslås därför ökas med 215 miljoner kronor för 2012. Samma anslag beräknas ökas med 215 miljoner kronor per år 2013, 2014 och 2015.

Nettoomslutningen inom utjämningsordningen för pendlare mellan Sverige och Danmark minskar med 62 miljoner kronor fr.o.m. med 2012. Systemet innebär att staten erhåller en avgift från Danmark. Regeringen föreslår därför att anslaget *Kommunalekonomisk utjämning* minskas med 62 miljoner kronor 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget minskas med 62 miljoner kronor för respektive år.

Med anledning av att bidraget till kommunernas verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) blir högre än vad som tidigare beräknats föreslår regeringen att anslaget *Statligt utjämningsbidrag för LSS-kostnader* ökas med 76 miljoner kronor 2012. För 2013, 2014 och 2015 beräknas anslaget ökas med 76 miljoner kronor per år.

Tabell 8.11 Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar

Föreslagna och aviserade utgiftsreformer och finansieringar i samband med budgetpropositionen samt höständringsbudgeten för 2011 i förhållande till 2011 års ekonomiska vårproposition. Endast större anslagsförändringar redovisas separat under respektive utgiftsområde.

Miljoner kronor	2011	2012	2013	2014	2015
Reformer					
UO 1 Rikets styrelse	-1	512	473	480	479
varav					
Återställning av RK:s anslag		300	300	300	300
Förstärkning riksdagens fastigheter		55	55	55	55
UO 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	0	227	98	129	122
varav					
Underhåll av fastigheter		160			
Tillskott till Finansinspektionen		45	79	110	110
UO 3 Skatt, tull och exekution	42	30	22	22	17
UO 4 Rättsväsendet	166	389	111	133	133
varav					
Ökning av ärenden, rättsliga biträden	180	300			
Tillskott Säkerhetspolisen		85	55	55	55
UO 5 Internationell samverkan	5	16	19	14	14
UO 6 Försvar och samhällets krisberedskap	0	-141	-117	-117	-90
varav					
Försvarsomställning, Förbandsverksamhet och beredskap		227	579	579	579
Driftskostnader Rakel		100			
Krisberedskap, finansiering driftskostnader Rakel		-70			
Försvarsomställning, rationalisering stödverksamhet, Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar		-83	-191	-191	-191
Försvarsomställning, rationalisering stödverksamhet, Anskaffning av materiel och anläggningar		-130	-355	-355	-355
Förnyelse Försvarets radioanstalt		12	83	108	108
Finansiering, Förnyelse Försvarets radioanstalt		-10	-25	-50	-50
Nytt helikoptersystem					59
Indrag STÅP		-222	-222	-222	-222
UO 7 Internationellt bistånd	0	-42	-42	-42	-42
UO 8 Migration	0	1 204	1 978	1 892	1 816
varav					
Ramöverenskommelse om migrationspolitik		850	1 700	1 700	1 700
Migrationsverket		327	242	184	135
UO 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	20	-470	-217	-88	-191
varav					
Satsning på ökad tillgänglighet inom hälso- och sjukvård		160	100	100	
Satsning på barn och unga samhällsvård		140	200	200	200
Satsning på kvalitetsregister		80	80	80	80
Justering högkostnadsskydd		-350	-700	-700	-700
Reformering av ekonomiskt bistånd			150	300	300
Senareläggning tredje steget tandvårdsreform		-465			

Fortsättning tabell 8.11 Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar

Föreslagna och aviserade utgiftsreformer och finansieringar i samband med budgetpropositionen samt höständringsbudgeten för 2011 i förhållande till 2011 års ekonomiska vårproposition. Endast större anslagsförändringar redovisas separat under respektive utgiftsområde.

Miljoner kronor	2011	2012	2013	2014	2015
Reformer					
UO 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	0	802	1 036	804	769
varav					
Införande av boendetillägg		288	288	288	288
Införande av sjukpenning i särskilda fall		120	170	130	95
Förstärkta rehabiliteringsinsatser		200	200	200	200
Metodutveckling för Försäkringskassans handlägningsprocess		50	50	50	50
Försäkringskassan, familjepolitiska reformer		52	20	20	20
Försäkringskassans lokala servicekontor			190		
UO 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	119	530	530	530	530
varav					
Bostadstillägg till pensionärer	119				
Höjt bostadstillägg till pensionärer		500	500	500	500
UO 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	0	722	739	789	835
varav					
Höjt bostadsbidrag för unga och barnfamiljer		537	520	520	520
Jämställdhetsbonus		185	219	269	315
UO 13 Integration och jämställdhet	530	1 204	83	86	83
varav					
Kommunersättningar vid flyktingmottagande	530				
Anslagsfinansiering hemutrustningslån		1 200	79	82	83
UO 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	474	3 243	2 478	1 471	485
varav					
Lönegarantin	474				
Förstärkt tidigt stöd		406	471	302	182
Ökad uppföljning		196	198	145	123
Tidigarelagt tillträde till JUG		186	164	154	160
Ökad kvalitet och aktivitet i JUG och JOG		329	319	314	-45
Arbetsförmedlingens IT-system		226	62		
Tillfällig satsning på praktik och a-utb.		580	52		
Förlängd folkhögskolesatsning		84	84		
Ytterligare ökat stöd till långtidsarbetslösa (bl.a. särsk. anst. stöd)		404	366	130	
Tillfälliga åtgärder i sysselsättningsfasen		381	102	15	
Åtgärder för personer som haft aktivitetsersättning			54	54	54
Platser för personer som lämnar sjukförsäkringen		443	599	346	
UO 15 Studiestöd	0	370	109	19	0
varav					
Ökade studiemedelskostnader p.g.a. fler utbildningsplatser på yrkesvux och yrkeshögskolan		290	70		
Högre studiebidrag arbetslösa ungdomar 20-24 år		80	40	20	

Fortsättning tabell 8.11 Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar

Föreslagna och aviserade utgiftsreformer och finansieringar i samband med budgetpropositionen samt höständringsbudgeten för 2011 i förhållande till 2011 års ekonomiska vårproposition. Endast större anslagsförändringar redovisas separat under respektive utgiftsområde.

Miljoner kronor	2011	2012	2013	2014	2015
Reformer					
UO 16 Utbildning och universitetsforskning	0	255	307	1 113	1 183
varav					
Karriärvägar för lärare		26	187	468	749
Läraryft II		132	187	337	200
Kompetensutveckling förskola		41	41	41	
Fler utbildningsplatser på yrkesvux		250	50		
Fler utbildningsplatser på yrkeshögskolan		60	30		
Fördelning av lärarlegitimationsmedlen		-128	-256	-256	-256
Elevhälsosatsningen från BP11 sprids över fyra år istället för två		-196	-244	220	220
Matematiksatsning			200	200	200
Avdrag inaktiva studenter			-440	-440	-440
Kvalitetssatsning HUM/SAM			400	400	400
Lärosätessammanslagningar		20	75	75	75
UO 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	0	38	42	42	17
UO 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	0	30	34	34	11
UO 19 Regional tillväxt	0	19	11	2	-3
UO 20 Allmän miljö- och naturvård	0	-168	-23	57	103
varav					
Ändrad hantering av anslagsmedel för klimatinvesteringar		-144	-28	-18	96
Klimatanpassning		25	90	90	95
UO 21 Energi	0	94	414	354	94
varav					
Energieffektivisering			220	220	
Energiforskning		-18	82	82	52
Biogas		60	60		
UO 22 Kommunikationer	0	3 844	2 005	-236	-134
varav					
Infrastruktursatsning, Banhållning		1 800	1 800		
Infrastruktursatsning, Våghållning		950	450		
800 mnkr till drift och underhåll av järnväg 2011		800			
Överföring av ackumulerat sparande avseende trängselskatten från 1:1 Våghållning		377			
Justering nettoredovisad undervägsavgift		-146	-146	-146	-146
Justering av anslagsnivå trängselskatt i Göteborg efter ny intäktsprogos			-172	-162	4
IT-infrastruktursatsning		65	65	65	

Fortsättning tabell 8.11 Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar

Föreslagna och aviserade utgiftsreformer och finansieringar i samband med budgetpropositionen samt höständringsbudgeten för 2011 i förhållande till 2011 års ekonomiska vårproposition. Endast större anslagsförändringar redovisas separat under respektive utgiftsområde.

Miljoner kronor	2011	2012	2013	2014	2015
Reformer					
UO 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	25	513	234	260	112
varav					
Finansiell korrigerig EU-kommissionen		335	115		
Bredband		100	100	100	
Sänkt slakteriavgift		90	90	90	90
Finansiering finansiell korrigerig från landsbyggsprogrammet		-110	-115		
UO 24 Näringsliv	25	1 159	133	125	51
varav					
Kapitaltillskott till Ersättningsmark AB		1 000			
Exportfrämjande		50	50	50	
UO 25 Allmänna bidrag till kommuner	0	631	1 191	1 191	1 193
varav					
Justering högkostnadsskydd		350	700	700	700
Neutralisering ändrade 3:12-regler		215	215	215	215
Fördelning av lärarlegitimationsmedlen		128	256	256	256
Höjt statligt utjämningsbidrag till kommunsektorn för LSS-kostnader		76	76	76	76
Sänkt utjämningsbelopp Sverige-Danmark		-62	-62	-62	-62
Uppskjutet införande av nya nationella prov		-80			
UO26 Statskulsdräntor m.m.¹	10 500	0	0	0	0
varav					
Räntor på statskulden	10 500				
UO 27 Avgiften till Europeiska unionen		0	0	0	0
Summa anslagsförändringar	11 904	15 010	11 648	9 064	7 585
varav					
Anslagsökningar		18 286	15 681	12 370	10 959
Anslagsminskningar		3 276	4 033	3 306	3 374
Skillnaden mellan utgiftseffekt och anslagseffekt ²	800	-1 177			
Summa ökning av takbegränsade utgifter³	2 204	13 833	11 648	9 064	7 585
Anslagsförändringar som motiverar teknisk justering av utgiftstaket ⁴		1 348	240	240	240
Ökning av takbegränsade utgifter exklusive utgiftsförändringar som motiverar teknisk justering av utgiftstaket^{3,5}	2 204	12 484	11 407	8 823	7 345

¹ Påverkar inte de takbegränsade utgifterna.

² Utgiftseffekt och anslagseffekt skiljer sig åt i några fall. Det gäller 800 miljoner kronor till drift och underhåll av järnväg som avser 2011 och överföring av ackumulerat sparande avseende trängselskatten (377 miljoner kronor). Båda reformerna avser utgiftsområde 22.

³ Av de 2,2 miljarder kronor som de takbegränsade utgifterna ökar med 2011 består 1,1 miljarder kronor av medel som i propositionen Höständringsbudget för 2011 föreslås tillföras transfereringsanslag utan att någon ny reform föreslås.

⁴ Anslagsförändringar som motiverar teknisk justering av utgiftstaket se avsnitt 4.5.

⁵ Motsvarar de utgifter som till följd av reformer minskar budgeteringsmarginalen.

Källa: Egna beräkningar.

8.2.2 Övriga utgiftsförändringar jämfört med 2011 års ekonomiska vårproposition

I avsnitt 8.2.1 redovisas effekten av nya förslag till utgiftsförändringar i form av utgiftsreformer och förslag till finansiering av dessa. I detta avsnitt redovisas förändringen av utgiftsramarna 2012–2015, jämfört med beräkningen i 2011 års ekonomiska vårproposition, till följd av andra faktorer.

Pris- och löneomräkning av anslag för förvaltnings- och investeringsändamål

I 2011 års ekonomiska vårproposition gjordes en slutlig pris- och löneomräkning för 2012 och en preliminär pris- och löneomräkning för 2013–2015.¹⁵⁹ I denna proposition revideras den totala budgeteffekten av den preliminära pris- och löneomräkningen upp med 0,5 miljarder kronor 2013 och ned med 0,2 respektive 0,1 miljarder kronor för 2014 och 2015.

Övriga makroekonomiska förändringar

I jämförelse med 2011 års ekonomiska vårproposition har anslag som styrs av den makroekonomiska utvecklingen justerats med hänsyn tagen till det bedömda makroekonomiska läget som presenteras i denna proposition (se avsnitt 5).

De nya makroekonomiska förutsättningarna innebär sammantaget att de beräknade utgifterna blir 1 miljard kronor högre 2011, 7 miljarder kronor högre 2012 och 6 miljarder kronor högre 2013. För år 2014 och 2015 revideras utgifterna ned med 3 respektive 11 miljarder kronor till följd av ändrade makroekonomiska förutsättningar.

Den främsta orsaken till att utgifterna beräknas bli högre 2011–2013 till följd av makroekonomiska faktorer är att den återhämtning på arbetsmarknaden som i vårpropositionen väntades ske successivt fram t.o.m. 2015 nu väntas stanna av 2011–2013 för att återigen ta fart fr.o.m. 2014. Detta medför högre volymer i arbetslöshetsförsäkringen och i de arbetsmarknadspolitiska garantiprogrammen under hela prognosperioden, vilket leder till högre utgifter.

Den främsta orsaken till de lägre utgifterna mot slutet av prognosperioden är att utgifterna för ålderspensionssystemet reviderats ned 2013–2015 till följd av makroekonomiska faktorer. Minskningen 2013 beror på balanseringen i ålderspensionssystemet. Minskningen 2014 och 2015 beror både på balanseringen och på att inkomstindex reviderats ned.

Prognosen för bruttonationalinkomstens nivå har reviderats ned sedan vårpropositionen. Därmed minskar utgifterna för det internationella biståndet med ca 1 miljard kronor per år 2012–2015.

Volymer

Utgifterna har också förändrats till följd av nya prognoser för volymerna inom de regelstyrda transfereringssystemen. Sammantaget innebär volymförändringarna att utgifterna väntas öka med ca 1 miljard kronor 2012–2014 och med ca 0,5 miljard kronor 2015.

Den främsta orsaken till att utgifterna ökar till följd av volymförändringar är att volymerna i sjukpenning reviderats upp under hela prognosperioden, vilket innebär mellan 1,1 och 2,2 miljarder kronor högre utgifter.

En motverkande faktor är att utgifterna för barnbidrag och föräldraförsäkringen reviderats ned på grund av en ny befolkningsprognos från Statistiska centralbyrån, som visar på färre barn i åldern 0–16 år.

Trots att antalet ålderspensionärer med inkomst- och tilläggs pension har reviderats upp har utgifterna för ålderspensionssystemet reviderats ned till följd av volymförändringar. Detta förklaras av att medelpensionen är lägre än i tidigare beräkningar, vilket betraktas som en volymförändring.

¹⁵⁹ Metoden för pris- och löneomräkningen beskrivs närmare i avsnitt 8.2.3.

Tabell 8.12 Volymer 2012–2015

Förändring jämfört med 2011 års ekonomiska vårproposition anges inom parentes

Utgiftsområde		2012	2013	2014	2015
10	Antal sjukpenningdagar, (netto), miljoner	36,3 (1,8)	35,3 (2,6)	34,5 (3,4)	34,0 (3,5)
10	Antal personer med sjukersättning	354 058 (224)	326 186 (1 182)	302 904 (2 182)	282 959 (3 187)
12	Antal barnbidrag	1 695 497 (-4 519)	1 722 097 (-6 294)	1 746 477 (-7 166)	1 772 004 (-7 202)
12	Antal uttagna föräldrapenningdagar, miljoner	51,1 (-0,3)	51,6 (-0,3)	51,9 (-0,3)	52,2 (-0,5)
ÅP	Antal personer med tilläggspension	1 866 400 (3 600)	1 919 600 (3 600)	1 969 400 (2 300)	2 012 700 (1 700)
ÅP	Antal personer med inkomstpension	1 059 800 (3 300)	1 171 500 (3 400)	1 278 700 (2 400)	1 381 500 (1 700)

Anm.: Volymuppgifter om antal personer avser årsgenomsnitt. Endast ett urval med större förändringar redovisas i tabellen.

Källa: Egna beräkningar.

Tekniska förändringar

Vissa utgiftsförändringar och förändringar som regeringen föreslår i denna proposition föranleder justeringar av utgiftstaket för staten (se även avsnitt 4.5).

Utgiftstaket justeras på grund av att hemutrustningslån för nyanlända invandrare som omfattas av flyktingmottagandet fr.o.m. 2012 finansieras med anslag istället för med lån i Riksgäldkontoret. Vidare justeras taket till följd av att jämställdhetsbonusen fr.o.m. 2012 flyttas till föräldraförsäkringsanslaget på utgiftssidan från att ha redovisats netto som en kreditering på inkomstsidan. Taket justeras även för förändringar i de s.k. 3:12-reglerna som medför att kommunernas skatteunderlag påverkas. Slutligen justeras taket ned för att Transportstyrelsen disponerar intäkter från undervägsavgiften (avgiften för flygtrafiktjänster, en route).

Enligt praxis avrundas de tekniska justeringarna till hela miljarder vilket innebär att nivån på utgiftstaket justeras upp med 1 miljard kronor 2012 och lämnas oförändrad 2013–2015.

Minskning av anslagsbehållningar

Statliga myndigheter har vissa möjligheter att omfördela sina utgifter över tiden. Medel på ramanslag som inte utnyttjas under ett budgetår kan inom vissa gränser sparas till efterföljande år. Det innebär att en myndighet utöver anvisade anslagsmedel även kan använda tidigare sparade anslagsmedel, vilket ger en viss flexibilitet i

planeringen. Myndigheter har också möjligheter att inom vissa gränser låna av efterföljande års anslag, s.k. anslagskredit. Förskjutningar av detta slag redovisas som en för alla anslag gemensam beräkningspost benämnd Minskning av anslagsbehållningar, som ingår i de takbegränsade utgifterna.

Myndigheternas förbrukning av anslagsbehållningar och utnyttjande av anslagskrediter utgör en osäkerhet i beräkningen av de takbegränsade utgifterna. I förhållande till 2011 års ekonomiska vårproposition har utgiftsprognoserna för 2012 generellt justerats ned mer än anslagna medel, vilket innebär att posten Minskning av anslagsbehållningar revideras ned med ca 1 miljard kronor. För 2013 och 2014 är mönstret det omvända, dvs. utgiftsprognoserna har justerats upp mer än de beräknade anslagen och därmed revideras beräkningen av posten Minskning av anslagsbehållningar upp med ca 1 miljard kronor för dessa år. År 2015 är denna post i princip oförändrad jämfört med beräkningen i vårpropositionen.

Övrigt

Revideringar av utgiftsprognoserna kan föranledas av nya prognosmetoder, justeringar till följd av ny information, korrigeringar av tidigare gjorda fel samt regeländringar utom regeringens direkta kontroll, t.ex. ändringar i EU:s regelverk. Sammantaget beräknas dessa övriga faktorer leda till att utgifterna revideras ned med 1 respektive

2 miljarder kronor 2012 och 2013 och upp med 1 respektive 3 miljarder kronor 2014 och 2015.

8.2.3 Pris- och löneomräkning

Principerna för pris- och löneomräkningen

Riksdagen har beslutat om följande riktlinjer för pris- och löneomräkningen (prop. 1991/92:100, bil. 1 s. 46–48, bet. 1991/92:FiU20, rskr. 1991/92:128):

- Myndigheternas verksamhet ska prövas som en helhet. Anslagsnivån är ett uttryck för beslutad och förväntad ambitionsnivå i verksamheten.
- Den allmänna prisutvecklingen inom den konkurrensutsatta sektorn ska utgöra utgångspunkt vid fastställandet av kompensationen för kostnadsutvecklingen.
- Statsmakternas ansvar inom ramen för den statliga budgetprocessen ska särskiljas från frågor som det ankommer på staten som arbetsgivare att förhandla om i likhet med andra parter på arbetsmarknaden.

För att möjliggöra en långtgående delegering till myndigheterna, och för att undvika intrång eller inblandning i lönerörelsen, var det angeläget för regeringen att skapa ett system för pris- och löneomräkning där myndigheterna genom sitt handlande inte skulle kunna påverka kompensationen. Grunden för systemet har sedan dess varit att det är de beslutade anslagsnivåerna för myndigheternas verksamhet som ska pris- och löneomräknas. De kostnader som ska räknas om är löner, hyror och övriga förvaltningskostnader. Vid omräkningen används separata index för prisutvecklingen inom de tre nämnda utgiftsgrupperna. Transfereringar som finansieras från myndighetsanslag räknas därmed inte om inom ramen för pris- och löneomräkningssystemet.

Systemet ska bidra till att skapa förutsättningar för en produktivitet utveckling som motsvarar den som uppnås i den privata sektorn. Av denna anledning reduceras löneindex med ett produktivitetsavdrag som motsvarar produktivitet utvecklingen i den privata tjänstesektorn.

Systemet med pris- och löneomräkning är ett generellt system med en automatisk beräkning. Systemet tar således inte direkt hänsyn till den faktiska utgiftsutvecklingen för det enskilda anslaget.

Index för lönedel

För omräkningen av lönedelen beräknar Statistiska centralbyrån (SCB) varje år ett arbetskostnadsindex avseende utvecklingen för tjänstemän inom tillverkningsindustrin. Om inte Arbetsgivarverket meddelar att särskilda avsättningar gjorts i avtalen för vissa verksamhetsområden och/eller yrkeskategorier får normalt alla anslag samma omräkningsindex. Omräkningsindexet minskas därefter med ett produktivitetsavdrag. Produktivitetsavdraget motsvarar genomsnittet av de senaste tio årens produktivitet utveckling inom den privata tjänstesektorn enligt SCB:s nationalräkenskaper. För omräkningen av löner 2012 har omräkningstalet 0,92 procent använts för samtliga anslag.

Index för hyresdel

Lokalhyror som inte kan omförhandlas under det kommande budgetåret räknas i pris- och löneomräkningen om med ett index som motsvarar 70 procent av konsumentprisindexförändringen två år före det aktuella budgetåret. För omräkningen av hyror 2012 har omräkningstalet 1,04 procent använts.

Omräkningen för hyresavtal som kan omförhandlas bygger på prisutvecklingen under perioden från det att avtalet tecknades till det att avtalet ska omförhandlas. Detta omräkningstal är individuellt för varje berört anslag och beräknas utifrån den lokala hyresutvecklingen i det aktuella området.

Omräkningen av övriga förvaltningskostnader

För omräkningen av övriga förvaltningskostnader används samma index för i princip alla anslag som pris- och löneomräknas. Detta index fastställs genom en sammanvägning av flera index från SCB avseende utgifter som förekommer i samband med myndighetsutövning. För omräkningen av övriga förvaltningskostnader 2012 har omräkningstalet 1,29 procent använts för samtliga anslag.

Tabell 8.13 Pris- och löneomräkning för 2012

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Ursprunglig budget 2011 (bas för omräkning) ¹	Pris- och löneomräkning till 2012
1 Rikets styrelse	10 779	79
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	1 868	18
3 Skatt, tull och exekution	10 009	97
4 Rättsväsendet	35 004	352
5 Internationell samverkan	258	2
6 Försvar och samhällets krisberedskap	44 919	337
7 Internationellt bistånd	1 039	12
8 Migration	2 920	31
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	2 799	29
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	7 428	79
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	568	7
13 Integration och jämställdhet	94	1
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	6 847	65
15 Studiestöd	336	3
16 Utbildning och universitetsforskning	49 410	493
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	9 238	82
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	888	9
20 Allmän miljö- och naturvård	1 514	17
21 Energi	1 644	20
22 Kommunikationer	37 443	1 081
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	3 395	35
24 Näringsliv	4 064	44
Summa	232 466	2 893

¹ Ursprunglig budget 2011 är den bas som används vid beräkning av pris- och löneomräkningen för 2012. Den ursprungliga budgeten per utgiftsområde som redovisas i denna tabell innehåller enbart de anslag inom respektive utgiftsområde som pris- och löneomräknas.
Källa: Egna beräkningar.

I tabell 8.13 visas pris- och löneomräkningen för 2012 per utgiftsområde. Pris- och löneomräkningen för varje anslag framgår av den härledningstabell som finns i respektive anslagsavsnitt.

8.3 Uppföljning av utgifterna på statens budget och takbegränsade utgifter 2011

8.3.1 Utgiftsprognos 2011

I statens budget för 2011 uppgick de samlade utgifterna under samtliga utgiftsområden till 809,2 miljarder kronor. I den aktuella prognosen

beräknas utgifterna till 811,3 miljarder kronor, dvs. 2,1 miljarder kronor högre än i budgeten. De takbegränsade utgifterna (utgiftsområde 1–25, 27 samt ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten) beräknades i budgetpropositionen för 2011 till 1 005,5 miljarder kronor. I den nu aktuella prognosen beräknas de takbegränsade utgifterna till 997,4 miljarder kronor för samma år, dvs. 8,1 miljarder kronor lägre (se tabell 8.14).

De högre utgifterna beror främst på att utgifterna under utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m bedöms bli betydligt högre än de medel som anvisades i budgeten för 2011, framför allt till följd av en förändrad låneplan samt realiserade och prognostiserade valutaförluster. Däremot beräknas utgifterna för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv bli drygt 4 miljarder kronor lägre än vad som anvisades i budgeten.

I prognoserna har hänsyn tagits till riksdagens beslut med anledning av förslagen i propositionen Vårändringsbudget för 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21, rskr. 2010/11:321) och till förslagen i propositionen Höständringsbudget för 2011 (prop. 2011/12:2). Vidare har hänsyn tagits till nya bedömningar av volymerna i de rättighetsstyrda transfereringssystemen och förändrade makroekonomiska förutsättningar m.m.

Tabell 8.14 Takbegränsade utgifter och statsskuldsräntor m.m. 2011

Miljarder kronor

	Statens budget ¹	Prognos	Differens prognos-budget
Summa utgiftsområden	809,2	811,3	2,1
Utgifter exkl. utgiftsområde 26			
Statsskuldsräntor m.m. ²	783,3	775,2	-8,1
Utgiftsområde 26			
Statsskuldsräntor m.m.	26,0	36,1	10,2
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	222,2	222,2	0,0
Takbegränsade utgifter³	1 005,5	997,4	-8,1

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför ej alltid med summan.

¹ Enligt riksdagens beslut med anledning av budgetpropositionen för 2011 (prop. 2010/11:1, bet. 2010/11:FiU1, rskr. 2010/11:64).

² Inklusive posten Minskning av anslagsbehållningar.

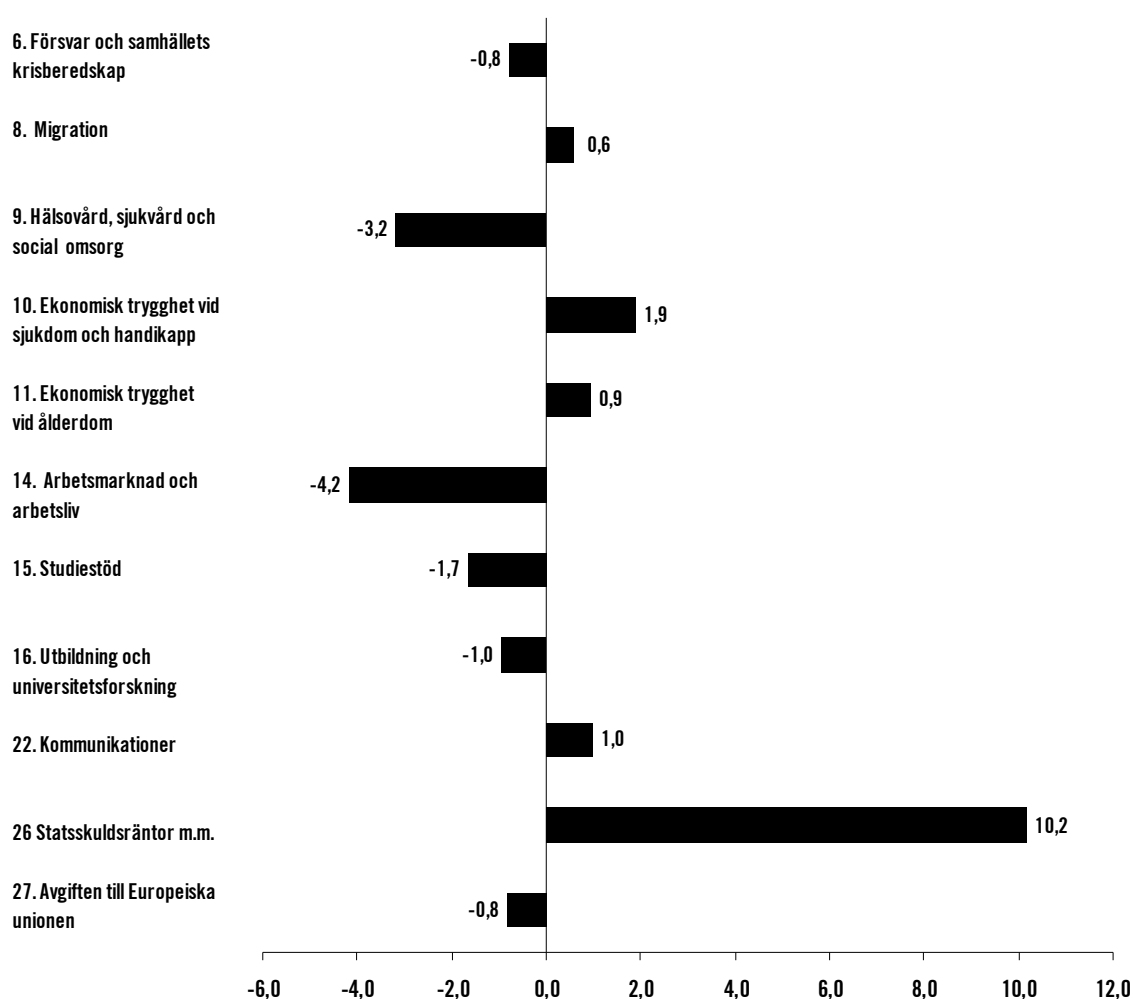
³ I de takbegränsade utgifterna ingår ej utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m.

I tabell 8.16 redovisas av riksdagen beslutade ramar för utgiftsområden, anvisade och föreslagna medel på ändringsbudget summerat per utgiftsområde samt de prognostiserade utgifterna för respektive utgiftsområde och för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.

För vissa utgiftsområden skiljer sig de aktuella utgiftsprognoserna väsentligt från de medel som riksdagen ursprungligen anvisade på budgeten (se diagram 8.3). Nedan redogörs för de viktigaste orsakerna till dessa avvikelser.

Diagram 8.3 Skillnad mellan utgiftsprognos för 2011 och ursprungligt anvisade medel på statens budget för 2011¹ för vissa utgiftsområden

Miljarder kronor

¹Ursprunglig budget enligt riksdagens beslut med anledning av budgetpropositionen för 2011 (prop. 2010/11:1, bet. 2010/11:FiU1, rskr. 2010/11:64).

Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets beredskap
Utgifterna under utgiftsområdet bedöms bli 0,8 miljarder kronor lägre än ursprungligt anvisade medel. Huvudförklaringen till detta är att Försvarsmakten tidigare lade viss anskaffning av materiel till 2010, vilket innebär att utgifter som i statens budget beräknades för 2011 i stället belastade utgiftsområdet redan 2010. Vidare uppstod vissa personalkostnader 2010 i stället för 2011, vilket bidrar till att utgifterna för 2011 beräknas bli lägre. Den svenska insatsen i Libyen har dock ökat utgifterna under utgiftsområdet.

Utgiftsområde 8 Migration

Utgifterna under utgiftsområdet bedöms bli 0,6 miljarder kronor högre än ursprungligt anvisade medel. Framför allt beror detta på att antalet inskrivna personer i Migrationsverkets mottagandesystem skrivits upp som en följd av ett ökat antal asylsökande och på att utgifterna för ensamkommande barns boende ökat. En stor andel av mottagandekostnaderna under utgiftsområdet är hänförliga till ensamkommande barn. Ett ökat antal asylsökande både 2010 och 2011 jämfört med de bedömningar som gjordes i samband med budgetpropositionen för 2011 medför att fler asylärenden behöver avgöras, vilket påverkar Migrationsverkets förvaltningsanslag.

För att möta de ökade utgifterna har riksdagen beslutat att öka anslaget 1:2 *Ersättningar och bostadskostnader* med 0,9 miljarder kronor (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21, rskr. 2010/11:321).

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Utgifterna under utgiftsområdet bedöms bli 3,2 miljarder kronor lägre än ursprungligt anvisade medel. Detta beror främst på att utgifterna för anslagen 1:4 *Tandvårdsförmåner m.m.*, 1:5 *Bidrag för läkemedelsförmånerna* och 4:5 *Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken* förväntas bli lägre. Nedrevideringen av utgifterna för tandvårdsförmånerna beror på en lägre efterfrågan än vad som förväntades. Utgifterna för läkemedelsförmånerna bedöms bli lägre eftersom överenskommelsen mellan regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting kommer ge lägre utgifter än vad som beräknades i budgeten för 2011. Utgifterna inom

äldrepolitiken förväntas bli lägre då vissa utbetalningar som väntades belasta anslaget 2011 skjuts fram till 2012.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Utgifterna under utgiftsområdet bedöms bli 1,9 miljarder kronor högre än ursprungligt anvisade medel. Framförallt är det utgifterna för anslaget 1:1 *Sjukpenning och rehabilitering m.m.*, som bedöms bli högre. De främsta orsakerna är högre volymer i sjukpenningen till följd av ett ökat inflöde och att sjukfallen beräknas bli något längre än vad som bedömdes i budgetpropositionen för 2011.

Utgifterna för anslaget 1:2 *Aktivitets- och sjukersättningar m.m.* bedöms bli 0,4 miljarder kronor högre än vad som anvisats. Revideringen av utgiftsprognosen förklaras huvudsakligen av att Försäkringskassan gjort en korrigering för felaktig redovisning gällande återkrav om 0,3 miljarder kronor.

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Utgifterna under utgiftsområdet bedöms bli ca 1,0 miljarder kronor högre än ursprungligt anvisade medel. Utgifterna för anslaget 1:1 *Garantipension till ålderspension* förväntas bli högre till följd av att fler yngre ålderspensionärer beräknas få garantipension. Även utgifterna för anslaget 1:3 *Bostadstillägg till pensionärer* beräknas bli högre. I och med att den automatiska balanseringen av ålderspensionssystemet aktiverats så har de inkomstrelaterade pensionerna sänkts, vilket lett till att det utbetalade medelbeloppet för bostadstillägg till pensionärer har blivit högre än beräknat. För att möta de ökade utgifterna föreslår regeringen i propositionen Höständringsbudget för 2011 (prop. 2011/12:2) att anslaget 1:3 *Bostadstillägg till pensionärer* höjs med 0,1 miljarder.

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Utgifterna under utgiftsområdet bedöms bli 4,2 miljarder kronor lägre än ursprungligt anvisade medel. Förändringen föranleds av att volymerna i arbetslöshetsförsäkringen nu beräknas bli lägre än vad som beräknades i budgetpropositionen. Detta beror på att andelen av de öppet arbetslösa som erhåller ersättning från försäkringen minskar. De lägre volymerna medför att utgifterna beräknas bli 3,9 miljarder

kronor lägre, däremot bedöms utgifterna för aktivitetsstödet bli 0,1 miljarder kronor högre. Sammantaget beräknas anslaget 1:2 *Bidrag till arbetslösbetsersättning och aktivitetsstöd* bli 3,8 miljarder kronor lägre än anvisade medel.

Utgifterna för anslaget 1:4 *Lönebidrag och Samball m.m.* bedöms bli 0,6 miljarder kronor lägre än anvisade medel. Denna nedrevidering förklaras av att utfallet för 2010 blev lägre än beräknat och den volymökning som motsvarar anvisade medel för anslaget 2011 nu bedöms vara för hög.

Utgifterna för anslaget 1:11 *Bidrag till lönegarantiersättning* bedöms bli 0,5 miljarder kronor högre än anvisade medel. Det är framförallt ett högt utfall hittills under året som föranleder prognosrevideringen. Regeringen föreslår därför i propositionen Höständringsbudget för 2011 (prop. 2011/12:2) att anslaget ökas med 0,5 miljarder kronor.

Utgiftsområde 15 Studiestöd

Utgifterna under utgiftsområdet bedöms bli 1,7 miljarder kronor lägre än ursprungligt anvisade medel. Detta förklaras till största delen av att utgifterna under anslaget 1:2 *Studiemedel m.m.* för det s.k. högre studiebidraget förväntas bli 1,1 miljarder kronor lägre än anvisade medel. Detta är en följd av att prognosen för antalet studerande med det högre bidraget kraftigt understiger den budgeterade volymen. Vidare bedöms utgifterna för det generella studiebidraget bli 0,4 miljarder kronor lägre än anvisade medel, till följd av ett lägre antal studenter med studiemedel.

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Utgifterna under utgiftsområdet bedöms bli 1,0 miljarder kronor lägre än ursprungligt anvisade medel. Detta beror på att utgifterna sammantaget beräknas bli något lägre än vad som bedömdes i budgetpropositionen för 2011 för ett flertal anslag. Exempelvis bedöms utgifterna för anslaget 1:15 *Statligt stöd till vuxenutbildning* bli lägre.

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Utgifterna under utgiftsområdet bedöms bli 1,0 miljarder kronor högre än ursprungligt anvisade medel. Det är främst utgifterna för anslagen 1:1 *Väghållning* och 1:2 *Banhållning* som bedöms bli högre. Detta beror främst på senareläggningar av infrastrukturinvesteringar

som ursprungligen var avsedda att belasta anslagen 2010 samt ökade insatser för drift och underhåll av järnväg under 2011.

Utgiftsområde 26 Statskuldsräntor m.m.

Utgifterna under utgiftsområdet bedöms bli 10,2 miljarder kronor högre än ursprungligt anvisade medel. De högre utgifterna beror delvis på en förändrad låneplan och realiserade och prognostiserade valutaförluster, beroende på att schweizerfrancen stärkts kraftigt under sommaren. Vidare emitterar Riksgäldskontoret en ny statsobligation med tioårig löptid under 2011 som kommer medföra högre ränteutgifter.

För att möta de ökade utgifterna föreslår regeringen i propositionen Höständringsbudget för 2011 (prop. 2011/12:2) att anslaget 1:1 *Räntor på statsskulden* ökas med 10,5 miljarder kronor.

Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen

Utgifterna under utgiftsområdet bedöms bli 0,8 miljarder kronor lägre än ursprungligt anvisade medel.

Huvudförklaringen är att den beslutade EU-budgeten för 2011 innebär lägre utgifter än kommissionens ursprungliga budgetförslag, som låg till grund för anslagsberäkningen i budgetpropositionen för 2011.

Förändring av anslagsbehållningar

I budgeten för 2011 var den beräknade förändringen av anslagsbehållningar inte fördelad per utgiftsområde, utan redovisades under posten Minskning av anslagsbehållningar. De totala utgifterna redovisades i statens budget som summan av utgiftsramarna och beräkningsposten Minskning av anslagsbehållningar. Denna beräkningspost uppgick i budgeten till -1,5 miljarder kronor (dvs. anslagsbehållningarna bedömdes öka med 1,5 miljarder kronor).

I den aktuella prognosen för innevarande budgetår ingår emellertid förändringen av anslagsbehållningar under respektive utgiftsområde. Förändringen av anslagsbehållningarna under 2011 kan därför beräknas som skillnaden mellan prognostiserat utfall och anvisade medel, med hänsyn tagen till förslag till ändringsbudget, indragningar av anslagsmedel och medgivna överskridanden (se tabell 8.15).

Tabell 8.15 Beräknad förändring av anslagsbehållningar 2011

Miljarder kronor

Ramanslag (Från samtliga belopp har utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. exkluderats)

Ingående ramöverföringsbelopp ¹	47,4
+ Anvisat på ursprunglig budget ²	783,0
+ Anvisat på vårändringsbudget för 2011 ³	0,3
+ Förslag till höständringsbudget för 2011 ⁴	1,4
+ Medgivna överskridanden	0,0
- Indragningar	37,7
- Prognos	775,2
= Beräknat utgående överföringsbelopp	19,3
Beräknad förändring av anslagsbehållningar	-28,2

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför ej alltid med summan.

¹ Enligt Årsredovisning för staten 2010 (skr. 2010/11:101).² Enligt bet. 2010/11:FiU10.³ Enligt riksdagens beslut efter förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21, rskr. 2010/11:321)⁴ Enligt förslag i propositionen Höständringsbudget för 2011 (prop. 2011/12:2)

Källa: Egna beräkningar.

Utfallet för statens budget 2010 visar att anslagsbehållningarna uppgick till 47,4 miljarder kronor. Under 2011 kommer anslagssparandet att öka jämfört med 2010 i den mån utgifterna är lägre än anvisade medel på budgeten för 2011, eller minska i den mån utgifterna överstiger anvisade medel eller till följd av beslut om indragningar.

I enlighet med de beslut om ändringsbudget som riksdagen har fattat för 2011 har anvisade medel ökat med sammanlagt 0,3 miljarder kronor. I propositionen Höständringsbudget för 2011 (prop. 2011/12:2) föreslås ytterligare ökade anslag med sammanlagt 1,4 miljarder kronor (exklusive statsskuldräntor). De hittills beräknade indragningarna av anslagsmedel uppgår till 37,7 miljarder kronor, varav merparten berör rättighetsstyrda transfereringsanslag som t.ex. anslaget 1:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv samt anslaget 1:1 *Sjukpenning och rehabilitering m.m.* under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp.

Anslagsbehållningarna beräknas vid årsskiftet 2011/12 uppgå till 19,3 miljarder kronor (exklusive statsskuldräntor). Därmed beräknas anslagsbehållningarna minska med 28,2 miljarder kronor mellan årsskiftet 2010/11 och årsskiftet 2011/12.

Tabell 8.16 Utgifter 2011

Miljarder kronor

Utgiftsområde	Urspr. budget ¹	Ändringsbudget ²	Förslag till ändringsbudget ²	Totalt anvisat ³	Prognos	Differens prognos- urspr. budget	Differens prognos- totalt anvisat
1 Rikets styrelse	11,6	0,0	0,0	11,7	11,1	-0,5	-0,5
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	13,0	0,0		13,0	13,0	0,0	0,0
3 Skatt, tull och exekution	10,0		0,0	10,1	9,8	-0,2	-0,3
4 Rättsväsendet	36,8		0,2	36,9	36,8	0,0	-0,2
5 Internationell samverkan	2,0	0,0	0,0	2,0	1,9	-0,1	-0,1
6 Försvar och samhällets krisberedskap	45,3			45,3	44,5	-0,8	-0,8
7 Internationellt bistånd	30,5	-0,7		29,9	30,4	-0,2	0,5
8 Migration	7,2	0,9		8,0	7,7	0,6	-0,3
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	60,1		0,0	60,1	56,9	-3,2	-3,2
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	93,8			93,8	95,7	1,9	1,9
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	40,6		0,1	40,7	41,6	0,9	0,8
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	73,1			73,1	72,5	-0,6	-0,6
13 Integration och jämställdhet	6,0	0,0	0,5	6,6	6,0	-0,1	-0,6
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	69,6		0,5	70,1	65,5	-4,2	-4,6
15 Studiestöd	23,5	0,0		23,5	21,8	-1,7	-1,7
16 Utbildning och universitetsforskning	54,5			54,5	53,6	-1,0	-1,0
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	12,2	0,0		12,2	12,1	-0,1	-0,1
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	1,3	0,0		1,3	1,1	-0,1	-0,2
19 Regional tillväxt	3,5			3,5	3,2	-0,3	-0,3
20 Allmän miljö- och naturvård	5,1	0,0		5,1	5,3	0,1	0,1
21 Energi	2,9	0,0		2,9	3,0	0,2	0,2
22 Kommunikationer	40,1			40,1	41,1	1,0	1,0
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	17,9		0,0	17,9	17,4	-0,5	-0,5
24 Näringsliv	5,5	0,0	0,0	5,5	5,5	0,0	0,0
25 Allmänna bidrag till kommuner	88,0			88,0	88,0	0,0	0,0
26 Statsskuldsräntor m.m.	26,0		10,5	36,5	36,1	10,2	-0,3
27 Avgiften till Europeiska unionen	30,6			30,6	29,8	-0,8	-0,8
Minskning av anslagsbehållningar	-1,5						
Summa utgiftsområden	809,2	0,3	11,9	821,5	811,3	2,1	-10,2
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldsräntor	783,3	0,3	1,4	785,0	775,2	-8,1	-9,8
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	222,2				222,2	0,0	
Takbegränsade utgifter	1 005,5				997,4	-8,1	
Budgeteringsmarginal	57,5				65,6	8,1	
Utgiftstak för staten	1 063,0				1 063,0		

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Statens budget för 2011 enligt riksdagens beslut med anledning av Budgetpropositionen för 2011 (prop. 2010/11:1, bet. 2010/11:FiU1, rskr. 2010/11:64).² Där 0,0 anges har ändringsbudget beslutats eller förslag till ändringsbudget lämnats, men beloppet för utgiftsområdet totalt uppgår till mindre än 50 miljoner kronor.³ Anvisat på statens budget enligt riksdagens beslut efter förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21, rskr. 2010/11:321) samt förslag i propositionen Höständringsbudget för 2011 (prop. 2011/12:2).

Källa: Egna beräkningar.

9

Det ekonomiska läget i kommunsektorn

9 Det ekonomiska läget i kommunsektorn

Sammanfattning

- Kommunsektorn beräknas sammantaget redovisa ett ekonomiskt resultat både 2011 och 2012 på 8 miljarder kronor. Resultatet uppfyller balanskravet båda åren, men understiger riktvärdet för god ekonomisk hushållning.
 - I takt med att tillväxten i svensk ekonomi tar fart väntas även det kommunala skatteunderlaget växa snabbare. Sammantaget beräknas sektorn redovisa ett resultat på mellan 6–10 miljarder kronor per år 2013–2015, vilket dock bedöms understiga god ekonomisk hushållning.
 - Kommunerna och landstingen antas anpassa sina kostnader i syfte att klara balanskravet. Ökningen i den kommunala konsumtionen förväntas därför dämpas under 2011 och 2012. De efterföljande åren ökar konsumtionen i takt med inkomsterna.
 - Den kommunalt finansierade sysselsättningen beräknas öka med ca 12 000 personer 2011. Sysselsättningen ökar marginellt under 2012 och 2013, för att sedan ta fart något under 2014. Ökningen förväntas främst ske hos privata utförare av välfärdstjänster.
-

9.1 Inledning och förutsättningar

Det ekonomiska läget i kommunsektorn beskrivs på olika sätt och i olika sammanhang i budgetpropositionen för 2012. Syftet med detta avsnitt är att förmedla en samlad och fördjupad bild av det ekonomiska läget i kommuner och landsting. Avsnittet beskriver inledningsvis utvecklingen av kommunernas finanser, dvs. inkomsterna, utgifterna och det finansiella sparandet i kommunsektorn. Utöver det redogörs också för den reala sidan av kommunsektorns verksamhet, dvs. volymutvecklingen av den kommunala konsumtionen som ingår i BNP och därmed sysselsättningsutvecklingen. I och med att förändringar i demografin är av stor betydelse för volymutvecklingen i kommuner och landsting relateras dessa också till varandra i ett separat avsnitt. Avslutningsvis beskrivs hur mycket kommunsektorns finanser har reviderats sedan den ekonomiska vårpropositionen för 2011.

Verksamhet finansierad av kommuner och landsting styrs av de ekonomiska ramar som ges av det kommunala balanskravet och kravet på god ekonomisk hushållning. Dessa ramar beskrivs i avsnitt 4.6.¹⁶⁰ I avsnitt 10 redogörs sedan för kommunsektorns del av den totala offentliga sektorns finansiella sparande. Förutom detta beskrivs den historiska utvecklingen av kommunsektorns finanser utförligt i

¹⁶⁰ Eftersom kommunsektorn utgör en del av den offentliga sektorn ingår även kommunsektorns sparande i den offentliga sektorns finansiella sparande. I den kommunala redovisningen är det i stället det ekonomiska resultatet (årets resultat) som är det väsentliga måttet.

utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner.

Kommunsektorns betydelse

Verksamhet som finansieras av kommuner och landsting är av stor betydelse för svensk ekonomi och arbetsmarknad i allmänhet och för tillhandahållandet av välfärdstjänster i synnerhet. Kommunsektorn svarar för närmare 75 procent av konsumtionsutgifterna i den offentliga sektorn och för närmare hälften av den offentliga sektorns totala utgifter. Den kommunala konsumtionen, vilken i huvudsak utgörs av utgifter för vård, skola och omsorg, uppgår till ca 20 procent av BNP. Den kommunalt finansierade sysselsättningen, dvs. alla som är sysselsatta i kommuner, landsting och hos privata utförare av välfärdstjänster, står för ca 25 procent av den totala sysselsättningen i Sverige.

Olika redovisningsmetoder

Redovisningen i nationalräkenskaperna (NR) utgör grunden för den huvudsakliga analysen i detta avsnitt. Det är endast i denna redovisning som den offentliga sektorns (och således kommunsektorns) finansiella sparande återfinns. Det är också endast i NR:s redovisning som den kommunala konsumtionen, dvs. de varor och tjänster som konsumeras med kommunala skattemedel och statsbidrag, beskrivs i både nominella och reala termer. Den kommunala konsumtionen utgör en del av den offentliga konsumtionen och således även BNP. Finansdepartementets prognoser över den makroekonomiska utvecklingen (se avsnitt 5) och den ekonomiska utvecklingen i kommunsektorn utgår från de preliminära utfallen i NR, där de kommunala konsumtionsutgifterna inte delas in i olika ändamål (exempelvis vård, skola och omsorg). En begränsning med redovisningen i NR är alltså att det inte går att relatera kommuners och landstings utgifter för olika ändamål till den demografiska utvecklingen.

Ett alternativ till redovisningen i NR är att utgå från redovisningen i kommunernas och landstingens räkenskapssammandrag (RS). I RS redovisas kommuners och landstings utgifter som kostnader uppdelade efter olika ändamål. Av den anledningen baseras analysen i avsnitt 9.6 på redovisningen i RS. Syftet är att möjliggöra en jämförelse av volymutvecklingen i kommuners och landstings kostnader för olika ändamål med den demografiska utvecklingen.

Prognosförutsättningar

Regeringens prognoser för den kommunala konsumtionen i det följande baseras i hög utsträckning på det ekonomiska utrymmet i kommunsektorn, dvs. kommuner och landsting antas anpassa kostnaderna i syfte att klara balanskravet. Resultatutvecklingen sedan balanskravet infördes tyder också på att kommuner och landsting strävar mot att uppfylla balanskravet och kravet på god ekonomisk hushållning. Därmed styrs de kommunala konsumtionsutgifterna i regeringens prognoser av inkomstillväxten. På sikt, när svensk ekonomi som helhet närmar sig ett normalt resursutnyttjande, väntas kommunsektorn redovisa ett resultat som ligger i närheten av riktvärdet för god ekonomisk hushållning.

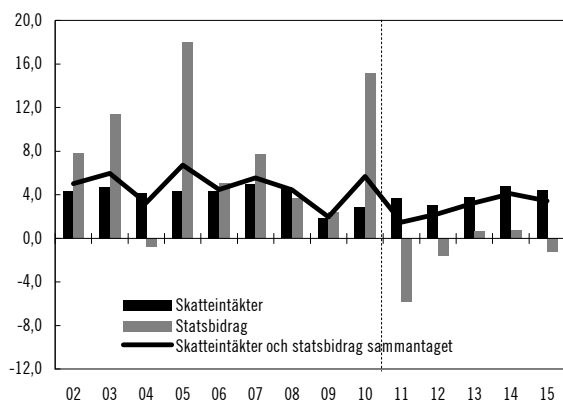
9.2 Kommunsektorns inkomster

Kommunsektorns samlade inkomster härrör främst från skatteintäkter och statsbidrag.¹⁶¹ De tillfälliga statsbidragen medförde att inkomsterna kunde hållas uppe 2010, trots att skatteintäkterna ökade relativt svagt (se diagram 9.1). De samlade inkomsterna från skatter och statsbidrag växte med 5,7 procent 2010, vilket är i linje med den genomsnittliga årliga tillväxten 2000–2008 före finanskrisen.

¹⁶¹ Inkomsterna från skatter och bidrag uppgick 2010 till närmare 85 procent av kommunsektorns totala inkomster. Övriga inkomster består av bl.a. kompensation för mervärdesskatt, fastighetsavgift och räntor.

Diagram 9.1 Skatteintäkter och statsbidrag 2002–2015

Årlig procentuell förändring, löpande priser. Utfall t.o.m. 2010, prognos för 2011–2015.

Anm.: Skatteintäkter och statsbidrag är justerade för regleringar som påverkar det kommunala skatteunderlaget. Skatteintäkterna redovisas exklusive ändrad medelutdebitering. Statsbidragen omfattar här både generella och riktade bidrag, men exkluderar kompensationen för mervärdesskatt. Den kraftiga ökningen av statsbidragen 2005 var i huvudsak en följd av ökade generella bidrag på ca 7 miljarder kronor och att sysselsättningsstöden ökade med 4 miljarder kronor jämfört med 2004. För 2010 beror ökningen framför allt på de tillfälliga stöden. Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

9.2.1 Kommunsektorns skatteintäkter

Det kommunala skatteunderlaget består till största delen av utbetalda löner i hela ekonomin, dvs. lönesumman, men också av skattepliktiga transfereringar och hushållens inkomster från näringsverksamhet.

Tabell 9.1 Löner, arbetade timmar och lönesumma

Årlig procentuell förändring, nominella löner. Utfall för 2010, prognos för 2011–2015.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Timlön, näringslivet	2,5	2,7	3,0	3,2	3,4	3,5
Kommunsektorn	2,7	2,6	2,7	2,9	3,1	3,1
Totalt, konjunktur lönestatistiken	2,5	2,7	2,9	3,1	3,3	3,3
Totalt, NR	0,9	3,1	2,9	3,1	3,3	3,3
Arbetade timmar, näringslivet	3,1	2,1	0,4	1,4	2,7	2,6
Kommunsektorn	-0,8	0,5	-1,4	-0,4	0,0	1,0
Kommunfinansierad sysselsättning	-0,6	0,9	0,2	0,0	0,7	0,3
Hela ekonomin	2,1	1,8	0,2	0,9	2,0	1,9
Lönesumma	3,0	4,9	3,1	4,1	5,4	5,3

Anm.: De båda lönemåtten skiljer sig definitionsmässigt åt främst genom att olika typer av ersättningar såsom bonusersättning, semesterersättning m.fl. ingår i nationalräkenskapernas lönemått men inte i konjunkturlönestatistiken. För vidare genomgång av skillnaden mellan lönemåtten samt orsakerna till den stora diskrepansen 2010 se budgetpropositionen för 2011. Kalenderkorrigerad utveckling av arbetade timmar. Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Lönesumman bestäms i sin tur dels av antalet arbetade timmar i hela ekonomin, dels av timlönerna. Vanligtvis följer timlönen i kommunsektorn löneutvecklingen i näringslivet. Detta innebär att personalkostnaderna i kommunerna och landstingen utvecklas i ungefär samma takt som de kommunala skatteintäkterna vid ett givet antal arbetade timmar i kommunsektorn och ekonomin i övrigt. Det innebär att det är antalet arbetade timmar i näringslivet som skapar utrymme för den kommunala konsumtionen.

Återhämtningen i ekonomin 2010 medförde att det kommunala skatteunderlaget växte betydligt starkare 2010 än 2009, med 2,9 procent jämfört med 1,6 procent. Detta berodde främst på att antalet arbetade timmar i näringslivet ökade med 3,1 procent.

Antalet arbetade timmar i näringslivet, och därmed det kommunala skatteunderlaget, beräknas fortsätta att öka förhållandevis starkt under 2011 (se tabell 9.1).

För 2012 väntas tillväxten av antalet arbetade timmar i näringslivet mattas av till följd av inbromsningen i den ekonomiska återhämtningen. Lönerna i ekonomin beräknas dock öka i en sådan utsträckning att det kommunala skatteunderlaget växer med 3,1 procent 2012 (se tabell 9.2).

Tabell 9.2 Skatter och statsbidrag

Utfall för 2010 i miljarder kronor. Prognos för 2011–2015, procentuell förändring om annat ej anges.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Skatter o. bidrag exkl. moms	663	1,4	2,3	3,1	3,9	3,2
Skatteintäkter just- erade för regleringar varav	524	3,7	3,1	3,8	4,8	4,4
Skatteunderlag		3,7	3,1	3,8	4,8	4,4
Ändrad medel utdebitering	0,1	0,0	–	–	–	–
Statsbidrag justerade för regleringar	138	-5,8	-1,3	0,3	0,5	-1,4
Statsbidrag just. för regleringar, mdkr	138	-8,8	-2,0	0,4	0,7	-2,1

Anm.: I tabellen redovisas utvecklingen av generella och specialdestinerade statsbidrag exklusive kompensation för mervärdesskatt. Skatteinkomster och statsbidrag redovisas justerade för regeländringar som påverkar det kommunala skatteunderlaget. Medelutdebiteringen sänktes med 1 öre 2011, för 2012–2015 används beräkningsprincipen om en oförändrad skattesats. Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

När återhämtningen i ekonomin tar fart igen stärks de ekonomiska förutsättningarna för kommuner och landsting. Skatteunderlaget prognostiseras årligen växa med ca 4–5 procent

2013–2015, vilket motsvarar den genomsnittliga utvecklingen 2000–2008.

Inkomsterna från skatter och statsbidrag sammantaget växer dock mera ojämnt till följd av att de tillfälliga statsbidragen 2010 fasas ut under 2011 och 2012. I det följande avsnittet redogörs för förändringen av statsbidragen.

9.2.2 Statsbidrag

Statsbidragen till kommunsektorn består både av generella statsbidrag och av ett stort antal specialdestinerade statsbidrag.¹⁶² Det generella statsbidraget, inklusive de tillfälliga stöd som betalades ut i samband med den ekonomiska krisen 2008–2009, uppgick 2010 enligt NR till ca 86 miljarder kronor, medan ca 52 miljarder kronor betalades ut som specialdestinerade statsbidrag (se tabell 9.3).

Den starka återhämtningen i ekonomin efter finanskrisen har medfört att de ekonomiska förutsättningarna har förbättrats för kommuner och landsting. Tillväxten av skatteunderlaget bedöms hålla uppe inkomstökningen för kommuner och landsting 2011. De tillfälliga statsbidragen på totalt 17 miljarder kronor fasas ut fram till 2012 och uppgår 2011 till 3 miljarder kronor. Totalt minskar statsbidragen dock i mindre utsträckning än de 14 miljarder kronor som dras tillbaka eftersom det generella statsbidraget samtidigt höjts permanent med 5 miljarder kronor fr.o.m. 2011. De totala statsbidragen justerade för regleringar minskar därför med ca 9 miljarder kronor mellan 2010 och 2011. Regleringen avser det ändrade grundavdraget för pensionärer. Kommuner och landsting kompenseras med 7,5 miljarder kronor för att neutralisera effekten på det kommunala skatteunderlaget av att grundavdraget för pensionärer utökats.

¹⁶² Med generella statsbidrag avses bidrag som inte är verksamhetsanknutna och betalas ut under anslaget Kommunalekonomisk utjämning inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner. Specialdestinerade statsbidrag är avsedda för olika ändamål och rör främst utgiftsområde 9 Hälso-, sjukvård och social omsorg, utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv samt utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Tabell 9.3 Årlig förändring av statsbidrag enligt nationalräkenskaperna

Miljarder kronor. Utfall i nivå för 2010, prognos på förändring mellan åren för 2011–2015.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Generellt bidrag	73,0	12,0	-3,0	0,8	-0,2	-0,6
varav						
permanent		5,0				
tillfälligt	4,0	-1,0	-3			
regleringar ¹	3,5	7,5				
övrigt ²		0,5	0,0	0,8	-0,2	-0,6
Konjunkturstöd	13,0	-13				
Specialdestinerade bidrag	52,1	-0,3	1,0	-0,4	0,9	-1,5
Totala statsbidrag, faktisk utveckling	138,1	-1,3	-2,0	0,4	0,7	-2,1
Totala statsbidrag, justerade för regleringar	134,6	-8,8	-2,0	0,4	0,7	-2,1

Anm.: I tabellen redovisas utvecklingen av generella och specialdestinerade statsbidrag exklusive kompensation för mervärdesskatt. De tillfälliga statsbidragen 2010 avser det tillfälliga generella statsbidraget på 4 miljarder kronor och konjunkturstödet på 13 miljarder kronor, totalt 17 miljarder kronor. Av de tillfälliga statsbidragen kvarstår 3 miljarder kronor 2011. De tillfälliga statsbidragen fasas ut helt 2012.

¹ Regleringar avser kompensation för regeländringar som påverkar det kommunala skatteunderlaget. För 2011 rör regleringen utökade grundavdrag för pensionärer.

² Övrigt avser exempelvis justeringar som följer av den kommunala finansieringsprincipen.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Den faktiska förändringen av statsbidragen (ojusterat för regleringen på 7,5 miljarder kronor) blir därför relativt liten; bidragen minskar med drygt 1 miljard kronor mellan 2010 och 2011.

För 2012 beräknas, som ovan nämnts, de totala statsbidragen fortsätta att minska beroende på att de tillfälliga statsbidragen helt fasas ut. De specialdestinerade statsbidragen ökar däremot med ca 1 miljard kronor inom områdena utbildning, äldreomsorg och hälso- och sjukvård (se utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner avsnitt 2.6).

År 2015 minskar statsbidragen med ca 2 miljarder kronor, vilket till största delen förklaras av att beslut om vissa riktade statsbidrag endast har fattats fram till 2014.

9.3 Kommunsektorns utgifter

Kommunsektorns utgifter fördelas på konsumtion, investeringar, transfereringar till företag, hushåll och staten samt räntor. Utgifter för

att tillhandahålla kommunfinansierade tjänster och driva kommunala verksamheter benämns kommunal konsumtion i NR. Till största delen går utgifterna till konsumtionsutgifter för vård, skola och omsorg. Den kommunala konsumtionen beskrivs utförligare i avsnitt 9.4.1.

År 2010 uppgick de totala utgifterna i kommuner och landsting enligt NR till ca 780 miljarder kronor, vilket motsvarar ca 24 procent av BNP. Kommunsektorns utgifter svarade för ca 46 procent av den konsoliderade offentliga sektorns utgifter för 2010.

Tabell 9.4 Totala utgifter för kommuner och landsting

Miljarder kronor om annat ej anges. Utfall för 2010, prognos för 2011–2015.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Konsumtion	659	676	690	711	737	765
Investeringar	55	58	61	64	67	70
Transfereringar	62	64	66	66	67	69
Ränteutgifter	4	5	5	6	9	11
Summa utgifter	780	804	822	848	881	916

Anm.: Posten investeringar inkluderar nettoköp av mark och fastigheter. Eftersom försäljningen vanligtvis överstiger köp av mark och fastigheter är dessa netto-utgifter negativa, vilket minskar de redovisade utgifterna för investeringar. För 2011 beräknas försäljningen minska, vilket delvis förklarar ökningen av investeringsposten. Investeringsutgifterna i sig väntas öka med 2 procent.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Vid sidan av utgifterna för kommunal konsumtion svarar investeringarna för en betydande del av utgifterna. För 2010 uppgick investeringar till ca 8 procent av de totala utgifterna. Framför allt ökade investeringarna i landsting kraftigt 2010 jämfört med 2009. Bland annat genomfördes investeringar avseende Nya karolinska sjukhuset i Solna, Citybanan och ombyggnaden av Universitetssjukhuset i Malmö. Utvecklingen var betydligt svagare i kommunerna. Utgifterna för investeringar i kommunsektorn som helhet beräknas växa med 2 procent 2011 jämfört med 2010. Under 2012–2015 beräknas investeringarna öka med 4–6 procent per år i löpande priser.

Bland kommunernas och landstingens utgifter som går till andra sektorer i ekonomin utgör transfereringar till hushåll den största posten. Dessa utgifter väntas öka med ca 2–3 procent 2011 och 2012. Det är framför allt utgifterna för pensioner som beräknas öka. Kommunernas utgifter för ekonomiskt bistånd väntas däremot vara oförändrade mellan 2010 och 2012 för att sedan minska, delvis till följd av att stöden som betalas ut avseende introduktionsersättningen successivt ersätts med en statlig eta-

bleringsersättning. För 2014 och 2015 väntas utgifterna för ekonomiskt bistånd minska till följd av att läget på arbetsmarknaden förbättras.

År 2013–2015 förväntas en mindre ökning av transfereringarna till hushållen. Framför allt är det utgifterna för ekonomiskt bistånd som bedöms utvecklas svagare i takt med att läget på arbetsmarknaden förbättras och att utfasningen av introduktionsersättningen fortlöper.

Utgifterna för räntor ökar under 2011 jämfört med 2010. I takt med att ränteläget fortsätter att öka från dagens låga nivåer till mer normala nivåer på medellång sikt beräknas ränteutgifterna öka kraftigt fram till 2015.

9.3.1 Kommunal konsumtion i löpande priser

Utvecklingen av konsumtionen i löpande priser påverkas både av att priser och löner i ekonomin ändras och av ändringar i omfattningen i den kommunala verksamheten. En ökning av konsumtionen kan alltså exempelvis bero både på att antalet lärare ökar och/eller på att lärarnas löner ökar. Den kostnad som är av störst betydelse för konsumtionen i löpande priser är lönekostnaden.

De kommunala konsumtionsutgifterna och sammansättningen av välfärdstjänsterna påverkas vidare av den demografiska utvecklingen (en beskrivning av den demografiska utvecklingen och kostnader inom skola och omsorg finns i avsnitt 9.6). Vidare måste kommuner och landsting beakta kommunallagens (1991:900) bestämmelser om budgetbalans och god ekonomisk hushållning som är kopplade till resultatutvecklingen.

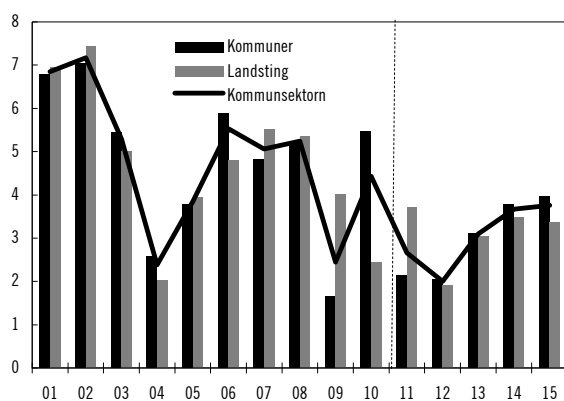
Den kommunala verksamheten bedrivs till största delen av anställda i kommuner och landsting. Under senare år har tendensen varit att verksamhet finansierad av kommuner och landsting i allt högre utsträckning utförs av privata aktörer. Andelen av den kommunala konsumtionen som kan hänföras till kommunfinansierad verksamhet i privat sektor var ca 17 procent 2010, vilket är ca 1 procentenhet högre än 2009.

Den kommunala konsumtionen i löpande priser ökade preliminärt med 4,4 procent 2010, vilket är en förhållandevis stark ökning. Under 2011 beräknas konsumtionen öka med 2,7 pro-

cent jämfört med 2010. Den lägre ökningstakten 2011 beror på att inkomsterna i kommunsektorn beräknas öka långsammare. Det starka resultatet i kommunsektorn 2010 (se avsnitt 9.4) medför dock att konsumtionsutgifterna kan tillåtas öka snabbare än inkomsterna 2011, samtidigt som kommunsektorn redovisar överskott.

Diagram 9.2 Konsumtionen i löpande priser

Årlig procentuell förändring. Utfall 2000–2010, prognos för 2011–2015.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

År 2012 dämpas konsumtionsökningen ytterligare något. Den främsta anledningen till detta är en svagare återhämtning på arbetsmarknaden och därmed en svagare utveckling av kommunsektorns skatteintäkter. Det ekonomiska utrymmet för en utökad konsumtion blir därmed mindre i kommunsektorn.

År 2013–2015 förväntas inkomsterna öka relativt starkt. Historiskt sett följer konsumtionsutgifterna i löpande priser inkomsterna förhållandevis väl. Som ovan nämnts är konsumtionsutgifterna i prognosen därför anpassade så att de ökar i takt med inkomsterna, vilket motsvarar en årlig nominell ökning med ca 3–4 procent.

9.4 Finansiellt sparande och ekonomiskt resultat i kommunsektorn

Det finansiella sparandet i kommunsektorn bestäms av differensen mellan inkomsterna och utgifterna enligt NR, medan det ekonomiska resultatet bestäms av sektorns intäkter och kostnader enligt den kommunala redovisningen (se även avsnitt 4.6 Uppföljning av god

ekonomisk hushållning och det kommunala balanskravet).

Kommunsektorn redovisade för 2010 ett ekonomiskt resultat före extra ordinära poster på 18 miljarder kronor, vilket historiskt sett är ett mycket starkt resultat. Det finansiella sparandet enligt NR uppgick samtidigt till 6 miljarder kronor. Skillnaden mellan det finansiella sparandet och det ekonomiska resultatet förklaras bl.a. av att NR och den kommunala redovisningen använder olika redovisningsprinciper för investeringsutgifter och finansiella poster.

Tabell 9.5 Kommunsektorns finanser

Miljarder kronor om annat ej anges. Utfall för 2010, prognos för 2011–2015.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Inkomster	786	797	816	842	877	907
Skatteintäkter	524	535	553	574	602	628
Kommunal fastighetsavgift	14	15	15	16	16	16
Statsbidrag exkl. mervärdesskatt	138	137	135	135	136	134
varav						
generella bidrag	86	85	82	83	83	82
riktade bidrag	52	52	53	52	53	52
Övriga inkomster	110	110	113	117	123	129
varav komp. moms	47	48	49	51	53	55
Utgifter	780	804	822	848	881	916
Konsumtionsutgifter	659	676	690	711	737	765
Kostnader i fasta priser, procent	2,2	0,5	-0,4	0,5	0,8	0,9
Övriga utgifter	121	128	132	136	143	151
Finansiellt sparande	6	-8	-6	-5	-4	-9
Resultat före extra ordinära poster	18	8	8	9	10	6

Anm.: Generella bidrag inkluderar även de tillfälliga statsbidragen 2011.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Det starka resultatet i kommunsektorn 2010 kan bl.a. förklaras av att skatteunderlaget växte oväntat snabbt till följd av den snabba återhämtningen på arbetsmarknaden i kombination med att antalet kommunfinansierade arbetade timmar minskade något. Dessutom återbetalades merparten av de premier för kollektivavtalade försäkringar som kommuner och landsting betalat till AFA Försäkring.

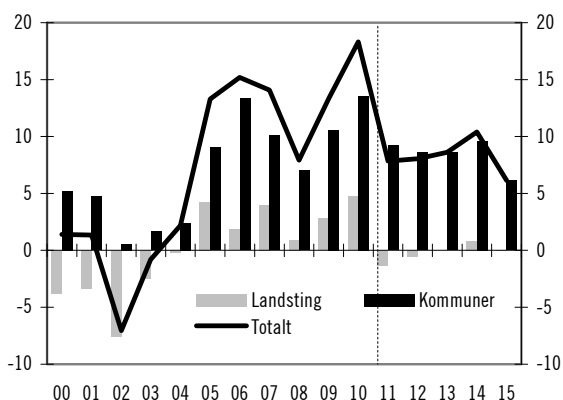
Detta tillsammans med de tillfälliga statsbidragen gjorde det möjligt för kommuner och landsting att öka utgifterna för verksamheten (konsumtionen) och samtidigt redovisa ett starkt resultat.

Svagare finanser i kommunsektorn 2011 och 2012
Inkomsterna ökar långsammare 2011 jämfört med 2010. Detta beror som tidigare nämnts främst på att merparten av de tillfälliga statsbidragen dras tillbaka. Konsumtionsutgifterna i löpande priser bedöms också öka i en långsammare takt än 2010, dock snabbare än inkomsterna. Den höga resultatnivån 2010 gör att sektorn trots allt kan redovisa ett överskott på 8 miljarder kronor 2011. Det finansiella sparandet vänds däremot till ett underskott 2011.

Inkomsterna för kommunsektorn beräknas även för 2012 hållas uppe av tillväxten av det kommunala skatteunderlaget, som ökar med 3,1 procent. Samtidigt medför utfasningen av de tillfälliga statsbidragen att utrymmet för den kommunala konsumtionen bedöms bli begränsat (se avsnitt 9.5.1). Anpassningen av utgifterna medför att kommunsektorn prognostiseras kunna redovisa ett oförändrat resultat 2012 jämfört med 2011.

Diagram 9.3 Utvecklingen av det ekonomiska resultatet före extraordinära poster i kommuner och landsting

Miljarder kronor. Utfall 2000–2010, prognos för 2011–2015.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Stabila finanser 2013–2015

De ekonomiska förutsättningarna i kommunsektorn blir bättre i takt med konjunkturen återhämtar sig. Det kommunala skatteunderlaget beräknas öka med ca 4–5 procent per år från 2013. Detta medför att det finns utrymme att öka den kommunala konsumtionen i fasta priser i en något snabbare takt (se avsnitt 9.5.1), samtidigt som resultatet förstärks något i förhållande till 2012. Resultatet bedöms dock understiga god ekonomisk hushållning för samtliga år bortsett från 2014.

Det finansiella sparandet beräknas vara fortsatt negativt 2013–2015.

9.5 Kommunalt finansierad produktion av varor och tjänster

Omfattningen och kvaliteten på varor och tjänster som finansieras med kommunala skattemedel och statsbidrag, jämförs över tid enklast i fasta priser. I detta avsnitt beskrivs därför den reala sidan av kommunsektorns verksamhet, dvs. volymutvecklingen av den kommunala konsumtionen. I och med att verksamheten är arbetsintensiv beskrivs också mer ingående utvecklingen av den kommunalt finansierade sysselsättningen.

Den ansats som NR använder för att mäta huvuddelen av den kommunala konsumtionen i fasta priser är att se till vad som produceras, exempelvis antalet undervisade elever i skolan eller utförda hemtjänststimmar i omsorgen. Ett annat sätt att jämföra kommunsektorns verksamhet över tid är dock att se till vilka kostnader som är förknippade med kommunsektorns verksamhet. Det som gör att utvecklingen skiljer sig åt mellan konsumtionen och kostnaderna i fasta priser är produktiviteten.

Metoden som NR använder för att mäta konsumtionen möjliggör i teorin beräkningar av produktiviteten i kommunsektorn.¹⁶³ En förutsättning för detta är dock att man kan mäta kvaliteten på verksamheten.¹⁶⁴ En neddragning av personalen, dvs. kostnaderna, höjer sannolikt den uppmätta produktiviteten, samtidigt som kvaliteten riskerar att bli sämre. I en sådan situation riskerar den uppmätta produktivitetsökningen att överskattas om inte den sämre kvaliteten också fångas upp i statistiken (och vice versa).

En viktig faktor som styr hur mycket som produceras av kommunal verksamhet över tid är inkomstutvecklingen i kommunsektorn, vilken i sin tur är starkt kopplad till konjunkturen. Andra viktiga faktorer är demografin, produk-

¹⁶³ Om endast kostnaderna skulle användas för att mäta konsumtionen skulle det dock inte vara möjligt att beräkna produktiviteten i kommunsektorn. Kostnaderna i fasta priser används till viss del i NR:s beräkningar av konsumtionen i fasta priser. Exempelvis använder NR uteslutande kostnaderna för att mäta landstingens konsumtion i sina preliminära utfall.

¹⁶⁴ I praktiken är det dock svårt att särskilja förändringar i produktivitet från förändringar i kvalitet. En anledning till varför det är svårt att mäta kvalitet (och därmed produktivitet) inom kommunsektorn är att värdet på de varor och tjänster som produceras inte prissätts på någon marknad.

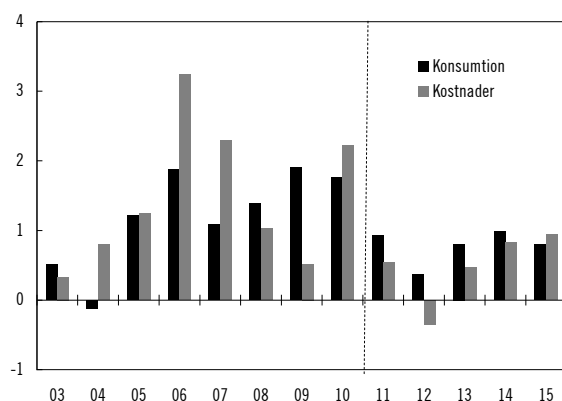
tivitet och politiska beslut. Kopplingen till inkomstutvecklingen i kommunsektorn är starkare för kostnaderna än för konsumtionen. I det följande beskrivs därför både hur kommunernas och landstingens konsumtion och kostnader i fasta priser varierar över tid.

9.5.1 Kommunal konsumtion och kostnader i fasta priser

Den kommunala konsumtionen ökade förhållandevis starkt i fasta priser under 2010, men förväntas öka långsammare under 2011 och 2012. Den mer återhållna konsumtionen 2011 beror på att merparten av de tillfälliga konjunkturstöden fasas ut. Samtidigt utvecklas elevunderlaget i grund- och gymnasieskolan förhållandevis svagt (se avsnitt 9.6). Den dämpade tillväxten 2012 beror till viss del på att de tillfälliga konjunkturstöden fasas ut, men också på inbromsningen på arbetsmarknaden under 2012. Inbromsningen på arbetsmarknaden innebär att skatteintäkterna utvecklas svagare i kommunsektorn och därmed finns det sämre förutsättningar att öka konsumtionsutgifterna givet att balanskravet ska uppfyllas.

Diagram 9.4 Kommunal konsumtion och kostnader i fasta priser

Årlig procentuell förändring. Utfall t.o.m. 2010, prognos för 2011–2015.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

År 2013–2015, när återhämtningen på arbetsmarknaden (och därmed ökningen av kommunsektorns skatteintäkter) tar fart igen, väntas den kommunala konsumtionen i fasta priser öka något snabbare. Till detta bidrar också ett ökat elevunderlag i grundskolan (se avsnitt 9.6).

Konsumtionen väntas utvecklas något starkare än kostnaderna under några år, främst 2011–2013. Det beror på att inkomstutvecklingen i kommunsektorn, som under perioden utvecklas förhållandevis svagt, tydligare är kopplad till kostnaderna än till konsumtionen. Det ekonomiska utrymmet att öka kostnaderna är således begränsat, i synnerhet 2012. En förutsättning för att konsumtionen ska öka i enlighet med prognosen är därför att produktiviteten i kommunsektorn ökar de närmaste åren.

Tabell 9.6 Kommunal konsumtion och kostnader i fasta priser

Årlig procentuell förändring i fasta priser. Utfall för 2010, prognos för 2011–2015.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Konsumtion i fasta priser						
Kommuner	2,4	0,8	0,7	1,0	1,1	0,9
Landsting	0,6	1,1	-0,4	0,5	0,7	0,7
Kommunsektorn	1,8	0,9	0,4	0,8	1,0	0,8
Kostnader i fasta priser						
Kommuner	3,1	0,3	-0,4	0,4	0,9	1,1
Landsting	0,6	1,1	-0,4	0,5	0,7	0,7
Kommunsektorn	2,2	0,5	-0,4	0,5	0,8	0,9

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

9.5.2 Kommunalt finansierad sysselsättning

För att följa utvecklingen av antalet sysselsatta och antalet arbetade timmar för välfärdstjänster kan man inte enbart se till den verksamhet som bedrivs direkt i kommunal regi. Överföringen av tjänster från kommunala till privata utförare har ökat trendmässigt under senare år och är en viktig förklaring till att antalet kommunanställda har minskat mellan 2007 och 2010. Med kommunalt finansierad sysselsättning avses sysselsatta i kommuner och landsting samt hos privata utförare av välfärdstjänster. Det finns i dagsläget ingen statistik avseende antalet arbetade kommunfinansierade timmar och sysselsättningen i den privata sektorn.

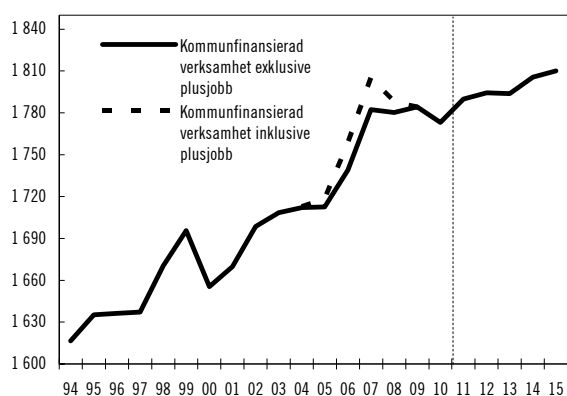
Uppgifterna för utfallsåren baseras därför på Konjunkturinstitutets beräkningar.¹⁶⁵

Antalet arbetade timmar väntas öka svagt

Antalet kommunalt finansierade timmar¹⁶⁶ beräknas öka 2011 efter att ha vänt upp redan under hösten 2010.¹⁶⁷ De kommunalt finansierade timmarna ökar både i kommunsektorn och i den privata sektorn. Antalet arbetade timmar i den privata sektorn väntas öka relativt kraftigt 2011, vilket medför att antalet kommunalt finansierade timmar totalt sett ökar snabbare än antalet arbetade timmar i kommunsektorn (se tabell 9.7). Antalet kommunalt finansierade timmar bedöms 2011 vara tillbaka på samma nivå som före den ekonomiska krisen. En förklaring till detta är de förbättrade ekonomiska förutsättningarna i kommunsektorn till följd av den snabba återhämtningen på arbetsmarknaden. Det tillfälliga konjunkturstödet för 2011 bidrar också till bättre ekonomiska förutsättningar för kommunsektorn 2011 (se avsnitt 9.2.2).

Diagram 9.5 Antal arbetade kommunfinansierade timmar

Miljontals timmar. Utfall t.o.m. 2010, prognos 2011–2015.

Anm.: Svenska kyrkan ingår i kommunsektorn, och därmed också i den kommunalt finansierade verksamheten, t.o.m. 1999.

Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

Konjunkturavmattningen under 2012 medför att det ekonomiska utrymmet för att öka antalet arbetade timmar minskar. De kommunalt finansierade timmarna ökar därför i en långsammare takt under 2012. Antalet arbetade timmar i kommunsektorn förväntas minska något 2012, dels till följd av konjunkturavmattningen, dels till följd av överföringen av välfärdstjänster till privata utförare.

Antalet arbetade kommunfinansierade timmar beräknas vara oförändrat under 2013 för att sedan öka under 2014 och 2015 när återhämtningen på arbetsmarknaden och därmed skatteintäkterna i kommunsektorn ökar förhållandevis starkt.

Tabell 9.7 Antalet arbetade kommunfinansierade timmar

Kalenderkorrigerade timmar. Utfall för 2010, prognos för 2011–2015.

	Miljoner timmar 2010	Procentuell förändring				
		2011	2012	2013	2014	2015
Kommunsektorn ¹	1570	0,4	-0,3	-0,3	0,4	0,1
varav kommuner	1179	0,3	-0,4	-0,4	0,4	0,2
varav landsting	391	1,0	-0,3	0,1	0,3	0,1
Privat sektor ²	203	4,8	4,5	1,5	2,5	1,0
Totalt	1773	0,9	0,2	0,0	0,7	0,3

¹ Kommunsektorn avser kommunala myndigheter enligt NR.

² Antalet faktiskt arbetade timmar fram t.o.m. 2010 är baserat på uppgifter från Konjunkturinstitutet.

Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

Antalet sysselsatta beräknas i slutet av 2012 vara tillbaka på samma nivå som före finanskrisen

Den kommunalt finansierade sysselsättningen mätt i antalet sysselsatta väntas öka med ca 12 000 personer under 2011. Ökningen förväntas inträffa i både kommunsektorn och den privata sektorn. Den främsta förklaringen till att sysselsättningen ökar är att antalet arbetade kommunfinansierade timmar ökar.

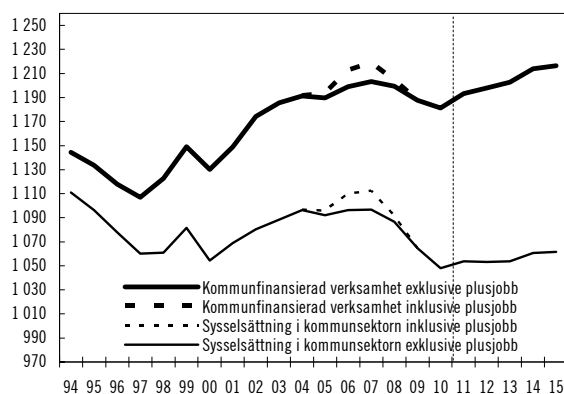
¹⁶⁵ Se Konjunkturinstitutets promemoria nr 6 2010, Kommunalt finansierad sysselsättning och arbetade timmar i privat sektor.

¹⁶⁶ Kalenderkorrigerade timmar.

¹⁶⁷ Den finns inga kvartalsberäkningar för de kommunfinansierade timmarna i den privata sektorn. Det går därför inte med säkerhet att säga vilket kvartal som de totala antalet kommunfinansierade timmar vände upp. Antalet arbetade timmar i kommunsektorn (säsongrensade) började dock öka under tredje kvartalet 2010, samtidigt som de kommunfinansierade timmarna i privat sektor enligt Konjunkturinstitutets beräkningar ökade väldigt starkt 2010.

Diagram 9.6 Kommunalt finansierad sysselsättning och sysselsättning i kommunsektorn

Tusentals personer. Utfall 1994–2010, prognos 2011–2015.

Anm.: Svenska kyrkan ingår i kommunsektorn, och därmed också i den kommunalt finansierade verksamheten, t.o.m. 1999.

Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

I slutet av 2012 beräknas den kommunalt finansierade sysselsättningen vara tillbaka på samma nivå som före finanskrisen. Ökningen av den kommunalt finansierade sysselsättningen under 2012 och 2013 väntas uteslutande uppstå i den privata sektorn. I takt med att konjunkturer förbättras väntas antalet timanställda och vikarier öka. En sådan utveckling medför att kommun- och landstingsanställda i genomsnitt kommer att arbeta färre timmar under 2012 och 2013 än under 2010, vilket innebär att sysselsättningen inte minskar i kommunsektorn under dessa år, trots att antalet arbetade timmar minskar något. Den årliga ökningstakten för antalet sysselsatta förväntas av den anledningen bli något högre än ökningstakten i antalet arbetade timmar i kommunsektorn 2011–2013.

Tabell 9.8 Kommunfinansierad sysselsättning

Utfall för 2010, prognos för 2011–2015.

	Tusentals personer 2010	Årlig förändring i tusentals personer				
		2011	2012	2013	2014	2015
Kommunsektorn ¹	1048	6	0	1	7	1
varav kommuner	790	2	-1	0	5	1
varav landsting	258	4	1	1	1	0
Privat sektor ²	133	6	5	4	4	1
Totalt	1181	12	5	5	11	2

¹ Kommunsektorn avser kommunala myndigheter enligt nationalräkenskaperna.

² Antalet faktiskt arbetade timmar fram t.o.m. 2010 är baserat på uppgifter från Konjunkturinstitutet.

Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

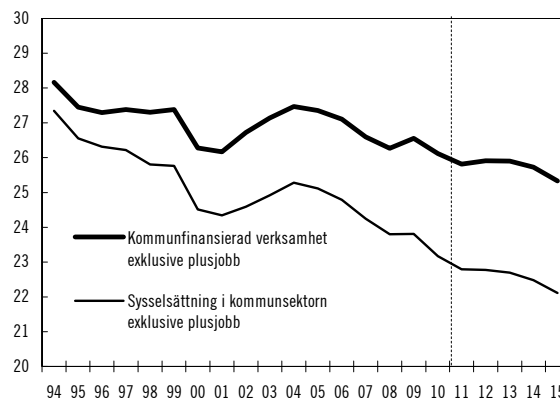
Den kommunalt finansierade sysselsättningen väntas ta fart under 2014 i takt med att antalet arbetstillfällen på arbetsmarknaden ökar. Cirka 35 000 fler beräknas vara sysselsatta i kommunalt finansierad verksamhet 2015 jämfört

med 2010. I tabell 9.8 redovisas hur sysselsättningsökningen beräknas vara sammansatt 2011–2015.

Trots att den kommunfinansierade sysselsättningen förväntas öka 2011–2015 så faller den kommunfinansierade sysselsättningen som andel av den totala sysselsättningen i ekonomin något under denna period (se diagram 9.7).

Diagram 9.7 Kommunfinansierad sysselsättning som andel av totala sysselsättningen i ekonomin

Procentuell andel. Utfall 1994–2010, prognos 2011–2015.

Anm.: Svenska kyrkan ingår i kommunsektorn, och därmed också i den kommunalt finansierade verksamheten, t.o.m. 1999.

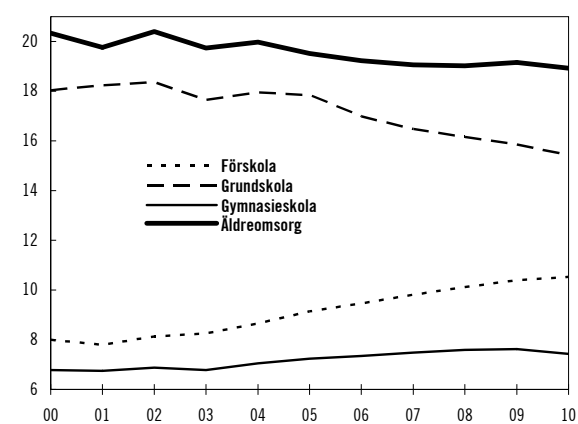
Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

9.6 Demografi och kostnader i skola och omsorg

I detta avsnitt ges en fördjupad beskrivning av utvecklingen av demografien och kostnaderna i skola och omsorg. Ett syfte med avsnittet är att beskriva den demografiska utvecklingen. Demografien har stor betydelse för volymutvecklingen av både den kommunala konsumtionen och de kommunala kostnaderna. Ett annat syfte med avsnittet är att beskriva volymutvecklingen av kostnaderna uppdelade på olika ändamål.

Diagram 9.8 Kostnadsandelar

Procentuell andel av kommunernas totala verksamhetskostnader

Källor: Statistiska centralbyrån, Kommun- och landstingsdatabasen samt egna beräkningar.

Kostnadsmissigt är hälso- och sjukvård, grundskolan och äldreomsorgen de tre största verksamhetsområdena i kommunsektorn. Av dessa har grundskolan och äldreomsorgen haft en ganska återhållen utveckling under senare år. Kostnadsutvecklingen inom de olika verksamheterna beror bl.a. på hur olika åldersgrupper utvecklas, politiska ambitioner och ekonomiskt utrymme.

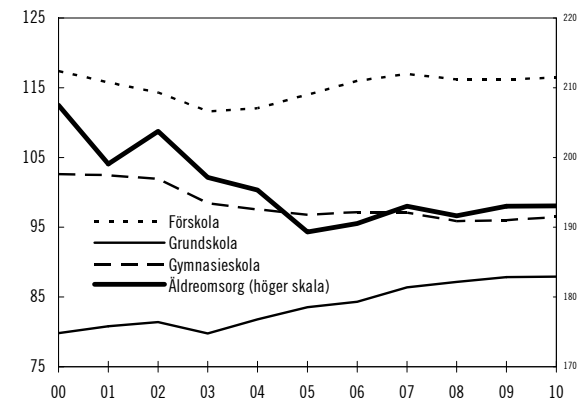
Ett sätt att beräkna hur kostnaderna förhåller sig till den demografiska utvecklingen är att jämföra hur olika åldersgrupper i samhället förändras och sedan relatera detta till utvecklingen av kostnaderna för den kommunala verksamhet som respektive åldersgrupp efterfrågar. Avvikelser i utvecklingen mellan demografin och kostnaderna återspeglar till stor del förändringar i produktivitet och kvalitet inom den kommunala verksamheten.

För att undersöka hur kostnaderna är relaterade till olika åldersgrupper kan man se till styckkostnaden, dvs. kostnaden uttryckt i fasta priser för verksamheten i förhållande till antalet användare. Av diagram 9.9 framgår att kostnaden per barn i förskola har ökat under några år i mitten av 2000-talet. Delvis kan detta förklaras av att andelen ettåriga barn som går i förskola har ökat under denna tidsperiod, och att de yngsta barnen är de mest kostnadskrävande. Ett färre antal elever i grundskolan har under senare år bidragit till att kostnaden per elev i grundskolan har blivit högre. Styckkostnaden för äldreomsorgen, som här beräknas för antalet äldre i befolkningen som är 80 år eller äldre, minskade under de inledande åren av 2000-talet,

delvis till följd av att fler äldre bor kvar längre i hemmet än tidigare (se diagram 9.9).

Diagram 9.9 Styckkostnader i förskola, grundskola, gymnasieskola och äldreomsorg

Tusentals kronor (i fasta priser, 2010 års nivå) per förskolebarn, grundskoleelev och person som är 80 år eller äldre.

Anm.: Styckkostnaden för äldreomsorgen är beräknad genom att dividera kostnaderna för äldreomsorgen med antalet personer som är 80 år eller äldre. Om kostnaderna i stället hade dividerats med antalet personer som är 65 år eller äldre så hade styckkostnaden blivit lägre.

Källor: Statistiska centralbyrån, Skolverket, Kommun- och landstingsdatabasen och egna beräkningar.

I diagram 9.10–9.13 beskrivs kostnadsutvecklingen i de olika kommunala verksamheterna.¹⁶⁸ Kostnaderna i diagrammen motsvarar en tredjedel av kommunsektorns verksamhet.

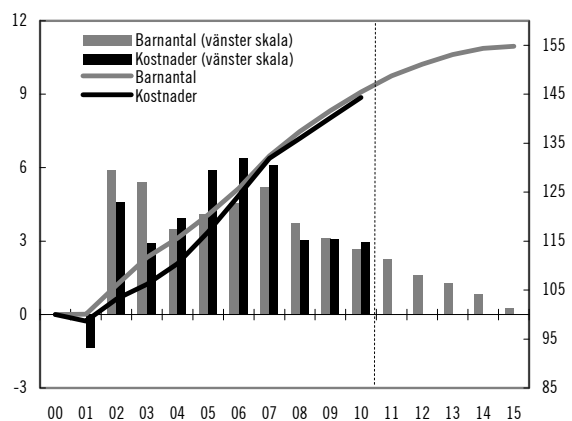
Antalet barn i förskolan har ökat kraftigt samtidigt som elevantalet i grundskolan har sjunkit

Under de senaste åren har efterfrågan på förskoleplatser ökat kraftigt. För att möta en högre efterfrågan på dessa tjänster har också antalet platser utökats och utgifterna för verksamheten ökat. Utbyggnaden av antalet förskoleplatser, i kombination med en högre andel ettåringar, har sannolikt bidragit till att den årliga ökningstakten i kostnaderna (i fasta priser) för förskolan har ökat mer än den årliga ökningen av antalet barn 2005–2007. De senaste åren har kostnaden dock ökat i linje med ökningen av antalet barn. Antalet barn i förskolan väntas fortsätta öka 2011–2015, men i en långsammare takt.

¹⁶⁸ Siffrorna är baserade på uppgifter från kommunernas räkenskapsammandrag. Kostnaderna är omräknade till fasta priser med hjälp av prisdeflatoren som används vid beräkningen av kommunernas konsumtion i fasta priser enligt den s.k. kostnadsmetoden (2010 års priser). Framskrivningarna av antalet barn i förskolan, elever i grundskolan samt antalet personer som är 80 år och äldre utgår från uppgifter från Skolverket och Statistiska centralbyråns befolkningsprognos.

Diagram 9.10 Antalet barn och kostnader i förskolan

Årlig procentuell förändring Index (100=2000)

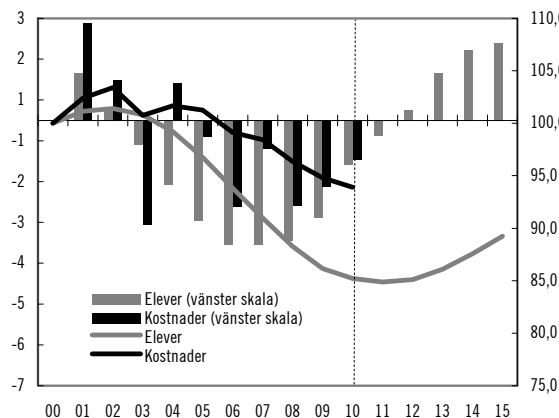

Källor: Statistiska centralbyrån, Skolverket och egna beräkningar.

Antalet elever i grundskolan har under samma period minskat och kostnaderna har därför ökat mindre än i övriga verksamheter. Kostnaden per elev i grundskolan har dock ökat årligen 2004–2009 (se även diagram 9.9).

Diagram 9.11 Elevantal och kostnader i grundskolan

Årlig procentuell förändring Index (100=2000)

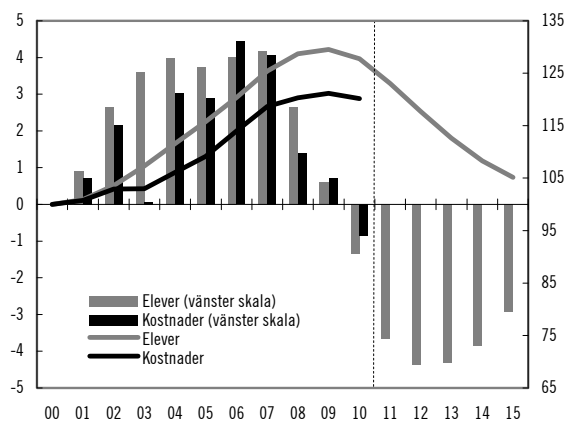
Källor: Statistiska centralbyrån, Skolverket och egna beräkningar.

Sedan 2000 har antalet elever i gymnasieskolan ökat med ca 25 procent, samtidigt som kostnaden per elev har minskat något.

I takt med att förskolans växande barnkullar uppnår skolåldern sker en gradvis expansion av grundskolan. Samtidigt är gymnasieskolan inne i en anpassning till ett vikande elevunderlag.

Diagram 9.12 Elevantal och kostnader i gymnasieskolan

Årlig procentuell förändring Index (100=2000)

Källor: Statistiska centralbyrån, Skolverket och egna beräkningar.

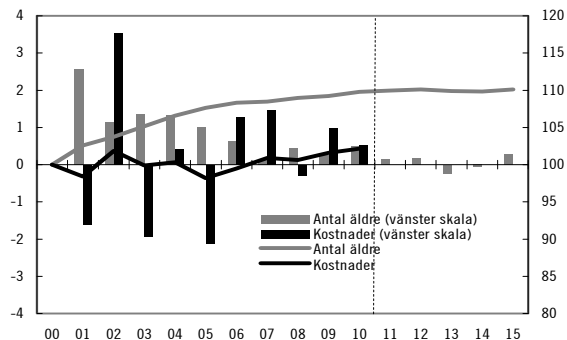
Kostnaderna för äldreomsorgen har minskat i förhållande till antalet äldre

Kostnaderna för äldreomsorgen har minskat årligen i förhållande till antalet äldre över 65 år. Detta förhållande speglar en utveckling där de äldre i större utsträckning bor kvar hemma med utökad hemtjänst som komplement. På kostnadssidan motsvaras detta verksamhetsskifte av relativt sett lägre kommunal resurstillförsel till särskilt boende i förhållande till insatser i ordinarie boende. Som framgår av kostnadsandelarna i diagram 9.9 så har kommunernas resursfördelning till äldreomsorgen under 2000-talet också minskat något i förhållande till övriga ändamål.

Under prognosperioden ökar antalet personer i åldrarna 65 år och äldre. Det är framför allt gruppen 65–79 år som ökar. Den grupp som kräver mest omsorg, personer över 80 år, är dock oförändrad under prognosperioden.

Diagram 9.13 Antalet äldre och kostnader i äldreomsorgen

Årlig procentuell förändring Index (100=2000)

Anm.: Äldre personer innefattar personer som är 80 år eller äldre.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar

9.7 Beräkningarna i budgetpropositionen för 2012 jämfört med beräkningarna i 2011 års ekonomiska vårproposition

Kommunsektorns finansiella sparandet för 2010 har reviderats upp med ca 4 miljarder kronor enligt NR. Det är intäkterna från skatter som blivit högre än som tidigare redovisades som preliminärt utfall. Detta påverkar dock inte den förväntade utvecklingen eftersom prognosen för skatteintäkterna 2010 i 2011 års ekonomiska vårproposition var i linje med det nu redovisade utfallet. Även det ekonomiska resultatet är opåverkat av denna utfallsrevidering eftersom resultaten i de kommunala boksluten inte ändras till följd av dylika revideringar.

För 2011 rör prognosändringarna mindre belopp. Prognosen för inkomsterna från skatter har justerats upp något till följd av att återhämtningen i ekonomin hittills varit starkare än väntat. Även konsumtionsutgifterna beräknas bli något högre av detta skäl än vad som bedömdes i vårpropositionen. Sammantaget beräknas både det finansiella sparandet och det ekonomiska resultatet bli högre 2011.

Prognosen för kommunsektorns finanser 2012–2015 har i huvudsak reviderats ned i förhållande till bedömningen i vårpropositionen. Den väntade konjunkturavmattningen i svensk ekonomi medför att framför allt tillväxten av det kommunala skatteunderlaget reviderats ned för 2012 och 2013 i förhållande till bedömningen i vårpropositionen.

Skatteunderlaget beräknas 2014 och 2015 i huvudsak växa i enlighet med bedömningen i

vårpropositionen, dock har bl.a. prognosen för kapitalinkomster reviderats ned.

Eftersom prognosprincipen för att beräkna utgifterna för kommunal konsumtion utgår från antagandet att kommuner och landsting i viss utsträckning anpassar verksamheten till det utrymme som ges av inkomsterna har även prognosen för konsumtionsutgifterna reviderats ned.

Den lägre prognosen för övriga utgifter är i huvudsak hänförlig till kapitalutgifterna.

Det finansiella sparandet och ekonomiska resultatet har reviderats ned för 2012–2015 i förhållande till bedömningen i vårpropositionen.

Tabell 9.9 Budgetpropositionen för 2012 i förhållande till 2011 års ekonomiska vårproposition

Miljarder kronor

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Totala inkomster	4	1	-7	-14	-13	-15
Inkomstskatter	4	1	-7	-13	-12	-14
Kommunal fastighetsavgift	0	0	0	0	0	0
Statsbidrag exkl. mervärdesskatt	0	0	0	1	1	1
Övriga inkomster	0	0	-1	-2	-2	-2
varav mervärdes skatt	0	0	0	0	0	0
Totala utgifter	0	0	-7	-13	-12	-9
Konsumtionsutger	0	1	-6	-11	-11	-8
Övriga utgifter	0	0	-1	-2	-1	-1
Finansiellt sparande	4	1	0	-1	-1	-6
Resultat före extra-ordinära poster	-1	2	-1	-2	-1	-6

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

10

Den offentliga sektorns
finansiering, statens
budgetsaldo och
statsskuld

10 Den offentliga sektorns finanser, statens budgetsaldo och statsskuld

Sammanfattning

- Den offentliga sektorns finansiella sparande är i balans 2011 och nära balans 2012, samt förstärks därefter under prognosperioden. För 2015 beräknas överskottet uppgå till 3,3 procent av BNP.
- Den offentliga sektorns finansiella ställning är stark, trots den finansiella kris som inleddes hösten 2008. Den finansiella förmögenheten är positiv och den konsoliderade bruttoskulden (Maastrichtskulden) uppgick 2010 till 39,7 procent av BNP, vilket understiger referensvärdet inom EU på högst 60 procent av BNP med god marginal.
- Statens finansiella sparande och budgetsaldo vänds till överskott och statsskulden minskar under prognosperioden.
- Till följd av balanseringsmekanismen väntas ålderspensionssystemets finansiella sparande vara i balans eller positivt under samtliga år under prognosperioden.
- Kommunsektorns finansiella sparande vänds till ett underskott 2011. Kommuner och landsting beräknas redovisa ett fortsatt negativt finansiellt sparande 2012–2015.
- Avmattningen av den ekonomiska återhämtningen leder till en försämring av de offentliga finanserna jämfört med bedömningen i 2011 års ekonomiska vårproposition.

- Den finansiella krisen som inleddes under 2008 har medfört en kraftig försämring av de offentliga finanserna inom EU.
-

I detta avsnitt redovisas den offentliga sektorns finanser enligt redovisningsprinciperna i nationalräkenskaperna (NR). Skatter och statsbidrag redovisas dock enligt den ordning som gällde innan den genomgripande revideringen av NR i maj 2010.¹⁶⁹ Därmed ansluter redovisningen bättre till redovisningen i statens budget och till den kommunala redovisningen. Det innebär dock att skatter och statsbidrag för delsektorerna (staten, ålderspensionssystemet och den kommunala sektorn) avviker från den nuvarande redovisningen i NR. Det finansiella sparandet för den offentliga sektorn och dess delsektorer påverkas emellertid inte av denna avvikelse. Redovisningen av inkomster och utgifter för den konsoliderade offentliga sektorn påverkas inte heller.

¹⁶⁹ Förändringen i NR är föranledd av att EU:s statistikorgan Eurostat inte accepterar att statens skatteintäkter från hushållens direkta skatter har ett negativt värde. Det beror på att skattereduktionerna, främst avseende pensionsavgifterna och jobbskatteavdraget, är större än den statliga inkomstskatten. Av denna anledning redovisar NR en del av kommunalskatterna och den allmänna pensionsavgiften som transfereringar från staten i stället för skatteintäkter och socialavgifter till den kommunala sektorn respektive ålderspensionssystemet. Förändringen medför att högre skatteinkomster och utgifter redovisas för den statliga sektorn i NR.

10.1 Utgifts- och inkomstförändringar

I detta avsnitt redovisas översiktligt budgeteffekterna av dels de reformer och den finansiering som föreslås eller aviseras i denna proposition, dels de reformer och den finansiering som tidigare beslutats eller aviserats. I redovisningen förutsätts, med några särskilt angivna undantag, att de angivna anslagsförändringarna motsvaras av lika stora utgiftsförändringar.

Föreslagna utgifts- och inkomstförändringar

I tabell 10.1 redovisas de sammantagna effekterna på det finansiella sparandet i den offentliga sektorn av föreslagna eller aviserade utgifts- och inkomstförändringar i denna proposition, i förhållande till bedömningarna i 2011 års ekonomiska vårproposition. Även förslagen i propositionen Höständringsbudget för 2011 har beaktats, utom de där medel tillförs transfereringsanslag utan att någon ny reform föreslås. För dessa anslag föreslås att anslagna medel höjs för att finansiera redan tidigare beslutade regelsystem, till följd av förändringar i volymer eller makroekonomiska förutsättningar. Av tabellen framgår således hur utformningen av politiken har förändrats sedan vårpropositionen. En detaljerad beskrivning av de inkomst- och utgiftsförändringar som föreslås i denna proposition finns i avsnitt 6 och 8.2.

De föreslagna åtgärderna på budgetens utgifts- och inkomstsida medför att den offentliga sektorns finanser försvagas med 1,1 miljarder kronor 2011, 15,0 miljarder kronor 2012, 17,3 miljarder kronor 2013, 14,1 miljarder kronor 2014 och med 12,4 miljarder kronor 2015, jämfört med beräkningarna i den ekonomiska vårpropositionen.

Av tabell 10.1 framgår vidare hur de föreslagna och aviserade reformerna påverkar de takbegränsade utgifterna och hur dessa ska justeras för att redovisningsmässigt överensstämja med det finansiella sparandet i den offentliga sektorn. Bland förslagen till utgiftsreformer finns satsningar på infrastruktur och arbetsmarknadspolitik. Sammantaget beräknas de föreslagna reformerna medföra högre utgifter med 1,1 miljarder kronor 2011, 11,5 miljarder kronor 2012, 11,4 miljarder kronor 2013, 8,7 miljarder kronor 2014 och med 7,2 miljarder kronor 2015.

De föreslagna reformerna som påverkar budgetens inkomstsida, t.ex. sänkt mervärdesskatt

för restaurang- och cateringtjänster, beräknas minska inkomsterna med 3,6 miljarder kronor 2012, 6,0 miljarder kronor 2013, 5,4 miljarder kronor 2014 och med 5,2 miljarder kronor 2015.

I tabell 10.1 ingår de indirekta effekter som uppstår till följd av de föreslagna eller aviserade utgifts- och inkomstreformerna. Om en reform ger upphov till en indirekt effekt medför det att nettoeffekten på den offentliga sektorns finansiella sparande skiljer sig från den direkta bruttoeffekten på budgeten (se vidare avsnitt 6.21).

Tabell 10.1 Föreslagna utgifts- och inkomstförändringar 2011–2015, effekt på offentliga sektorns finansiella sparande

Miljarder kronor. Förändring i förhållande till 2011 års ekonomiska vårproposition.

	2011	2012	2013	2014	2015
<i>Utgiftsförändringar</i>					
Förändring av takbegränsade utgifter ¹	1,1	12,5	11,4	8,8	7,3
Justering för olika redovisningsprinciper i statens budget och nationalräkenskaperna	0,0	-1,0	-0,1	-0,1	-0,1
Summa utgiftsförändringar	1,1	11,5	11,4	8,7	7,2
<i>Inkomstförändringar</i>					
Skatter, brutto ²	0,0	-3,7	-8,4	-7,6	-7,1
Indirekta effekter av skatter ^{2,3}	0,0	0,1	1,2	0,9	0,8
Övriga inkomstreformer ⁴	0,0	0,1	1,3	1,2	1,2
Summa inkomstförändringar, netto	0,0	-3,6	-6,0	-5,4	-5,2
Förändring finansiellt sparande offentlig sektor	-1,1	-15,0	-17,3	-14,1	-12,4

¹ Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar beskrivs närmare i avsnitt 8.2.1. Anslagsförändringar som motiverar tekniska justeringar av utgiftstaket för staten ingår inte. Vidare ingår inte medel som i propositionen Höständringsbudget för 2011 föreslås tillföras transfereringsanslag.

² Effekterna på de offentliga finanserna av föreslagna och aviserade förändringar av skatteregler beskrivs närmare i avsnitt 6.21.

³ Med indirekta effekter avses här budgeteffekter från förändrade priser och löner vid oförändrade volymer.

⁴ Se avsnitt 7.1.3.

Källa: Egna beräkningar.

Förändringar jämfört med föregående år

I tabell 10.2 redovisas de samlade budgeteffekterna av tidigare beslutade och aviserade samt nu föreslagna reformer, inklusive finansieringen av dessa, i förhållande till föregående år. På detta sätt redovisas på en övergripande nivå regeringens prioriteringar. De reformer som redovisas avser både utgifts- och inkomstsidan på statens budget. Indirekta effekter av utgiftsreformer på budgetens inkomstsida ingår inte.

Tabell 10.2 Utgifts- och inkomstförändringar 2010–2015 i förhållande till föregående år av tidigare beslutade och aviserade samt föreslagna och aviserade reformer och finansieringar, effekt på offentliga sektorns finansiella sparande

Miljarder kronor. Budgeteffekt i förhållande till föregående år.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
<i>Utgiftsförändringar¹</i>						
Förändring av takbegränsade utgifter ²	-1,5	-3,1	2,9	-3,6	-4,3	-4,9
Justering för olika redovisningsprinciper i statens budget och nationalräkenskaperna	25,0	-6,2	-5,3	-2,0	0,4	0,3
varav stöd till kommuner och landsting ³	26,0	-13,0	0,0	0,0	0,0	0,0
varav lånefinansierade infrastrukturinvesteringar ⁴	0,7	1,2	-2,9	-2,7	1,0	-0,3
varav kapitaltillskott till statliga bolag	-0,8	3,1	-1,0	1,0	0,0	0,0
Summa utgiftsförändringar	23,5	-9,2	-2,4	-5,5	-3,9	-4,5
<i>Inkomstförändringar¹</i>						
Skatter, brutto ⁵	-14,1	-6,8	-4,0	-2,9	0,8	1,5
Indirekta effekter av skatter	0,6	-1,0	0,1	1,0	-0,3	-0,4
Övriga inkomstreformer	-1,1	0,0	0,1	1,2	0,0	0,0
Summa inkomstförändringar, netto	-14,6	-7,8	-3,8	-0,7	0,5	1,1
Utgifts- och inkomstförändringar, effekt på offentliga sektorns finansiella sparande^{1,6}	-38,1	1,5	-1,4	4,9	4,4	5,6

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar inte alltid.

¹ För utgiftsreformer innebär minustecken anslagsminskningar eller att temporära program upphör eller minskar i omfattning. För inkomstreformer innebär minustecken att skatteinkomsterna minskar. För den sammanlagda budgeteffekten av utgifts- och inkomstreformer innebär minustecken att de offentliga finanserna försvagas jämfört med året innan. Fullständig periodiserad redovisning för skatter.

² I tabell 8.6 redovisas utgiftsförändringarna per utgiftsområde. Anslagsförändringar som motiverar tekniska justeringar av utgiftstaket för staten och anslagsförändringar till följd av den makroekonomiska utvecklingen och volymförändringar i transfereringssystemen m.m. ingår ej (se avsnitt 8.1.3). Vidare ingår inte medel som i propositionen Höständeringsbudget för 2011 föreslås tillföras transfereringsanslag.

³ Det tillfälliga konjunkturstödet på sammanlagt 13 miljarder kronor (varav 6 miljarder kronor föreslogs i budgetpropositionen för 2010 och 7 miljarder kronor föreslogs i 2009 års ekonomiska vårproposition) utbetalades från statens budget i december 2009 men avsågs att användas under 2010. Nationalräkenskaperna (NR) periodiserar därför stödet till 2010, vilket också bättre visar inriktningen på finanspolitiken. Tabellen visar förändringen mellan år och den justering som görs för de olika redovisningsprinciperna på 26 miljarder kronor 2010 består av: 13 miljarder lägre utgifter 2009 i NR än på anslag och motsvarande 13 miljarder kronor högre utgifter 2010 (se även tabell 8.5). I redovisningen antas att såväl permanenta som tillfälliga statsbidrag till kommuner och landsting används fullt ut för konsumtion och därmed fullt ut påverkar den offentliga sektorns finansiella sparande.

⁴ Posten visar förändringen av nettouplåningen för väg- och järnvägsobjekt. Nettouplåning utgör skillnaden mellan nyupplåning och amortering.

⁵ Se tabell 7.12. År 2010 och 2013 överensstämmer inte bruttoeffekten mellan tabellerna. För 2010 beror det på att tabell 7.12 inkluderar förändrad kommunal utdebitering, vilket inte ska ingå i tabell 10.2 eftersom den tabellen visar budgeteffekter av tidigare riksdagsbeslut och förslag från regeringen. För 2013 beror det på att tabell 7.12 inkluderar intäkterna från EU:s handel med utsläppsrätter bland de totala skattintäkterna till följd av regeländringar. I tabell 10.2 redovisas i stället utsläppsrätterna som övriga inkomstreformer.

⁶ Exklusive indirekta effekter av utgiftsreformer på inkomstsidan.

Källa: Egna beräkningar.

År 2010 försvagades de samlade offentliga finanserna främst till följd av sänkta skatter samt det tillfälliga konjunkturstödet till kommuner och landsting. År 2011 upphör merparten av konjunkturstödet och de offentliga finanserna förstärks därför något, trots att skatterna sänks. De offentliga finanserna försvagas 2012, bl.a. till följd av de föreslagna eller aviserade utgifts- och inkomstförändringar i denna proposition. Åren därefter förstärks de offentliga finanserna främst till följd av att satsningar på utgiftssidan trappas av.

Utgifterna på statens budget, justerade för att redovisningsmässigt överensstämmer med det finansiella sparandet, ökar till följd av beslut om reformer med 23,5 miljarder kronor 2010 i förhållande till närmast föregående år, bl.a. till följd av konjunkturstödet till kommunsektorn. År 2011 minskar utgifterna till följd av beslut. År 2012 ökar de takbegränsade utgifterna till följd av beslut om reformer, men efter justering till NR:s redovisningsprinciper minskar utgifterna något, bl.a. för att lånefinansierade infrastrukturinvesteringar minskar i omfattning. År 2013–2015 minskar utgifterna till följd av beslut om reformer, främst på grund av att satsningar av tillfällig karaktär, t.ex. på infrastruktur, arbetsmarknadspolitik och utbildning successivt fasas ut. I avsnitt 8.1.2 (tabell 8.6) redovisas förändringarna per utgiftsområde.

Inkomsterna minskar med 14,6 miljarder kronor 2010 och med 7,8 miljarder kronor 2011, i första hand på grund av införandet av det fjärde steget i jobbskatteavdraget och det höjda grundavdraget för pensionärer. Även 2012 försvagas inkomsterna, främst till följd av sänkningen av mervärdesskatten för restaurang- och cateringtjänster. Från och med 2013 förändras inkomsterna relativt lite mellan åren till följd av beslut om reformer.

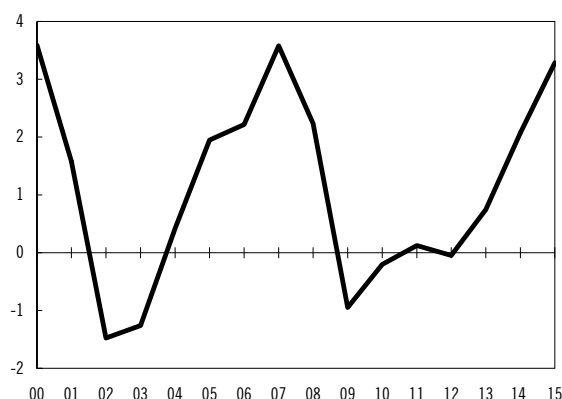
10.2 Den offentliga sektorns finanser

Den svenska ekonomin har gått igenom den finansiella och ekonomiska kris som inleddes under 2008, utan att stora underskott uppstått i den offentliga sektorns finansiella sparande. Det goda utgångsläget, med ett överskott på 2,2 procent av BNP 2008, gjorde det möjligt att motverka den kraftiga konjunkturedgången

med finanspolitiska stimulanser utan att äventyra de offentliga finanserna.

Diagram 10.1 Den offentliga sektorns finansiella sparande

Procent av BNP. Utfall för 2000–2010, prognos för 2011–2015.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Det finansiella sparandet uppvisade för 2009 ett underskott på endast 0,9 procent av BNP och för 2010 på 0,2 procent av BNP. Det är ett mindre underskott än vad den relativt milda konjunkturedgången i början av 2000-talet gav upphov till för 2002 och 2003 (se diagram 10.1).

Tabell 10.3 Den konsoliderade offentliga sektorns finanser

Miljarder kronor, om annat ej anges. Utfall för 2010, prognos för 2011–2015.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Inkomster	1 680	1 721	1 763	1 830	1 926	2 027
Procent av BNP	50,8	49,8	50,1	49,8	49,7	49,7
Skatter och avgifter	1 506	1 543	1 580	1 642	1 731	1 820
Procent av BNP	45,5	44,6	44,9	44,7	44,7	44,6
Kapitalinkomster	61	68	69	71	73	80
Övriga inkomster	113	110	114	117	122	127
Utgifter	1 686	1 717	1 765	1 803	1 846	1 893
Procent av BNP	51,0	49,7	50,2	49,0	47,6	46,4
Utgifter exkl. räntor	1 652	1 676	1 729	1 765	1 807	1 856
Räntor	34	41	36	38	39	37
Finansiellt sparande	-7	4	-2	27	80	134
Procent av BNP	-0,2	0,1	0,0	0,7	2,1	3,3

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Återhämtningen i ekonomin efter den kraftiga nedgången bidrar till ett litet överskott i det finansiella sparandet 2011. Den väntade ekonomiska avmattningen leder till att det finansiella sparandet minskar något 2012. Då tillväxten åter tar fart under de därpå följande åren ökar det finansiella sparandet och för 2015 beräknas ett överskott på 3,3 procent av BNP. Förstärk-

ningen sker genom att utgifterna minskar som andel av BNP (se tabell 10.3).

Tabell 10.4 Skatter och avgifter

Procent av BNP. Utfall för 2010, prognos för 2011–2015.

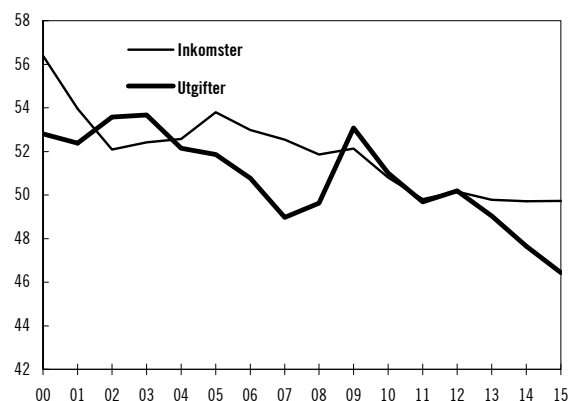
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Hushållens direkta skatter	15,9	15,4	15,7	15,5	15,5	15,5
Bolagens direkta skatter	3,4	3,5	3,3	3,3	3,4	3,4
Arbetsgivare o. egenföretagaravgifter	12,1	11,9	12,1	12,0	12,0	12,0
Mervärdesskatt	9,7	9,6	9,5	9,5	9,6	9,6
Fastighetsskatt och avgift	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7
Övriga indirekta skatter	3,9	3,7	3,8	3,7	3,6	3,5
Summa	45,7	44,8	45,2	44,9	44,9	44,9
Till offentlig sektor	45,5	44,6	44,9	44,7	44,7	44,6
Till EU	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Inkomsterna och skatteintäkterna minskar relativt kraftigt 2011 i förhållande till BNP. Detta är främst en följd av att hushållens direkta skatter ökar långsammare än BNP. Det beror till en del på skattesänkningen för pensionärer genom det höjda grundavdraget, men också på att de skattepliktiga transfereringarna minskar i förhållande till BNP. År 2012 ökar skatteintäkterna något som andel av BNP för att sedan utvecklas i takt med BNP (se tabell 10.4).

Diagram 10.2 Inkomster och utgifter

Procent av BNP. Utfall för 2000–2010, prognos för 2011–2015.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Utgiftskvoten (utgifterna i förhållande till BNP), som 2010 uppgick till 51 procent av BNP, minskar 2011 delvis till följd av att BNP fortsatt att öka relativt starkt. Inbromsningen av tillväxten bidrar till att utgiftskvoten ökar 2012. När tillväxten därefter åter tar fart minskar utgiftskvoten. Eftersom inkomsterna som andel

av BNP är i stort sett oförändrade fr.o.m. 2013 är det den minskande utgiftskvoten som leder till förstärkningen av det finansiella sparandet. Vid en normal ekonomisk tillväxt, och utan tillkommande diskretionära finanspolitiska åtgärder, är det normalt att skatteintäkterna ökar i takt med BNP, samtidigt som utgifterna minskar som andel av BNP. Det beror bl.a. på att en del av utgifterna inte är indexerade och på att tillfälliga program faller bort. Vidare medför den ekonomiska återhämtningen att utgifterna för arbetslösheten minskar (se diagram 10.2).

Tabell 10.5 Den offentliga sektorns utgifter

Procent av BNP, om annat ej anges. Utfall för 2010, prognos för 2011–2015.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Konsumtion	27,2	26,7	26,6	26,1	25,6	25,1
Investeringar	3,3	3,3	3,3	3,1	3,0	3,1
Transfereringar till hushåll	16,2	15,4	15,7	15,3	14,7	14,1
Ålderspensioner	8,6	8,2	8,5	8,4	8,2	8,0
Sjukdom	3,1	3,0	2,9	2,7	2,5	2,4
Arbetsmarknad	1,1	0,9	0,9	0,9	0,7	0,6
Familjer och barn	1,8	1,8	1,8	1,8	1,7	1,7
Övrigt	1,7	1,6	1,6	1,6	1,5	1,4
Övriga transfereringar och subventioner ¹	3,3	3,1	3,5	3,4	3,4	3,3
Ränteutgifter	1,0	1,2	1,0	1,0	1,0	0,9
Summa utgifter	51,0	49,7	50,2	49,0	47,6	46,4
Exklusive räntor	50,0	48,5	49,2	48,0	46,6	45,5

¹ Inklusive ofördelade utgifter.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Under prognosperioden ökar den offentliga konsumtionen i volym, men minskar som andel av BNP. Efter en ökning 2012 minskar även transfereringarna som andel av BNP. Under 2011 minskar transfereringarna främst till följd av en svag utveckling av pensionerna. Pensionärernas ekonomi förstärks emellertid genom höjningen av grundavdraget. År 2012 höjs pensionerna och ökar som andel av BNP. De ohälsorelaterade transfereringarna, som minskat under en följd av år, väntas fortsätta att minska som andel av BNP. Ränteutgifterna ökar 2011 till följd av en högre ränta. Den minskade statsskulden tillsammans med successivt högre ränta medför att ränteutgifterna beräknas vara i stort sett nominellt oförändrade 2012–2015, vilket medför att ränteutgifterna minskar något som andel av BNP (se tabell 10.5).

10.2.1 Statens finanser

Statens finansiella sparande förstärks under prognosperioden. Budgetsaldot är positivt och statsskulden minskar.

Statens finansiella sparande

Statens finansiella sparande uppvisade 2010 ett underskott på 18 miljarder kronor eller 0,6 procent av BNP. Underskottet minskar 2011 och 2012 väntas det finansiella sparandet vara i balans. Från och med 2013 beräknas ett överskott uppstå som 2015 ökar till 3,3 procent av BNP. Inkomsterna som andel av BNP beräknas, efter en minskning 2011, vara oförändrade. Det finansiella sparandet förstärks främst genom att utgifterna minskar som andel av BNP (se tabell 10.6).

Tabell 10.6 Statens inkomster och utgifter

Miljarder kronor, om annat ej anges. Utfall för 2010, prognos för 2011–2015.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Inkomster	880	900	917	954	1 005	1 062
Procent av BNP	26,6	26,0	26,1	25,9	25,9	26,1
Skatter och avgifter	783	797	813	846	896	947
Kapitalinkomster	31	36	35	37	35	38
Övriga inkomster	67	66	69	71	74	77
Utgifter	899	905	918	921	925	929
Procent av BNP	27,2	26,2	26,1	25,0	23,9	22,8
Utgifter exkl. räntor	868	868	886	887	893	902
Procent av BNP	26,2	25,1	25,2	24,1	23,0	22,1
Ränteutgifter	31	37	32	33	32	27
Finansiellt sparande	-18	-5	-1	33	80	133
Procent av BNP	-0,6	-0,1	0,0	0,9	2,1	3,3

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Från statens finansiella sparande till budgetsaldo

Statens finansiella sparande visar förändringen av den finansiella förmögenheten, exklusive effekten av värdeförändringar. Budgetsaldot visar statens lånebehov med omvänt tecken och påverkar därmed förändringen av statsskulden.

Det finansiella sparandet påverkas inte av försäljningar och köp av finansiella tillgångar, t.ex.

aktier, eller ökad utlåning, eftersom sådana transaktioner inte förändrar den finansiella förmögenheten. Däremot påverkas budgetsaldot och statsskulden av dessa transaktioner.

Förutom denna principiella skillnad avviker redovisningen i statens budget i flera avseenden från redovisningen i NR. Budgetsaldot redovisas kassamässigt, medan NR tillämpar en periodiserad redovisning.¹⁷⁰ Denna skillnad påverkar framför allt redovisningen av skatteintäkter och ränteutgifter.

Tabell 10.7 Statens finansiella sparande och budgetsaldo

Miljarder kronor. Utfall för 2010, prognos för 2011–2015.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Finansiellt sparande	-18	-5	-1	33	80	133
<i>Till budgetsaldo</i>						
Räntor, periodisering, kursvinster/förluster	0	-4	5	4	3	-13
Periodisering av skatter	-3	28	0	-7	0	-5
Köp och försäljning av aktier, extra utdelningar m.m. ¹	9	25	18	15	15	15
Kommunbidrag	13	0	0	0	0	0
Övriga finansiella transaktioner m.m.	-1	-3	-2	-6	-2	-2
Budgetsaldo	-1	41	19	39	96	128

¹ För 2012 antas försäljningarna av aktier uppgå till 15 miljarder kronor. Därtill kommer extra utdelningar och kapitaltillskott på netto 3 miljarder kronor.

Källor: Ekonomistyrningsverket, Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

År 2010 visade det finansiella sparandet ett större underskott än budgetsaldot. Det tillfälliga konjunkturbidraget till den kommunala sektorn betalades delvis ut och belastade statens budget 2009, men minskade det finansiella sparandet 2010. I motsatt riktning verkade att de kassamässigt inbetalda skatterna var 3 miljarder kronor lägre än de för året debiterade skatterna. Försäljningar av aktier och extra aktieutdelningar tillgodoräknades budgetsaldot med 9 miljarder kronor, men påverkade inte det finansiella sparandet.

För 2011 förstärks budgetsaldot i förhållande till det finansiella sparandet av att de kassa-

mässigt inbetalda skatterna väntas bli 28 miljarder kronor högre än de debiterade skatteintäkterna. Det är en följd av att den kraftiga ökningen av skatteintäkterna på kapitalinkomster 2010 till stor del betalas som fyllnadsinbetalningar 2011. Under 2011–2015 förstärks budgetsaldot, men inte det finansiella sparandet, av årets redan genomförda och framtida beräkningstekniskt antagna försäljningar av statens aktieinnehav om 25 miljarder kronor 2011 och 15 miljarder kronor per år 2012–2015 (se tabell 10.7).

Statens budgetsaldo

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2012 ta upp lån enligt 5 kap. budgetlagen (2011:203).

Beräkningen av Riksgäldskontorets nettoutlåning för 2012 enligt tabell 10.8 godkänns.

Beräkningen av den kassamässiga korrigeringen för 2012 enligt tabell 10.8 godkänns.

Enligt budgetlagen (2011:203) ska statens budget omfatta alla inkomster och utgifter samt andra betalningar som påverkar statens lånebehov. Ett budgetöverskott (ett positivt saldo) innebär ett motsvarande negativt lånebehov för staten och att statsskulden därigenom normalt minskar.

Det motsatta förhållandet gäller vid ett budgetunderskott. För att statens budgetsaldo ska överensstämma med statens lånebehov redovisas Riksgäldskontorets nettouplåning och en kassamässig korrigeringspost på utgiftssidan av statens budget.

Statens budget visar överskott

Statens finanser har återhämtat sig snabbt från finanskrisen som inleddes under hösten 2008. Statens budget visade i stort sett balans 2010, då underskottet uppgick till 1 miljard kronor. Konjunkturåterhämtningen under 2010 bidrog till att öka statens inkomster från bl.a. skatt på arbete och mervärdesskatt. Samtidigt minskade utgifterna, inklusive Riksgäldskontorets nettoutlåning, 2010 med ca 100 miljarder kronor i förhållande till 2009. I stort sett hela minskningen berodde på den tillfälliga utgiftsökning 2009 som var föranledd av utlåning till Riksbanken (se vidare nedan).

¹⁷⁰ Den kassamässiga redovisningen innebär att transaktionerna (skatter och räntor) redovisas när betalningen sker. I NR periodiseras transaktionerna till den tidpunkt de avser. Det innebär t.ex. att skatter redovisas på inkomståret i NR och inte när betalningen sker.

För 2011 väntas statens budget uppvisa ett överskott på 41 miljarder kronor. År 2012 minskar budgetsaldot något till följd av konjunkturavmattningen, men ökar därefter gradvis till 128 miljarder kronor 2015. I tabell 10.8 och diagram 10.3 redovisas budgetsaldots utveckling 2010–2015. Utöver det förbättrade konjunkturläget bidrar även ett beräkningstekniskt antagande om försäljningar av delar av statens innehav av aktier i noterade och onoterade aktiebolag till att överskottet ökar samtliga år 2011–2015. Detta antagande ökar statens försäljningsinkomster med 15 miljarder kronor per år 2012–2015 (se vidare avsnitt 7.2.2).

Tabell 10.8 Statens budgetsaldo 2010–2015

Miljarder kronor. Utfall för 2010, prognos för 2011–2015.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Inkomster	780	863	833	857	910	956
Utgifter exkl. statsskuldräntor¹	763	775	792	793	793	798
Statsskuldräntor m.m.²	23	36	22	23	23	32
Riksgäldskontorets nettoutlåning	-9	10	0	0	-2	-2
<i>varav</i>						
In-/utlåning från myndigheter (räntekonto)	-8	-4	-4	-4	-4	-4
Inbetalning av premiepensionsmedel inkl. ränta	-30	-32	-33	-34	-36	-37
Utbetalning av premiepensionsmedel	30	32	33	35	36	38
CSN, studielån	6	6	6	6	6	6
Insättningsgarantin		-1	-1	-1	-1	-1
Stabilitetsfond	-5	-3	-4	-4	-4	-4
Lån Riksbanken	-4	-12	-3			
Lån till andra länder	2	9	3	3		-1
Nettoutlåning – Infrastrukturinvesteringar ³	6	8	5	2	3	3
Apoteket AB	-6	6				
Övrigt, netto	0	1	-2	-1		
Kassamässig korrigering⁴	3	1	0	1	0	0
Statens budgetsaldo	-1	41	19	39	96	128

¹ Inklusive förändring av anslagsbehållningar.

² Avser utgifterna under utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.

³ Avser infrastruktur-lån (netto) för Botniabanan AB och Trafikverket (Banverket och Vägverket t.o.m. den 31 mars 2010).

⁴ Den kassamässiga korrigeringen 2009–2013 avser främst förfall av lån som staten övertog från Venantius AB 2007.

Källor: Riksgäldskontoret, Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

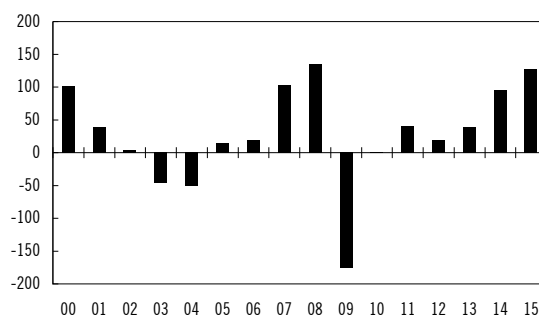
Tillfälligt höga statsskuldräntor 2011 och 2015

Storleken på statsskulden, räntenivåerna och den svenska kronans växelkurs mot andra valutor är

de viktigaste faktorerna för ränteutgifternas storlek. Ränteutgifterna påverkas även till stor del av Riksgäldskontorets låneplaner. Statsskuldräntorna blir förhållandevis höga 2011, trots att marknadsräntorna fortfarande är lägre än de skulle vara i konjunkturrell balans. Det beror delvis på valutaförluster som uppkommer i samband med att schweizerfrancen har stärkts kraftigt. Eftersom ca 20 procent av den svenska valutaskulden är i schweizerfranc får detta en betydande effekt på ränteutgifterna. Därtill har Riksgäldskontoret emitterat en ny tioårig statsobligation som ger lägre överkurser och därmed högre ränteutgifter 2011. Även 2015 är ränteutgifterna höga i förhållande till övriga år under prognosperioden. Anledningen är att en realobligation förfaller, vilket ökar utgifterna med ca 12 miljarder kronor.

Diagram 10.3 Statens budgetsaldo 2000–2015

Miljarder kronor. Utfall för 2000–2010, prognos för 2011–2015

Källor: Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

Riksgäldskontorets nettoutlåning tillfälligt hög 2011

Riksgäldskontorets nettoutlåning¹⁷¹ beräknas 2011 uppgå till 10 miljarder kronor. År 2012 och 2013 beräknas nettoutlåningen vara mindre än 500 miljoner kronor, varefter en nettoinlåning bedöms uppkomma 2014 och 2015.

Till nettoutlåningen 2011–2013 bidrar bl.a. lånen till Island och Lettland samt den planerade

¹⁷¹ Riksgäldskontorets nettoutlåning utgörs av myndighetens in- och utlåning till myndigheter, affärsverk, vissa statliga bolag och fonder. De största delposterna utgörs normalt av in- och utbetalningar av premiepensionsmedel, Centrala studiestödsnämndens nettouplåning för finansiering av studielån samt nettoutlåningen för infrastrukturinvesteringar. Inbetalningar av premiepensionsmedel placeras tillfälligt på ett konto i Riksgäldskontoret fram till dess att de definitiva pensionsrätterna fastställs och tillgodoförs på pensionsspararnas konton hos Pensionsmyndigheten.

utlåningen till Irland, utlåningen till infrastrukturinvesteringarna och upphörandet av den tillfälliga placeringen av försäljningsinkomster från Apoteket Omstrukturering AB. År 2010 placerade det statliga bolaget Apoteket Omstrukturering AB tillfälligt likviden från försäljningen av apotek till privata apoteksföretag på ett konto i Riksgäldskontoret. Under 2011 upphör den tillfälliga placeringen och likviden betalas i stället in på inkomsttitel.

Riksgäldskontorets nettoutlåning påverkas av lån till andra länder. Islands möjlighet att låna från den svenska staten löpte ut den 31 december 2010, men förlängdes efter beslut i riksdagen den 21 juni 2011 t.o.m. den 31 december 2011. Tillgänglighetsperioden för krediten till Lettland löper ut den 22 december 2011. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med en proposition om Sveriges kredit till Irland. I beräkningarna ingår låneramarna för krediten till Island om 495 miljoner euro, till Lettland om 720 miljoner euro och för krediten till Irland om 600 miljoner euro. Det är dock oklart hur stor del av låneramarna som kommer att tas i anspråk. Under 2009 och 2010 erhöll Island 247,5 miljoner euro från svenska staten. I prognosen antas att resterande del av lånet betalas ut under 2011. Island ska börja återbetala lånet med lika stora belopp varje kvartal under sju år med start fem år efter första utbetalningen. Återbetalningen börjar därmed i december 2014 och beräknas bidra med ca 1 miljard kronor till nettoinlåningen 2015. I beräkningen antas vidare att Lettland utnyttjar sin möjlighet att låna från den svenska staten. Den lettiska regeringen har dock uppgett att den inte har för avsikt att använda lånemöjligheten. Låneavtalet med Irland är under förhandling och antas i beräkningen belasta nettoutlåningen 2012 och 2013.

År 2009 lånade Riksbanken motsvarande 97 miljarder kronor i Riksgäldskontoret för att öka valutareserven. Lånet tecknades i euro och dollar. I takt med att lån förfaller och nya lån tecknas uppstår valutakursdifferenser. Då kronan har stärkts sedan lånen tecknades har valutakursvinster uppkommit vid omsättningar av lånet både 2009 och 2010. Även 2011 och 2012 beräknas valutakursvinster uppstå med nära 12 miljarder kronor 2011 och 3 miljarder kronor 2012, vilket minskar nettoutlåningen. Amorteringen av lånet till Riksbanken har beräknings-tekniskt satts till 0 kronor under prognosperioden.

För att förbättra likviditetshanteringen i staten har sedan början av 1990-talet den s.k. räntekontomodellen använts. Enligt denna förs alla medel som myndigheterna disponerar i sin verksamhet till ett s.k. räntekonto. Praktiskt taget alla myndigheter har ett räntekonto i Riksgäldskontoret och från detta görs samtliga betalningar som avser myndigheternas egna verksamheter. De myndigheter som är helt anslagsfinansierade har normalt en relativt låg räntekontobehållning. En del myndigheter har dock mycket stora räntekontobehållningar, till viss del beroende på att de har stora avgifts- eller bidragsinkomster. Sedan 2004 har den genomsnittliga behållningen på räntekontona ökat med 4 miljarder kronor per år. År 2011–2015 antas denna ökning fortsätta, vilket minskar nettoutlåningen med 4 miljarder kronor per år.

Statens budgetsaldo justerat för större engångseffekter

År 2011 beräknas engångseffekter påverka budgetsaldot positivt med 27 miljarder kronor (se tabell 10.9). För 2011 görs ett beräkningstekniskt antagande om försäljningar av aktieinnehav i statliga bolag om 25 miljarder kronor. Hittills under 2011 har försäljningarna av delar av statens innehav i Nordea Bank AB och TeliaSonera AB:s återköp av aktier inneburit inkomster om 23 miljarder kronor. Även Riksgäldskontorets upplåning för Riksbanken 2009 påverkar, som tidigare anförts, budgetsaldot positivt 2011. Lånet tecknades i euro och dollar och det faktum att kronan har stärkts sedan dess har medfört valutavinster. Effekten på budgetsaldot av dessa tillfälliga inkomstökningar motverkas något av utlåningen till Island och Lettland.

År 2012–2015 beräknas de årliga större engångseffekterna öka budgetöverskottet med mellan 12 och 19 miljarder kronor. Även dessa år görs ett beräkningstekniskt antagande om försäljningar av aktier i statliga bolag. För 2012–2015 antas dessa försäljningsinkomster uppgå till 15 miljarder kronor per år.

Tabell 10.9 Statens budgetsaldo samt justering för större engångseffekter 2010–2015

Miljarder kronor. Utfall för 2010, prognos för 2011–2015.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Statens budgetsaldo	-1	41	19	39	96	128
Större engångseffekter varav	-10	-27	-18	-12	-15	-16
Försäljning av statligt aktieinnehav		-25	-15	-15	-15	-15
Apoteket Omstrukturering AB	-6					
Extra utdelningar	-3		-4			
Kapitaltillskott ¹	3					
Lån till Riksbanken ²	-4	-12	-3			
Lån till andra länder	2	9	3	3		-1
Venantius AB, förfalloprofil övertagna lån	1	1				
Swedavia AB	-1					
Carnegie Investment Bank AB	-1					
Övrigt, netto ³	-1					
Statens budgetsaldo justerat för större engångseffekter	-12	14	1	27	81	112

Anm.: De tillfälliga stabiliseringspolitiska åtgärder som införts i samband med krisen i form av bl.a. tillfälligt högre statsbidrag till kommunsektorn, utbildningsåtgärder och tidigareläggning av infrastrukturåtgärder har inte inkluderats i denna tabell. Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Avser 1,3 miljarder kronor till SAS nyemission och 2 miljarder kronor till Inlandsinnovation.

² Avser Riksbankens lån i Riksgäldkontoret.

³ Avser omfinansiering av infrastrukturån.

Källor: Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

10.2.2 Ålderspensionssystemet

Det finansiella sparandet i ålderspensionssystemet uppgick 2010 till 6 miljarder kronor eller 0,2 procent av BNP (se tabell 10.10). Överskottet ökar 2011 till följd av att avgiftsöverskottet blir mindre negativt. Det beror på en nedskrivning av inkomstpensionerna med 4,3 procent 2011 jämfört med 3,0 procent 2010 (se tabell 10.11). För den resterande prognosperioden, 2012–2015, väntas det finansiella sparandet vara svagt positivt eller i balans.

Tabell 10.10 Ålderspensionssystemet

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall för 2010, prognos för 2011–2015.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Avgifter	208	217	220	227	239	250
Pensioner	220	220	236	247	257	265
Avgiftsöverskott	-12	-3	-16	-20	-18	-15
Räntor, utdelningar	22	23	25	24	26	29
Förvaltningsutgifter m.m.	-5	-4	-4	-4	-4	-4
Finansiellt sparande	6	17	6	0	4	10
<i>Procent av BNP</i>	<i>0,2</i>	<i>0,5</i>	<i>0,2</i>	<i>0,0</i>	<i>0,1</i>	<i>0,2</i>

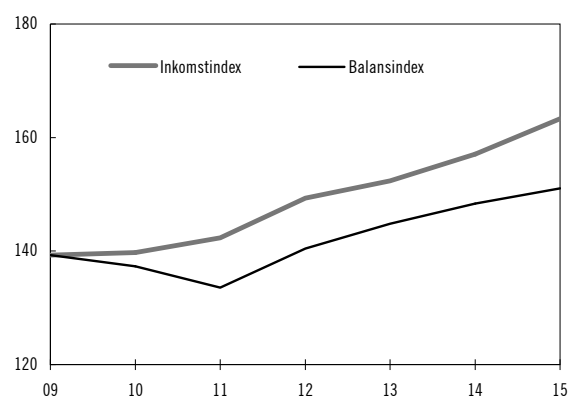
Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Alla inkomstpensioner och tillägspensioner efter 65 års ålder är följksamhetsindexerade. I ett läge då pensionssystemets finanser är i balans bygger följksamhetsindexeringen på förändringen av inkomstindex.¹⁷² Om balanstalet understiger 1,0000, dvs. om pensionssystemets skulder överstiger systemets tillgångar, aktiveras balanseringen. Balanseringen är ett sätt att, genom en justering av indexeringen, säkerställa att pensionssystemets utgifter inte långsiktigt överstiger dess inkomster. Detta sker genom att pensionerna bestäms utifrån förändringen av balansindex istället för inkomstindex. Balansindex beror av utvecklingen av inkomstindex och balanstallets storlek. Balanseringen är aktiverad så länge balansindex understiger inkomstindexets nivå.

Diagram 10.4 Inkomstindex och balansindex

Index

Källor: Pensionsmyndigheten och egna beräkningar.

¹⁷² Omräkning görs med hänsyn tagen till normen på 1,6 procent, se prop. 1997/98:151 s. 189.

Balanseringen förväntas vara aktiverad under hela prognosperioden (se diagram 10.4). Detta innebär att pensionerna stiger med mer än utvecklingen av inkomstindex om balanstalet överstiger 1,0000. Balanseringen av ålderspensionsutgifterna medför att avgiftsunderskottet minskar 2010 och 2011. Eftersom balanstalet överstiger 1,0000 under 2012, och väntas göra det även 2013, ökar balansindex mer än inkomstindex under dessa år. Omvänt väntas en svagare ökning av balansindex under 2014 och 2015, till följd av att balanstalet under dessa år understiger 1,0000 (se tabell 10.11).

Pensionsutbetalningarna överstiger avgiftsintkomsterna under hela prognosperioden, vilket framför allt kan förklaras av att de stora årskullarna födda på 1940-talet går i pension. Direktavkastningen på AP-fondernas tillgångar täcker dock avgiftsunderskottet, vilket leder till att det finansiella sparandet i ålderspensionssystemet i genomsnitt beräknas uppgå till 0,2 procent av BNP per år 2011–2015.

Tabell 10.11 Inkomstindex, balanstal och balansindex

Procentuell förändring om annat ej anges, Utfall för 2010–2012, prognos för 2013–2015.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Inkomstindex	0,3	1,9	4,9	2,0	3,1	4,0
Balansindex	-1,4	-2,7	5,2	3,1	2,5	1,8
Följsamhetsindexering ¹	-3,0	-4,3	3,5	1,5	0,8	0,2
Balanstal²	0,9826	0,9549	1,0024	1,0104	0,9938	0,9792

¹ Följsamhetsindexering innebär att inkomst- och tilläggspensionerna varje år räknas om med utvecklingen av inkomstindex (eller balansindex) minus normen 1,6 procent. Normen motsvarar det förskott som läggs till pensionen när den beviljas.

² Balanstalet uttrycker inte procentuell förändring, utan anger systemets tillgångar i förhållande till dess skulder.

Källor: Pensionsmyndigheten och egna beräkningar.

10.2.3 Kommuner och landsting

Kommunsektorns finansiella sparande uppgick 2010 till 6 miljarder kronor, eller 0,2 procent av BNP. Sektorn redovisade samtidigt ett ekonomiskt resultat före extraordinära poster på 18 miljarder kronor (se tabell 10.12). De starka finanserna kan i huvudsak förklaras av att inkomsterna hölls uppe av tillfälliga statsbidrag och en oväntat stark tillväxt av skatteunderlaget.

För 2011 beräknas skatteunderlaget växa något snabbare än 2010. Samtidigt bidrar utfasningen av de tillfälliga statsbidragen till lägre inkomster i kommunsektorn. Sammantaget ökar sektorns inkomster med 1,5 procent.

Tabell 10.12 Kommunsektorns finanser

Miljarder kronor om annat ej anges. Utfall för 2010, prognos för 2011–2015.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Totala inkomster	786	797	816	842	877	907
Procent av BNP	23,8	23,0	23,2	22,9	22,6	22,3
Inkomstskatter	524	535	553	574	602	628
Kommunal fastighetsavgift	14	15	15	16	16	16
Statsbidrag exkl. mervärdesskatt	138	137	135	135	136	134
Skatter och bidrag som procent av BNP	20,5	19,9	20,0	19,7	19,4	19,1
Övriga inkomster varav moms	110	110	113	117	123	129
Totala utgifter	780	804	822	848	881	916
Procent av BNP	23,6	23,3	23,4	23,1	22,7	22,5
Konsumtionsutgifter	659	676	690	711	737	765
Kostnadsvolym procentuell utveckling	2,2	0,5	-0,4	0,5	0,8	0,9
Övriga utgifter	121	128	132	136	143	151
Finansiellt sparande	6	-8	-6	-5	-4	-9
Procent av BNP	0,2	-0,2	-0,2	-0,1	-0,1	-0,2
Resultat före extra ordinära poster	18	8	8	9	10	6

Anm.: Skatter och bidrag som andel av BNP inkluderar inkomster från den kommunala fastighetsavgiften. Faktisk utveckling av statsbidrag.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Den höga resultatnivån 2010 medför att utgifterna för kommunal konsumtion bedöms kunna öka mer än inkomsterna, utan att resultatet riskerar att bli negativt. För 2011 prognostiseras utgifterna för kommunal konsumtion i löpande priser öka med 2,7 procent, samtidigt som konsumtionen mätt som kostnader i fasta priser ökar med 0,5 procent. Det medför att resultatet minskar till 8 miljarder kronor, medan det finansiella sparandet beräknas bli negativt.

Trots den förväntade inbromsningen i tillväxten 2012 fortsätter inkomsterna att öka svagt. Samtidigt bedöms utgifterna för kommunal konsumtion anpassas till inkomstillväxten och växa med 2,7 procent i löpande priser samt minska med 0,4 procent mätt som kostnader i fasta priser. Det finansiella sparandet förstärks något, medan det ekonomiska resultatet i stort sett är oförändrat jämfört med 2011.

När tillväxten i ekonomin åter väntas ta fart 2013 förbättras de ekonomiska förutsättningarna för kommuner och landsting. Inkomsterna från skatter och bidrag beräknas sammantaget öka

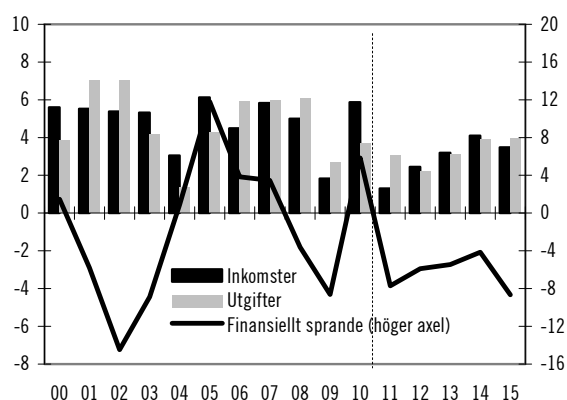
med ca 3–4 procent per år 2013–2015. Den förväntade starkare ekonomiska tillväxten möjliggör för sektorn att hålla uppe konsumtionen. Utgifterna för konsumtion i kommuner och landsting i löpande priser beräknas därför också öka med ca 3–4 procent per år 2013–2015. Konsumtionsutgifterna mätt som kostnader i fasta priser prognostiseras öka med 0,5–0,9 procent per år.

Diagram 10.5 Utvecklingen av kommunsektorns inkomster och utgifter samt finansiella sparande

Utfall 2000–2010, prognos för 2011–2015.

Procentuell utveckling

Miljarder kronor

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Det finansiella sparandet för kommunsektorn beräknas förstärkas jämfört med 2012, men vara negativt samtliga år 2013–2015 (se diagram 10.5). Kommunsektorn väntas dock sammantaget redovisa ett resultat kring 10 miljarder kronor per år mellan 2013–2015.

10.3 Den ekonomiska ställningen och skuldutvecklingen

10.3.1 Den ekonomiska ställningen

Den offentliga sektorns förmögenhet består av realkapital och finansiella tillgångar med avdrag för skulder. Realkapitalet eller kapitalstocken innefattar såväl materiella tillgångar, t.ex. byggnader och anläggningar, som immateriella tillgångar, t.ex. dataprogram. Större delen av den offentliga sektorns kapitalstock består av byggnader, vägar och annan infrastruktur som inte ger någon direkt avkastning. En del av kapitalstocken används för produktion av offentliga tjänster, t.ex. skolor, sjukhus och kontorsbygg-

nader, medan infrastrukturen ger en samhälls-ekonomisk avkastning.

Tabell 10.13 Den offentliga sektorns tillgångar och skulder

Miljarder kronor. Utfall 2007–2010.

	2007	2008	2009	2010
Tillgångar	3 704	3 726	3 963	4 170
Finansiella	1 950	1 837	2 056	2 184
varav aktier	1 036	876	1 024	1 078
Kapitalstock	1 754	1 889	1 907	1 986
Skulder	1 881	1 923	1 964	1 953
Finansiella	1 403	1 433	1 443	1 441
Maastrichtskuld	1 257	1 243	1 321	1 313
Övriga	146	190	122	128
Pensionsskuld	478	489	521	512
Förmögenhet	1 823	1 803	1 998	2 217
<i>Procent av BNP</i>	<i>58,3</i>	<i>56,3</i>	<i>64,7</i>	<i>67,1</i>
Staten	32	132	183	288
Ålderspensionssystemet	907	710	825	889
Kommunsektorn	884	962	991	1 040

Anm.: Finansiella tillgångar och skulder redovisas exklusive periodiseringsposterna i finansräkenskaper.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

De finansiella tillgångarna omfattar förutom olika fordringar på den privata sektorn och på utländska aktörer även aktier. Aktierna kan vara en likvid tillgång med ett tydligt avkastningskrav, som t.ex. AP-fondernas aktieinnehav. Aktier kan också vara en form för kontroll av realkapital, t.ex. statens ägande av Statens Järnvägar AB och Vattenfall AB.

Skulderna omfattar finansiella skulder samt statens och den kommunala sektorns åtaganden för tjänstepensioner. Den s.k. Maastrichtskulden, som till övervägande del utgörs av statsskulden, redovisas till nominellt värde. I övriga skulder ingår skillnaden mellan marknadsvärden och den nominellt värderade Maastrichtskulden.

För ålderspensionssystemet ingår endast tillgångarna i buffertfonderna (AP-fonderna). Varken avgiftstillgången eller pensionsskulden tas med i detta sammanhang. Det allmänna pensionssystemets fördelningsdel definieras i NR som socialförsäkring, vars åtaganden finansieras av avgifter från den aktiva befolkningen och inte av fonderade medel.

Vid utgången av 2010 uppgick den offentliga sektorns förmögenhet till 2 217 miljarder kronor eller 67,1 procent av BNP. Kapitalstocken uppgick till 1 986 miljarder kronor eller 60,1 procent av BNP. Den finansiella förmögenheten, dvs. skillnaden mellan finansiella tillgångar och skulder, uppgick till 743 miljarder kronor, mot-

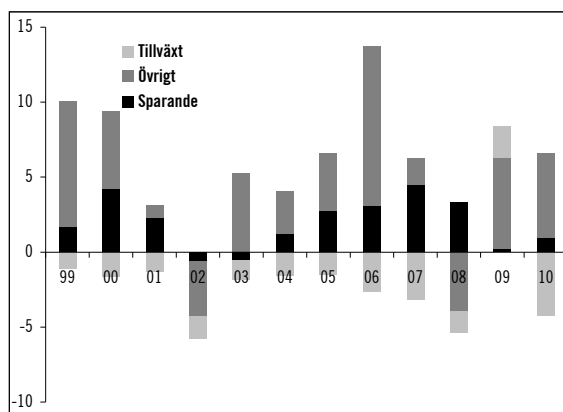
svarande 22,5 procent av BNP. Åtagandena för statliga och kommunala tjänstepensioner uppgick till 512 miljarder kronor.

Statens andel av förmögenheten är lägst, då den offentliga sektorns skuld huvudsakligen består av statsskulden. Den kommunala sektorns förmögenhet består till övervägande del av reala tillgångar, medan ålderspensionssystemets förmögenhet utgörs av finansiella tillgångar (se tabell 10.13).

Utvecklingen av den offentliga sektorns förmögenhet bestäms av nettosparandet och värdeförändringar på finansiella och reala tillgångar. Förändringen av BNP påverkar förmögenheten beräknat som andel av BNP genom den s.k. tillväxtfaktorn. Denna ger vanligtvis ett negativt bidrag till förmögenheten som andel av BNP eftersom BNP normalt ökar, i synnerhet nominellt. Sedan 1970 har BNP minskat nominellt endast 1992 och 2009. Som andel av BNP har förmögenheten ökat varje år utom 2002 och 2008, då främst värdeminskningar bidrog till att förmögenheten minskade i relation till BNP (se diagram 10.6).

Diagram 10.6 Bidrag till förändringen av den offentliga sektorns förmögenhet

Procent av BNP. Utfall för 1998–2010.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

År 2010 ökade förmögenheten i förhållande till BNP med 2,4 procentenheter, trots att den starka ökningen av BNP reducerade förmögenheten som andel av BNP med 4,2 procentenheter.

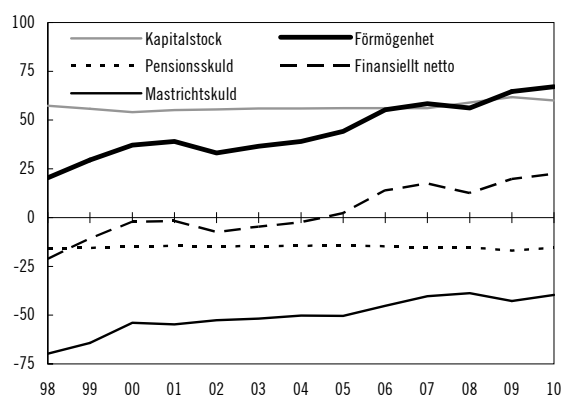
Sedan 1998 har förmögenheten i förhållande till BNP ökat med motsvarande 47 procentenheter. Av ökningen svarade nettosparandet för 23 procentenheter, värdeförändringar för 43 procentenheter, medan BNP-ökningen redu-

cerade förmögenheten som andel av BNP med 19 procentenheter.

Ökningen av förmögenheten mellan 1998–2010 med 47 procent som andel av BNP beror huvudsakligen på att den finansiella ställningen som andel av BNP förstärktes med 44 procentenheter, och då till största delen till följd av att Maastrichtskulden har minskat med 30 procentenheter. Kapitalstocken har ökat med 3 procentenheter, medan pensionsskulden var oförändrad som andel av BNP mellan 1998 och 2010 (se diagram 10.7).

Diagram 10.7 Den offentliga sektorns tillgångar och skulder

Procent av BNP. Utfall för 1998–2010.

Anm.: Pensionsskulden och Maastrichtskulden är angivna med negativt tecken.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

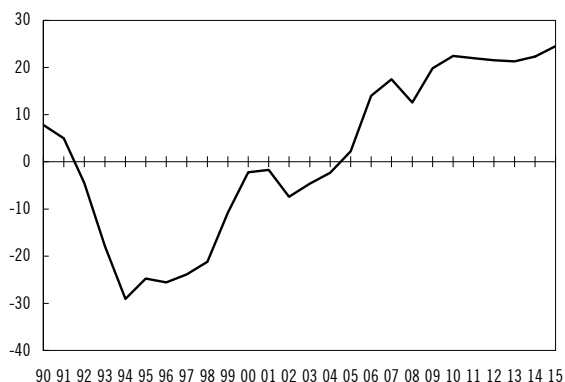
Den offentliga sektorns finansiella förmögenhet förstärks

Den offentliga sektorns finansiella förmögenhet uppgick 2010 till 743 miljarder kronor, vilket motsvarade 22,5 procent av BNP. Enligt NR redovisas detta mått exklusive statens och större delen av den kommunala sektorns åtaganden för de förmånsbestämda tjänstepensionerna. Skulderna för de fonderade avgiftsbestämda tjänstepensionerna ingår, i likhet med premiepensions-systemet, inte heller i den offentliga sektorn utan redovisas i försäkringssektorn.

Sedan 2005 är den finansiella förmögenheten positiv, dvs. de finansiella tillgångarna överstiger skulderna (se diagram 10.8). Den offentliga sektorns kapitalinkomster i form av räntor och utdelningar överstiger också ränteutgifterna.

Diagram 10.8 Den offentliga sektorns finansiella förmögenhet

Procent av BNP. Utfall för 1990–2010, prognos för 2011–2015.

Anm.: Finansiella förmögenheten redovisas exklusive periodiseringsposterna i finansräkenskaper.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

I prognosen ingår inga andra värdeförändringar utöver de förutsedda valutakursförändringarnas effekt på statsskulden. Mellan 2010 och 2015 beräknas den finansiella förmögenheten öka med 256 miljarder kronor. Det ackumulerade finansiella sparandet uppgår under samma period till 244 miljarder kronor. Sammantaget beräknas den finansiella förmögenheten 2015 uppgå till 999 miljarder kronor, vilket motsvarar 24,5 procent av BNP.

Tabell 10.14 Den offentliga sektorns finansiella förmögenhet

Miljarder kronor, procent av BNP. Utfall för 2010, prognos för 2011–2015.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Staten	-266	-258	-259	-229	-147	-14
Ålderspensions-systemet	889	906	911	911	916	925
Kommunsektorn	120	112	106	101	96	88
Offentlig sektor	743	760	759	783	865	999
<i>Procent av BNP</i>	<i>22,5</i>	<i>22,0</i>	<i>21,6</i>	<i>21,3</i>	<i>22,3</i>	<i>24,5</i>

Anm.: Finansiella förmögenheten redovisas exklusive periodiseringsposterna i finansräkenskaper.

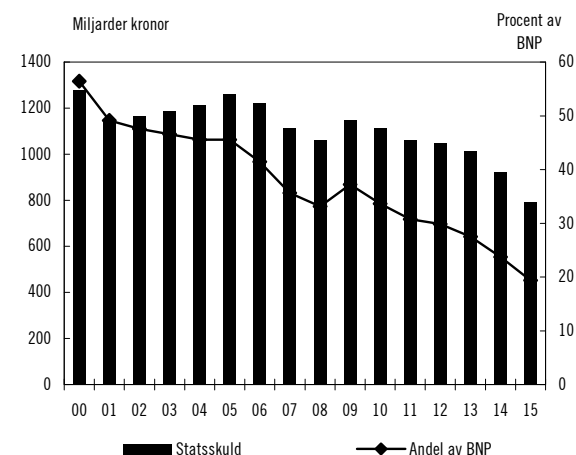
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

10.3.2 Skuldtvecklingen*Statsskulden minskar*

Efter att skuldkvoten, dvs. statsskulden som andel av BNP, minskat under hela 2000-talet ökade den 2009 (se diagram 10.9). Redan under 2010 minskade skuldkvoten åter och uppgick till 33,7 procent (se tabell 10.15).

Diagram 10.9 Statsskuldens utveckling 2000–2015

Utfall för 2000–2010, prognos för 2011–2015.

Källor: Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

Från och med 2011 bidrar de snabbt växande budgetöverskotten till att statsskulden minskar, både nominellt och som andel av BNP. I slutet av 2012 beräknas statsskulden vara lägre än den var i slutet av 2008 då finanskrisen bröt ut. Skuldkvoten beräknas till 19,4 procent 2015. Utöver konjunkturåterhämtningen bidrar även det beräkningstekniska antagandet om försäljningar av statens innehav av aktier i noterade och onoterade bolag till detta. De antagna försäljningarna minskar lånebehovet med 25 miljarder kronor 2011 och med 15 miljarder kronor per år 2012–2015, samt minskar sammantaget statsskulden med 85 miljarder kronor fram till 2015. Exklusive detta beräkningstekniska antagande, men inklusive de försäljningar som redan är genomförda 2011 och som uppgår till 23 miljarder kronor, skulle skuldkvoten uppgå till 20,9 procent 2015.

Tabell 10.15 Statsskuldens förändring 2010–2015

Miljarder kronor. Utfall för 2010, prognos för 2011–2015.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Okonsoliderad stats- skuld vid ingången av året	1 189	1 151	1 104	1 090	1 054	963
Förändring av okonsoliderad statsskuld	-38	-47	-14	-36	-91	-128
varav:						
Lånebehov ¹	1	-41	-19	-40	-96	-128
Skulddispositioner m.m. ²	-39	-6	5	4	4	0
Okonsoliderad statsskuld³	1 151	1 104	1 090	1 054	963	835
Eliminering av myndigheters innehav av statspapper	-38	-41	-41	-42	-43	-45
Statsskuld vid årets slut⁴	1 113	1 063	1 049	1 012	920	790
Statsskuld förändring ⁵	-37	-50	-14	-37	-92	-130
<i>Statsskuld i procent av BNP</i>	<i>33,7</i>	<i>30,8</i>	<i>29,8</i>	<i>27,5</i>	<i>23,7</i>	<i>19,4</i>

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Identiskt med statens budgetsaldo med omvänt tecken.² Utgörs bl.a. av förfalloprofil av övertagna lån för Venantius AB.³ I den okonsoliderade statsskulden ingår statliga myndigheters innehav av statspapper.⁴ Här avses konsoliderad statsskuld vilket innebär att statliga myndigheters innehav av statspapper räknats bort.⁵ Avser statsskuld förändring beräknad på den konsoliderade statsskulden.

Källor: Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld minskar nominellt

Den konsoliderade bruttoskulden, den s.k. Maastrichtskulden, definieras av EU-regler och används vid bedömningen av medlemsländernas offentliga finanser. För svenska förhållanden innebär definitionen att skulden består av statskulden och den kommunala sektorns skulder på kapitalmarknaden, med avdrag för AP-fondernas innehav av statsobligationer.

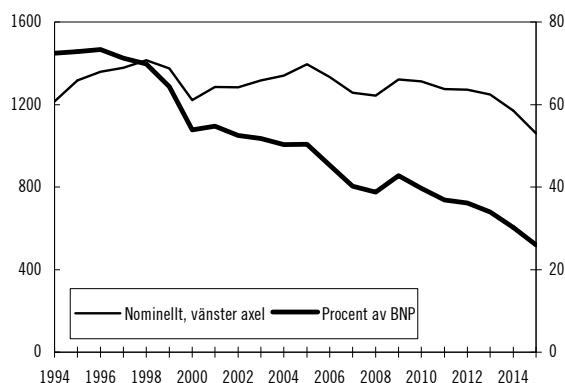
Inför Sveriges EU-inträde årsskiftet 1994/95 uppgick den konsoliderade bruttoskulden till 1 216 miljarder kronor, vilket motsvarade 72 procent av BNP. Sedan dess har det nominella värdet på skulden varierat, för att vid utgången av 2010 uppgå till 1 313 miljarder kronor. Skulden har således ökat med nästan 100 miljarder kronor, trots att överskotten i det finansiella sparandet ackumulerat under 1995–2010 uppgick till 137 miljarder kronor. Det beror huvudsakligen på att överskotten i AP-fonderna investerats i aktier och andra tillgångar, samtidigt som fonderna minskat sitt innehav av statsobligationer.

Som andel av BNP har emellertid skulden minskat kraftigt och uppgick vid utgången av

2010 till 39,7 procent av BNP, vilket kan jämföras med referensvärdet inom EU på högst 60 procent av BNP (se diagram 10.10).

Diagram 10.10 Den konsoliderade bruttoskulden

Miljarder kronor och procent av BNP. Utfall för 1994–2010, prognos för 2011–2015

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Utvecklingen av skulden beror på det finansiella sparandet, som kan fördelas på primärt sparande och ränteutgifter, samt det s.k. stock-flödet. Detta flöde utgörs av finansiella transaktioner och periodiseringar som inte påverkar det finansiella sparandet. För 2010 bidrog stock-flödet till en minskning av skulden, delvis genom försäljningar av statens aktieinnehav.

Tabell 10.16 Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld och bidrag till förändringen

Procent av BNP. Utfall för 2010 och prognos för 2011–2015.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Skuldens nivå	39,7	36,9	36,2	34,0	30,2	26,0
Förändring	-3,1	-2,8	-0,7	-2,2	-3,7	-4,2
<i>Bidrag till förändringen</i>						
Primärt finansiellt sparande	-0,8	-1,3	-1,0	-1,8	-3,1	-4,2
Ränteutgifter (EDP)	0,7	0,9	0,9	1,0	1,0	0,9
Stock-Flöde	-0,1	-0,7	0,0	0,2	0,1	0,6
Försäljning av aktier	-0,3	-0,7	-0,5	-0,4	-0,4	-0,4
Periodisering av räntor och skatter	0,5	-0,5	0,0	0,1	-0,1	0,4
Övrigt	-0,3	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Nominell BNP- förändring	-2,8	-1,7	-0,6	-1,6	-1,7	-1,5

Anm.: Ränteutgifterna redovisade inklusive effekten av "swappar".

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Mellan 2010 och 2015 minskar skulden även nominellt. Det beror på att överskotten i det finansiella sparandet till övervägande del består

av statens sparande och därmed bidrar till att amortera skulden. Till detta kommer försäljningar av statens aktieinnehav. Sammantaget beräknas skulden minska med 253 miljarder kronor mellan 2010 och 2015. En del av minskningen, 85 miljarder kronor, är en följd av redan genomförda och beräkningstekniskt antagna försäljningar av statens aktieinnehav. BNP-tillväxten under prognosperioden bidrar till att skulden 2015 minskar till 26 procent av BNP (se tabell 10.16).

10.4 Jämförelse med 2011 års ekonomiska vårproposition

10.4.1 Den offentliga sektorns finanser jämfört med 2011 års ekonomiska vårproposition

Den offentliga sektorns finansiella sparande har reviderats upp något i utfallet för 2010, medan prognosen för 2011 har reviderats ned med 6 miljarder kronor eller 0,2 procent av BNP, jämfört med bedömningen i 2011 års ekonomiska vårproposition. För 2012 och 2013 har det finansiella sparandet reviderats ned med ca 2 procent av BNP och för 2015 med 1 procent av BNP. Att nedrevideringen avtar för 2014 och 2015 är en följd av att skillnaden i BNP-nivå minskar mellan den nuvarande prognosen och prognosen i vårpropositionen (se tabell 10.17).

Försvagningen av de offentliga finanserna beror huvudsakligen på en lägre BNP-tillväxt och en högre arbetslöshet än vad som beräknades i 2011 års ekonomiska vårproposition. Det leder till lägre skatteinkomster och högre utgifter för arbetslösheten. De förslag till finanspolitiska åtgärder som lämnas i denna proposition minskar det finansiella sparandet med i genomsnitt ca 0,4 procent av BNP per år 2012–2015.

Nedrevideringen av den offentliga sektorns finansiella sparande påverkar främst staten. För ålderspensionssystemet har inkomsterna sänkts fr.o.m. 2012 både genom lägre avgiftsinkomster och kapitalinkomster, medan utgifterna höjts för 2012 och sänkts 2013–2015 främst till följd av först högre och sedan lägre följsamhetsindexering än vad som bedömdes i vårpropositionen.

Tabell 10.17 Offentliga sektorns inkomster och utgifter. Aktuell prognos och förändringar jämfört med 2011 års ekonomiska vårproposition

Miljarder kronor och procent av BNP.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Finansiellt sparande i 2011 års ekonomiska vårproposition	-11	10	65	106	143	182
<i>procent av BNP</i>	<i>-0,3</i>	<i>0,3</i>	<i>1,8</i>	<i>2,8</i>	<i>3,6</i>	<i>4,4</i>
Förändringar						
Inkomster	4	-10	-58	-81	-73	-62
Skatter	3	-10	-54	-75	-66	-57
Övriga inkomster	1	0	-4	-6	-7	-5
Utgifter	0	-4	9	-3	-10	-14
Kommunal konsumtion	0	1	-6	-11	-11	-8
Ålderspensioner	0	0	2	-2	-6	-14
Övriga primära utgifter	-1	-1	20	15	11	10
Ränteutgifter	1	-3	-6	-5	-4	-1
Finansiellt sparande	5	-6	-67	-78	-63	-48
<i>procent av BNP</i>	<i>0,1</i>	<i>-0,2</i>	<i>-1,8</i>	<i>-2,0</i>	<i>-1,5</i>	<i>-1,1</i>
Staten	0	-10	-61	-70	-59	-48
Ålderspensionssystemet	1	3	-5	-7	-3	5
Kommunsektorn	4	1	0	-1	-1	-6
Finansiellt sparande i budgetpropositionen för 2012	-7	4	-2	27	80	134
<i>procent av BNP</i>	<i>-0,2</i>	<i>0,1</i>	<i>0,0</i>	<i>0,7</i>	<i>2,1</i>	<i>3,3</i>

Anm.: För 2010 är utfallet reviderat.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Den kommunala sektorns finansiella sparande påverkas i mindre grad än staten av lägre skatteintäkter, eftersom de kommunala konsumtionsutgifterna har sänkts i motsvarande grad.

Utfallet för den offentliga sektorns finansiella nettoställning 2010 har reviderats upp med 31 miljarder kronor eller 0,9 procent av BNP. Detta höjer nivån framöver, vilket medför att även nettoställningen för 2011 har reviderats upp, trots att det finansiella sparandet har reviderats ned. Försvagningen av det finansiella sparandet jämfört med bedömningen i 2011 års ekonomiska vårproposition får dock successivt genomslag på den finansiella ställningen, som för 2015 reviderats ned med 232 miljarder kronor eller 5 procent av BNP.

Den konsoliderade bruttoskulden 2010 har i förhållande till BNP reviderats ned med 0,1 procentenhet till följd av att BNP-nivån reviderats upp i NR. För prognosperioden 2011–2015 medför nedrevideringen av det finansiella

sparandet att skulden justerats upp jämfört med beräkningen i 2011 års ekonomiska vårproposition. Därtill kommer att det beräknings-tekniska antagandet om statens aktieförsäljningar sänkts från 75 till 60 miljarder kronor ackumulerat under perioden 2012–2015, vilket höjer skulden 2015 med 15 miljarder kronor. Sammantaget har skulden reviderats upp med 272 miljarder kronor eller 7 procent av BNP (se tabell 10.18).

Tabell 10.18 Offentliga sektorns finansiella ställning. Förändringar jämfört med 2011 års ekonomiska vårproposition

Miljarder kronor och procent av BNP.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Nettoställning	31	25	-42	-120	-184	-232
procent av BNP	0,9	0,7	-0,5	-2,4	-4,0	-5,1
Konsoliderad skuld	0	3	64	150	227	272
procent av BNP	-0,1	0,1	2,8	5,1	6,5	7,0

Anm.: För 2010 är utfallet reviderat.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

10.4.2 Statens budgetsaldo jämfört med 2011 års ekonomiska vårproposition

Jämfört med bedömningen i 2011 års ekonomiska vårproposition är prognoserna för budgetsaldot kraftigt nedreviderade samtliga år 2012–2015. Sedan vårpropositionen beslutades har det ekonomiska läget försämrats och dämpningen i tillväxten leder till att statens inkomster beräknas bli lägre samtidigt som utgifterna bedöms bli högre. Inkomsterna är mer konjunkturkänsliga än utgifterna och beräknas bli 47 miljarder kronor lägre 2012, 69 miljarder kronor lägre 2013 och 2014 samt 26 miljarder kronor lägre 2015 än vad som bedömdes i vårpropositionen. Lägre skatteinkomster förklarar merparten av nedrevideringen. Även statens övriga inkomster beräknas bli lägre 2012–2014, vilket främst beror på en förändring i det beräkningstekniska antagandet om försäljningar av innehav i noterade eller onoterade statliga bolag. I vårpropositionen antogs dessa försäljningsinkomster inbringa 25 miljarder kronor per år 2011–2014. I denna proposition görs i stället ett beräkningstekniskt antagande om försäljningsinkomster om 25 miljarder kronor 2011 och 15 miljarder kronor per år 2012–2015 (se tabell 10.19).

Tabell 10.19 Förändring av statens budgetsaldo 2011–2015 jämfört med 2011 års ekonomiska vårproposition

Miljarder kronor

	2011	2012	2013	2014	2015
Statsbudgetens saldo i 2011 års ekonomiska vårproposition	41	81	128	171	169
Inkomster	-5	-47	-69	-69	-26
Statens skatteinkomster	-6	-34	-58	-58	-41
Övriga inkomster	1	-13	-11	-11	15
Utgifter m.m.	-6	15	20	15	14
Utgifter exkl. statsskuldräntor	0	20	20	15	14
Statsskuldräntor	4	-2	0	-1	1
Riksgäldskontorets nettoutlåning m.m.	-10	-3	0	0	0
Kassamässig korrigering	0	0	0	0	0
Förändring av statsbudgetens saldo	1	-62	-88	-76	-41
Statsbudgetens saldo i budgetpropositionen för 2012	41	19	40	96	128

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

Konjunkturavmattningen innebär även att statens utgifter beräknas bli högre nu jämfört med den bedömning som gjordes i 2011 års ekonomiska vårproposition. Till detta kommer de reformer som regeringen presenterar i denna proposition. Dessa reformer försämrar budgetsaldot med ca 15 miljarder kronor 2012. En del reformer är temporära och budgeteffekten är lägre mellan åren 2013–2015.

Jämfört med bedömningen i vårpropositionen har inga större revideringar gjorts på statsskuldräntorna för åren 2012–2015. Däremot bedöms ränteutgifterna bli 4 miljarder kronor högre 2011 än vad som beräknades i vårpropositionen. Upprevideringen beror nästan uteslutande på utvecklingen på valutaförluster som uppkommer i samband med att schweizerfrancen har stärkts kraftigt. Eftersom ca 20 procent av den svenska valutaskulden består av schweizerfranc får detta en betydande effekt på ränteutgifterna.

Riksgäldskontorets nettoutlåning beräknas bli 10 miljarder kronor lägre för 2011 och 3 miljarder kronor lägre för 2012 jämfört med bedömningen i vårpropositionen. Revideringen förklaras huvudsakligen av valutavinster. År 2009 lånade Riksbanken motsvarande 97 miljarder kronor i Riksgäldskontoret för att öka valutareserven. Lånet tecknades i euro och dollar. I takt med att lån förfaller och nya lån tecknas uppstår valutakursdifferenser. Då kronan har stärkts sedan lånen tecknades har valuta-

kursvinster uppkommit både 2009 och 2010. Även 2011 och 2012 beräknas valutakursvinster uppstå med nära 12 miljarder kronor 2011 och med 3 miljarder kronor 2012, vilket minskar nettoutlåningen.

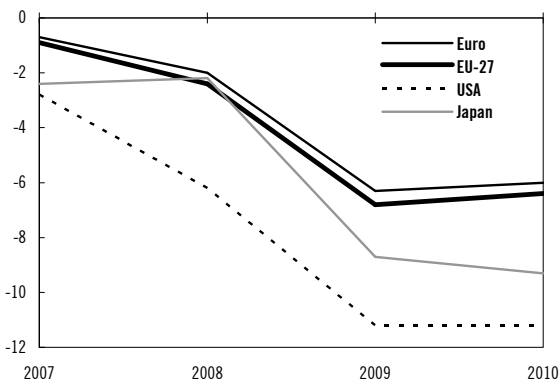
10.5 Finansiellt sparande i EU, Japan och Förenta staterna samt bruttoskuld i EU-länderna

Stora underskott uppstod under krisen

Den finansiella krisen som inleddes under 2008 har medfört en kraftig försämring av de offentliga finanserna inom EU. Den offentliga sektorns finansiella sparande försämrades med ca 5,5 procent av BNP mellan 2007 och 2010 för EU som helhet och för euroområdet. Då de flesta länderna hade svaga offentliga finanser redan 2007 var det endast Sverige, Danmark, Finland, Estland och Luxemburg, som under krisen klarade underskottsgränsen inom EU på 3 procent av BNP.

Diagram 10.11 Den offentliga sektorns finansiella sparande i EU, Japan och USA

Procent av BNP

Källa: EU-kommissionen.

För Japan har utvecklingen varit likartad som inom EU, men underskottet fortsatte att öka 2010. En mycket kraftig försämring av de offentliga finanserna har även skett i Förenta staterna, där underskottet för 2010 uppgick till drygt 11 procent av BNP, vilket kan jämföras med 6,4 procent av BNP i EU som helhet (se diagram 10.11).

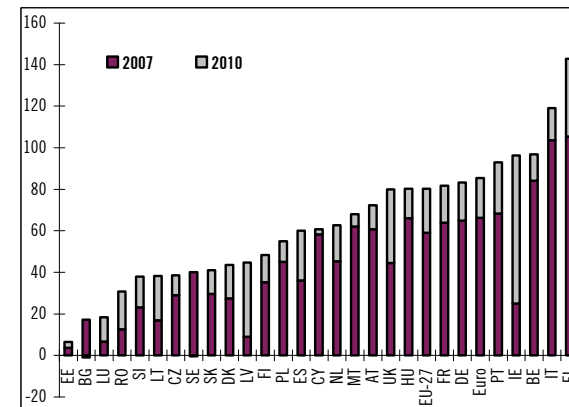
Hög och ökande skuld i EU-länderna

Stöd i form av lån och kapitaltillskott till framför allt det finansiella systemet har medfört att EU-ländernas skulder ökat mer än vad som följt av underskotten i det finansiella sparandet. Mellan 2007 och 2010 ökade skuldkvoten för alla EU-länder förutom Bulgarien och Sverige. Den största ökningen skedde för Irland där skuldkvoten ökade med 71 procentenheter. För EU som helhet ökade skuldkvoten mellan 2007 och 2010 med 21 procentenheter till 80,2 procent av BNP. För euroområdet uppgick skulden 2010 till 85,4 procent av BNP. Av EU-länderna hade 9 länder en skuldkvot på över 80 procent av BNP. För Grekland uppgick skulden 2010 till 143 procent av BNP. Emellertid hade 13 EU-länder fortfarande 2010 skulder under referensvärdet på högst 60 procent av BNP (se diagram 10.12).

Även i Förenta staterna och Japan har skulderna ökat kraftigt. Den offentliga sektorns bruttoskuld¹⁷³ som andel av BNP uppgick 2010 för Förenta staterna till 93,6 procent och för Japan till 199,7 procent, enligt OECD. Motsvarande värde för EU-området var 92,7 procent.

Diagram 10.12 Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld i EU

Procent av BNP

Källa: EU-kommissionen.

¹⁷³ Detta skuldmått används av OECD och avviker från definitionen av den konsoliderade bruttoskulden för EU-länderna (den s.k. Maastrichtskulden).

11

Lån, garantier och
beställnings-
bemyndiganden

11 Lån, garantier och beställningsbemyndiganden

Sammanfattning

- Den totala låneramen för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet föreslås uppgå till 34,4 miljarder kronor för 2012, vilket är en ökning med 1,4 miljarder kronor jämfört med 2011.
 - Den totala kreditramen för rörelsekapital föreslås uppgå till 20,9 miljarder kronor, vilket är en minskning med 0,4 miljarder jämfört med 2011.
 - För 2012 föreslår regeringen beställningsbemyndiganden som uppgår till totalt 290,8 miljarder kronor, vilket är en minskning med 16,6 miljarder kronor jämfört med 2011.
-

I detta avsnitt redovisas lån, garantier och beställningsbemyndiganden. Avsnittet inleds med att regeringen lämnar förslag om en total låneram och en total ram för myndigheternas räntekonton för 2012 för statens egen verksamhet. Därefter redovisas övrig utlåning från Riksgäldskontoret, statliga garantier och beställningsbemyndiganden. Avslutningsvis lämnar regeringen förslag om bemyndigande att över-skrida anslag.

11.1 Finansiering av anläggningstillgångar och rörelsekapital

Enligt 7 kap. 4 § budgetlagen (2011:203) beslutar riksdagen årligen en total låneram i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet. Vidare beslutar riksdagen enligt 7 kap. 4 § samma lag årligen en total kreditram i Riksgäldskontoret för att täcka behovet av rörelsekapital i statens verksamhet.

11.1.1 Låneramar för 2012

Regeringens förslag: Regeringen får för 2012 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet intill ett belopp av 34 350 000 000 kronor.

I tabell 11.1 redovisas de för varje utgiftsområde beräknade sammanlagda låneramarna för investeringar i anläggningstillgångar i statens verksamhet för 2012. Den totala låneramen avser summan av lån för detta ändamål som regeringen och myndigheterna under regeringen högst får ha i Riksgäldskontoret under 2012.

Beloppen för respektive utgiftsområde är preliminära eftersom regeringen normalt fattar beslut om respektive myndighets låneram i

samband med regleringsbrev. Summan per utgiftsområde innefattar också tidigare tagna lån. Regeringen beräknar att det behövs en total låneram på 34,4 miljarder kronor för 2012, varav ca 0,2 miljarder kronor initialt inte kommer att fördelas till myndigheterna.

Jämfört med den låneram som riksdagen beslutat för 2011 innebär förslaget till låneram för 2012 en ökning med 1,4 miljarder kronor eller 4,1 procent. Den genomsnittliga öknings-takten för låneramen 2003–2011 har uppgått till ca 4,4 procent per år.

Myndigheternas totala skuld avseende investeringar i anläggningstillgångar uppgick vid halvårsskiftet 2011 till 25,9 miljarder kronor, vilket är ca 1,9 miljarder kronor mer än vid samma tidpunkt ett år tidigare.

Tabell 11.1 Låneram för 2012

Miljoner kronor

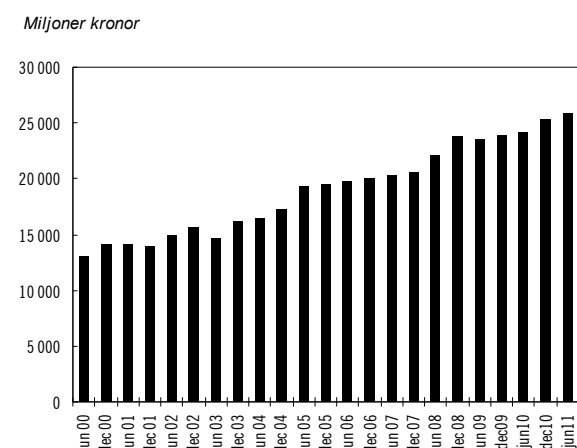
Utgiftsområde ¹	Ram 2011 i regleringsbrev	Skuld 30/6 2011	Preliminär låneram 2012
1 Rikets styrelse ²	1 261	859	1 281
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning ³	571	428	593
3 Skatt, tull och exekution	1 640	1 291	1 627
4 Rättsväsendet	5 428	4 389	5 408
5 Internationell samverkan	23	9	25
6 Försvar och samhällets krisberedskap	8 608	7 658	8 348
7 Internationellt bistånd	119	105	145
8 Migration	254	230	240
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	414	176	414
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	2 020	1 752	2 015
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	190	131	215
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	6	2	4
13 Integration och jämställdhet	10	4	8
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	539	296	644
15 Studiestöd	140	79	140
16 Utbildning och universitetsforskning	5 845	4 295	6 140
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	674	506	675
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	538	301	514
20 Allmän miljö- och naturvård	124	71	123
21 Energi	25	20	25
22 Kommunikationer	3 098	2 295	3 739
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	1 135	823	1 500
24 Näringsliv	265	191	344
Ej fördelat			184
Summa	32 927	25 910	34 350

¹ Låneramarna har fördelats till de utgiftsområden som de tillhör i statens budget för 2012.

² Exklusive Riksdagsförvaltningen och Riksdagens ombudsmän.

³ Exklusive Riksrevisionen.

Källa: Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

Diagram 11.1 Myndigheternas investeringslån juni 2001–juni 2011

Källa: Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

Diagram 11.1 visar utvecklingen av lånevolymer sedan juni 2000.

Tabell 11.2 Investeringslån och låneramar 2002–2011

Miljoner kronor

	Lån 30/6	Låneram	Nyttjandegrad 30/6
2002	14 878	22 500	66%
2003	14 618	23 500	62%
2004	16 494	25 000	66%
2005	18 594	26 500	70%
2006	19 752	28 000	71%
2007	20 384	28 500	72%
2008	22 155	30 300	73%
2009	23 559	31 700	74%
2010	24 055	32 500	74%
2011	25 910	33 000	79%

Källa: Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

Som framgår av tabell 11.2 har lånevolymer ökat med 10,5 miljarder kronor sedan 2002, medan nyttjandegraden ökat med 13 procentenheter till 79 procent. Det bör också observeras att upplåningen som regel ökar under det andra halvåret, varför nyttjandegraden som redovisas ovan i regel är lägre än nyttjandegraden vid utgången av respektive år. Regeringens målsättning är att nyttjandegraden ska fortsätta att öka i förhållande till den begärda låneramen, i enlighet med vad finansutskottet uttalat (bet. 2010/11:FiU1).

11.1.2 Räntekontokrediter för 2012

Regeringens förslag: Regeringen får för 2012 besluta om krediter för myndigheternas räntekonton i Riksgäldskontoret intill ett belopp av 20 900 000 000 kronor.

Myndigheterna placerar överskottslikviditet och finansierar sitt behov av rörelsekapital i Riksgäldskontoret. Respektive myndighet har för dessa ändamål ett räntekonto med kredit. Storleken på räntekontokrediterna varierar men ligger normalt i intervallet 5–10 procent av summan av respektive myndighets anslag, bidrag och avgiftsinkomster. De beräknade kreditramarna för 2012 redovisas per utgiftsområde i tabell 11.3, tillsammans med det totala saldotoch bruttoskulden på räntekontona per den 30 juni 2011. Vid beräkningen av bruttoskulden ingår endast de myndigheter som hade ett negativt saldo på räntekontot och som därmed utnyttjat sin kredit.

Regeringen föreslår att summan av kreditramarna för myndigheternas räntekonton får uppgå till högst 20,9 miljarder kronor för 2012, varav 0,1 miljarder kronor initialt inte kommer att fördelas till myndigheterna. Den föreslagna totala ramen har minskats med 0,4 miljarder kronor jämfört med den ram som riksdagen beslutade för 2011.

Av den första kolumnen i tabell 11.3 framgår att flera myndigheter vid halvårsskiftet 2011 hade en betydande inlåning på sina räntekonton. En anledning till att inlåningen är större än utlåningen är det anslagssparande som myndigheterna har byggt upp. Den stora inlåningen kan också bero på att det för den avgiftsfinansierade verksamheten uppstår en likviditet som placeras på räntekontot. Endast 13 av de drygt 200 myndigheter som har räntekonton med kredit i Riksgäldskontoret utnyttjade sin kredit per den 30 juni 2011; dock hade 43 myndigheter utnyttjat sin kredit någon gång under 2011 och då särskilt strax före utbetalningarna till räntekontot. Merparten av myndigheterna har dock stadigvarande överskottslikviditet på sina räntekonton. Myndigheter vars verksamhet finansieras från anslag under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning har det senaste året ökat sin inlåning hos Riksgäldskontoret med nästan 13 procent, från

20,7 miljarder kronor den 30 juni 2010 till 23,3 miljarder kronor den 30 juni 2011.

Tabell 11.3 Räntekontokreditram för 2012

Miljoner kronor

Utgiftsområde ¹	Saldo 30/6 2011 ²	Brutto- skuld 30/6 2011	Preliminär kreditram 2012
1 Rikets styrelse ³	-1 068	0	687
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning ⁴	-1 905	3	380
3 Skatt, tull och exekution	-1 142	0	1023
4 Rättsväsendet	-2 092	0	3 620
5 Internationell samverkan	1	1	3
6 Försvar och samhällets krisberedskap	-1 522	126	3 203
7 Internationellt bistånd	-58	0	32
8 Migration	-150	0	210
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	-641	0	408
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	-694	0	751
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	718	718	1295
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	-7	0	5
13 Integration och jämställdhet	-10	0	8
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	-675	0	558
15 Studiestöd	-136	0	75
16 Utbildning och universitetsforskning	-23 279	0	3 134
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	-249	8	278
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	-1 132	75	404
20 Allmän miljö- och naturvård	-192	0	28
21 Energi	-23	0	29
22 Kommunikationer	-6 227	0	4 076
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	-781	107	345
24 Näringsliv	-307	0	200
Ej fördelat			149
Summa	-41 572	1 037	20 900

¹ Räntekontokrediterna har fördelats till de utgiftsområden som de tillhör i statens budgeten för 2012.

² Ett negativt belopp för saldo den 30 juni 2011 innebär en behållning i Riksgäldskontoret.

³ Exklusive Riksdagsförvaltningen och Riksdagens ombudsmän.

⁴ Exklusive Riksrevisionen.

Källa: Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

11.1.3 Statlig utlåning

Av 6 kap. 3 § budgetlagen följer att regeringen får besluta om utlåning som finansieras med lån i Riksgäldskontoret intill det belopp som riksdagen beslutat om.

Totalt uppgick denna utlåning i Riksgäldskontoret till 189,5 miljarder kronor den 30 juni 2011. Utlåningen som avser studielån är störst och uppgick till 161 miljarder kronor. I tabell 11.4 presenteras en översikt av utlåning som finansieras med lån i Riksgäldskontoret. Utöver den utlåning som framgår av tabellen hade Riksgäldskontoret vid halvårsskiftet 2011 även lånat ut 87,1 miljarder kronor till Riksbanken för att tillgodose behovet av valutareserv.

Förslagen till beslut om nya eller ändrade ramar för utlåning som finansieras med lån i Riksgäldskontoret finns i respektive utgiftsområdesbilaga.

Tabell 11.4 Statlig utlåning 2012

Miljoner kronor

Utgifts- område	Myndighet/verksamhet	Skuld 30/6 2011	Kreditram 2012
22	A-train AB	1 000	1 000
22	Botniabanan AB	16 540	16 500
15	Studielån	161 188	176 600
13	Hemutrustningslån ¹	1 200	0
24	Civila flygutvecklingsprojekt	581	1 110
2	Lån till Lettland	0	6 892
2	Lån till Island	2 400	4 765
	Svensk-Danska broförbindelsen SVEDAB AB ²	4 831	3 361
24	Svensk exportkredit AB	0	100 000
22	Swedavia AB	1 783	2 313
Summa		189 523	312 541

¹ Hemutrustningslån föreslås fr.o.m. 2012 finansieras med anslag.

² Kreditramen för Svensk-Danska broförbindelsen SVEDAB AB anges exklusive mervärdesskatt medan skulden anges inklusive mervärdesskatt (prop. 1996/97:161, bet. 1997/98:TU6, rskr. 1997/98:32).

Källa: Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

11.1.4 Övriga kreditramar

Av 7 kap. 6 § budgetlagen följer att riksdagen för en viss myndighet, ett visst lån eller en viss anskaffning kan besluta att finansiering ska ske på annat sätt än vad som följer av 7 kap. 1–5 §§ samma lag.

Totalt uppgick skulden i Riksgäldkontoret för dessa kreditramar till 25,5 miljarder kronor den 30 juni 2011. Statens fastighetsverks skuld är störst och uppgick till 11,3 miljarder kronor. I tabell 11.5 presenteras en översikt av övriga kreditramar i Riksgäldkontoret.

Förslagen till beslut om nya eller ändrade kreditramar i Riksgäldkontoret finns i respektive utgiftsområdesbilaga.

11.2 Statliga garantier

Statens garantiåtaganden omfattar huvudsakligen insättningsgarantin och investerarskyddet, garantier till banker, kreditgarantier, garantier om tillförsel av kapital samt pensionsgarantier. En samlad och utförlig redovisning av den statliga garantiverksamheten ges i skrivelsen Årsredovisning för staten 2010 (skr. 2010/11:101). I tabell 11.6 redovisas omfattningen av de statliga garantiåtagandena per den 30 juni 2011 och en översiktlig sammanställning över begärda garantiramar 2012. Förslagen till beslut om garantiramar återfinns i respektive utgiftsområdesbilaga.

Tabell 11.5 Övriga kreditramar 2012

Miljoner kronor

Utgifts- område	Myndighet/verksamhet	Skuld 30/6 2011 ¹	Kreditram 2012
<i>Låneramar:</i>			
2	7:e AP-fonden		5
2	Fortifikationsverket	8 690	10 200
2	Statens fastighetsverk	11 268	12 300
<i>Myndigheten för</i>			
6	samhällsskydd och beredskap		500
6	Socialstyrelsen	208	350
17	Distributionskontot för tv- distribution		500
21	Affärsverket Svenska kraftnät	1 644	6 000
22	Lufftartsverket		1 500
22	Prioriterade järnvägsprojekt m.m.		16 900
22	Prioriterade vägprojekt m.m.		8 900
22	Sjöfartsverket	-396	335
22	Statens järnvägar	3 206	5 000
<i>Övriga krediter:</i>			
2	7:e AP-fonden	154	185
2/23	Kammarkollegiet	-542	460
2	Statens tjänstepensionsverk	-73	100
6	Försvarets materielverk	1 262	12 000
6	Försvarexportmyndigheten		7 000
6	Regeringen	0	40 000
11	Pensionsmyndigheten	67	9 000
Summa		25 488	131 235

Anm.: Affärsverk har även möjlighet att låna utanför Riksgäldkontoret.

¹ Visar nettot av skulden för de myndigheter som har flera kreditramar.

Källa: Riksgäldkontoret och egna beräkningar.

Tabell 11.6 Garantiramar och utfärdade garantier

Miljoner kronor

	Beslutade garantiramar	Utfärdade garantier 30/6 2011	Begärda garantiramar 2012
Riksgäldskontoret			
Insättningsgarantin	Obegränsad ¹	1 138 532 ²	
Investerarskyddet	Obegränsad ³	Uppgift saknas	
Garantier till banker m.fl. för skuldförbindelser	Obegränsad ⁴	135 903	
Kreditgaranti till AB Svensk Exportkredit för upplåning	250 000 ⁵	0	250 000
Kreditgarantier till företag i fordonsklustret för lån i Europeiska investeringsbanken för omställning till grön teknologi m.m.	20 000	3 684 ⁶	
Kreditgarantier till Öresundsbro Konsortiets upplåning	Obegränsad	22 382	
Nordiska investeringsbanken, garantier för projektinvesteringsslån	6 418 ⁷	6 135	
Nordiska investeringsbanken, garantier för miljöinvesteringsslån	949 ⁷	268	
Pensionsgarantier	30 000	8 253 ⁸	
Kreditgarantier till UD-anställda	50	1	
Exportkreditnämnden			
Exportkreditgarantier	500 000	280 000	500 000
Investeringsgarantier	10 000	0	10 000
Biståndsverksamhet			
Sidas biståndsgarantier och garantier för lån inom ramen för Lomé IV Bis och Cotonou-avtalet	10 220	3 923	10 203 ⁹
Statens bostadskreditnämnd			
Kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder, av lösen av kommunala borgensåtaganden samt för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för utbildning till kooperativ hyresrätt	10 000	2 562 ¹⁰	10 000
Kreditgarantier till kreditinstitut som lånar ut pengar till enskilda för förvärv av bostad (förvärvsgarantier)	5 000	0,1	5 000
Garantikapital¹¹		102 940	
Summa utfärdade garantier		1 704 583	

¹Regleras i lagen (1995:1571) om insättningsgaranti.²Åtagandet för insättningsgarantin avser 2011. Maximalt ersättningsbeloppet 100 000 euro per kund och bank.³Regleras i lagen (1999:158) om investerarskydd.⁴Regleras i lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut. Regeringen har genom förordningen (2008:819) om statliga garantier till banker m.fl. beslutat en garantiram på 750 miljarder kronor.⁵Av riksdagen beslutad garantiram, regeringen har valt att inte vidarefördela garantin till Riksgäldskontoret.⁶Avser Saab Automobile AB, uppgår till 216 900 000 euro. Omräkningen till kronor är gjord med slutkursen för euro den 30 juni 2011, 9,147. Garantin till Volvo Personvagnar uppgår till 1 700 000 000 kronor.⁷Garantiramen för projektinvesteringsslån uppgår till 670 755 434 euro och garantiramen för miljöinvesteringsslån uppgår till 103 720 437 euro (prop. 2003/04:162, bet. 2004/05:FIU15, rskr. 2004/05:16). Omräkningen till kronor är gjord med slutkursen för euro den 30 juni 2011, 9,147.⁸Åtagandet för pensionsgarantier avser 2010. Omfattar utarbetade avtalspensioner för de som var anställda när statliga myndigheter bolagiserats, t.ex. Posten och Akademiska hus.⁹Av garantiramen utgör Sidas biståndsgarantier 10 000 000 000 kronor och Lomé IV Bis och Cotonou-avtalet 22 162 356 euro. Omräkningen ovan är gjord med slutkursen för euro den 30 juni 2011, 9,147.¹⁰Av de utstående garantierna avser 680 miljoner kronor garantier för lån under byggtiden. Garantibeloppet för denna del ökar i takt med att bygget fortskrider. Det totala garantibeloppet för dessa garantier är 1 059 miljoner kronor. Differensen mellan utstående och utlovat garantibelopp är därmed 379 miljoner kronor.¹¹Utgörs av garantiåtaganden gentemot Afrikanska utvecklingsbanken, Asiatiska utvecklingsbanken, Europarådets utvecklingsbank, Europeiska utvecklingsbanken, Europeiska investeringsbanken, Internationella återuppbyggnads- och utvecklingsbanken, Interamerikanska utvecklingsbanken, Multilaterala investeringsgarantiorganet samt Nordiska investeringsbanken.

Källor: Utfallsbeloppen är hämtade från Riksgäldskontoret, Exportkreditnämnden, Sida och Statens bostadskreditnämnd.

Statens utestående garantiåtaganden, exklusive garantikapital, hade fram till den 30 juni 2011 ökat med ca 157 miljarder kronor jämfört med vad som redovisades i skrivelsen Årsredovisning för staten 2010 (skr. 2010/11:101 s. 211). Ökningen är huvudsakligen hänförlig till insättningsgarantin, som ökat med 191 miljarder kronor. Detta belopp är dock inte knutet till halvåret utan avser hela 2011. Ökningen beror huvudsakligen på att omfattningen av garantin har ökat från 50 000 till 100 000 euro per kund och bank. Exportkreditnämndens exportkreditgarantier har minskat med 33 miljarder kronor. Minskningen beror delvis på valutakurseffekter, men även på en något lägre efterfrågan under perioden. Garantier till banker m.fl. för skuldförbindelser har samtidigt minskat med 60 miljarder kronor. Detta beror dels på normala förfall, dels på förtidsinlösningar. Garantikapitalet inkluderas inte i jämförelsen då det inte omfattas av garantimodellen (jfr. skr. 2010/11:101 s. 217).

Sedan den 1 januari 1998 ställs krav på kostnadstäckning i hanteringen av statliga garantier. Kravet på att en avgift ska tas ut som motsvarar den förväntade kostnaden för garantin finns i 6 kap. 4 § budgetlagen. Detta innebär att förlustrisken i varje garantiengagemang eller grupp av engagemang ska beräknas. Utifrån detta bestäms en avgift för garantin som debiteras garantitagaren. Riksdagen kan emellertid besluta att en lägre eller ingen avgift ska debiteras för ett visst åtagande. Till den del full kostnadstäckning inte erhålls från garantitagaren är det fråga om en statlig subvention som ska belasta ett anslag. Avgiftsinkomster och i förekommande fall anslagsmedel motsvarande subventionen förs till ett konto, en garantireserv, i Riksgäldskontoret. Till reserven förs också eventuella återvinningar från tidigare infriade garantier. Konstaterade förluster i garantiverksamheten ska täckas med medel från garantireserven. Garantiverksamheten ska över tid vara självbärande.

Den 1 april trädde en ny budgetlag i kraft (prop. 2010/11:40, bet 2010/11:KU 14, rskr. 2010/11:177). Den nya budgetlagen innehåller en rad ändrade och nya bestämmelser som bl.a. berör statliga garantier och statlig utlåning med kreditrisk. Den största skillnaden mot tidigare ordning inom detta område är att garanti- och kreditgivning kommer att behandlas enligt samma principer.

Värdet på tillgångarna i garantiverksamheten, exklusive Exportkreditnämndens exportkrediter, uppgick vid halvårsskiftet 2011 i huvudsak av 23 miljarder kronor hänförliga till insättningsgarantin och 36 miljarder kronor hänförliga till stabilitetsfonden.

I tabell 11.7 presenteras en översikt avseende de anslag som under 2012 finansierar avsättningar till garantireserven eller infrianden av garantiåtaganden. Regeringens förslag återfinns under respektive utgiftsområde.

Tabell 11.7 Anslag vars ändamål 2012 omfattar garantiverksamhet

UO	Anslag	Garantiåtagande
2	1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter	A/O dom Shvetsii Vissa internationella finansieringsinstitut
7	1:1 Biståndsverksamhet	Garantier för u-krediter, fristående garantier samt systemet för finansiering av utvecklingslån och garantier ¹
16	2:10 Stockholms universitet: Forskning och forskarutbildning 2:18 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och forskarutbildning	Fysikhuset Stockholm KB
22	1:2 Banhållning	Arlandabanan Infrastructure AB

¹För garantier utställda till offentliga motparter, uttas premier upp till 6 procent av garantibeloppet av garantitagaren. Resterande belopp subventioneras från anslaget 1:1 Biståndsverksamhet.

11.3 Beställningsbemyndiganden

Enligt 6 kap. 1 § första stycket budgetlagen får regeringen, för det ändamål och intill det belopp som riksdagen beslutat för budgetåret, beställa varor eller tjänster samt besluta om bidrag, ersättning, lån eller liknande som medför utgifter under senare budgetår än det budgeten avser.

Under de olika utgiftsområdena motiverar regeringen behovet av och föreslår att riksdagen ska lämna nödvändiga bemyndiganden. I anslagsavsnitten redovisas tabeller med information om bl.a. nya och infriade åtaganden under 2010–2012.

I tabell 11.8 görs en sammanfattning av begärda bemyndiganden för 2012. I kolumnen Ingående åtaganden redovisas de åtaganden som staten vid ingången av 2012 beräknas ha i form av beställningar av varor och tjänster, beslut om bidrag m.m. I nästa kolumn anges de nya

åtaganden av denna typ som staten förväntas göra under 2012. Kolumnen Infriade åtaganden visar åtaganden som förväntas bli betalda under 2012 och som regeringen ingått tidigare år. Kolumnen Utestående åtaganden utgör summan av ingående och nya åtaganden minus infriade åtaganden. I den sista kolumnen, Begärda bemyndiganden, redovisas omfattningen av de bemyndiganden som regeringen begär under de olika utgiftsområdena i denna proposition. Bemyndigandena innebär att riksdagen medger att regeringen får ingå ekonomiska åtaganden som innebär utgifter för staten efter 2012.

Av tabell 11.8 framgår att regeringen begär bemyndiganden om totalt 290,8 miljarder kronor. Jämfört med de beställningsbemyndiganden som riksdagen lämnat i enlighet med förslagen i

budgetpropositionen för 2011 innebär förslagen för 2012 en minskning med 16,6 miljarder kronor, eller 5,4 procent. I förändringen ingår såväl stora minskningar som ökningarna. De största minskningarna kan hänföras till utgiftsområde 22 Kommunikationer (9,7 miljarder kronor) och utgiftsområde 7 Internationellt bistånd (8,0 miljarder kronor). De största ökningarna kan hänföras till utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning (4,3 miljarder kronor) samt utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap (2,6 miljarder kronor).

Härutöver begär regeringen ett bemyndigande att iklåda staten de åtaganden som följer av EU-budgeten för 2012 (se utg.omr. 27 avsnitt 3).

Tabell 11.8 Sammanfattande redovisning av beställningsbemyndiganden avseende 2012

Miljoner kronor					
Utgiftsområde	Ingående åtaganden 2012	Nya åtaganden 2012	Infriade åtaganden 2012	Utestående åtaganden 2012	Begärda bemyndiganden 2012
1 Rikets styrelse	185	176	175	186	186
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	30	75	30	75	75
5 Internationell samverkan	144	118	95	166	169
6 Försvar och samhällets krisberedskap	57 230	21 610	15 723	63 117	63 155
7 Internationellt bistånd	51 091	13 412	17 915	46 588	46 665
8 Migration	407	225	187	445	445
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	1 343	545	649	1 239	1 241
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	1 015	1 005	1 015	1 005	1 005
13 Integration och jämställdhet	1 102	455	513	1 044	1 060
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	15 488	11 607	10 520	16 575	17 341
15 Studiestöd	7	7	7	7	7
16 Utbildning och universitetsforskning	14 736	10 831	7 155	18 412	18 475
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	358	297	264	391	393
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	43	70	28	85	85
19 Regional tillväxt	6 274	1 550	2 602	5 223	5 469
20 Allmän miljö- och naturvård	3 262	1 946	1 477	3 731	3 838
21 Energi	4 802	2 209	1 858	5 153	5 533
22 Kommunikationer	109 405	24 861	21 105	113 161	115 315
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	10 930	1 643	5 367	7 206	7 213
24 Näringsliv	2 607	1 820	1 299	3 128	3 179
Summa:	280 459	94 462	87 984	286 937	290 849

Anm: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.
Källa: Egna beräkningar.

11.4 Bemyndigande att överskrida anslag

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2012, med de begränsningar som följer av 3 kap. 8 § andra stycket budgetlagen (2011:203), besluta att ett anslag som inte avser förvaltningsändamål får överskridas om

1. ett riksdagsbeslut om ändring av anslaget inte hinner inväntas, och
2. överskridandet ryms inom det fastställda utgiftstaket för staten.

Enligt 3 kap. 8 § andra stycket budgetlagen får regeringen med riksdagens bemyndigande besluta att ett anslag får överskridas, om detta är nödvändigt för att i en verksamhet täcka särskilda utgifter som inte var kända då anslaget anvisades eller för att ett av riksdagen beslutat ändamål med anslaget ska kunna uppfyllas.

För de flesta anslag kan oundvikliga utgiftsökningar i förhållande till anvisade medel rymmas inom den högsta tillåtna anslagskrediten på tio procent som föreskrivs i 3 kap. 8 § första stycket budgetlagen. I fråga om anslag för förvaltningsändamål är det nästan aldrig aktuellt att överskrida anslaget mer än vad som ryms inom den högsta tillåtna anslagskrediten. Något särskilt bemyndigande som ger regeringen befogenhet att besluta om överskridande av anslag som anvisats för förvaltningsändamål behöver därför inte inhämtas. Vid behov kommer i stället regeringen föreslå ändringar i statens budget.

När det däremot gäller anslag som anvisats för regelstyrd verksamhet, icke påverkbara EU-relaterade utgifter och oförutsedda utgifter kan så stora förändringar inträffa att utgifterna inte ryms inom den högsta tillåtna anslagskrediten. Regeringen avser i sådana fall att i första hand återkomma till riksdagen med förslag om ändrade anslag. Förändringarna kan dock inträffa snabbt och betalningarna kan

behöva göras utan dröjsmål. Regeringen bör därför bemyndigas att, om beslut om ändring i budgeten inte hinner inväntas, besluta om överskridande när de förutsättningar som anges i 3 kap. 8 § andra stycket budgetlagen är uppfyllda, dvs. om det är nödvändigt för att i en verksamhet täcka särskilda utgifter som inte var kända då anslaget anvisades eller för att ett av riksdagen beslutat ändamål med anslaget ska kunna uppfyllas. Överskridandet får inte vara större än att det ryms inom det fastställda utgiftstaket för staten. Bemyndigandet begärs för ett budgetår i taget. Regeringens avsikt är att även fortsättningsvis föreslå ändringar av berörda anslag som ersätter de medgivna överskridandena.

I skrivelsen Årsredovisning för staten 2010 (skr. 2010/11:101 avsnitt 5.3.4) lämnades en redovisning av vilka anslag som regeringen medgivit överskridanden för under 2010.

Under 2011 har regeringen medgivit följande överskridanden:

- utgiftsområde 5 Internationell samverkan anslaget 1:4 *Ekonomiskt bistånd till enskilda utomlands samt diverse kostnader för rättsväsendet* med 4,5 miljoner kronor, samt
- utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel anslaget 1:7 *Bekämpande av smittsamma busdjursjukdomar* med 48 miljoner kronor.

Regeringen föreslår i propositionen Höst-ändringsbudget för 2011 att de ovan angivna anslagen tillförs medel som täcker de medgivna överskridandena (prop. 2011/12:2).

Ett eventuellt utnyttjande av bemyndigandet senare under 2011 kommer att redovisas i årsredovisningen för staten 2011.

12

Granskning av
finanspolitiken och
ekonomisk styrning

12 Granskning av finanspolitiken och ekonomisk styrning

I detta avsnitt redovisar regeringen sin syn på dels Europeiska kommissionens granskning av den ekonomiska politiken i Sverige, dels Finanspolitiska rådets granskning av finanspolitiken. Vidare lämnas en redovisning av den utveckling som sker av den ekonomiska styrningen i staten. Avslutningsvis redovisas två översyner som genomförts med anledning av den nya budgetlagen.

12.1 Granskning av finanspolitiken

12.1.1 EU 2020 och den europeiska terminen

I juni 2010 antog Europeiska rådet Europa 2020 – en strategi för smart och hållbar tillväxt. I syfte att få till stånd ett effektivt genomförande av strategin, i överensstämmelse med stabilitets- och tillväxtpakten, beslutade rådet i september 2010 att introducera en ny årscykel – den europeiska terminen – med syfte att få till stånd en förbättrad ekonomisk samordning inom EU.

Den första europeiska terminen inleddes i januari 2011 med att kommissionen presenterade tillväxtrapporten Annual Growth Survey med förslag till prioriteringar för den ekonomiska politiken i EU för det kommande året. Vid Europeiska rådets möte i mars fastställdes vägledningen av Europeiska rådet inför medlemsstaternas årliga rapportering inom ramen för Europa 2020-strategin (nationella reformprogram) och stabilitets- och tillväxtpakten (stabilitets- och konvergensprogram).

Efter att samtliga medlemsstater under våren 2011 skickat in sina nationella reformprogram och stabilitets- eller konvergensprogram analyserade kommissionen programmen integrerat, dvs. utifrån båda programmen sammantagna, samt med hänsyn till medlemsstaternas relativa utgångslägen och nationella förutsättningar. I ett meddelande från den 7 juni 2011 sammanfattade kommissionen resultatet av denna analys. Samtidigt presenterades förslag till landspecifika rekommendationer och rekommendationsförslag avseende euroområdet som helhet.

Rekommendationerna

I kommissionens meddelande av den 7 juni 2011 betonas vikten av förstärkt ekonomisk-politisk samordning som en förutsättning för att säkra en hållbar ekonomisk återhämtning inom EU, främja tillväxt och stärka unionens globala konkurrenskraft. Den europeiska terminen presenteras som en ny arbetsmetod som möjliggör att gemensamma prioriteringar på EU-nivå på ett effektivt sätt kan reflekteras i de nationella beslutsprocesserna.

De landspecifika rekommendationerna för samtliga 27 medlemsstater (samt till eurogruppen som helhet) baseras på en integrerad analys av ländernas nationella reformprogram samt stabilitets- och konvergensprogram där hänsyn tagits till de nationella förutsättningarna. Rekommendationerna identifierar de utmaningar som medlemsstaterna bör prioritera de närmaste 12–18 månaderna med utgångspunkt i de övergripande prioriteringar som identifierades

i den årliga tillväxtrapporten från början av året. I denna rapport lyfts tre huvudområden fram. Länderna bör prioritera:

- att skapa förutsättning för tillväxt genom att konsolidera de offentliga finanserna, påskynda budgetsanering, korrigera makroekonomiska obalanser och stabilisera banksektorn.
- att mobilisera arbetsmarknaderna för att skapa arbetstillfällen genom bl.a. insatser som stärker incitamenten till arbete och minskar risken för utanförskap, minskar skolavhoppet, reformerar pensionsystemen och underlättar för arbetslösa att återgå till arbete.
- tillväxtfrämjande åtgärder som bidrar till att fullt utnyttja den inre marknadens tillväxtpotential, satsa mer på forskning och utveckling och främja innovation, mobilisera privat kapital till tillväxtfrämjande insatser, minska administrativa regelbördor samt skapa kostnadseffektiv tillgång till energi.

Enligt kommissionens meddelande i juni 2011 utgör medlemsstaternas rapportering en bra utgångspunkt för möjligheterna att stödja Europas återhämtning, ta itu med finanspolitiska utmaningar och vidta ambitiösa reformer på nationell nivå. Kommissionen menar att de övergripande prioriteringarna i den årliga tillväxtrapporten från januari 2011 i stora drag återspeglas i de nationella ansträngningarna. Antagandet av nationella mål tolkar kommissionen som att det finns ett betydande engagemang för att uppnå Europa 2020-strategins målsättningar. Samtidigt framhålls att medlemsstaternas samlade åtaganden inte är tillräckliga för att EU som helhet ska kunna nå de överordnade målen till 2020. Baserat på de nationella åtagandena är EU på väg att uppnå målen för minskning av växthusgaser och förnybar energi samt minskning av tidiga skolavhopp. Ytterligare ansträngningar krävs dock, enligt kommissionen, för att uppnå målen rörande sysselsättning, forskning och utveckling, energieffektivitet, högre utbildning och fattigdom.

Kommissionens meddelande innehåller även en övergripande utvärdering av åtagandena inom ramen för euroluspakten, dvs. den ”pakt för konkurrenskraft” som lanserades i samband med

Europeiska rådets möte den 4 februari 2011. Kommissionen konstaterar att de 23 medlemsstater som ingår i pakten – Sverige ingår inte – har presenterat sammanlagt mer än 100 åtaganden inom de fyra områden som pakten berör: främja konkurrens och sysselsättning, bidra till hållbara offentliga finanser samt stärka den finansiella stabiliteten. Kommissionens övergripande bedömning är att det krävs en högre ambitionsnivå och konkretisering vad gäller de åtgärder som presenterats.

Kommissionen framhåller vidare att den nya årscykeln, där den europeiska terminen följs av den ”nationella terminen”, innebär bättre förutsättningar för medlemsländerna att beakta vägledningen på EU-nivå i den nationella politiken. Samtliga medlemsländer har fått rekommendationer från kommissionen. Antalet och innehållet i rekommendationerna varierar mellan medlemsstaterna. De länder som redan har särskilda externa stödprogram har enbart fått en rekommendation som uppmanar dem att vidta nödvändiga åtgärder inom ramen för dessa program. Övriga medlemsstater har fått 3–7 rekommendationer. Kommissionen lämnade tre rekommendationer riktade till Sverige. De rör finanspolitiken, makroekonomiska risker förknippade med stigande huspriser och hushållens skuldsättning samt deltagandet på arbetsmarknaden bland unga och andra grupper med svag förankring på arbetsmarknaden.

I juni 2011 fastställde Europeiska rådet de landspecifika rekommendationerna, vilka därefter formellt antogs av Ekofinrådet den 12 juli 2011. Rekommendationerna är inte bindande för medlemsländerna, men utgör en viktig del i genomförandet av Europa 2020-strategin och den europeiska terminen.

I nästa års tillväxtrapport, som ska presenteras i januari 2012, avser kommissionen att på en övergripande EU-nivå utvärdera medlemsstaternas framsteg och genomförandet av rådets landspecifika rekommendationer. Utvärderingen kommer att presenteras i samband med att nästa års landspecifika rekommendationer lämnas under våren 2012.

Rekommendationerna till Sverige

I rådsbeslutet den 12 juli rekommenderas Sverige att (i den officiella översättningens termer):

- föra en finanspolitik som säkerställer att det medelfristiga målet fortfarande uppfylls,
- vidta förebyggande åtgärder för att hantera de makroekonomiska riskerna med stigande huspriser och hushållens ökande skuldsättning. En bred uppsättning åtgärder kan övervägas, exempelvis översyn av bolånesystemet, inklusive kapitaltäckningskrav på banker, hyresreglering, fastighetsbeskattning och byggnadslov, samt
- övervaka och förbättra deltagandet på arbetsmarknaden bland unga och andra svaga grupper.

Regeringens syn på rekommendationerna

Regeringen välkomnar de landspecifika rekommendationerna. De utgör en viktig del av den europeiska terminen som bidrar till effektivisering av den ekonomiska samordningen inom EU och ett ambitiöst genomförande av Europa 2020-strategin samt stabilitets- och tillväxtpakten. Vidare anser regeringen att det är viktigt att medlemsstaterna nu genomför nödvändiga reformer, inte minst mot bakgrund av den senaste tidens oroande ekonomiska utveckling. Den europeiska terminen förbättrar förutsättningarna för att de landspecifika rekommendationerna beaktas i de nationella budgetprocesserna, samtidigt som de nationella parlamentens roll respekteras.

Rekommendationerna till Sverige ligger huvudsakligen i linje med regeringens politik.

Vad gäller den första rekommendationen, som rör finanspolitiken, delar regeringen bedömningen i rekommendationen att det är viktigt att säkerställa att överskottsmålet för de offentliga finanserna nås. Detta gäller inte minst mot bakgrund av den finansiella oro som brett ut sig den senaste tiden och som har sin grund framför allt i en ökad osäkerhet kring skuldyngda nationers förmåga att hantera betydande offentliga underskott och mycket stora skulder. Oron har snabbt spridit sig över landsgränserna och även Sverige har, som en liten öppen ekonomi, påverkats. Starka offentliga finanser

med väl tilltagna säkerhetsmarginaler och ett stabilt finansiellt system utgör viktiga förutsättningar för att effekterna av den finansiella oron på den svenska ekonomin, sysselsättningen och välfärden ska kunna begränsas.

Sverige har tack vare starka offentliga finanser kunnat genomföra några av de kraftigaste stimulansåtgärderna bland EU-länderna för att minska effekterna av finanskrisen på den svenska ekonomin. Åtgärderna begränsade uppgången i arbetslösheten samtidigt som de förbättrade förutsättningarna för en snabb återhämtning.

Det offentliga finansiella sparandet väntas vara nära balans 2012 och uppvisa successivt ökande överskott under de närmaste åren därefter. Härmed säkerställs, enligt regeringens bedömning, att det medelsiktiga målet för de offentliga finanserna fortfarande uppfylls. Samtidigt väntas den konsoliderade bruttoskulden minska som andel av BNP. Att säkra starka offentliga finanser är av högsta prioritet i den ekonomiska politiken. De offentliga finanserna behandlas närmare i avsnitt 1.4.

Vad gäller den andra rekommendationen delar regeringen uppfattningen att det är viktigt med en förebyggande politik för att motverka de makroekonomiska riskerna med en hög skuldsättning hos hushållen. En viktig förutsättning för att sådana risker ska kunna motverkas är att det råder stabilitet i det finansiella systemet. Sverige har ett robust ramverk för att säkra stabiliteten i det finansiella systemet. Detta ramverk inkluderar ett starkt regelverk för finanssektorn, effektiva tillsynsstrukturer, krishanteringssystem och insättningsgarantiskydd.

Beträffande de särskilda åtgärder som omnämns i den andra rekommendationen till Sverige kan nämnas att lättnader i hyresregleringen har genomförts genom de förändringar av hyreslagstiftningen som beslutades 2010 och trädde i kraft den 1 januari 2011. Dessa åtgärder, tillsammans med det nya regelverket för allmännyttiga bostadsföretag, som också trädde i kraft den 1 januari 2011, kommer att främja konkurrensen på bostadsmarknaden. För att ytterligare stärka den finansiella stabiliteten har skärpta krav avseende bolånetak införts. Regeringen har således redan vidtagit viktiga åtgärder på de områden som lyfts fram i rekommendationen.

För att ytterligare stärka förutsättningarna för ett väl fungerande finansiellt system föreslås i

denna budgetproposition en förstärkning av resurserna till övervakningen av finansmarknaderna. Regeringen har vidare initierat ett arbete med att ta fram förslag avseende kapitäläckningsregler för bankerna som ska ge större motståndskraft mot finansiell turbulens etc. Enligt den s.k. Basel III-överenskommelsen föreslås nya kapitäläckningsregler med krav på mer och bättre kapital i kreditinstituten. Sverige har en stor banksektor i förhållande till BNP. För att värna den finansiella stabiliteten och skattebetalarnas pengar anser regeringen att det måste vara möjligt för enskilda medlemsstater att lagstifta om högre kapitäläckningskrav än vad de nya internationella minimikraven som följer av Basel III-överenskommelsen innebär.

En särskild utredning, finanskrisutredningen, ska vidare utreda hur avgiften till den tidigare inrättade stabilitetsfonden ska kunna sättas utifrån de risker respektive bank tar (dir. 2011:6). På så sätt läggs större kostnader på de banker som riskerar stabiliteten i systemet. Utredningen ska göra en samlad översyn över hela det finansiella ramverket och lägga fram förslag om hur det kan stärkas. I avsnitt 1.5 redogörs närmare för regeringens politik för att stärka det finansiella systemet.

Rekommendationen gällande sysselsättningspolitiken överensstämmer väl med regeringens politik och vidtagna åtgärder. Regeringens främsta mål är att föra Sverige mot full sysselsättning genom minskat utanförskap. Sverige har under såväl denna regering som under tidigare regeringar varit en aktiv och pådrivande part för EU:s gemensamma sysselsättningsstrategi. Regeringen delar uppfattningen som kommer till uttryck i rekommendationen att deltagandet på arbetsmarknaden, särskilt sysselsättningsgraden för unga och andra grupper med svag förankring på arbetsmarknaden, behöver förbättras. Regeringens politik är inriktad på att kontinuerligt följa upp och förbättra arbetsmarknadssituationen för grupper med svag förankring på arbetsmarknaden. En rad åtgärder har under de senaste åren vidtagits inom flera områden för att förbättra ungas arbetsmarknadssituation, särskilt inom utbildningspolitiken, arbetsmarknadspolitiken och skattepolitiken. Som exempel kan nämnas införandet av en särskild jobbgaranti för unga, sänkningen av arbetsgivaravgiften för unga samt förenklingarna för arbetsgivarna att visstidsanställa. Inom utbildningssystemet har flera reformer genomförts i syfte att förbättra

studieprestationerna och öka genomströmningen.

Regeringen bedömer det som ytterst angeläget att fortsätta arbetet med att motverka ungdomsarbetslösheten. I denna proposition föreslår därför regeringen en rad åtgärder som kan förväntas öka sysselsättningen bland unga. Stora satsningar föreslås för att förbättra utbildningssystemet. Ett väl fungerande utbildningssystem som förser unga med adekvata färdigheter är sannolikt det mest effektiva sättet att förbättra de ungas arbetsmarknadssituation och motverka en hög ungdomsarbetslöshet. Ytterligare insatser i den reguljära utbildningen är motiverade för att möta strukturomvandlingen och en sämre arbetsmarknadsutveckling de kommande åren. Mot denna bakgrund föreslås fler platser till yrkesvuxenutbildningen, varav en del föreslås bli öronmärkta till unga. Vidare föreslås åtgärder för att höja kvaliteten i jobbgarantin för ungdomar. Regeringen har därtill aviserat att den avser att införa två nya anställningsformer för unga, lärlingsanställning och lärlingsprovanställning, för att underlätta inträdet på arbetsmarknaden.

En förhållandevis stor del av de sysselsatta inom restaurangbranschen är unga. Det förslag som läggs fram i denna proposition om sänkt mervärdesskatt från 25 procent till 12 procent på restaurang- och cateringverksamhet kan därmed bidra till att öka arbetstillfällena och minska arbetslösheten, särskilt bland unga. Sysselsättningspolitiken och åtgärderna för att förstärka deltagandet på arbetsmarknaden bland unga och andra grupper med svag förankring på arbetsmarknaden behandlas närmare i avsnitt 1.6.

Regeringen har noterat att flera länder – dock inte Sverige – har fått rekommendationen att reformera sina lönebildningssystem. Regeringen vill i detta sammanhang framhålla att kommissionen har en övervakande roll avseende den ekonomiska utvecklingen och den ekonomiska politiken samt att sysselsättningspolitiken är av gemensamt intresse. Samtidigt kan det konstateras att ramverket för arbetsmarknaden är olika i olika länder. I Sverige är lönebildningen en fråga för arbetsmarknadens parter. Regeringen vill framhålla vikten av att riksdagens respektive arbetsmarknadens parter roller respekteras i arbetet med samordning och styrning av den ekonomiska politiken i EU.

12.1.2 Finanspolitiska rådet

Finanspolitiska rådet har till uppgift att utvärdera måluppfyllelsen och inriktningen på finanspolitiken samt bedöma om finanspolitiken bidrar till en uthållig hög tillväxt och sysselsättning. Rådet ska också granska om grunderna för den ekonomiska politiken är tydligt presenterade i de ekonomiska propositionerna. Vidare ska rådet bedöma kvaliteten i regeringens underlag och beräkningsmodeller samt verka för en ökad samhällsdebatt om den ekonomiska politiken.

Den 16 maj 2011 lämnade Finanspolitiska rådet sin årliga rapport till regeringen (Svensk finanspolitik 2011). I följande avsnitt redovisas rådets huvudsakliga synpunkter i korthet tillsammans med regeringens kommentarer till dessa.

Orsakerna till överskotten

Finanspolitiska rådet anser att de starka offentliga finanserna beror på både de stora överskotten före finanskrisen och på en anmärkningsvärt liten försvagning under krisen.

Regeringen delar denna bedömning.

Beräkningarna av det strukturella sparandet

Finanspolitiska rådet anser att regeringen vid uppföljningen av överskottsålet har börjat fästa större vikt vid beräkningen av det strukturella sparandet, som ska visa budgetutfallet i ett normalt konjunkturläge. Rådet menar att beräkningarna av det strukturella sparandet har stora brister och behöver förbättras.

Regeringen anser inte att den fäster större vikt vid det strukturella sparandet än tidigare. Det framgår tydligt i de ekonomiska propositionerna att regeringen gör en samlad bedömning av reformutrymmet inför nästkommande budgetår utifrån flera olika indikatorer, med hänsyn tagen till osäkerheten i bedömningen och riskbilden. Det strukturella sparandet är en av flera indikatorer som används och dess vikt vid bedömningen av reformutrymmet har inte ökat över tiden. Det finns inte någon vedertagen metod för att beräkna det strukturella sparandet. Alla metoder har sina styrkor och svagheter. Osäkerheten i hur det strukturella sparandet

beräknas är en av orsakerna till varför regeringen använder flera indikatorer – inte bara strukturellt sparande – vid uppföljningen av överskottsålet. Som framgår av fördjupningsrutan Alternativa bedömningar av det strukturella sparandet i 2011 års ekonomiska vårproposition (prop. 2010/11:100 s. 197) har regeringen sedan en tid tillbaka arbetat med att analysera olika metoder för att beräkna det strukturella sparandet. Detta arbete fortsätter framöver.

Reformutrymmet

Finanspolitiska rådet anser att regeringen bättre bör förklara hur reformutrymmet uppstår. Det skulle enligt rådet ge väljarna större möjligheter att väga de skattesänkningar och utgiftsökningar som reformutrymmet används till mot finansieringen av dessa.

När det gäller rådets förslag till en ny metod för att precisera hur reformutrymmet uppstår menar regeringen att denna metod är tveksam. Utgångspunkten för överväganden om reformutrymmet måste vara regeringens prognos för den makroekonomiska utvecklingen och den politik som är beslutad av riksdagen. Finanspolitiska rådet föreslår en metod som innebär att regeringen ska särredovisa en fiktiv utveckling för ett antal utgifter som är baserade på något annat än de beslut som tidigare fattats av riksdagen. Eftersom det krävs riksdagsbeslut för att förändra utgifterna skulle en sådan metod innebära att riksdagsbeslut föregicks. Det kan därför i högsta grad ifrågasättas om detta leder till ökad transparens och ökad budgetdisciplin.

Regeringen anser att uppföljningen av överskottsålet fungerar väl och ser ingen anledning att ändra metod för denna. Efter kritik från Finanspolitiska rådet och Riksrevisionen har regeringen gjort en rad förtydliganden av hur uppföljningen sker. Det görs exempelvis fr.o.m. 2010 års ekonomiska vårproposition en tydligare uppdelning mellan en bakåt- respektive framåtblickande analys. När det gäller rådets återkommande kritik att regeringen använder för många indikatorer vid uppföljningen av överskottsålet menar regeringen att detta förfarande är motiverat eftersom överskottsålet är definierat som ett genomsnitt över en konjunkturcykel. Eftersom konjunkturläget inte kan mätas entydigt använder regeringen flera olika indikatorer som kompletterar varandra,

och gör en samlad bedömning av måluppfyllelsen utifrån dessa indikatorer. Vidare vill regeringen framhålla vikten av att väga in osäkerheten i det ekonomiska läget, som kan vara olika stor vid olika tillfällen, vid utvärderingen av överskottsmålet. Regeringen lägger stor vikt vid att tydligt redogöra för alla de faktorer som den tar hänsyn till vid den samlade bedömningen av måluppfyllelsen för överskottsmålet.

Reformambitionerna

Finanspolitiska rådet anser att det finns en risk för att reformer av den storleksordning som regeringen överväger i 2011 års ekonomiska vårproposition kan bidra till att konjunkturuppgången blir alltför stark. Rådet menar att den finanspolitiska disciplinen kan hotas om både stora utgiftsökningar och skattesänkningar kommer till stånd.

Regeringen vill framhålla att även om prognoserna i 2011 års ekonomiska vårproposition visade på en betydligt starkare ekonomisk utveckling för 2012 än de prognoser som görs i denna proposition antogs det då fortfarande finnas ledig kapacitet i ekonomin, samtidigt som uppföljningen av överskottsmålet visade på ett reformutrymme. Mot denna bakgrund ansåg regeringen att det var förenligt med dåvarande prognos av konjunkturläget att presentera vissa reformambitioner. Därtill bedömdes de stora reformambitionerna i form av en utökning av jobbskatteavdraget och sänkt mervärdesskatt för restaurang- och cateringtjänster leda till en högre potentiell produktion och sysselsättning.

Det är vidare viktigt att poängtera att regeringen tydligt angav att ett slutligt ställningstagande till de redovisade reformambitionerna skulle göras i budgetpropositionen för 2012. Som redovisats tidigare i denna proposition har reformutrymmet för 2012 reviderats ned jämfört med bedömningen i 2011 års ekonomiska vårproposition och regeringen har därför valt att skjuta på vissa av reformambitionerna.

Utgiftstaket

Finanspolitiska rådet anser att utgiftstaket bör revideras ned om regeringen genomför de skattesänkningar som aviserades i 2011 års ekonomiska vårproposition. Om inte taket sänks, bör inte skattesänkningarna genomföras.

Regeringen vill framhålla att den praxis som utvecklats innebär att utgiftstaket inte ändras efter att det fastställts av riksdagen, vilket också var en grundtanke när utgiftstaket infördes. Utgiftstakets begränsande effekt på de statliga utgifterna ska vara densamma, från det att utgiftstaket för ett nytt år fastställs till dess att det året passerat. Utgiftstakets nivå justeras dock regelbundet av tekniska skäl. Syftet med tekniska justeringar är att neutralisera effekten av vissa typer av budgettekniska omläggningar som annars skulle påverka utgiftstakets begränsande effekt på de statliga utgifterna. Det har aldrig inträffat att en regering på eget initiativ föreslagit en förändring av den reella nivån på ett utgiftstak, om samma regering själv föreslagit denna nivå. Det är oklart vilka långsiktiga konsekvenser, framför allt för budgetdisciplinen, som kan följa om utgiftstaket av budgetpolitiska skäl skulle justeras i större utsträckning än tidigare.

I budgetpropositionen för 2011 bedömdes budgeteringsmarginalen 2014 motsvara knappt hälften av det bedömda överskottet i de offentliga finanserna samma år i termer av strukturellt sparande. Det strukturella sparatet bedömdes uppgå till 3,2 procent av BNP. Budgeteringsmarginalen, exklusive säkerhetsmarginalen, bedömdes uppgå till 1,2–1,3 procent av BNP, vilket är det maximala utrymme för nya planerade utgifter som utgiftstaket för 2014 medgav. Ett räkneexempel visar att hypotetiska utgiftsökningar av denna storlek, tillsammans med regeringens reformambitioner för skattepolitiken på 0,6 procent av BNP (se prop. 2010/11:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. avsnitt 1.7.4), skulle inneburet en försvagning av de offentliga finanserna på väsentligt

mindre än 2 procent av BNP.¹⁷⁴ Regeringen anser mot denna bakgrund att den nivå på utgiftstaket som föreslogs i budgetpropositionen för 2011 ger ett rimligt stöd till överskottsmålet utan att redan fastställda nivåer på utgiftstak behöver ändras, trots att budgeteringsmarginalen 2014 är större än vad som följer av regeringens riktlinje för budgeteringsmarginalens minsta storlek för denna tidshorisont.

Offentliga investeringar

Finanspolitiska rådet anser att regeringen inte har åtgärdat den bristfälliga redovisningen av de offentliga investeringarna och kapitalstocken. Rådet anser att dessa bör redovisas för riksdagen i en särskild skrivelse eller i ett återkommande kapitel i de ekonomiska propositionerna.

Regeringen delar rådets syn att det vore önskvärt att förbättra redovisningen av de offentliga investeringarna. Regeringen arbetar därför kontinuerligt med att förbättra redovisningen av dessa i de ekonomiska propositionerna. Detta arbete kommer att fortsätta framöver.

Hållbarhetsanalyser

Finanspolitiska rådet anser att regeringen avsätter för små resurser till finanspolitiska hållbarhetskalkyler. Rådet menar att det utan ordentliga generationanalyser inte går att bedöma hur fördelningen mellan generationer påverkas av överskottsmålet och olika skatte- och utgiftsförändringar.

Regeringen vill framhålla att det för närvarande pågår ett utvecklingsarbete i Regeringskansliet med syfte att utveckla hållbarhetskalkylerna och möjliggöra generationsanalyser.

¹⁷⁴ Användningen av strukturellt sparande i detta räkneexempel ska inte tolkas som att regeringen lägger större vikt vid den indikatorn än tidigare vid uppföljningen av överskottsmålet eller bedömningen av reformutrymmet. Överskottsmålet och reformutrymmet stäms av med flera indikatorer där en samlad bedömning görs med hänsyn tagen till bl.a. osäkerheten i bedömningen och riskbilden. I detta räkneexempel används strukturellt sparande enbart för att illustrera att det föreslagna utgiftstaket ger stöd åt överskottsmålet.

Finansiell stabilitet

Finanspolitiska rådet anser att det behövs ett starkare ramverk för finansiell stabilitet. Rådet menar att ansvarsfördelningen mellan olika myndigheter är alltför diffus. Antingen bör Riksbanken få ett tydligt ansvar eller också bör ett finansiellt stabilitetsråd inrättas.

Ramverket för finansiell stabilitet har kontinuerligt utvecklats och även regeringen ser ett behov av fortsatt utveckling av detta. Regeringen delar också bedömningen att det mot bakgrund av behovet av en tydlig rollfördelning mellan myndigheterna finns skäl att överväga Riksbankens ansvarsområde för den finansiella stabiliteten i förhållande till det ansvar Finansinspektionen har. Finanskriskommittén (dir. 2011:6) ska därför analysera ansvarsfördelningen och samspelet mellan Riksbanken, Riksgäldskontoret, Finansinspektionen och Regeringskansliet (främst Finansdepartementet) samt möjligheten till ansvarsutkrävande. Finanskriskommittén ska överväga hur Riksbankens uppgifter för finansiell stabilitet kan tydliggöras inklusive frågan om ansvaret för stabilitet på makronivå, bl.a. i förhållande till Finansinspektionens uppgifter. Även EU:s olika arrangemang för stabilitet inklusive nya tillsynsstrukturer ska beaktas i det sammanhanget. Kommittén ska vidare se över de verktyg som Riksbanken och Finansinspektionen har i sin stabilitetsfrämjande roll och vid behov föreslå författningsändringar. Uppdraget ska slutredovisas senast den 15 augusti 2012.

Bedömningen av den framtida arbetsmarknadsutvecklingen

Finanspolitiska rådet anser att regeringens optimistiska bedömning om den framtida arbetsmarknadsutvecklingen inte är orimlig. Rådet framhåller dock att osäkerheten är mycket stor.

Regeringen delar rådets uppfattning att bedömningar av den framtida utvecklingen på arbetsmarknaden och effekter av regeringens reformer är behäftade med stor osäkerhet. Det ligger i sakens natur och beror bl.a. på att kunskapen kring politikens effekter på arbetsmarknaden inte är fullständig. Det är dock alltså viktigt att redovisa sådana beräkningar för att t.ex. tydliggöra behovet av stabiliseringspolitiska insatser och bestämma det

långsiktiga reformutrymmet i statsfinanserna. Det pågår ett ständigt utvecklingsarbete i Regeringskansliet i syfte att förbättra metoderna för att bedöma arbetsmarknadens funktionssätt.

Jobbskatteavdraget

Finanspolitiska rådet anser att regeringen nu är mer öppen än tidigare om jobbskatteavdragets lönedämpande effekter. Rådet menar att ytterligare jobbskatteavdrag sannolikt har positiva sysselsättningseffekter, men att argumenten för höjda avdrag blir svagare ju större avdrag som införts.

Regeringen vill peka på att den analys som redovisas i 2011 års ekonomiska vårproposition indikerar att den sammanlagda löneanpassningen, givet de bedömda sysselsättningseffekterna av jobbskatteavdraget, förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen och sänkningen av socialavgifterna, är liten (prop. 2010/11:100 s. 96). Regeringen bedömer att jobbskatteavdraget enskilt minskar reallönenivån före skatt med ca 1,1 procent. Nettoeffekten av regeringens reformer för lönerna efter skatt bedöms vara en ökning om ca 5 procent till följd av den inkomstförstärkning som jobbskatteavdraget innebär.

Regeringen vill peka på att de analyser som gjorts inom Finansdepartementet visar att ytterligare jobbskatteavdrag skulle ha positiva effekter på arbetsutbud och sysselsättning.¹⁷⁵ Beräkningarna visar även att ytterligare jobbskatteavdrag inom ett förhållandevis stort intervall inte har en avtagande effekt på arbetsutbudet. Den främsta orsaken till att effekterna i stort väntas vara lika stora som vid tidigare förändringar av jobbskatteavdraget är det alltså stora potentiella arbetsutbud som finns hos dem med svag anknytning till arbetsmarknaden.

Riksdagen har tillkännagivit för regeringen som sin mening att jobbskatteavdraget behöver utvärderas och dessutom prövas mot andra reformer som ger liknande effekt (bet. 2010/11:FiU20, rskr. 2010/11:319). Regeringen välkomnar utskottets tillkännagivande. Ett

arbete har inletts och regeringen avser att återkomma till riksdagen i frågan.

Arbetslöshetsförsäkringen

Finanspolitiska rådet anser att arbetslöshetsförsäkringen bör reformeras. Rådet menar även att de differentierade avgifterna bör avskaffas om den nuvarande frivilliga försäkringen bibehålls. Vidare anser rådet att det finns starka principiella skäl för en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring.

Regeringen anser att utgångspunkten för en modern välfärdsstat bör vara att alla med fast förankring på arbetsmarknaden ska vara berättigade till inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning. I syfte att stärka människors trygghet och stabiliteten på arbetsmarknaden bör en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring därför införas. Regeringen har under våren 2010 tillsatt den parlamentariska kommittén om hållbara försäkringar vid sjukdom och arbetslöshet för att se över hur sjuk- och arbetslöshetsförsäkringarna långsiktigt kan förbättras för att bli sammanhållna, balanserade och hållbara, samt bidra till långsiktigt högre sysselsättning (dir. 2010:48). Regeringen vill införa en allmän obligatorisk inkomstförsäkring vid arbetslöshet. När utredningen lämnat sitt förslag kommer regeringen att ta ställning till när och hur en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring kan införas. Reformen inom arbetslöshetsförsäkringen ska även fortsättningsvis syfta till att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt och motverka en varaktigt hög arbetslöshet.

Principerna i skattesystemet

Finanspolitiska rådet anser att skattesystemet allt mer har avlägsnat sig från de bärande principerna i skattereformen. Rådet menar att en del förändringar har varit befogade medan andra inte varit det. Enligt rådet leder allt för många särlösningar till godtycke och en total översyn av skattesystemet bör därför genomföras.

Regeringen delar rådets synpunkt att det kan finnas problem med särlösningar, men vill samtidigt peka på att särlösningar många gånger införts för att öka effektiviteten i ekonomin. Detta gäller t.ex. jobbskatteavdraget. Regeringen menar i det avseendet att enkelhet inte alltid är ett självändamål utan att strukturellt riktiga

¹⁷⁵ Se departementspromemorian Arbetsutbudseffekter av ett förstärkt jobbskatteavdrag och förändrad statlig inkomstskatt (Ds 2010:37).

åtgärder bör genomföras även om de innebär särskilda lösningar. Det är dock viktigt att nya lösningar är väl motiverade och bereds noga för att undvika godtycke.

Värnskatten

Finanspolitiska rådet anser att ett slopande av värnskatten ger större samhällsekonomiska vinster än höjd skiktgräns för statlig skatt och ytterligare jobbskatteavdrag. Rådet menar att det leder till fler arbetade timmar och förstärker drivkrafterna för högre utbildning.

Enligt regeringen är jobbskatteavdraget en mer effektiv åtgärd för att öka sysselsättningen. Samtidigt skulle slopad värnskatt och en höjd skiktgräns för statlig skatt leda till fler arbetade timmar samt stärkta drivkrafter för utbildning och företagande. Höjd skiktgräns sänker samtidigt marginalskatten kraftigt för en relativt stor inkomstgrupp. Vidare måste fördelningspolitiska aspekter vägas in.

Utbildning

Finanspolitiska rådet anser att regeringens utbildningsreformer sannolikt inte är tillräckliga. Rådet menar att regeringen har identifierat rätt utmaningar men har allt för stor tilltro till effekten av normbildande signaler. Enligt rådet behöver mer göras för att uppnå de utbildningspolitiska målen.

Regeringen vill peka på att det pågår ett långsiktigt arbete för att höja kvaliteten i utbildningssystemet. Regeringen har sedan den tillträdde beslutat om en rad konkreta reformer inom utbildningsområdet. Som exempel kan nämnas att lärarnas kompetens stärks genom ett omfattande läraryft och en reformerad lärarutbildning. Ledarskapet i skolan stärks vidare genom en ny rektorsutbildning. En yrkeslegitimation för lärare och förskollärare införs. För att förbättra basfärdigheterna genomförs bl.a. en särskild satsning i att läsa, skriva och räkna för årskurserna 1–3, och undervisningstiden i matematik utökas.

I denna proposition föreslår regeringen ytterligare åtgärder för att stärka utbildningssystemet. Ett stort antal av dessa insatser sammanfaller med rådets förslag. Tyngdpunkten ligger på att fortsatt stärka lärarnas kompetens

och läraryrkets attraktionskraft. Regeringen föreslår därför en karriärutvecklingsreform med utvecklingssteg för yrkesskickliga lärare inom grund- och gymnasieskolan. Syftet är att premiera de bästa lärarna. Utvecklingsstegen med eventuella behörighetskrav ska beskrivas i skollagen. Beslut om vem som ska anställas samt om ansvarsområden och arbetsinnehåll fattas av arbetsgivaren. En given utgångspunkt för denna reform är att lönesättningen för lärare är en fråga för parterna. Reformerna innebär inte en övergång till statlig lönepolitik. Anställningsvillkoren beslutas i sedvanlig ordning av arbetsgivaren och av parterna. För att genomföra reformen krävs samförstånd mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting.

Vidare satsar regeringen bl.a. på en utvidgad och förbättrad utvärdering av utbildningssystemet, på att göra informationen om olika skolor och dess resultat mer tillgängliga och relevanta samt på en ytterligare kvalitetssatsning på de nationella proven.

12.2 Ekonomisk styrning

12.2.1 Resultatstyrningen

Regeringen anser att det är naturligt och önskvärt att den politiska viljeinriktningen och de politiska prioriteringarna formuleras i termer av mål, och att dessa mål underställs riksdagen för beslut. I 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) finns det därför en bestämmelse som anger att regeringen i budgetpropositionen ska redovisa de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de av riksdagen beslutade målen. Riksdagen har för samtliga utgiftsområden beslutat om ett eller flera mål.

Resultaten inom varje utgiftsområde analyseras och redovisas med hjälp av resultatindikatorer eller andra bedömningsgrunder som beskriver hur resultaten utvecklas i förhållande till målen. Regeringen strävar efter att kontinuerligt utveckla resultatstyrningen i syfte att tydliggöra kopplingen mellan budgetförslagen och de resultat som uppnås.

Regeringen anser att även myndigheternas resultatredovisningar fortsatt bör utvecklas. Myndigheterna har genom förändringar i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag fått ett större ansvar för att

utforma resultatredovisningarna, där verksamhetens resultat i förhållande till myndighetens grundläggande uppdrag ska redovisas och kommenteras. Regeringen bedömer att resultatstyrningen utvecklas i rätt riktning, men vill samtidigt framhålla att den noga följer utvecklingen av myndigheternas resultatredovisning.

12.2.2 Den finansiella styrningen

I budgetpropositionen för 2011 redogjorde regeringen för den översyn som en utredare hade genomfört av lagen (1996:1059) om statsbudgeten. Efter detta har riksdagen beslutat om en ny budgetlag (2011:203) som trädde i kraft den 1 april 2011 (prop. 2010/11:40, bet. 2010/11:KU14, rskr. 2010/11:177).

Den nya budgetlagen innehåller flera viktiga ändringar. Principerna för hur statens inkomster och utgifter ska budgeteras har förtydligats och stramats upp. Statens utlåning till företag, stater m.fl. har reglerats på samma sätt som statens garantigivning. Den ordning som har tillämpats i fråga om förvärv av aktier eller kapitaltillskott har lagfästs. Det innebär att regeringen, med vissa undantag, inte får förvärva aktier eller göra kapitaltillskott utan att ha inhämtat riksdagens godkännande. I lagen finns mer omfattande bestämmelser om innehåll, avgränsning, uppställningsformer och vissa grundläggande principer avseende årsredovisningen för staten. Slutligen har lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning upphävts och i stället har bestämmelserna förts in som ett kapitel i den nya budgetlagen.

Med anledning av den nya budgetlagen har regeringen beslutat om nya och ändrade förordningar inom det ekonomiadministrativa området vilka trädde i kraft den 1 april 2011.

Bestämmelserna om utlåning i budgetlagen är nya och förutsätter ändrade principer för hantering av förväntade förluster som avser studielån som lämnas enligt studiestödslagen (1999:1395) och en översyn av finansieringen av hemutrustningslån för nyanlända invandrare som omfattas av flyktingmottagandet. Regeringen gav Centrala studiestödsnämnden (CSN) i uppdrag att dels ta fram en modell för beräkning och avsättning av förväntade förluster för studielån, dels utreda förutsättningar och konsekvenser av att hemutrustningslån finans-

ieras genom anslag i stället för genom lån i Riksgäldskontoret. CSN har avrapporterat båda uppdragen våren 2011 (dnr U2011/1382 och A2011/2009).

Enligt budgetlagen får endast utlåning för vilken den förväntade förlusten är låg finansieras med lån i Riksgäldskontoret. För hemutrustningslån beräknas den förväntade förlusten ligga i genomsnitt på 30 procent. Som en följd av bestämmelserna i budgetlagen föreslås i denna proposition att hemutrustningslån fr.o.m. den 1 januari 2012 finansieras med anslag i stället för med lån i Riksgäldskontoret (se utg.omr. 13 avsnitt 8.2.1).

Frågan om ändrade principer för hantering av förväntade förluster som avser studielån bedöms ha stora finansiella konsekvenser för anslagsbelastningen och bereds för närvarande i Regeringskansliet. Övergångsbestämmelserna till budgetlagen innebär att lagens bestämmelser om avgiftsuttag för garantier och lån ska börja tillämpas fr.o.m. den 1 januari 2012. I avvaktan på resultatet av beredningen föreslår regeringen att övergångsbestämmelserna till budgetlagen ändras så att 6 kap. 4 och 5 §§ budgetlagen, i fråga om studielån som lämnas enligt studiestödslagen (1999:1395), ska tillämpas först fr.o.m. den 1 januari 2013 (se utg.omr. 15 avsnitt 2.1 och 3.8.3).

Den nya budgetlagen förutsätter vidare att en invärdering görs av statens utestående garantier och lån för att säkerställa att tillgångarna på reservkontona motsvarar de förväntade förlusterna i garanti- och utlåningsverksamheten. Formerna för en sådan invärdering bereds för närvarande i Regeringskansliet.

12.2.3 Rätt utbetalningar från välfärdssystemen

Sedan flera år pågår ett omfattande arbetet med att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen, skattefusket och svartarbetet. De felaktiga utbetalningarna bedöms fortfarande vara omfattande. Det är angeläget för både legitimiteten och stabiliteten i välfärdssystemen att arbetet med såväl riktade som breda insatser på området fortsätter.

Det är viktigt att utbetalningar från välfärdssystemen sker i rätt tid, till rätt person och med rätt belopp. Arbetet med att bekämpa felaktiga utbetalningar, svartarbete och skatte-

fusk ska fortsätta att integreras i berörda myndigheters och arbetslöshetskassors löpande verksamhet. Regeringen ser positivt på det målinriktade arbete som bedrivs på myndigheterna och arbetslöshetskassorna. Det är viktigt att effektiviseringen av kontrollen och administrationen av systemen fortsätter.

Med utgångspunkt i bl.a. de förslag som Delegationen mot felaktiga utbetalningar (FUT-delegationen) lämnade i sitt slutbetänkande Rätt och riktigt (SOU 2008:74) har många åtgärder vidtagits. Nedan följer en redovisning av de åtgärder som vidtagits sedan budgetpropositionen för 2011 beslutades, samt av aktuella utredningar och uppdrag.

Regelförändringar

Sedan 2011 finns nya och ändrade föreskrifter till förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll. Av föreskrifterna framgår att myndigheterna ska samarbeta inom området systemövergripande risker och återkomma till regeringen om lösningar inte kan nås i dessa frågor mellan de berörda myndigheterna.

Personer bosatta utomlands återbetalar sina studielån i betydligt mindre omfattning än låntagare bosatta i Sverige. I syfte att ytterligare effektivisera återbetalningen av studielån har riksdagen med anledning av regeringens förslag i propositionen Ökad flexibilitet och förbättrad återbetalning inom studiestödssystemet beslutat att förlänga preskriptionstiden för studieskulder till 25 år och infört en skyldighet för låntagare och återbetalningsskyldiga att lämna en aktuell adress till CSN (prop. 2010/11:113, bet. 2010/11:UbU18, rskr. 2010/11:311).

Regeländringar för utökat elektroniskt informationsutbyte har möjliggjort för Statens tjänstepensionsverk (SPV) att samköra information med Skatteverket vid bedömning av anmälda inkomster i förhållande till utbetalning av bl.a. pensionsersättningar och inkomstgarantier (prop. 2007/08:160, bet. 2008/09:KU2, rskr. 2008/09:28). Den första samkörningen resulterade i att 1 229 förmåner kontrollerades för inkomståret 2008. Under 2010 har 9,2 miljoner kronor återkrävts.

Inom arbetsmarknadsområdet har förordningen (2006:1481) om stöd för nystartsjobb, setts över och ändrats i syfte att minska riskerna för att stödet nyttjas på ett felaktigt sätt.

Utredningar

Våren 2011 lämnade Månadsuppgiftsutredningen sitt slutbetänkande Månadsuppgifter – snabbt och enkelt (SOU 2011:40). I betänkandet föreslås bl.a. att uppgifter om lön ska lämnas månadsvis på individnivå. Syftet med förslagen är att ge bl.a. Försäkringskassan och Skatteverket bättre kontrollmöjligheter, effektivisera arbetsgivarnas uppgiftslämnande till olika myndigheter genom bättre samordning samt att säkerställa att korrekta inkomstrelaterade ersättningar lämnas från välfärdsystemen. Betänkandet är under remissbehandling fram till den 7 november 2011.

Utredningarna om återkrav och bidragsspärr har som redovisades i budgetpropositionen för 2011 (prop. 2009/10:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. avsnitt 12.4) lämnat sina betänkanden (SOU 2009:6 respektive SOU 2008:100). Utredningarnas förslag bereds i Regeringskansliet.

Utredningen om sanktionsavgifter på trygghetsområdet har i januari 2011 lämnat betänkandet Sanktionsavgifter på trygghetsområdet (SOU 2011:3). Utredningen föreslår att det införs ett administrativt sanktionssystem på trygghetsområdet. I korthet går förslaget ut på att den som lämnar en oriktig uppgift eller underlåter att fullgöra sin anmälningsplikt, dvs. underlåter att anmäla ändrade förhållanden, ska kunna påföras en administrativ sanktionsavgift. Syftet med sanktionssystemet är att förmå enskilda att i större utsträckning dels lämna korrekta uppgifter i samband med ansökan om ersättning/bidrag, dels fullgöra sin anmälningskyldighet. Ytterst handlar det om att värna trygghetssystemen och minska antalet felaktiga utbetalningar. Betänkandet är för närvarande föremål för remittering.

Uppdrag till myndigheter

Den andra av tre årsrapporter från ESV har lämnats inom ramen för det regeringsuppdrag där ett stort antal myndigheter tillsammans arbetar med att bl.a. utveckla metoder för och redovisning av resultat av arbetet mot felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen (dnr Fi2009/2137). ESV leder detta arbete. De övriga myndigheter som ingår i samverkansuppdraget är Arbetsförmedlingen, CSN, Försäkrings-

kassan, Inspektionen för arbetslöshetsförsäringen, Inspektionen för socialförsäkringen, Migrationsverket, Pensionsmyndigheten, SPV, Socialstyrelsen, Skatteverket och Kronofogdemyndigheten. Inom ramen för uppdraget genomfördes en omfattningsstudie under 2010 (ESV 2011:1). I studien bedöms att de felaktiga utbetalningarna från de statliga transfereringssystemen under 2010 uppgick till 3,3 procent av de totala utbetalningarna i transfereringssystemen, vilket motsvarar drygt 16 miljarder kronor. Trots stora osäkerhetsintervall – mellan 0,9 och 5,8 procent, dvs. mellan 4 och 29 miljarder kronor – är det uppenbart att de felaktiga utbetalningarna fortfarande är omfattande. De transfereringssystem som bedöms ha störst andel felaktiga utbetalningar är aktivitetsstödet (14,4 procent), sjukpenningen (13,4 procent) och assistansersättningen (12,2 procent). Beloppsmässigt är det sjuk- och aktivitetsersättningen (4,6 miljarder kronor), sjukpenningen (2,6 miljarder kronor) och assistansersättningen (2,1 miljarder kronor) som bedöms ha störst felaktiga utbetalningar. Den attitydundersökning som har genomförts inom ramen för uppdraget visar att allmänhetens inställning till fusk och bidragsbrott i huvudsak är oförändrad jämfört med 2007, när FUT-delegationen senast genomförde en motsvarande undersökning; 20 procent av befolkningen accepterar bidragsfusk. Enligt undersökningen är det män samt unga och arbetslösa som är mest tillåtande till fusk. Acceptansen för svartarbete har dock minskat, från 28 till 19 procent. Resultatet av undersökningen indikerar också att medborgarna upplever att det blivit svårare att få ut mer bidrag eller ersättning än vad man har rätt till (ESV 2011:11, bilaga 5). Åtterrapporeringen pekar vidare på att kunskapen om lagen (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen är låg hos flera myndigheter. Mot denna bakgrund är det angeläget att såväl ESV som de deltagande myndigheterna upprätthåller en hög ambitionsnivå under uppdragets sista år.

Sveriges Kommuner och Landsting har genomfört en enkätundersökning riktad till samtliga kommuner som visar att det pågår insatser i många kommuner för att förhindra felaktiga utbetalningar av det ekonomiska biståndet. Omfattningen av arbetet varierar dock kraftigt mellan kommunerna och arbetet kan bli betydligt effektivare (Sveriges Kommuner och

Landsting; Kommunernas arbete med felaktiga utbetalningar 2011-05-30).

Regeringen har gett ESV i uppdrag att utveckla en metod för att utvärdera den kontroll som sker av utbetalningar i välfärdssystemen och lämna förslag på vilka myndigheter som bör omfattas av en sådan utvärdering (dnr Fi2009/4747). En självutvärderingsmetod har utvecklats och prövats. Av åiterrapporteringen i april 2011 framgår att myndigheternas arbete med intern styrning och kontroll har utvecklats på ett sådant sätt att det inte finns anledning att ha en särskild självutvärderingsmetod.

Statskontoret presenterade under våren 2010 resultatet av ett regeringsuppdrag att analysera olika drivkrafters betydelse för dimensioneringen av kontroller och åtgärder mot felaktiga utbetalningar hos Försäkringskassan (dnr S2009/4235). Försäkringskassan har under 2010, som Statskontoret föreslagit, samordnat myndighetens kontrollarbete genom att koncentrera sin kontrollorganisation till ett mindre antal orter samt skapat en sammanhållen ledning och styrning av kontrollverksamheten. Regeringen följer Försäkringskassans utveckling av kontrollarbetet.

Övrig verksamhet

Riksrevisionen har i sin granskningsrapport Informationsutbyte mellan myndigheter med ansvar för trygghetssystemen (RiR 2010:18) granskat effektiviteten i myndigheternas elektroniska informationsutbyte. Riksrevisionen bedömer att det elektroniska informationsutbytet kan förbättras och lämnar rekommendationer avseende bl.a. lagstiftning, ansvarsfördelning och kommunikation kring behoven. Enligt det samverkansuppdrag som regeringen har gett till ESV ska myndigheterna samråda kring och utvärdera det elektroniska informationsutbytet. Uppdraget ska slutredovisas senast den 22 februari 2012. Regeringen har för avsikt att behandla de båda rapporterna gemensamt.

Inom ramen för mobiliseringen mot den grova organiserade brottsligheten samarbetar myndigheter inom rättsväsendet med bl.a. Försäkringskassan och Skatteverket. De nya arbetsformerna har bidragit till snabbare kommunikationsvägar och ett utökad informationsutbyte mellan myndigheterna. Samarbetet är till gagn för de deltagande

myndigheterna på många olika sätt. Exempelvis innebär den nära kontakten mellan polisen och Försäkringskassan att staten ges ökade möjligheter att identifiera yrkeskriminella som på felaktiga grunder uppbär ersättning från välfärdssystemen. Detta leder till att felaktiga ersättningar kan återkrävas och fortsatta utbetalningar stoppas.

Riksrevisionen publicerade i maj 2011 sin rapport Vad blev det av de misstänkta bidragsbrotten? (RiR 2011:20). I rapporten påtalar Riksrevisionen flera effektivitetsbrister såväl i myndigheternas arbete med bidragsbrott som i regeringens styrning. Regeringen kommer under hösten 2011 att lämna en skrivelse till riksdagen där regeringens bedömning av Riksrevisionens iakttagelser och åtgärder med anledning av dessa redovisas.

Arbetsförmedlingen har genomfört en granskning av i princip samtliga anordnare av sysselsättningsplatser inom sysselsättningsfasen (fas tre) av jobb och utvecklingsgarantin. Genomgången har resulterat i att Arbetsförmedlingen i 269 fall har avbrutit samarbetet och i ytterligare 270 fall krävt korrigeringar för att samarbetet ska fortsätta. Regeringen ser positivt på att kvaliteten i åtgärden värnas genom bl.a. den förstärkta kontrollen av anordnarstödet.

12.2.4 Intern styrning och kontroll samt internrevision

Sedan den 1 januari 2008 finns ett gemensamt ramverk för intern styrning och kontroll vid statliga myndigheter. Enligt förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll, som gäller för de myndigheter som ska följa internrevisionsförordningen (2006:1228), ska myndigheternas ledning kontinuerligt genomföra analyser av verksamheter och hantera risker förknippade med verksamhetsansvaret.

Intern styrning och kontroll

Regeringen har i och med införandet av myndighetsförordningen (2007:515) och förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll tydliggjort ansvaret för ledningen vid statliga myndigheter när det gäller den interna styrningen och kontrollen. En intern styrning

och kontroll som fungerar på ett betryggande sätt är enligt regeringen nödvändig för att myndigheterna ska kunna fullgöra sina instruktionsenliga uppgifter och samtidigt uppfylla sitt verksamhetsansvar. Respektive myndighetsledning har ett odelat ansvar för att säkerställa att arbetet med att förbättra den interna styrningen och kontrollen i den egna organisationen fortsätter och utvecklas.

I arbetet med att förbättra den interna styrningen och kontrollen måste hänsyn tas till verksamheternas olika karaktärer och vilka risker ledningen kan acceptera. Arbetet med intern styrning och kontroll kommer därför att se olika ut på olika myndigheter.

Regeringen konstaterar att införandet av regelverket för intern styrning och kontroll har inneburit att strukturen för den interna styrningen och kontrollen inom myndigheterna har blivit tydligare och graden av systematik med vilken myndigheterna arbetar med risker har ökat generellt (se även bedömningen i rapporten Intern styrning under kontroll?, ESV 2010:33). Riskhanteringen har hos flera myndigheter integrerats i myndighetens modell för verksamhetsstyrning och uppföljning. För myndigheterna har dessa förändringar inneburit ökade möjligheter till överblick över risker samt en bättre prioritering mellan risker och åtgärder inom olika delar av myndigheten. Även myndighetsledningens engagemang för den interna styrningen och kontrollen har ökat på flera av myndigheterna.

Regeringen bedömer att införandet av regelverket för intern styrning och kontroll på myndigheterna generellt sett har fungerat väl och ser därför inget behov av förändringar i det befintliga regelverket. Regeringen kommer att kontinuerligt förbättra uppföljningen av myndigheternas arbete med den interna styrningen och kontrollen.

Internrevision

ESV svarar för samordning av den statliga internrevisionen. En viktig uppgift för ESV är att årligen till regeringen samlat redovisa hur väl internrevisionen vid de statliga myndigheterna fungerar. För närvarande är 66 myndigheter skyldiga att följa internrevisionsförordningen.

Utifrån ESV:s årliga rapport om den statliga internrevisionen (ESV 2011:15) bedömer

regeringen att den interna styrningen och kontrollen på myndigheterna i allt väsentligt fungerar tillfredsställande, men att myndigheterna behöver vidta åtgärder för att stärka internrevisionen på vissa områden. Exempelvis uppfyller två av myndigheterna inte internrevisionsförordningens krav på att internrevisionen ska vara administrativt placerad direkt under myndighetens chef. Regeringen anser att det är angeläget att internrevisionen är fristående från den operativa verksamheten för att säkerställa att kravet på internrevisionens oberoende och objektivitet uppfylls.

Vidare har två myndigheter inte fastställt arbetssätt och processer för att säkerställa att internrevisionen utförs i enlighet med god sed. När det gäller kvalitetssäkring och kvalitetsförbättring konstaterar regeringen att det fortfarande är en fjärdedel av myndigheterna som saknar ett internt kvalitetsprogram. Regeringen anser att det är av stor vikt att internrevisionen utförs i enlighet med god sed och att revisionen håller hög kvalitet.

En trend som håller i sig från föregående år är att antalet ensamrevisorer respektive antalet myndigheter med ensamrevisorer ökar jämfört med året innan. Nio myndigheter har använt mindre än en årsarbetskraft, inklusive köpta tjänster, för internrevision. I tre myndigheter har antalet årsarbetskrafter, inklusive externa konsulter, understigit en halv årsarbetskraft.

Enligt regeringens uppfattning är det en oroväckande trend att antalet myndigheter med bara en internrevisor ökar och att dessa myndigheter i många fall inte anställer en revisor på heltid. Det är myndighetsledningens ansvar att analysera hur stora resurser internrevisionen vid respektive myndighet bör ha för att uppfylla kraven i internrevisionsförordningen och därmed kunna utgöra ett stöd till ledningen genom att granska den interna styrningen och kontrollen.

Regeringen anser att det är angeläget att ESV fortsätter att genomföra riktade informationsinsatser till berörda myndighetsledningar och till motsvarande huvudmän i Regeringskansliet inom områdena internrevision samt intern styrning och kontroll.

12.3 Översyn av vissa bestämmelser i budgetlagen

Regeringen aviserade i propositionen om budgetlagen (prop. 2010/11:40) två översyner av budgetlagens bestämmelser dels regeringens befogenhet att besluta om försäljning av aktier, dels hur skattenedsättningar bör hanteras vid budgetering.

I det följande redovisar regeringen resultatet av dessa översyner.

Översyn av regeringens befogenhet att besluta om försäljning av aktier

I budgetlagen finns bestämmelser om regeringens befogenhet att besluta om försäljning av aktier som tillhör staten (8 kap. 4 §). Dessa bestämmelser innebär att regeringen får besluta om försäljning av aktier i ett företag där staten har mindre än hälften av rösterna, om inte riksdagen bestämt annat för det berörda företaget. Om staten har hälften eller mer än hälften av rösterna får regeringen inte utan riksdagens bemyndigande besluta om försäljning eller på annat sätt minska statens ägarandel i företaget.

I propositionen med förslag till en reformerad budgetlag överfördes dessa bestämmelser med oförändrad lydelse i förhållande till den tidigare regleringen i lagen (1996:1059) om statsbudgeten. Regeringen anförde dock att den ansåg att det fanns skäl att se över bestämmelserna utifrån de erfarenheter som vunnits sedan den sistnämnda lagen trädde i kraft (prop. 2010/11:40 s. 88).

Bestämmelsens tillkomst

I propositionen med förslag till lag om statsbudgeten konstaterade regeringen att lös egendom som förvärvats enligt riksdagens beslut för att användas som statsegendom enligt praxis inte fick säljas utan riksdagens hörande (prop. 1995/96:220 s. 59 f.). Av detta ansågs följa att det är riksdagen som beslutar om försäljning av statens aktier. Regeringen anförde också att starka sakskäl kunde åberopas för att riksdagens bemyndigande ska inhämtas vid aktieförsäljningar. Det ursprungliga beslutet om ett engagemang hade enligt regeringen genom-

gående fattats under riksdagens medverkan, t.ex. i form av att medel för aktieteckning anvisats. I många fall hade detta skett för att allmänna intressen av skilda slag skulle tillgodoseas. I vissa fall hade bolagsformen valts som ett alternativ till att bedriva verksamheten i myndighetsform. Till detta kom att försäljningar av aktier i statsägda bolag ofta avsåg stora värden. Såväl av statsfinansiella skäl som med hänsyn till effekterna på samhället i övrigt, ansågs ändringar i statens aktieinnehav i allmänhet ha större betydelse än t.ex. ändringar i det statliga fastighetsbeståndet.

Även om regeringen 1996 ansåg att det i princip krävdes riksdagens samtycke för överlåtelse av statens aktier eller andra åtgärder som leder till en minskning av statens ägarandel, gjorde den bedömningen att det inte var rimligt att alla beslut om försäljning av statens aktier skulle prövas av riksdagen. Regeringen ansåg att det var av vikt att kravet på fortsatt inflytande från riksdagens sida över väsentliga ändringar inom den statliga företagssektorn kunde förenas med behovet av flexibilitet i fråga om ägarstruktur och kapitalanskaffning. Enligt regeringens uppfattning borde därför beslut om försäljning av aktier i bolag där staten inte hade en röstmajoritet – och där aktierna således knappast innehades för att staten i bolagsform skulle driva en verksamhet av statligt intresse – i de flesta fallen kunna ingå i regeringens befogenheter. De ärenden som var av sådan vikt att riksdagen borde fatta beslut bestod i stället främst av försäljningar av aktier i bolag där staten hade en röstmajoritet (prop. 1995/96:220 s. 60).

Regeringen anförde att den beträffande ett visst majoritetsägt bolag kunde vilja ha större befogenheter. För att skaffa sig önskad handlingsfrihet kunde regeringen då utverka ett särskilt bemyndigande av riksdagen att beträffande just det företaget få vidta vissa åtgärder. I andra fall kunde det av olika skäl tänkas vara viktigt för staten att ha kvar en minoritetspost i ett företag. Riksdagen kunde därför vilja förbehålla sig rätten att besluta om en eventuell försäljning, trots att staten ägde mindre än hälften av rösterna. Enligt regeringens uppfattning borde riksdagen uttryckligen i varje särskilt fall tillkännage om den ville förbehålla sig rätten att besluta om försäljning av aktier i bolag där staten hade en minoritet av rösterna. Om riksdagen inte fattade något sådant beslut borde

regeringen ha rätt att besluta om en försäljning av aktierna (prop. 1995/96:220 s. 61).

Av intresse i sammanhanget är att riksdagen inte bara kan ge regeringen befogenheter att besluta om försäljning av statens aktier, utan även begränsa regeringens befogenheter enligt budgetlagen och dessutom återkalla ett tidigare lämnat bemyndigande om beslut om försäljning av statens aktier.

Bestämmelsen har fungerat väl

När staten köper aktier eller bildar ett bolag sker detta i allmänhet för att bedriva eller kontrollera en verksamhet som anses vara av samhällspolitisk betydelse. Om staten ska bedriva en sådan verksamhet i ett bolag måste den ha ett avgörande inflytande och inte behöva ta hänsyn till minoritetsinnehavarens intressen. De allra flesta statliga aktieinnehav avser därför helägda företag. I några få företag innehas aktier som motsvarar mer än hälften, men mindre än samtliga röster och endast i ett mycket fåtal företag har staten aktier som motsvarar mindre än hälften av rösterna.

Mot denna bakgrund är det inte överraskande att den huvudregel i budgetlagen som föreskriver att regeringen får besluta om försäljning av aktier i företag där staten har mindre än hälften av rösterna inte har utnyttjats i någon större utsträckning. Enligt vad som framkommit i översynen har regeringen sedan 1997 inte genomfört någon försäljning av ett minoritetsinnehav utan stöd av ett särskilt bemyndigande från riksdagen.

Det är således de särskilda bemyndiganden som riksdagen beslutat som framför allt varit styrande för regeringen och inte regleringen i budgetlagen. Det betyder att riksdagens inflytande i praktiken varit större än vad lagregleringen kan ge intryck av.

Sedan lagen om statsbudgeten trädde i kraft 1997 har åtminstone ett tjugotal av statens aktieinnehav i ursprungligen hel- eller majoritetsägda bolag avyttrats eller minskats. Även om det i riksdagen funnits skilda uppfattningar om en del av försäljningarnas lämplighet, förefaller det inte ha uppkommit någon diskussion i något av de berörda utskotten om den rådande formella fördelningen av befogenheterna att besluta om försäljning av statens aktier mellan regeringen och riksdagen. Någon konkret kritik har heller

inte funnits om att regeringen skulle ha missbrukat sin befogenhet att besluta om försäljning av aktier som utgör minoritetsinnehav. I den meningen kan det konstateras att budgetlagens bestämmelser har medverkat till att skapa den avsedda klarheten och stadgan på området.

Flexibiliteten, som närmast avser möjligheten att anpassa regeringens befogenheter till de förutsättningar som föreligger i fråga om ett visst innehav, avsågs skapas genom att regeringen av riksdagen kan få ett bemyndigande att besluta om försäljning av aktier i ett visst företag, trots att staten har hälften eller fler av rösterna. På motsvarande sätt kan riksdagen inskränka regeringens befogenhet att avyttra aktier även om antalet röster är mindre än hälften. Möjligheten till flexibilitet skapas således genom att riksdagen i förhållande till huvudregeln både kan vidga och snäva in regeringens befogenheter att besluta om försäljning av aktier i namngivna företag.

Med stöd av bestämmelserna i budgetlagen kan regeringen besluta om försäljning av aktier i företag där statens röstandel är lägre än 50 procent, om riksdagen inte beslutat något annat. Det finns för närvarande endast två bolag där ägarandelen kan minska utan föregående beslut av riksdagen och det är i bolagen A/O Dom Shvetsii (36 procent) och Norrland Center AB (33 procent). Norrland Center AB är dock under likvidation efter ett beslut av övriga aktieägare. Staten har inte någon rösträtt för sin tredjedel av aktierna. Ytterligare information om detta lämnas under utgiftsområde 24, avsnitt 3.5.2.

Enligt bestämmelserna i budgetlagen kan regeringen däremot inte utan särskilt bemyndigande minska ägarandelarna i de omkring 40 bolag som är helägda av staten, t.ex. Vattenfall Aktiebolag, Samhall Aktiebolag, Systembolaget Aktiebolag, Luossavaara-Kiirunavaara Aktiebolag, AB Svenska Spel, SJ AB, Sveaskog AB eller Green Cargo AB. Samma sak gäller några få bolag där staten har mellan 50 och 100 procent av rösterna, t.ex. Botniabanan AB och SOS Alarm Sverige AB. Vidare har regeringen befogenheter att avyttra aktier som tillfallit staten genom testamente eller gåva, förutsatt att aktierna inte representerar hälften eller mer än hälften av röstvärdet i ett företag.

Den genomgång som gjorts av de erfarenheter som vunnits av tillämpningen av budgetlagens

bestämmelser om regeringens befogenheter att besluta om försäljning av aktier som tillhör staten leder till slutsatsen att bestämmelserna har medverkat till att skapa den klarhet, stadga och flexibilitet på området som är önskvärd. Riksdagens beslut våren 2011 att återkalla tidigare lämnade bemyndiganden till regeringen att minska ägandet i SBAB Bank AB (publ), PostNord AB och TeliaSonera Aktiebolag visar också att riksdagens avgörande inflytande över försäljningar av statens aktier har upprätthållits. Några negativa konsekvenser av bestämmelserna har inte framkommit. Mot bakgrund av dessa erfarenheter saknas det skäl att ändra bestämmelserna.

Det bör i sammanhanget framhållas att regeringen enligt budgetlagen inte utan riksdagens bemyndigande kan förvärva aktier eller andelar i ett företag, om detta inte sker som ett led i förvaltningen av egendom som tillfallit staten genom testamente eller gåva. Riksdagen måste således aktivt ta ställning till varje nytt aktieförvärv. Det framstår som naturligt att riksdagen i samband med sådana förvärv tar ställning till om den vill begränsa regeringens möjligheter att besluta om försäljning av aktierna, utöver vad som redan följer av budgetlagen.

Översyn av utgifter på budgetens inkomstsida och skattenedsättningar

Bakgrund

I den nya budgetlagen föreskrivs att utgifter inte får budgeteras och redovisas mot inkomstitlar (3 kap. 5 §). Bestämmelsen följer av brutto-principen men det har ansetts motiverat att uppställa ett uttryckligt förbud. Av förarbetena framgår att bestämmelsen tar sikte på sådana stöd som normalt ska finansieras med anslag och som inte har någon koppling till skattelagstiftningen vare sig i form av skattenedsättningar eller på annat sätt är en del av skattelagstiftningen (se prop. 2010/11:40 s. 47). Bestämmelsen utgör inte något hinder mot att korrigeringar, omföringar, avräkningar och överföringar till t.ex. EU, kommuner och AP-fonder görs av skatteinkomster m.m. Det är i sådana sammanhang i allmänhet fråga om utbetalningar av medel som inte tillhör staten. Bestämmelsen utgör inte heller något hinder

mot att använda s.k. negativa inkomstitlar för att öka tydligheten i beräkningen och redovisningen av statens inkomster, vilket används för arbetsgivaravgifter och egenavgifter.

Om regeringen – eller riksdagen – likväl önskar finansiera utgifter på budgetens inkomstsida kommer detta att utgöra en avvikelser från budgetlagen. Riksdagen kan genom en särskild lag besluta att så ändå ska ske. I sådant fall bör som huvudregel en teknisk justering göras av utgiftstaket.

Utgifter på budgetens inkomstsida

Som framgår av bl.a. betänkandet från Utredningen Översyn av budgetlagen (SOU 2010:18) infördes det från 1999 och framåt ett relativt stort antal stöd på inkomstsidan på statens budget. Dessa stöd utbetalades genom s.k. skattekontokrediteringar.

Exempel på de krediteringar som infördes under första halvan av 2000-talet var plusjobb, sysselsättningsstöd riktade till kommunsektorn samt ett antal stöd inom miljö- energi- och byggområdet. Kulmen för omfattningen av dessa stöd nåddes 2005 när de omfattade uppemot 15 miljarder kronor. Stöden utgick i form av ersättningar för lönekostnader, investeringskostnader och utbildningskostnader. Införandet av dessa stöd stred mot grunderna i den tidigare lagen om statsbudgeten eftersom detta budgeteringssätt avvek från bruttoredovisningsprincipen. Vidare stred det mot intentionerna med utgiftstaket eftersom utgiftstaket inte justerades när utgifter placerades på budgetens inkomstsida

I budgeten för 2007 infördes nya inkomsttyper bl.a. för att tydliggöra redovisningen av de utgifter som redovisas på budgetens inkomstsida. Flertalet stöd som tidigare redovisats som nedsättning av skatter överfördes till inkomsttyp 8100 Utgifter som ges som skattekrediteringar. Dessa stöd har därefter antingen flyttats över till utgiftssidan eller fasats ut.

I regeringens budgetförslag har jämställdhetsbonusen överförd till budgetens utgiftssida 2012. När jämställdhetsbonusen infördes 2008 gjordes en teknisk nedjustering av utgiftstaket för staten i enlighet med det tillvägagångssätt som nu tydligt anges i förarbetena till budgetlagen. I samband med att jämställdhets-

bonusen nu förs över till budgetens utgiftssida föreslår regeringen därför att det görs en teknisk justering (höjning) av utgiftstaket.

Från 1999 och fram till 2006 infördes vissa stödordningar för vilka man av skattetekniska och administrativa skäl använde metoden med att kreditera stödmottagarnas skattekonton i stället för att hantera stöden via skatte-lagstiftningen. Ett exempel är sjöfartsstödet som infördes 2001. I budgetförslaget för 2012 finns det två nedsättningar som utbetalas som krediteringar till skattekonto: sjöfartsstöd (inkomstitel 1281) och nystartsjobb (inkomstitel 1285). Dessa krediteringar är kopplade till nivån på de skatter som arbetsgivaren betalar för sina anställda och är tänkta att vara ett substitut för en skattelättnad och kompensera för enskilda arbetsgivares kostnader för löneskatter.

Sjöfartsstöd lämnas till fysiska och juridiska personer samt till partrederier som har eller har haft sjömän anställda för arbete ombord på svenskregistrerade fartyg som huvudsakligen används i utrikestrafik av betydelse för den svenska utrikeshandeln eller den svenska tjänsteexporten. För sjöfartsstödet motsvarar stödet summan av arbetsgivaravgifter på sjöinkomst samt den preliminärskatt på sjöinkomst som arbetsgivaren betalar.

Nystartsjobb ska gälla för personer som varit arbetslösa, deltagit i ett arbetsmarknadspolitiskt program eller uppburit sjukpenning, sjuk- eller aktivitetsersättning på heltid i mer än ett år. För nystartsjobben motsvarar nedsättningen dubbla arbetsgivaravgiften, utom för personer under 26 år för vilka nedsättningen motsvarar den arbetsgivaravgift som arbetsgivaren skulle ha betalat om personen varit över 26 år.¹⁷⁶

Utöver dessa två åtgärder som görs genom krediteringar finns det ett stort antal skatteinbetalningar som hanteras direkt i skattesystemet och därmed genom skatteinbetalningen för företag och privatpersoner. Detta gäller exempelvis nedsättningar av punktskatter såsom energi- och koldioxidskatt. De övriga skatte-

¹⁷⁶ För ungdomar under 26 år som kvalificerat sig för nystartsjobb genom att ha varit sjukskrivna eller haft aktivitetsersättning motsvarar nedsättningen den arbetsgivaravgift som arbetsgivaren skulle ha betalat om personen var 26 år eller över plus den arbetsgivaravgift som arbetsgivaren faktiskt betalar. Detta är dock en väldigt liten grupp inom nystartsjobben, ca 850 av totalt 45 400 personer med nystartsjobb i april 2011.

nedsättningarna som berör socialavgifter är regional nedsättning av arbetsgivaravgifter och egenavgifter, nedsättning av arbetsgivaravgifter och egenavgifter för ungdomar samt generell nedsättning av egenavgifter.

Detta och andra slag av särregler i skattelagstiftningen redovisas, liksom de nu behandlade krediteringarna, årligen som skatteutgifter i den skrivelse som lämnas i anslutning till den ekonomiska vårpropositionen.

Regeringen gör bedömningen att de två åtgärderna sjöfartsstöd och nystartsjobb även fortsättningsvis bör redovisas på budgetens

inkomstsida på motsvarande sätt som de skattenedsättningar som hanteras direkt i skattesystemet. Skälen till detta är att dessa två åtgärder har en bakgrund i skattesystemet och vissa bestämda skatter samt att konstruktionen med kreditering av skattekontot valts som ett substitut för en skattenedsättning på grund av skattetekniska och administrativa skäl. Dessa åtgärder får därmed anses ha en sådan anknytning till skattesystemet att det motiverar att de redovisas på budgetens inkomstsida utan att det krävs en teknisk justering av utgiftstaket.

Bilaga 1

Specifikation av budgetens utgifter och inkomster 2012

Bilaga 1

Specifikation av budgetens utgifter och inkomster 2012

Innehållsförteckning

1	Specifikation av budgetens utgifter för 2012.....	5
2	Specifikation för budgetens inkomster för 2012.....	20

1 Specifikation av budgetens utgifter för 2012

I det följande sammanställs budgetens anslag för 2012. Anslagen är fördelade på utgiftsområden. Samtliga anslag är ramanslag.

		1000-tal kronor
1	Rikets styrelse	11 808 950
1	Statschefen	123 501
1	Kungliga hov- och slottsstaten	123 501
2	Riksdagen samt JO m.m.	1 663 666
1	Riksdagens ledamöter och partier m.m.	815 269
2	Riksdagens förvaltningsanslag	678 582
3	Riksdagens fastighetsanslag	90 000
4	Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen	79 815
3	Sametinget	34 693
1	Sametinget	34 693
4	Regeringskansliet m.m.	6 612 238
1	Regeringskansliet m.m.	6 612 238
5	Länsstyrelserna	2 357 432
1	Länsstyrelserna m.m.	2 357 432
6	Demokratipolitik	297 867
1	Allmänna val och demokrati	35 340
2	Justitiekanslern	34 488
3	Datainspektionen	37 393
4	Svensk författningssamling	1 200
5	Valmyndigheten	18 246
6	Stöd till politiska partier	171 200

		1000-tal kronor
7	Nationella minoriteter	101 417
1	Åtgärder för nationella minoriteter	89 917
2	Åtgärder för den nationella minoriteten romer	11 500
8	Mediefrågor	599 094
1	Presstödsnämnden	6 543
2	Presstöd	567 119
3	Myndigheten för radio och tv	25 432
9	Sieps samt EU-information	19 042
1	Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information	19 042
2	Samhällsekonomi och finansförvaltning	13 358 542
1	Statskontoret	89 279
2	Kammarkollegiet	64 495
3	Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen	44 933
4	Arbetsgivarpolitiska frågor	2 443
5	Statliga tjänstepensioner m.m.	11 133 000
6	Finanspolitiska rådet	8 931
7	Konjunkturinstitutet	55 435
8	Ekonomistyrningsverket	104 684
9	Statistiska centralbyrån	540 797
10	Bidragsfastigheter	344 500
11	Finansinspektionen	306 919
12	Riksgäldskontoret	311 567
13	Bokföringsnämnden	11 349
14	Vissa garanti- och medlemsavgifter	2 370
15	Riksrevisionen	300 685
16	Finansmarknadsforskning	30 005
17	Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter	7 150
3	Skatt, tull och exekution	10 178 582
1	Skatteverket	6 792 911
2	Kronofogdemyndigheten	1 758 441
3	Tullverket	1 627 230
4	Rättsväsendet	37 870 897
1	Polisorganisationen	20 066 787
2	Säkerhetspolisen	1 047 199
3	Åklagarmyndigheten	1 238 070
4	Ekobrottsmyndigheten	438 206
5	Sveriges Domstolar	4 899 954
6	Kriminalvården	7 529 804
7	Brottsförebyggande rådet	69 240
8	Rättsmedicinalverket	327 858

		1000-tal kronor
9	Gentekniknämnden	4 351
10	Brottsoffermyndigheten	34 045
11	Ersättning för skador på grund av brott	89 474
12	Rättsliga biträden m.m.	2 025 657
13	Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	37 163
14	Avgifter till vissa internationella sammanslutningar	18 674
15	Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete	21 157
16	Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden	16 758
17	Domarnämnden	6 500
5	Internationell samverkan	2 023 930
1	Avgifter till internationella organisationer	1 448 054
2	Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet	135 645
3	Nordiskt samarbete	15 995
4	Ekonomiskt bistånd till enskilda utomlands samt diverse kostnader för rättsväsendet	3 826
5	Inspektionen för strategiska produkter	29 291
6	Forskning, utredningar och andra insatser rörande säkerhetspolitik och nedrustning	55 626
7	Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI)	24 094
8	Bidrag till Utrikespolitiska institutet (UI)	13 997
9	Svenska institutet	94 212
10	Information om Sverige i utlandet	14 475
11	Samarbete inom Östersjöregionen	188 715
6	Försvaret och samhällets krisberedskap	45 578 001
1	Försvaret	41 631 721
1	Förbandsverksamhet och beredskap	21 775 514
2	Fredsfrämjande förbandsinsatser	2 286 985
3	Anskaffning av materiel och anläggningar	8 961 634
4	Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar	6 526 369
5	Forskning och teknikutveckling	731 539
6	Totalförsvarets rekryteringsmyndighet	27 924
7	Officersutbildning m.m.	232 564
8	Försvarets radioanstalt	746 585
9	Totalförsvarets forskningsinstitut	163 614
10	Nämnder m.m.	5 801
11	Internationella materielsamarbeten, industrifrågor m.m.	77 771
12	Försvarexportmyndigheten	75 860
13	Försvarsunderrättelsesdomstolen	7 449
14	Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten	12 112
2	Samhällets krisberedskap	3 551 765
1	Kustbevakningen	999 473
2	Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	39 850
3	Ersättning för räddningstjänst m.m.	21 080

		1000-tal kronor
4	Krisberedskap	1 110 761
5	Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet	100 000
6	Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal	193 671
7	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 044 528
8	Statens haverikommission	42 402
3	Strålsäkerhet	343 419
1	Strålsäkerhetsmyndigheten	343 419
4	Elsäkerhet	51 096
1	Elsäkerhetsverket	51 096
7	Internationellt bistånd	30 263 823
1	Internationellt utvecklingssamarbete	28 952 160
1	Bistandsverksamhet	27 869 770
2	Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)	945 780
3	Nordiska Afrikainstitutet	15 506
4	Folke Bernadotteakademin	58 218
5	Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete	40 000
6	Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete	22 886
2	Reformsamarbete i Östeuropa	1 311 663
1	Reformsamarbete i Östeuropa	1 311 663
8	Migration	9 067 976
1	Migrationsverket	2 499 473
2	Ersättningar och bostadskostnader	3 977 963
3	Migrationspolitiska åtgärder	415 897
4	Domstolsprövning i utlänningsärenden	504 832
5	Kostnader vid domstolsprövning i utlänningsärenden	158 800
6	Offentligt biträde i utlänningsärenden	210 255
7	Utresor för avvisade och utvisade	294 202
8	Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	156 554
9	Ramöverenskommelse om migrationspolitik	850 000
9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	60 078 114
1	Hälso- och sjukvårdspolitik	32 560 702
1	Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd	10 000
2	Statens beredning för medicinsk utvärdering	56 702
3	Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket	112 565
4	Tandvårdsförmåner m.m.	5 454 300
5	Bidrag för läkemedelsförmånerna	22 550 000
6	Bidrag till folkhälsa och sjukvård	1 711 923

		1000-tal kronor
7	Sjukvård i internationella förhållanden	583 692
8	Bidrag till psykiatri	867 330
9	Prestationsbunden vårdgaranti	1 000 000
10	Bidrag för mänskliga vävnader och celler	74 000
11	Läkemedelsverket	113 190
12	Myndigheten för vårdanalys	27 000
2 Folkhälsopolitik		936 348
1	Statens folkhälsoinstitut	136 650
2	Smittskyddsinstitutet	215 643
3	Alkoholsortimentsnämnden	224
4	Bidrag till Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap	20 035
5	Bidrag till WHO	34 665
6	Åtgärder avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak, samt spel	298 629
7	Insatser mot hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar	145 502
8	Insatser för vaccinberedskap	85 000
3 Funktionshinderspolitik		203 316
1	Myndigheten för handikappolitisk samordning	20 574
2	Bidrag till handikapporganisationer	182 742
4 Politik för sociala tjänster		24 917 372
1	Personligt ombud	104 460
2	Vissa statsbidrag inom funktionshindersområdet	353 326
3	Bilstöd till personer med funktionsnedsättning	256 000
4	Kostnader för statlig assistansersättning	21 044 000
5	Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken	1 950 930
6	Statens institutionsstyrelse	847 775
7	Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.	360 881
5 Barnrättspolitik		67 243
1	Barnombudsmannen	21 030
2	Myndigheten för internationella adoptionsfrågor	14 752
3	Insatser för att förverkliga konventionen om barnets rättigheter i Sverige	31 461
6 Forskningspolitik		439 724
1	Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap: Förvaltning	25 564
2	Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap: Forskning	414 160
7 Socialstyrelsen		953 409
1	Socialstyrelsen	953 409
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp		93 352 610
1 Ersättning vid sjukdom och handikapp		85 655 183
1	Sjukpenning och rehabilitering m.m.	22 619 000
2	Aktivitets- och sjukersättningar m.m.	54 325 183
3	Handikappersättningar	1 266 000

		1000-tal kronor
4	Arbetsskadeersättningar m.m.	3 957 000
5	Ersättning för kroppsskador	46 500
6	Bidrag för arbetet med sjukskrivningar inom hälso- och sjukvård	1 000 000
7	Bidrag för sjukskrivningsprocessen	2 441 500
2	Myndigheter	7 697 427
1	Försäkringskassan	7 632 474
2	Inspektionen för socialförsäringen	64 953
11	Ekonomisk trygghet vid ålderdom	41 059 712
1	Ersättning vid ålderdom	40 532 000
1	Garantipension till ålderspension	18 063 000
2	Efterlevandepensioner till vuxna	14 280 000
3	Bostadstillägg till pensionärer	7 643 000
4	Äldreförsörjningsstöd	546 000
2	Myndigheter	527 712
1	Pensionsmyndigheten	527 712
12	Ekonomisk trygghet för familjer och barn	76 717 258
1	Allmänna barnbidrag	24 486 000
2	Föräldraförsäkring	35 464 174
3	Underhållsstöd	1 982 900
4	Bidrag till kostnader för internationella adoptioner	35 784
5	Barnpension och efterlevandestöd	913 000
6	Vårdbidrag för funktionshindrade barn	2 891 400
7	Pensionsrätt för barnår	6 327 000
8	Bostadsbidrag	4 617 000
13	Integration och jämställdhet	8 373 853
1	Integration	8 011 841
1	Integrationsåtgärder	130 905
2	Kommunersättningar vid flyktingmottagande	4 755 417
3	Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	997 000
4	Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare	900 000
5	Hemutrustningslån	1 208 519
6	Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare	20 000
2	Diskriminering	122 773
1	Diskrimineringsombudsmannen	94 455
2	Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	28 318

		1000-tal kronor
3	Jämställdhet	239 239
1	Särskilda jämställdhetsåtgärder	239 239
14	Arbetsmarknad och arbetsliv	70 475 708
1	Arbetsmarknad	69 750 468
1	Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	7 185 502
2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	34 521 815
3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	8 297 981
4	Lönebidrag och Samhall m.m.	16 749 761
5	Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	109 333
6	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007-2013	1 537 000
7	Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	31 616
8	Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	56 138
9	Bidrag till administration av grundbeloppet	53 019
10	Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8 303
11	Bidrag till lönegarantiersättning	1 200 000
2	Arbetsliv	725 240
1	Arbetsmiljöverket	605 609
2	Arbetsdomstolen	30 230
3	Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar	93
4	Internationella arbetsorganisationen (ILO)	32 622
5	Medlingsinstitutet	56 686
15	Studiestöd	22 183 822
1	Studiehjälp m.m.	3 665 092
2	Studiemedel m.m.	13 779 499
3	Studiemedelsräntor m.m.	4 308 454
4	Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk	61 150
5	Bidrag till vissa studiesociala ändamål	30 500
6	Centrala studiestödsnämnden m.m.	326 938
7	Överklagandenämnden för studiestöd	12 189
16	Utbildning och universitetsforskning	54 476 283
1	Barn-, ungdoms- och vuxenutbildning	9 924 956
1	Statens skolverk	375 996
2	Statens skolinspektion	350 957
3	Specialpedagogiska skolmyndigheten	689 471
4	Sameskolstyrelsen	26 964
5	Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	856 676
6	Särskilda insatser inom skolområdet	443 267
7	Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.	3 660 000
8	Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.	141 453
9	Bidrag till svensk undervisning i utlandet	102 340

		1000-tal kronor
10	Fortbildning av lärare och förskolepersonal	502 500
11	Förstärkning av basfärdigheter	250 000
12	Bidrag till vissa studier	15 525
13	Myndigheten för yrkeshögskolan	101 884
14	Utveckling av vuxenutbildning m.m.	8 856
15	Statligt stöd till vuxenutbildning	2 251 849
16	Bidrag till vissa handikappåtgärder inom utbildningsområdet m.m.	147 218
<hr/>		
2	Universitet och högskolor	37 920 960
1	Högskoleverket	176 984
2	Verket för högskoleservice	22 166
3	Uppsala universitet: Grundutbildning	1 336 387
4	Uppsala universitet: Forskning och forskarutbildning	1 833 236
5	Lunds universitet: Grundutbildning	1 763 735
6	Lunds universitet: Forskning och forskarutbildning	1 886 895
7	Göteborgs universitet: Grundutbildning	1 788 883
8	Göteborgs universitet: Forskning och forskarutbildning	1 362 281
9	Stockholms universitet: Grundutbildning	1 536 397
10	Stockholms universitet: Forskning och forskarutbildning	1 430 122
11	Umeå universitet: Grundutbildning	1 197 086
12	Umeå universitet: Forskning och forskarutbildning	986 957
13	Linköpings universitet: Grundutbildning	1 318 889
14	Linköpings universitet: Forskning och forskarutbildning	742 912
15	Karolinska institutet: Grundutbildning	589 150
16	Karolinska institutet: Forskning och forskarutbildning	1 307 185
17	Kungl. Tekniska högskolan: Grundutbildning	1 036 512
18	Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och forskarutbildning	1 106 317
19	Luleå tekniska universitet: Grundutbildning	608 676
20	Luleå tekniska universitet: Forskning och forskarutbildning	338 492
21	Karlstads universitet: Grundutbildning	561 762
22	Karlstads universitet: Forskning och forskarutbildning	193 655
23	Linnéuniversitetet: Grundutbildning	945 490
24	Linnéuniversitetet: Forskning och forskarutbildning	274 309
25	Örebro universitet: Grundutbildning	645 704
26	Örebro universitet: Forskning och forskarutbildning	214 871
27	Mittuniversitetet: Grundutbildning	509 725
28	Mittuniversitetet: Forskning och forskarutbildning	197 272
29	Blekinge tekniska högskola: Grundutbildning	269 544
30	Blekinge tekniska högskola: Forskning och forskarutbildning	82 504
31	Malmö högskola: Grundutbildning	791 745
32	Malmö högskola: Forskning och forskarutbildning	104 104
33	Mälardalens högskola: Grundutbildning	566 493
34	Mälardalens högskola: Forskning och forskarutbildning	77 864
35	Dans- och cirkushögskolan: Grundutbildning	51 959
36	Dans- och cirkushögskolan: Konstnärlig forskning och konstnärligt utvecklingsarbete	5 605
37	Stockholms dramatiska högskola: Grundutbildning	111 396
38	Stockholms dramatiska högskola: Konstnärlig forskning och konstnärligt utvecklingsarbete	10 580

		1000-tal kronor
39	Gymnastik- och idrottshögskolan: Grundutbildning	87 623
40	Gymnastik- och idrottshögskolan: Forskning och forskarutbildning	25 180
41	Högskolan i Borås: Grundutbildning	430 688
42	Högskolan i Borås: Forskning och forskarutbildning	53 347
43	Högskolan Dalarna: Grundutbildning	393 184
44	Högskolan Dalarna: Forskning och forskarutbildning	53 531
45	Högskolan på Gotland: Grundutbildning	125 743
46	Högskolan på Gotland: Forskning och forskarutbildning	20 426
47	Högskolan i Gävle: Grundutbildning	411 805
48	Högskolan i Gävle: Forskning och forskarutbildning	82 347
49	Högskolan i Halmstad: Grundutbildning	349 306
50	Högskolan i Halmstad: Forskning och forskarutbildning	52 564
51	Högskolan Kristianstad: Grundutbildning	341 018
52	Högskolan i Kristianstad: Forskning och forskarutbildning	45 777
53	Högskolan i Skövde: Grundutbildning	306 704
54	Högskolan i Skövde: Forskning och forskarutbildning	38 781
55	Högskolan Väst: Grundutbildning	312 518
56	Högskolan Väst: Forskning och forskarutbildning	38 778
57	Konstfack: Grundutbildning	144 194
58	Konstfack: Konstnärlig forskning och konstnärligt utvecklingsarbete	7 514
59	Kungl. Konsthögskolan: Grundutbildning	58 956
60	Kungl. Konsthögskolan: Konstnärlig forskning och konstnärligt utvecklingsarbete	4 301
61	Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Grundutbildning	118 592
62	Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Konstnärlig forskning och konstnärligt utvecklingsarbete	7 604
63	Operahögskolan i Stockholm: Grundutbildning	17 288
64	Operahögskolan i Stockholm: Konstnärlig forskning och konstnärligt utvecklingsarbete	4 782
65	Södertörns högskola: Grundutbildning	350 043
66	Södertörns högskola: Forskning och forskarutbildning	39 934
67	Försvarshögskolan: Grundutbildning	22 922
68	Försvarshögskolan: Forskning och forskarutbildning	8 517
69	Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet m.m.	2 762 568
70	Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.	637 392
71	Särskilda åtaganden för universitet och högskolor	358 749
72	Ersättningar för klinisk utbildning och forskning	2 224 440
3	Forskning	6 520 596
1	Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation	4 654 292
2	Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer	260 061
3	Vetenskapsrådet: Förvaltning	117 031
4	Rymdforskning och rymdverksamhet	270 177
5	Rymdstyrelsen: Förvaltning	25 830
6	Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer	551 309
7	Institutet för rymdfysik	48 272
8	Kungl. biblioteket	331 542
9	Polarforskningssekretariatet	37 378

		1000-tal kronor
10	Sunet	43 291
11	Centrala etikprövningsnämnden	9 131
12	Regionala etikprövningsnämnder	39 847
13	Särskilda utgifter för forskningsändamål	132 435
4	Vissa gemensamma ändamål	109 771
1	Internationella programkontoret för utbildningsområdet	58 124
2	Unesco m.m.: Avgifter till internationella organisationer	30 886
3	Kostnader för Svenska Unescorådet	8 551
4	Utvecklingsarbete m.m. inom områdena utbildning och forskning	12 210
17	Kultur, medier, trossamfund och fritid	12 299 705
1	Kulturområdesövergripande verksamhet	1 738 596
1	Statens kulturråd	48 305
2	Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	204 720
3	Skapande skola	151 624
4	Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	36 314
5	Stöd till icke-statliga kulturlokaler	9 898
6	Bidrag till regional kulturverksamhet	1 278 295
7	Myndigheten för kulturanalys	9 440
2	Teater, dans och musik	1 245 299
1	Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen	951 734
2	Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	189 503
3	Statens musikverk	104 062
3	Litteraturen, läsandet och språket	279 540
1	Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	123 682
2	Talboks- och punktskriftsbiblioteket	85 781
3	Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur	16 698
4	Institutet för språk- och folkminnen	53 379
4	Bildkonst, arkitektur, form och design	80 509
1	Statens konstråd	7 855
2	Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	33 100
3	Nämnden för hemslöjdsfrågor	11 355
4	Bidrag till bild- och formområdet	28 199
5	Kulturskaparnas villkor	350 190
1	Konstnärsnämnden	18 236
2	Ersättningar och bidrag till konstnärer	331 954
6	Arkiv	346 188
1	Riksarkivet	346 188

		1000-tal kronor
7	Kulturmiljö	925 375
1	Riksantikvarieämbetet	213 657
2	Bidrag till kulturmiljövård	251 718
3	Kyrkoantikvarisk ersättning	460 000
8	Museer och utställningar	1 325 299
1	Centrala museer: Myndigheter	956 620
2	Centrala museer: Stiftelser	237 388
3	Bidrag till vissa museer	43 157
4	Riksutställningar	44 307
5	Forum för levande historia	43 747
6	Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	80
9	Trossamfund	67 180
1	Nämnden för statligt stöd till trossamfund	6 948
2	Stöd till trossamfund	60 232
10	Film	302 894
1	Filmstöd	302 894
11	Medier	155 337
1	Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland	21 756
2	Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	2 593
3	Avgift till europeiska audiovisuella observatoriet	583
4	Statens medieråd	16 949
5	Stöd till taltidningar	113 456
12	Ungdomspolitik	277 990
1	Ungdomsstyrelsen	27 550
2	Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	250 440
13	Politik för det civila samhället	1 832 921
1	Stöd till idrotten	1 704 851
2	Bidrag till allmänna samlingslokaler	32 164
3	Bidrag för kvinnors organisering	28 163
4	Stöd till friluftorganisationer	27 785
5	Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	15 000
6	Insatser för den ideella sektorn	24 958
14	Folkbildning	3 325 316
1	Bidrag till folkbildningen	3 308 521
2	Bidrag till kontakttolkutbildning	16 795
15	Tillsyn av spelmarknaden	47 071
1	Lotteriinspektionen	47 071

1000-tal kronor

18	Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	1 152 414
1	Bostadsmarknad	178 766
1	Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader	14 886
2	Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	99 500
3	Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	43 970
4	Räntebidrag m.m.	20 410
2	Hållbart samhällsbyggande	780 842
1	Boverket	202 246
2	Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	32 802
3	Statens geotekniska institut	42 435
4	Lantmäteriet	494 752
5	Statens va-nämnd	8 607
3	Konsumentpolitik	192 806
1	Marknadsdomstolen	10 368
2	Konsumentverket	113 112
3	Allmänna reklamationsnämnden	30 406
4	Fastighetsmäklarnämnden	17 087
5	Åtgärder på konsumentområdet	17 459
6	Bidrag till miljömärkning av produkter	4 374
19	Regional tillväxt	3 398 701
1	Regionala tillväxtåtgärder	1 534 837
2	Transportbidrag	448 864
3	Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007-2013	1 415 000
20	Allmän miljö- och naturvård	5 025 102
1	Miljöpolitik	4 438 368
1	Naturvårdsverket	367 682
2	Miljöövervakning m.m.	292 714
3	Åtgärder för värdefull natur	615 535
4	Sanering och återställning av förorenade områden	472 618
5	Miljöforskning	88 063
6	Kemikalieinspektionen	191 028
7	Internationellt miljösamarbete	182 531
8	Supermiljöbilspremie	20 000
9	Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	209 049
10	Klimatanpassning	117 000
11	Inspire	50 000
12	Åtgärder för havs- och vattenmiljö	737 565
13	Insatser för internationella klimatinvesteringar	70 000
14	Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland	53 500
15	Hållbara städer	27 500
16		

		1000-tal kronor
16	Skydd av värdefull natur	751 000
17	Havs- och vattenmyndigheten	192 583
2	Miljöforskning	586 734
1	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader	50 893
2	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	535 841
21	Energi	2 872 519
1	Statens energimyndighet: Förvaltningskostnader	264 117
2	Regionala och lokala insatser för energieffektivisering m.m.	140 000
3	Insatser för uthållig energianvändning	118 673
4	Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft	70 000
5	Energiforskning	1 311 181
6	Ersättning för vissa kostnader vid avveckling av Barsebäcksverket	187 000
7	Planeringsstöd för vindkraft m.m.	15 000
8	Energimarknadsinspektionen: Förvaltningskostnader	96 220
9	Energiteknik	120 000
10	Elberedskap	255 000
11	Energieffektiviseringsprogram	270 000
12	Avgifter till internationella organisationer	25 328
22	Kommunikationer	43 060 712
1	Transportpolitik	42 602 728
1	Väghållning	21 563 948
2	Banhållning	14 730 543
3	Trafikverket	1 458 089
4	Ersättning för sjöräddning, fritidsbåtsändamål m.m.	143 308
5	Ersättning till viss kanaltrafik m.m.	62 284
6	Driftbidrag till icke statliga flygplatser	110 013
7	Trafikavtal	831 000
8	Viss internationell verksamhet	25 085
9	Statens väg- och transportforskningsinstitut	44 135
10	Från EU-budgeten finansierade stöd till Transeuropeiska nätverk	348 500
11	Trängselskatt i Stockholm	1 239 885
12	Transportstyrelsen	1 984 773
13	Trafikanalys	61 165
2	Politiken för informationssamhället	457 984
1	Post- och telestyrelsen: Förvaltningskostnader för vissa myndighetsavgifter	20 583
2	Ersättning för särskilda tjänster till funktionshindrade	147 078
3	Grundläggande betaltjänster	37 000
4	Informationsteknik: Telekommunikation m.m.	40 010

		1000-tal kronor
5	Driftsäker och tillgänglig elektronisk kommunikation	185 000
6	Gemensamma e-förvaltningsprojekt av strategisk betydelse	28 313
23	Areella näringar, landsbygd och livsmedel	17 732 511
1	Skogsstyrelsen	371 621
2	Insatser för skogsbruket	234 737
3	Internationellt skogssamarbete	1 397
4	Statens veterinärmedicinska anstalt	112 047
5	Bidrag till veterinär fältverksamhet	105 966
6	Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	12 933
7	Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	127 349
8	Ersättningar för viltskador m.m.	47 778
9	Statens jordbruksverk	496 588
10	Bekämpande av växtsjukdomar	5 000
11	Gårdsstöd och djurbidrag m.m.	6 583 000
12	Intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter	322 097
13	Finansiella korrigeringar m.m.	410 472
14	Strukturstöd till fisket m.m.	18 482
15	Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.	66 263
16	Livsmedelsverket	287 794
17	Livsmedelsstatistik	23 587
18	Jordbruks- och livsmedelsstatistik finansierad från EU-budgeten	7 356
19	Konkurrenskraftig livsmedelssektor	88 660
20	Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	41 866
21	Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	3 123 451
22	Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	2 985 447
23	Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	30 330
24	Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	2 616
25	Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.	1 029
26	Främjande av rennäringen m.m.	107 915
27	Sveriges lantbruksuniversitet	1 632 269
28	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	483 284
29	Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	1 177
24	Näringsliv	6 011 914
1	Näringspolitik	5 553 421
1	Verket för innovationssystem: Förvaltningskostnader	169 341
2	Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling	2 018 458
3	Institutens strategiska kompetensmedel m.m.	472 941
4	Tillväxtverket	367 312
5	Näringslivsutveckling m.m.	649 022
6	Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser	79 621
7	Turistfrämjande	140 035

		1000-tal kronor
8	Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.	217 194
9	Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning	5 746
10	Sveriges geologiska undersökning: Miljösäkring av oljelagringsanläggningar, m.m.	8 571
11	Patentbesvärsträtten	18 547
12	Bolagsverket: Finansiering av likvidatorer	7 952
13	Bidrag till terminologisk verksamhet	4 244
14	Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien	8 327
15	Konkurrensverket	132 754
16	Konkurrensforskning	13 516
17	Medel till AB Göta kanalbolag för upprustning och drift av kanalen	26 510
18	Kostnader för omstrukturering och genomlysning av statligt ägda företag m.m.	41 550
19	Kapitalinsatser i statliga bolag	1 001 000
20	Avgifter till vissa internationella organisationer	17 780
21	Finansiering av rättegångskostnader	18 000
22	Bidrag till kommersialisering av kunskap och innovation m m.	135 000
2	Utrikeshandel, handels- och investeringsfrämjande	458 493
1	Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet	22 997
2	Kommerskollegium	80 651
3	Exportfrämjande verksamhet	245 889
4	Investeringsfrämjande	56 920
5	Avgifter till internationella handelsorganisationer	21 317
6	Bidrag till standardiseringen	30 719
25	Allmänna bidrag till kommuner	85 075 085
1	Kommunalekonomisk utjämning	81 975 063
2	Statligt utjämningsbidrag för LSS-kostnader	3 093 472
3	Bidrag till organisationer inom det kommunalekonomiska området	6 550
26	Statsskuldräntor m.m.	21 870 000
1	Räntor på statsskulden	21 700 000
2	Oförutsedda utgifter	10 000
3	Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning	160 000
27	Avgiften till Europeiska unionen	31 291 127
1	Avgiften till Europeiska unionen	31 291 127
SUMMA ANSLAG		816 657 851

2 Specifikation för budgetens inkomster för 2012

I det följande beräknas budgetens inkomster för 2012. Inkomsterna är fördelade på inkomsttyper och inkomstitlar.

		1000-tal kronor
Skatt på arbete		927 996 078
1100	Direkta skatter på arbete	503 126 692
<i>1110</i>	<i>Inkomstskatter</i>	<i>597 419 339</i>
1111	Statlig inkomstskatt	44 441 933
1115	Kommunal inkomstskatt	552 977 406
<i>1120</i>	<i>Allmän pensionsavgift</i>	<i>96 411 846</i>
1121	Allmän pensionsavgift	96 411 846
<i>1130</i>	<i>Artistskatt</i>	<i>93 492</i>
1131	Artistskatt	93 492
<i>1140</i>	<i>Skattereduktioner</i>	<i>-190 797 985</i>
1141	Allmän pensionsavgift	-96 379 060
1144	Fastighetsavgift	-127 490
1149	Bredband	0
1151	Sjöinkomst	-72 399
1152	Stormskador	0
1153	Jobbskatteavdrag	-82 106 040
1154	HUS-avdrag	-11 852 996
1155	Gåvor till ideell verksamhet	-260 000
1200	Indirekta skatter på arbete	424 869 386
<i>1210</i>	<i>Arbetsgivaravgifter</i>	<i>435 686 532</i>

		1000-tal kronor
1211	Sjukförsäkringsavgift	64 423 890
1212	Föräldraförsäkringsavgift	28 233 577
1213	Arbets-skadeavgift	8 726 742
1214	Ålderspensionsavgift	142 980 410
1215	Efterlevandepensionsavgift	15 015 130
1216	Arbetsmarknadsavgift	36 794 968
1217	Allmän löneavgift	118 452 689
1218	Ofördelade avgifter	0
1219	Nedsatta avgifter	21 059 126
<hr/>		
1240	<i>Egenavgifter</i>	<i>13 398 617</i>
1241	Sjukförsäkringsavgift	1 045 485
1242	Föräldraförsäkringsavgift	958 606
1243	Arbets-skadeavgift	296 193
1244	Ålderspensionsavgift, netto	5 004 393
1245	Efterlevandepensionsavgift	509 385
1246	Arbetsmarknadsavgift	-219 953
1247	Allmän löneavgift	4 022 063
1248	Ofördelade avgifter	0
1249	Nedsatta avgifter	1 782 445
<hr/>		
1260	<i>Avgifter till premiepensionssystemet</i>	<i>-29 555 660</i>
1261	Avgifter till premiepensionssystemet	-29 555 660
<hr/>		
1270	<i>Särskild löneskatt</i>	<i>35 601 752</i>
1271	Pensionskostnader, företag	28 979 546
1272	Pensionskostnader, staten	3 396 825
1273	Förvärvsinkomster	2 135 600
1274	Egenföretagare	1 089 781
1275	Övrigt	0
<hr/>		
1280	<i>Nedsättningar</i>	<i>-31 560 133</i>
1281	Sjöfartsstöd	-1 929 562
1282	Arbetsgivaravgifter	-21 059 126
1283	Egenavgifter, generell nedsättning	-1 690 310
1284	Egenavgifter, regional nedsättning	-92 135
1285	Nystartjobb	-6 789 000
<hr/>		
1290	<i>Tjänstegruppliv</i>	<i>1 298 278</i>
1291	Tjänstegruppliv	1 298 278
<hr/>		
1300	Skatt på kapital	192 535 897
<hr/>		
1310	<i>Skatt på kapital, hushåll</i>	<i>31 416 263</i>
1311	Skatt på kapital	54 158 423

1000-tal kronor

1312	Skattereduktion kapital	-22 872 494
1313	Expansionsmedelsskatt	130 428
1314	Skattereduktion riskkapital	0
1320	Skatt på företagsvinster	109 509 867
1321	Skatt på företagsvinster	109 509 867
1322	Skattereduktioner	0
1330	Kupongskatt	3 996 518
1331	Kupongskatt	3 996 518
1340	Avkastningsskatt	10 207 424
1341	Avkastningsskatt, hushåll	275 700
1342	Avkastningsskatt, företag	9 627 479
1343	Avkastningsskatt på individuellt pensionssparande	304 245
1350	Fastighetsskatt	28 209 755
1351	Fastighetsskatt, hushåll	769 622
1352	Fastighetsskatt, företag	12 063 915
1353	Kommunal fastighetsavgift, hushåll	12 215 097
1354	Kommunal fastighetsavgift, företag	3 161 121
1360	Stämpelskatt	9 196 070
1361	Stämpelskatt	9 196 070
1380	Arvsskatt	0
1381	Arvsskatt	0
1400	Skatt på konsumtion och insatsvaror	456 370 553
1410	Mervärdesskatt	335 806 142
1411	Mervärdesskatt	335 806 142
1412	Skattelättnad för vissa byggtjänster	0
1420	Skatt på alkohol och tobak	24 086 049
1421	Skatt på tobak	11 934 693
1422	Skatt på etylalkohol	4 237 549
1423	Skatt på vin	4 509 693
1424	Skatt på mellanklassprodukter	184 469
1425	Skatt på öl	3 219 398
1426	Privatinförsel av alkohol och tobak	247

1000-tal kronor

1430-1450	Skatt på energi och miljö	73 207 655
1430	<i>Energiskatt</i>	41 555 571
1431	Skatt på elektrisk kraft	20 624 845
1432	Energiskatt bensin	12 327 488
1433	Energiskatt oljeprodukter	8 196 366
1434	Energiskatt övrigt	406 872
1440	<i>Koldioxidskatt</i>	26 683 399
1441	Koldioxidskatt bensin	9 759 290
1442	Koldioxidskatt oljeprodukter	15 891 778
1443	Koldioxidskatt övrigt	1 032 331
1450	<i>Övriga skatter på energi och miljö</i>	4 968 685
1451	Svavelskatt	38 803
1452	Skatt på råttolja	0
1453	Särskild skatt mot försurning	52 153
1454	Skatt på bekämpningsmedel och gödsel	79 297
1455	Skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer	4 234 728
1456	Avfallsskatt	249 262
1457	Avgifter till Kemikalieinspektionen	41 000
1458	Övriga skatter	205 342
1459	Intäkter från EU:s handel med utsläppsrätter	68 100
1470	<i>Skatt på vägtrafik</i>	16 176 122
1471	Fordonsskatt	11 600 208
1472	Vägavgifter	795 129
1473	Trängselskatt	787 611
1474	Skatt på trafikförsäkringspremier	2 993 174
1480	<i>Övriga skatter</i>	7 094 585
1481	Systembolaget AB:s överskott	320 000
1482	Inlevererat överskott från Svenska Spel AB	4 577 000
1483	Skatt på spel	19 340
1484	Lotteriskatt	1 445 177
1485	Lotteriavgifter	26 950
1486	Skatt på annonser och reklam	460 443
1487	Koncessionsavgifter på televisionens område	0
1488	Lokalradioavgifter	136 000
1489	Avgifter avseende Myndigheten för radio och tv	7 675
1491	Avgifter för telekommunikation	102 000
1492	Försäljningsskatt på motorfordon	0
1500	Skatt på import	5 863 010
1511	Tullmedel	5 601 430
1512	Socketavgifter	261 580

1000-tal kronor

1513	Avgifter till EU:s omstruktureringsfond för sockersektorn	0
1600	Restförda och övriga skatter	4 630 762
1610	<i>Restförda skatter</i>	-4 868 507
1611	Restförda skatter, hushåll	-1 643 608
1612	Restförda skatter, företag	-3 224 899
1620	<i>Övriga skatter, hushåll</i>	3 261 686
1621	Omprövningar aktuellt taxeringsår	-12 930
1622	Omprövningar äldre taxeringsår	534 186
1623	Anstånd	553 756
1624	Övriga skatter	1 902 656
1625	Skattetillägg	195 436
1626	Förseningsavgifter	88 582
1630	<i>Övriga skatter företag</i>	766 366
1631	Omprövningar aktuellt taxeringsår	-500 000
1632	Omprövningar äldre taxeringsår	400 000
1633	Anstånd	-1 000 000
1634	Övriga skatter	518 489
1635	Skattetillägg	1 177 555
1636	Förseningsavgifter	170 322
1640	<i>Intäkter som förs till fonder</i>	5 471 217
1641	Insättningsgarantiavgifter	3 699 233
1642	Avgifter till Kärnavfallsfonden	1 032 706
1643	Bilskrotningsavgifter	0
1644	Batteriavgifter	25 131
1645	Kväveoxidavgifter	714 147
Totala skatteintäkter		1 587 396 300
1700	Avgående poster, skatter till EU	-7 413 028
1710	<i>EU-skatter</i>	-7 413 028
1711	EU-skatter	-7 413 028
Offentliga sektorns skatteintäkter		1 579 983 272

1000-tal kronor

1800	Avgående poster, skatter till andra sektorer	-766 864 035
1810	<i>Skatter till andra sektorer</i>	-766 864 035
1811	Kommunala inkomstskatter	-567 963 160
1812	Avgifter till AP-fonder	-198 900 875

Statens skatteintäkter **813 119 237**

1900	Periodiseringar	183 458
1910	<i>Uppbördsförskjutningar</i>	2 946 576
1911	Uppbördsförskjutningar	2 946 576

1920	<i>Betalningsförskjutningar</i>	-1 567 765
1921	Kommuner och landsting	-8 678 611
1922	Ålderspensionssystemet	-431 394
1923	Företag och hushåll	7 513 323
1924	Kyrkosamfund	11 212
1925	EU	17 705

1930	<i>Anstånd</i>	-1 195 353
1931	Anstånd	-1 195 353

1000 Statens skatteinkomster **813 302 695**

2100	Rörelseöverskott	5 659 700
2110	<i>Affärsverkens inlevererade överskott</i>	458 700
2114	Luftfartsverkets inlevererade överskott	11 000
2116	Affärsverket Svenska Kraftnäts inlevererade utdelning och inleverans av motsvarighet till statlig skatt	436 000
2118	Sjöfartsverkets inlevererade överskott	11 700

2120	<i>Övriga myndigheters inlevererade överskott</i>	1 000
2124	Inlevererat överskott av Riksgäldskontorets garantiverksamhet	0
2126	Inlevererat överskott av statsstödd exportkredit	1 000

2130	<i>Riksbankens inlevererade överskott</i>	5 200 000
2131	Riksbankens inlevererade överskott	5 200 000

1000-tal kronor

2200	Överskott av statens fastighetsförvaltning	265 000
2210	<i>Överskott av fastighetsförvaltning</i>	265 000
2215	Inlevererat överskott av statens fastighetsförvaltning	265 000
2300	Ränteinkomster	6 793 586
2320	<i>Räntor på näringslån</i>	-431
2314	Ränteinkomster på lån till fiskerinäringen	302
2316	Ränteinkomster på vattenkraftslån	0
2322	Räntor på övriga näringslån, Kammarkollegiet	-1 049
2323	Räntor på övriga näringslån	6
2324	Ränteinkomster på lokaliseringslån	310
2340	<i>Räntor på studielån</i>	4 615 000
2341	Ränteinkomster på statens lån för universitetsstudier och garantilån för studerande	0
2342	Ränteinkomster på allmänna studielån	60 000
2343	Ränteinkomster på studielån upptagna efter 1988	4 555 000
2390	<i>Övriga ränteinkomster</i>	2 179 017
2391	Ränteinkomster på markförvärv för jordbrukets rationalisering	2
2392	Räntor på intressemedel	0
2394	Övriga ränteinkomster	168 015
2397	Räntor på skattekonto m.m., netto	2 011 000
2400	Inkomster av statens aktier	23 000 000
2410	<i>Inkomster av statens aktier</i>	23 000 000
2411	Inkomster av statens aktier	23 000 000
2500	Offentligrättsliga avgifter	10 614 902
2511	Expeditions- och ansökningsavgifter	768 484
2522	Avgifter för granskning av filmer och videogram	8 217
2525	Finansieringsavgift från arbetslöshetskassor	5 290 000
2526	Utjämningsavgift från arbetslöshetskassor	0
2527	Avgifter för statskontroll av krigsmaterieltillverkning	28 254
2528	Avgifter vid bergsstaten	19 000
2529	Avgifter vid patent- och registreringsväsendet	128 043
2531	Avgifter för registrering i förenings- m.fl. register	2 227
2532	Avgifter vid kronofogdemyndigheterna	1 355 000
2534	Avgifter för i Transportstyrelsen	1 652 620
2535	Avgifter för statliga garantier	0

		1000-tal kronor
2537	Miljöskyddsavgifter	104 380
2539	Täktavgift	21 026
2541	Avgifter vid Tullverket	28 000
2542	Patientavgifter vid tandläkarutbildningen	2 014
2544	Avgifter vid Folkhälsoinstitutet	0
2548	Avgifter för Finansinspektionens verksamhet	345 000
2551	Avgifter från kärnkraftverken	255 000
2552	Övriga offentligt rättsliga avgifter	410 083
2553	Registreringsavgift till Fastighetsmäklarnämnden	16 570
2557	Avgifter vid statens internbank i Riksgäldskontoret	5 888
2558	Avgifter för årlig revision	130 592
2559	Avgifter för etikprövning av forskning	24 589
2561	Efterbevaknings- och tillsynsavgifter	19 915
2600	Försäljningsinkomster	120 000
2624	Inkomster av uppbörd av felparkeringsavgifter	54 000
2625	Utförsäljning av beredskapslager	0
2627	Offentlig lagring, försäljningsintäkter	66 000
2700	Böter m.m.	1 877 000
2711	Restavgifter och dröjsmålsavgifter	97 000
2712	Bötesmedel	1 105 000
2713	Vattenföroreningsavgift m.m.	4 000
2714	Sanktionsavgifter m.m.	645 000
2717	Kontrollavgifter vid särskild skattekontroll	26 000
2800	Övriga inkomster av statens verksamhet	890 000
2811	Övriga inkomster av statens verksamhet	890 000
2000	Inkomster av statens verksamhet	49 220 188
3100	Inkomster av försålda byggnader och maskiner	0
3120	<i>Statliga myndigheters inkomster av försålda byggnader och maskiner</i>	0
3125	Fortifikationsverkets försäljning av fastigheter	0
3200	Övriga inkomster av markförsäljning	0
3211	Övriga inkomster av markförsäljning	0
3300	Övriga inkomster av försåld egendom	15 000 000
3311	Inkomster av statens gruvegendom	0
3312	Övriga inkomster av försåld egendom	15 000 000

		1000-tal kronor
3000	Inkomster av försåld egendom	15 000 000
4100	Återbetalning av näringslån	4 200
4120	<i>Återbetalning av jordbrukslån</i>	2 000
4123	Återbetalning av lån till fiskerinäringen	2 000
4130	<i>Återbetalning av övriga näringslån</i>	2 200
4131	Återbetalning av vattenkraftslån	0
4132	Återbetalning av lån avseende såddfinansiering	0
4136	Återbetalning av övriga näringslån, Kammarkollegiet	1 000
4137	Återbetalning av övriga näringslån, Statens jordbruksverk	100
4138	Återbetalning av tidigare infriade statliga garantier	0
4139	Återbetalning av lokaliseringlån	1 100
4300	Återbetalning av studielån	1 284 305
4311	Återbetalning av statens lån för universitetsstudier	5
4312	Återbetalning av allmänna studielån	300
4313	Återbetalning av studiemedel	1 284 000
4500	Återbetalning av övriga lån:	72 597
4516	Återbetalning av utgivna startlån och bidrag	2
4525	Återbetalning av lån för svenska FN-styrkor	15 000
4526	Återbetalning av övriga lån	57 595
4000	Återbetalning av lån	1 361 102
5100	Avskrivningar och amorteringar	536 000
5120	<i>Avskrivningar på fastigheter</i>	536 000
5121	Amortering på statskapital	536 000
5130	<i>Uppdragsmyndigheters komplementkostnader</i>	0
5131	Uppdragsmyndigheters m.fl. komplementkostnader	0
5200	Statliga pensionsavgifter	10 769 000
5211	Statliga pensionsavgifter	10 769 000
5000	Kalkylmässiga inkomster	11 305 000

		1000-tal kronor
6100	Bidrag från EU:s jordbruksfonder	9 273 143
6110	<i>Bidrag från Europeiska garantifonden för jordbruket</i>	<i>6 133 143</i>
6111	Gårdsstöd	5 470 000
6112	Kompletterande åtgärder perioden 1995–1999	0
6113	Övriga interventioner	480 000
6114	Exportbidrag	500
6115	Djurbidrag	158 043
6116	Offentlig lagring	12 000
6119	Övriga bidrag från Europeiska garantifonden för jordbruket	12 600
6120	<i>Bidrag från EU till landsbygdsutvecklingen</i>	<i>3 140 000</i>
6121	Europeiska utvecklings- och garantifonden - utvecklingssektionen 1995–1999	0
6122	Europeiska utvecklings- och garantifonden - utvecklingssektionen 2000–2006	0
6123	Europeiska utvecklings och garantifonden - garantisektionen 2000–2006	0
6124	Bidrag från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling 2007–2013	3 140 000
6200	Bidrag från EU till fiskenäringen	101 600
6211	Bidrag från Fonden för fiskets utveckling 1995–1999	0
6212	Bidrag från Fonden för fiskets utveckling 2000–2006	0
6213	Bidrag från Europeiska fiskefonden 2007–2013	101 600
6300	Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden	1 390 000
6311	Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden 1995–1999	0
6312	Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden 2000–2006	0
6313	Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden 2007–2013	1 390 000
6400	Bidrag från Europeiska socialfonden	1 351 000
6411	Bidrag från Europeiska socialfonden 1995–1999	0
6412	Bidrag från Europeiska socialfonden 2000–2006	0
6413	Bidrag från Europeiska socialfonden 2007–2013	1 351 000
6500	Bidrag till transeuropeiska nätverk	662 000
6511	Bidrag till transeuropeiska nätverk	662 000

		1000-tal kronor
6900	Övriga bidrag från EU	191 000
6911	Övriga bidrag från EU	154 000
6912	Bidrag till EU:s omstruktureringsfond för sockersektorn	37 000
6000	Bidrag m.m. från EU	12 968 743
7100	Tillkommande skatter	10 412 555
7110	<i>EU-skatter</i>	7 395 324
7111	Momsbaserad EU-avgift	1 550 017
7112	Tullmedel	5 584 516
7113	Jordbrukstullar och sockeravgifter	260 791
7114	Avgifter till EU:s omstruktureringsfond för sockersektorn	0
7120	<i>Kommunala utjämningsavgifter</i>	3 017 231
7121	Utjämningsavgift för LSS-kostnader	3 017 231
7200	Avräkningar	-80 457 256
7210	<i>Intäkter som förs till fonder</i>	-5 471 216
7211	Intäkter som förs till fonder	-5 471 216
7220	<i>Kompensation för mervärdesskatt</i>	-74 986 040
7221	Avräknad mervärdesskatt, statliga myndigheter	-27 655 090
7222	Kompensation för mervärdesskatt, kommuner	-47 330 950
7000	Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-70 044 701
8100	Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	0
8111	Anställningsstöd	0
8112	Stöd till utbildningsvikariat	0
8114	Stöd till bredbandsinstallation	0
8118	Stöd till skyddat arbete hos offentlig arbetsgivare	0
8119	Stöd för utbildning av personal i vård och äldreomsorg	0
8123	Jämställdhetsbonus	0
8000	Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	0

	1000-tal kronor
9000 Löpande redovisade skatter m.m.	0
Summa inkomster	833 113 027

Bilaga 2

Tabellsamling
makroekonomisk
utveckling och offentliga
finanser

Bilaga 2

Tabellsamling makroekonomisk utveckling och offentliga finanser

Innehållsförteckning

Tabeller till avsnitt 5.1 Internationell och finansiell ekonomi	5
Tabeller till avsnitt 5.2 Svensk efterfrågan och 5.3 Produktion och produktivitet i näringslivet.....	6
Tabeller till avsnitt 5.4 Arbetsmarknad	9
Tabeller till avsnitt 5.5 Löner och 5.6 Inflation och svenska räntor	11
Tabeller till avsnitt 8 Utgifter.....	12
Tabeller till avsnitt 9 Den offentliga sektorns finanser, statens budgetsaldo och statsskulden	13

Tabellförteckning

Tabell 1 BNP-tillväxt	5
Tabell 2 Ränte- och valutakursprognos, slutkurs	5
Tabell 3 Ränte- och valutakursprognos, årsgenomsnitt	5
Tabell 4 Försörjningsbalans	6
Tabell 5 Bidrag till tillväxt	6
Tabell 6 Export och import av varor och tjänster samt prisutveckling	6
Tabell 7 Fasta bruttoinvesteringar	7
Tabell 8 Hushållens ekonomi.....	7
Tabell 9 Näringslivets produktion.....	8
Tabell 10 Offentlig produktion	8
Tabell 11 Bytesbalans.....	8
Tabell 12 Bruttonationalinkomst (BNI).....	8
Tabell 13 Arbetsmarknad	9
Tabell 14 Sysselsatta i näringslivet	9
Tabell 15 Sysselsatta i offentliga myndigheter.....	10
Tabell 16 Resursutnyttjande och potentiella variabler	10
Tabell 17 Löneutveckling och inflation.....	11
Tabell 18 Utgiftstak och budgeteringsmarginal	12
Tabell 19 Utgifter per utgiftsområde 2010–2015	12
Tabell 20 Offentliga sektorns finanser	13
Tabell 21 Statens finanser.....	14
Tabell 22 Ålderspensionssystemet.....	14
Tabell 23 Kommunsektorns finanser.....	15
Tabell 24 Strukturellt sparande.....	15

Tabeller till avsnitt 5.1 Internationell och finansiell ekonomi

Tabell 1 BNP-tillväxt
Procentuell förändring. Utfall för 2006–2010, prognos för 2011–2015.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
BNP, USA	2,7	1,9	-0,3	-3,5	3,0	1,6	1,8	2,6	2,7	2,8
BNP, Euroområdet	3,2	2,8	0,4	-4,2	1,8	1,7	1,0	1,4	1,9	2,1

Källor: Eurostat, Bureau of Economic Analysis (BEA) och egna beräkningar.

Tabell 2 Ränte- och valutakursprognos, slutkurs
Värde vid respektive års slut. Utfall för 2006–2010, prognos för 2011–2015.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Reporänta	3,00	4,00	2,00	0,25	1,25	2,00	1,50	2,00	3,00	3,50
6-månadersränta	3,06	4,12	1,58	0,19	1,47	2,00	1,70	3,10	3,40	3,65
5-årsränta	3,69	4,19	2,33	2,62	2,71	2,20	2,40	4,00	4,50	4,50
10-årsränta	3,64	4,32	2,67	3,29	3,20	2,40	3,00	4,20	4,70	4,70
10-årsdiff. SEK-DEM	-0,15	0,07	-0,41	0,06	0,25	-0,10	0,00	0,10	0,10	0,10
6 mån. T-bill (EUR)	3,61	3,97	1,97	0,46	0,57	1,50	1,80	2,60	3,65	3,50
TCW-index	123	126	142	137	124	124	122	120	121	121
EUR/SEK	9,03	9,43	10,83	10,40	9,05	9,20	9,05	8,80	8,80	8,80
USD/SEK	6,84	6,48	8,00	7,14	6,84	6,34	6,46	6,52	6,77	6,77
EUR/USD	1,32	1,46	1,35	1,46	1,32	1,45	1,40	1,35	1,30	1,30

Källor: Riksbanken, Reuters och egna beräkningar.

Tabell 3 Ränte- och valutakursprognos, årsgenomsnitt
Årsgenomsnitt. Utfall för 2006–2010, prognos för 2011–2015.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
6-månadersränta	2,45	3,59	3,81	0,38	0,59	1,90	1,84	2,46	3,26	3,54
5-årsränta	3,52	4,15	3,79	2,51	2,30	2,67	2,31	3,27	4,27	4,50
10-årsränta	3,70	4,18	3,90	3,25	2,89	2,92	2,77	3,65	4,47	4,70
10-årsdiff. SEK-DEM	-0,08	-0,06	-0,10	-0,01	0,11	-0,01	-0,05	0,05	0,10	0,10
6 mån. T-bill (EUR)	3,06	3,97	3,70	0,72	0,46	1,11	1,66	2,23	3,17	3,57
TCW-index	127	125	127	140	129	122	123	121	120	121
EUR/SEK	9,25	9,25	9,62	10,61	9,54	9,05	9,12	8,91	8,80	8,80
USD/SEK	7,37	6,75	6,59	7,64	7,20	6,37	6,41	6,49	6,65	6,77
EUR/USD	1,26	1,37	1,46	1,39	1,33	1,42	1,42	1,37	1,32	1,30

Källor: Riksbanken, Reuters och egna beräkningar.

Tabeller till avsnitt 5.2 Svensk efterfrågan och 5.3 Produktion och produktivitet i näringslivet

Tabell 4 Försörjningsbalans

	Mdkr 2010 ¹	Procentuell förändring i fasta priser. Utfall för 2006–2010, prognos för 2011–2015.									
		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Hushållens konsumtionsutgifter	1 601	2,7	3,7	0,0	-0,4	3,4	1,8	1,6	3,5	4,2	3,8
Offentliga konsumtionsutgifter	898	1,7	0,7	1,0	1,7	2,5	0,8	0,1	0,4	0,6	0,6
Statliga	239	1,3	-0,5	0,0	1,2	4,5	0,4	-0,6	-0,7	-0,6	0,1
Kommunala	659	1,9	1,1	1,4	1,9	1,8	0,9	0,4	0,8	1,0	0,8
Fasta bruttoinvesteringar	591	9,2	8,9	1,4	-16,3	7,1	8,0	5,5	6,7	7,4	5,5
Lagerinvesteringar ²	21	0,2	0,7	-0,5	-1,5	2,1	0,6	-0,9	0,2	-0,1	0,0
Export	1 652	9,0	5,7	1,7	-13,4	11,0	8,2	4,3	5,9	6,9	7,5
Import	1 457	9,0	9,0	3,5	-13,7	12,8	7,1	4,1	6,4	7,0	7,3
BNP	3 306	4,3	3,3	-0,6	-5,3	5,7	4,1	1,3	3,5	3,9	3,7
BNP, kalenderkorrigerad		4,6	3,4	-0,9	-5,2	5,4	4,2	1,6	3,5	4,0	3,5

¹Löpande priser.

²Lagerinvesteringarna är uttryckta som bidrag till BNP-tillväxt (procentenheter) och inte som procentuell volymförändring.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 5 Bidrag till tillväxt

Procentenheter. Utfall för 2006–2010, prognos för 2011–2015.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Hushållens konsumtionsutgifter	1,3	1,7	0,0	-0,2	1,7	0,9	0,8	1,6	2,0	1,8
Offentliga konsumtionsutgifter	0,4	0,2	0,3	0,4	0,7	0,2	0,0	0,1	0,1	0,1
Statliga	0,1	0,0	0,0	0,1	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kommunala	0,4	0,2	0,3	0,4	0,4	0,2	0,1	0,2	0,2	0,1
Fasta bruttoinvesteringar	1,6	1,7	0,3	-3,3	1,3	1,4	1,0	1,3	1,5	1,1
Lagerinvesteringar	0,2	0,7	-0,5	-1,5	2,1	0,6	-0,9	0,2	-0,1	0,0
Export	4,3	2,9	0,9	-7,2	5,3	4,1	2,2	3,2	3,8	4,2
Import	-3,7	-3,9	-1,5	6,4	-5,4	-3,1	-1,9	-3,0	-3,3	-3,6
BNP	4,3	3,3	-0,6	-5,3	5,7	4,1	1,3	3,5	3,9	3,7

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 6 Export och import av varor och tjänster samt prisutveckling

	Mdkr 2010 ¹	Procentuell förändring i fasta priser. Utfall för 2006–2010, prognos för 2011–2015.									
		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Export											
Varuexport	1 151	7,8	3,5	0,6	-17,5	14,5	9,9	3,5	5,5	6,6	7,4
Tjänsteexport	501	12,2	12,1	4,7	-3,4	3,8	4,3	6,1	7,0	7,4	7,5
Total export	1 652	9,0	5,7	1,7	-13,4	11,0	8,2	4,3	5,9	6,9	7,5
Exportpris		3,0	1,9	4,0	0,7	-0,5	-1,6	-0,4	0,4	0,9	0,9
Import											
Varuimport	1 071	9,6	8,7	2,7	-16,2	17,3	7,4	3,3	6,2	6,9	7,5
Tjänsteimport	386	7,4	9,9	5,8	-6,6	1,9	6,2	6,3	6,8	7,2	7,0
Total import	1 457	9,0	9,0	3,5	-13,7	12,8	7,1	4,1	6,4	7,0	7,3
Importpris		3,3	0,6	4,4	0,0	-0,2	-0,2	0,5	1,3	1,3	1,3

¹Löpande priser.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 7 Fasta bruttoinvesteringar

	Mdkr 2010 ¹	Procentuell förändring i fasta priser. Utfall för 2006–2010, prognos för 2011–2015.									
		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Näringslivet ²	377	8,3	10,3	5,1	-19,1	4,7	7,4	8,5	8,6	9,1	5,7
Varuproducenter	156	5,1	11,6	3,0	-18,7	-0,6	10,5	8,7	9,3	9,8	5,7
Industri	71	-2,8	13,6	-0,2	-22,2	-7,5	11,3	7,2	9,0	9,5	6,1
Övriga varuproducenter	84	16,3	9,4	6,8	-14,9	6,3	9,8	10,0	9,5	10,1	5,4
Tjänsteproducenter ²	221	10,8	9,3	6,8	-19,5	8,8	5,1	8,4	8,1	8,5	5,7
Bostäder	108	15,5	8,0	-13,1	-23,3	20,0	14,9	5,8	5,4	6,5	5,7
Offentliga myndigheter	107	6,1	3,8	4,3	4,2	4,4	3,1	-5,7	0,5	1,0	4,5
Staten	53	1,7	-1,0	5,6	8,6	4,6	6,6	-12,8	-5,4	-1,3	8,2
Kommuner	53	10,9	8,8	3,1	-0,1	4,3	-0,3	1,9	5,8	2,8	1,6
Totalt	591	9,2	8,9	1,4	-16,3	7,1	8,0	5,5	6,7	7,4	5,5

¹Löpande priser.²Exklusive bostäder.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 8 Hushållens ekonomi

Hushållens inkomster											
	Mdkr 2010 ¹	Procentuell förändring. Utfall för 2006–2010, prognos för 2011–2015.									
		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Real disponibel inkomst ²		3,8	5,4	3,2	1,6	1,4	3,6	2,4	2,3	2,4	2,1
Prisindex ³		1,2	1,4	3,1	1,9	1,3	1,3	0,8	1,5	1,7	1,9
Nominell disponibel inkomst	1 684	5,1	6,8	6,4	3,5	2,7	5,0	3,1	3,8	4,1	4,0
varav											
Lönesumma ⁴	1 345	5,4	6,9	5,5	0,1	3,0	4,9	3,1	4,1	5,4	5,3
Övriga faktorinkomster	200	6,7	10,1	3,6	-5,3	1,9	3,6	3,4	4,1	5,0	4,8
Räntor och utdelningar, netto ⁵	67	0,9	0,4	0,2	-0,1	0,4	1,0	0,1	0,4	0,4	0,2
Offentliga transfereringar	538	2,0	-1,2	1,9	6,9	-0,4	-0,4	3,7	1,6	1,3	1,1
varav											
Pensioner	283	2,8	4,0	5,5	7,4	0,7	-0,2	5,9	3,4	3,1	2,6
Sjukdom	103	0,0	-1,4	-3,1	-2,3	-6,3	-1,2	-1,6	-2,0	-1,0	0,2
Arbetsmarknad	35	-9,0	-32,5	-20,7	53,5	8,1	-9,6	4,1	-2,9	-10,5	-13,3
Familjer och barn	58	8,7	1,9	2,0	2,1	3,6	3,6	4,6	2,1	2,1	2,3
Studier	14	5,3	-10,0	4,9	9,0	2,8	-0,8	0,9	-2,5	-1,1	-0,2
Övrigt	45	6,1	-0,8	8,0	10,8	-5,5	2,2	1,1	1,6	1,7	0,1
Privata transfereringar	70	4,5	6,4	9,0	6,3	10,6	2,7	4,8	3,9	3,4	3,4
Skatter och avgifter	536	5,1	1,1	-0,3	-5,0	1,8	1,0	3,6	3,2	5,6	5,0

Hushållens sparande

	Mdkr 2010 ¹	Andel av disponibel inkomst									
		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Eget sparande	84	0,4	2,0	5,0	6,9	5,0	6,6	7,3	6,2	4,5	2,9
Nettosparande i avtalspensioner (inklusive pps)	109	6,7	7,5	7,0	6,8	6,5	6,3	6,1	6,2	6,3	6,4
Total sparkvot ⁶	193	6,6	8,8	11,2	12,9	10,8	12,1	12,6	11,6	10,2	8,8
Finansiellt sparande	148	3,2	5,3	8,6	11,6	8,8	10,3	10,9	10,0	8,5	7,2

¹Löpande priser.²Hushållens reala disponibla inkomst beräknas genom att den nominella inkomsten deflateras med implicitprisindex för hushållens konsumtionsutgifter.³Implicitprisindex för hushållens konsumtionsutgifter.⁴Lönesumman motsvarar antalet arbetade timmar multiplicerat med timlön.⁵Vid räntor och utdelningar anges nettobidraget i procentuell volymförändring.⁶Total sparkvot = nettosparande inklusive sparande i avtalspensioner (inklusive premiepensionssparande)/(disponibel inkomst + nettosparande i avtalspensioner (inkl. PPS)).

Anm.: Skillnaden mellan begreppen nettosparande och finansiellt sparande är framför allt att kapitalförslitning på hushållens kapitalstock utgör en avdragspost vid beräkning av nettosparandet, medan investeringsutgifter är en avdragspost vid beräkning av det finansiella sparandet. Om nettoinvesteringarna överstiger kapitalförslitningen blir det finansiella sparandet lägre än nettosparandet.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 9 Näringslivets produktion

	Mdkr 2010 ¹	Procentuell förändring i fasta priser. Utfall för 2006–2010, prognos för 2011–2015.									
		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Varuproducenter	821	4,5	4,6	-4,9	-12,9	13,0	7,3	1,5	5,1	5,4	4,6
Industri	504	6,5	3,7	-5,5	-18,0	16,5	10,5	1,8	6,6	7,0	5,8
Byggverksamhet	158	5,4	6,0	-5,8	-5,5	8,9	5,2	1,6	3,1	3,2	3,2
Tjänsteproducenter	1 437	6,4	4,1	2,1	-4,4	4,9	4,3	1,0	3,9	4,5	4,3
exkl. finans- och fastighetsverksamhet	1 066	6,8	5,5	1,7	-5,3	6,9	5,0	1,1	4,4	5,2	5,0
Näringslivet totalt	2 257	5,7	4,3	-0,6	-7,5	7,6	5,4	1,2	4,3	4,8	4,4

¹ Löpande priser.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 10 Offentlig produktion

	Mdkr 2010 ¹	Procentuell förändring i fasta priser. Utfall för 2006–2010, prognos för 2011–2015.									
		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Kommunal produktion	426	-0,7	0,2	0,2	1,0	-1,5	1,2	0,0	0,4	0,4	0,8
Statlig produktion	155	0,2	-0,3	0,2	0,2	3,4	0,5	0,5	0,4	0,3	0,8
Total offentlig produktion	581	-0,5	0,0	0,2	0,8	-0,3	1,0	0,1	0,4	0,4	0,8

¹ Löpande priser.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 11 Bytesbalans

Miljarder kronor, löpande priser, om annat ej anges. Utfall för 2006–2010, prognos för 2011–2015.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Handelsbalans	159	120	101	102	79	85	66	40	31	22
<i>procent av BNP</i>	<i>5,4</i>	<i>3,8</i>	<i>3,2</i>	<i>3,3</i>	<i>2,4</i>	<i>2,5</i>	<i>1,9</i>	<i>1,1</i>	<i>0,8</i>	<i>0,5</i>
Tjänstebalans	71	106	110	103	115	117	131	147	161	178
Faktorinkomster	55	96	112	52	57	53	63	69	59	58
Löpande transfereringar	-37	-33	-42	-39	-45	-40	-42	-44	-47	-49
Bytesbalans	248	289	281	218	207	215	218	212	204	209
<i>procent av BNP</i>	<i>8,4</i>	<i>9,2</i>	<i>8,8</i>	<i>7,0</i>	<i>6,3</i>	<i>6,2</i>	<i>6,2</i>	<i>5,8</i>	<i>5,3</i>	<i>5,1</i>
Kapitaltransfereringar	-20	-3	-5	-4	-4	-5	-6	-6	-6	-6
Finansiellt sparande	228	286	276	214	204	210	212	206	198	203
<i>procent av BNP</i>	<i>7,8</i>	<i>9,2</i>	<i>8,6</i>	<i>6,9</i>	<i>6,2</i>	<i>6,1</i>	<i>6,0</i>	<i>5,6</i>	<i>5,1</i>	<i>5,0</i>
Bytesförhållande										
<i>procentuell utveckling</i>	<i>-0,3</i>	<i>1,4</i>	<i>-0,4</i>	<i>0,6</i>	<i>-0,3</i>	<i>-1,3</i>	<i>-0,9</i>	<i>-0,8</i>	<i>-0,4</i>	<i>-0,5</i>

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 12 Bruttonationalinkomst (BNI)

Miljarder kronor, löpande priser. Utfall för 2006–2010, prognos för 2011–2015.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
BNP	2 944	3 126	3 204	3 089	3 306	3 456	3 515	3 677	3 875	4 077
Primära inkomster netto	38	71	113	56	61	55	64	70	60	59
BNI	2 982	3 197	3 318	3 145	3 367	3 511	3 580	3 747	3 935	4 135

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabeller till avsnitt 5.4 Arbetsmarknad

Tabell 13 Arbetsmarknad

Nyckeltal inom arbetsmarknadsområdet		Procentuell förändring om annat ej anges. Utfall för 2006-2010, prognos för 2011-2015.										
Nivå, tusental om annat ej anges		Procentuell förändring om annat ej anges. Utfall för 2006-2010, prognos för 2011-2015.										
	2010	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
BNP ¹	3 306	4,3	3,3	-0,6	-5,3	5,7	4,1	1,3	3,5	3,9	3,7	
Produktivitet ²	392	3,0	0,2	-1,7	-2,8	3,3	2,9	1,6	2,6	2,2	1,2	
Produktivitet i näringslivet	430	4,3	0,0	-2,9	-4,0	3,8	3,3	1,6	2,9	2,3	1,2	
Arbetade timmar ³	734 635	1,3	3,1	1,2	-2,9	2,5	1,5	-0,7	0,9	1,7	2,5	
Medelarbetstid ⁴	1 616	-0,5	0,6	0,1	-0,9	1,5	-0,6	-0,7	0,5	0,1	0,7	
<i>Kalenderkorrigerat⁵</i>												
BNP ¹		4,6	3,4	-0,9	-5,2	5,4	4,2	1,6	3,5	4,0	3,5	
Produktivitet ²	393	2,7	0,1	-1,4	-3,0	3,6	2,9	1,2	2,6	2,0	1,6	
Produktivitet i näringslivet	431	4,0	-0,2	-2,7	-4,2	4,1	3,3	1,1	2,9	2,1	1,6	
Arbetade timmar ³	731 816	1,9	3,4	0,7	-2,6	1,9	1,5	0,2	0,9	2,0	1,9	
Medelarbetstid ⁴	1 610	0,0	0,9	-0,5	-0,6	0,9	-0,6	0,1	0,6	0,4	0,1	
Sysselsatta	4 546	1,8	2,5	1,2	-2,1	1,1	2,2	0,0	0,4	1,6	1,8	
Sysselsättningsgrad ⁶		65,8	66,7	66,8	64,7	64,7	65,7	65,3	65,3	66,1	67,1	
Arbetskraften	4 962	1,2	1,5	1,2	0,2	1,1	1,2	0,3	0,3	0,4	0,5	
Arbetskraftsdeltagande ⁷		70,8	71,1	71,2	70,6	70,7	71,0	70,9	70,8	70,8	71,0	
Arbetslöshet ⁸	416	7,1	6,1	6,2	8,3	8,4	7,5	7,8	7,7	6,6	5,5	
Deltagare i arbetsmarknads- politiska åtgärder ⁹	219	2,9	2,0	2,1	3,0	4,4	4,5	4,6	4,5	4,0	3,4	
Deltagare i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program vid Arbetsförmedlingen												
		Tusental personer, årsgenomsnitt.										
		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Sysselsatta		56	37	16	9	10	11	15	17	11	10	
I utbildning		82	52	69	118	175	166	167	161	147	120	
Totalt		139	89	85	127	185	177	182	178	157	130	

¹ BNP till marknadspris, fasta priser. Nivå avser miljarder kronor.

² Arbetsproduktivitet mäts som BNP till baspris per arbetad timme.

³ Enligt nationalräkenskaperna, 10 000-tal.

⁴ Avser arbetade timmar per år enligt nationalräkenskaperna dividerat med årsmedeltal för antal sysselsatta i åldersgruppen 15-74 år enligt AKU.

⁵ Konjunkturinstitutets kalenderkorrigering.

⁶ Antal sysselsatta i procent av befolkningen i den aktuella åldersgruppen.

⁷ Antal i arbetskraften i procent av befolkningen i den aktuella åldersgruppen.

⁸ I procent av arbetskraften.

⁹ Personer i nystartsjobb eller konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program vid Arbetsförmedlingen, i procent av arbetskraften.

Källor: Statistiska centralbyrån, Arbetsförmedlingen, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

Tabell 14 Sysselsatta i näringslivet

Utfall för 2006-2010, prognos för 2011-2015.

	Nivå, tusental	Procentuell förändring									
	2010	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Varuproducenter	1 096	0,8	3,0	2,1	-6,6	1,1	2,5	-0,6	-0,5	0,8	1,0
Industri	656	-0,7	2,1	0,2	-9,8	-1,0	2,1	-1,2	-1,3	0,8	0,9
Byggverksamhet	307	6,4	7,6	7,3	-1,2	5,2	4,8	0,8	1,4	1,7	1,9
Tjänsteproducenter	2 038	2,6	4,0	2,4	0,6	2,6	3,2	0,6	1,2	2,9	3,3
exkl. finans- och fastighetsverksamhet	1 870	2,4	4,3	2,4	0,7	2,9	3,3	0,6	1,3	3,1	3,4
Näringslivet totalt	3 135	1,9	3,7	2,3	-2,1	2,0	3,0	0,2	0,6	2,2	2,5

Anm.: Tabellen avser sysselsättning enligt nationalräkenskaperna.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 15 Sysselsatta i offentliga myndigheter

Utfall för 2006–2010, prognos för 2011–2015.

	Nivå, tusental	Procentuell förändring.									
	2010	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Kommunala myndigheter	1 048	1,3	0,2	-1,9	-2,5	-1,6	0,5	0,0	0,1	0,7	0,1
Staten	230	0,4	-1,7	-3,0	-1,0	1,5	0,4	-1,1	-1,0	-0,9	-0,7
Offentliga myndigheter totalt	1 278	1,1	-0,1	-2,1	-2,2	-1,0	0,5	-0,2	-0,1	0,4	-0,1

Anm.: Enligt nationalräkenskaperna (NR). Offentliga myndigheter och kommunala myndigheter är NR-begrepp som skiljer sig från begreppen offentlig sektor respektive kommunal sektor. Skillnaden ligger i att kommunernas så kallade affärsdrivande verksamheter inte omfattas av de förstnämnda begreppen, utan förs till näringslivet i NR:s branschindelade (funktionsindelade) statistik. Detta beror på att affärsverken anses vara marknadsmässiga institutionella enheter. Samma affärsdrivande verksamheter förs dock till offentlig (kommunal) sektor i NR:s sektorindelade statistik, då dess andel av bl.a. finansiellt sparande inte kan särskiljas från resten av kommunerna. Till följd av omfattande bolagiseringar av affärsdrivande verksamheter under senare år, så har skillnaden mellan begreppen i praktiken minskat och är nuförtiden liten.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 16 Resursutnyttjande och potentiella variabler

Resursutnyttjande		Skillnaden mellan faktisk och potentiell nivå i procent av potentiell nivå.									
		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
BNP-gap		1,7	3,2	0,2	-6,8	-3,9	-2,2	-3,6	-2,9	-1,6	-0,9
Produktivitetsgap		2,4	1,7	-0,4	-3,6	-1,3	0,2	-0,2	0,4	0,4	-0,1
Produktivitetsgap i näringslivet		3,2	2,2	-0,5	-4,6	-1,7	0,3	-0,2	0,5	0,5	-0,1
Timgap		-0,7	1,4	0,6	-3,3	-2,6	-2,4	-3,4	-3,3	-2,0	-0,8
Sysselsättningsgap		-0,7	0,8	0,6	-2,6	-2,5	-1,5	-2,4	-2,7	-1,7	-0,6

Potentiella variabler	Nivå, tusental om annat ej anges 2010	Procentuell förändring om annat ej anges, kalenderkorrigerade värden.									
		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Potentiell BNP ¹	3 432	1,9	2,0	2,1	1,9	2,2	2,4	3,0	2,8	2,6	2,7
Potentiell produktivitet ²	398	1,2	0,8	0,7	0,2	1,2	1,3	1,6	1,9	2,0	2,0
Pot. produktivitet i näringslivet ²	438	2,0	0,8	0,0	-0,1	1,1	1,3	1,7	2,1	2,2	2,2
Pot. antal arbetade timmar	751 077	0,8	1,2	1,5	1,3	1,1	1,4	1,1	0,9	0,7	0,7
Pot. sysselsättning	4 661	0,9	1,1	1,3	1,2	0,9	1,1	1,0	0,7	0,6	0,6
Jämviktsarbetslöshet ³	322	6,6	6,7	6,6	6,4	6,5	6,2	5,8	5,5	5,3	5,0

¹ Potentiell BNP till marknadspris. Nivå avser miljarder kronor.

² Nivå avser kronor per timme.

³ Skillnaden mellan potentiell arbetskraft och potentiell sysselsättning i procent av potentiell arbetskraft.

Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

Tabeller till avsnitt 5.5 Löner och 5.6 Inflation och svenska räntor

Tabell 17 Löneutveckling och inflation

Procentuell förändring om annat ej anges. Utfall för 2006–2010, prognos för 2011–2015.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Nominell löneutveckling										
Industri	3,2	3,7	4,4	3,0	2,8	2,7	3,0	3,2	3,6	3,7
Byggindustri	3,4	2,6	4,5	3,5	1,9	2,8	3,1	3,3	3,6	3,7
Näringslivets tjänstesektorer	3,1	3,4	3,8	3,2	2,4	2,8	3,0	3,2	3,6	3,7
Statliga myndigheter	3,4	3,8	3,9	3,9	2,9	2,2	2,6	2,7	3,0	3,1
Kommunala myndigheter	2,8	3,0	5,0	3,9	2,7	2,6	2,7	2,9	3,1	3,1
Totalt, konjunkturlönestatistiken	3,1	3,3	4,3	3,4	2,5	2,7	2,9	3,1	3,3	3,3
Totalt, nationalräkenskaperna	3,3	3,4	4,2	3,0	0,9	3,1	2,9	3,1	3,3	3,3
Konsumentprisernas utveckling										
KPI, dec–dec	1,6	3,5	0,9	0,6	2,3	2,2	1,1	2,5	2,4	2,4
KPI, årsgenomsnitt	1,4	2,2	3,4	-0,5	1,2	3,0	1,2	1,8	2,6	2,5
KPIF ¹ , dec–dec	1,2	2,4	1,6	2,4	2,3	0,7	1,2	1,6	1,7	1,9
KPIF ¹ , årsgenomsnitt	1,4	1,5	2,7	1,7	2,0	1,4	0,9	1,4	1,7	1,8
HIKP, dec–dec	1,4	2,5	2,1	2,8	2,1	0,6	0,9	1,3	1,4	1,6
HIKP, årsgenomsnitt	1,5	1,7	3,3	1,9	1,9	1,4	0,5	1,2	1,4	1,5
NPI, dec–dec	1,9	3,8	-0,2	0,6	3,1	1,1	0,8	1,3	1,4	1,6
NPI, årsgenomsnitt	1,1	2,7	2,7	-0,8	1,8	2,0	0,9	1,2	1,4	1,5
Prisbasbelopp, tusen kronor	39,7	40,3	41,0	42,8	42,4	42,8	44,0	44,5	45,3	46,5

¹ Mått på underliggande inflation. I KPIF (KPI med fast ränta) hålls den del av förändringen i räntekostnader för egna som beror på förändrade räntesatser konstant.
Källor: Medlingsinstitutet, Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabeller till avsnitt 8 Utgifter

Tabell 18 Utgiftstak och budgeteringsmarginal

Miljarder kronor om annat ej anges. Utfall för 2006–2010, prognos för 2011–2015.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Utgiftstak	907	938	957	989	1 024	1 063	1 084	1 093	1 103	1123
Takbegränsade utgifter	895	910	943	965	986	997	1031	1043	1053	1066
Budgeteringsmarginal	12	28	14	24	38	66	53	50	50	57
Budgeteringsmarginal, procent av takbegränsade utgifter	1,3	3,1	1,4	2,5	3,9	6,6	5,2	4,8	4,7	5,4

Anm.: Nivån på utgiftstaket för 2015 är regeringens förslag till utgiftstak i denna proposition.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 19 Utgifter per utgiftsområde 2010–2015

Miljarder kronor

Utgiftsområde	2010 Utfall ¹	2011 Anslag ²	2011 Prognos ¹	2012 Förslag ⁶	2013 Beräknat	2014 Beräknat	2015 Beräknat
1 Rikets styrelse	11 657	11 378 ³	11 136	11 809	12 001	12 223	12 495
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	12 140	12 973	12 938	13 359	13 481	13 826	14 317
3 Skatt, tull och exekution	9 385	10 051	9 767	10 179	10 363	10 583	10 860
4 Rättsväsendet	35 486	36 924	36 760	37 871	38 227	38 944	39 921
5 Internationell samverkan	1 998	2 006	1 860	2 024	2 032	2 030	2 037
6 Försvar och samhällets krisberedskap	45 665	45 306	44 524	45 578	46 860	48 197	49 422
7 Internationellt bistånd	26 669	29 863	30 361	30 264	31 570	33 388	35 324
8 Migration	7 092	8 032	7 746	9 068	9 522	9 410	9 356
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	56 015	60 087	56 885	60 078	61 716	63 427	63 540
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	99 933	93 841	95 724	93 353	89 447	86 790	85 220
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	41 473	40 743	41 563	41 060	39 859	39 154	39 022
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	70 177	73 092	72 531	76 717	78 481	80 411	81 919
13 Integration och jämställdhet	5 192	6 558	5 964	8 374	8 196	8 821	8 597
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	68 556	70 106	65 471	70 476	68 718	64 120	58 629
15 Studiestöd	22 580	23 472	21 819	22 184	21 447	21 890	23 519
16 Utbildning och universitetsforskning	53 256	54 556	53 593	54 476	55 283	56 259	56 583
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	11 338	12 210	12 131	12 300	12 516	12 671	12 821
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	1 559	1 293	1 132	1 152	1 155	1 166	1 167
19 Regional tillväxt	3 179	3 510	3 224	3 399	3 176	2 967	2 631
20 Allmän miljö- och naturvård	5 161	5 144	5 257	5 025	4 753	4 890	4 850
21 Energi	2 704	2 884	3 035	2 873	2 445	2 411	1 777
22 Kommunikationer	39 788	40 152	41 129	43 061	42 992	40 928	45 136
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	17 447	17 891	17 359	17 733	16 298	16 379	15 429
24 Näringsliv	8 478	5 475	5 428	6 012	4 948	5 003	4 525
25 Allmänna bidrag till kommuner	75 691	88 025	88 023	85 075	85 895	85 680	85 112
26 Statsskuldräntor m.m.	23 361	36 470	36 140	21 870	23 250	22 600	32 350
27 Avgiften till Europeiska unionen	30 407	30 637	29 794	31 291	32 227	32 791	35 476
Minskning av anslagsbehållningar				-2 814	-939	-996	-1 648
Summa utgiftsområden⁴	786 389	822 680	811 295	813 844	815 917	815 963	830 388
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldräntor⁵	763 028	786 210	775 156	792 022	792 727	793 398	798 073
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten		222 897	222 213	238 559	250 192	259 975	267 764
Takbegränsade utgifter	985 925		997 369	1 030 581	1 042 919	1 053 373	1 065 837
Budgeteringsmarginal	38 075		65 631	53 419	50 081	49 627	57 163
Utgiftstak för staten	1 024 000		1 063 000	1 084 000	1 093 000	1 103 000	1 123 000

¹ Anslagen är fördelade till de utgiftsområden de tillhör i statens budget för 2012.

² Inklusivt riksdagens beslut i enlighet med propositionen Vårändringsbudget för 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21, rskr. 2010/1:321) och förslagen i propositionen Höständringsbudget för 2010 (prop. 2010/11:2).

³ Enligt bet. 2010/11:FiU10 och vårändringsbudget för 2011.

⁴ Inklusivt posten Minskning av anslagsbehållningar.

⁵ Summa utgiftsområden exklusive utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. och exklusive minskning av anslagsbehållningar för statsskuldräntor.

⁶ Regeringens förslag till utgiftsramar i denna proposition.

Källa: Egna beräkningar.

Tabeller till avsnitt 9 Den offentliga sektorns finanser, statens budgetsaldo och statsskulden

Tabell 20 Offentliga sektorns finanser

Miljarder kronor om annat ej anges. Utfall för 2006–2010, prognos för 2011–2015.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Inkomster	1 560	1 643	1 662	1 610	1 680	1 721	1 763	1 830	1 926	2 027
<i>Procent av BNP</i>	53,0	52,5	51,9	52,1	50,8	49,8	50,1	49,8	49,7	49,7
Skatter och avgifter	1 413	1 472	1 480	1 440	1 506	1 543	1 580	1 642	1 731	1 820
<i>Procent av BNP</i>	48,0	47,1	46,2	46,6	45,5	44,6	44,9	44,7	44,7	44,6
Kapitalinkomster	61	72	79	64	61	68	69	71	73	80
Övriga inkomster	86	98	102	107	113	110	114	117	122	127
Utgifter	1 495	1 531	1 590	1 640	1 686	1 717	1 765	1 803	1 846	1 893
<i>Procent av BNP</i>	50,8	49,0	49,6	53,1	51,0	49,7	50,2	49,0	47,6	46,4
Transfereringar och subventioner ¹	595	588	606	642	645	641	677	689	699	708
Hushåll	499	494	503	538	536	534	553	562	569	576
Näringslivet ¹	51	52	54	55	57	53	69	69	71	69
Utlandet	45	42	49	49	52	54	55	57	59	64
Konsumtion	765	797	835	858	898	921	936	961	990	1 024
Investeringar m.m.	84	90	96	104	109	114	115	116	117	124
Ränteutgifter	51	55	53	36	34	41	36	38	39	37
Finansiellt sparande	65	112	71	-29	-7	4	-2	27	80	134
<i>Procent av BNP</i>	2,2	3,6	2,2	-0,9	-0,2	0,1	0,0	0,7	2,1	3,3
Staten	31	75	44	-26	-18	-5	-1	33	80	133
Pensionssystemet	30	33	31	5	6	17	6	0	4	10
Kommunsektorn	4	3	-4	-9	6	-8	-6	-5	-4	-9
Finansiell ställning										
Konsoliderad bruttoskuld	1 333	1 257	1 243	1 321	1 313	1 275	1 271	1 248	1 171	1 060
<i>Procent av BNP</i>	45,3	40,2	38,8	42,8	39,7	36,9	36,2	34,0	30,2	26,0
Nettoskuld	-412	-547	-404	-613	-743	-760	-759	-783	-865	-999
<i>Procent av BNP</i>	-14,0	-17,5	-12,6	-19,8	-22,5	-22,0	-21,6	-21,3	-22,3	-24,5

¹ Inklusive ofördelade utgifter.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 21 Statens finanser

Miljarder kronor om annat ej anges. Utfall för 2006–2010, prognos för 2011–2015.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Inkomster	879	917	885	834	880	900	917	954	1 005	1 062
Skatter och avgifter	799	824	787	736	783	797	813	846	896	947
Kapitalinkomster	28	32	35	31	31	36	35	37	35	38
Övriga inkomster	51	61	63	67	67	66	69	71	74	77
Utgifter	848	842	841	859	899	905	918	921	925	929
Transferringar till privat sektor ¹	375	356	356	368	369	364	383	383	382	382
Bidrag till kommunsektorn	150	159	154	160	186	185	184	186	189	189
Ålderspensionsavgifter	27	24	24	24	24	21	22	21	22	21
Konsumtion	206	210	217	225	236	242	243	246	250	255
Investeringar m.m.	44	45	46	51	54	55	54	51	50	55
Ränteutgifter	46	49	45	32	31	37	32	33	32	27
Finansiellt sparande	31	75	44	-26	-18	-5	-1	33	80	133
<i>Procent av BNP</i>	<i>1,1</i>	<i>2,4</i>	<i>1,4</i>	<i>-0,8</i>	<i>-0,6</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,0</i>	<i>0,9</i>	<i>2,1</i>	<i>3,3</i>
Budgetsaldo	18	103	135	-176	-1	41	19	39	96	128
<i>Procent av BNP</i>	<i>0,6</i>	<i>3,3</i>	<i>4,2</i>	<i>-5,7</i>	<i>0,0</i>	<i>1,2</i>	<i>0,5</i>	<i>1,1</i>	<i>2,5</i>	<i>3,1</i>
Statsskuld	1 220	1 115	1 062	1 149	1 113	1 063	1 049	1 012	920	790
<i>Procent av BNP</i>	<i>41,4</i>	<i>35,7</i>	<i>33,1</i>	<i>37,2</i>	<i>33,7</i>	<i>30,8</i>	<i>29,8</i>	<i>27,5</i>	<i>23,7</i>	<i>19,4</i>

¹ Inklusive ofördelade utgifter.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 22 Ålderspensionssystemet

Miljarder kronor om annat ej anges. Utfall för 2006–2010, prognos för 2011–2015.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Inkomster	210	223	233	225	231	240	245	251	265	279
Socialförsäkringsavgifter	160	169	178	179	184	196	199	207	218	229
Statliga ålderspensionsavgifter m.m.	27	24	24	24	24	21	22	21	22	21
Räntor, utdelningar m.m.	24	30	31	22	22	23	25	24	26	29
Utgifter	180	189	202	220	225	224	240	251	261	269
Pensioner	176	186	199	217	220	220	236	247	257	265
Övriga utgifter	4	3	3	3	5	4	4	4	4	4
Finansiellt sparande	30	33	31	5	6	17	6	0	4	10
<i>Procent av BNP</i>	<i>1,0</i>	<i>1,1</i>	<i>1,0</i>	<i>0,2</i>	<i>0,2</i>	<i>0,5</i>	<i>0,2</i>	<i>0,0</i>	<i>0,1</i>	<i>0,2</i>

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 23 Kommunsektorns finanser

Miljarder kronor om annat ej anges. Utfall för 2006–2010, prognos för 2011–2015.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Inkomster	656	695	729	743	786	797	816	842	877	907
Skatter	454	479	503	511	524	535	553	574	602	628
Kommunal fastighetsavgift				14	14	15	15	16	16	16
Statsbidrag	114	120	111	115	138	137	135	135	136	134
Skatter och statsbidrag, procent av BNP	19,3	19,2	19,5	20,7	20,5	19,9	20,0	19,7	19,4	19,1
Kapitalinkomster	11	13	14	11	9	10	10	11	13	16
Övriga inkomster	77	82	89	92	101	100	102	106	110	113
varav kompensation för mervärdesskatt	36	39	43	44	47	48	49	51	53	55
Utgifter	653	691	733	751	780	804	822	848	881	916
Transfereringar till hushåll	28	29	32	36	34	36	36	37	38	38
Övriga transfereringar	21	23	25	26	28	29	30	29	30	31
Konsumtion	557	585	616	631	659	676	690	711	737	765
Investeringar	40	45	50	52	55	58	61	64	67	70
Ränteutgifter	7	8	10	5	4	5	5	6	9	11
Finansiellt sparande	4	3	-4	-9	6	-8	-6	-5	-4	-9
Procent av BNP	0,1	0,1	-0,1	-0,3	0,2	-0,2	-0,2	-0,1	-0,1	-0,2
Resultat före extraordinära poster	15	14	8	13	18	8	8	9	10	6

Anm.: Skatter och statsbidrag som andel av BNP inkluderar inkomster från den kommunala fastighetsavgiften. Investeringsutgifterna inkluderar även nettoutgifter för köp av mark och fastigheter.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 24 Strukturellt sparande

Procent av BNP, om annat ej anges. Utfall för 2006–2010, prognos för 2011–2015.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Finansiellt sparande, miljarder kronor	65	112	71	-29	-7	4	-2	27	80	134
Finansiellt sparande	2,2	3,6	2,2	-0,9	-0,2	0,1	0,0	0,7	2,1	3,3
Justering för konjunkurläge	-0,9	-1,7	-0,1	4,0	2,2	1,2	2,0	1,6	0,9	0,5
Justering för engångseffekter ¹	0,0	0,0	-0,2	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Justering, extraordinära kapitalvinster	-0,5	-0,8	0,0	0,1	-0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Strukturellt sparande	0,8	1,1	1,9	3,0	1,9	1,5	2,0	2,4	3,0	3,7
BNP-gap, procent	1,7	3,2	0,2	-6,8	-3,9	-2,2	-3,6	-2,9	-1,6	-0,9

¹ Engångseffekten 2008 och 2009 beror på nya regler avseende byggmoms som tillfälligt ökar momsinsbetalningarna med 8 miljarder kronor 2008 och 2 miljarder kronor 2009.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Bilaga 3

Ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män

Bilaga 3

Ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män

Innehållsförteckning

Sammanfattning	7
1 Den ekonomiska jämställdhetspolitikens inriktning och effekter	7
1.1 Kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.....	7
1.2 Den ambitiösa satsningen på jämställdhetspolitiken fortsätter	8
1.3 Jämställdhet är bra för tillväxten	9
1.4 Drivkrafterna till arbete har förbättrats mest för kvinnor	10
1.5 Arbetsutbudseffekterna är större för kvinnor än för män	12
1.6 På sikt ger reformerna samma inkomstökning för kvinnor och män.....	14
2 Jämställdhet på den svenska arbetsmarknaden	14
2.1 Grunden till ett jämställt arbetsliv läggs i skolan	14
2.2 En könsuppdelad arbetsmarknad	16
2.3 Kvinnor förvärvsarbetar mindre än män.....	19
2.4 Utanförskapet större för kvinnor	21
2.5 Män har högre lön än kvinnor.....	23
2.6 Sverige jämställt i ett internationellt perspektiv.....	28
3 Disponibel inkomst för kvinnor och män	30
3.1 Individuell disponibel inkomst jämnare fördelad än arbetsinkomsten	30
3.2 Socialförsäkringar jämnar ut inkomstskillnaderna mellan könen	32
3.3 Mäns uttag av föräldrapenning fortsätter att öka	32
3.4 Brist på jämställdhet även bland äldre.....	34
Underbilaga: Begrepp och data	37
Ordförklaringar	37
Data	38

Tabellförteckning

1.1	Margineffekt för olika hushållstyper 2012.....	10
1.2	Utbyte av ökat arbetsutbud för olika hushållstyper 2012	11
1.3	Ersättningsgrader för kvinnor och män 2011.....	11
1.4	Jobbskatteavdragets långsiktiga arbetsutbudseffekter.....	12
1.5	Andel kvinnor och män som gör skatteavdrag för RUT-tjänster.....	13
2.1	Befolkningen fördelad efter utbildningsinriktning och kön 2010	15
2.2	Andel kvinnor på vissa högskoleutbildningar läsåret 1978/79, 1996/97 och 2006/07	16
2.3	Andel kvinnor per åldersgrupp inom fyra yrkeskategorier	17
2.4	Chefer efter sektor och kön 2009	17
2.5	Anställda och företagare 2009	18
2.6	Främsta anledning till deltidsarbete 2010	20
2.7	Genomsnittlig tid för hemarbete 2010/2011 samt förändring jämfört med 2000/2001 och 1990/1991	21
2.8	Antal helårsekvivalenter i åldrarna 20–64 år som försörjs med sociala ersättningar och bidrag 2010	22
2.9	Genomsnittlig arbetsinkomst och lön för kvinnor och män 2009.....	23
2.10	Lönegap per sektor 2005–2010.....	25
2.11	Sysselsättningsgrad och löneskillnader i EU 2009	28
3.1	Sammansättning av individuell disponibel inkomst 2009	31
3.2	Disponibel inkomst för berörda personer med olika inkomstslag 2009.....	31
3.3	Individuell disponibel inkomst i olika hushållstyper 2009	32
3.4	Skattepliktiga transfereringar 2009	32
3.5	Föräldrapenning 1999 och 2010	33
3.6	Kvinnors genomsnittliga pension som andel av mäns för olika typer av pension 2009.....	35
3.7	Individuell disponibel inkomst för pensionärer efter typ av inkomst 2009	35
3.8	Individuell disponibel inkomst för pensionärer efter civilstånd och åldersgrupp 2009	36
U.1	Regeländringar som beaktats vid beräkning av politikens effekter 2006– 2012.....	39

Diagramförteckning

1.1 Effekter av regeringens politik på individuell disponibel inkomst för kvinnor och män 2006–2011	14
2.1 Andel av befolkningen med eftergymnasial utbildning 1985–2010.....	15
2.2 Könsfördelning inom de 10 största yrkesgrupperna 2009	17
2.3 Andel kvinnor i börsföretagens styrelser 2000-2010.....	18
2.4 Arbetskraftsdeltagande 1970–2010.....	19
2.5 Medelarbetstid 1970–2010	19
2.6 Kvinnors lön i procent av mäns lön 1992–2010.....	24
2.7 Lönegap i olika sektorer 1973–2010.....	25
2.8 Utbildningspremier för kvinnor och män 1992-2009	27
2.9 Lönespridning för kvinnor och män 2009.....	27
2.10 Lönespridning 1992–2009	27
3.1 Individuell disponibel inkomst för kvinnor och män efter ålder 2009.....	30
3.2 Individuell disponibel inkomst för kvinnor och män 1991–2009.....	30
3.3 Uttag av föräldrapenningdagar fördelat efter kön 1974–2010.....	33

Sammanfattning

I ett internationellt perspektiv framstår Sverige som ett förhållandevis jämställt land. Samtidigt kan det konstateras att det finns bestående könsskillnader då det gäller den ekonomiska jämställdheten.

Källan till den ekonomiska ojämställdheten står att finna på arbetsmarknaden men grunden läggs redan i skolan. Från gymnasiet och uppåt är utbildningsvalen starkt könsbundna.

Kvinnor förvärvsarbetar i mindre utsträckning och har lägre lön än män. De arbetar oftare i yrken med låga löner och i den offentliga sektorn där lönerna i genomsnitt är lägre än i den privata. Kvinnor arbetar i högre grad deltid än män, men står för en större del av det obetalda hemarbetet. Om man lägger samman obetalt och betalt arbete, arbetar kvinnor och män ungefär lika mycket.

Då man räknar om alla löner till heltid var den genomsnittliga månadslönen för kvinnor 85,7 procent av männens 2010. Om man även korrigerar lönerna för olika lönepåverkande faktorer, t.ex. yrke, utbildning och ålder genom s.k. standardvägning, uppgick kvinnors månadslön till 94,1 procent av männens 2010.

All politik ska bedömas ur ett jämställdhetsperspektiv. Minskade marginaleffekter har förbättrat drivkrafterna till arbete sedan 2006. Genom att minskningen har varit större för kvinnor än för män har drivkrafterna till en mer jämställd arbetsfördelning stärkts. Jobbskatteavdraget beräknas på lång sikt öka antalet arbetade timmar för kvinnor med 2,9 procent och med 1,8 procent för män.

I denna proposition föreslås bl.a. höjda bostadsbidrag för unga och för barnfamiljer samt höjt bostadstillägg till pensionärer, som direkt påverkar hushållens ekonomi. Effekterna av förslagen på den individuella disponibla inkomsten är i genomsnitt begränsade, men mer betydande för de grupper som är direkt berörda, och individuell disponibel inkomst förväntas initialt öka med 0,5 procent för kvinnor och med 0,1 procent för män. Utöver dessa reformer förväntas den sänkta mervärdesskatten på restaurang- och cateringtjänster indirekt påverka hushållens ekonomi dels genom att sysselsättningen ökar, dels genom att priserna på restaurangtjänster sjunker. Även effekterna av denna reform bedöms vara gynnsamma ur ett jämställdhetsperspektiv, i första hand för att

kvinnors sysselsättning förväntas öka mer än männens, givet dagens könsfördelning i sektorn.

Jämställdhetspolitiken inom utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet har under 2007–2010 tillförts 1,6 miljarder kronor, vilket innebär ett tiofaldigande av resurserna jämfört med tidigare. Resurserna har fördelats till insatser som syftar till att uppnå målen i jämställdhetspolitiken. Den största delen har satsats på att minska mäns våld mot kvinnor. Under perioden 2011–2014 avser regeringen att fullfölja den ambitiösa satsning för att förbättra jämställdheten som inleddes under förra mandatperioden (skr. 2011/12:3). Vid sidan av nya reformer och satsningar är en central utgångspunkt att följa upp och säkra hållbarheten i redan genomförda åtgärder.

1 Den ekonomiska jämställdhetspolitikens inriktning och effekter

1.1 Kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv

Det övergripande målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Regeringen har fastställt fyra delmål för jämställdhetspolitiken. Denna bilaga behandlar främst målet om ekonomisk jämställdhet, men berör även målet om jämn fördelning av det obetalda arbetet eftersom de är nära relaterade. De fyra delmålen för regeringens jämställdhetspolitik är:

- En jämn fördelning av makt och inflytande. Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva samhällsmedborgare och att forma villkoren för beslutsfattande.
- Ekonomisk jämställdhet. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut. Delmålet inbegriper samma möjligheter och förutsättningar för kvinnor och män i fråga om tillgång på arbete och samma möjligheter och villkor i fråga om såväl anställnings-, löne- och andra arbetsvillkor som utvecklingsmöjligheter i arbetet, bl.a. ur ett

livscykelperspektiv - det avlönade arbetet ska också innebära ekonomisk trygghet och självständighet under pensionsåren. Delmålet omfattar också utbildningen, där de könsbundna studievalen ger effekt för högskoleutbildning och yrkesval.

- Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjlighet att ge och få omsorg på lika villkor. Möjligheten att förena avlönat arbete med att ha en familj och att vårda relationer med närstående ska vara central i jämställdhetspolitiken.
- Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

Regeringens huvudsakliga strategi för att uppnå dessa mål är jämställdhetsintegrering, kompletterat med särskilda åtgärder för att stimulera, utveckla och skynda på förändringsarbetet. Jämställdhet skapas i den normala beslutsprocessen och ett jämställdhetsperspektiv måste vara en integrerad del i det dagliga arbetet på alla nivåer och i alla stadier hos de aktörer som normalt är involverade i det politiska beslutsfattandet. Det är i budgetarbetet som jämställdhetsmålen kan omsättas i konkret ekonomisk politik.

Målen för jämställdhetspolitiken kan inte uppnås genom åtgärder på enskilda politikområden, utan kräver ofta en bredare ansats där insatser på flera områden samverkar. Men jämställdhet är inte bara ett ansvar för den politiska sfären, utan för alla i samhället, inte minst arbetsmarknadens parter och arbetslivet i stort. Hur en familj väljer att fördela ansvar för olika uppgifter inom sig går utanför politikens gränser. Däremot är det politikens uppgift att skapa förutsättningar för att kvinnor och män ska kunna leva jämställt, och för att kvinnor och män, liksom flickor och pojkar, ska slippa sådana begränsningar av sina egna val som traditionellt styrts av könstillhörighet. För att uppnå bestående resultat är det nödvändigt med ett systematiskt och kontinuerligt jämställdhetsarbete. För att detta ska realiseras krävs politiskt engagemang och ett aktivt ledarskap, bl.a. genom jämställdhetsanalyser, statistik och uppföljning. Denna bilaga ska ses som en del av detta arbete.

1.2 Den ambitiösa satsningen på jämställdhetspolitiken fortsätter

Ekonomisk jämställdhet främjas av regeringens insatser som syftar till att minska utanförskapet och öka sysselsättningen. Det är viktigt att den ekonomiska politiken har ett jämställdhetsperspektiv. Arbete måste löna sig för såväl kvinnor som män. Jobbskatteavdraget gör det mer lönsamt att arbeta för såväl anställda som egenföretagare. Kvinnor har lägre inkomster och arbetar ofta deltid. Jobbskatteavdraget kan därför få större relativ betydelse för kvinnor än för män och bidra till ökade ekonomiska drivkrafter att gå från deltids- till heltidsarbete. Vidare bidrar jobbskatteavdraget till att göra det mer lönsamt för föräldrar att fördela föräldraledigheten mer jämställt.

Arbete och ansvar för hem och familj måste gå att förena. Skattereduktionen för utgifter för hushållsarbete, det s.k. RUT-avdraget, underlättar för kvinnor och män att förena arbetsliv och familjeliv, vilket gynnar kvinnors arbetskraftsdeltagande. Regeringen har även infört en jämställdhetsbonus för att förbättra förutsättningarna för ett jämställt föräldraskap och jämställt deltagande i arbetslivet.

Jämställdhetspolitiken inom utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet har under 2007–2010 tillförts 1,6 miljarder kronor, vilket innebär ett tiofaldigande av resurserna. Resurserna har fördelats till insatser som syftar till att uppnå målen i jämställdhetspolitiken. Vidare har regeringen valt att främja arbetet med jämställdhetsintegrering inom såväl statlig som regional- och kommunal verksamhet och att stimulera forskning och kunskapsutveckling inom jämställdhetsområdet. Arbetet mot alla former av mäns våld mot kvinnor, inbegripet prostitution och handel med människor för sexuella ändamål, har prioriterats och den största delen av anslaget inom den särskilda jämställdhetssatsningen har satsats på detta område.¹

Även för perioden 2011–2014 avser regeringen att fullfölja den ambitiösa satsning för att förbättra jämställdheten som inleddes

¹ Se vidare Redovisning av den särskilda jämställdhetssatsningen (skr. 2009/10:234).

under förra mandatperioden.² Vid sidan av nya reformer och satsningar är en central utgångspunkt att följa upp och säkra hållbarheten i redan genomförda åtgärder.

I juni 2009 lämnade regeringen skrivelsen En jämställd arbetsmarknad – regeringens strategi för jämställdhet på arbetsmarknaden och i näringslivet (skr. 2008/09:198) till riksdagen. Insatser för jämställdhet inom arbetsmarknadsområdet och näringslivsområdet bör enligt regeringen ha följande inriktningar:

- motverka könsuppdelningen på arbetsmarknaden och i näringslivet,
- främja jämställda villkor för entreprenörskap,
- jämställt deltagande i arbetslivet, samt
- jämställda arbetslivsvillkor.

Vid sidan av nya reformer och satsningar är en central utgångspunkt att följa upp och säkra hållbarheten i redan genomförda åtgärder, så att vunna erfarenheter införlivas i ordinarie verksamhet. Jämställdhetsintegrering är även i fortsättningen regeringens strategi för att nå de jämställdhetspolitiska målen, tillsammans med särskilda åtgärder för att stimulera, utveckla och skynda på utvecklingen.

I syfte att förbättra uppföljningen av de jämställdhetspolitiska målen har regeringen givit Statistiska centralbyrån (SCB) i uppdrag att utveckla jämställdhetsstatistiken och indikatorer kopplade till de olika målen. Regeringen har vidare givit Konjunkturinstitutet i uppdrag att ta fram förslag till hur man kan utveckla denna bilaga i en mer analytisk riktning.

1.3 Jämställdhet är bra för tillväxten

Regeringens mål om ökad jämställdhet och hög tillväxt går hand i hand. Jämställdhet bidrar till ekonomisk tillväxt genom att människors kompetens och skaparkraft tillvaratas och främjas. Om kvinnor arbetade i lika hög grad som män och till samma lön skulle ökningen av BNP-nivån bli betydande. Under det svenska EU-ordfö-

randeskapet under hösten 2009 arrangerades därför en konferens för att fördjupa kunskapen om sambandet mellan jämställdhet och tillväxt.

För att få en hög och långsiktig tillväxt är det viktigt att tillgänglig arbetskraft används på bästa sätt. Under de senaste decennierna förklaras en stor del av tillväxten inom OECD-området av ökad kvinnlig sysselsättning. OECD har uppskattat att hälften av tillväxten av arbetsutbudet och en fjärdedel av den ekonomiska tillväxten sedan 1995 förklaras av den minskade skillnaden mellan kvinnors och mäns förvärvsdeltagande.³

Under det svenska ordförandeskapet hösten 2009 poängterades jämställdhetspolitikens stora potential för att bidra till hållbar tillväxt, sysselsättning och social inkludering i EU2020-strategin. På uppdrag av regeringen togs en rapport om sambandet mellan jämställdhet, ekonomisk tillväxt och sysselsättning fram. Givet att kvinnors sysselsättningsgrad är lägre än männens, att andelen kvinnor som arbetar deltid är högre än andelen män samt att kvinnor har i genomsnitt lägre lön än män, finns det en outnyttjad resurs i ekonomin och potential att öka både sysselsättning och produktion. Tillväxtpotentialen har uppskattats till 21 procent i Sverige och 27 procent inom EU som helhet.⁴ Även om beräkningen är starkt stilerad och är att betrakta som ett tak indikerar den att en mer jämställd arbetsmarknad medför positiva effekter på tillväxten.

Om lönegapet minskade skulle arbetsutbudet öka
De ojämställda lönerna bidrar till att upprätthålla arbetsfördelningen i hushållen, men också arbetsfördelningen på marknaden.⁵ Genom att kvinnor får sämre utbyte av lönearbete än män påverkas deras arbetsutbud negativt. Detta kan vara en av orsakerna till att kvinnor har såväl lägre arbetskraftsdeltagande som en högre andel deltidsarbetande än män.

Olika faktorer styr arbetsfördelningen i hemmen. Normer och traditioner påverkar, men även ekonomiska drivkrafter. För hushållen medför kvinnors sämre utbyte av lönearbete att en traditionell arbetsfördelning, där männen ar-

³ OECD (2008) Gender and sustainable development. Maximising the Economic, Social and Environmental Role of Women.

⁴ Löfström Å., Gender equality, economic growth and employment, 2009.

⁵ SOU 2004:43 s. 14.

² Se vidare Jämställdhetspolitikens inriktning 2011–2014 (skr. 2010/11:3).

betar på marknaden och kvinnorna utför mer av det obetalda arbetet i hemmet, är ekonomiskt lönsam. För samhället som helhet innebär detta att arbetskraften inte används på ett ekonomiskt effektivt sätt. En studie från Australien visar att den negativa effekten av lönegapet på BNP främst förklaras av de negativa incitamenten.⁶

Att hushållen reagerar på ekonomiska drivkrafter är tydligt. Införandet av särbeskattningen i Sverige i början av 1970-talet medförde att kvinnornas arbetsutbud växte snabbt. Man kan också se detta vid jämförelser mellan olika länder, där sysselsättningsgraden generellt sett är lägre i länder där makarna sambeskattas.⁷

Om lönegapet mellan könen minskade skulle kvinnors arbetsutbud öka samtidigt som fördelningen av det obetalda arbetet sannolikt skulle bli mer jämställt. För att beräkna de potentiella vinsterna av en minskning av lönegapet mellan kvinnor och män har en modellsimulering genomförts.⁸ Enligt denna skulle en ökning av alla kvinnors löner med 1 procent medföra att sysselsättningen ökar med 4 100 helårspersoner för kvinnor och minskar med ca 800 helårspersoner för män. Netto innebär detta en sysselsättningsökning med ca 3 300 personer. Räknat i arbetade timmar innebär det en ökning med 0,4 procent för kvinnor och en minskning för män med 0,1 procent.⁹ Orsaken till att männens sysselsättning minskar är att kvinnornas högre arbetsutbud medför en annan arbetsfördelning inom hushållen.

Den största delen av förändringarna förväntas i sammanboende hushåll där fler kvinnor kommer att arbeta fler timmar, men även ensamstående kvinnor skulle arbeta mer. Ökningen beräknas bli störst för dem som arbetar deltid, oftast kvinnor. Hela minskningen av männens arbetsutbud beräknas ske i sammanboende hushåll. I genomsnitt kommer dock ekonomin att förbättras för även sammanboende män, eftersom kvinnornas inkomster ökar mer än

männens minskar. Det är endast inkomsterna för ensamstående män som inte påverkas.

1.4 Drivkrafterna till arbete har förbättrats mest för kvinnor

Marginaleffekter

Regeringens politik är främst inriktad på att stärka arbetslinjen och på att göra det mer lönsamt att arbeta. Om man får behålla mer av en inkomstökning ökar viljan att arbeta. Den s.k. margineffekten visar hur stor andel av en bruttolöneökning som faller bort till följd av ökad skatt, ökade avgifter och minskade bidrag. Den genomsnittliga margineffekten har minskat med 6,2 procentenheter för kvinnor och med 4,5 procentenheter för män sedan regeringen tillträdde.¹⁰

Marginaleffekterna är högre för män än för kvinnor, se tabell 1.1. Detta beror på att kvinnor i genomsnitt har lägre inkomster än män och därmed i genomsnitt lägre margineffekter. För dem med allra lägst inkomst är dock margineffekten högre till följd av inkomstprövade bidrag.

Tabell 1.1 Margineffekt för olika hushållstyper 2012

Personer 20–64 år. Procent och procentenheter.

	Margineffekt		Utveckling 2006–2012	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Ensamstående med barn 0–19 år	38,7	39,0	-10,0	-8,1
Ensamstående 20–44 år utan barn	25,8	30,0	-7,2	-4,9
Ensamstående 45–64 år utan barn	33,4	35,7	-6,5	-5,4
Sammanboende med barn 0–19 år	31,9	40,0	-5,5	-4,2
Sammanboende 20–44 år utan barn	28,2	32,9	-6,0	-5,7
Sammanboende 45–64 år utan barn	32,2	39,8	-5,6	-4,1
Totalt	31,3	36,5	-6,2	-4,5

Anm: Inklusive åtgärder som föreslås i denna proposition.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

⁶ Cassels et al, The impact of a sustained gender wage gap on the Australian economy NATSEM 2009.

⁷ Löfström, Å., Gender equality, economic growth and employment, 2009.

⁸ Beräkningarna har genomförts med FASIT-modellens arbetsutbudsmodul.

⁹ Cassels et al, The impact of a sustained gender wage gap on the Australian economy NATSEM 2009, har beräknat att en minskning av lönegapet med en procentenhet skulle medföra en ökning av BNP med 0,5 procent i Australien.

¹⁰ Redovisningen avser effekterna av den samlade politiken under perioden 2006–2012 och inkluderar redan fattade beslut och förslagen i denna proposition. Hänsyn har enbart tagits till de förslag som berör individers och hushålls disponibla inkomst och som är möjliga att beräkna med den använda metodiken.

Marginaleffekterna har minskat för såväl kvinnor som män. Minskningen har varit något större för kvinnor till följd av deras lägre inkomst. Orsaken till detta är i första hand jobbskatteavdraget som främst riktar sig mot låg- och medelinkomsttagare. Jämfört med 2006 har alltså drivkrafterna till en mer jämställd arbetsfördelning förbättrats.

Trots att kvinnor i genomsnitt har lägre marginaleffekter än män är det inte givet att de tjänar mer på att öka sitt arbetsutbud räknat i kronor eftersom de har lägre lön. När hushållen överväger om de ska arbeta mer eller mindre ser de sannolikt till hur mycket mer eller mindre pengar de kommer att få i plånboken. I ett hushåll med sammanboende är det sannolikt att många tar hänsyn till vem som tjänar mest, eller förlorar minst, på att förändra sin arbetstid.

Tabell 1.2 Utbyte av ökat arbetsutbud för olika hushållstyper 2012

Förändring av arbetsinkomsten vid en ökning av arbetsutbudet med en timme. Personer 20–64 år. Kronor (löpande pris).

	Marginalutbyte		Förändring 2006-2012	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Ensamstående med barn 0–19 år	101	124	34	46
Ensamstående 20–44 år utan barn	111	112	37	29
Ensamstående 45–64 år utan barn	118	121	33	30
Sammanboende med barn 0–19 år	117	131	35	35
Sammanboende 20–44 år utan barn	109	116	27	29
Sammanboende 45–64 år utan barn	117	140	30	38
Totalt	115	127	33	34

Anm: Inklusive åtgärder som föreslås i denna proposition.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

I tabell 1.2 visas hur mycket arbetsinkomsten räknat i kronor förändras vid en ökning av arbetstiden med en timme.¹¹ Män tjänar i genomsnitt mer på att öka sin arbetstid än kvinnor. Orsaken till detta är att kvinnors lägre marginaleffekter inte väger upp effekten av mäns högre löner. Genom att hushållens inkomster räknat i kronor förändras mer då mannen ändrar

sin arbetstid kostar det alltså hushållen mer att mannen går ner i arbetstid än kvinnan.

Man kan därför konstatera att de ekonomiska drivkrafterna bidrar till att upprätthålla en traditionell arbetsfördelning, där kvinnan arbetar i hemmet och mannen på den öppna arbetsmarknaden.

Ersättningsgrad

Allt för höga ersättningsnivåer i välfärdsystemen medför att arbete lönar sig i för liten utsträckning. Samtidigt är det viktigt att ersättningarna är tillräckligt höga för att utgöra ett väl fungerande skydd mot inkomstbortfall. Regeringens reformer av arbetslöshetsförsäkringen, sjukförsäkringen och skattesystemet syftar till att stärka arbetslinjen och göra det mer lönsamt att arbeta. I samtliga ersättningsystem är den genomsnittliga ersättningsgraden högst för dem med låga inkomster och ersättningsgraden avtar med stigande inkomst. Genom att kvinnor i genomsnitt har lägre lön är ersättningsgraden generellt sett högre för kvinnor, se tabell 1.3.¹²

Tabell 1.3 Ersättningsgrader för kvinnor och män 2011

Procent

	Arbetslöshets- ersättning	Sjukpenning	Sjuk- och aktivitetsersättning
Kvinnor	76	80	75
Män	66	72	67
Totalt	71	76	71

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

De sänkta ersättningsgraderna sedan 2006, främst till följd av införandet av jobbskatteavdraget, har gjort det mer lönsamt att arbeta. För dem som varit arbetslösa länge har även den sänkta kompensationsgraden i arbetslöshetsförsäkringen bidragit till att göra det mer lönsamt att börja arbeta. Samma sak gäller inom sjukförsäkringen där införandet av en bortre gräns innebär att incitamenten att återgå till

¹¹ Arbetsinkomsten per år har räknats om till heltid och därefter dividerats med en antagen årsarbetstid på 2 080 timmar.

¹² Beräkningarna av ersättningsgraden utgår från hela hushållets disponibla inkomst, vilket innebär att ersättningsgraden för en enskild individ påverkas av samtliga hushållsmedlemmars inkomster. Ökade kostnader i form av t.ex. resor och måltider som följer av att arbeta har inte beaktats.

arbete har stärkts.¹³ Sammantaget innebär införandet av jobbskatteavdraget och reformerna i arbetslöshets- och sjukförsäkringen att drivkrafterna till arbete stärkts mer för kvinnor än för män.

1.5 Arbetsutbudseffekterna är större för kvinnor än för män

Förbättrade ekonomiska drivkrafter förväntas i förlängningen medföra ett ökat arbetsutbud, dels genom att fler förvärvsarbetar, dels genom att de som redan är sysselsatta arbetar fler timmar.

Jobbskatteavdraget ökar kvinnors arbetsutbud

Tabell 1.4 visar de beräknade långsiktiga arbetsutbudseffekterna för kvinnor och män av jobbskatteavdraget.¹⁴ Den långsiktiga effekten på arbetsutbudet är större för kvinnor än för män. Önskat antal arbetade timmar beräknas öka med 2,9 procent för kvinnor och 1,8 procent för män, motsvarande 59 000 respektive 47 000 helårsekvivalenter.

Tabell 1.4 Jobbskatteavdragets långsiktiga arbetsutbudseffekter

Procent

	Samtliga	Kvinnor	Män
Önskat antal arbetade timmar			
förändring procent	2,3	2,9	1,8
förändring helårsekvivalenter	106 000	59 000	47 000
Önskat antal arbetade timmar givet arbete			
förändring procent	0,43	0,83	0,12
förändring helårsekvivalenter	20 000	17 000	3 000
Andel av ökningen av önskat antal arbetstimmar som beror på att fler personer vill arbeta (%)	81,4	71,8	93,2

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Resultaten är i linje med de effekter som presenterats i liknande studier i litteraturen, t.ex. att arbetsutbudet för kvinnor och låginkomst-

tagare är känsligare för ekonomiska incitament än arbetsutbudet för män respektive höginkomsttagare.

Den största delen av det ökade arbetsutbudet förväntas uppkomma genom att fler personer söker sig till arbetsmarknaden, 2,1 procent för kvinnor och 1,7 procent för män. Även för dem som redan har arbete är effekterna större för kvinnor (0,8 procent) än för män (0,1 procent). En orsak till detta kan vara att många kvinnor som arbetar deltid vill gå upp i arbetstid.

Även om hushållen vill ändra sitt arbetsutbud är det inte säkert att det är praktiskt möjligt. Kvinnor arbetar ofta i branscher med en hög andel deltidstjänster och det kan därför vara svårt att öka arbetstiden även om man så önskar. Genom att män i högre grad än kvinnor redan arbetar heltid är deras möjligheter att öka sin arbetstid mer begränsade. En arbetsmarknad som förbättrar möjligheterna att gå upp till heltid för dem som vill och kan skulle därför vara en fördel ur jämställdhetssynpunkt.

HUS-avdraget ökar kvinnors arbetsutbud

Möjligheten till skattereduktion för hushållsarbete, s.k. RUT-avdrag, och skattereduktion för arbete med reparation, om- och tillbyggnad, s.k. ROT-avdrag har den gemensamma benämningen HUS-avdrag.¹⁵ HUS-avdraget bedöms öka sysselsättningen på den vita marknaden varaktigt av tre orsaker. För det första leder en skattereduktion till att hushåll som köper mer av dessa tjänster ökar sitt arbetsutbud, vilket på sikt leder till motsvarande högre sysselsättning. Denna efterfrågeeffekt kan vara betydande för framför allt RUT-tjänster, på grund av potentialen för omfördelning av tid från hushållsarbete till marknadsarbete. För det andra bedöms den ökade efterfrågan på HUS-tjänster medföra att många personer med en svag ställning på arbetsmarknaden får arbete. Detta kan leda till en varaktigt högre sysselsättning till följd av minskade strukturella obalanser på arbetsmarknaden. Det tredje skälet till varför HUS-avdraget bedöms öka sysselsättningen är att en del av aktiviteten på den svarta marknaden

¹³ Beräkningarna avser endast ersättningar från de offentliga ersättnings-systemen. Utöver detta tillkommer i många fall även avtalad ersättning. Det innebär att ersättningsgraden i praktiken oftast är högre än vad som anges i denna framställning. Bristande dataunderlag gör dock att det inte finns någon möjlighet att beakta detta i beräkningarna.

¹⁴ Beräkningen avser effekten av att införa jobbskatteavdrag steg 1-4 2011. För en ingående beskrivning av använd metod se Rapport från ekonomiska avdelningen vid Finansdepartementet 2009:1 Arbetsutbudseffekter av reformer på inkomstskatteområdet 2007-2009.

¹⁵ HUS-avdrag medger en skattereduktion med 50 procent av arbetskostnaden för hushållstjänster med högst 50 000 kronor per person och år.

för hushållsnära tjänster kommer att förskjutas till den vita marknaden.¹⁶

Det är framför allt RUT-avdraget som gynnar kvinnors arbetsutbud. Avdraget för hushållsnära tjänster gör det billigare att omfördela tid från hushållsarbete till marknadsarbete och skapar flera arbetstillfällen i en kvinnodominerad bransch. Det är oftast kvinnor som har funnit en anställning till följd av avdraget, inte sällan kvinnor som tidigare varit arbetslösa och som genom avdraget nu får in en fot på arbetsmarknaden. Eftersom större delen av oavlönat hushållsarbete utförs av kvinnor så kan RUT-avdrag för hushållsnära tjänster i form av städhjälp och barnpassning betyda att kvinnor nu i stället väljer att gå upp i arbetstid.¹⁷ Enligt SCB:s tidsanvändningsstudie lade kvinnor i genomsnitt ca 6 timmar mer per vecka på oavlönat hemarbete än män 2010. Skillnaden beror framför allt på en ojämn fördelning av de typer av hushållsarbete som numera omfattas av RUT-avdraget. Sammanlagt lägger kvinnor 27 timmar i veckan på oavlönat arbete och män ca 21 timmar.

Cirka 11 000 personer jobbar i hemservicebranschen och ca 75 procent av dem som anställts i branschen de senaste sex månaderna var tidigare arbetslösa. RUT-avdrag motverkar arbete i svart sektor där många kvinnor tidigare har arbetat utan lagstadgade eller avtalsenliga arbetsvillkor. Kvinnors trygghet i denna sektor ökar därför när svarta jobb blir vita. På sikt beräknas RUT-avdraget medföra att sysselsättningen ökar med ca 17 000 personer. Huvuddelen, ca 80 procent av sysselsättningsökningen, beror på att efterfrågan på RUT-tjänster ökar. Resterande del beror på omallokering av tid från hushållsarbete till marknadsarbete och på minskat svartjobb.¹⁸

År 2008 använde ca 92 000 personer RUT-avdraget. Under perioden 1 juli 2009-3 mars 2010 har ca 156 500 använt avdraget, vilket uppräknat till helårsbasis skulle innebära en ökning med över 150 procent jämfört med

2008.¹⁹ SCB:s siffror från 2009 visar att 59,4 procent av dem som utnyttjade möjligheten till skattereduktion för hushållstjänster var kvinnor. Det är en ökning med 2 procentenheter jämfört med året innan.

Tabell 1.5 Andel kvinnor och män som gör skatteavdrag för RUT-tjänster

Procent			
	2007	2008	2009
Kvinnor	56,7	57,3	59,4
Män	43,3	42,7	40,6

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Sänkt restaurang- och cateringmoms gynnar kvinnors sysselsättning

Sänkningen av mervärdesskattesatsen på restaurang- och cateringtjänster har, precis som HUS-avdraget, potential att ersätta hushållsarbete med marknadsarbete och svart arbete med vitt. Utifrån de förutsättningar som råder inom branschen förväntas en sänkning av mervärdesskattesatsen på restaurang- och cateringtjänster öka antalet arbetade timmar motsvarande knappt 6 000 helårsarbetskrafter.²⁰ Givet dagens könsfördelning inom sektorn, där mer än hälften av de anställda är kvinnor, förväntas sänkningen av mervärdesskattesatsen särskilt gynna sysselsättningen för kvinnor.²¹ Den varaktiga sysselsättningen förväntas öka, dels genom att fler personer anställs, dels genom att de som redan arbetar i branschen ökar sin arbetstid.²² Enligt SCB arbetade ca 41 procent av anställda inom hotell- och restaurangbranschen deltid 2010 och majoriteten av de deltidsanställda var kvinnor.

Reformen förväntas även bidra till att hushållen ersätter en del av det obeskattade hemarbetet med tjänster köpta på marknaden. När hemarbetet minskar ökar individerna sitt arbetsutbud.²³ Enligt SCB:s tidsanvändningsstudie lade kvinnor över 6 timmar och män ca 4 timmar per vecka på att laga mat och diska 2010. Potentialen för en omfördelning av tid från

¹⁶ Hur ska utvecklingen av arbetsmarknadens funktionssätt bedömas? Rapport från ekonomiska avdelningen 2011:1.

¹⁷ Öberg A., Samhällsekonomiska effekter av skattelättnader för hushållsnära tjänster, Konjunkturinstitutet 2005.

¹⁸ Hur ska utvecklingen av arbetsmarknadens funktionssätt bedömas? Rapport från ekonomiska avdelningen 2011:1.

¹⁹ Hur ska utvecklingen av arbetsmarknadens funktionssätt bedömas? Rapport från ekonomiska avdelningen 2011:1.

²⁰ SOU 2010:24 s. 9.

²¹ Avser könsfördelningen inom hotell- och restaurangbranschen som redovisas av SCB.

²² SOU 2010:24 s. 66-70.

²³ SOU 2010:24 s. 66-70.

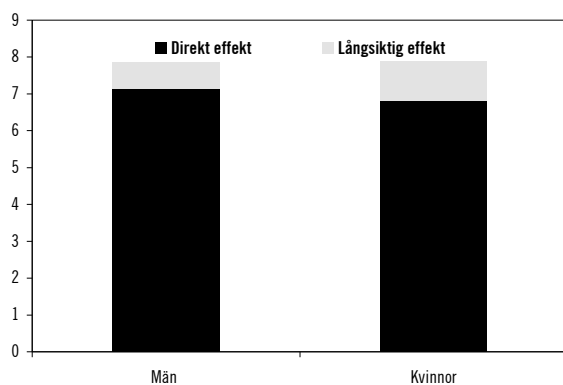
hemarbete till marknadsarbete kan därmed anses vara stor.

1.6 På sikt ger reformerna samma inkomstökning för kvinnor och män

Det ökade arbetsutbudet till följd av genomförda reformer sedan 2006 beräknas öka den individuella disponibla inkomsten ungefär lika mycket för kvinnor och män. Genom att män i genomsnitt har högre löneinkomster än kvinnor, och i större utsträckning arbetar heltid, blir de direkta effekterna något större för män än för kvinnor. Under 2006–2011 beräknas den direkta effekten av regeringens politik bli en ökning av individuell disponibel inkomst med 7,1 procent för män och 6,8 procent för kvinnor.

Diagram 1.1 Effekter av regeringens politik på individuell disponibel inkomst för kvinnor och män 2006–2011

Personer 20 år och äldre. Procent.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Skillnaden jämnas ut i ett längre perspektiv då regeringens politik på sikt kan förväntas öka arbetskraftsutbudet, och därmed arbetsinkomsterna, mer för kvinnor än för män. Sammantaget innebär detta att regeringens politik under 2006–2011 på sikt förväntas leda att inkomstökningen blir 7,9 procent för såväl kvinnor som män.²⁴

Förslagen i denna proposition beräknas ge små direkta effekter på de genomsnittliga inkomsterna. Kvinnors disponibla inkomst beräknas öka med 0,14 procent och mäns med

0,02 procent.²⁵ För dem som är direkt berörda av reformerna är effekterna större, och individuell disponibel inkomst förväntas initialt öka med 0,46 procent för kvinnor och med 0,06 procent för män.

Utöver dessa reformer kommer den sänkta mervärdesskatten på restaurang- och cateringtjänster att indirekt påverka hushållens inkomster positivt. Dels genom att sysselsättningen ökar, i synnerhet för kvinnor, dels genom att priserna på dessa tjänster sjunker.

2 Jämställdhet på den svenska arbetsmarknaden

Den svenska arbetsmarknaden kännetecknas av en könsmissig segregering. Kvinnor arbetar oftare i yrken med låga löner och i den offentliga sektorn där lönerna i genomsnitt är lägre än i den privata. Kvinnor är underrepresenterade i ledande positioner, i synnerhet inom den privata sektorn. Kvinnor förvärvsarbetar i mindre utsträckning och har lägre lön än män. Kvinnor arbetar i högre grad deltid än män, men står för en större del av det obetalda hemarbetet.

Lön och företagarinkomst är den största inkomstkällan för både kvinnor och män. Den är också grunden för ersättning från sjuk- och arbetslöshetsförsäkring samt för framtida pensioner. Löneskillnader på arbetsmarknaden återspeglas därför även i dessa system. Vid analys av den ekonomiska jämställdheten är därför utvecklingen på arbetsmarknaden central.²⁶

2.1 Grunden till ett jämställt arbetsliv läggs i skolan

Kvinnor har högre utbildning än män

Kvinnornas utbildningsnivå är i genomsnitt högre än männens. En klart högre andel kvinnor än män har eftergymnasial utbildning.

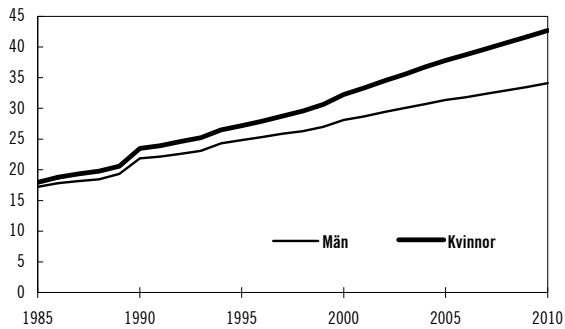
²⁴ Beräkningarna har genomförts med FASIT-modellen. De regeländringar som beaktats vid beräkning av politikens effekter framgår av tabell U.1 i underbilagan.

²⁵ Följande förslag har beaktats: höjt bostadsbidrag för unga och för barnfamiljer, höjt bostadstillägg till pensionärer, höjd beloppsgräns för reseavdrag, höjt schablonavdrag vid uthyrning av privatbostad. Därtill inkluderas 2011 års förslag om höjt barnstillägg i bostadsbidragssystemet som införs 2012.

²⁶ Redogörelsen fokuserar därför på personer i förvärvsaktiv ålder, men uppgifter avseende pensionärer finns bl.a. i avsnitt 3.4.

Diagram 2.1 Andel av befolkningen med eftergymnasial utbildning 1985–2010

Personer 25–64 år, procent.

Anm: Nivåklassificeringen är gjord enligt Svensk utbildningsnomenklatur SUN 2000.
Källa: Statistiska centralbyrån.

Sedan 1990 har andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning trendmässigt ökat snabbare än andelen för män. Av dem som började studera vid högskolan 2009/10 var 58 procent kvinnor och 42 procent män.²⁷

Trenden mot en allt högre utbildningsnivå fortsätter. År 2030 förväntas 51 procent av kvinnorna ha en eftergymnasial utbildning jämfört med 39 procent 2007 och 22 procent 1990. Motsvarande siffror för männen är 36, 31 respektive 20 procent. En viktig faktor för att stärka jämställdheten i arbetslivet är jämställdheten inom högskolan. Regeringen tillsatte därför en delegation för jämställdhet i högskolan (dir. 2009:7) med uppgift att bl.a. studera skillnader i studietakt, avhopp och benägenhet att avlägga examen för kvinnor och män. I december 2010 presenterades delegationens betänkande (SOU 2011:1), av vilket det bl.a. framgår att kvinnor genomgående har högre examensfrekvens och kortare studietider än män.

Stora skillnader mellan kvinnors och mäns utbildningsval

Kvinnor är överrepresenterade inom pedagogik- och lärarutbildning samt utbildningar inom hälso- och sjukvård samt social omsorg. Män är överrepresenterade inom utbildningar med inriktning mot teknik och tillverkning.

Tabell 2.1 Befolkningen fördelad efter utbildningsinriktning och kön 2010

Personer 25–64 år.

Inriktning	Antal	Andel kvinnor	Andel män
Allmän utbildning	1 122 500	49	51
Pedagogik och lärarutbildning	337 000	76	24
Humaniora och konst	196 100	59	41
Samhällsvetenskap, juridik, handel, administration	822 300	61	39
Naturvetenskap, matematik och data	134 900	40	60
Teknik och tillverkning	1 051 800	12	88
Lant- och skogsbruk samt djursjukvård	82 400	33	67
Hälsa- och sjukvård samt social omsorg	628 500	84	16
Tjänster	295 300	52	48
Okänd utbildningsinriktning	192 000	45	55
Totalt	4 862 700	49	51

Anm: Avser alla utbildningsnivåer. Indelningar enligt SUN 2000.
Källa: Statistiska centralbyrån.

Utbildningsvalen i dag är avgörande för den framtida yrkesfördelningen och det finns fortfarande stora skillnader mellan kvinnors och mäns utbildningsval inom gymnasie- och högskolan. Inom gymnasieskolan uppvisar t.ex. endast tre av 17 nationella program en könsfördelning i intervallet 40–60 procent av respektive kön. Kvinnor studerar i högre utsträckning på något av de studieförberedande programmen, medan de yrkesförberedande programmen är kraftigt könsuppdelade efter ett traditionellt mönster.

Inom högskolan har andelen kvinnor bland de examinerade ökat inom de flesta studieinriktningarna. Förutom inom teknikområdet har detta medfört en snedare könsfördelning än för tio år sedan. På de traditionellt kvinnodominerade högskoleutbildningarna har männen endast marginellt, eller inte alls, stärkt sina positioner andelsmässigt. På traditionellt manliga utbildningar ökar däremot andelen kvinnor, även om den fortfarande är låg på de stora ingenjörsutbildningarna. Könsbalansen på vissa långa högskoleutbildningar har dock ändrats under de senaste åren, och allt fler kvinnor utbildar sig nu till traditionellt manligt dominerade yrken, exempelvis veterinär, läkare eller arkitekt. På ett antal utbildningar som historiskt sett dominerats av män, och för trettio år sedan hade en ganska jämn fördelning mellan könen, är kvinnorna nu i majoritet. Någon

²⁷ Högskoleverkets rapport 2011:8 R Årsrapport 2011.

motsvarande utveckling på tidigare kvinno-
dominerade utbildningar har inte ägt rum.²⁸

**Tabell 2.2 Andel kvinnor på vissa högskoleutbildningar
läsåret 1978/79, 1996/97 och 2006/07**

Procent			
Utbildning	1978/79	1996/97	2006/07
Tandläkare	47	55	68
Veterinär	51	86	76
Arkitekt	43	53	60
Jurist kandidat	47	54	60
Läkare	38	49	50

Källor: SOU 2011:1 (s. 53), Högskoleverket 2008:20 och DEJA:s bearbetning.

Sedan 1990 har andelen kvinnor på forskarutbildningen ökat från en tredjedel till närmare hälften (47 procent). Även om könsfördelningen bland samtliga nya doktorander är jämn, är skillnaderna stora mellan olika ämnesområden. Mest ojämn är könsfördelningen inom teknikvetenskap (29 procent kvinnor, 71 procent män) och medicin (59 procent kvinnor, 41 procent män).

Under den senaste tioårsperioden har andelen kvinnor av den forskande och undervisande personalen ökat från 35 procent till 43 procent. Lägst andel kvinnor finns, som tidigare, bland professorerna. En långsam ökning sker dock och 2010 var 21 procent av professorerna kvinnor. Detta är en fördubbling jämfört med 2001, från 460 till 960 helårspersoner.²⁹

Utvecklingen mot att andelen kvinnor ökar på traditionellt mansdominerade utbildningar på eftergymnasial nivå beräknas fortsätta de kommande decennierna. Däremot förväntas inte andelen män öka inom de traditionella kvinnoutbildningarna. När det gäller de tekniskt industriella utbildningarna på gymnasienivå förväntas den manliga dominansen bestå.³⁰

Flickor och kvinnor har högre betyg

Fler kvinnor än män går vidare till högskolan från gymnasiet. Detta förklaras delvis av att kvinnor i genomsnitt har högre betyg än män, men sannolikt också av att flera av de mansdominerade programmen leder till ett yrke som inte kräver någon högskoleutbildning.

Flickor har under lång tid haft 10 procent högre betyg än pojkar.³¹ Beräkningar för ett urval av ämnen visar att skillnaderna var ungefär desamma redan på 1960-talet. Flickor har 10 procent högre meritvärdespoäng i grundskolan, och skillnaden i kurspoäng från gymnasieskolan är lika stor. Könsskillnaden i betyg är i det närmaste konstant och oberoende av elevernas socioekonomiska bakgrund.

Skillnaden mellan flickor och pojkar avseende skolprestationer förklaras i forskningen från kultursociologiska, organisatoriska, pedagogiska, psykologiska och biologiska teorier. Exempelvis kan skolprestationen påverkas av skillnaden mellan pojkarnas och flickornas levnadsvanor och värderingar samt faktorer som förenar kollektiven. God läsfärdighet hör ihop med goda skolprestationer och flickor är generellt bättre än pojkar i såväl läsning som skrivning.³²

2.2 En könsuppdelad arbetsmarknad

Efter det könssegregerade utbildningssystemet följer en könsuppdelad arbetsmarknad. Fördelningen av kvinnor och män inom olika sektorer, näringsgrenar, yrken, chefspositioner och företagsformer är ojämn.

Kvinnor och män har olika yrken

Arbetsmarknaderna i Sverige och de övriga nordiska länderna är mer könssegregerade än inom många andra OECD-länder.³³ De flesta yrken domineras i hög grad av antingen kvinnor eller män. Kvinnor arbetar oftast i några få stora yrkesgrupper medan män jobbar i flera och mindre yrken.³⁴ Detta blir tydligt då man ser på de tio största yrkesgrupperna, som tillsammans omfattar 34 procent av alla anställda kvinnor, men endast 11 procent av alla anställda män, se diagram 2.2.

²⁸ SOU 2011:1 s. 53.

²⁹ Högskoleverkets rapport 2011:8 R Årsrapport 2011.

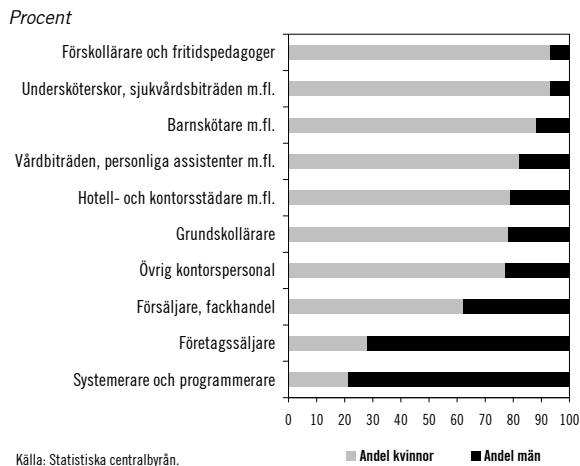
³⁰ SCB Temarapport 2010:1. Utbildning: Könsstruktur per utbildning och yrke 1990–2030.

³¹ SOU 2009:64 s. 14.

³² SOU 2010:97 s. 58-71.

³³ Melkas H., Anker R., Occupational segregation by sex: in Nordic countries i Woman, gender and work ed. Loufi F. L. ILO 2010.

³⁴ Medlingsinstitutet 2010, Vad säger den officiella lönestatistiken om löneskillnaden mellan kvinnor och män 2009?

Diagram 2.2 Könsfördelning inom de 10 största yrkesgrupperna 2009

Andelen kvinnor och män som arbetar i kvinno- respektive mansdominerade yrkesgrupper har varit relativt stabil sedan 2002. Även i yrkesgrupper där andelen anställda tidigare varit jämnt fördelad mellan könen är förändringarna totalt sett små. I den mån förskjutningar skett handlar det om att kvinnor har gått in i mansdominerade yrken, medan män generellt stannat kvar i de traditionellt manliga yrkena.

En bidragande faktor till den internationellt sett höga förvärvsfrekvensen bland kvinnor kan vara att en betydande del av de tjänster som i Sverige utförs av kvinnor som avlönat marknadsarbete i högre grad utförs av kvinnor som oavlönat arbete i länder utanför Norden. Detta kan också vara en orsak till den internationellt sett starkt könsuppdelade arbetsmarknaden i Sverige, där många kvinnor arbetar med omsorg av barn och äldre inom den offentliga sektorn.³⁵

Fler kvinnor i manliga yrken

För den som väl skaffat sig en utbildning är det kostsamt och tidskrävande att byta yrkesinriktning. Det tar därför lång tid innan förändringar inom utbildningssystemet får fullt genomslag på arbetsmarknaden. En följd av att kvinnor i allt högre grad utbildar sig till traditionellt manligt dominerade yrken på eftergymnasial nivå är att kvinnornas andel i dessa yrken successivt ökar, se exempel i tabell 2.3.

Tabell 2.3 Andel kvinnor per åldersgrupp inom fyra yrkeskategorier

Procent

	Teknik och tillverkning	Naturvetenskap och data	Läro- utbildning	Hälsa- och sjukvård
25-34 år	16	40	76	80
35-44 år	12	42	78	84
45-54 år	10	41	77	85
55-64 år	10	34	73	85

Källa: Statistiska centralbyrån.

Inom många yrkesgrupper är männen i majoritet i de äldsta åldersgrupperna och kvinnorna dominerar i de yngre. Särskilt tydligt märks detta inom yrken som kräver eftergymnasial kompetens, t.ex. bland agronomer, arkitekter, ekonomer, jurister, naturvetare och teologer.

Privat sektor domineras av män – offentlig sektor av kvinnor

År 2010 arbetade 52 procent av kvinnorna i privat och 48 procent i offentlig sektor, medan 81 procent av männen arbetade i privat och 19 procent i offentlig sektor. I kommun- och landstingssektorn utgjorde kvinnor en stor majoritet med 78 procent av de anställda. Den statliga sektorn var i stort sett könsmissigt neutral, medan den privata sektorn hade en övervikt av män, 61 procent.³⁶

Män har högre befattningar än kvinnor

Förutom att kvinnor och män arbetar i olika sektorer finns män i större utsträckning än kvinnor på högre befattningar eller chefsposter. Detta återspeglas även i lönestatistiken.

Tabell 2.4 Chefer efter sektor och kön 2009

Procent

Sektor	Sysselsatta		Chefer	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Privat sektor	38	62	25	75
Offentlig sektor	75	25	65	35
Stat	51	49	41	59
Kommuner	80	20	67	33
Landsting	80	20	73	27
Totalt	49	51	32	68

Källa: Statistiska centralbyrån.

³⁵ Melkas H., Anker R., Occupational segregation by sex in Nordic countries, i Woman, gender and work ed. Loufi F. L. ILO 2010.

³⁶ Enligt SCB:s arbetskraftsundersökning (AKU). Avser anställda 16–64 år.

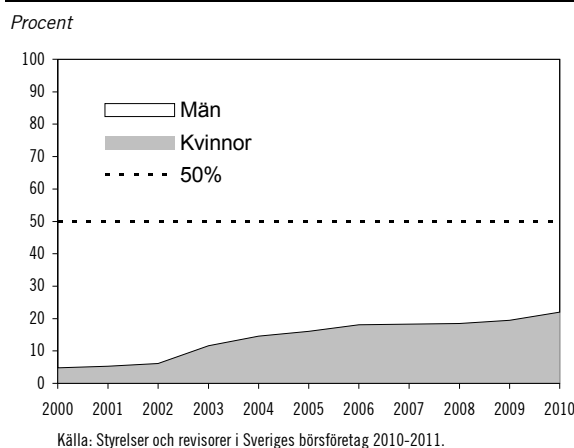
Kvinnliga och manliga chefer har olika chefsfunktioner och arbetar inom olika slags organisationer. Bland kvinnor är det vanligast att arbeta som ekonomi- eller administrativ chef medan män oftast arbetar som försäljnings- eller marknadschefer. Kvinnor är oftast chefer inom offentlig verksamhet, exempelvis vård och omsorg, utbildning och offentlig förvaltning medan män oftare är chefer inom exempelvis byggverksamhet eller tillverkning.³⁷

Totalt var 68 procent av alla chefer män och 32 procent kvinnor 2009. I privat sektor var endast var fjärde chef kvinna. I förhållande till andelen sysselsatta inom respektive sektor är män överrepresenterade som chefer i samtliga sektorer, se tabell 2.4. Till exempel är 80 procent av de kommun- och landstingsanställda kvinnor, men endast 69 procent av cheferna.

Stor ojämställdhet i börsföretagens ledningar

Störst är ojämställdheten på de allra högsta chefsposterna. Bland de 262 börsföretagens verkställande direktörer 2010 var endast 7 kvinnor. Detta motsvarar 2,7 procent av det totala antalet, vilket är en nedgång från 3,0 procent 2009. I börsföretagens styrelser fortsätter däremot andelen kvinnor att öka och 2010 var andelen 22 procent.³⁸

Diagram 2.3 Andel kvinnor i börsföretagens styrelser 2000-2010

Situationen är bättre inom de statligt ägda bolagen. Nästan hälften, 49 procent, av styrelseledamöterna är kvinnor i de företag som

är helägda av staten. Regeringens mål är att det i varje styrelse ska vara minst 40 procent av varje kön. Bland företagen med statligt ägande är 37 procent av ordförandena kvinnor, vilket är en ökning från 2009 då andelen var 34 procent. I de börsnoterade företagen är endast 3 procent av styrelseordförandena kvinnor.³⁹

Företagare är oftast män

Av dem som var sysselsatta i Sverige 2010 var 14 procent av männen företagare, att jämföra med 6 procent för kvinnorna.⁴⁰ Det innebär att en majoritet av företagarna är män (72 procent), och endast något över en fjärdedel är kvinnor (28 procent). Branschmässigt är kvinnors och mäns företagande könsuppdelat på samma sätt som arbetsmarknaden i övrigt. Av dem som startade företag 2009 var en tredjedel kvinnor och två tredjedelar män.⁴¹

Det finns flera möjliga förklaringar till varför det är färre kvinnor än män som startar och driver företag. En är att kvinnors löner och förmögenheter är lägre, vilket gör att de har svårare än män att finansiera start, drift och tillväxt av företag. En annan att den traditionella fördelningen av hushållsarbete gör att kvinnor har mindre tid att utveckla sina företagsidéer.⁴²

Tabell 2.5 Anställda och företagare 2009

16-64 år. Tusental och procent.

Sektor	Antal		Könsfördelning	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Anställda	1980	1980	50	50
Företagare	120	310	28	72
Totalt	2100	2290	48	52

Anm: Företagare inklusive medhjälpande hushållsmedlemmar.
Källa: Statistiska centralbyrån, AKU.

Kvinnor och män har olika motiv till varför de vill starta eget. För kvinnor är möjligheten att förverkliga sina idéer det viktigaste. Nästan lika viktigt är möjligheten att få arbeta självständigt. För män är möjligheten att arbeta självständigt det vanligaste motivet och det näst vanligaste är att förverkliga sina idéer. Ungefär lika många män som kvinnor uppger att motivet till att

³⁷ Enligt SCB, Valfärd, 2010:2.

³⁸ Fristedt F., Larsson Å., Sundqvist S-I, Styrelser och revisorer i Sveriges börsföretag 2010-2011.

³⁹ Enligt SIS Ägarservice.

⁴⁰ Enligt SCB, AKU. Avser 16-64 år.

⁴¹ Enligt Tillväxtverkets hemsida, www.tillvaxtverket.se

⁴² Tillväxtverket, Varför ska man främja kvinnors företagande?, 2011.

starta eget är arbetslöshet eller risk för arbetslöshet.⁴³

Arbete inom privat sektor eller på en marknad som domineras av små företag ökar benägenheten att bli egenföretagare.⁴⁴ En orsak till att kvinnor inte blir företagare lika ofta som män kan därför vara att kvinnor ofta arbetar inom yrken eller sektorer där det är svårt för enskilda företagare eller mindre företag att etablera sig. En faktor som kan påverka det kvinnliga företagandet positivt är därför att det blivit allt vanligare med privata aktörer inom offentligt finansierad verksamhet.

Tillväxtverket har arbetat med programmet Främja kvinnors företagande. Totalt avsatte regeringen 100 miljoner kronor per år 2007–2010. Tillväxtverket fick i mars 2011 uppdrag av regeringen att samordna och genomföra ett fyraårigt program omfattande 65 miljoner kronor per år för att främja kvinnors företagande (dnr N2011/1250). Programmet ska bidra till att fler företag som drivs av kvinnor växer och att nyföretagande bland kvinnor ökar.

2.3 Kvinnor förvärvsarbetar mindre än män

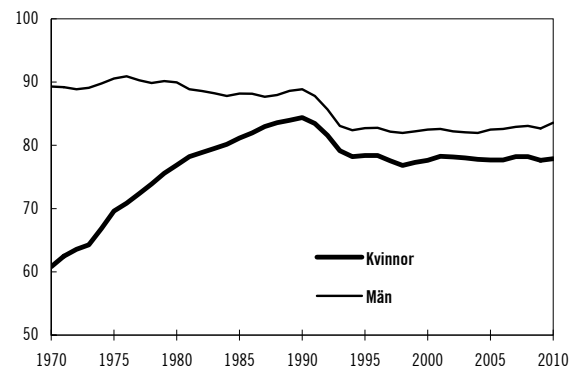
Kvinnor har lägre arbetskräftsdeltagande

Andelen kvinnor i arbetskraften i Sverige är bland de högsta i världen. Trots detta är andelen lägre än för män.⁴⁵ År 2010 ingick knappt 2,3 miljoner kvinnor och drygt 2,5 miljoner män i arbetskraften. Det motsvarar 77,9 procent av kvinnorna och 83,6 procent av männen i åldern 16–64 år.⁴⁶

Kvinnornas arbetskraftstal ökade under 1970- och 1980-talen, samtidigt som det i stort sett var oförändrat för män. I början av 1990-talet upphörde ökningen av kvinnornas arbetskraftsdeltagande, och har sedan dess legat runt 5 procentenheter lägre än mäns.

Diagram 2.4 Arbetskraftsdeltagande 1970–2010

Andel av befolkningen 16–64 år, procent.

Källa: Statistiska centralbyrån, AKU.

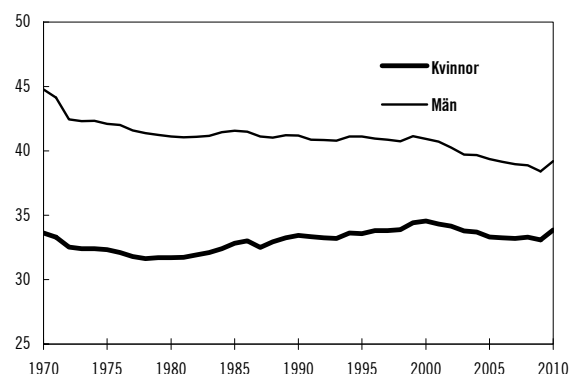
Kvinnor förvärvsarbetar färre timmar

För män minskade den genomsnittliga arbetstiden från ca 44 timmar till ca 41 timmar per vecka mellan 1970 och 1980 och förblev sedan ungefär oförändrad fram till millennieskiftet. Därefter minskade den till drygt 39,4 timmar 2010. Även för kvinnor minskade medelarbetstiden något under 1970-talet, från ca 32 till 31 timmar. Därefter ökade den till 34 timmar vid millennieskiftet, och har sedan legat stabilt kring denna nivå. Skillnaderna i arbetstid mellan könen har således minskat successivt, och kvinnor ökade sin arbetstid i förhållande till män från ca 75 till 86,4 procent mellan 1970 och 2009.

Den ekonomiska nedgången 2008 medförde en minskning av medelarbetstiden för både kvinnor och män, se diagram 2.5. Den därefter följande återhämtningen har påverkat medelarbetstiden positivt.

Diagram 2.5 Medelarbetstid 1970–2010

Genomsnittligt antal timmar per vecka för personer i arbete 16–64 år.

Källa: Statistiska centralbyrån, AKU.

I samband med en konjunkturedgång är det vanligt att företag väntar med att anpassa antalet anställda till den lägre produktionen. I stället minskas antalet arbetade timmar, vilket leder till

⁴³ Enligt Tillväxtverkets hemsida, www.tillvaxtverket.se

⁴⁴ Eklund S., Vejsiu A. Drivkrafter att starta företag: ett genusperspektiv, Ekonomisk debatt 2009:3.

⁴⁵ Internationella uppgifter publiceras bl.a. i OECD Employment Outlook 2008.

⁴⁶ Om inte annat anges bygger avsnittet på AKU:n. Samtliga uppgifter avser personer 16–64 år.

lägre medelarbetstid. Denna fördröjning av anpassningen av antalet anställda är även vanlig vid en konjunkturuppgång, där en sysselsättningsökning brukar föregås av en ökning av medelarbetstiden. Att kvinnors medelarbetstid har påverkats i mindre utsträckning beror bl.a. på att kvinnornas sysselsättning påverkades i mindre grad än männens av krisen, eftersom kvinnor oftare arbetar i offentlig sektor som inte drabbades lika hårt.

Främst kvinnor arbetar deltid

Jämfört med män arbetar kvinnor deltid, frivilligt eller ofrivilligt, i betydligt större omfattning. Av de sysselsatta arbetade 34 procent av kvinnorna och 11 procent av männen deltid 2010.⁴⁷

Motiven till att kvinnor och män arbetar deltid skiljer sig åt. Den vanligaste orsaken för kvinnor att arbeta deltid är att de tar hand om barn. År 2010 arbetade 22 procent av kvinnorna deltid för att kunna ta hand om barn och andra familjemedlemmar. För män är den vanligaste orsaken att de inte kan hitta något heltidsjobb. Bland de pappor som jobbar deltid är det endast en femtedel som gör det för att ta hand om barn.⁴⁸

Tabell 2.6 Främsta anledning till deltidsarbete 2010

Procent

	Kvinnor	Män
Tar hand om barn och övriga familjemedlemmar	22	7
Övriga familjerelaterade förpliktelser	16	13
Studier	10	18
Nedsatt arbetsförmåga	10	14
Heltidsjobb saknas	27	29
Övrigt	15	19

Källa: Eurostat.

Frivilligt deltidsarbete kan bli en inkörsport till ofrivillig deltidsarbetslöshet. Under vissa faser av livet väljer många att arbeta deltid, i synnerhet kvinnor med små barn. Detta medför att kvinnor ofta söker sig till branscher och yrken där det är vanligt och accepterat med deltidsanställningar, t.ex. inom detaljhandeln eller vård- och omsorgssektorn.

Samtidigt är fler kvinnor än män deltidsarbetslösa och vill öka sin arbetstid. Således uppgav 6,2 procent av de sysselsatta kvinnorna och 4,1 procent av männen att de hade velat arbeta mer än de gjorde i juli 2011.⁴⁹ En förklaring till detta kan vara att de kvinno-dominerade branscherna anpassats till deltidsarbete och att det därför finns få lediga heltidstjänster att söka.

Kvinnor lägger allt mindre tid på hushållsarbete

Den ojämställda fördelningen av hushållsarbete är ett av skälen till kvinnors lägre arbetskraftsdeltagande och lägre medelarbetstid. De som arbetar oavlönat räknas inte till arbetskraften och har därför ingen inkomst eller pensionsrätt, men bidrar till såväl hushållens som samhällets välfärd i stort.

De som förvärvsarbetar mycket har mindre tid till arbete i hushållet. Den ojämna fördelningen av det avlönade marknadsarbetet är därför en spegelbild av det oavlönade hushållsarbetet. Utslaget på alla i åldersgruppen 20–64 år och över veckans alla dagar lägger kvinnor ca 4 timmar per dygn på förvärvsarbete, att jämföra med ca 5 timmar för män enligt tidsanvändningsundersökningen 2010/11.⁵⁰ Kvinnor lägger nära 4 timmar per dygn på oavlönat hemarbete att jämföra med 3 timmar per dygn för män, se tabell 2.7. Sammantaget innebär detta att kvinnors och män arbetar ungefär lika mycket, något över 8 timmar per dygn, när avlönat och oavlönat arbete räknas samman.

⁴⁹ Avser senast tillgängliga uppgifter för andelen av de sysselsatta 15–74 år som arbetar mindre än de skulle vilja och som kunnat arbeta mer referensveckan.

⁵⁰ Tidsanvändningsundersökningar har genomförts 1990/91, 2000/01 och 2010/11. Undersökningen bygger på tidsdagböcker där ca 3 300 personer i åldern 15–84 år beskrivit sina aktiviteter under vardag och helg. Uppgifterna här avser personer 20–64 år räknat i genomsnitt över veckans alla dagar.

⁴⁷ Med deltid avses en överenskommen arbetstid mindre än 35 timmar per vecka.

⁴⁸ Fredriksson K., Pappor jobbar mest av alla, SCB Välfärd 2010:2

Tabell 2.7 Genomsnittlig tid för hemarbete 2010/2011 samt förändring jämfört med 2000/2001 och 1990/1991

Befolkningen 20–64 år. Timmar och minuter per dygn alla veckans dagar. Ändring i minuter per dygn jämfört med 2010/2011

	Kvinnor			Män		
	2010/ 2011	Ändring sedan 2000	Ändring sedan 1990	2010/ 2011	Ändring sedan 2000	Ändring sedan 1990
Förvärvsarbete, mm	3:47	25	20	4:35	-12	-38
Arbetsresor	0:25	5	7	0:30	0	1
Förvärvsarbete inkl resor	4:12	30	27	5:05	-13	-36
Hushållsarbete	1:46	-14	-46	1:02	4	5
Underhålls- arbete	0:20	-2	-4	0:37	1	-7
Omsorg om egna barn	0:34	-1	-11	0:21	4	3
Omsorg om andra	0:07	0	-2	0:08	0	-2
Inköp av varor och tjänster	0:27	-2	-2	0:21	0	0
Annat hemarbete	0:08	0	3	0:07	0	2
Resor i samband m hemarbete	0:27	-2	0	0:27	1	2
Hemarbete, totalt	3:50	-23	-63	3:02	10	3
Förvärvs- och hemarbete	8:03	6	-37	8:07	-3	-33

Anm.: För att få jämförbarhet med tidigare undersökningar är förändringstalen beräknade på ett delurval avseende september till maj.

Källa: Statistiska centralbyrån, Tidsanvändningsundersökningen 2010/11.

Under de senaste 20 åren har den totala arbetstiden minskat för såväl kvinnor som män – för kvinnor främst till följd av mindre tid för oavlönat hemarbete och för männen på grund av färre timmar med förvärvsarbete. Sedan 1990 har kvinnor kontinuerligt ökat sin arbetstid och minskat tiden för hemarbete. Kvinnor förvärvsarbetar ca 30 minuter mer per dygn, samtidigt som män förvärvsarbetar ca 40 minuter mindre, vilket sammantaget medför att skillnaden i förvärvsarbetsstid minskat från 2 till ca 1 timme per dygn.

Under 1990–2011 har kvinnor minskat tiden för hemarbete med ca en timme per dag, medan den tid män lägger på hemarbete är ungefär oförändrad. Skillnaden mellan hemarbete utfört av män respektive kvinnor har således minskat, dvs. förändringen går åt rätt håll ur ett jämställdhetsperspektiv. Kvinnor avsätter dock fortfarande nästan en timme mer per dag på hushållsarbete och omsorg om barn jämfört med män.

I ett längre perspektiv har kvinnors ökade arbetskraftdeltagande gått hand i hand med att hushållsarbetet har effektiviserats. Från mitten av 1940-talet ökade kvinnors löner i jämförelse med männens, vilket skapade incitament för dem att träda ut på arbetsmarknaden. Moderniseringen av de svenska hemmen verkade i samma riktning, eftersom den innebar att en given mängd hushållstjänster kunde produceras med en minskad arbetsinsats. Genom den offentliga barnomsorgens utbyggnad, införandet av särbeskattning och den nya familjepolitiken under 1970-talet blev det möjligt och lönsamt för fler kvinnor att yrkesarbeta.⁵¹ Det finns inga skäl att tro att tidsbesparingarna i hushållsarbetet kommer att upphöra i framtiden. Till exempel gör införandet av RUT-avdraget och den sänkta mervärdesskatten på restaurang- och cateringtjänster det ekonomiskt rimligt för betydligt fler hushåll att köpa denna typ av tjänster i stället för att göra jobbet själva.

2.4 Utanförskapet större för kvinnor

Trots att Sverige har en arbetsmarknad där förutsättningarna för både kvinnors och mäns deltagande är relativt goda står många utanför arbetsmarknaden. Det gäller t.ex. sjukskrivna, arbetslösa och personer med sjuk- eller aktivitetsersättning. Många arbetar inte heller i den utsträckning de skulle önska. Räknat i helårsekvivalenter fick 15,6 procent av den arbetsföra befolkningen sin försörjning från sociala ersättningar 2010, vilket är drygt 4 procentenheter lägre än 2000.⁵²

⁵¹ Svensson L. Hemmens modernisering och svenska hushålls tidsanvändning 1920-90, IFAU 2008:19.

⁵² Med helårsekvivalenter avses det antal individer 20–64 år som skulle kunna försörjas under ett helt år med full ersättning. Exempelvis blir två personer, som varit heltidsarbetslösa ett halvår var, tillsammans en helårsekvivalent.

Tabell 2.8 Antal helårsekvivalenter i åldrarna 20–64 år som försörjs med sociala ersättningar och bidrag 2010

Antal helårsekvivalenter och fördelning, procent.

	Antal helårsekvivalenter	Andel kvinnor	Andel män
Sjukpenning	90 600	60	40
Sjuk- och aktivitetsersättning	378 600	58	42
Arbetslöshet	117 200	45	55
Arbetsmarknadsåtgärder	175 400	47	53
Ekonomiskt bistånd	95 800	48	52
Totalt	857 600	53	47

Källa: Statistiska centralbyrån.

Mellan 2009 och 2010 minskade det totala antalet helårsekvivalenter med drygt 4 500 till ca 858 000, vilket motsvarar en minskning med drygt 0,5 procent. Av tabell 2.8 framgår att utanförskapet är större för kvinnor än för män.⁵³ Antalet helårsekvivalenter minskade med 1,4 procent för kvinnor, och ökade 0,5 procent för män mellan 2009 och 2010. Räknat i antal helårsekvivalenter minskade ohälsan och arbetslösheten, medan arbetsmarknadspolitiska åtgärder och ekonomiskt bistånd ökade. Den främsta orsaken till minskningen för kvinnor var lägre utbetalningar av sjukdomsrelaterade förmåner. Mellan 2009 och 2010 minskade antalet helårsekvivalenter med sjukpenning samt sjuk- och aktivitetsersättning med sammanlagt 10,6 procent. De ej könsuppdelade månadsutfallen för första halvåret 2011 tyder på att antalet helårsekvivalenter fortsätter att falla.⁵⁴

Ohälsa

Kvinnor är framför allt överrepresenterade inom sjukpenning och sjuk- och aktivitetsersättning. Antalet kvinnor som får sin försörjning från sjukdomsrelaterade förmåner minskar dock stadigt. Räknat i helårsekvivalenter är antalet sjukskrivna kvinnor drygt 32 500 lägre jämfört med 2009. Förändringen beror framför allt på en minskning av inflödet av nya sjukfall men också på att sjukfallen blivit kortare. Under de senaste åren har sjukförsäkringen varit föremål för en rad reformer och förändringar. Bland annat infördes ett försäkringsmedicinskt beslutsstöd för sjukskrivningstider och en ny sjukskrivnings-

process med fasta tidpunkter för prövning av den försäkrades arbetsförmåga.

Trots den positiva utvecklingen är ohälsan fortfarande större bland kvinnor än bland män. Drygt 60 procent av de sjukskrivna, räknat i helårsekvivalenter, är kvinnor. Kvinnors sjukfrånvaro i dag är på en mycket högre nivå än under 1960- och 1970-talen, då det inte fanns någon större skillnad mellan kvinnors och mäns sjukfrånvaro.

Att kvinnor är sjukskrivna i högre utsträckning än män är ett internationellt fenomen. Kvinnor är mer sjukfrånvarande än män i flera jämförbara länder. Länder med relativt hög andel sysselsatta kvinnor, t.ex. Sverige, Norge och Danmark, har även högst andel sjukskrivna kvinnor. Att tillhöra arbetskraften är ju en förutsättning för att kunna vara sjukfrånvarande.⁵⁵

Kvinnors relativt sett ökade sjukfrånvaro förklaras inte av ökade könsskillnader i självskattad hälsa eller av försämrade arbetsmiljö. Det förefaller bl.a. som förekomsten av barn i hushållet är förknippad med högre sjukfrånvaro för förvärvsarbetande kvinnor, men inte för förvärvsarbetande män.⁵⁶ Även ekonomiska drivkrafter har betydelse. Fler män än kvinnor har inkomster över inkomsttaket i sjukförsäkringen och män har därför lägre genomsnittlig ersättningsgrad vid sjukdom än kvinnor.

Störst risk att bli sjukskrivna har kvinnor på kvinnodominerade arbetsplatser. Regeringen har tidigare presenterat satsningar på sammanlagt 41 miljoner kronor under 2009 och 2010 för att motverka kvinnors ohälsa på arbetsplatser och för att förstärka forskningen om kvinnors hälsa.

Arbetslöshet

Räknat i helårsekvivalenter är andelen arbetslösa kvinnor lägre än andelen arbetslösa män. Det kan finnas flera förklaringar till detta. Kvinnor arbetar i större utsträckning inom offentlig sektor, som inte påverkas lika mycket av konjunktursvängningar. Under den ekonomiska kris som inleddes 2008 var arbetslöshetsuppgången betydligt större för män än för kvinnor. Räknat i

⁵³ SCB:s definitioner avviker något från de som används i avsnitt 8, tabell 8.7 i denna proposition, t.ex. räknas inte sjuklön som en del av sjukpenningen.

⁵⁴ Könsuppdelade uppgifter saknas för 2011.

⁵⁵ Angelov, N., Johansson P., m.fl, Kvinnors och mäns sjukfrånvaro, IFAU 2010.

⁵⁶ Angelov, N., Johansson P., m.fl, Kvinnors och mäns sjukfrånvaro, IFAU 2010.

helårsekvivalenter ökade arbetslösheten för män med 68 procent mellan 2008 och 2009, att jämföra med 15 procent för kvinnor. Att uppgången för kvinnor blev lägre beror bl.a. annat på att regeringen, som en del av krisbekämpningen, tillförde kommunsektorn extra medel. Genom att en stor andel av de anställda i kommunerna är kvinnor förhindrade detta att många kvinnor förlorade sina arbeten.

Ytterligare en faktor som verkar dämpande på arbetslösheten är att fler väljer att studera vidare då konjunkturen viker. Kvinnors studieintresse påverkas dock mer av konjunkturen än mäns.⁵⁷

Även det faktum att kvinnor är föräldralediga i högre utsträckning än män påverkar kvinnors arbetslöshet. Orsaken till detta är att arbetslösa föräldralediga inte kan sägas stå till arbetsmarknadens förfogande och därför formellt inte räknas som arbetslösa, även om de gjorde det strax innan barnets födelse.

Utrikes födda kvinnor med få år i Sverige löper extra stor risk att drabbas av arbetslöshet. Kvinnor med bristfälliga kunskaper i svenska samt kort utbildningsbakgrund har svårt att konkurrera på arbetsmarknaden, och det krävs därför särskilt anpassade arbetsmarknadsinriktade insatser i form av exempelvis individanpassade utbildningar. Sedan 2009 har Arbetsförmedlingen, på uppdrag av regeringen, bedrivit en pilotverksamhet i syfte att minska utanförskapet bland utrikes födda kvinnor. Syftet med projektet är att hitta framgångsrika metoder för utrikes födda kvinnor att komma in på arbetsmarknaden. Pilotverksamheten genomförs på sex orter i samarbete med lokala och ideella föreningar i syfte att ta tillvara på befintliga erfarenheter och nätverk.⁵⁸

Ekonomiskt bistånd

Drygt hälften av helårsekvivalenterna med ekonomiskt bistånd utgörs av kvinnor. Nära en fjärdedel av alla ensamstående kvinnor med barn i befolkningen fick ekonomiskt bistånd 2010, vilket är en större andel än för övriga hushållstyper. Motsvarande andel för ensamstående män med barn var 8 procent. Ensamstående kvinnor utgjorde 40 procent av biståndshushållen, ensamstående män 43 procent och de återstående

17 procenten bestod av gifta och sammanboende par.⁵⁹

2.5 Män har högre lön än kvinnor

Generellt har de mansdominerade yrkena en högre medellön än de kvinnodominerade.⁶⁰ Så länge lönerelationerna eller andelen kvinnor och män i olika yrken inte utjämnas kommer kvinnors löner i genomsnitt att förbli lägre än mäns. Även om könsfördelningen utjämnas mellan olika yrken är detta inte någon garanti för att lönerna utjämnas, eftersom kvinnor i allmänhet har lägre lön än män även inom en och samma yrkesgrupp.

De ojämsställda lönerna etableras redan vid inträdet på arbetsmarknaden. Kvinnor erbjuds och begär lägre ingångslön än män.⁶¹ En undersökning visar t.ex. att kvinnliga ingenjörer får drygt 1 000 kronor mindre i månadslön än män redan på sitt första jobb efter avslutad utbildning.⁶²

Män förvärsarbetar fler timmar än kvinnor

Män har högre lön, arbetar fler timmar och är inte frånvarande från arbetet i lika hög grad som kvinnor. Detta medför att fördelningen av de faktiska inkomsterna från arbete är betydligt mer ojämnt fördelade än de avtalade månadslönerna.

Inkomst från arbete är den faktiska ersättningen för utfört arbete. Till skillnad från avtalad lön påverkas denna av frånvaro, heltids-/deltidsarbete och eventuell övertidsersättning. Till inkomst från arbete räknas även företagarinkomst. Kvinnornas utbetalda arbetsinkomst uppgår till 71,9 procent av männens.

Tabell 2.9 Genomsnittlig arbetsinkomst och lön för kvinnor och män 2009

Kronor, procent.

	Kvinnor	Män	Kvinnors andel
Arbetsinkomst, utbetald	19 100	26 700	71,9
Månadslön	26 200	30 600	85,7
Standardvägd månadslön	28 800	30 600	94,1

Källor: Statistiska centralbyrån, Medlingsinstitutet och egna beräkningar.

⁵⁷ SCB, Valfärd nr 2, 2010.

⁵⁸ Arbetsförmedlingens åiterrapportering – utländska kvinnor i utanförskap, april 2011

⁵⁹ Socialstyrelsen, Ekonomiskt bistånd årsstatistik 2010, 2011.

⁶⁰ Enligt SCB:s lönestrukturstatistik.

⁶¹ Lena Granqvist L., Regné H., Kvinnor och män i en individualiserad lönebildning, SACO 2011.

⁶² Sveriges ingenjörer 2009 (www.sverigesingenjorer.se).

Frånvaro kostar

Kvinnornas lägre arbetskraftsdeltagande och kortare genomsnittliga arbetstid innebär att män samlar på sig större arbetslivserfarenhet. Detta har i sin tur visat sig vara en faktor som bidrar till en högre lön.⁶³ Kvinnors kortare medelarbetstid bidrar därför till att befästa löneskillnaderna mellan könen. Kvinnor har även en högre frånvaro från arbetet än män, t.ex. på grund av egen eller barns sjukdom. Detta är också en av orsakerna till att kvinnor får en större del av sina inkomster från transfereringar än män.

Förvärvsavbrott har således negativa konsekvenser för löneutvecklingen. Genom att jämföra lönen för personer med och utan erfarenheter av frånvaro eller förkortad arbetstid, men med i övrigt lika egenskaper, kan man beräkna s.k. frånvarostraff.

Eftersom kvinnor är kraftigt överrepresenterade bland deltidsarbetande, och den genomsnittliga lönen för deltidsarbetande är lägre än för heltidsarbetande, bidrar detta till att öka lönegapet. Å andra sidan är frånvarostraffet för deltidsarbetande män större än för deltidsarbetande kvinnor. För i övrigt jämförbara individer har frånvarostraffet för deltidsarbete beräknats till 9 procent för män och till 2 procent för kvinnor. Även när det gäller arbetslöshet är frånvarostraffet större för män än för kvinnor. För män uppskattas det ligga i intervallet 1,1–2,5 procent och för kvinnor mellan 0–2,0 procent. Resultat från litteraturen indikerar även att bli förälder påverkar lönen negativt, 0,2–2,0 procent för kvinnor och 0,7–5,0 procent för män. Enligt litteraturen är även frånvarostraffet för sjukdom större för män trots att kvinnor är frånvarande till följd av sjukdom i högre grad än män.⁶⁴

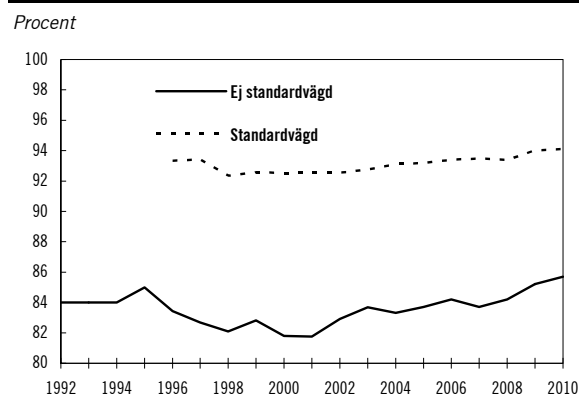
Skillnaden i månadslön mellan könen minskar

När man räknar om alla löner till heltidslön per månad för att justera för skillnader i arbetstid, var kvinnornas månadslön i genomsnitt 85,7 procent av männens 2010. Räknat i kronor var kvinnors månadslön i genomsnitt 26 200 kronor och mäns 30 600 kronor 2010.

Jämfört med 2009 är detta en ökning med 500 kronor för både män och kvinnor.

Skillnaden i lön mellan män och kvinnor är således 14,3 procent. Denna andel, det s.k. lönegapet, har minskat med endast 1,7 procentenheter sedan 1992. Lönegapet ökade under 1990-talet, men sedan sekelskiftet kan man se en trendmässig minskning. Eftersom väsentligt fler kvinnor än män arbetar deltid blir dock skillnaden i faktiskt utbetalda löner mellan könen större än vad dessa siffror visar.

Diagram 2.6 Kvinnors lön i procent av mäns lön 1992–2010

Anm.: Den standardvägda tidsserien har skarvats 2005 mht. förbättrad yrkesgruppsindelning (SSYK) efter detta år.
Källa: Medlingsinstitutet.

Lönegapet minskar när man tar hänsyn till att män och kvinnor arbetar med olika saker

För att få en tydligare bild av löneskillnaderna mellan kvinnor och män är det vanligt att korrigera för olika lönepåverkande faktorer som inte beror på kön, t.ex. yrke, utbildning och ålder, genom s.k. standardvägning. På detta sätt kan man beräkna hur stor löneskillnaden mellan kvinnor och män skulle vara om kvinnor och män arbetade i samma yrken, var lika gamla osv.

Efter standardvägning uppgick kvinnornas månadslön till 94,1 procent av männens 2010. Den resterande skillnaden, 5,9 procent, kan bero på faktorer som inte ingår i den använda modellen, t.ex. arbetsledaransvar och yrkeserfarenhet. Oförklarade löneskillnader är inte samma sak som osakliga löneskillnader eller diskriminering, men kan vara ett tecken på att sådana skillnader förekommer.⁶⁵

⁶³ Skattningar och internationella jämförelser finns i t.ex. Boarini R., Strauss H. The private internal rates of return to tertiary education: New estimates for 21 OECD countries, OECD economics department, Working paper 591, 2007.

⁶⁴ André T., Frånvaroeffekter på lönen för kvinnor och män, Specialstudier 27, Konjunkturinstitutet, 2011.

⁶⁵ Vad säger den officiella lönestatistiken om löneskillnaden mellan kvinnor och män 2010?, Medlingsinstitutet 2011. Medlingsinstitutet har också använt regressionsanalys för att beräkna det justerade lönegapet. I

De löneskillnader mellan könen som förklaras av att kvinnor och män är verksamma i olika yrken, sektorer osv. kan alltså inte sägas vara diskriminerande i lagens mening, men kan ändå ses som ett tecken på att kvinnors och mäns arbete värderas olika. I vissa sammanhang har detta benämnts strukturell diskriminering.

Enligt Medlingsinstitutet är det yrket som ger det enskilt största bidraget till att förklara löneskillnaden mellan män och kvinnor. Skillnader i ålder, utbildning, sektor, branschtillhörighet, företagsstorlek samt tjänstgöringsomfattning förklarar tillsammans ungefär 22 procent av den genomsnittliga löneskillnaden mellan könen. När beräkningen dessutom tar hänsyn till yrkestillhörighet minskar däremot löneskillnaden betydligt. Tillsammans med övriga egenskaper, förklarar yrket mer än hälften av löneskillnaden mellan män och kvinnor.⁶⁶

Stor skillnad i lönegap mellan olika sektorer

Variationen mellan olika sektorer är stor. Störst ovägd löneskillnad finns inom landstingen, där den ovägd löneskillnaden är 26,5 procent. Den näst största löneskillnaden finns bland tjänstemän inom den privata sektorn, 20,8 procent. Löneskillnaden är minst inom kommunerna, där den är 6,1 procent. Den näst minsta löneskillnaden, 10 procent, finns bland arbetare inom den privata sektorn. Inom staten är löneskillnaden 10,7 procent.

Tabell 2.10 Lönegap per sektor 2005–2010

Kvinnors andel av mäns månadslön, procent och procentenheter.

Sektor	Kvinnors andel 2010		Utveckling 2005–2010	
	Ej standardvägd	Standardvägd	Ej standardvägd	Standardvägd
Offentlig sektor	85,4	97,1	2,0	0,6
Kommun	93,3	99,6	2,3	0,5
Landsting	73,5	95,2	2,1	0,5
Stat	89,3	94,2	3,6	1,3
Privat sektor	87,2	92,7	1,9	1,0
Arbetare	90,0	96,0	1,7	1,6
Tjänstemän	79,2	90,7	1,9	0,5
Alla sektorer	85,7	94,1	2,0	0,9

Anm. Månadslönen är standardvägd för att korrigera för lönepåverkande faktorer som inte beror på kön, t.ex. yrke, utbildning och ålder.
Källa: Medlingsinstitutet.

analysen tas då hänsyn till mer detaljerad information än vid standardvägning. Skillnaden blir då något mindre, 5,5 procent 2010.

⁶⁶ Vad säger den officiella lönestatistiken om löneskillnaden mellan kvinnor och män 2010?, Medlingsinstitutet 2011.

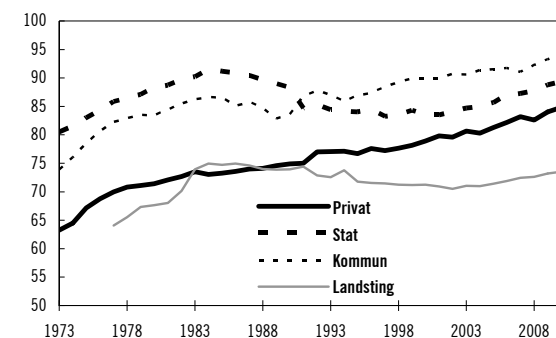
Efter standardvägning är det inte längre landstingen som har den största löneskillnaden 2010. Den största oförklarade löneskillnaden, 9,3 procent, finns bland tjänstemän inom den privata sektorn. Landstingens löneskillnad är 4,8 procent efter standardvägning. Den minsta oförklarade löneskillnaden, 0,4 procent, finns bland anställda i kommunerna. Arbetare i den privata sektorn har en löneskillnad på 4,0 procent. Inom staten är den oförklarade löneskillnaden 5,8 procent.

Minskningen av den ovägd löneskillnaden skiljer sig åt mellan olika sektorer. Störst är förändringen inom staten, där kvinnors löner har närmast sig männens med 3,6 procentenheter mellan 2005 och 2010. Näst störst är minskningen i kommunerna, 2,3 procentenheter. I landstingen minskade löneskillnaden med 2,1 procentenheter. För arbetare och tjänstemän i privat sektor var minskningen 1,7 respektive 1,9 procentenheter.⁶⁷

Den största minskningen av den standardvägd löneskillnaden finns bland arbetare inom den privata sektorn, där den oförklarade löneskillnaden minskat med 1,6 procentenheter. Inom staten har löneskillnaden minskat med 1,3 procentenheter och inom landstingen har den minskat med 0,5 procentenheter. För såväl tjänstemän inom den privata sektorn som för anställda i kommunerna har löneskillnaderna minskat med 0,5 procentenheter.

Diagram 2.7 Lönegap i olika sektorer 1973-2010

Kvinnors andel av mäns månadslön, procent.

Anm. Fr.o.m 1994 såväl hel- som deltidsanställda i kommun och landsting och fr.o.m 1997 i staten.

Källa: Statistiska centralbyrån.

⁶⁷ Vad säger den officiella lönestatistiken om löneskillnaden mellan kvinnor och män 2010?, Medlingsinstitutet 2011.

Effekter av konkurrensutsättning av offentlig verksamhet

En förklaring till kvinnors lägre löner som förts fram i debatten är att kvinnor ofta arbetar inom den offentliga sektorn, där antalet arbetsgivare är få och löntagarnas förhandlingsstyrka därför är svag. Det finns studier som visar att en övergång från offentlig till privat drift inom vård, omsorg och skola kan medföra en förbättrad löneutveckling för de anställda.⁶⁸ Vidare är medellönen bland sjuksköterskor ofta högre i län med en högre andel av de anställda hos privata vårdgivare.⁶⁹ I andra studier har man inte kunnat finna några skillnader i lönestruktur, lönenivå och förmåner mellan privata och kommunala utförare inom äldreomsorgen.⁷⁰ Införandet av privata gymnasieskolor förefaller höja lönerna för lärare inom såväl den privata som den offentliga sektorn, men resultaten ger inte entydigt stöd för att detta gynnar det ena eller det andra könet.⁷¹

Cheflönegapet minskar inte

Kvinnliga chefer har lägre lön än manliga. Andelen kvinnliga chefer ökar inom alla sektorer, men manliga chefer är överrepresenterade inom alla sektorer. Till skillnad från det totala lönegapet minskar inte skillnaderna i lön mellan manliga och kvinnliga chefer. Cheflönegapet kan inte förklaras av observerbara faktorer.

En ökad andel kvinnliga chefer i en näringsgren förefaller gynna kvinnors relativa löneläge. Detta gäller i synnerhet näringsgrenar som domineras av män, men däremot inte för kvinnodominerade näringsgrenar.⁷²

Kvinnor tjänar mindre än män trots högre utbildning

Trots kvinnors högre utbildningsnivå har män i genomsnitt högre lön än kvinnor. Löneskillnaden mellan kvinnor och män är större bland högutbildade än bland lågutbildade. Skillnaden mellan kvinnors och mäns genom-

snittliga månadslön är störst i gruppen med minst treårig eftergymnasial utbildning (exklusive forskarutbildade).⁷³ Utbildningen påverkar dock normalt individens lön positivt, dvs. högre utbildning ger högre lön. Detta gäller för både kvinnor och män.

Utbildningspremierna visar hur mycket man tjänar på att utbilda sig. Diagram 2.8 visar den genomsnittliga löneskillnaden mellan treårig gymnasial och förgymnasial utbildning samt mellan treårig universitets- och treårig gymnasial utbildning sedan 1992.⁷⁴ Sedan 1980-talets början har den totala gymnasielönepremien varit i stort sett oförändrad, men det har skett en viss utjämning mellan könen.

Universitetslönepremierna var ungefär lika höga för båda könen i början av 1990-talet, men under decenniet ökade den sedan för såväl kvinnor som män, men mest för männen. Sedan millennieskiftet har universitetslönepremierna minskat svagt för båda könen, men något mer för kvinnor.

Jämfört med män tjänar kvinnor således mindre på att utbilda sig, och skillnaderna har ökat under de senaste 20 åren. Detta gäller såväl i Sverige som internationellt.⁷⁵ Delvis kan kvinnors lägre avkastning på utbildning förklaras av att de har en högre utbildning än vad som normalt krävs för deras yrke.⁷⁶

⁷³ Vad säger den officiella lönestatistiken om löneskillnaden mellan kvinnor och män 2009, Medlingsinstitutet, 2010.

⁷⁴ Data 1992–2001 enligt Gustavsson, M. (2006) The evolution of the Swedish wage structure: new evidence for 1992–2001, Applied Economics Letters. Hänsyn har tagits till förväntad arbetslivserfarenhet beräknad utifrån ålder och utbildningslängd (Gustavsson tar även hänsyn till om individen är invandrare). Information saknas för åren 2002 och 2003. Före 1992 saknas könsuppdelade data, men under 1970-talet sjönk utbildningspremierna totalt sett.

⁷⁵ Se t.ex. Boarini R., Strauss H., The private internal rates of return to tertiary education: New estimates for 21 OECD countries, OECD economics department, Working paper 591, 2007.

⁷⁶ Johansson M., Katz K., Underutnyttjad utbildning och lönegapet mellan kvinnor och män, IFAU rapport 2007:11.

⁶⁸ Orelund C., Övergång till privat drift inom offentlig sektor – Högre lön för den anställde, Ekonomisk debatt 2010:5.

⁶⁹ Johansson, K., Marknadsmakt och löner inom sjukvården, opublicerad uppsats, Nationalekonomiska institutionen, Uppsala universitet 2004.

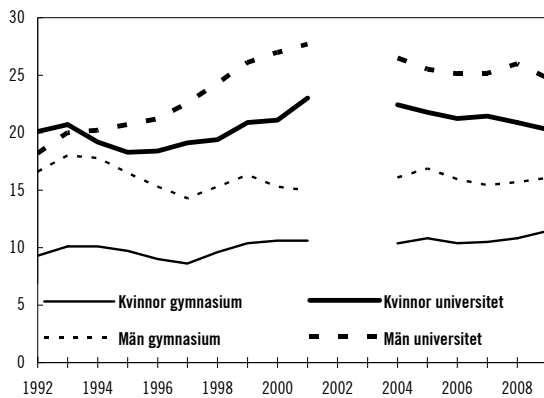
⁷⁰ Konkurrensutsättningen inom äldreomsorgen, Socialstyrelsen, 2004.

⁷¹ Hensvik L., The effects of markets, managers and peers on worker outcomes, IFAU dissertation series 2011:1.

⁷² Lönebildningsrapporten 2011, Konjunkturinstitutet.

Diagram 2.8 Utbildningspremier för kvinnor och män 1992-2009

Löneskillnad mellan treårig gymnasial och förgymnasial utbildning samt mellan treårig universitets- och treårig gymnasial utbildning. Procent

Anm: Data saknas för 2002 och 2003.
Källa: Medlingsinstitutet.

Lönerörligheten är lägre för kvinnor än för män

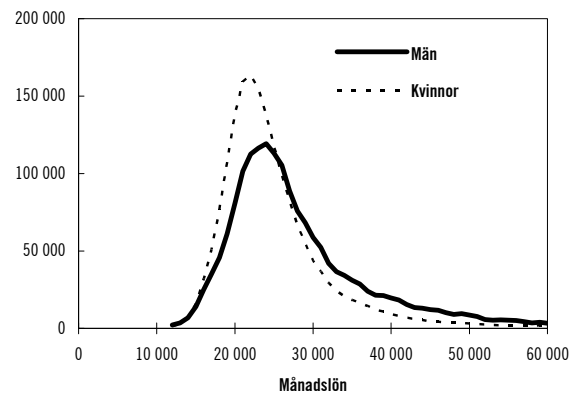
Kvinnor är kraftigt överrepresenterade bland dem med låga löner, samtidigt som det jämfört med män är mindre sannolikt att de kommer att röra sig uppåt i lönefördelningen.⁷⁷ Kvinnor med barn har mindre sannolikhet att öka sin lön, men detta gäller inte för män. Föräldraledighet medför ofta att inkomstutvecklingen blir sämre. För kvinnor i hushåll där även mannen har varit föräldraledig är denna minskning inte lika stor.⁷⁸

Lönespridningen är större för män än för kvinnor

I allmänhet är löneskillnaderna mellan könen i ett yrke mindre ju högre andelen kvinnor är. Jämfört med män har kvinnor i genomsnitt lägre lön och en mer sammanpressad lönestruktur, se diagram 2.9.

Diagram 2.9 Lönespridning för kvinnor och män 2009

Antal personer 20-64 år per 1 000-kronorsintervall.

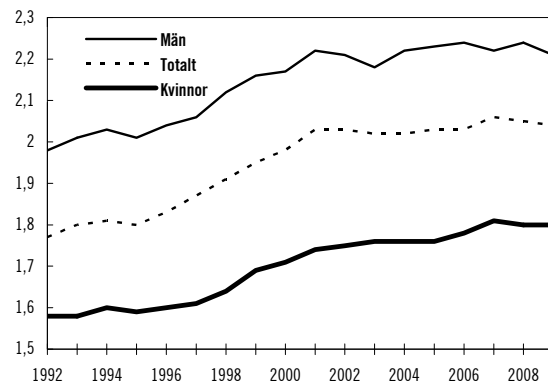

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Mellan 1992 och 2009 ökade lönespridningen för båda könen och i alla sektorer. Ökningen av lönespridningen var ungefär lika stor för kvinnor och män. Ökningen skedde främst fram till 2001 och det har därefter endast skett mindre förändringar.⁷⁹

Diagram 2.10 Lönespridning 1992-2009

Kvoten mellan lön i den 90:e percentilen och den 10:e percentilen.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Störst är lönespridningen för män som arbetar i landstingen. Orsaken till detta är de stora löneskillnaderna mellan läkare och övrig personal i denna sektor.

Löneförmåner och prestationsbaserade ersättningar

Utöver månadslönen har många löntagare någon form av löneförmån t.ex. tjänstebil, subventionerad lunch eller försäkringsförmåner som avtalspension. Det blir också allt vanligare med

⁷⁷ Regeringens egna beräkningar utifrån det s.k. LINDA-registret och strukturlönestatistiken för perioden 2004-2008.

⁷⁸ Johansson E-A., Effekten av delad föräldraledighet på kvinnors löner, IFAU Rapport 2010:5.

⁷⁹ Lönespridningen har här beräknats som kvoten mellan den 90:e och den 10:e percentilen, dvs. kvoten mellan den tiondel som tjänar mest och den tiondel som tjänar minst. Om kvoten är 2 har tiondelen med högst lön dubbelt så hög lön som den tiondel som har lägst.

olika årsvisa belöningsystem t.ex. bonus, vinstdelning eller tilldelning av aktier.

Kvinnor får ut lite mindre än hälften av männen i bonus. Detta medför att löneskillnaden mellan kvinnor och män ökar med en procentenhet. Om man även tar hänsyn till att kvinnor och män arbetar inom olika yrken, näringsgrenar etc., så blir emellertid effekten på lönegapet liten av att inkludera bonusen.⁸⁰

2.6 Sverige jämställt i ett internationellt perspektiv

I ett internationellt perspektiv framstår Sverige som ett förhållandevis jämställt land. Detta hindrar inte att det finns mycket att lära från andra länder inom jämställdhetsområdet.

Hög sysselsättningsgrad för kvinnor i Sverige

Sysselsättningsgraden inom EU är genomgående högre för män än för kvinnor. Sverige har en internationellt sett hög sysselsättningsgrad, i synnerhet för kvinnor. I Sverige är sysselsättningsgraden för kvinnor högre än för män i många av EU:s medlemsstater. Under de senaste åren har sysselsättningen inom EU ökat snabbare för kvinnor än för män. Mellan 2002 och 2009 ökade sysselsättningsgraden för kvinnor med 3,1 procentenheter till 58,6 procent. Samtidigt var männens sysselsättningsgrad betydligt högre, 70,7 procent. Det finns stora skillnader mellan olika medlemsstater. Mindre än hälften av kvinnorna i förvärvsaktiv ålder i Malta, Grekland och Italien deltar i arbetskraften, medan över 70 procent gör det i Danmark, Sverige och Nederländerna.

Till följd av finanskrisen 2008 sjönk sysselsättningsgraden för kvinnor i de flesta EU-länderna. Mest drabbades kvinnor i de baltiska länderna. I exempelvis Litauen sjönk sysselsättningsgraden för kvinnor med 7,4 procentenheter mellan 2008 och 2009, att jämföra med 1,6 procentenheter i Sverige.

Barnafödande påverkar kvinnors och mäns deltagande i arbetskraften på olika sätt. Generellt för EU gäller att kvinnor med barn under 12 år deltar i arbetskraften i lägre utsträckning än

andra kvinnor, medan män med barn under 12 år deltar i högre utsträckning än andra män.

Tabell 2.11 Sysselsättningsgrad och löneskillnader i EU 2009

Personer 15–64 år, procent.

Land	Sysselsättningsgrad, %		Andel deltidsarbetande, %		Löneskillnad mellan könen
	M	Kv	M	Kv	%
Belgien	66,9	58,3	8,2	41,4	..
Bulgarien	66,9	58,3	1,8	2,5	15,3
Cypern	77,6	62,5	3,9	11,5	21,0
Danmark	78,3	73,1	14,0	37,4	16,8
Estland	64,1	63	6,1	12,5	..
Finland	69,5	67,9	8,3	18,5	20,4
Frankrike	68,4	60	5,7	29,8	16,5
Grekland	73,5	48,9	2,9	10,1	..
Irland	66,3	57,4	9,8	33,4	15,7
Italien	68,6	46,4	4,7	27,9	5,5
Lettland	61	60,9	7,0	9,6	14,9
Litauen	59,5	60,7	6,7	9,1	15,3
Luxemburg	73,2	57	4,5	34,9	12,5
Malta	71,5	37,5	4,4	23,2	6,9
Nederländerna	82,4	71,5	23,6	75,7	19,2
Polen	66,1	52,8	5,0	10,9	9,8
Portugal	71,1	61,6	4,3	13,0	10
Rumänien	65,2	52	8,0	9,1	8,1
Slovakien	67,6	52,8	2,6	4,5	21,9
Slovenien	71	63,8	7,4	12,1	3,2
Spanien	66,6	52,8	4,7	22,9	16,7
Storbritannien	74,8	65	10,4	41,7	20,4
Sverige	74,2	70,2	12,6	40,5	16
Tjeckien	73,8	56,7	2,0	8,5	25,9
Tyskland	75,6	66,2	8,6	44,8	23,2
Ungern	61,1	49,9	3,6	7,1	17,1
Österrike	76,9	66,4	7,4	42,4	25,4
EU totalt	70,7	58,6	7,4	31,0	17,1

Anm: Resultaten baseras på enkätuppgifter. Uppdelningen i heltids- och deltidsarbete bygger inte på någon formell definition utan på respondenternas spontana svar. Löneskillnaden mellan könen är inte standardvägd.

Källa: Eurostat.

Hög andel deltidsarbetande i Sverige

Det är vanligare att kvinnor arbetar deltid än män i samtliga EU-länder. Kvinnors ökade arbetskraftsdeltagande består till stor del av

⁸⁰ Vad säger den officiella lönestatistiken om löneskillnaden mellan kvinnor och män 2010?, Medlingsinstitutet 2011.

deltidsarbete.⁸¹ År 2009 arbetade 31 procent av de yrkesverksamma kvinnorna deltid, att jämföra med 7,4 procent av männen. Det finns en tydlig skillnad mellan länderna i öst och väst. Lågst andel deltidarbetande kvinnor (och män) finns i Bulgarien och Slovakien. Högst andel deltidarbetande kvinnor (och män) finns i Nederländerna, där tre fjärdedelar av alla sysselsatta kvinnor är deltidarbetande. En hög sysselsättningsgrad är ofta sammankopplad med en hög andel deltidarbetande kvinnor.

Lönegapet större i länder med en hög andel förvärvsarbetande kvinnor

Lönegapet mellan könen var 17,1 procent inom EU under 2009. Lönegapet är generellt större i länder med en hög andel förvärvsarbetande kvinnor. I dessa länder finns kvinnor på alla lönenivåer och därmed blir deras genomsnittliga lön lägre. I länder med låg sysselsättningsgrad bland kvinnor är det framför allt de relativt högutbildade kvinnorna som förvärvsarbetar.

Den ojusterade löneskillnaden mellan kvinnor och män i Sverige hamnar nära EU-snittet.⁸² Det förklaras sannolikt av den höga kvinnliga förvärvsfrekvensen och av att många kvinnor arbetar deltid.

Oavlönat arbete vanligt för kvinnor inom EU

I alla medlemsstater lägger yrkesverksamma kvinnor ner mer tid på obetalt arbete än yrkesverksamma män.⁸³ En tredjedel av de kvinnor i EU som arbetar deltid anger att de gör det för att ta hand om barn och andra familjemedlemmar. Bland deltidarbetande män är motsvarande siffra 4,1 procent. I Sverige är andelen kvinnor som arbetar deltid för att ta hand om barn högst jämfört med de övriga nordiska länderna, 21,4 procent. I Danmark är det exempelvis 4,3 procent av kvinnorna och i Finland 12,3 procent av kvinnorna som arbetar deltid i syfte att ta hand om andra familjemedlemmar.⁸⁴

Den ojämna fördelningen av ansvar för hem och familj påverkar kvinnors möjlighet till egen försörjning negativt. Inom ramen för EU-samarbetet har därför en rad mål fastställts för att underlätta för kvinnor och män att förena arbete och privatliv, t.ex. genom att erbjuda barnomsorg. Endast 5 av 27 medlemsländer har uppnått målet om att 33 procent av alla barn under tre år ska erbjudas barnomsorg. Åtta medlemsstater har uppnått målet om att 90 procent av alla barn mellan tre år och obligatorisk skolålder ska erbjudas barnomsorg. I flera länder är barnomsorgen baserad på deltidarbete och täcker inte in heltidsarbete.

Fördelning av ansvar för hem och familj påverkar även hur mycket tid kvinnor och män har över till fritidsaktiviteter. Över hela världen har män mer tid för fritid än kvinnor, men skillnaden mellan olika länder är stor. I Norge är skillnaden fem minuter per dag medan det i Belgien, Spanien och Polen rör sig om ca 50 minuter per dag. Italienska män har nästan 80 minuter mer fritid per dag än italienska kvinnor.⁸⁵

Ökande utbildning bland kvinnor internationellt

Inom OECD är kvinnors ökade utbildningsnivå den faktor som bidragit mest till att minska gapet mellan könen när det gäller arbetskraftsdeltagande och lönenivå. Samtidigt har kvinnor nu så hög utbildningsnivå i många OECD-länder att utbildningens potential för att ytterligare utjämna könsskillnaderna är begränsad. Trots ökade utbildningsnivåer når inte kvinnor samma karriär- och lönemässiga nivåer som män.⁸⁶

Enligt OECD bidrar även avregleringar till ökad jämställdhet. De betydande avregleringar som de flesta OECD-länder genomfört under de senaste 30 åren, framför allt i kvinnodominerade branscher, har gynnat kvinnors arbetskraftsdeltagande och minskat lönegapen. OECD bedömer att ett genomsnittligt OECD-land ur ett jämställdhetsperspektiv fortfarande har mycket att vinna på ytterligare avregleringar.

⁸¹ Deltid kan betyda olika saker i olika länder eftersom uppgifterna bygger på enkäter där de som svarar själva får definiera sina arbeten som helt- eller deltidarbeten. I några länder anges dock en tröskel för vad som ska betraktas som deltid.

⁸² Jämförbara siffror för standardvägda löneskillnaderna mellan könen saknas.

⁸³ Rapport till parlamentet, Jämställdhet mellan kvinnor och män 2009, EU kommissionen 2009.

⁸⁴ Main reason for part-time employment – Distributions for a given sex and age group, Eurostat, juli 2011.

⁸⁵ OECD, Society at a Glance 2009-OECD Social Indicators.

⁸⁶ Employment outlook, OECD 2008.

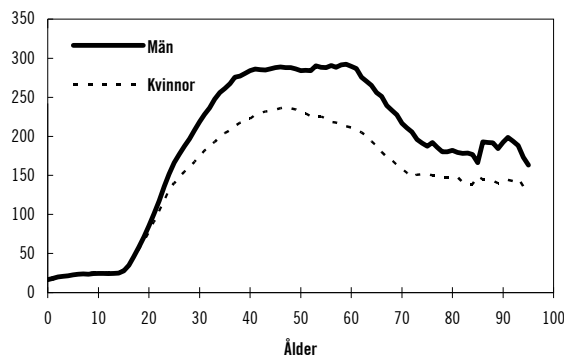
3 Disponibel inkomst för kvinnor och män

Kvinnors och mäns inkomster beror inte enbart på hur stora förvärvsinkomster de har utan påverkas även av andra typer av inkomster. Trots att skatter och transfereringar verkar utjämnande kvarstår stora inkomstskillnader mellan könen under hela livet, se diagram 3.1. Detta beror bl.a. på att kvinnors lägre marknadsinkomster även medför att inkomstberoende transfereringar och pensioner blir lägre.

Målet om ekonomisk jämställdhet innebär att kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut. Ur ett jämställdhetsperspektiv är det därför av stort intresse hur stora egna inkomster kvinnor respektive män förfogar över, dvs. graden av egenförsörjning. I detta avsnitt fokuseras därför på begreppet individuell disponibel inkomst, dvs. summan av marknadsinkomster, transfereringar och skatter. Hushållsrelaterade transfereringar (barnbidrag, försörjningsstöd och bostadsbidrag) fördelas lika mellan kvinnor och män som är sammanboende.⁸⁷

Diagram 3.1 Individuell disponibel inkomst för kvinnor och män efter ålder 2009

Genomsnitt, 1 000-tal kronor.

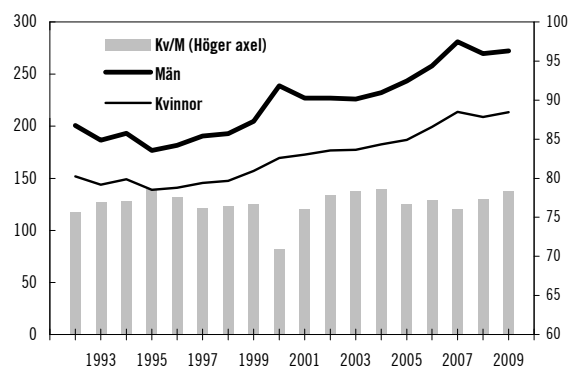
Anm: Serien är utjämnad på grund av få observationer i vissa åldrar.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

3.1 Individuell disponibel inkomst jämnare fördelad än arbetsinkomsten

Den individuella disponibla inkomsten är lägre för kvinnor än för män. År 2009 var den genomsnittliga individuella disponibla inkomsten ca 200 000 kronor för kvinnor och 253 500 kronor för män.⁸⁸

Diagram 3.2 Individuell disponibel inkomst för kvinnor och män 1991–2009

Medelinkomst 20–64 år, 2011 års priser, kronor och procent.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Sedan 1991 har den individuella disponibla inkomsten utvecklats i ungefär samma takt för båda könen. Män har en högre individuell disponibel inkomst än kvinnor samtidigt som deras inkomster är mer konjunkturkänsliga än kvinnornas. Konjunkturkänsligheten beror på flera faktorer, bl.a. att män har en större andel kapitalinkomster och i en större utsträckning förvärvsarbetar inom branscher som påverkas mer av konjunkturen. Att kvinnornas andel av männens disponibla inkomst tenderar att variera över konjunkturcykel illustreras i diagram 3.2 (höger axel).

Kvinnor och män får sina inkomster från olika källor

Lön är tillsammans med företagarinkomst det viktigaste inkomstslaget för personer i förvärvsaktiv ålder. Löner, företagari- och kapitalinkomster samt skatter är väsentligt högre för män än för kvinnor. När hänsyn även tas till skatter och olika ersättningar utjämnas inkomstskillnaderna mellan könen. Kvinnor har i genomsnitt 68 procent av mäns lön, företagari- och kapitalinkomster, men 79 procent av den individuella disponibla inkomsten. Skattepliktiga

⁸⁷ För att beskriva levnadsstandardens fördelning är justerad disponibel inkomst ett bättre begrepp, eftersom detta inkluderar utjämnning inom hushållen och tar hänsyn till stordriftsfördelar i hushåll med flera personer. Ur ett jämställdhetsperspektiv är detta mindre intressant då det definitionsmässigt förutsätter att alla i ett och samma hushåll har samma standard.

⁸⁸ År 2009 är det senaste år för vilket det finns utfallsdata.

ersättningar, skattefria individuella bidrag och familjestöd är något högre för kvinnor. En orsak till detta är att fler kvinnor än män är ensamstående med försörjningsansvar för barn.

Tabell 3.1 Sammansättning av individuell disponibel inkomst 2009

Personer 20–64 år. Kronor per år och kvinnors andel, procent.

Inkomstslag	Medelvärde		Kvinnors andel	
	Kvinnor	Män	%	Akkumulerat
+ Lön, företagari- och kapitalinkomst	211 200	311 400	68	68
+ Skattepliktig ersättning	36 400	30 800	118	72
- Skatt	63 100	98 300	64	76
+ Studiemedel etc.	4 900	2 700	178	77
+ Familjestöd	10 600	6 800	157	79
Disponibel inkomst	200 000	253 500	79	79

Anm: Den individuella disponibla inkomsten är summan av de redovisade medelvärdena.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Transfereringsinkomster vanligare för kvinnor

Kvinnor och män får i hög grad sina inkomster från olika inkomstslag, och skillnaderna ökar då man gör redovisningen mer detaljerad, se tabell 3.2. Notera att siffrorna gäller för berörda personer, dvs. endast de som hade någon inkomst från det aktuella inkomstslaget. Ungefär lika stor andel av alla kvinnor och män i åldern 20–64 år hade löneinkomst 2009, 82 respektive 83 procent. Andelen med inkomst från företagande var däremot högre för män, 18 procent jämfört med 10 procent för kvinnor.

En större andel av kvinnorna hade skattepliktiga ersättningar, 50 procent att jämföra med 40 procent för männen. Skillnaden var liten när det gäller familjestödet. Kvinnor är oftare ensamstående föräldrar och har därför mer ersättningar som är förknippade med föräldraskap, såsom föräldrapenning, bostadsbidrag, barnbidrag och erhållet underhållsstöd. Till viss del är detta även en orsak till att ensamstående kvinnor är i behov av mer ekonomiskt bistånd.

Bostadsbidrag för barnfamiljer är en skattefri transferering som främst går till ensamstående föräldrar och då oftast till kvinnor. Under år 2009 utbetalades totalt 3,3 miljarder kronor i bostadsbidrag. Ungefär 60 procent av beloppet gick till hushåll med en kvinna som ensam försörjare, 13 procent av beloppet till hushåll med en man som ensam försörjare och 28 procent av beloppet

pet till hushåll med sammanboende.⁸⁹ Fler kvinnor än män studerar. Studiestöd i form av lån och bidrag vid högskolestudier går därför i större utsträckning till kvinnor än till män.

Tabell 3.2 Disponibel inkomst för berörda personer med olika inkomstslag 2009

Personer 20–64 år. Kronor per år, och fördelning, procent.

	Andel med inkomst		Medelinkomst för dem med inkomstslag		Kv. %
	Kv.	Män	Kv.	Män	
+ Lön	82	83	230 700	320 800	72
+ Företagarinkomst	10	18	49 700	72 700	68
= Lön, företagari- och kapitalinkomst	85	88	221 000	317 000	72
+ Sjukpenning	22	14	71 800	82 100	88
+ Föräldrapenning	22	16	34 000	19 300	176
+ Arbetsmark. stöd	9	10	54 300	66 600	82
+ Pension ⁹⁰	13	11	60 700	91 800	66
+ Övr. skatteplikt.	4	2	18 900	6 000	313
= Skattepliktig ersättning	50	41	72 600	74 900	97
= Ink. före skatt	96	96	240 300	322 500	75
- Statlig o kommunal ink. skatt	92	93	62 100	95 400	65
= Ink. efter skatt	96	96	181 000	230 900	78
+ Ränta, utdelning	62	62	10 100	28 900	35
+ Kapitalvinst	15	17	74 600	87 500	85
- Kapitalförlust	7	9	11 100	19 400	58
- Skatt kapital	87	87	400	4 000	11
- Annan skatt	95	95	3 000	3 300	91
= Ink. före stöd	97	98	192 200	252 700	76
+ Barnbidrag	37	31	13 200	12 000	110
+ Bostadsstöd	9	5	22 000	18 200	121
+ Ekonom. bistånd	4	4	42 800	41 500	103
+ Underhållsstöd, mottaget	10	2	20 100	18 400	109
- Underhåll givet	2	8	13 200	17 200	77
= Summa familjestöd	44	43	23 300	12 600	185
+ Studiestöd. Lån + bidrag	10	7	47 300	41 400	114
- Studielån. Åter	25	16	10 100	11 500	88
Summa disponibel inkomst	100	100	200 000	253 500	79

Anm: Medelinkomsten avser dem som har det aktuella inkomstslaget. Detta medför att värdena på summeraderna inte är lika med summan av de redovisade medelvärdena.

Källor: Statistiska centralbyrån, Hushållens ekonomi (HEK) och egna beräkningar.

⁸⁹ Socialförsäkringen i siffror 2010, Försäkringskassan.

⁹⁰ Notera att detta endast avser pensioner till personer yngre än 65 år.

Män betalar mer skatt än kvinnor

Män har i genomsnitt högre förvärvsinkomst och större överskott av kapital än kvinnor och betalar därför mer skatt på inkomst, kapital och andra tillgångar än kvinnor. Mäns högre beskattningsbara inkomst medför också att de betalar såväl mer kommunalskatt som statlig inkomstskatt. Således bidrar även skattesystemet till en omfördelning av disponibel inkomst från män till kvinnor.⁹¹ Det genomsnittliga beloppet 2009 på slutlig skatt för män var 98 300 kronor och för kvinnor 63 100 kronor.

Ensamstående kvinnor har lägst individuell disponibel inkomst

När man ser på hur den individuella disponibla inkomsten varierar mellan kvinnor och män i olika hushållstyper är en första observation att män har högre inkomst än kvinnor oavsett hushållstyp.

Tabell 3.3 Individuell disponibel inkomst i olika hushållstyper 2009

Personer 20–64 år. Medelvärde, kronor per år och kvinnors andel.

	Individuell disponibel inkomst		Kvinnors andel, %
	Kvinnor	Män	
Ensamstående	190 800	197 700	96
m. barn 0–6 år	218 100	271 900	80
m. barn 7–17 år	249 000	309 900	80
20–44 år	147 500	171 600	86
45–64 år	223 700	234 700	95
Sammanboende	205 800	295 900	70
m. barn 0–6 år	189 500	294 000	64
m. barn 7–17 år	233 700	313 900	74
20–44 år	177 600	229 200	77
45–64 år	208 900	305 100	68
Totalt	200 000	253 500	79

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Sammanboende har högre individuell disponibel inkomst än ensamstående. Den individuella disponibla inkomsten för sammanboende män är klart högre än för sammanboende kvinnor. Ensamstående män och kvinnor har ungefär samma individuella disponibla inkomst som sammanboende kvinnor. Vidare gäller att äldre har högre inkomst. Att hushåll med barn har

högre inkomst än dem utan är en effekt av familjestöden.

3.2 Socialförsäkringar jämnar ut inkomstskillnaderna mellan könen

Det finns stora skillnader mellan kvinnors och mäns inkomster från socialförsäkringssystemen. Andelen kvinnor som får någon typ av ersättning är högre och kvinnor får i regel ersättning under längre perioder än män. Detta är särskilt tydligt när det gäller föräldraförsäkringen.

Tabell 3.4 Skattepliktiga transfereringar 2009

Personer 20–64 år. Miljarder kronor, antal (1 000-tal) och procent.

	1997		2009	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Utbetalt, mdkr	76	75	95	82
Könsfördelning, %	50	50	54	46
Antal personer (1000-tal)	1 411	1 193	1 303	1 089
Könsfördelning, %	54	46	54	46
Andel m transferering, %	57	47	50	41

Anm: Antal och andel personer avser dem som erhållit ersättning vid något tillfälle under året.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Genom att ersättningsnivåerna i socialförsäkringssystemen baseras på löneinkomsten får kvinnor lägre ersättning per dag än män. En faktor som bidrar till att socialförsäkringarna ändå verkar utjämnande på inkomsterna mellan könen är att män oftare än kvinnor har inkomster som överstiger de tak för intjänande av förmåner som finns i försäkringssystemen.

Utbetalningarna av skattepliktiga transfereringar har ökat mer för kvinnor än män sedan 1997. Detta medför att kvinnornas andel av utbetalningarna har ökat väsentligt. Samtidigt har antalet personer med transfereringar minskat markant, ungefär lika mycket för kvinnor som för män. Detta innebär att kvinnor nu får ersättning med högre belopp eller för längre perioder än tidigare.

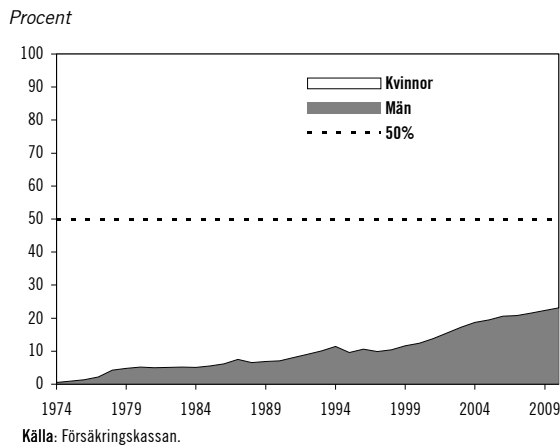
3.3 Mäns uttag av föräldrapenning fortsätter att öka

Av särskilt intresse ur jämställdhetssynpunkt är uttaget av föräldrapenning. Föräldrapenningen ger föräldrar rätt till 480 dagars ledighet per barn.

⁹¹ Effekter av jobbskatteavdraget på fördelningen mellan kvinnor och män redovisas i avsnitt 1.5.

Om föräldrarna har gemensam vårdnad om barnet har var och en rätt till hälften av dagarna. En förälder kan överlåta sina dagar till den andra föräldern med undantag för 60 dagar. I de allra flesta familjer väljer mannen att överlåta en del av sin ledighet till kvinnan.

Diagram 3.3 Uttag av föräldrapenningdagar fördelat efter kön 1974–2010

Jämfört med 1999 har andelen män som tar ut föräldrapenning ökat kraftigt och såväl andelen nettodagar, dvs. uttaget omräknat till heldagar, som tas ut av män som mäns andel av det utbetalda beloppet har ökat successivt. Männens andel ökade i synnerhet mellan 1998 och 2006, då uttaget fördubblades från ca 10,4 procent till 20,6 procent.⁹² Ökningen av pappornas uttag av föräldrapenningdagar har fortsatt även efter 2006 men i långsammare takt. Under 2010 tog män 23 procent av föräldrapenningdagarna och kvinnor 77 procent.

Män tar alltså ut något mer än en femtedel av föräldraledigheten, men tre män av fem tar inte ut någon föräldraledighet alls under barnets första år. Kvinnor och män använder också föräldraförsäkringen på olika sätt. Kvinnor sprider i högre grad ut dagarna och förlänger på så sätt tiden hemma med barnet. Kvinnor tar också ut majoriteten, 80 procent, av garanti-dagarna.⁹³

Trots att kvinnor tar ut 77 procent av föräldrapenningdagarna är det bara 71 procent av den utbetalda föräldrapenningen som går till kvinnor. Det beror på att män i genomsnitt har

högre lön än kvinnor och därför får högre föräldrapenning per dag. Under 2010 uppgick den genomsnittliga dagersättningen till 454 kronor för kvinnor och 603 kronor för män.⁹⁴

Tabell 3.5 Föräldrapenning 1999 och 2010

Personer 20–64 år. Miljarder kronor, antal (1 000 000-tal) och procent.

	1999		2010	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Utbetalt, mdkr	10,7	1,7	17,4	6,9
Könsfördelning, %	85	15	71	29
Antal nettodagar (1 000 000-tal)	32	4	38	12
Könsfördelning, %	88	12	77	23

Källor: Försäkringskassan och egna beräkningar

Pappornas uttag av föräldrapenning har ökat år för år. Ett nivåskifte inträffade för barn födda från 2002, sannolikt till följd av att den s.k. andra pappamånaden infördes detta år. För barn som uppnådde sex års ålder 2008 hade 52 procent av papporna tagit ut mer än två månaders föräldrapenning. För barn som föddes 2001, före den andra pappamånadens införande, var det endast 30 procent av papporna som tog ut mer än två månaders föräldrapenning.⁹⁵

För tillfällig föräldrapenning, i dagligt tal vård av sjukt barn, är uttaget betydligt jämnare fördelat. Kvinnor tog ut 64,5 procent och män 35,5 procent av dagarna 2010. Å andra sidan har könsfördelningen av de uttagna dagarna i stort sett varit oförändrad under de senaste 20 åren (65,5 respektive 34,5 procent 1989).

Jämställdhetsbonusen ska förenklas

För att få till stånd en mer jämställd föräldraförsäkring, och för att förbättra jämställdheten på arbetsmarknaden har regeringen infört en jämställdhetsbonus. Ju jämnare föräldrarna delar på föräldrapenningdagarna, desto större blir bonusen. Bonusen gäller för barn födda fr.o.m. den 1 juli 2008.

Av dem som bedömts ha rätt till jämställdhetsbonus ansökte 56 procent 2010 jämfört med 48 procent 2009. Av dem som beviljades jämställdhetsbonus var 83 procent kvinnor och

⁹² Innefattar ej tillfällig föräldrapenning.

⁹³ Garantidagarna är dagar med lägstnivåersättning. Nivån höjdes 2006 från 60 till 180 kronor per dag.

⁹⁴ Försäkringskassan, Anslagsuppföljning 2011.

⁹⁵ Reformerad föräldraförsäkring - Kärlek, omvårdnad, trygghet, SOU 2005:73 s. 147–156.

17 procent män. I genomsnitt erhöll män 5 400 kronor och kvinnor 4 100 kronor. Föräldrarna beviljades i genomsnitt bonus under 43 dagar per person, män under 54 dagar och kvinnor under 41 dagar.⁹⁶ Eftersom mammorna oftast är hemma den första tiden är det än så länge svårt att uttala sig om hur uttaget av föräldrapenning har påverkats av reformen. De resultat som hittills publicerats tyder dock på att jämställdhetsbonusen än så länge inte haft någon effekt på uttaget av föräldrapenning.⁹⁷

Det låga utnyttjandet och de begränsade effekterna av jämställdhetsbonusen kan förklaras av att konstruktionen uppfattas som mycket komplicerad av föräldrarna samt av att bonusen utbetalas långt efter den period som gav rätt till bonusen. Regeringen har därför föreslagit att jämställdhetsbonusen ska förenklas och förtydligas (prop. 2010/11:146).

Jobbskatteavdraget bidrar till ett mer jämställt föräldraskap

Även jobbskatteavdraget gör det mer lönsamt för föräldrarna att fördela föräldraledigheten mellan sig. Genom att jobbskatteavdraget relativt sett är högre vid låga arbetsinkomster får två makar som arbetar halva året var en jämnare fördelning av inkomsterna, och därmed en lägre genomsnittlig skatt. De får därför behålla mer av arbetsinkomsten än om en är helt föräldraledig och en jobbar hela året.

Få utnyttjar vårdnadsbidraget

För att ge föräldrar ökade möjligheter att vara hemma med sina barn beslutade regeringen 2008 att ge kommunerna rätt att införa ett skattefritt vårdnadsbidrag på maximalt 3 000 kronor per månad och barn mellan ett och tre års ålder. I oktober 2010 hade 104 av landets 290 kommuner valt att införa vårdnadsbidraget. Enligt SCB var det endast en mindre del av dem som var berättigade som valde att ansöka om vårdnadsbidrag. De godkända ansökningarna motsvarande endast 1,8 procent av barnen i åldern 1-3 år i de kommuner som infört vårdnadsbidrag t.o.m. utgången av 2009. Av dem som sökte och beviljades vårdnadsbidrag under första halvåret 2010 var 90,3 procent kvinnor

och 9,7 procent män. Av de sökande är personer med utländsk bakgrund och ej sysselsatta överrepresenterade.⁹⁸

3.4 Brist på jämställdhet även bland äldre

Pensionens nivå beror på arbetsinkomster tidigare i livet. Bristen på ekonomisk jämställdhet för pensionärer är därför en följd av den brist på jämställdhet som rådde under den tid då de var förvärvsaktiva. Ett jämställt arbetsliv leder därför i förlängningen även till jämställdhet för dem som gått i pension.⁹⁹

Stor skillnad i inkomstrelaterad pension mellan yngre och äldre pensionärer

Inkomsterna från pensionsystemen ser olika ut för yngre och äldre pensionärer. ATP-systemet infördes 1960 och det krävdes 30 år av intjänande för att uppnå full pension. Många äldre ålderspensionärer hann inte tjäna in full ATP innan de gick i pension. Det finns därför stora skillnader mellan olika årsklasser. År 2009 hade t.ex. män födda 1940 en genomsnittlig pension på nästan 250 000 kronor per år. Det var 85 000 kronor mer än vad kvinnorna födda 1930 hade i pension samma år.¹⁰⁰

Förvärvsdeltagandet bland kvinnor har ökat dramatiskt under efterkrigstiden. Detta återspeglas i att skillnaden i pensionsnivåer mellan män och kvinnor är störst för de äldsta pensionärerna, se tabell 3.6. Det ökade förvärvsdeltagandet och införandet av ATP-systemet har lett till att yngre kvinnliga pensionärer har högre pension än kvinnor som inte hann förvärvsarbeta innan införandet av ATP-systemet.

Pensionärernas inkomster kommer huvudsakligen från de offentliga systemen, men i varierande grad även från avtalspension och privata försäkringar. Bland dem som fyllt 65 år var andelen med avtalspension ungefär lika stor

⁹⁶ Löfgren N., Utfall för jämställdhetsbonusen. Försäkringskassan 2011.

⁹⁷ Johansson, M., Jämställdhetsbonusen – En effektutvärdering, Försäkringskassan 2010.

⁹⁸ Nyttjande av kommunalt vårdnadsbidrag – 1 januari 2010 till 30 juni 2010, SCB.

⁹⁹ Samtliga personer över 65 benämns här pensionärer, även om de inte uppbär ålderspension. Somliga i åldersgruppen förvärvsarbetar fortfarande, medan andra redan lämnat arbetsmarknaden före 65 års ålder. Mer information om pensionärernas ekonomiska situation finns under utgiftsområde 11 i denna proposition.

¹⁰⁰ Lundkvist L. m fl., Tema pensionärer-Om övergång från arbete till pension, SCB 2011.

bland kvinnor och män 2009, ca 90 procent.¹⁰¹ År 2009 utbetalades i genomsnitt hälften så hög avtalspension till kvinnorna som till männen. Det förklaras framför allt av att avtalspensionen kompenserar för inkomstbortfall över intjänandetaket i pensionssystemet och av att det är flera män som har inkomster över taket.¹⁰²

Tabell 3.6 Kvinnors genomsnittliga pension som andel av mäns för olika typer av pension 2009

Procent

Ålder	Total pension	Ålderspension	Garanti-pension	Avtals-pension	Frivillig pension
61-64	55	64		52	62
65-69	69	77	83	50	70
70-74	67	74	92	47	64
75-79	65	69	102	52	71
80-84	61	64	141	53	83
85-89	56	59	192	53	88
90-	54	57	226	59	86

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Färre förvärsaktiva år innebär lägre pensioner

Kvinnor tar i större utsträckning än män ut pension före 65 års ålder och män fortsätter i större omfattning än kvinnor att förvärsarbeta efter 65 års ålder.¹⁰³ Även detta medför att skillnaderna i pension mellan kvinnor och män ökar. Skillnaden mellan mäns och kvinnors utträdesålder har sedan mitten av 1990-talet varit ca ett år. Genomsnittsåldern då förvärsarbetande lämnar arbetslivet, givet att de hör till arbetskraften vid 50 års ålder, har för 2010 beräknats till 63,8 för män och 62,8 år för kvinnor.¹⁰⁴

En större andel kvinnor än män är beroende av grundskydden

Eftersom en stor del av dagens kvinnliga pensionärer har haft en relativ svag arbetsmarknadsanknytning, och därför en låg inkomstrelaterad pension, är en större andel kvinnor än män beroende av grundskydden. År 2010 hade ca 620 700 kvinnor garantipension

men endast 150 400 män. Exempelvis utbetalas i genomsnitt dubbelt så mycket i garantipension för kvinnor i ålder 85–89 år än till män, se tabell 3.6. I åldersintervallet 65–69 år hade mer än 40 procent av kvinnorna och knappt 10 procent av männen garantipension 2009.¹⁰⁵ Av dem som gick i ålderspension 2010 fick 29 procent garantipension, 12 procent av männen och 46 procent av kvinnorna. Detta är en sänkning jämfört med föregående år. Det är kvinnornas andel som har sjunkit medan männens andel ligger kvar på samma nivå.

Boendetillägg jämnar ut skillnaden i disponibel inkomst

I genomsnitt uppgår den individuella disponibla inkomsten för kvinnliga pensionärer till 75 procent av de manliga pensionärernas.

Tabell 3.7 Individuell disponibel inkomst för pensionärer efter typ av inkomst 2009

Medelvärde, kronor per år och kvinnors andel, procent.

	Kvinnor	Män	K %
Beskattningsbara inkomster netto	125 900	176 200	71
Kapitalinkomster mm (netto)	23 400	30 800	76
Skattefria transfereringar	6 500	1 700	379
<i>varav boendelaterade</i>	<i>5 900</i>	<i>1 200</i>	<i>473</i>
Summa individuell disponibel inkomst	155 700	208 600	75

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Bostadstillägg till pensionärer (BTP) är en inkomstprövad förmån, vilket innebär att den, precis som garantipensionen jämnar ut skillnaden i disponibel inkomst mellan män och kvinnor. Inkomst från BTP utgör en fem gånger större andel av den disponibla inkomsten för kvinnliga än för manliga pensionärer. År 2009 fick drygt 20 procent av kvinnorna BTP att jämföra med 7 procent av männen. Andelen kvinnor med BTP minskar i takt med att de kvinnor som blir pensionärer i dag i större utsträckning har haft förvärsinkomst än de redan pensionerade. Avkastning på kapital och kapitalvinster utgör också en viktig inkomstkälla för många pensionärer, i synnerhet för män.

¹⁰¹ Lundkvist L. m fl., Tema pensionärer-Om övergång från arbete till pension, SCB 2011.

¹⁰² Intjänandetaket uppgår till 7,5 inkomstbasbelopp, motsvarande 390 750 kronor 2011.

¹⁰³ Lundkvist L. m fl., Tema pensionärer - Om övergång från arbete till pension, SCB 2011.

¹⁰⁴ Medelpensioneringsålder och utträdesålder 2010, Pensionsmyndigheten.

¹⁰⁵ Lundkvist L. m fl., Tema pensionärer - Om övergång från arbete till pension, SCB 2011.

Sammanboende pensionerade män har högst individuell disponibel inkomst

Sammanboende män mellan 65 och 69 år har dubbelt så hög disponibel inkomst som sammanboende kvinnor som är 80 år och äldre, se tabell 3.8. I genomsnitt uppgår den individuella disponibla inkomsten för ensamstående kvinnliga pensionärer till 89 procent av de ensamstående manliga pensionärernas. För sammanboende kvinnliga pensionärer är skillnaden större och deras individuella disponibla inkomst motsvarar 66 procent av de manliga pensionärernas. En orsak till att skillnaderna är mindre mellan ensamstående kvinnor och män än mellan sammanboende är att många ensamstående kvinnor har änkepension.

Tabell 3.8 Individuell disponibel inkomst för pensionärer efter civilstånd och åldersgrupp 2009

Medelvärde, kronor per år och kvinnors andel, procent.

	Kvinnor	Män	K %
Ensamstående	164 900	184 900	89
65–69	183 900	218 100	84
70–79	175 200	176 200	99
80+	149 700	162 900	92
Sammanboende	144 500	219 100	66
65–69	173 900	249 700	70
70–79	127 600	201 000	63
80+	112 700	204 700	55
Totalt	155 700	208 600	75

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Kvinnor som är 80 år och äldre har ofta en låg inkomstpension till följd av begränsat förvärvsarbete tidigare i livet. En annan faktor som bidrar till att yngre pensionärer har högre inkomster är att vissa pensionsförmåner utbetalas under en begränsad period efter pensioneringen. Ytterligare en orsak till att äldre pensionärer har lägre disponibel inkomst än yngre är att pensionerna inte räknas upp lika snabbt som lönerna. Detta medför att skillnaden mellan pensionen och en genomsnittlig lön kommer att öka ju längre tid man varit pensionerad.¹⁰⁶

¹⁰⁶ Pensionerna räknas normalt upp med förändringen av inkomstindex minskad med 1,6 procentenheter, den s.k. tillväxtnormen. Denna norm motsvarar det förskott på pensionen som man får då pensionen beräknas första gången.

Underbilaga: Begrepp och data

Ordförklaringar

- *Disponibel inkomst:* Hushållens sammanlagda inkomst från arbete, kapital och positiva transfereringar med avdrag för negativa transfereringar såsom skatt, betalt underhållsbidrag, återbetalda studielån och återbetalt ekonomiskt bistånd. Erhållna studielån ingår som en positiv transferering.
- *Ersättningsgrad:* Den andel av den disponibla inkomsten som hushållet får behålla när individen går från arbete till arbetslöshet, sjukskrivning eller sjuk- och aktivitetsersättning. Ersättningsgraden visar hur hushållets ekonomiska standard förändras och är beroende av inkomster från alla i hushållet. Ersättningsgraderna har beräknats med hjälp av FASIT-modellen.¹⁰⁷
- *Heltid och deltid:* Som deltid räknas en överenskommen arbetstid som understiger 35 timmar.
- *Helårsekvivalenter:* Det antal individer mellan 20 och 64 år som skulle kunna försörjas under ett helt år med full ersättning. Exempelvis utgör två personer, som varit heltidsarbetslösa ett halvår var, tillsammans en helårsekvivalent.
- *Individuell disponibel inkomst:* För att bl.a. kunna jämföra kvinnors och mäns ekonomiska situation beräknas en individuell disponibel inkomst. Det sker genom att summera alla individuella inkomster och fördela hushållsgemensamma inkomster, som t.ex. bostadsbidrag eller barnbidrag. Hushållsgemensamma inkomster fördelas lika mellan kvinnor och män som är sammanboende.
- *Justerad disponibel inkomst:* För att kunna jämföra hushåll av olika storlek justeras hushållets disponibla inkomst för antalet hushållsmedlemmar. Vid justeringen tas även hänsyn till stordriftsfördelar, t.ex. krävs bara en TV-licens oavsett hur många som bor i hushållet. Vid justeringen divideras den disponibla inkomsten med en s.k. ekvivalensskala. Regeringskansliet använder SCB:s skala som bygger på budgetberäkningar utförda av Konsumentverket.¹⁰⁸ Följande vikter används:

- Ensamboende	1,00
- Sammanboende par	1,51
- Ytterligare vuxen	0,60
- Första barnet 0–19 år	0,52
- Andra och påföljande barn 0–19 år	0,42
- *Marginaleffekt:* Den andel av en marginell inkomstökning som faller bort till följd av ökad skatt, ökade avgifter och minskade bidrag. De inkomstslag som antas kunna ge upphov till marginaleffekter är inkomstskatter, barnomsorgsavgifter, bostadsstöd, betalt underhållsstöd och ekonomiskt bistånd. Beräkning av marginaleffekter har utförts med hjälp av FASIT-modellen, efter en tänkt inkomstökning med 1 000 kronor per månad.¹⁰⁹
- *Standardvägd månadslön:* För att få en mer nyanserad bild av löneskillnaderna mellan kvinnor och män kan strukturella skillnader i form av yrke, ålder och utbildning rensas bort genom s.k. standardvägning. Detta sker genom att genomsnittlig månadslön för respektive kön beräknas för kombinationer av ca 350 yrkesgrupper (SSYK firsiffernivå), 2 sektorsgrupper, 2 utbildningsnivåer, 2 arbetstidsgrupper och 4 åldersgrupper. Dessa genomsnittslöner vägs för respektive kön samman med antalet anställda inom varje grupp. Före 2004 finns endast yrkesgrupper på tresiffernivå att tillgå. Faktorer som inte beaktas vid standardvägning är t.ex. arbetsledaransvar och yrkeserfarenhet.¹¹⁰ Medlingsinstitutet analyserar därför även löneskillnaderna med s.k. regressionsanalys där man tar hänsyn till fler faktorer än vid standardvägning, i detta fall kön,

¹⁰⁸ SCB, Inkomstfördelningsundersökningen 2008, HE 21 SM 1001.

¹⁰⁹ För mer detaljer se bilaga 3 till prop. 2010/11:100.

¹¹⁰ Se vidare Eurén, C. och Nordin, M. (2006) Kvinnors och mäns löner jämförda yrke för yrke, Medlingsinstitutet.

¹⁰⁷ För vidare läsning se bilaga 14 till SOU 2004:2.

ålder, utbildningsnivå, sektor, näringsgren, företagsstorlek, tjänstgöringsomfattning och yrke. Valet av dessa förklarande variabler motiveras av ekonomisk teori och av att de använts i tidigare studier.

- *Medianen*: värdet för den 50:e percentilen. De som tjänar mer är lika många som de som tjänar mindre än detta värde.
- *Månadslön*: Överenskommen månadslön omräknad till heltid. Strukturlönestatistikens månadslön innehåller flera olika lönekomponenter. Förutom fast lön ingår även fasta lönetillägg och ett stort antal rörliga lönetillägg. Årsvisa belönings-system som t.ex. bonus, vinstdelning eller tilldelning av aktier/options ingår inte i lönestrukturstatistiken.
- *Percentiler*: Populationen delas in i 100 lika stora grupper sorterade efter stigande inkomst.
- *Svensk standard för yrkesklassificering (SSYK)*: Bygger på en internationell yrkesstandard. Den är uppdelad i nio yrkesområden och omfattar 114 yrkesgrupper och 355 olika yrken.
- *Svensk utbildningsnomenklatur (SUN 2000)*: En standard för klassificering av enskilda utbildningar. SUN moderniserades och anpassades till den internationella standarden år 2000.

Data

HEK – Hushållens ekonomi

En årlig urvalsundersökning av ca 17 000 hushålls ekonomiska förhållanden som utförs av SCB. Uppgifter samlas in från deklara-tionsuppgifter, telefonintervjuer och olika administrativa register. Urvalshushållen byts ut varje år. Det innebär att det inte är samma individer som studeras över tid. Undersökningen bygger på s.k. kosthushåll. Ett kosthushåll utgörs av alla personer som bor i samma bostad och har gemensam hushållning. I kosthushållet ingår t.ex. barn som är 18 år och äldre. Ett kosthushåll kan också bestå av flera generationer, syskon eller kompisar som bor tillsammans och har gemensam hushållning. Barn som bor lika mycket hos båda föräldrarna räknas in i det hushåll där de är folkbokförda och ingår således endast i den ene förälderns hushåll.

LINDA – Longitudinell individdatabas

En panelurvalsundersökning där man kan följa individer över tiden. Databasen bygger på registeruppgifter om ca 3 procent av samtliga personer i Sverige. I LINDA finns uppgifter om bl.a. individernas inkomster, transfereringar och skatter. LINDA tillåter såväl tvärsnitts- som panelstudier med en hög grad av statistisk säkerhet. Då registret enbart baseras på registeruppgifter är informationen om hushållsstrukturen sämre än i HEK.

Lönestrukturstatistik

Lönestrukturstatistiken har till syfte att årligen ge en översiktlig och jämförbar statistik om lönestrukturen för hela arbetsmarknaden. Den belyser lönenivå, lönestruktur och löne-utveckling. Statistiken innehåller uppgifter om kön, ålder, yrke, utbildning, näringsgren och region. Den är därför lämplig att använda som underlag för olika analyser och jämförelser mellan mäns och kvinnors löner. Statistiken är uppdelad i fem sektorer, privat sektor: arbetare respektive tjänstemän, kommunal sektor, landstingssektor och statlig sektor. Statistiken baseras på totalundersökningar av kommuner, landsting och stat och en urvalsundersökning av ungefär 50 procent av löntagarna i den privata sektorn. Samtliga företag med minst 500 anställda är med varje år.

Tidsanvändningsundersökningen

Tidsanvändningsundersökningen visar hur befolkningen fördelar sin tid på olika aktiviteter och speglar därför vardagslivet. Undersökningens grundsyfte är att beskriva skillnader i kvinnors och mäns tidsanvändning (köns-perspektivet). Utöver detta belyses även hur tidsanvändningen varierar i livets olika faser (familjecykelperspektivet). Fullskaliga tids-användningsundersökningar har genomförts under 1990/91 och 2000/01. De första resultaten av tidsanvändningsundersökningen 2010/11 publiceras under hösten 2011.

Tabell U.1 Regeländringar som beaktats vid beräkning av politikens effekter 2006–2012

Föreslagna reformer 2012

- Höjt bostadsbidrag för unga
- Höjt bostadsbidrag för barnfamiljer
- Höjt bostadstillägg för pensionärer
- Höjd norm inom särskilt bostadstillägg för pensionärer/äldreförsörjningsstödet
- Höjd beloppsgräns för reseavdrag
- Höjt schablonavdrag vid uthyrning av privatbostad
- Reducerad avtrappning av försörjningsstöd mot arbetsinkomst (införs juli 2013)

Reformer 2011

- Höjt grundavdrag för pensionärer
- Höjt barnstillägg i bostadsbidragssystemet (införs 2012)
- Höjda studiemedel (fr.o.m. höstterminen 2011)
- Höjt schablonavdrag vid uthyrning av privatbostad

Reformer 2010

- Jobbskatteavdrag steg 4
- Höjda studiemedel (lån och bidrag)
- Höjt grundavdrag för ålderspensionärer
- Höjt bostadstillägg (BTP) för personer med sjuk- och aktivitetsersättning
- Höjt flerbarnstillägg inom barnbidraget

Reformer 2009

- Jobbskatteavdrag steg 3
- Höjd nedre skiktgräns
- Förhöjt grundavdrag för pensionärer
- Höjd norm inom särskilt bostadstillägg för pensionärer/äldreförsörjningsstödet (SBTP/ÅFS)
- Sänkt äldreomsorgsavgift
- Reducerad arbetslöshetsavgift
- Höjd beloppsgräns för reseavdrag

Reformer 2008

- Jobbskatteavdrag steg 2
- Arbetslöshetsavgift ersätter förhöjd finansieringsavgift
- Nedsatt sjukpenninggrundande inkomst (SGI) i sjukförsäkringen
- Nedsatt SGI i föräldraförsäkringen
- Sänkt ersättningsnivå till 75 procent efter 1 års sjukfrånvaro
- Ytterligare 2 karensdagar i arbetslöshetsförsäkringen
- Ersättning för deltidarbetslöshet max 75 dagar för personer utan försörjningsansvar
- Begränsad avdragsrätt för privat pensionssparande
- Ny kommunal fastighetsavgift

Reformer 2007

- Jobbskatteavdrag steg 1
- Reducerad A-kassa
- Slopade rätt till skattereduktion för fackförenings- och A-kasseavgift
- Nedsatt SGI i sjukförsäkringen
- Nedsatt SGI i föräldrapenningen
- Nedsatt SGI i arbetslöshetsförsäkringen
- Sänkt tak i tillfällig föräldrapenning m.m.
- Sänkt tak i sjukförsäkringen
- Höjd beloppsgräns för avdrag för övriga utgifter Höjd beloppsgräns för reseavdrag
- Höjt tak för hyra vid BTP
- Slopade förmögenhetsskatt
- Slopade studerandevillkor i arbetslöshetsförsäkringen
- Slopade rätt till regionalt grundavdrag av socialavgifter
- Införd egenavgift i arbetslöshetsförsäkringen (förhöjd finansieringsavgift)
- Reducerade rätt till skatteavdrag för hem-PC
- Ökad tobaksskatt
- Skatt på trafikförsäkringspremier införs
- Reducerade fastighetsskatt (begränsning av markvärde)

Bilaga 4

Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2012

Bilaga till avsnitt 6.2, 6.3, 6.9, 6.15, 6.17.1 och 6.18

Bilaga 4

Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2012

Bilaga till avsnitt 6.2, 6.3, 6.9, 6.15, 6.17.1 och 6.18

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattning av promemorian Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2012	5
2.	Lagförslagen i promemorian i nu relevanta delar	6
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	6
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	7
	Förslag till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).....	12
	Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1305) om Forskarskattenämnden	13
	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:000).....	14
	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt	15
	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m.	17
3.	Förteckning över remissinstanserna till promemorian	18
4.	Lagförslag i lagrådsremissen Vissa inkomstskattefrågor inför budgetpropositionen för 2012	19
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	19
	Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1305) om Forskarskattenämnden	24
5.	Lagrådets yttrande.....	25

1. Sammanfattning av promemorian Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2012¹

I budgetpropositionen för 2011 redovisade regeringen ett antal reformambitioner på skatteområdet som ska förverkligas under mandatperioden (prop. 2010/11:1, Förslag till statsbudget för 2011, finansplan och skattefrågor m.m., avsnitt 1.7.4). Tidpunkten för när de olika reformambitioner skulle genomföras gjordes beroende av kommande bedömningar av det ekonomiska läget, av reformutrymmet och av finansieringsbehoven.

Sedan budgetpropositionen presenterades för riksdagen har arbetet med de olika reformambitioner fortsatt. Därutöver har ett antal andra skattefrågor aktualiserats i regeringens arbete på olika politiska områden.

Inför budgetpropositionen för 2012 är det angeläget att skatteförslagen kan förberedas genom remittering av olika förslag och genom granskning av Lagrådet.

För att möjliggöra en samlad behandling av skatteförslag med budgeteffekter i budgetpropositionen för 2012 remitteras därför denna promemoria från Finansdepartementet där huvuddelen av olika aktuella förslag behandlas. Vissa andra aktuella förslag bereds i annan ordning.

Om de skatteåtgärder som remitteras på detta sätt kommer att presenteras i budgetpropositionen som förslag inför budgetåret 2012, och i vilken omfattning och med vilken dimensionering så kommer att ske, blir beroende av de bedömningar av det ekonomiska läget, av reformutrymmet och finansieringsbehoven samt de prioriteringar som regeringen kommer att göra i det slutliga arbetet med budgetpropositionen efter sommaren 2011.

De förslag som presenteras i denna promemoria är:

- reformambitionen om förstärkt jobbskatteavdrag, höjning av den nedre skiktgränsen för uttag av statlig inkomstskatt, sänkt skatt för pensionärer och sänkt särskild inkomstskatt för utomlands bosatta
- reformambitionen om nedsatt förmånsvärde för vissa miljöbilar
- reformambitionen om höjd punktskatt på tobak och alkohol
- förenkling av expertskatten
- utökad avdragsrätt för företags utgifter för forskning och utveckling
- förändringar av de s.k. 3:12-reglerna, av reglerna för enskilda näringsidkare och för oäkta bostadsrättsföreningar.

¹ Finansdepartementet april 2011.

2. Lagförslagen i promemorian i nu relevanta delar

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 33 kap. 3 § inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

33 kap. 3 §

Ett positivt fördelningsbelopp beräknas genom att ett positivt kapitalunderlag för räntefördelning multipliceras med statslåneräntan vid utgången av november andra året före taxeringsåret ökad med fem *procentenheter*.

Ett negativt fördelningsbelopp beräknas genom att ett negativt kapitalunderlag för räntefördelning multipliceras med statslåneräntan vid samma tidpunkt ökad med en procentenhet.

Om beskattningsåret omfattar längre eller kortare tid än tolv månader, ska fördelningsbeloppet justeras i motsvarande mån.

Hur kapitalunderlaget beräknas framgår av 9–20 §§.

Ett positivt fördelningsbelopp beräknas genom att ett positivt kapitalunderlag för räntefördelning multipliceras med statslåneräntan vid utgången av november andra året före taxeringsåret ökad med fem *och en halv procentenhet*.

Denna lag träder i kraft den 31 december 2011 och tillämpas första gången vid 2013 års taxering. Bestämmelsen i 33 kap. 3 § i sin nya lydelse tillämpas dock första gången på beskattningsår som påbörjas efter ikraftträdandet.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹
dels att 11 kap. 22 §, 16 kap. 9 §, 38 a kap. 23 §, 57 kap. 11, 12, och 16 §§, och 61 kap. 8 a § ska ha följande lydelse,
dels att punkt 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (2001:1175) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse,
dels att punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2005:1136) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse,
dels att nuvarande 57 kap. 20 a–20 c §§ ska betecknas 57 kap. 20 b–20 d §§ och att rubriken närmast före 57 kap. 20 a § ska sättas närmast före 57 kap. 20 b §,
dels att det i lagen ska införas två nya paragrafer, 57 kap. 11 a och 20 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

22 §

Experter, forskare eller andra nyckelpersoner ska inte ta upp sådan del av lön, arvode eller liknande ersättning eller förmån och sådana ersättningar för utgifter som avses i 23 §, om arbetet avser

1. specialistuppgifter med sådan inriktning eller på sådan kompetensnivå att det innebär betydande svårigheter att rekrytera inom landet,

2. kvalificerade forsknings- eller utvecklingsuppgifter med sådan inriktning eller på sådan kompetensnivå att det innebär betydande svårigheter att rekrytera inom landet, eller

3. företagsledande uppgifter eller andra uppgifter som medför en nyckelposition i ett företag.

Första stycket gäller bara om

– arbetsgivaren hör hemma i Sverige eller är ett utländskt företag med fast driftställe i Sverige,

– arbetstagaren inte är svensk medborgare,

– arbetstagaren inte varit bosatt eller stadigvarande vistats i Sverige någon gång under de fem kalenderår som föregått det kalenderår då arbetet påbörjas, och

– vistelsen i Sverige är avsedd att vara högst fem år.

Vid tillämpning av första stycket ska villkoren anses uppfyllda för en arbetstagare, om lön och annan ersättning för arbetet i Sverige under hela anställningen överstiger två prisbasbelopp per månad.

Bestämmelserna i denna paragraf tillämpas bara under de tre första åren av den tidsbegränsade vistelsen.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

16 kap.**9 §**

Utgifter för forskning och utveckling som har eller kan antas få betydelse för näringsverksamheten ska dras av. Detta gäller även utgifter för att få information om sådan forskning och utveckling.

Bestämmelserna i denna lag om att utgifter för anskaffning av vissa tillgångar ska dras av genom årliga värdeminskningssavdrag tillämpas också på utgifter som avses i första stycket.

Utgifter för forskning och utveckling som har eller kan antas få betydelse för *den huvudsakliga näringsverksamheten eller verksamheten i övrigt* ska dras av. Detta gäller även utgifter för att få information om sådan forskning och utveckling.

38 a kap.**23 §²**

När det gäller beskattning av ägare till andelar i det överlåtande företaget vid en partiell fission finns särskilda bestämmelser om

- beräkning av anskaffningsvärdet för andelar i det övertagande och det överlåtande företaget i 17 kap. 7 a §,
- utdelning i 24 kap. 3 a § och 42 kap. 16 b §,
- beräkning av omkostnadsbeloppet för andelar i det övertagande och överlåtande företaget i 48 kap. 18 a och 18 c §§,
- turordning vid avyttring i 48 kap. 18 b §, och
- kvalificerade andelar i 57 kap. 7–7 c, 12 a, 15, 20 a–20 c, 23 a, 24 och 24 a §§.

- kvalificerade andelar i 57 kap. 7–7 c, 12 a, 15, 20 b–20 d, 23 a, 24 och 24 a §§.

57 kap.**11 §³**

Årets gränsbelopp är

1. ett belopp som motsvarar två och *ett halvt* inkomstbasbelopp fördelat med lika belopp på andelarna i företaget, eller

2. summan av

- underlaget för årets gränsbelopp multiplicerat med statslåneräntan ökad med nio procentenheter, och
- för andelar i fåmansföretag eller företag som avses i 6 § lönebaserat utrymme enligt 16–19 §§.

För tillgångar som avses i 2 § andra stycket ska statslåneräntan i stället ökas med en procentenhet. Bestämmelserna i första stycket 1 och i 16–19 §§ gäller inte för sådana tillgångar.

Årets gränsbelopp beräknas vid årets ingång och tillgodoräknas den som äger andelen vid denna tidpunkt. Om en andel förvärvas genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt, inträder förvärvaren i den tidigare ägarens situation i fråga om beräkning av årets gränsbelopp.

Årets gränsbelopp är

1. ett belopp som motsvarar två och *tre fjärdedels* inkomstbasbelopp fördelat med lika belopp på andelarna i företaget, eller

² Senaste lydelse 2008:1064.

³ Senaste lydelse 2008:1343.

11 a §⁴

Om en person äger andelar i flera företag, får denne bara beräkna årets gränsbelopp enligt 11 § första stycket 1 för andelar i ett företag.

12 §⁵

Underlaget för årets gränsbelopp är det omkostnadsbelopp som skulle ha använts om andelen hade avyttrats vid årets ingång.

Vid beräkning av omkostnadsbeloppet tillämpas 25–35 §§. Detta gäller dock inte för tillgångar som avses i 2 § andra stycket.

Om det i omkostnadsbeloppet enligt första stycket ingår kapitaltillskott som har lämnats under de två närmast föregående beskattningsåren, ska det inte räknas med.

16 §

Det lönebaserade utrymmet är

- 25 procent av löneunderlaget enligt 17 och 18 §§, och
- 25 procent av det löneunderlag som överstiger ett belopp som motsvarar 60 inkomstbasbelopp.

Det lönebaserade utrymmet fördelas med lika belopp på andelarna i företaget.

Om en andel ägts under del av året före beskattningsåret, ska bara ersättning som betalats ut under denna tid ingå i löneunderlaget vid beräkningen av det lönebaserade utrymmet för den andelen.

20 a §

Utdelning ska inte tas upp i inkomstslaget tjänst till den del det skulle medföra att den skattskyldige och närstående under beskattningsåret från ett företag sammanlagt i inkomstslaget tjänst tagit upp högre belopp än som motsvarar 100 inkomstbasbelopp enligt 58 kap. 26 och 27 §§ socialförsäkringsbalken för beskattningsåret.

Om en närstående är eller har varit bosatt i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och där tagit upp utdelning ska även detta belopp beaktas enligt första stycket, om beskattningen av

⁴ Tidigare 57 kap. 11 a § upphävd genom 2008:1064.

⁵ Senaste lydelse 2008:1064.

utdelningen motsvarar den beskattning som skulle ha skett om den närstående varit bosatt i Sverige.

61 kap.

8 a §

Om en bil är utrustad med teknik för drift helt eller delvis med elektricitet eller med andra mer miljöanpassade drivmedel än bensin och dieselolja och bilens nybilspris därför är högre än nybilspriset för närmast jämförbara bil utan sådan teknik, ska förmånsvärdet sättas ned till en nivå som motsvarar förmånsvärdet för den jämförbara bilen.

I stället för vad som sägs i första stycket om storleken på nedsättningen av förmånsvärdet ska detta värde tas upp till

1. 60 procent av förmånsvärdet för den jämförbara bilen, om bilen är utrustad med teknik för drift med elektricitet eller med annan gas än gasol, eller

2. 80 procent av förmånsvärdet för den jämförbara bilen om bilen är utrustad med teknik för drift med alkohol.

En nedsättning av förmånsvärdet får göras enligt andra stycket 1 med högst 16 000 kronor och enligt andra stycket 2 med högst 8 000 kronor för helt år i förhållande till den jämförbara bilen.

I stället för vad som sägs i första stycket om storleken på nedsättningen av förmånsvärdet ska detta värde tas upp till 60 procent av förmånsvärdet för den jämförbara bilen, om bilen är utrustad med teknik för drift med elektricitet som tillförs genom laddning från yttre energikälla eller med annan gas än gasol.

En nedsättning av förmånsvärdet får göras enligt andra stycket med högst 16 000 kronor.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Övergångsbestämmelser till SFS 2001:1175

3.⁶ Bestämmelserna i 61 kap. 8 a § andra och tredje styckena tillämpas till och med 2012 års taxering.

3. Bestämmelserna i 61 kap. 8 a § andra och tredje styckena tillämpas till och med det beskattningsår som slutar den 31 december 2013.

Övergångsbestämmelser till SFS 2005:1136

2.⁷ I fråga om andelar i en ekonomisk förening eller ett aktiebolag som är en bostadsrättsförening, bostadsförening eller ett bostads-

2. I fråga om andelar i en ekonomisk förening eller ett aktiebolag som är en bostadsrättsförening, bostadsförening eller ett bostads-

⁶ Senaste lydelse 2006:1497.

⁷ Senaste lydelse 2008:829.

aktiebolag och som inte uppfyller villkoren i 2 kap. 17 § för att vara ett privatbostadsföretag ska äldre bestämmelser tillämpas till och med utgången av 2011.

aktiebolag och som inte uppfyller villkoren i 2 kap. 17 § för att vara ett privatbostadsföretag ska äldre bestämmelser tillämpas till och med utgången av 2015.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012 och tillämpas, utom såvitt avser punkten 3 i övergångsbestämmelserna till (2001:1175) och punkten 2 i övergångsbestämmelserna till (2005:1136), första gången vid 2013 års taxering om inte något annat anges i punkterna 2 och 3.

2. Äldre bestämmelser i 11 kap. 22 § ska fortfarande tillämpas på anställningar som har påbörjats före den 1 januari 2012.

3. Bestämmelserna i 16 kap. 9 § tillämpas första gången på utgifter som är hänförliga till tid efter den 31 december 2011.

Förslag till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 33 kap. 3 § inkomstskattelagen (1999:1229)¹ i stället för dess lydelse enligt lagen (2011:000) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt lagrådsremiss²

Föreslagen lydelse

33 kap.

3 §

Ett positivt fördelningsbelopp beräknas genom att ett positivt kapitalunderlag för räntefördelning multipliceras med statslåneräntan vid utgången av november året närmast före det kalenderår under vilket beskattningsåret går ut ökad med fem *procentenheter*.

Ett negativt fördelningsbelopp beräknas genom att ett negativt kapitalunderlag för räntefördelning multipliceras med statslåneräntan vid samma tidpunkt ökad med en procentenhet.

Om beskattningsåret omfattar längre eller kortare tid än tolv månader, ska fördelningsbeloppet justeras i motsvarande mån.

Hur kapitalunderlaget beräknas framgår av 9–20 §§.

Ett positivt fördelningsbelopp beräknas genom att ett positivt kapitalunderlag för räntefördelning multipliceras med statslåneräntan vid utgången av november året närmast före det kalenderår under vilket beskattningsåret går ut ökad med fem *och en halv procentenhet*.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Lagrådsremiss den 13 januari 2011, Skatteförfarandet.

Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1305) om Forskarskattenämnden

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1999:1305) om Forskarskattenämnden ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

Forskarskattenämnden är beslutför när ordföranden och minst tre andra ledamöter är närvarande vid sammanträdet. Nämnden är dock beslutför med tre ledamöter, bland dem ordföranden, om samtliga är ense om beslutet.

Vid beslut som gäller skattelättnader för sådan arbetstagare som avses i 11 kap. 22 § tredje stycket inkomstskattelagen (1999:1229), är nämnden beslutför med ordföranden ensam.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

¹ Senaste lydelse 2000:1162.

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:000)

Härigenom föreskrivs att det i skatteförfarandelagen (2011:000) ska införas en ny paragraf, 55 kap. 13 a §, av följande lydelse.

Lydelse enligt lagrådsremiss¹

Föreslagen lydelse

55 kap.

13 a §

När Skatteverket bestämmer en särskild beräkningsgrund får bestämmelserna i 11 kap. 22 och 23 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) tillämpas innan Forskarskatte-nämnden har prövat förutsättningarna för skattelättnader enligt 11 kap. 22 § den lagen om den skattskyldige månatligen får lön och annan ersättning för arbetet som överstiger två prisbasbelopp enligt 2 kap. 7 § socialförsäkringsbalken.

¹ Lagrådsremiss den 13 januari 2011, Skatteförfarandet.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt

Härigenom föreskrivs att 2 §, 8 §, 35 och 42 §§ lagen (1994:1563) om tobaksskatt ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Skatt på cigaretter tas ut med 1,27 kronor per styck och 1 procent av detaljhandelspriset. Tillverkaren eller hans representant eller, i fråga om cigaretter som importeras från tredje land, importören ska senast den 31 januari varje år till Skatteverket lämna uppgifter om försäljningen av cigaretter i de olika priskategorierna för det föregående kalenderåret. Senast den 15 februari samma år som Skatteverket mottagit uppgifterna ska verket lämna dessa till Regeringskansliet (Finansdepartementet).

Cigaretter med en längd, exklusive filter eller munstycke, som överstiger 8 centimeter men inte 11 centimeter anses som två cigaretter. Är cigaretten längre anses varje påbörjad ytterligare längd av 3 centimeter som en cigarett.

För kalenderåret 2012 och efterföljande kalenderår ska den i första stycket angivna styckeskatten räknas om enligt 42 §.

Skatt på cigaretter tas ut med 1 krona och 40 öre per styck och 1 procent av detaljhandelspriset. Tillverkaren eller hans representant eller, i fråga om cigaretter som importeras från tredje land, importören ska senast den 31 januari varje år till Skatteverket lämna uppgifter om försäljningen av cigaretter i de olika priskategorierna för det föregående kalenderåret. Senast den 15 februari samma år som Skatteverket mottagit uppgifterna ska verket lämna dessa till Regeringskansliet (Finansdepartementet).

För kalenderåret 2013 och efterföljande kalenderår ska den i första stycket angivna styckeskatten räknas om enligt 42 §.

8 §²

Skatt på cigarrer och cigariller tas ut med 1 krona och 12 öre per styck. Skatt på röktnobak tas ut med 1 560 kronor per kilogram.

För kalenderåret 2012 och efterföljande kalenderår ska de i första stycket angivna skattebeloppen räknas om enligt 42 §.

Skatt på cigarrer och cigariller tas ut med 1 krona och 23 öre per styck. Skatt på röktnobak tas ut med 1 709 kronor per kilogram.

För kalenderåret 2013 och efterföljande kalenderår ska de i första stycket angivna skattebeloppen räknas om enligt 42 §.

¹ Senaste lydelse 2010:1520.

² Senaste lydelse 2010:1520.

35 §³

Skatt på snus tas ut med 336 kronor per kilogram och på tuggtobak med 402 kronor per kilogram.

För kalenderåret 2012 och efterföljande kalenderår ska de i första stycket angivna skattebeloppen räknas om enligt 42 §.

Skatt på snus tas ut med 380 kronor per kilogram och på tuggtobak med 442 kronor per kilogram.

För kalenderåret 2013 och efterföljande kalenderår ska de i första stycket angivna skattebeloppen räknas om enligt 42 §.

42 §⁴

För kalenderåret 2012 och efterföljande kalenderår ska skatten för de tobaksvaror som anges i 2, 8 och 35 §§ tas ut med belopp som efter en årlig omräkning motsvarar de i paragraferna angivna skattebeloppen multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i juni 2010. När det gäller skatt på cigaretter enligt 2 § ska omräkningen endast avse styckeskatten. Beloppen avrundas till hela kronor och ören.

Regeringen fastställer före november månads utgång de omräknade skattebelopp som enligt denna paragraf ska tas ut för påföljande kalenderår.

För kalenderåret 2013 och efterföljande kalenderår ska skatten för de tobaksvaror som anges i 2, 8 och 35 §§ tas ut med belopp som efter en årlig omräkning motsvarar de i paragraferna angivna skattebeloppen multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i juni 2011. När det gäller skatt på cigaretter enligt 2 § ska omräkningen endast avse styckeskatten. Beloppen avrundas till hela kronor och ören.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

³ Senaste lydelse 2010:1520.

⁴ Senaste lydelse 2010:1520.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m.

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 3 § lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

4 kap. 3 §¹

Tull och skatt enligt 1 § ska tas ut med följande belopp.

	tull	skatt
spritdryck	4 kr/liter	253 kr/liter
starkvin	2 kr/liter	67 kr/liter
vin	1 kr/liter	30 kr/liter
starköl	3 kr/liter	16 kr/liter
cigaretter	34 öre/styck	172 öre/styck
cigarrer	86 öre/styck	192 öre/styck
röktobak	428 kr/kg	2 132 kr/kg
snus	104 kr/kg	614 kr/kg

Föreslagen lydelse

3 §

Tull och skatt enligt 1 § ska tas ut med följande belopp.

	tull	skatt
spritdryck	4 kr/liter	266 kr/liter
starkvin	2 kr/liter	76 kr/liter
vin	1 kr/liter	34 kr/liter
starköl	3 kr/liter	18 kr/liter
cigaretter	34 öre/styck	182 öre/styck
cigarrer	86 öre/styck	201 öre/styck
röktobak	428 kr/kg	2 247 kr/kg
snus	104 kr/kg	651 kr/kg

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2007:1384.

3 Förteckning över remissinstanserna till promemorian

Efter remiss har yttrande över promemorian avgetts av Kammarrätten i Stockholm, Kammarrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Linköping, Domstolsverket, Ekobrottsmyndigheten, Forsvarsmakten, Försäkringskassan, Statens folkhälsoinstitut, Systembolaget AB, Tullverket, Finansinspektionen, Ekonomistyrningsverket, Skatteverket, Konjunkturinstitutet, Arbetsgivarverket, Bokföringsnämnden, Statskontoret, Vetenskapsrådet, Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet, Lunds universitet, Naturvårdsverket, Boverket, Trafikverket, Trafikanalys, Transportstyrelsen, Bolagsverket, Tillväxtverket, Konsumentverket, Arbetsförmedlingen, Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering, Sveriges universitets- och högskoleförbund, Sveriges Pensionärsförbund, Sveriges Kommuner och Landsting, Läkaresällskapet, Sveriges advokatsamfund, Svensk Handel, Föreningen Svenskt Näringsliv, Företagarna, Far, Tjänstemännens Centralorganisation, Sveriges Akademikers Centralorganisation, Landsorganisationen i Sverige, Näringslivets regelnämnd (NNR), BIL Sweden, British American Tobacco Sweden AB, En Rökfri Generation, Energigas Sverige, Fastighetsmäklarförbundet, Fastighetsägarna Sverige, Forskarskattenämnden, Föreningen Svenskar i Världen, FöretagarFörbundet, Gröna Bilister, Handelshögskolan i Stockholm, HSB Riksförbund, Invest Sweden, IOGT-NTO, JTI Sweden AB, Konkurrensverket, Kronofogde-

myndigheten, Lantbrukarnas Riksförbund, Motorbranschens riksförbund, Mäklarsamfundet, Näringslivets skattedelegation, Pensionsmyndigheten, Pensionärernas Riksorganisation, Philip Morris AB, Regelrådet, Riksbyggen, Riksförbundet Pensionärsgemenskap, Skattebetalarnas förening, Sprit & Vinleverantörsföreningen, Svensk Servicehandel & Fast Food, Svenska Kommunalpensionärs Förbund, Svenska Tobaksleverantörsföreningen, Sveriges Bostadsrättscentrum, Sveriges Bryggerier, Sveriges Byggindustrier, Sveriges Pensionärs Riksförbund, Sveriges Redovisningskonsulters Förbund (SRF), Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys), Ungdomens Nykterhetsförbund och Yrkesföreningar mot Tobak.

Därutöver har yttrande inkommit från Honda Nordic AB, E.ON Gas Sverige AB, Volkswagen Group Sverige AB, Fria Moderata Studentförbundet, Sveriges Hotell- och Restaurangföretagare, Svenska bioenergiföreningen och Svenska Petroleum Institutet.

Följande remissinstanser har inte inkommit med yttrande eller har avstått från att yttra sig: Riksrevisionen, Stockholms Handelskammare, Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning (SoRAD), Kungliga Vetenskapsakademien, Sveriges Försäkringsförbund, Cancerfonden, Svenska Bankföreningen, Finansbolagens förening, Fondbolagens Förening, Handikappförbundens samarbetsorgan (HSO), Kungliga IngenjörsvetenskapsAkademien, Motormännens riksförbund, Swedish Match Distribution AB, Svensk Industriförening, Svenska Riskkapitalföreningen, Sveriges Läkarförbund samt Verdandi.

4. Lagförslag i lagrådsremissen Vissa inkomstskattefrågor inför budgetpropositionen för 2012

Regeringen har följande förslag till lagtext.

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹
dels att 11 kap. 22 §, 16 kap. 9 §, 38 a kap. 23 §, 57 kap. 11, 12, 16 och 22 §§
 och 61 kap. 8 a § ska ha följande lydelse,
dels att punkt 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (2001:1175) om
 ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse,
dels att nuvarande 57 kap. 20 a–20 c §§ ska betecknas 57 kap. 20 b–20 d §§
 och att rubriken närmast före 57 kap. 20 a § ska sättas närmast före nya
 57 kap. 20 b §,
dels att det i lagen ska införas två nya paragrafer, 57 kap. 11 a och 20 a §§, av
 följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap. 22 §

Experter, forskare eller andra nyckelpersoner ska inte ta upp sådan del av lön, arvode eller liknande ersättning eller förmån och sådana ersättningar för utgifter som avses i 23 §, om arbetet avser

1. specialistuppgifter med sådan inriktning eller på sådan kompetensnivå att det innebär betydande svårigheter att rekrytera inom landet,

2. kvalificerade forsknings- eller utvecklingsuppgifter med sådan inriktning eller på sådan kompetensnivå att det innebär betydande svårigheter att rekrytera inom landet, eller

3. företagsledande uppgifter eller andra uppgifter som medför en nyckelposition i ett företag.

Första stycket gäller bara om

– arbetsgivaren hör hemma i Sverige eller är ett utländskt företag med fast driftställe i Sverige,

– arbetstagaren inte är svensk medborgare,

– arbetstagaren inte varit bosatt eller stadigvarande vistats i Sverige någon gång under de fem kalenderår som föregått det kalenderår då arbetet påbörjas, och

– vistelsen i Sverige är avsedd att vara högst fem år.

Vid tillämpning av första stycket ska villkoren anses uppfyllda för en arbetstagare, om lön och annan ersättning för arbetet i Sverige per månad överstiger två gånger prisbasbeloppet för det kalenderår då

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

Bestämmelserna i denna paragraf tillämpas bara under de tre första åren av den tidsbegränsade vistelsen.

arbetet påbörjas.

Denna paragraf tillämpas bara under de tre första åren av den tidsbegränsade vistelsen.

16 kap.

9 §

Utgifter för forskning och utveckling som har eller kan antas få betydelse för näringsverksamheten ska dras av. Detta gäller även utgifter för att få information om sådan forskning och utveckling.

Utgifter för forskning och utveckling som har eller kan antas få betydelse för *den huvudsakliga näringsverksamheten eller verksamheten i övrigt* ska dras av. Detta gäller även utgifter för att få information om sådan forskning och utveckling.

Bestämmelserna i denna lag om att utgifter för anskaffning av vissa tillgångar ska dras av genom årliga värdeminskningssavdrag tillämpas också på utgifter som avses i första stycket.

38 a kap.

23 §²

När det gäller beskattning av ägare till andelar i det överlåtande företaget vid en partiell fission finns särskilda bestämmelser om

- beräkning av anskaffningsvärdet för andelar i det övertagande och det överlåtande företaget i 17 kap. 7 a §,
- utdelning i 24 kap. 3 a § och 42 kap. 16 b §,
- beräkning av omkostnadsbeloppet för andelar i det övertagande och överlåtande företaget i 48 kap. 18 a och 18 c §§,
- turordning vid avyttring i 48 kap. 18 b §, och
- kvalificerade andelar i 57 kap. 7–24 a §§.

- kvalificerade andelar i 57 kap. 7–24 a §§.

57 kap.

11 §³

Årets gränsbelopp är
1. ett belopp som motsvarar två och *ett halvt* inkomstbasbelopp fördelat med lika belopp på andelarna i företaget, eller

Årets gränsbelopp är
1. ett belopp som motsvarar två och *tre fjärdedels* inkomstbasbelopp fördelat med lika belopp på andelarna i företaget, eller

- 2. summan av
 - underlaget för årets gränsbelopp multiplicerat med statslåneräntan ökad med nio procentenheter, och
 - för andelar i fåmansföretag eller företag som avses i 6 § lönebaserat utrymme enligt 16–19 §§.

För tillgångar som avses i 2 § andra stycket ska statslåneräntan i stället ökas med en procentenhet. Bestämmelserna i första stycket 1 och i 16–19 §§ gäller inte för sådana tillgångar.

² Senaste lydelse 2008:1064.

³ Senaste lydelse 2008:1343.

Årets gränsbelopp beräknas vid årets ingång och tillgodoräknas den som äger andelen vid denna tidpunkt. Om en andel förvärvas genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt, inträder förvärvaren i den tidigare ägarens situation i fråga om beräkning av årets gränsbelopp.

11 a §⁴

En person som äger andelar i flera företag får beräkna årets gränsbelopp enligt 11 § första stycket 1 för andelar i endast ett av företagen.

12 §⁵

Underlaget för årets gränsbelopp är det omkostnadsbelopp som skulle ha använts om andelen hade avyttrats vid årets ingång.

Vid beräkning av omkostnadsbeloppet tillämpas 25–35 §§. Detta gäller dock inte för tillgångar som avses i 2 § andra stycket.

Omkostnadsbeloppet ska minskas med tillskott som gjorts i annat syfte än att varaktigt tillföra kapital till rörelsen. Omkostnadsbeloppet ska även minskas med anskaffningsutgift för andelen till den del sådant tillskott, direkt eller indirekt, har ökat värdet på andelen.

16 §

Det lönebaserade utrymmet är

- 25 procent av löneunderlaget enligt 17 och 18 §§, och
- 25 procent av det löneunderlag som överstiger ett belopp som motsvarar 60 inkomstbasbelopp.

Det lönebaserade utrymmet fördelas med lika belopp på andelarna i företaget.

Om en andel ägts under del av året före beskattningsåret, ska bara ersättning som betalats ut under denna tid ingå i löneunderlaget vid beräkningen av det lönebaserade utrymmet för den andelen.

20 a §

Utdelning ska inte tas upp i inkomstslaget tjänst till den del det skulle medföra att den skattskyldige och närstående, som inräknas i samma närståendekrets enligt 56 kap. 5 §, under beskattningsåret från ett företag sammanlagt i inkomstslaget tjänst tagit

⁴ Tidigare 57 kap. 11 a § upphävd genom 2008:1064.

⁵ Senaste lydelse 2008:1064.

upp högre belopp än som motsvarar 100 inkomstbasbelopp enligt 58 kap. 26 och 27 §§ socialförsäkringsbalken för beskattningsåret.

Om en närstående är eller har varit bosatt i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och där tagit upp utdelning, ska även detta belopp beaktas enligt första stycket, om beskattningen av utdelningen motsvarar den beskattning som skulle ha skett om den närstående varit bosatt i Sverige.

22 §⁶

En kapitalvinst ska inte tas upp i inkomstslaget tjänst till den del det skulle medföra att den skattskyldige och närstående under avyttringsåret och de fem föregående beskattningsåren från ett företag sammanlagt i inkomstslaget tjänst tagit upp högre belopp än som motsvarar 100 inkomstbasbelopp enligt 58 kap. 26 och 27 §§ socialförsäkringsbalken för avyttringsåret.

Om en närstående är eller har varit bosatt i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och där tagit upp en kapitalvinst, ska även detta belopp beaktas enligt första stycket, om beskattningen av kapitalvinsten motsvarar den beskattning som skulle ha skett om den närstående varit bosatt i Sverige.

En kapitalvinst ska inte tas upp i inkomstslaget tjänst till den del det skulle medföra att den skattskyldige och närstående, *som inräknas i samma närståendekrets enligt 56 kap. 5 §*, under avyttringsåret och de fem föregående beskattningsåren från ett företag sammanlagt i inkomstslaget tjänst tagit upp högre belopp än som motsvarar 100 inkomstbasbelopp enligt 58 kap. 26 och 27 §§ socialförsäkringsbalken för avyttringsåret.

61 kap. 8 a §

Om en bil är utrustad med teknik för drift helt eller delvis med elektricitet eller med andra mer miljöanpassade drivmedel än bensen och dieselolja och bilens nybilspris därför är högre än nybilspriset för närmast jämförbara bil utan sådan teknik, ska förmånsvärdet sättas ned till en nivå som motsvarar förmånsvärdet för den jämförbara bilen.

I stället för vad som sägs i första stycket om storleken på nedsättningen av förmånsvärdet ska detta värde tas upp till

1. 60 procent av förmånsvärdet för den jämförbara bilen, om bilen är utrustad med teknik för drift med elektricitet eller med annan gas än

I stället för vad som sägs i första stycket om storleken på nedsättningen av förmånsvärdet ska detta värde tas upp till 60 procent av förmånsvärdet för den jämförbara bilen, om bilen är utrustad med teknik för drift med elektricitet *som tillförs genom laddning från yttre*

⁶ Senaste lydelse 2010:1277.

gasol, eller

2. 80 procent av förmånsvärdet för den jämförbara bilen om bilen är utrustad med teknik för drift med alkohol.

En nedsättning av förmånsvärdet får göras enligt andra stycket 1 med högst 16 000 kronor och enligt andra stycket 2 med högst 8 000 kronor för helt år i förhållande till den jämförbara bilen.

energikälla eller med annan gas än gasol.

En nedsättning av förmånsvärdet enligt andra stycket får göras med högst 16 000 kronor i förhållande till den jämförbara bilen.

3.⁷ Bestämmelserna i 61 kap. 8 a § andra och tredje styckena tillämpas till och med 2012 års taxering.

3. Bestämmelserna i 61 kap. 8 a § andra och tredje styckena tillämpas till och med *det beskattningsår som slutar den 31 december 2013.*

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012 och tillämpas, utom såvitt avser punkten 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (2001:1175) om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229), första gången vid 2013 års taxering om inte något annat anges i punkterna 2 och 3.

2. För arbete i Sverige som har påbörjats före ikraftträdandet gäller 11 kap. 22 § i sin äldre lydelse.

3. Bestämmelserna i 16 kap. 9 § i sin nya lydelse tillämpas första gången på utgifter som är hänförliga till tid efter den 31 december 2011.

⁷ Senaste lydelse 2006:1497.

Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1305) om Forskarskattenämnden

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1999:1305) om Forskarskattenämnden ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

Forskarskattenämnden är beslutför när ordföranden och minst tre andra ledamöter är närvarande vid sammanträdet. Nämnden är dock beslutför med tre ledamöter, bland dem ordföranden, om samtliga är ense om beslutet.

Vid beslut som gäller skattelättnader för sådan arbetstagare som avses i 11 kap. 22 § tredje stycket inkomstskattelagen (1999:1229), är nämnden beslutför med ordföranden eller vice ordföranden ensam.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

¹ Senaste lydelse 2000:1162.

5. Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde
2011-06-14

Närvarande: F.d. justitierådet Inger Nyström,
f.d. regeringsrådet Lars Wennerström och
justitierådet Eskil Nord.

Vissa inkomstskattefrågor inför budget- propositionen 2012

Enligt en lagrådsremiss den 31 maj 2011

(Finansdepartementet) har regeringen beslutat
att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i inkomstskattelagen
(1999:1229),

2. lag om ändring i lagen (1999:1305) om
Forskarskattenämnden.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av
departementssekreteraren Petra Andersson samt
kansliråden Kaj Håkansson och Karl-Henrik
Bucht.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Bilaga 5

Höjd beloppsgräns för avdrag för resor

Höjt schablonavdrag vid andrahandsuthyrning av bostäder

Bilaga till avsnitt 6.4 och 6.17.2

Bilaga 5

Höjd beloppsgräns för avdrag för resor

Höjt schablonavdrag vid andrahandsuthyrning av bostäder

Bilaga till avsnitt 6.4 och 6.17.2

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattning av promemorian Ett höjt schablonavdrag vid uthyrning av bostäder, m.m.	5
2.	Lagförslaget i promemorian Ett höjt schablonavdrag vid uthyrning av bostäder, m.m.	6
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	6
3.	Förteckning över remissinstanser till promemorian Ett höjt schablonavdrag vid uthyrning av bostäder, m.m.	8

**1. Sammanfattning av promemorian
Ett höjt schablonavdrag vid
uthyrning av bostäder, m.m.**

Vid upplåtelse av en privatbostadsfastighet eller en privatbostad och vid avyttring av produkter från en sådan fastighet eller bostad samt vid upplåtelse av en bostad som innehas med hyresrätt (hyreslägenhet) ska ersättningen enligt 42 kap. 30 § inkomstskattelagen tas upp i inkomstslaget kapital. Utgifter för upplåtelsen eller produkterna får inte dras av. I stället ska

avdrag göras med ett fast schablonbelopp som uppgår till 18 000 kronor per år. I promemorian föreslås att detta schablonbelopp ska höjas till 21 000 kronor.

I promemorian föreslås också att beloppsgränsen över vilken utgifter för inställesesor samt för resor mellan bostaden och arbetsrespektive utbildningsplatsen får dras av höjs från 9 000 till 10 000 kronor.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2012.

2. Lagförslaget i promemorian Ett höjt schablonavdrag vid uthyrning av bostäder, m.m.

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 12 kap. 2 § och 42 kap. 30 § inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 kap.

2 §²

Utgifter som avses i följande paragrafer ska dras av utan någon beloppsmässig begränsning, nämligen utgifter

– vid tjänsteresor enligt 5–17 §§,
– vid tillfälligt arbete på annan ort eller vid dubbel bosättning enligt 18–22 och 31 §§,

– för hemresor enligt 24 och 31 §§,

– för egenavgifter enligt 36 §, och

– i hobbyverksamhet enligt 37 §.

Utgifter för inställesresor enligt 25 § och för resor mellan bostaden och arbets- och utbildningsplatsen enligt 26–31 §§ ska dras av bara till den del kostnaderna under beskattningsåret sammanlagt överstiger 9 000 kronor. Övriga utgifter ska dras av bara till den del kostnaderna under beskattningsåret sammanlagt överstiger 5 000 kronor.

Utgifter för inställesresor enligt 25 § och för resor mellan bostaden och arbets- och utbildningsplatsen enligt 26–31 §§ ska dras av bara till den del kostnaderna under beskattningsåret sammanlagt överstiger 10 000 kronor. Övriga utgifter ska dras av bara till den del kostnaderna under beskattningsåret sammanlagt överstiger 5 000 kronor.

42 kap.

30 §³

Ersättningar när en privatbostadsfastighet eller en privatbostad upplåts samt ersättningar när produkter från sådana fastigheter eller bostäder avyttras ska tas upp. Detsamma gäller ersättningar när en bostad som innehas med hyresrätt upplåts.

Utgifterna för upplåtelsen eller produkterna får inte dras av. I stället ska avdrag göras med 18 000 kronor per år för varje privatbostadsfastighet, privatbostad eller hyreslägenhet. Om ersättningen avser upplåtelse, ska ytterligare avdrag göras hos upplåtaren enligt bestämmelserna i 31 §. Avdraget får

Utgifterna för upplåtelsen eller produkterna får inte dras av. I stället ska avdrag göras med 21 000 kronor per år för varje privatbostadsfastighet, privatbostad eller hyreslägenhet. Om ersättningen avser upplåtelse, ska ytterligare avdrag göras hos upplåtaren enligt bestämmelserna i 31 §. Avdraget får

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2008:1322.

³ Senaste lydelse 2010:1826.

3. Förteckning över remissinstanser till promemorian Ett höjt schablonavdrag vid uthyrning av bostäder, m.m.

Efter remiss har yttrande över promemorian avgetts av Kammarrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Stockholm, Länsstyrelsen i Stockholms län, Statskontoret, Boverket, Ekonomistyrningsverket, Skatteverket, Ungdomsstyrelsen, Naturvårdsverket, Trafikverket, Trafikanalys, Transportstyrelsen, Tillväxtverket, Konsumentverket, Fastighetsägarna Sverige, Föreningen Svenskt Näringsliv, Företagarna, HSB Riksförbund, jagvillhabostad.nu, Lantbrukarnas Riksförbund, Motorbranschens

Riksförbund, Motormännens Riksförbund, Riksbyggen, SBC ek för, Sveriges allmännyttiga bostadsföretag, Sveriges förenade studentkårer, Stockholms Handelskammare och Villaägarnas Riksförbund.

Följande remissinstanser har angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Arbetsgivarverket, BIL Sweden, Landsorganisationen i Sverige, Sveriges Kommuner och Landsting och Tjänstemännens Centralorganisation.

Följande remissinstanser har inte svarat: Egnahemsägarnas Riksförbund, Företagarförbundet, Gröna Bilister, Hyresgästföreningen Riksförbundet, Sveriges Akademikers Centralorganisation och Västsvenska Handelskammaren.

Bilaga 6

Justering av procentsats för förskott av egenavgifter

Bilaga till avsnitt 6.6

Bilaga 6

Justering av procentsats för förskott av egenavgifter

Bilaga till avsnitt 6.6

Innehållsförteckning

1.	Lagförslagen i promemorian.....	4
	Förslag till lag om ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter.....	4
2.	Förteckning över remissinstanserna.....	5

1. Lagförslagen i promemorian

Förslag till lag om ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter

Härigenom föreskrivs att 12 § lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §¹

Försäkringskassan får varje år tillgodoföra sig ett visst belopp från varje inkomsttitel på statsbudgeten där egenavgifter redovisats. Beloppet motsvarar summan av de under det föregående året debiterade egenavgifterna minskad med summan av de avgifter som under samma år satts ned eller återbetalats.

Försäkringskassan får under respektive period om tolv månader som preliminär skatt betalas som förskott på belopp enligt första stycket tillgodoföra sig 8,6 procent av den preliminära skatt som debiterats fysiska personer före den 1 februari under perioden. Förskottet tillgodoförs med en tolfedel varje månad. Skatteverket *skall* varje år senast den 15 februari lämna Försäkringskassan uppgift om summan av den före den 1 februari samma år debiterade preliminära skatten för fysiska personer.

Om Försäkringskassan under en sådan tolv månadersperiod som anges i andra stycket tillgodoförts förskott som överstiger beloppet enligt första stycket *skall* skillnaden regleras genom avräkning på belopp som närmast därefter *skall* tillgodoföras enligt första eller andra stycket.

Försäkringskassan får under respektive period om tolv månader som preliminär skatt betalas som förskott på belopp enligt första stycket tillgodoföra sig 10,3 procent av den preliminära skatt som debiterats fysiska personer före den 1 februari under perioden. Förskottet tillgodoförs med en tolfedel varje månad. Skatteverket *ska* varje år senast den 15 februari lämna Försäkringskassan uppgift om summan av den före den 1 februari samma år debiterade preliminära skatten för fysiska personer.

Om Försäkringskassan under en sådan tolv månadersperiod som anges i andra stycket tillgodoförts förskott som överstiger beloppet enligt första stycket *ska* skillnaden regleras genom avräkning på belopp som närmast därefter *ska* tillgodoföras enligt första eller andra stycket.

Denna lag träder i kraft den...

¹ Senaste lydelse 2004:850.

2. Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttrande över promemorian avgetts av Förvaltningsrätten i Stockholm, Ekonomistyrningsverket, Försäkringskassan, Skatteverket, Finansinspektionen, Statskontoret, Första AP-fonden, Tredje AP-fonden AP3.

Följande remissinstanser har inte inkommit med yttrande eller har avstått från att yttra sig: Andra AP-fonden och Fjärde AP-fonden.

Bilaga 7

Sänkt skatt på restaurang- och cateringjänster

Bilaga till avsnitt 6.11

Bilaga 7

Sänkt skatt på restaurang- och cateringtjänster

Bilaga till avsnitt 6.11

Innehållsförteckning

1.	Utredningen om sänkt moms på vissa tjänsters sammanfattning av delbetänkandet Sänkt restaurang- och cateringmoms (SOU 2011:24)	5
2.	Delbetänkandets lagförslag.....	7
	Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)	7
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	9
3.	Förteckning över remissinstanserna till delbetänkandet Sänkt restaurang- och cateringmoms	10
4.	Lagrådets yttrande.....	10

1. Utredningen om sänkt moms på vissa tjänsters sammanfattning av delbetänkandet Sänkt restaurang- och cateringmoms (SOU 2011:24)

Sammanfattning

Utredningsuppdraget

Utredningens uppdrag är att ta fram ett lagförslag om sänkning av mervärdesskattesatsen på restaurang- och cateringtjänster (exklusive alkohol) från 25 procent till samma nivå som livsmedel (i dag 12 procent) samt att redovisa vilka effekter detta kan förväntas ha på bl.a. den samhällsekonomiska effektiviteten och den varaktiga sysselsättningen. Vidare ska utredningen analysera om sänkt nivå på mervärdesskattesatsen inom vissa andra delar av tjänstesektorn är en samhällsekonomiskt effektiv åtgärd i syfte att öka den varaktiga sysselsättningen. Enligt direktiven ska utredningsarbetet bedrivas i två etapper. Under den första etappen ska arbetet koncentreras kring restaurang- och cateringtjänster. Denna del av uppdraget redovisas i föreliggande delbetänkande. Enligt direktiven ska arbetet herefter bedrivas så att ett slutbetänkande kan redovisas senast den 31 oktober 2011.

Konsekvenser av sänkt mervärdesskattesats på restaurang- och cateringtjänster

Utifrån de förutsättningar som råder generellt på den svenska arbetsmarknaden och inom restaurang- och cateringbranschen förväntas en sänkning av mervärdesskattesatsen på restaurang- och cateringtjänster från 25 procent till 12 procent öka sysselsättningen, samtidigt som effektiviteten på arbetsmarknaden och i samhället i stort kan förväntas öka. Den sammantagna långsiktiga sysselsättningseffekten beräknas uppgå till knappt 6 000 helårsarbetskrafter. Den offentligfinansiella nettokostnaden av sänkt mervärdesskatt på restaurang- och cateringtjänster uppgår till 5,4 miljarder kronor 2012. I och med positiva sysselsättningseffekter och därigenom ökade skatteintäkter och minskade transfereringsutgifter har den långsiktiga offentligfinansiella effekten beräknats uppgå till omkring 3,6 miljarder kronor. Kostnaden på lång sikt speglar kostnaden för

åtgärden när ekonomin nått en ny jämvikt, dvs. när alla anpassningar har skett i ekonomin. Åtgärdens självfinansieringsgrad har grovt beräknats till i storleksordningen 20 procent. Detta ger en kostnad per jobb på lång sikt på omkring 0,6 miljoner kronor.

Dagens olika skattesatsnivåer på restaurang- och cateringtjänster respektive livsmedel för med sig avgränsnings- och konkurrensproblem. Om skattesatsen för restaurang- och cateringtjänster sänks till samma nivå som skattesatsen för livsmedel uppnås enligt utredningens uppfattning en betydande förenkling både för företag och myndigheter. Minskningen av de administrativa kostnaderna för företagen beräknas grovt uppgå till 0,2 miljarder kronor årligen. Detta motsvarar en minskning av de totala administrativa kostnaderna som mervärdesskattelagen (1994:200) ger upphov till med omkring 9 procent.

Förslag till sänkt mervärdesskattesats på restaurang- och cateringtjänster

Utredningen föreslår att skattesatsen för omsättning av restaurang- och cateringtjänster, med undantag för den del som avser spritdrycker, vin och starköl, ska sänkas från 25 procent till 12 procent.

Hur ska begreppet restaurang- och cateringtjänster tolkas?

I tillämpningsförfordningen till EU:s mervärdesskattedirektiv finns en definition av begreppet restaurang- och cateringtjänster. Denna definition blir direkt tillämplig i svensk rätt när tillämpningsförfordningen träder i kraft den 1 juli 2011.

Enligt definitionen i tillämpningsförfordningen utgörs en restaurang- eller cateringtjänst av flera olika delar, där mat och dryck är en del och övriga delar består av tjänster som möjliggör att maten eller drycken direkt kan konsumeras. För det första ska det alltså vara fråga om leverans av mat eller dryck (eller både mat och dryck). Det behöver inte röra sig om mat eller dryck av något särskilt slag eller mängd, utan det kan röra sig om exempelvis en middag eller en kopp kaffe och en tårbit. Vem som levererar saknar betydelse, det kan exempelvis vara en restaurang, ett konditori eller en

cateringfirma. För det andra ska det vara fråga om flera komponenter där leveransen av mat eller dryck bara är en del och där övriga komponenter utgörs av tjänster som möjliggör att maten eller drycken direkt kan konsumeras. Som exempel på sådana tjänster kan nämnas iordningställande av lokalen där serveringen kommer att ske, eventuell tillagning av maten, tillhandahållandet av betjäning, serveringen av själva måltiden och städning efter tillställningen. Tillhandahållanden av tjänster som inte har något samband med möjligheten att omedelbart konsumera mat eller dryck, exempelvis restaurangunderhållning, kan inte utgöra en del av en restaurang- eller cateringtjänst. För det tredje ska tjänsterna – inte tillhandahållandet av mat eller dryck – utgöra den övervägande delen. Slutligen kan konstateras att skillnaden mellan en restaurangtjänst och en cateringtjänst endast är platsen för tillhandahållandet. En restaurangtjänst tillhandahålls i tillhandahållarens lokaler, exempelvis på en restaurang eller ett konditori, en cateringtjänst utförs exempelvis hemma hos någon, i en festlokal eller på en arbetsplats.

Lagförslaget omfattar inte spritdrycker, vin och starköl

Enligt utredningens direktiv ska alkoholhaltiga drycker inte omfattas av lagförslaget om sänkning av skattesatsen på restaurang- och cateringtjänster. Restaurang- och cateringtjänster föreslås nu sänkas till samma nivå som livsmedel. Spritdrycker, vin och starköl ingår inte i kategorin livsmedel, däremot alkoholsvagare drycker som exempelvis lättöl. Mot bakgrund av hur undantaget från livsmedelskategorin är utformat är utredningens uppfattning att det endast bör vara spritdrycker, vin och starköl som inte ska omfattas av lagförslaget. Konsekvensen av detta blir att sådana drycker som kan köpas i en vanlig livsmedelsbutik, exempelvis lättöl och folköl, omfattas av en reducerad skattesats även om de ingår i en restaurang- eller cateringtjänst. Mervärdesbeskattningen av dryck, med eller utan alkohol blir alltså densamma oavsett om den ingår i en restaurang- eller cateringtjänst eller inte.

Enligt utredningens mening bör sådana restaurang- och cateringtjänster, eller delar av sådana tjänster, som innebär att spritdrycker, vin eller starköl serveras inte omfattas av sänkt

skattesats. Det bör således inte vara enbart själva spritdrycken, vinet eller starkölet som ska beskattas med normalskattesatsen utan hela tillhandahållandet. Om man exempelvis serverar en starköl i en bar ska hela detta sammansatta tillhandahållande beskattas med normalskattesatsen.

Förslag till ändring av bestämmelserna om skattereduktion för hushållsarbete

I inkomstskattelagen (1999:1229) finns bestämmelser om skattereduktion för hushållsarbete (HUS-avdraget). HUS-avdraget omfattar exempelvis matlagning som utförs i eller i nära anslutning till bostaden samt städarbete eller annat rengöringsarbete som utförs i bostaden. Sådan matlagning och städning kan ingå i en cateringtjänst som enligt utredningens förslag ska mervärdesbeskattas med 12 procent. För att undvika en dubbelreglering föreslår utredningen att utgifter för hushållsarbete inte ska ge rätt till skattereduktion i de konkreta situationer arbetet ingår i en restaurang- eller cateringtjänst som mervärdesbeskattas med 12 procent. Det ingår i utredningens uppdrag att se till att en dubbelreglering inte uppstår.

När kan nya regler träda i kraft?

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2012.

Finansiering

I utredningens uppdrag ingår att föreslå en finansiering inom mervärdesskatteområdet om sänkt mervärdesskatt på restaurang- och cateringtjänster innebär offentligfinansiella kostnader. Den offentligfinansiella nettokostnaden av sänkt mervärdesskatt från 25 procent till 12 procent på restaurang- och cateringtjänster, med undantag för den del som avser spritdrycker, vin och starköl, uppgår till 5,4 miljarder kronor 2012. Under förutsättning att en sänkning av skattesatsen för restaurang- och cateringtjänster ska finansieras inom mervärdesskatteområdet föreslår utredningen att skattesatsen om 12 procent höjs till 14,4 procent.

2. Delbetänkandets lagförslag

Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 1 § mervärdesskattelagen (1994:200)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

1 §²

Skatt enligt denna lag tas ut med 25 procent av beskattningsunderlaget om inte annat följer av andra eller tredje stycket.

Skatten tas ut med 12 procent av beskattningsunderlaget för

1. rumsuthyrning i hotellrörelse eller liknande verksamhet samt upplåtelse av campingplatser och motsvarande i campingverksamhet,

2. omsättning av sådana konstverk som avses i 9 a kap. 5 §, och som ägs av upphovsmannen eller dennes dödsbo,

3. import av sådana konstverk, samlarföremål och antikviteter som avses i 9 a kap. 5–7 §§,

4. omsättning, gemenskapsinternt förvärv och import av sådana livsmedel som avses i artikel 2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet, med undantag för

a) annat vatten som avses i artikel 6 i rådets direktiv 98/83/EG av den 3 november 1998 om kvaliteten på dricksvatten, ändrat genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1882/2003, än sådant vatten som tappas på flaskor eller i behållare som är avsedda för försäljning, och

b) spritdrycker, vin och starköl.

b) spritdrycker, vin och starköl,
och

5. omsättning av restaurang- och cateringtjänster, med undantag för den del som avser spritdrycker, vin och starköl.

Skatten tas ut med 6 procent av beskattningsunderlaget för

1. omsättning, gemenskapsinternt förvärv och import av följande varor, om inte annat följer av 3 kap. 13 och 14 §§, under förutsättning att varorna inte helt eller huvudsakligen är ägnade åt reklam:

– böcker, broschyrer, häften och liknande alster, även i form av enstaka blad,

– tidningar och tidskrifter,

– bilderböcker, ritböcker och målarböcker för barn,

– musiknoter, samt

– kartor, inbegripet atlaser, väggkartor och topografiska kartor,

2. omsättning, gemenskapsinternt förvärv och import av program och kataloger för verksamhet som avses i 5, 6, 7 eller 10 samt annan omsättning än för egen verksamhet, gemenskapsinternt förvärv och import av program och

¹ Lagen omtryckt 2000:500.

² Senaste lydelse 2006:1389.

kataloger för verksamhet som avses i 3 kap. 18 §, allt under förutsättning att programmen och katalogerna inte helt eller huvudsakligen är ägnade åt reklam,

3. omsättning av radiotidningar samt omsättning, gemenskapsinternt förvärv och import av kassettidningar, om inte annat följer av 3 kap. 17 §, och av kassetter eller något annat tekniskt medium som återger en uppläsning av innehållet i en vara som omfattas av 1,

4. omsättning, gemenskapsinternt förvärv och import av en vara som genom teckenspråk, punktskrift eller annan sådan särskild metod gör skrift eller annan information tillgänglig särskilt för läshandikappade, om inte annat följer av 3 kap. 4 §,

5. tillträde till konserter, cirkus-, biograf-, teater-, opera- eller balett-föreställningar eller andra jämförbara föreställningar,

6. tjänster som avses i 3 kap. 11 § 2 och 4 om verksamheten inte bedrivs av och inte heller fortlöpande i mer än ringa omfattning understöds av det allmänna,

7. tillträde till och förevisning av djurparker,

8. upplåtelse eller överlåtelse av rättigheter som omfattas av 1, 4 eller 5 § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, dock inte när det är fråga om fotografier, reklamalster, system och program för automatisk databehandling eller film, videogram eller annan jämförlig upptagning som avser information,

9. upplåtelse eller överlåtelse av rättighet till ljud- eller bildupptagning av en utövande konstnärs framförande av ett litterärt eller konstnärligt verk,

10. omsättning av tjänster inom idrottsområdet som anges i 3 kap. 11 a § första stycket och som inte undantas från skatteplikt enligt andra stycket samma paragraf, och

11. personbefordran utom sådan befordran där resemomentet är av underordnad betydelse.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om mervärdesskatt för vilken skattskyldighet inträtt före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 67 kap. 13 c § inkomstskattelagen (1999:1229)³ ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2011:68

Föreslagen lydelse

**67 kap.
13 c §**

Som hushållsarbete räknas inte

1. arbete som enbart avser installationer eller service på maskiner och andra inventarier vid tillämpningen av 13 a eller 13 b §,

2. arbete för vilket försäkringsersättning lämnats,

3. arbete för vilket bidrag eller annat ekonomiskt stöd lämnats från staten, en kommun eller ett lands-
ting, *eller*

4. om- eller tillbyggnad av ett småhus för vilket fastighetsavgift inte har tagits ut enligt 6 § lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift.

3. arbete för vilket bidrag eller annat ekonomiskt stöd lämnats från staten, en kommun eller ett lands-
ting,

4. om- eller tillbyggnad av ett småhus för vilket fastighetsavgift inte har tagits ut enligt 6 § lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift, *eller*

5. *arbete som ingår i en sådan omsättning som avses i 7 kap. 1 § andra stycket 5 mervärdesskattelagen (1994:200).*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012 och tillämpas första gången vid 2013 års taxering.

³ Lagen omtryckt 2008:803.

3. Förteckning över remissinstanserna till delbetänkandet Sänkt restaurang- och cateringmoms

Efter remiss har yttrande över delbetänkandet avgetts av Kammarrätten i Stockholm, Ekobrottsmyndigheten, Statens folkhälsoinstitut, Länsstyrelsen i Stockholms län, Skatteverket, Konjunkturinstitutet, Uppsala universitet, Umeå universitet, Konkurrensverket, Tillväxtverket, Dagligvaruleverantörers Förbund, Far, FöretagarFörbundet, Företagarna, Hotell- och restaurangfacket, Landsorganisationen i Sverige, Lantbrukarnas Riksförbund, Livsmedelsföretagen, Näringslivets Regelnämnd, Regelrådet, Svenskt Näringsliv, Sveriges bagare & konditorer, Sveriges Hotell- och Restaurangföretagare, Sveriges Kommuner och Landsting samt Sveriges Redovisningskonsulters Förbund.

Följande remissinstanser har inte inkommit med yttrande eller har avstått från att yttra sig: Branschföreningen Tågoperatörerna, Rese- och Turistnäringen i Sverige, Svenska Turistföreningen samt Svensk Handel.

4. Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2011-06-08

Närvarande: F.d. justitierådet Bo Svensson, f.d. regeringsrådet Leif Lindstam och justitierådet Ann-Christine Lindeblad.

Sänkt moms på restaurang- och cateringtjänster

Enligt en lagrådsremiss den 31 maj 2011 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200),
2. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av departementssekreteraren Lena Bohm.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Bilaga 8

Investeringsparkonto och ändrad beskattning av kapitalförsäkring

Bilaga till avsnitt 6.13

Bilaga 8

Investeringsparkonto och ändrad beskattning av kapitalförsäkring

Bilaga till avsnitt 6.13

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattning av promemorian Schablonbeskattat investeringsparkonto och ändrad beskattning av kapitalförsäkring	5
2.	Lagförslagen i promemorian Schablonbeskattat investeringsparkonto och ändrad beskattning av kapitalförsäkring	6
	Förslag till lag om investeringsparkonto	6
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	12
	Förslag till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel	20
	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter	28
	Förslag till lag om ändring i lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt	35
3.	Förteckning över remissinstanserna till promemorian Schablonbeskattat investeringsparkonto och ändrad beskattning av kapitalförsäkring	37
4.	Lagförslagen i tilläggspromemorian om investeringsparkonto	38
5.	Förteckning över remissinstanserna till tilläggspromemorian om investeringsparkonto	40
6.	Lagrådsremissens lagförslag	41
	Förslag till lag om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva	41
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	47
	Förslag till lag om ändring i lagen (0000:000) om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	56
	Förslag till lag om ändring i lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt	57
	Förslag till lag om ändring i taxeringslagen (1990:324)	59
	Förslag till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel	60
	Förslag till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483)	69
	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter	70
	Förslag till lag om ändring i lagen (0000:000) om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter	77

Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken	78
Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (0000:000)	79
Förslag till lag om ändring i lagen (0000:000) om ändring i skatteförfarandelagen (0000:000)	87
7. Lagrådets yttrande	88
Bilaga till Lagrådets protokoll rörande Schablonbeskattat investeringssparkonto och ändrad beskattning av kapitalförsäkring;.....	92

1. Sammanfattning av promemorian Schablonbeskattat investeringsspar- konto och ändrad beskattning av kapitalförsäkring

I promemorian lämnas förslag om en ny schablonbeskattad sparform, som benämns investeringssparkonto. Syftet med investeringssparkontot är att ge fysiska personer möjlighet att på ett enkelt sätt spara i finansiella instrument. Tillgångar som förvaras på kontot ska schablonbeskattas och kontoinnehavaren slipper därför redovisa varje kapitalvinst eller kapitalförlust i deklARATIONEN. I promemorian lämnas även förslag om en effektivare beskattning av kapitalförsäkring. Förslagen innebär förändringar av beskattningen av kapitalförsäkring som i stort överensstämmer med vad som föreslås gälla för investeringssparkonto.

Den schablonmässiga beskattningen av investeringssparkonto innebär att kapitalvinster inte beskattas och kapitalförluster inte får dras av vid försäljning av finansiella instrument på kontot. I stället ska en schablonmässig avkastning beräknas. Det görs genom att ett kapitalunderlag multipliceras med statslåneräntan vid utgången av november året före beskattningsåret

med tillägg av 0,75 procentenheter. Kapitalunderlaget beräknas till en fjärdedel av dels värdet av sparandet vid ingången av varje kvartal, dels inbetalningar och överföringar av finansiella instrument som har gjorts till investeringssparkontot under respektive kvartal. Den på detta sätt framräknade avkastningen ska tas upp i inkomstslaget kapital enligt inkomstskattelagen (1999:1229).

Kapitalförsäkring ska liksom i dag vara föremål för avkastningsskatt enligt lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel. Kapitalunderlaget för beräkning av avkastningsskatten ska baseras på värdet i försäkringen vid ingången av beskattningsåret ökat med premier som har betalats in under detta år till försäkringen. Inbetalningar som görs under andra halvåret av beskattningsåret ska dock bara öka kapitalunderlaget med hälften. Den schablonmässiga avkastningen beräknas genom att kapitalunderlaget multipliceras med statslåneräntan vid utgången av november året före beskattningsåret med tillägg av 0,75 procentenheter. Avkastningen ska beskattas med samma skattesats som gäller för investeringssparkonto, dvs. 30 procent.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2012.

2. Lagförslagen i promemorian Schablonbeskattat investeringssparkonto och ändrad beskattning av kapitalförsäkring

Förslag till lag om investeringssparkonto

Härigenom föreskrivs följande.

Innehåll

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om investeringssparkonto.

I inkomstskattelagen (1999:1229) finns bestämmelser om beskattningen av en kontoinnehavare.

Definitioner m.m.

2 § Termer och uttryck som används i denna lag har samma betydelse och tillämpningsområde som i inkomstskattelagen (1999:1229), om inte något annat anges eller framgår av sammanhanget.

De termer och uttryck som används omfattar också motsvarande utländska företeelser om det inte anges eller framgår av sammanhanget att bara svenska företeelser avses.

3 § Med investeringssparkonto avses ett sparande som uppfyller villkoren i denna lag.

4 § Med kontoinnehavare avses den som innehar ett investeringssparkonto.

5 § Med investeringsföretag avses

1. ett svenskt värdepappersbolag som har tillstånd enligt 2 kap. 2 § första stycket 1 lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,

2. ett svenskt kreditinstitut som har tillstånd att bedriva bank- eller finansieringsrörelse enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,

3. ett utländskt värdepappersföretag som hör hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) som där har tillstånd enligt bilaga I, avsnitt B punkt 1 till Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG av den 21 april 2004 om marknader för finansiella instrument och om ändring av rådets direktiv 85/611/EEG och 93/6/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/12/EG samt upphävande av rådets direktiv 93/22/EEG¹, senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/10/EG², eller

4. ett utländskt kreditinstitut som hör hemma i en stat inom EES och där fått auktorisation att starta och driva verksamhet i kreditinstitut enligt artikel 6 Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/48/EG³ av den 14 juni 2006 om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut.

¹ EUT L 145, 30.4.2004, s. 1 (Celex 32004L0039).

² EUT L 76, 19.3.2008, s. 33 (Celex 32008L0010).

³ EUT L 177, 30.6.2006, s. 21 (Celex 32006L0048).

6 § Med investeringstillgångar avses

1. finansiella instrument som är upptagna till handel på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,
 2. andelar i en investeringsfond, eller
 3. kontanta medel.
- Kvalificerade andelar är inte investeringstillgångar.

7 § Med otillåtna tillgångar avses sådana finansiella instrument som inte är investeringstillgångar.

Avtal om investeringssparkonto

8 § Ett avtal om investeringssparkonto ska ingås mellan ett investeringsföretag och en fysisk person eller ett dödsbo. Avtalet får inte innehålla villkor som är oförenliga med bestämmelserna i denna lag.

Ett investeringssparkonto får bara innehas av en enda fysisk person eller ett enda dödsbo. Ett investeringssparkonto får bara föras av ett enda investeringsföretag.

Ett investeringssparkonto får inte överlåtas.

Insättning och uttag av kontanta medel

9 § Kontanta medel får sättas in på och tas ut från ett investeringssparkonto.

Överföring av finansiella instrument till eller från ett investeringssparkonto

10 § Vid bedömning av om finansiella instrument får överföras till eller från ett investeringssparkonto är det de finansiella instrumentens klassificering enligt 6 eller 7 § när överföringen inleds som avgör vilka bestämmelser om överföring enligt denna lag som ska tillämpas.

Överföring av finansiella instrument till ett investeringssparkonto

11 § En kontoinnehavare får bara överföra finansiella instrument som är investeringstillgångar till ett eget investeringssparkonto.

12 § Investeringstillgångar i form av finansiella instrument får överföras till ett investeringssparkonto från annan än kontoinnehavaren bara om tillgångarna överförs till kontot i samband med förvärvet och om kontoinnehavaren har förvärvat tillgångarna

1. på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller en handelsplattform,
2. på så sätt att nya fondandelar utfärdats, om förvärvet avser andelar i en investeringsfond,
3. från den som har emitterat tillgångarna om förvärvet grundades på tillgångar som vid förvärvet förvarades på kontot,
4. från investeringsföretaget som vid förvärvet förde investeringssparkontot,

5. från övertagande bolag om tillgångarna avsåg ersättning till aktieägarna vid en fusion eller delning av aktiebolag och om tillgångarna förvärvades på grund av aktier som vid förvärvet förvarades på kontot,

6. från köpande företag om förvärvet var ett led i ett förfarande om andelsbyte och om tillgångarna förvärvades på grund av andelar som vid förvärvet förvarades på kontot,

7. från en annan kontoinnehavare om tillgångarna vid förvärvet förvarades på dennes investeringssparkonto, eller

8. genom utdelning på tillgångar som vid förvärvet förvarades på investeringssparkontot.

Finansiella instrument i form av investeringstillgångar som har förvärvats på grund av kvalificerade andelar som vid förvärvet förvarades på ett investeringssparkonto eller på grund av otillättna tillgångar som vid förvärvet förvarades på ett investeringssparkonto med stöd av 17 § får inte överföras till kontot.

13 § Otillättna tillgångar får överföras till ett investeringssparkonto från annan än kontoinnehavaren bara om tillgångarna överförs till kontot i samband med förvärvet och om kontoinnehavaren har förvärvat tillgångarna

1. från den som har emitterat tillgångarna om tillgångarna senast den trettionde dagen efter den dag då de emitterades avses bli upptagna till handel på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,

2. från den som har emitterat tillgångarna om förvärvet avsåg teckningsrätter, fondaktierätter, säljrätter eller liknande finansiella instrument och om förvärvet grundades på tillgångar som vid förvärvet förvarades på kontot,

3. från övertagande bolag om tillgångarna avsåg ersättning till aktieägarna vid en fusion eller delning av aktiebolag och om tillgångarna förvärvades på grund av aktier som vid förvärvet förvarades på kontot,

4. från köpande företag om förvärvet var ett led i ett förfarande om andelsbyte och om tillgångarna förvärvades på grund av andelar som vid förvärvet förvarades på kontot, eller

5. genom utdelning på tillgångar som vid förvärvet förvarades på investeringssparkontot.

Kvalificerade andelar får inte överföras till investeringssparkontot med tillämpning av första stycket 1. Inte heller otillättna tillgångar som har förvärvats på grund av kvalificerade andelar som vid förvärvet förvarades på investeringssparkontot eller på grund av otillättna tillgångar som vid förvärvet förvarades på investeringssparkontot med stöd av 17 § får överföras till kontot.

14 § Förvärv av finansiella instrument som ska överföras till ett investeringssparkonto ska betalas med tillgångar som förvaras på kontot.

Förvaring av tillgångar

15 § Bara investeringstillgångar får förvaras på ett investeringssparkonto om inte något annat anges i 16–18 §§. Kvalificerade andelar får bara förvaras på ett investeringssparkonto under de förutsättningar som framgår av 18 §.

16 § Otillättna tillgångar som var investeringstillgångar när de överfördes till ett investeringssparkonto eller som har överförts till kontot med stöd av 13 §

första stycket 2–5 får förvaras på investeringssparkontot till och med den sextionde dagen efter den dag då tillgångarna blev otillåtna respektive blev förtecknade på kontot. Tillgångarna ska avföras från kontot senast denna dag.

Om tillgångar som avses i första stycket övergår till att vara investeringstillgångar inom den angivna tidsfristen ska frågan om de får förvaras på investeringssparkontot avgöras av övriga bestämmelser i denna lag.

17 § Otillåtna tillgångar som har överförts till ett investeringssparkonto med stöd av 13 § första stycket 1 får förvaras på investeringssparkontot till och med den sextionde dagen efter den dag då de emitterades. Tillgångarna ska avföras från kontot senast denna dag.

Om tillgångar som avses i första stycket övergår till att vara investeringstillgångar inom den angivna tidsfristen ska dock frågan om de får förvaras på investeringssparkontot avgöras av övriga bestämmelser i denna lag.

18 § Kvalificerade andelar som inte var sådana andelar när de överfördes till ett investeringssparkonto eller som har överförts till kontot med stöd av 13 § första stycket 2–5 får förvaras på investeringssparkontot till och med den tretionde dagen efter den dag då tillgångarna blev kvalificerade eller blev förtecknade på kontot. Tillgångarna ska avföras från kontot senast denna dag.

Överföring av finansiella instrument från ett investeringssparkonto

19 § En kontoinnehavare får bara överföra finansiella instrument till ett annat eget konto under de förutsättningar som framgår av 20 §.

En kontoinnehavare får bara överföra finansiella instrument till annan om kontoinnehavaren har överlåtit tillgångarna enligt 21, 23 eller 24 §.

20 § En kontoinnehavare får överföra

1. finansiella instrument som är investeringstillgångar till ett annat eget investeringssparkonto, eller
2. otillåtna tillgångar till ett annat eget konto som inte är ett investeringssparkonto.

21 § Finansiella instrument får överföras till annan än kontoinnehavaren om kontoinnehavaren har överlåtit tillgångarna genom försäljning, byte eller liknande överlåtelse av tillgångarna

1. på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller en handelsplattform,
2. på så sätt att fondandelarna löses in i fonden, om överföringen avser andelar i en investeringsfond,
3. till den som har emitterat tillgångarna,
4. till investeringsföretaget som vid överlåtelsen förde investeringssparkontot,
5. till budgivaren om överlåtelsen var ett led i ett offentligt uppköpserbudande,
6. till köpande företag om överlåtelsen var ett led i ett förfarande om andelsbyte,
7. till majoritetsaktieägaren i ett bolag om överlåtelsen var ett led i ett förfarande om inlösen av minoritetsaktier i samma bolag, eller
8. till en annan kontoinnehavare om tillgångarna förs över till förvärvarens investeringssparkonto.

Otillåtna tillgångar får inte överföras från ett investeringssparkonto med tillämpning av första stycket 8.

22 § Vid sådan överlåtelse av finansiella instrument som förvaras på ett investeringssparkonto som avses i 21 § första stycket 1–7 ska ersättning i form av kontanta medel överföras direkt till investeringssparkontot.

Vid sådan överlåtelse av finansiella instrument som förvaras på ett investeringssparkonto som avses i 21 § första stycket ska ersättning i form av finansiella instrument som är investeringstillgångar överföras direkt till investeringssparkontot. Ersättning i form av otillåtna tillgångar får inte överföras till investeringssparkontot om tillgångarna inte har förvärvats på sådant sätt som avses i 13 §.

Ersättning vid överlåtelse av kvalificerade andelar som förvaras på ett investeringssparkonto eller av otillåtna tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto med stöd av 17 § får inte överföras till kontot.

23 § Investeringstillgångar i form av finansiella instrument som har överlåtit genom arv, testamente, gåva, bodelning eller liknande överlåtelse får överföras från ett investeringssparkonto om tillgångarna förs över till ett annat investeringssparkonto.

24 § Otillåtna tillgångar som har överlåtit genom arv, testamente, gåva, bodelning eller liknande överlåtelse får överföras från ett investeringssparkonto till ett konto som inte är ett investeringssparkonto.

Ränta, utdelning och annan avkastning

25 § Ränta, utdelning och annan avkastning på tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto ska överföras direkt till investeringssparkontot.

Ränta, utdelning och annan avkastning på kvalificerade andelar som förvaras på ett investeringssparkonto eller på otillåtna tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto med stöd av 17 § får inte överföras till investeringssparkontot.

Ett investeringssparkonto upphör

26 § Ett konto upphör som ett investeringssparkonto när det avslutas. Ett investeringssparkonto får inte avslutas om det förvaras finansiella instrument som är investeringstillgångar på kontot eller om sådana tillgångar har förvärvats för att förvaras på kontot men ännu inte har förtecknats på kontot.

27 § Ett konto upphör som investeringssparkonto när kontoinnehavaren eller investeringsföretaget handlar i strid med bestämmelserna i denna lag eller inte handlar på ett sätt som föreskrivs i denna lag.

Första stycket gäller inte när investeringsföretaget inte lämnar information enligt 29 eller 30 §.

28 § Om företaget som för ett investeringssparkonto inte längre anses vara ett investeringsföretag på grund av att tillstånd som avses i 5 § har återkallats, upphör kontot som investeringssparkonto vid tidpunkten för beslutet om återkallelse av tillståndet, eller vid den senare tidpunkt då verksamheten ska upphöra eller vara avvecklad.

Information

29 § Innan ett investeringsföretag ingår ett avtal om investeringssparkonto med en fysisk person eller ett dödsbo ska investeringsföretaget lämna information om

1. avgifter på investeringssparkontot,
2. hur tillgångarna på ett investeringssparkonto beskattas och hur skatten tas ut,
3. vad som avses med investeringstillgångar och otillåtna tillgångar,
4. hur länge otillåtna tillgångar får förvaras på ett investeringssparkonto, och
5. under vilka förutsättningar otillåtna tillgångar får avföras från ett investeringssparkonto.

Information enligt första stycket ska lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för mottagaren.

30 § Investeringsföretaget är skyldigt att informera kontoinnehavaren inom fem dagar från det att företaget har fått kännedom om att

1. otillåtna tillgångar förvaras på investeringssparkontot och när tillgångarna senast måste avföras från kontot för att kontot inte ska upphöra som investeringssparkonto, och
2. kontot har upphört som investeringssparkonto.

Investeringsföretaget ska, vid tillämpning av första stycket 1, efter tjugofem dagar från det att de otillåtna tillgångarna först förvarades på investeringssparkontot i egenskap av otillåtna tillgångar anses ha fått kännedom om detta. Detta gäller dock inte för otillåtna tillgångar som är kvalificerade tillgångar.

31 § Om information enligt 29 eller 30 § inte lämnas ska marknadsföringslagen (2008:486) tillämpas. Sådan information ska anses vara väsentlig enligt 10 § tredje stycket marknadsföringslagen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Häri genom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹
dels att 2 kap. 1 §, 3 kap. 19 §, 41 kap. 11 § 48 kap. 7 § och 52 kap. 3 § ska ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas fjorton nya paragrafer, 42 kap. 24 a och 35–40 §§, 44 kap. 8 a–b §§, 22 a–d §§ och 34 a § och 48 a kap. 10 a § samt närmast före 42 kap. 24 a §, 35 §, 44 kap. 8 a § och 22 a § nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.**1 §²**

I detta kapitel finns definitioner av vissa begrepp samt förklaringar till hur vissa termer och uttryck används i denna lag. Det finns definitioner och förklaringar också i andra kapitel.

Bestämmelser om betydelsen av följande begrepp, termer och uttryck samt förklaringar till hur vissa termer och uttryck används finns i nedan angivna paragrafer:

inventarier i 18 kap. 1 §

investmentföretag i 39 kap. 15 §

inventarier i 18 kap. 1 §

investeringsparkonto i 42 kap. 35 §
investmentföretag i 39 kap. 15 §

3 kap.**19 §**

Den som är begränsat skattskyldig är skattskyldig för kapitalvinst på sådana tillgångar och förpliktelser som avses i andra stycket, om han vid något tillfälle under det kalenderår då avyttringen sker eller under de föregående tio kalenderåren har varit bosatt i Sverige eller stadigvarande vistats här. Skattskyldigheten gäller oavsett i vilket inkomstslag kapitalvinsten ska tas upp. Skattskyldigheten gäller också belopp som motsvarar en kapitalvinst och som enligt 51 kap. 3 och 4 §§ ska tas upp i inkomstslaget näringsverksamhet.

Skattskyldigheten enligt första stycket omfattar delägarätter enligt 48 kap. 2 §, andelar i svenska handelsbolag och i utlandet delägarbeskattade juridiska personer. *Andelar i investeringsfonder omfattas dock inte.*

Skattskyldigheten enligt första stycket omfattar delägarätter enligt 48 kap. 2 §, andelar i svenska handelsbolag och i utlandet delägarbeskattade juridiska personer. *Skattskyldigheten omfattar dock inte*

- 1. andelar i investeringsfonder, eller*
- 2. delägarätter som förvaras på ett investeringsparkonto, förutom kvalificerade andelar och otillåtna tillgångar enligt lagen (0000:000) om*

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2009:1060.

investeringsparkonto som förvaras på ett investeringsparkonto med stöd av 17 § samma lag.

Vid tillämpningen av denna paragraf gäller att

1. delägarrätter som getts ut av ett utländskt företag eller andelar i en i utlandet delägarbeskattad juridisk person bara omfattas om de förvärvats under tiden som den skattskyldige har varit obegränsat skattskyldig i Sverige, och

2. delägarrätter och andelar som har ersatt delägarrätter eller andelar som avses i 1 ska anses förvärvade vid samma tidpunkt som det ursprungliga förvärvet.

Vad som sägs i tredje stycket tillämpas inte i fråga om delägarrätter som getts ut av ett utländskt företag eller andelar i en i utlandet delägarbeskattad juridisk person som har ersatt svenska delägarrätter och andelar i svenska handelsbolag.

41 kap.

11 §

Räntekompensation som enligt 42 kap. 8 § behandlas som ränta ska dras av som kostnad det beskattningsår då räntan enligt skuldebrevet ska betalas. Om förvärvaren i sin tur avyttrar skuldebrevet innan räntan ska betalas, ska räntekompensationen dock dras av som kostnad redan det beskattningsår då denna avyttring ska tas upp som intäkt.

Av 42 kap. 24 a § framgår att förvärvaren av ett skuldebrev i vissa fall inte får dra av räntekompensation som kostnad om skuldebrevet har förvarats på förvärvarens investeringsparkonto.

42 kap.

Avdrag för viss räntekompensation

24 a §

Räntekompensation som enligt 42 kap. 8 § behandlas som ränta ska inte dras av om det förvärvade skuldebrevet efter förvärvet, men innan eller under det beskattningsår som räntekompensationen enligt 41 kap. 11 § ska dras av som kostnad, har förvarats på ett investeringsparkonto.

Schablonintäkt vid innehav av ett investeringsparkonto

35 §

Med investeringsparkonto avses ett sparande som avses i lagen (0000:000) om investeringsparkonto.

36 §

Den som under kalenderåret har innehaft tillgångar på ett investeringssparkonto för vilka kapitalunderlag ska beräknas enligt 37–39 §§ ska ta upp en schablonintäkt. Intäkten ska beräknas till kapitalunderlaget enligt 37–39 §§ multiplicerat med statslåneräntan vid utgången av november kalenderåret närmast före ingången av kalenderåret med tillägg av 0,75 procentenheter.

37 §

Kapitalunderlaget utgörs av en fjärdedel av summan av marknadsvärdet av

1. tillgångar som vid ingången av varje kvartal under kalenderåret förvaras på investeringssparkontot,

2. belopp som betalas in till investeringssparkontot under kalenderåret,

3. finansiella instrument som är investeringstillgångar enligt lagen (0000:000) om investeringsparkonto som den som innehar investeringsparkontot under kalenderåret överför till kontot, om överföringen inte sker från ett annat investeringsparkonto, och

4. finansiella instrument som är investeringstillgångar enligt lagen om investeringsparkonto som under kalenderåret överförs till kontot från annans investeringsparkonto under förutsättning att tillgångarna inte har överförts med tillämpning av 12 § första stycket 1 samma lag.

Kvalificerade andelar eller otillåtna tillgångar som förvaras på investeringsparkontot med stöd av 17 § lagen om investeringsparkonto ska inte ingå i det värde som avses i första stycket 1.

Som inbetalning avses vid tillämpning av första stycket 2 inte inbetalning av

1. ränta, utdelning och annan avkastning på tillgångar som förvaras på investeringsparkontot,

2. ersättning vid sådan överlåtelse som avses i 21 § första stycket 1–7

lagen om investeringssparkonto av tillgångar som förvaras på investeringssparkontot,

3. kontanta medel som överförs från ett annat eget investeringssparkonto, eller

4. kontanta medel som överförs efter växling av valuta som förvaras på investeringssparkontot mellan kontoinnehavaren och investeringsföretaget enligt lagen om investeringssparkonto som för kontot.

38 §

Om en överföring av tillgångar från ett investeringssparkonto till ett annat investeringssparkonto medför att tillgångarna inte förvaras på något av dessa konton vid ingången av det kvartal som följer på det kvartal under vilket tillgångarna avfördes från det överförande kontot, ska marknadsvärdet av de överförda tillgångarna öka summan som avses i 37 § första stycket 1 avseende det mottagande kontot.

39 §

Marknadsvärdet av tillgångar som avses i 37 och 38 §§ ska bara ligga till grund för beräkningen av kapitalunderlaget om den som har innehaft ett investeringssparkonto varit obegränsat skattskyldig vid tidpunkten för de situationer som avses i dessa paragrafer.

40 §

Utdelning, kapitalvinst och annan avkastning på tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto ska inte tas upp. Utgifter och kapitalförluster som avser sådana tillgångar får inte dras av.

Första stycket gäller inte

1. kapitalvinster eller kapitalförluster vid avyttring enligt 44 kap 8 a eller b §,

2. kvalificerade andelar, eller

3. otillättna tillgångar enligt lagen (0000:000) om investeringssparkonto som förvaras på ett investeringsspar-

konto med stöd av 17 § samma lag.

44 kap.

Överföring och inbetalning till investeringssparkonto

8 a §

Den som har överfört finansiella instrument som är investeringstillgångar enligt lagen (0000:000) om investeringssparkonto från ett konto som inte är ett investeringssparkonto till ett eget investeringssparkonto ska anses ha avyttrat tillgångarna mot en ersättning som motsvarar marknadsvärdet då de förtecknades på kontot.

8 b §

Den som har betalat in utländsk valuta till ett investeringssparkonto ska anses ha avyttrat valutan mot en ersättning som motsvarar marknadsvärdet på valutan då den förtecknades på kontot.

Som inbetalning avses vid tillämpning av första stycket inte överföring från annat investeringssparkonto eller inbetalning av

1. ränta, utdelning och annan avkastning på tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto,

2. ersättning vid sådan överlåtelse som avses i 21 § lagen (0000:000) om investeringssparkonto av tillgångar som förvaras på investeringssparkontot,

3. utländsk valuta som överförs från ett annat investeringssparkonto, eller

4. utländsk valuta som överförs efter växling av valuta som förvaras på investeringssparkontot mellan kontoinnehavaren och investeringsföretaget som enligt lagen om investeringssparkonto för kontot.

Anskaffningsutgift när schablonbeskattning upphör

22 a §

När ett konto upphör som ett investeringssparkonto enligt lagen

(0000:000) om investeringssparkonto ska anskaffningsutgiften för finansiella instrument och utländsk valuta som förvaras på kontot anses motsvara tillgångarnas marknadsvärde när kontot upphör.

Första stycket gäller inte

1. finansiella instrument som har överförts till ett investeringssparkonto om överföringen av tillgångarna till kontot har medfört att kontot har upphört som investeringssparkonto enligt lagen om investeringssparkonto,

2. kvalificerade andelar, eller

3. otillåtna tillgångar enligt lagen om investeringssparkonto som när kontot upphör som investeringssparkonto förvaras på kontot med stöd av 17 § samma lag.

22 b §

När otillåtna tillgångar enligt lagen (0000:000) om investeringssparkonto avförs från ett investeringssparkonto ska anskaffningsutgiften för kontoinnehavaren anses motsvara tillgångarnas marknadsvärde när de avförs.

Första stycket gäller inte kvalificerade andelar eller otillåtna tillgångar enligt lagen om investeringssparkonto som när tillgångarna avförs från investeringssparkontot förvaras på kontot med stöd av 17 § samma lag.

22 c §

För otillåtna tillgångar enligt lagen (0000:000) om investeringssparkonto och utländsk valuta som förvaras på ett investeringssparkonto som har förvärvats genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt ska anskaffningsutgiften anses motsvara tillgångarnas marknadsvärde när de avförs respektive tas ut från investeringssparkontot.

Första stycket gäller inte kvalificerade andelar eller otillåtna tillgångar enligt lagen om investeringssparkonto som när tillgångarna avförs från investeringssparkontot förvaras på kontot med stöd av 17 § samma lag.

22 d §

När utländsk valuta tas ut från ett investeringsparkonto ska anskaffningsutgiften för kontoinnehavaren anses motsvara valutans marknadsvärde när den tas ut.

34 a §

Bestämmelserna i 34 § ska inte tillämpas om ett värdepapper har förvarats på ett investeringsparkonto när det enligt 8 § första stycket 1 anses ha avyttrats på grund av att det svenska aktiebolaget eller den svenska ekonomiska föreningen som har gett ut det har försatts i konkurs.

Första stycket gäller inte kvalificerade andelar eller otillättna tillgångar enligt lagen (0000:000) om investeringsparkonto som när de enligt 8 § första stycket 1 anses ha avyttrats har förvarats på investeringsparkontot med stöd av 17 § samma lag.

48 kap.**7 §**

Vid beräkningen av omkostnadsbeloppet ska det genomsnittliga omkostnadsbeloppet för samtliga delägarätter eller fordringsrätter av samma slag och sort som den avyttrade användas. Det genomsnittliga omkostnadsbeloppet ska beräknas med hänsyn till inträffade förändringar i innehavet.

Om en andel i en investeringsfond är förvaltarregistrerad enligt 4 kap. 12 § lagen (2004:46) om investeringsfonder, ska vid tillämpning av genomsnittsmetoden enligt första stycket bortses från andra andelar i samma fond som är registrerade i annan förvaltares eller andelsinnehavarens eget namn.

Vid tillämpningen av bestämmelserna i första stycket ska näringsbetingade andelar och näringsbetingade aktiebaserade delägarätter som uppfyller villkoren om innehavstid i 25 a kap. 6 eller 7 § om de avyttras eller hade avyttrats vid den tidpunkt som bedömningen avser, inte anses vara av samma slag och sort som andra näringsbetingade andelar och näringsbetingade aktiebaserade delägarätter i det aktuella företaget.

Vid tillämpningen av bestämmelserna i första stycket ska bortses från delägarätter eller fordringsrätter av samma slag och sort som förvaras på ett investeringsparkonto. Detta gäller dock inte kvalificerade andelar eller otillättna tillgångar enligt lagen (0000:000) om investeringsparkonto som förvaras på investeringsparkontot med stöd av 17 § samma lag.

I 18 c §, 48 a kap. 16 § och 49 kap. 29 § finns ytterligare undantag från bestämmelsen i första stycket som gäller partiella fissioner, andelsbyten med framskjuten beskattning och uppskovsgrundande andelsbyten.

48 a kap.

10 a §

Om mottagna andelar är otillåtna tillgångar enligt lagen om (0000:000) investeringsparkonto och om de avyttrade andelarna i andelsbytet förvarades på ett investeringsparkonto vid säljarens förvärv av de mottagna andelarna, ska andelarna anses förvärvade för en ersättning som motsvarar andelarnas marknadsvärde vid förvärvet.

Första stycket gäller inte mottagna andelar som

- 1. är kvalificerade andelar, eller*
- 2. utgör ersättning för otillåtna tillgångar enligt lagen om investeringsparkonto som vid avyttringen förvarades på investeringsparkontot med stöd av 17 § samma lag.*

52 kap.

3 §

För andra tillgångar än personliga tillgångar ska kapitalvinsten vid en avyttring beräknas med tillämpning av genomsnittsmetoden i 48 kap. 7 §, om de är en del av ett samlat innehav av tillgångar med enhetligt värde.

Vid tillämpning av första stycket ska bortses från tillgångar som förvaras på ett investeringsparkonto. Detta gäller dock inte kvalificerade andelar eller otillåtna tillgångar enligt lagen (0000:000) om investeringsparkonto som förvaras på investeringsparkontot med stöd av 17 § samma lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

Förslag till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel

dels att rubriken närmast före 3 § ska utgå,

dels att 2, 3 och 9 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas tre nya paragrafer, 3 a–c §§, samt närmast före 3 a och 3 c §§ nya rubriker av följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2010/11:18

Föreslagen lydelse

2 §¹

Skattskyldiga till avkastningsskatt är

1. svenska livförsäkringsföretag,
2. utländska livförsäkringsföretag som bedriver försäkringsrörelse från fast driftställe i Sverige och utländska tjänstepensionsinstitut som bedriver med försäkringsverksamhet jämförbar tjänstepensionsverksamhet från fast driftställe i Sverige,
3. pensionsstiftelser enligt lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m. och utländska tjänstepensionsinstitut som från fast driftställe i Sverige meddelar avtal om tjänstepension med villkor som innebär att institutet kan likställas med en pensionsstiftelse enligt samma lag,
4. arbetsgivare som i sin balansräkning redovisar pensionsutfästelse under rubriken Avsatt till pensioner enligt lagen om tryggande av pensionsutfästelse m.m. eller i sådan delpost som avses i 8 a § samma lag,
5. obegränsat skattskyldiga som innehar pensionssparkonto,
6. obegränsat skattskyldiga som innehar
 - a) *kapital-* eller pensionsförsäkring som är meddelad i försäkringsrörelse som inte bedrivs från fast driftställe i Sverige, eller
 - b) försäkring som anses som pensionsförsäkring enligt 58 kap. 5 § inkomstskattelagen (1999:1229),
7. obegränsat skattskyldiga som *ingått* ett avtal om tjänstepension med ett utländskt tjänstepensionsinstitut i en verksamhet som inte bedrivs från fast driftställe i Sverige, under förutsättning att avtalet är jämförbart med en kapital- eller
 - a) pensionsförsäkring som är meddelad i försäkringsrörelse som inte bedrivs från fast driftställe i Sverige, eller
 - b) försäkring som anses som pensionsförsäkring enligt 58 kap. 5 § inkomstskattelagen (1999:1229),
7. obegränsat skattskyldiga som innehar ett avtal om tjänstepension med ett utländskt tjänstepensionsinstitut i en verksamhet som inte bedrivs från fast driftställe i Sverige, under förutsättning att avtalet är jämförbart med en pensionsförsäk-

¹ Senaste lydelse 2008:136.

pensionsförsäkring,

ring,

7 a. obegränsat skattskyldiga som under beskattningsåret innehaft ett avtal om tjänstepension med ett utländskt tjänstepensionsinstitut i en verksamhet som inte bedrivs från fast driftställe i Sverige, under förutsättning att avtalet är jämförbart med en kapitalförsäkring,

8. obegränsat skattskyldiga som ingått ett avtal om tjänstepension med ett utländskt tjänstepensionsinstitut i en verksamhet som inte bedrivs från ett fast driftställe i Sverige, om avtalet innehåller villkor som innebär att tjänstepensionsinstitutet kan likställas med en pensionsstiftelse enligt lagen om tryggande av pensionsutfästelse m.m.

Om en sådan kapitalförsäkring som avses i första stycket 7 a inte innehas av någon som är obegränsat skattskyldig, ska den som har panträtt i försäkringen anses inneha den.

Bestämmelserna i första stycket 7 omfattar inte försäkring som enbart avser olycks- eller sjukdomsfall eller dödsfall senast vid 70 års ålder och som inte är återköpsbar. Detsamma gäller ett motsvarande avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring.

Lydelse enligt prop. 2010/11:18

Föreslagen lydelse

3 §

Skatteunderlaget är kapitalunderlaget enligt andra–tionde styckena, multiplicerat med den genomsnittliga statslåneräntan under kalenderåret närmast före ingången av beskattningsåret. Skatteunderlaget avrundas nedåt till helt hundratal kronor.

För skattskyldig som avses i 2 § första stycket 1–3 utgörs kapitalunderlaget av värdet av den skattskyldiges tillgångar vid ingången av beskattningsåret efter avdrag för finansiella skulder vid samma tidpunkt. För skattskyldig som avses i 2 § första stycket 2 och sådana utländska tjänstepensionsinstitut som avses i 2 § första stycket 3 medräknas dock endast sådana tillgångar och skulder som är hänförliga till den i Sverige bedrivna försäkringsrörelsen eller tjänstepensionsverksamheten.

Vid beräkning av kapitalunderlag enligt andra stycket ska bortses från den del av tillgångar och skulder som

- 1. inte förvaltas för försäkringstagarnas räkning,*
- 2. är hänförliga till avgångs-*

För skattskyldiga som avses i 2 § ska ett kapitalunderlag beräknas. Kapitalunderlaget ligger till grund för skatteunderlaget som avkastningsskatten beräknas på. Bestämmelser om kapitalunderlag finns i 3 a–3 c §§ samt om skatteunderlag i 3 d §.

bidragsförsäkringar meddelade enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer,

3. är hänförliga till försäkringar som i redovisningshänseende tas upp som grupplivförsäkringar, eller

4. avser sjuk- och olycksfallsförsäkringar hänförliga till försäkringsklass 1, 2, I b och IV enligt 2 kap. 11 § första stycket och 12 § försäkringsrörelselagen (2011:000).

Bestämmelserna i tredje stycket ska också gälla i tjänstepensionsverksamhet i fråga om avtal som är jämförbara med personförsäkring.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 4 utgörs av avsättningsbeloppet vid ingången av beskattningsåret avseende sådana pensionsutfästelser för vilkas tryggande avdragsrätt föreligger vid inkomsttaxeringen.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 5 utgörs av värdet av de tillgångar som vid ingången av kalenderåret är hänförliga till pensionssparkontot. Avdrag får ske för obetald skatt enligt denna lag som är hänförlig till kontot

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 6 utgörs av värdet vid beskattningsårets ingång av sådana försäkringar som anges där. Detta värde beräknas enligt åttonde och nionde styckena.

Som värde av försäkringen tas upp dess på försäkringstekniska beräkningsgrunder framräknade återköpsvärde med tillägg för beräknad upplupen andel i livförsäkringsrörelsens överskott.

I fråga om försäkringsavtal som ingåtts före den 1 januari 1997 ska endast den del av försäkringens värde tas upp som överstiger värdet vid denna tidpunkt. Till det värde som undantas från skatteunderlaget får tillägg göras för årlig värdestegring beräknad enligt första stycket. Denna begränsning gäller dock inte om försäkringen övergått till ny innehavare

efter utgången av år 1996 på annat sätt än genom arv, testamente, gåva, bodelning eller, såvitt gäller försäkring som har samband med tjänst, överlåtelse mellan arbetsgivare på grund av anställds byte av tjänst.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 7 och 8 utgörs av värdet vid beskattningsårets ingång av de tillgångar som är hänförliga till avtalet om tjänstepension.

Vid tillämpning av andra stycket 1 ska tillgångar som svarar mot konsolideringsfond enligt 11 kap. 19 §, 12 kap. 70 § eller 13 kap. 22 § försäkringsrörelselagen anses förvaltade för försäkringstagarnas räkning till den del fonden enligt bolagsordningen får användas för återbäring till försäkringstagarna eller andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Kapitalunderlag

3 a §

För skattskyldig som avses i 2 § första stycket 1–3 utgörs kapitalunderlaget av värdet av den skattskyldiges tillgångar vid ingången av beskattningsåret efter avdrag för finansiella skulder vid samma tidpunkt. För skattskyldig som avses i 2 § första stycket 2 och sådana utländska tjänstepensionsinstitut som avses i 2 § första stycket 3 medräknas dock endast sådana tillgångar och skulder som är hänförliga till den i Sverige bedrivna försäkringsrörelsen eller tjänstepensionsverksamheten.

Vid beräkning av kapitalunderlag enligt första stycket ska bortses från den del av tillgångar och skulder som

1. inte förvaltas för försäkringstagarnas räkning,

2. är hänförliga till avgångsbidragsförsäkringar meddelade enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer,

3. är hänförliga till försäkringar som

i redovisningshänseende tas upp som grupplivförsäkringar, eller

4. avser sjuk- och olycksfallsförsäkringar hänförliga till försäkeringsklass 1, 2, I b och IV enligt 2 kap. 11 § första stycket och 12 § försäkringsrörelselagen (2011:000).

Bestämmelserna i andra stycket ska också gälla i tjänstepensionsverksamhet i fråga om avtal som är jämförbara med personförsäkring.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 4 utgörs av avsättningsbeloppet vid ingången av beskattningsåret avseende sådana pensionsutfästelser för vilkas tryggande avdragsrätt föreligger vid inkomsttaxeringen.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 5 utgörs av värdet av de tillgångar som vid ingången av kalenderåret är hänförliga till pensionssparkontot. Avdrag får ske för obetald skatt enligt denna lag som är hänförlig till kontot.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 6 och 6 a utgörs av värdet vid beskattningsårets ingång av sådana försäkringar som anges där. Detta värde beräknas enligt sjunde och åttonde styckena.

Som värde av försäkring tas upp dess på försäkringstekniska beräkningsgrunder framräknade återköpsvärde med tillägg för beräknad upplupen andel i livförsäkringsrörelsens överskott.

I fråga om försäkringsavtal som ingåtts före den 1 januari 1997 ska endast den del av försäkringens värde tas upp som överstiger värdet vid denna tidpunkt. Till det värde som undantas från skatteunderlaget får tillägg göras för årlig värdestegring beräknad enligt första stycket. Denna begränsning gäller dock inte om försäkringens övergått till ny innehavare efter utgången av år 1996 på annat sätt än genom arv, testamente, gåva, bodelning eller, såvitt gäller försäkring som har samband med tjänst, överlåtelse mellan arbetsgivare på

grund av anställds byte av tjänst.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 7, 7 a och 8 utgörs av värdet vid beskattningsårets ingång av de tillgångar som är hänförliga till avtalet om tjänstepension.

Vid tillämpning av andra stycket 1 ska tillgångar som svarar mot konsolideringsfond enligt 11 kap. 19 §, 12 kap. 70 § eller 13 kap. 22 § försäkringsrörelselagen anses förvaltade för försäkringstagarnas räkning till den del fonden enligt bolagsordningen får användas för återbäring till försäkringstagarna eller andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar.

3 b §

För skattskyldig som avses i 2 § första stycket 1–2, 6 a och 7 a ska värdet av de sammanlagda premier som har betalats in under beskattningsåret för kapitalförsäkring eller till sådant avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring ingå i kapitalunderlaget. Vid beräkning av detta värde ska premier som har betalats under den andra halvan av beskattningsåret beräknas till halva värdet.

3 c §

När en kapitalförsäkring eller avtal om tjänstepension som avses i 2 § första stycket 6 a eller 7 a har överlåtits under beskattningsåret ska kapitalunderlaget för överlåtaren respektive förvärvaren beräknas enligt andra till fjärde styckena.

Skattskyldig som överlätit en kapitalförsäkring eller ett avtal om tjänstepension ska ta upp den del av kapitalunderlaget som avses i 3 a §, sjunde och nionde styckena.

Den del av kapitalunderlaget som beräknas enligt 3 b § ska fördelas mellan överlåtare och förvärvare på följande sätt. Skattskyldig som överlätit en kapitalförsäkring ska ta upp premier som har betalats för försäkringen eller avtalet om tjänstepension

från och med beskattningsårets ingång till och med dagen för överlåtelsen. Skattskyldig som förvärvat en kapitalförsäkring eller ett avtal om tjänstepension ska ta upp premier som betalts för försäkringen eller avtalet om tjänstepension från dagen för förvärvet till och med utgången av beskattningsåret.

Skatteunderlag

3 d §

Skatteunderlaget är kapitalunderlaget, enligt 3 a §, multiplicerat med den genomsnittliga statslåneräntan under kalenderåret närmast före ingången av beskattningsåret, om inte annat anges i andra eller tredje stycket.

Skatteunderlag som avser kapitalförsäkring är kapitalunderlaget, enligt 3 a–3 c §§, multiplicerat med statslåneräntan vid utgången av november kalenderåret närmast före ingången av beskattningsåret med tillägg av 0,75 procentenheter.

Andra stycket gäller även för skatteunderlag som avser sådant avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring.

Skatteunderlaget avrundas nedåt till helt hundratal kronor.

Lydelse enligt prop. 2010/11:18

Föreslagen lydelse

9 §²

Skatten uppgår till 15 procent av skatteunderlaget enligt 3 § om inte annat följer av andra, fjärde, sjätte och sjunde styckena.

För den del av skatteunderlaget som hos sådan skattskyldig som avses i 2 § första stycket 1–3, 7 och 8 är hänförligt till annan personförsäkring än pensionsförsäkring eller till annat med personförsäkring jämförbart tjänstepensionsavtal än sådant som avses i 28 kap. 2 § andra stycket inkomst-

Skatten uppgår till 15 procent av skatteunderlaget enligt 3 d § första stycket om inte annat följer av andra, fjärde, sjätte och sjunde styckena.

Skatten uppgår till 30 procent av skatteunderlaget som avser kapitalförsäkring eller sådant tjänstepensionsavtal som är jämförbart med kapitalförsäkring.

² Senaste lydelse 2008:136.

*skattelagen (1999:1229) uppgår
skatten till 30 procent av nio tiondelar
av skatteunderlaget.*

Med pensionsförsäkring likställs i denna paragraf sådana avtal om tjänstepension som uppfyller villkoren i 58 kap. 1 a § första stycket 2 inkomstskattelagen.

I det fall beskattningsåret är längre eller kortare än 12 månader ska skattesatsen jämkas i motsvarande mån. Sådan jämkning ska också göras om

1. hela behållningen på ett pensionssparkonto avskattas enligt 58 kap. 33 § inkomstskattelagen eller avsättning som avses i 3 § femte stycket helt upplöses under beskattningsåret,

2. det kapital som hänför sig till en pensionsförsäkring avskattas enligt 58 kap. 19 eller 19 a § inkomstskattelagen eller 5 § första stycket 6, 6 a eller 7 lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta, eller

3. en försäkring ska anses som en kapitalförsäkring enligt 58 kap. 2 § tredje stycket inkomstskattelagen.

Överläts ett helt försäkringsbestånd från ett svenskt livförsäkringsföretag till ett annat sådant företag eller sker fusion enligt 15 a kap. 1 eller 18 § försäkringsrörelselagen (1982:713) mellan sådana företag inträder det övertagande företaget i det överlåtande företags skattemässiga situation.

Överläts ett försäkringsbestånd helt eller delvis från ett livförsäkringsföretag som är skattskyldigt enligt denna lag till ett företag som inte är det, ska det överlåtande livförsäkringsföretaget betala avkastningsskatt för den del av året som företaget innehaft försäkringsbeståndet. Skattesatsen ska då jämkas i motsvarande mån.

För den som efter överlåtelsen inträder som skattskyldig beräknas skatteunderlaget som om försäkringen innehafts hela året. Skattesatsen ska dock jämkas med hänsyn till den tid som skattskyldighet förelegat.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012 och tillämpas första gången vid 2013 års taxering. I fråga om skattskyldiga som avses i 2 § 1–2, 6 a och 7 a gäller äldre bestämmelser för beskattningsår som har påbörjats före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter

dels att 2 kap. 2 och 4 §§, 10 kap. 3, 8 och 9 §§, 11 kap. 8 a §, 12 kap. 2 § och 15 kap. 6 och 7 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas fem nya paragrafer, 8 kap. 4 a §, 9 kap. 5 a §, 10 kap. 5 a §, 11 kap. 10 § och 15 kap. 4 a §, samt närmast före 11 kap. 10 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

2 §¹

Fysiska personer ska lämna allmän självdeklaration under förutsättning att

1. intäkterna i inkomstslaget tjänst och i inkomstslaget näringsverksamhet i annat fall än som avses i 2 under beskattningsåret har uppgått till sammanlagt minst 42,3 procent av prisbasbeloppet,

2. sådan intäkt i inkomstslaget tjänst som avses i 11 kap. 45 §, 50 kap. 7 § samt 57 kap. 20 och 21 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) eller intäkt av passiv näringsverksamhet under beskattningsåret har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor,

3. intäkterna i inkomstslaget kapital, med undantag för sådan ränta eller utdelning för vilken kontrolluppgift ska lämnas enligt 8 eller 9 kap., har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret,

3. intäkterna i inkomstslaget kapital, med undantag för sådan ränta eller utdelning för vilken kontrolluppgift ska lämnas enligt 8 eller 9 kap. *och för sådan schablonintäkt för vilken kontrolluppgift har lämnats enligt 11 kap. 10 §*, har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret,

4. de är begränsat skattskyldiga och den skattepliktiga intäkten har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor,

5. underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas,

6. uppgift enligt 3 kap. 9 a § ska lämnas, eller

7. uppgift enligt 3 kap. 21 a § ska lämnas.

4 §²

Dödsbon ska, om inte annat anges i 5 §, lämna allmän självdeklaration, om

1. de skattepliktiga intäkterna, med undantag för sådan ränta eller utdelning för vilken kontrolluppgift ska lämnas enligt 8 eller 9 kap., har uppgått till sammanlagt minst

1. de skattepliktiga intäkterna, med undantag för sådan ränta eller utdelning för vilken kontrolluppgift ska lämnas enligt 8 eller 9 kap. *och för sådan schablonintäkt för vilken*

¹ Senaste lydelse 2007:1409.

² Senaste lydelse 2007:1409.

- 100 kronor under beskattningsåret, *kontrolluppgift har lämnats enligt 11 kap. 10 §, har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret,*
2. underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas,
3. uppgift enligt 3 kap. 9 a § ska lämnas, eller
4. uppgift enligt 3 kap. 21 a § ska lämnas.

8 kap.**4 a §**

Kontrolluppgift ska inte lämnas om ränta och annan avkastning av tillgångar på ett investeringssparkonto som vid tidpunkten när avkastningen överfördes eller betalades in till kontot innehades av en obegränsat skattskyldig fysisk person eller ett obegränsat skattskyldigt dödsbo.

Första stycket gäller inte tillgångar som avses i 42 kap. 40 § andra stycket 2 och 3 inkomstskattelagen (1999:1229).

9 kap.**5 a §**

Kontrolluppgift ska inte lämnas om ränta, utdelning eller annan avkastning av tillgångar på ett investeringssparkonto som vid tidpunkten när avkastningen överfördes eller betalades in till kontot innehades av en obegränsat skattskyldig fysisk person eller ett obegränsat skattskyldigt dödsbo.

Första stycket gäller inte tillgångar som avses i 42 kap. 40 § andra stycket 2 och 3 inkomstskattelagen (1999:1229).

10 kap.**3 §³**

Kontrolluppgift om avyttring genom inlösen ska lämnas av

Kontrolluppgift om avyttring genom inlösen eller avyttring som avses i 44 kap. 8 a § inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämnas av

³ Senaste lydelse 2008:281.

1. sådana fondbolag som avses i 1 kap. 1 § första stycket 7 lagen (2004:46) om investeringsfonder eller, om förvaltningen av fonden har övergått till ett förvaringsinstitut, av detta,

2. värdepappersbolag och kreditinstitut som förvaltar specialfonder enligt 1 kap. 5 § lagen om investeringsfonder,

3. förvaltningsbolag som driver verksamhet här i landet enligt 1 kap. 6 eller 8 § lagen om investeringsfonder, och

4. fondföretag som driver verksamhet här i landet enligt 1 kap. 7 eller 9 § lagen om investeringsfonder.

Om ett fondföretag har slutit avtal med ett värdepappersinstitut om att ombesörja försäljning och inlösen av andelar ska kontrolluppgiften i stället lämnas av värdepappersinstitutet.

Om en andel är förvaltarregistrerad ska i stället förvaltaren lämna kontrolluppgiften.

5 a §

Kontrolluppgift ska inte lämnas om avyttring av tillgångar på ett investeringssparkonto som vid tidpunkten för avyttringen innehades av en obegränsat skattskyldig fysisk person eller ett obegränsat skattskyldigt dödsbo.

Första stycket gäller inte tillgångar som avses i 42 kap. 40 § andra stycket 2 och 3 inkomstskattelagen (1999:1229).

8 §⁴

Kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer och dödsbon av

1. värdepappersinstitut i de fall de medverkar vid avyttring av delägar rätt eller fordringsrätt och kontrolluppgift inte ska lämnas av dem som avses i 2–6,

2. värdepappersinstitut i de fall de registrerar en option eller en termin eller på annat sätt medverkar vid utfärdandet av optionen eller vid slutförandet av options- eller terminsaffären,

3. kreditmarknadsföretag,

4. garantimyndigheten enligt lagen (1995:1571) om insättningsgaranti eller lagen (1999:158) om investerarskydd,

5. den som har betalat ut ersättning vid avyttring genom inlösen, och

6. försäkringsgivare som har betalat ut ersättning på grund av sådan försäkring som ett värdepappersbolag har tecknat för skadeståndsskyldighet som det kan komma att

1. värdepappersinstitut i de fall de medverkar vid avyttring av delägar rätt eller fordringsrätt och kontrolluppgift inte ska lämnas av dem som avses i 2–7,

5. den som har betalat ut ersättning vid avyttring genom inlösen,

6. försäkringsgivare som har betalat ut ersättning på grund av sådan försäkring som ett värdepappersbolag har tecknat för skadeståndsskyldighet som det kan komma att

⁴ Senaste lydelse 2007:1450.

ådra sig när tjänster utförs i rörelsen.

ådra sig när tjänster utförs i rörelsen,
och

7. den som för eller har fört ett investeringsparkonto när avyttring som avses i 44 kap. 8 a § inkomstskattelagen (1999:1229) har skett.

8 a §

Kontrolluppgift ska inte lämnas om avyttring av tillgångar på ett investeringsparkonto som vid tidpunkten för avyttringen innehades av en obegränsat skattskyldig fysisk person eller ett obegränsat skattskyldigt dödsbo.

Första stycket gäller inte tillgångar som avses i 42 kap. 40 § andra stycket 2 och 3 inkomstskattelagen (1999:1229).

9 §⁵

I kontrolluppgiften *skall* följande uppgifter lämnas:

1. vid avyttringen av delägarätterna eller fordringsätterna, slutförandet av options- eller terminsaffären eller utfärdandet av en option, den ersättning som har överenskommit efter avdrag för försäljningsprovision och liknande utgifter,

2. antalet delägarätter eller fordringsätter,

3. deras slag och sort, *samt*

4. den kontanta ersättningen vid sådana byten av andelar som avses i 48 a kap. 2 § och 49 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:1229).

I kontrolluppgiften *ska* följande uppgifter lämnas:

1. vid avyttringen av delägarätterna eller fordringsätterna, slutförandet av options- eller terminsaffären eller utfärdandet av en option, den ersättning som har överenskommit efter avdrag för försäljningsprovision och liknande utgifter,

2. antalet delägarätter eller fordringsätter,

3. deras slag och sort,

4. den kontanta ersättningen vid sådana byten av andelar som avses i 48 a kap. 2 § och 49 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:1229), och

5. vid avyttring som avses i 44 kap. 8 a § inkomstskattelagen (1999:1229) av delägarätter eller fordringsätter till eget investeringsparkonto, marknadsvärdet vid tidpunkten då de förtecknades på kontot.

Om ett terminsavtal slutförs genom att den ena parten säljer en tillgång samtidigt som samma part förvärvar en mindre tillgång av samma slag, får uppgift lämnas om bruttoersättningen vid försäljningen.

⁵ Senaste lydelse 2005:344.

*Lydelse enligt prop. 2010/11:18**Föreslagen lydelse***11 kap.
8 a §**

Kontrolluppgift ska lämnas om sådan försäkring eller sådant avtal om tjänstepension som avses i 2 § första stycket 6–8 lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.

Kontrolluppgift ska lämnas för juridiska personer och fysiska personer av försäkringsgivare och tjänstepensionsinstitut.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om värdet av försäkringen eller avtalet om tjänstepension vid närmast föregående års utgång. Värdet av försäkringen respektive värdet av avtalet om tjänstepension ska beräknas i enlighet med bestämmelserna i 3 § *åttonde respektive tionde* stycket lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om värdet av försäkringen eller avtalet om tjänstepension vid närmast föregående års utgång. Värdet av försäkringen respektive värdet av avtalet om tjänstepension ska beräknas i enlighet med bestämmelserna i 3 a § *sjunde respektive nionde* stycket lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel.

För kapitalförsäkring eller sådant tjänstepensionsavtal som är jämförbart med kapitalförsäkring ska kontrolluppgiften i stället innehålla uppgift om kapitalunderlag beräknat enligt 3 a § sjunde respektive nionde stycket samt 3 b och 3 c §§ lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel.

Kontrolluppgiften ska också innehålla uppgift om försäkringen är en pensionsförsäkring eller en kapitalförsäkring, eller om avtalet om tjänstepension är jämförbart med en pensionsförsäkring eller en kapitalförsäkring.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse****Investeringsparkonto*****10 §⁶**

Kontrolluppgift ska lämnas om investeringsparkonton.

Kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer och dödsbon av den som för eller har fört investeringsparkontot.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om storleken på sådan schablonintäkt som avses i 42 kap. 36 § inkomstskattelagen (1999:1229).

⁶ Tidigare 11 kap. 10 § upphävd genom 2006:1349.

12 kap.**2 §⁷**

Kontrolluppgifter enligt 6 kap., 7 kap. 5 §, 8 kap. 1, 2, 4–6 §§, 9 och 10 kap. samt 11 kap. 2, 2 a och 7 a–7 c §§ ska även lämnas för fysiska personer som är begränsat skattskyldiga.

Kontrolluppgift enligt 11 kap. 7 b § ska också avse omständigheter som medför eller kan medföra avskattning enligt 5 § första stycket 6, 6 a eller 7 lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta.

I kontrolluppgiften ska, utöver de uppgifter som anges i 6–11 kap., uppgift lämnas om utländska skatteregistreringsnummer eller motsvarande för dem som kontrolluppgiften avser samt i kontrolluppgift enligt 6 kap. om mottagarens medborgarskap.

Uppgift om skatteregistreringsnummer behöver endast lämnas för

1. avtalsförbindelser som har upprättats den 1 januari 2004 eller senare, eller
2. vid avsaknad av avtalsförbindelser, transaktioner som har utförts den 1 januari 2004 eller senare.

Kontrolluppgifter enligt 6 kap., 7 kap. 5 §, 8 kap. 1, 2, 4–6 §§, 9 och 10 kap. samt 11 kap. 2, 2 a, 7 a–7 c och 10 §§ ska även lämnas för fysiska personer som är begränsat skattskyldiga.

15 kap.**4 a §**

Den som för eller har fört ett investeringsparkonto, ska till den som är skyldig att lämna kontrolluppgift enligt 10 kap. 3 § med anledning av en avyttring som avses i 44 kap. 8 a § inkomstskattelagen (1999:1229), skriftligen eller på liknande sätt till den kontrolluppgiftsskyldige lämna de uppgifter som behövs för att kontrolluppgiftsskyldigheten ska kunna fullgöras.

6 §

Om den som är skyldig att enligt 4 och 5 §§ lämna uppgifter till den kontrolluppgiftsskyldige inte fullgör denna skyldighet, *skall* den kontrolluppgiftsskyldige snarast anmäla detta till Skatteverket.

Om den som är skyldig att enligt 4–5 §§ lämna uppgifter till den kontrolluppgiftsskyldige inte fullgör denna skyldighet, *ska* den kontrolluppgiftsskyldige snarast anmäla detta till Skatteverket.

7 §⁸

Fondbolag som *skall* föra eller låta föra ett register enligt 4 kap. 11 § lagen (2004:46) om investeringsfonder *skall*, då en förvaltare *skall* föras in i registret enligt 4 kap. 12 §

Fondbolag som *ska* föra eller låta föra ett register enligt 4 kap. 11 § lagen (2004:46) om investeringsfonder *ska*, då en förvaltare *ska* föras in i registret enligt 4 kap. 12 § den

⁷ Senaste lydelse 2008:1044.

⁸ Senaste lydelse 2004:72.

den lagen, lämna förvaltaren uppgifter om den genomsnittliga anskaffningsutgiften för de andelar i en investeringsfond som tillhör en andelsägare och som har registrerats på förvaltaren i stället för andelsägaren.

Vid byte av en förvaltare eller om förvaltaren inte längre *skall* vara införd i registret, *skall* den förvaltare som andelarna i investeringsfonden flyttas från lämna den nya förvaltaren eller fondbolaget uppgifter om den genomsnittliga anskaffningsutgiften för de andelar som flyttas.

lagen, lämna förvaltaren uppgifter om den genomsnittliga anskaffningsutgiften för de andelar i en investeringsfond som tillhör en andelsägare och som har registrerats på förvaltaren i stället för andelsägaren.

Vid byte av en förvaltare eller om förvaltaren inte längre *ska* vara införd i registret, *ska* den förvaltare som andelarna i investeringsfonden flyttas från lämna den nya förvaltaren eller fondbolaget uppgifter om den genomsnittliga anskaffningsutgiften för de andelar som flyttas.

Första och andra stycket gäller inte andelar i en investeringsfond efter det att andelarna förtecknats på ett investeringsparkonto.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012 och tillämpas första gången vid 2013 års taxering.

Förslag till lag om ändring i lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt

dels att 2 kap. 7 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas tre nya paragrafer, 2 kap. 1 a §, 10 a § och 10 b §.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 a §

Vid tillämpning av detta kapitel ska en utländsk intäkt anses ha tagits upp enligt inkomstskattelagen (1999:1229) även om intäkten enligt 42 kap. 40 § samma lag inte ska tas upp.

7 §¹

Avräkning ska i första hand ske från statlig inkomstskatt. Till den del den statliga inkomstskatten understiger vad som enligt detta kapitel får avräknas, ska avräkning i andra hand ske från kommunal inkomstskatt.

Avräkning ska ske från svensk skatt som tas ut på grund av taxering det år då den intäkt som beskattats i utländsk stat tagits med vid taxering här. När det är fråga om avräkning av en utländsk skatt som är jämförlig med den statliga fastighetsskatten eller den kommunala fastighetsavgiften eller som beräknats på schablonintäkt eller liknande, ska avräkning ske från svensk skatt som tas ut på grund av taxering samma år som den utländska skatten fastställts.

Avräkning ska ske från svensk skatt som tas ut på grund av taxering det år då den intäkt som beskattats i utländsk stat tagits med vid taxering här. *Utländsk intäkt som avses i 1 a § ska anses ha tagits med vid taxering här det år som den skulle ha tagits med vid taxering om den skulle ha tagits upp till beskattning.* När det är fråga om avräkning av en utländsk skatt som är jämförlig med den statliga fastighetsskatten eller den kommunala fastighetsavgiften eller som beräknats på schablonintäkt eller liknande, ska avräkning ske från svensk skatt som tas ut på grund av taxering samma år som den utländska skatten fastställts.

10 a §

Vid tillämpning av 10 § ska utländska intäkter som avses i 1 a § inte tas med i den sammanlagda kapitalinkomsten.

¹ Senaste lydelse 2008:1350.

10 b §

Vid tillämpning av 10 § får utländska intäkter som avses i 1 a § tas med i de utländska kapitalinkomsterna endast till den del de, för ett visst taxeringsår, sammanlagt inte överstiger den schablonintäkt som ska tas upp till beskattning enligt 42 kap. 36 § inkomstskattelagen (1999:1229).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

3. Förteckning över remissinstanserna till promemorian Schablonbeskattat investeringssparkonto och ändrad beskattning av kapitalförsäkring

Efter remiss har yttrande över departementspromemorian avgetts av Sveriges Riksbank, Kammarrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Göteborg, Domstolsverket, Ekobrottsmyndigheten, Datainspektionen, Pensionsmyndigheten, Finansinspektionen, Ekonomistyrningsverket, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Bokföringsnämnden, Kammarkollegiet, Juridiska fakulteten vid Uppsala universitet, Konkurrensverket, Konsumentverket, Regelrådet, Aktiespararna, Aktietorget, Burgundy AB, Euroclear AB, Far, Finansförbundet, Fondbolagens förening, Företagarna, Försäkringsjuridiska föreningen, Landsorganisationen i Sverige, Lantbrukarnas riksförbund, Näringslivets regelnämnd, Skattebetalarnas förening, Sparbankernas Riksförbund, Stockholms handelskammare, Svenska Aktuarieföreningen, Svenska Bankföreningen, Svenska Fondhandlareföreningen, Svenska försäkringsförmedlares förening, Svenskt Näringsliv, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Akademikers Centralorganisation, Svensk Försäkring och Tjänstemännens Centralorganisation.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Alternativa aktiemarknaden, First North, Konsumenternas Bank och Finansbyrå, Konsumenternas försäkringsbyrå, NASDAQ OMX Stockholm AB, Nordic MTF, Nordic Growth Market NGM, Stiftelser i Samverkan SiS, Sveriges Finansanalytikers Förening och Utländska försäkringsbolags förening.

Synpunkter på promemorian har även inkommit från ProSkandia, Vellenova, Avanza Bank och SKAGEN Fonder.

4. Lagförslagen i tilläggspromemorian om investeringssparkonto

I tilläggspromemorian om investeringssparkonto föreslås ändringar i den tidigare föreslagna lydelsen av 6, 16 och 30 §§ lagen om investeringssparkonto. Dessutom föreslås att det införs en ny paragraf, 6 a §, i samma lag. Vidare föreslås en ändring av den tidigare föreslagna lydelsen av 42 kap. 40 § inkomstskattelagen (1999:1229) samt 8 kap. 4 a § lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter.

Lagen om investeringssparkonto

6 § Med investeringstillgångar avses

1. finansiella instrument som är upptagna till handel på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,
2. finansiella instrument som handlas på en handelsplattform,
3. andelar i en investeringsfond, eller
4. kontanta medel.

6 a § Finansiella instrument som har getts ut av ett företag är inte investeringstillgångar om innehavaren av instrumenten, direkt eller indirekt, äger eller på liknande sätt innehar andelar i företaget som motsvarar minst 10 procent av rösterna för samtliga andelar i företaget.

Vid bedömningen enligt första stycket av hur stor andel av rösterna i företaget som innehavaren av de finansiella instrumenten har, ska innehavaren även anses äga andelar i företaget som närstående till denne, direkt eller indirekt, äger eller på liknande sätt innehar.

Kvalificerade andelar är inte investeringstillgångar.

16 § Otillåtna tillgångar som var investeringstillgångar när de överfördes till ett investeringssparkonto eller som har överförts till kontot med stöd av 13 § första stycket 2–5 får förvaras på investeringssparkontot till och med den sextionde dagen efter utgången av det kvartal under vilket tillgångarna blev otillåtna respektive blev förtecknade på kontot. Tillgångarna ska avföras från kontot senast denna dag.

Om tillgångar som avses i första stycket övergår till att vara investeringstillgångar inom den angivna tidsfristen ska frågan om de får förvaras på investeringssparkontot avgöras av övriga bestämmelser i denna lag.

30 § Investeringsföretaget är skyldigt att informera kontoinnehavaren inom fem dagar från det att företaget har fått kännedom om att

1. otillåtna tillgångar förvaras på investeringssparkontot och när tillgångarna senast måste avföras från kontot för att kontot inte ska upphöra som investeringssparkonto, och
2. kontot har upphört som investeringssparkonto.

Investeringsföretaget ska, vid tillämpning av första stycket 1, efter tjugofem dagar från utgången av det kvartal under vilket de otillåtna tillgångarna först förvarades på investeringssparkontot i egenskap av otillåtna tillgångar anses ha fått kännedom om detta. Detta gäller dock inte för otillåtna tillgångar som avses i 6 a § eller som förvaras på investeringssparkontot med stöd av 17 §.

42 kap. inkomstskattelagen (1999:1229)

40 § Utdelning, kapitalvinst och annan avkastning på tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto ska inte tas upp. Utgifter och kapitalförluster som avser sådana tillgångar får inte dras av.

Första stycket gäller inte

...

4. ränta på kontanta medel om den räntesats som ligger till grund för räntans beräkning någon gång under beskattningsåret har överstigit den faktor som enligt 36 § ligger till grund för schablonintäktens beräkning för aktuellt beskattningsår.

8 kap. lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter

4 a § Kontrolluppgift ska inte lämnas om ränta och annan avkastning av tillgångar på ett investeringssparkonto som vid tidpunkten när avkastningen överfördes eller betalades in till kontot innehades av en obegränsat skattskyldig fysisk person eller ett obegränsat skattskyldigt dödsbo.

Första stycket gäller inte tillgångar och ränta som avses i 42 kap. 40 § andra stycket 2–4 inkomstskattelagen (1999:1229).

5. Förteckning över remissinstanserna till tilläggspromemorian om investeringsparkonto

Efter remiss har yttrande över promemorian avgetts av Skatteverket, Konkurrensverket, Konsumentverket, Aktiespararna, Aktietorget, Avanza Bank, Burgundy AB, Fondbolagens

förening, Skattebetalarnas förening, Sparbankernas Riksförbund, Svenska Bankföreningen och Svenska Fondhandlareföreningen.

Euroclear Sweden AB har inte svarat.

6. Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till lag om investeringssparkonto

Härigenom föreskrivs följande.

Innehåll

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om investeringssparkonto.

I inkomstskattelagen (1999:1229) finns bestämmelser om beskattningen av den som innehar ett investeringssparkonto.

Definitioner m.m.

2 § Termer och uttryck som används i denna lag har samma betydelse och tillämpningsområde som i inkomstskattelagen (1999:1229), om inte något annat anges eller framgår av sammanhanget.

De termer och uttryck som används omfattar också motsvarande utländska företeelser om det inte anges eller framgår av sammanhanget att bara svenska företeelser avses. Termen handelsplattform omfattar inte företeelser utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

3 § Med investeringssparkonto avses ett sparande som uppfyller villkoren i denna lag.

4 § Med kontoinnehavare avses den som innehar ett investeringssparkonto.

5 § Med investeringsföretag avses

1. ett svenskt värdepappersbolag som har tillstånd enligt 2 kap. 2 § första stycket 1 lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,

2. ett svenskt kreditinstitut som har tillstånd att bedriva bank- eller finansieringsrörelse enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,

3. ett utländskt värdepappersföretag som hör hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och som där har tillstånd att tillhandahålla sidotjänster som avses i bilaga I, avsnitt B punkt 1 till Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG av den 21 april 2004 om marknader för finansiella instrument och om ändring av rådets direktiv 85/611/EEG och 93/6/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/12/EG samt upphävande av rådets direktiv 93/22/EEG¹, senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/78/EU², eller

4. ett utländskt kreditinstitut som hör hemma i en stat inom EES och som där fått auktorisation att starta och driva verksamhet i kreditinstitut som avses i artikel 6 Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/48/EG av den 14 juni 2006 om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut³, senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/78/EU⁴.

6 § Med investeringstillgångar avses

¹ EUT L 145, 30.4.2004, s. 1 (Celex 32004L0039).

² EUT L 331, 15.12.2010, s. 120 (Celex 32010L0078).

³ EUT L 177, 30.6.2006, s. 21 (Celex 32006L0048).

⁴ EUT L 331, 15.12.2010, s. 120 (Celex 32010L0078).

1. finansiella instrument som är upptagna till handel på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,
2. finansiella instrument som handlas på en handelsplattform, eller
3. andelar i en investeringsfond.

7 § Finansiella instrument som har getts ut av ett företag är inte investeringstillgångar om innehavaren av instrumenten, direkt eller indirekt, äger eller på liknande sätt innehar andelar i företaget som motsvarar minst 10 procent av rösterna för samtliga andelar eller av kapitalet i företaget.

Vid bedömningen av hur stor andel av rösterna eller kapitalet i företaget som innehavaren av de finansiella instrumenten har, ska innehavaren även anses äga andelar i företaget som innehavarens närstående, direkt eller indirekt, äger eller på liknande sätt innehar.

Kvalificerade andelar är inte investeringstillgångar.

8 § Med otillåtna tillgångar avses finansiella instrument som inte är investeringstillgångar.

Avtal om investeringssparkonto

9 § Ett avtal om investeringssparkonto ska ingås mellan ett investeringsföretag och en fysisk person eller ett dödsbo. Avtalet får inte innehålla villkor som är oförenliga med bestämmelserna i denna lag.

Ett investeringssparkonto får bara innehas av en enda fysisk person eller ett enda dödsbo. Ett investeringssparkonto får bara föras av ett enda investeringsföretag.

Ett investeringssparkonto får inte överlätas.

Insättning och uttag av kontanta medel

10 § Kontanta medel får sättas in på och tas ut från ett investeringssparkonto.

Överföring av finansiella instrument till eller från ett investeringssparkonto

11 § Vid bedömning av om finansiella instrument får överföras till eller från ett investeringssparkonto är det de finansiella instrumentens klassificering enligt 6–8 §§ när överföringen inleds som avgör vilka bestämmelser om överföring enligt denna lag som ska tillämpas.

Överföring av finansiella instrument till ett investeringssparkonto

12 § En kontoinnehavare får bara överföra investeringstillgångar som kontoinnehavaren själv äger till ett eget investeringssparkonto. En kontoinnehavare får inte överföra otillåtna tillgångar till ett eget investeringssparkonto.

13 § Investeringstillgångar får överföras till ett investeringssparkonto från någon annan än kontoinnehavaren bara om tillgångarna överförs till kontot i samband med förvärvet och om kontoinnehavaren har förvärvat tillgångarna

1. på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller en handelsplattform,

2. på så sätt att nya fondandelar utfärdats om förvärvet avser andelar i en investeringsfond,

3. från den som har emitterat tillgångarna om förvärvet grundades på tillgångar som vid förvärvet förvarades på kontot,

4. från investeringsföretaget som vid förvärvet förde investeringssparkontot,

5. från övertagande bolag om tillgångarna avsåg ersättning till aktieägarna vid en fusion eller delning av aktiebolag och om tillgångarna förvärvades på grund av aktier som vid förvärvet förvarades på kontot,

6. från köpande företag om förvärvet var ett led i ett förfarande om andelsbyte och om tillgångarna förvärvades på grund av andelar som vid förvärvet förvarades på kontot,

7. från en annan kontoinnehavare om tillgångarna vid förvärvet förvarades på dennes investeringssparkonto, eller

8. genom utdelning på tillgångar som vid förvärvet förvarades på investeringssparkontot.

Investeringstillgångar som har förvärvats på grund av otillåtna tillgångar som avses i 7 § eller otillåtna tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto med stöd av 18 § får inte överföras till kontot.

14 § Otillåtna tillgångar får överföras till ett investeringssparkonto från någon annan än kontoinnehavaren bara om tillgångarna överförs till kontot i samband med förvärvet och om kontoinnehavaren har förvärvat tillgångarna

1. från den som har emitterat tillgångarna om tillgångarna senast den trettonde dagen efter den dag då de emitterades avses bli upptagna till handel på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller en handelsplattform,

2. från den som har emitterat tillgångarna om förvärvet avsåg teckningsrätter, fondaktierätter, säljrätter eller liknande finansiella instrument och om förvärvet grundades på tillgångar som vid förvärvet förvarades på kontot,

3. från övertagande bolag om tillgångarna avsåg ersättning till aktieägarna vid en fusion eller delning av aktiebolag och om tillgångarna förvärvades på grund av aktier som vid förvärvet förvarades på kontot,

4. från köpande företag om förvärvet var ett led i ett förfarande om andelsbyte och om tillgångarna förvärvades på grund av andelar som vid förvärvet förvarades på kontot, eller

5. genom utdelning på tillgångar som vid förvärvet förvarades på investeringssparkontot.

Otillåtna tillgångar som avses i 7 § får inte överföras till investeringssparkontot med tillämpning av första stycket 1. Inte heller otillåtna tillgångar som har förvärvats på grund av otillåtna tillgångar som avses i 7 § eller på grund av otillåtna tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto med stöd av 18 § får överföras till kontot.

15 § Förvärv av finansiella instrument som ska överföras till ett investeringssparkonto ska betalas med tillgångar som förvaras på kontot.

Förvaring av tillgångar

16 § På ett investeringssparkonto får bara investeringstillgångar och kontanta medel förvaras om inte något annat anges i 17–19 §§. Otillåtna tillgångar som avses i 7 § får bara förvaras på ett investeringssparkonto under de förutsättningar som framgår av 19 §.

17 § Otillåtna tillgångar som var investeringstillgångar när de överfördes till ett investeringssparkonto eller som har överförts till kontot med stöd av 14 § första stycket 2–5 får förvaras på investeringssparkontot till och med den sextionde dagen efter utgången av det kvartal då tillgångarna blev otillåtna respektive blev förtecknade på kontot. Tillgångarna ska avföras från kontot senast denna dag.

Om tillgångarna övergår till att vara investeringstillgångar, får de förvaras på investeringssparkontot enligt 16 §.

18 § Otillåtna tillgångar som har överförts till ett investeringssparkonto med stöd av 14 § första stycket 1 får förvaras på investeringssparkontot till och med den sextionde dagen efter den dag då de emitterades. Tillgångarna ska avföras från kontot senast denna dag.

Om tillgångarna övergår till att vara investeringstillgångar inom den angivna tidsfristen, får de förvaras på investeringssparkontot enligt 16 §.

19 § Otillåtna tillgångar som avses i 7 § och som inte var sådana tillgångar när de överfördes till ett investeringssparkonto eller som har överförts till kontot med stöd av 14 § första stycket 2–5 får förvaras på investeringssparkontot till och med den trettionde dagen efter den dag då tillgångarna först klassificerades som sådana tillgångar eller blev förtecknade på kontot. Tillgångarna ska, även om de under tidsfristen övergår till att klassificeras som andra tillgångar, avföras från kontot senast denna dag.

Överföring av finansiella instrument från ett investeringssparkonto

20 § En kontoinnehavare får bara överföra finansiella instrument från ett investeringssparkonto till ett annat eget konto under de förutsättningar som framgår av 21 §.

En kontoinnehavare får bara överföra finansiella instrument från ett investeringssparkonto till någon annan under de förutsättningar som framgår av 22, 24 eller 25 §.

21 § En kontoinnehavare får överföra

1. investeringstillgångar som kontoinnehavaren själv äger till ett annat eget investeringssparkonto, eller
2. otillåtna tillgångar till ett annat eget konto som inte är ett investeringssparkonto.

22 § Finansiella instrument får överföras till någon annan än kontoinnehavaren om kontoinnehavaren har överlåtit tillgångarna genom försäljning, byte eller liknande överlåtelse av tillgångarna

1. på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller en handelsplattform,
2. på så sätt att fondandelarna löses in i fonden, om överföringen avser andelar i en investeringsfond,
3. till den som har emitterat tillgångarna,
4. till investeringsföretaget som vid överlåtelsen förde investeringssparkontot,
5. till budgivaren om överlåtelsen var ett led i ett offentligt uppköpserbjudande,

6. till köpande företag om överlåtelsen var ett led i ett förfarande om andelsbyte,

7. till majoritetsaktieägaren i ett bolag om överlåtelsen var ett led i ett förfarande om inlösen av minoritetsaktier i samma bolag, eller

8. till en annan kontoinnehavare om tillgångarna förs över till förvärvarens investeringssparkonto.

Otillåtna tillgångar får inte överföras från ett investeringssparkonto med tillämpning av första stycket 8.

23 § Om finansiella instrument som förvaras på ett investeringssparkonto överlåtits på ett sådant sätt som avses i 22 § första stycket 1–7, ska ersättning i form av kontanta medel överföras direkt till investeringssparkontot.

Om finansiella instrument som förvaras på ett investeringssparkonto överlåtits på ett sådant sätt som avses i 22 § första stycket, ska ersättning i form av investeringstillgångar överföras direkt till investeringssparkontot. Ersättning i form av otillåtna tillgångar får överföras till investeringssparkontot bara om tillgångarna har förvärvats på sådant sätt som avses i 14 §.

Ersättning vid överlåtelse av otillåtna tillgångar som avses i 7 § och som förvaras på ett investeringssparkonto eller av otillåtna tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto med stöd av 18 § får inte överföras till kontot.

24 § Investeringstillgångar som har överlåtits genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt får överföras till ett annat investeringssparkonto.

25 § Otillåtna tillgångar som har överlåtits genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt får överföras till ett konto som inte är ett investeringssparkonto.

Ränta, utdelning och annan avkastning

26 § Ränta, utdelning och annan avkastning än ersättning vid överlåtelse på tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto ska överföras direkt till investeringssparkontot.

Ränta, utdelning och annan avkastning än ersättning vid överlåtelse på otillåtna tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto får inte överföras till investeringssparkontot om de

1. är sådana som avses i 7 §, eller
2. förvaras på investeringssparkontot med stöd av 18 §.

Ett investeringssparkonto upphör

27 § Ett konto upphör som ett investeringssparkonto när det avslutas. Ett investeringssparkonto får inte avslutas om det förvaras investeringstillgångar på kontot eller om sådana tillgångar har förvärvats för att förvaras på kontot men ännu inte har förtecknats på kontot.

28 § Ett konto upphör som investeringssparkonto när kontoinnehavaren eller investeringsföretaget inte följer bestämmelserna i denna lag.

Ett konto upphör dock inte som investeringssparkonto enbart av den anledningen att otillåtna tillgångar förvaras på investeringssparkontot i strid med 17 § eller att investeringsföretaget inte lämnar information enligt 31 §.

29 § Om företaget som för ett investeringssparkonto inte längre anses vara ett investeringsföretag på grund av att tillstånd som avses i 5 § har återkallats, upphör kontot som investeringssparkonto. Om verksamheten enligt beslutet om återkallelse ska upphöra eller vara avvecklad vid en senare tidpunkt, upphör kontot som investeringssparkonto vid den senare tidpunkten.

Information

30 § Innan ett investeringsföretag ingår ett avtal om investeringssparkonto med en fysisk person eller ett dödsbo ska investeringsföretaget lämna information om

1. avgifter på investeringssparkontot,
2. hur tillgångarna på ett investeringssparkonto beskattas och hur skatten tas ut,
3. vad som avses med investeringstillgångar och otillåtna tillgångar,
4. hur länge otillåtna tillgångar får förvaras på ett investeringssparkonto, och
5. under vilka förutsättningar otillåtna tillgångar får avföras från ett investeringssparkonto.

Informationen ska lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för mottagaren.

Ett konto kan vara ett investeringssparkonto även om investeringsföretaget inte lämnar information enligt första och andra styckena.

31 § Investeringsföretaget är skyldigt att informera kontoinnehavaren om att otillåtna tillgångar förvaras på investeringssparkontot eller att kontot har upphört som investeringssparkonto. Informationen ska lämnas inom fem dagar från det att företaget har fått sådan kännedom.

När otillåtna tillgångar förvaras på ett investeringssparkonto, ska investeringsföretaget dessutom informera om när tillgångarna senast måste avföras från kontot enligt 17–19 §§.

Vid tillämpning av första stycket ska investeringsföretaget anses ha fått kännedom om att otillåtna tillgångar förvaras på investeringssparkontot när tjugofem dagar har gått från utgången av det kvartal då de otillåtna tillgångarna först förvarades på investeringssparkontot i egenskap av otillåtna tillgångar. Detta gäller dock inte för otillåtna tillgångar som avses i 7 § eller som förvaras på investeringssparkontot med stöd av 18 §.

32 § Om information enligt 30 eller 31 § inte lämnas ska marknadsföringslagen (2008:486) tillämpas, med undantag av bestämmelserna i 29–36 §§ om marknadsstörrningsavgift. Sådan information ska anses vara väsentlig enligt 10 § tredje stycket marknadsföringslagen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹
dels att 2 kap. 1 §, 3 kap. 19 §, 16 kap. 17 §, 41 kap. 11 §, 48 kap. 7 § och 52 kap. 3 § ska ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas arton nya paragrafer, 42 kap. 24 a och 35–42 §§, 44 kap. 8 a, 8 b, 22 a–22 e och 34 a §§ samt 48 a kap. 10 a §, samt närmast före 42 kap. 24 a och 35 §§ samt 44 kap. 8 a och 22 a §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.
1 §²

I detta kapitel finns definitioner av vissa begrepp samt förklaringar till hur vissa termer och uttryck används i denna lag. Det finns definitioner och förklaringar också i andra kapitel.

Bestämmelser om betydelsen av följande begrepp, termer och uttryck samt förklaringar till hur vissa termer och uttryck används finns i nedan angivna paragrafer:

 inventarier i 18 kap. 1 §

investmentföretag i 39 kap. 15 §

 inventarier i 18 kap. 1 §

investeringsparkonto i 42 kap. 35 §

investmentföretag i 39 kap. 15 §

3 kap.
19 §

Den som är begränsat skattskyldig är skattskyldig för kapitalvinst på sådana tillgångar och förpliktelser som avses i andra stycket, om han vid något tillfälle under det kalenderår då avyttringen sker eller under de föregående tio kalenderåren har varit bosatt i Sverige eller stadigvarande vistats här. Skattskyldigheten gäller oavsett i vilket inkomstslag kapitalvinsten ska tas upp. Skattskyldigheten gäller också belopp som motsvarar en kapitalvinst och som enligt 51 kap. 3 och 4 §§ ska tas upp i inkomstslaget näringsverksamhet.

Skattskyldigheten enligt första stycket omfattar delägarätter enligt 48 kap. 2 §, andelar i svenska handelsbolag och i utlandet delägarbeskattade juridiska personer. *Andelar i investeringsfonder omfattas dock inte.*

Skattskyldigheten enligt första stycket omfattar delägarätter enligt 48 kap. 2 §, andelar i svenska handelsbolag och i utlandet delägarbeskattade juridiska personer. *Skattskyldigheten omfattar dock inte*

1. andelar i investeringsfonder, eller

2. delägarätter som förvaras på ett investeringsparkonto, förutom tillgångar som avses i 42 kap. 38 §.

Undantaget från skattskyldighet i andra stycket 2 gäller inte kapitalvinster på andra delägarätter än

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2009:1060.

andelar i investeringsfonder som anses ha avyttrats enligt 44 kap. 8 a §.

Vid tillämpningen av denna paragraf gäller att

1. delägarätter som getts ut av ett utländskt företag eller andelar i en i utlandet delägarbeskattad juridisk person bara omfattas om de förvärvats under tiden som den skattskyldige har varit obegränsat skattskyldig i Sverige, och

2. delägarätter och andelar som har ersatt delägarätter eller andelar som avses i 1 ska anses förvärvade vid samma tidpunkt som det ursprungliga förvärvet.

Vad som sägs i *tredje stycket* tillämpas inte i fråga om delägarätter som getts ut av ett utländskt företag eller andelar i en i utlandet delägarbeskattad juridisk person som har ersatt svenska delägarätter och andelar i svenska handelsbolag.

Vad som sägs i *fjärde stycket* tillämpas inte i fråga om delägarätter som getts ut av ett utländskt företag eller andelar i en i utlandet delägarbeskattad juridisk person som har ersatt svenska delägarätter och andelar i svenska handelsbolag.

16 kap.

17 §

Särskilda skatter och avgifter som avser näringsverksamheten ska dras av. Om skatten eller avgiften sätts ned, ska motsvarande del av avdraget återföras det beskattningsår då debiteringen ändras.

Avkastningsskatt som beräknas på avsättning i balansräkning med tillämpning av 3 § *femte* stycket lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel ska dras av. Om skatten sätts ned, ska motsvarande del av avdraget återföras det beskattningsår då debiteringen ändras. Om skatten sätts ned genom avräkning av utländsk skatt, hindrar detta inte att hela skattebeloppet dras av.

Andra stycket tillämpas också på avkastningsskatt som med tillämpning av 3 § *tionde* stycket lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel beräknas på värdet av ett avtal om tjänstepension med villkor som innebär att det utländska tjänstepensionsinstitutet kan likställas med en pensionsstiftelse enligt lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m.

I 29–31 §§ finns bestämmelser om egenavgifter.

Avkastningsskatt som beräknas på avsättning i balansräkning med tillämpning av 3 a § *fjärde* stycket lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel ska dras av. Om skatten sätts ned, ska motsvarande del av avdraget återföras det beskattningsår då debiteringen ändras. Om skatten sätts ned genom avräkning av utländsk skatt, hindrar detta inte att hela skattebeloppet dras av.

Andra stycket tillämpas också på avkastningsskatt som med tillämpning av 3 a § *nionde* stycket lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel beräknas på värdet av ett avtal om tjänstepension med villkor som innebär att det utländska tjänstepensionsinstitutet kan likställas med en pensionsstiftelse enligt lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m.

41 kap.

11 §

Räntekompensation som enligt 42 kap. 8 § behandlas som ränta ska dras av som kostnad det beskattningsår då räntan enligt skuldebrevet ska betalas. Om förvärvaren i sin tur avyttrar skuldebrevet innan räntan ska betalas, ska ränte-

kompensationen dock dras av som kostnad redan det beskattningsår då denna avyttring ska tas upp som intäkt.

Av 42 kap. 24 a § framgår att förvärvaren av ett skuldebrev i vissa fall inte får dra av räntekompensation som kostnad om skuldebrevet har förvarats på förvärvarens investeringssparkonto.

42 kap.

Avdrag för viss räntekompensation

24 a §

Räntekompensation som enligt 8 § behandlas som ränta ska inte dras av om det förvärvade skuldebrevet efter förvärvet, men innan eller under det beskattningsår som räntekompensationen enligt 41 kap. 11 § ska dras av som kostnad, har förvarats på ett investeringssparkonto.

Schablonintäkt vid innehav av ett investeringssparkonto

35 §

Med investeringssparkonto avses ett sparande som avses i lagen (0000:000) om investeringssparkonto.

36 §

Den som under kalenderåret har innehaft ett investeringssparkonto för vilket ett kapitalunderlag ska beräknas enligt 37–41 §§ ska ta upp en schablonintäkt. Intäkten ska beräknas till kapitalunderlaget enligt 37–41 §§ multiplicerat med statslåneräntan vid utgången av november närmast före det aktuella kalenderåret med tillägg av 0,75 procentenheter.

37 §

Kapitalunderlaget utgörs av en fjärdedel av summan av marknadsvärdet av

- 1. tillgångar som vid ingången av varje kvartal under kalenderåret förvaras på investeringssparkontot,*
- 2. belopp som betalas in till investeringssparkontot under kalenderåret,*
- 3. investeringstillgångar enligt lagen (0000:000) om investeringssparkonto*

som den som innehar investeringsparkontot under kalenderåret överför till kontot, om överföringen inte sker från ett annat investeringsparkonto, och

4. investeringstillgångar enligt lagen om investeringsparkonto som under kalenderåret överförs till kontot från någon annans investeringsparkonto under förutsättning att tillgångarna inte överförs med tillämpning av 13 § första stycket 1 samma lag.

Vid beräkningen av kapitalunderlaget enligt första stycket ska man beakta marknadsvärdet vid ingången av varje kvartal av de tillgångar som förvaras på investeringsparkontot respektive marknadsvärdet av varje inbetalad eller överförd tillgång när de förtecknas på kontot.

38 §

Följande tillgångar ska inte ingå i det värde som avses i 37 § första stycket 1:

1. otillåtna tillgångar som förvaras på investeringsparkontot med stöd av 18 § lagen (0000:000) om investeringsparkonto,

2. otillåtna tillgångar som avses i 7 § lagen om investeringsparkonto, och

3. otillåtna tillgångar som förvaras på ett investeringsparkonto i strid med 17 § lagen om investeringsparkonto.

39 §

Som inbetalning avses vid tillämpning av 37 § första stycket 2 inte inbetalning av

1. ränta, utdelning och annan avkastning än ersättning vid överlåtelse på tillgångar som förvaras på investeringsparkontot,

2. ersättning vid sådan överlåtelse som avses i 22 § första stycket 1–7 lagen om investeringsparkonto av tillgångar som förvaras på investeringsparkontot,

3. kontanta medel som överförs från ett annat eget investeringsparkonto, eller

4. kontanta medel som investeringsföretaget som för investeringssparkontot har växlat mot valuta som har förvarats på kontot.

40 §

Om en överföring av tillgångar från ett investeringssparkonto till ett annat investeringssparkonto medför att tillgångarna inte förvaras på något av dessa konton vid ingången av kvartalet efter det då tillgångarna avfördes från det överförande kontot, ska de överförda tillgångarnas marknadsvärde när de förtecknas på det mottagande kontot öka summan som avses i 37 § första stycket 1 avseende det mottagande kontot.

41 §

Marknadsvärdet av tillgångar som avses i 37 och 40 §§ ska ligga till grund för beräkningen av kapitalunderlaget bara om den som har innehaft ett investeringssparkonto varit obegränsat skattskyldig vid tidpunkten för de situationer som avses i dessa paragrafer.

42 §

Utdelning, kapitalvinst och annan avkastning på tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto ska inte tas upp. Utgifter och kapitalförluster som avser sådana tillgångar får inte dras av.

Första stycket gäller inte

1. tillgångar som avses i 38 §,
2. kapitalvinster eller kapitalförluster på tillgångar som anses ha avyttrats enligt 44 kap. 8 a eller 8 b §, eller
3. ränta på kontanta medel som helt eller delvis avser ett kalenderår då räntesatsen som legat till grund för räntans beräkning någon gång överstigit statslåneräntan vid utgången av november närmast före det kalenderåret med tillägg av 0,75 procentenheter.

44 kap.Överföring och inbetalning till investeringssparkonto**8 a §**

Den som har överfört investerings-tillgångar enligt lagen (0000:000) om investeringssparkonto från ett konto som inte är ett investeringssparkonto till ett eget investeringssparkonto ska anses ha avyttrat tillgångarna mot en ersättning som motsvarar marknads-värdet då de förtecknades på kontot.

8 b §

Utländsk valuta som har betalats in till ett investeringssparkonto anses av-yttrad mot en ersättning som mot-svarar marknadsvärdet på valutan då den förtecknades på kontot.

Som inbetalning avses vid tillämp-ning av första stycket inte inbetalning av

1. ränta, utdelning och annan avkastning än ersättning vid överlä-telse på tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto,

2. ersättning vid sådan överlåtelse som avses i 22 § lagen (0000:000) om investeringssparkonto av tillgångar som förvaras på investeringsspar-kontot,

3. utländsk valuta som överförs från ett annat investeringssparkonto, eller

4. utländsk valuta som invester-ingsföretaget som för investeringsspar-kontot har växlat mot valuta som har förvarats på kontot.

Anskaffningsutgift när schablon-beskattningsupphör**22 a §**

När ett konto upphör som ett inves-teringssparkonto enligt lagen (0000:000) om investeringssparkonto, ska kontoinnehavarens anskaffnings-utgift för finansiella instrument och utländsk valuta som förvarats på kontot anses motsvara tillgångarnas marknadsvärden när kontot upphör.

Första stycket gäller inte

1. *finansiella instrument som har överförts till ett investeringssparkonto om överföringen av tillgångarna till kontot har medfört att kontot har upphört som investeringssparkonto enligt lagen om investeringssparkonto, eller*

2. *tillgångar som avses i 42 kap. 38 §.*

22 b §

När en otillåten tillgång enligt lagen (0000:000) om investeringssparkonto avförs från ett investeringssparkonto, ska kontoinnehavarens anskaffningsutgift anses motsvara tillgångens marknadsvärde när den avförs.

Första stycket gäller inte tillgångar som avses i 42 kap. 38 §.

22 c §

För en otillåten tillgång enligt lagen (0000:000) om investeringssparkonto och utländsk valuta som förvaras på ett investeringssparkonto som har förvärvats genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt ska anskaffningsutgiften anses motsvara tillgångens eller valutans marknadsvärde när den avförs respektive tas ut från investeringssparkontot.

Första stycket gäller inte tillgångar som avses i 42 kap. 38 §.

22 d §

För en otillåten tillgång som förvaras på ett investeringssparkonto i strid med 17 § lagen (0000:000) om investeringssparkonto ska kontoinnehavarens anskaffningsutgift anses motsvara tillgångens marknadsvärde när den felaktiga förvaringen påbörjades.

22 e §

När utländsk valuta tas ut från ett investeringssparkonto, ska kontoinnehavarens anskaffningsutgift anses motsvara valutans marknadsvärde när den tas ut.

34 a §

Bestämmelserna i 34 § ska inte tillämpas om ett värdepapper har

förvarats på ett investeringssparkonto när det enligt 8 § första stycket 1 anses ha avyttrats på grund av att det svenska aktiebolaget eller den svenska ekonomiska föreningen som har gett ut det har försatts i konkurs.

Första stycket gäller inte tillgångar som, när de enligt 8 § första stycket 1 anses ha avyttrats, utgjorde tillgångar som avses i 42 kap. 38 §.

48 kap.

7 §

Vid beräkningen av omkostnadsbeloppet ska det genomsnittliga omkostnadsbeloppet för samtliga delägarätter eller fordringsrätter av samma slag och sort som den avyttrade användas. Det genomsnittliga omkostnadsbeloppet ska beräknas med hänsyn till inträffade förändringar i innehavet.

Om en andel i en investeringsfond är förvaltarregistrerad enligt 4 kap. 12 § lagen (2004:46) om investeringsfonder, ska vid tillämpning av genomsnittsmetoden enligt första stycket bortses från andra andelar i samma fond som är registrerade i annan förvaltares eller andelsinnehavarens eget namn.

Vid tillämpningen av bestämmelserna i första stycket ska näringsbetingade andelar och näringsbetingade aktiebaserade delägarätter som uppfyller villkoren om innehavstid i 25 a kap. 6 eller 7 § om de avyttras eller hade avyttrats vid den tidpunkt som bedömningen avser, inte anses vara av samma slag och sort som andra näringsbetingade andelar och näringsbetingade aktiebaserade delägarätter i det aktuella företaget.

Vid tillämpningen av bestämmelserna i första stycket ska bortses från delägarätter eller fordringsrätter av samma slag och sort som förvaras på ett investeringssparkonto. Detta gäller dock inte tillgångar som avses i 42 kap. 38 §.

I 18 c §, 48 a kap. 16 § och 49 kap. 29 § finns ytterligare undantag från bestämmelsen i första stycket som gäller partiella fissioner, andelsbyten med framskjuten beskattning och uppskovsgrundande andelsbyten.

48 a kap.

10 a §

Om mottagna andelar är otillåtna tillgångar enligt lagen (0000:000) om investeringssparkonto och om den avyttrade andelen förvarades på ett investeringssparkonto vid säljarens förvärv av de mottagna andelarna, ska andelarna anses förvärvade för en ersättning som motsvarar andelarnas marknadsvärde vid förvärvet.

Första stycket gäller inte mottagna andelar som

1. är otillåtna tillgångar som avses i 7 § lagen om investeringssparkonto,

eller

2. utgör ersättning för otillåtna tillgångar som

a) avses i 7 § första stycket lagen om investeringssparkonto,

b) vid avyttringen förvarades på investeringssparkontot med stöd av 18 § lagen om investeringssparkonto, eller

c) vid avyttringen förvarades på investeringssparkontot i strid med 17 § lagen om investeringssparkonto.

52 kap.

3 §

För andra tillgångar än personliga tillgångar ska kapitalvinsten vid en avyttring beräknas med tillämpning av genomsnittsmetoden i 48 kap. 7 §, om de är en del av ett samlat innehav av tillgångar med enhetligt värde.

Vid tillämpning av första stycket ska det bortses från tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto. Detta gäller dock inte tillgångar som avses i 42 kap. 38 §.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

2. Uppskovsbelopp som anges i punkt 2 av övergångsbestämmelserna till lagen (2002:1143) om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) och som avser en mottagen andel vid ett andelsbyte, ska tas upp som intäkt om den mottagna andelen överförs enligt lagen (0000:000) om investeringssparkonto från ett konto som inte är ett investeringssparkonto till ett eget investeringssparkonto.

Förslag till lag om ändring i lagen (0000:000) om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229) dels att 42 kap. 35 § i stället för dess beteckning enligt lagen (0000:000) om ändring i nämnda lag ska betecknas 42 kap. 43 §, dels att nya 42 kap. 43 § i stället för dess lydelse enligt lagen (0000:000) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

<i>Lydelse enligt lagrådsremissen</i>	<i>Föreslagen lydelse</i>
<i>Ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras delägare (Fi2011/1668)</i>	

35 §

Den som vid ingången av ett kalenderår har ägt andelar i en investeringsfond ska ta upp en schablonintäkt. Intäkten ska beräknas till 0,4 procent av kapitalunderlaget enligt 36 §.

42 kap.

43 §

Den som vid ingången av ett kalenderår har ägt andelar i en investeringsfond ska ta upp en schablonintäkt. Intäkten ska beräknas till 0,4 procent av kapitalunderlaget enligt 44 §.

Första stycket gäller inte andelar i en investeringsfond som vid kalenderårets ingång förvaras på ett investeringssparkonto.

Förslag till lag om ändring i lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt

dels att 2 kap. 7 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas tre nya paragrafer, 2 kap. 1 a, 10 a och 10 b §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 a §

Vid tillämpning av detta kapitel ska en utländsk intäkt anses ha tagits upp enligt inkomstskattelagen (1999:1229) även om intäkten enligt 42 kap. 42 § samma lag inte ska tas upp.

7 §¹

Avräkning ska i första hand ske från statlig inkomstskatt. Till den del den statliga inkomstskatten understiger vad som enligt detta kapitel får avräknas, ska avräkning i andra hand ske från kommunal inkomstskatt.

Avräkning ska ske från svensk skatt som tas ut på grund av taxering det år då den intäkt som beskattats i utländsk stat tagits med vid taxering här. När det är fråga om avräkning av en utländsk skatt som är jämförlig med den statliga fastighetsskatten eller den kommunala fastighetsavgiften eller som beräknats på schablonintäkt eller liknande, ska avräkning ske från svensk skatt som tas ut på grund av taxering samma år som den utländska skatten fastställts.

Avräkning ska ske från svensk skatt som tas ut på grund av taxering det år då den intäkt som beskattats i utländsk stat tagits med vid taxering här. *Utländsk intäkt som avses i 1 a § ska anses ha tagits med vid taxering här det år som den skulle ha tagits med vid taxering om den skulle ha tagits upp till beskattning.* När det är fråga om avräkning av en utländsk skatt som är jämförlig med den statliga fastighetsskatten eller den kommunala fastighetsavgiften eller som beräknats på schablonintäkt eller liknande, ska avräkning ske från svensk skatt som tas ut på grund av taxering samma år som den utländska skatten fastställts.

10 a §

Vid tillämpning av 10 § ska utländska intäkter som avses i 1 a § inte tas med i den sammanlagda kapitalinkomsten.

¹ Senaste lydelse 2008:1350.

10 b §

Vid tillämpning av 10 § får utländska intäkter som avses i 1 a § tas med i de utländska kapitalinkomsterna endast till den del de, för ett visst taxeringsår, sammanlagt inte överstiger den schablonintäkt som ska tas upp till beskattning enligt 42 kap. 36 § inkomstskattelagen (1999:1229).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

Förslag till lag om ändring i taxeringslagen (1990:324)

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 1 § taxeringslagen (1990:324) ska ha följande lydelse.

1 kap.
1 §¹

Denna lag gäller vid fastställelse av underlaget för att ta ut skatt eller avgift (taxering) enligt

1. inkomstskattelagen (1999:1229),
2. lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt,
3. lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel i fall som avses i 2 § första stycket 1–4 och 6–8 nämnda lag,
3. lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel i fall som avses i 2 § första stycket 1–4 och 6–10 nämnda lag,
4. lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader,
5. lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift,
6. lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift.

Lagen gäller även vid handläggning av ärenden om särskilda avgifter (skattetillägg och förseningsavgift) om inte annat följer av 5 kap.

Lagen innehåller bestämmelser som ska gälla vid handläggning av mål om taxering och särskilda avgifter i allmän förvaltningsdomstol.

Att bestämmelserna i denna lag gäller även i fråga om förfarandet för fastställelse av mervärdesskatt i vissa fall framgår av 10 kap. 31 § skattebetalningslagen (1997:483).

Denna lag träder i kraft den 31 december 2011 och tillämpas första gången vid 2013 års taxering.

¹ Senaste lydelse 2011:73.

Förslag till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel

dels att rubriken närmast före 3 § ska utgå,

dels att 2, 3, 9, 10 a och 12 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas fyra nya paragrafer, 3 a–3 d §§, samt närmast före 3 a och 3 d §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Skattskyldiga till avkastningsskatt är

1. svenska livförsäkringsföretag,
2. utländska livförsäkringsföretag som bedriver försäkringsrörelse från fast driftställe i Sverige och utländska tjänstepensionsinstitut som bedriver med försäkringsverksamhet jämförbar tjänstepensionsverksamhet från fast driftställe i Sverige,
3. pensionsstiftelser enligt lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m. och utländska tjänstepensionsinstitut som från fast driftställe i Sverige meddelar avtal om tjänstepension med villkor som innebär att institutet kan likställas med en pensionsstiftelse enligt samma lag,
4. arbetsgivare som i sin balansräkning redovisar pensionsutfästelse under rubriken *Avsatt till pensioner* enligt lagen om tryggande av pensionsutfästelse m.m. eller i sådan delpost som avses i 8 a § samma lag,
5. obegränsat skattskyldiga som innehar pensionssparkonto,
6. obegränsat skattskyldiga som innehar
 - a) *kapital-* eller pensionsförsäkring som är meddelad i försäkringsrörelse som inte bedrivs från fast driftställe i Sverige, eller
 - b) försäkring som anses som pensionsförsäkring enligt 58 kap. 5 § inkomstskattelagen (1999:1229),
6. obegränsat skattskyldiga som innehar pensionsförsäkring som är meddelad i försäkringsrörelse som inte bedrivs från fast driftställe i Sverige, eller försäkring som anses som pensionsförsäkring enligt 58 kap. 5 § inkomstskattelagen (1999:1229),
7. obegränsat skattskyldiga som under beskattningsåret innehaft en kapitalförsäkring som är meddelad i försäkringsrörelse som inte bedrivs från fast driftställe i Sverige,
7. obegränsat skattskyldiga som *ingått* ett avtal om tjänstepension med ett utländskt tjänstepensionsinstitut i en verksamhet som inte bedrivs från fast driftställe i Sverige, under förutsättning att avtalet är jämförbart med en *kapital-* eller pensionsförsäkring,
8. obegränsat skattskyldiga som innehar ett avtal om tjänstepension med ett utländskt tjänstepensionsinstitut i en verksamhet som inte bedrivs från fast driftställe i Sverige, under förutsättning att avtalet är jämförbart med en pensionsförsäkring,

¹ Senaste lydelse 2011:74.

8. obegränsat skattskyldiga som ingått ett avtal om tjänstepension med ett utländskt tjänstepensionsinstitut i en verksamhet som inte bedrivs från ett fast driftställe i Sverige, om avtalet innehåller villkor som innebär att tjänstepensionsinstitutet kan likställas med en pensionsstiftelse enligt lagen om tryggnad av pensionsutfästelse m.m.

Om en sådan kapitalförsäkring som avses i första stycket 6 a inte innehas av någon som är obegränsat skattskyldig, ska den som har pant- rätt i försäkringen anses inneha den.

Bestämmelserna i första stycket 6 omfattar inte försäkring som enbart avser olycks- eller sjukdomsfall eller dödsfall senast vid 70 års ålder och som inte är återköpsbar. Detsamma gäller ett motsvarande avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring.

9. obegränsat skattskyldiga som under beskattningsåret innehaft ett avtal om tjänstepension med ett utländskt tjänstepensionsinstitut i en verksamhet som inte bedrivs från fast driftställe i Sverige, under förutsättning att avtalet är jämförbart med en kapitalförsäkring,

10. obegränsat skattskyldiga som ingått ett avtal om tjänstepension med ett utländskt tjänstepensionsinstitut i en verksamhet som inte bedrivs från ett fast driftställe i Sverige, om avtalet innehåller villkor som innebär att tjänstepensionsinstitutet kan likställas med en pensionsstiftelse enligt lagen om tryggnad av pensionsutfästelse m.m.

Om en sådan kapitalförsäkring som avses i första stycket 7 inte innehas av någon som är obegränsat skattskyldig, ska den som har pant- rätt i försäkringen anses inneha den.

Bestämmelserna i första stycket 6 och 7 omfattar inte försäkring som enbart avser olycks- eller sjukdomsfall eller dödsfall senast vid 70 års ålder och som inte är återköpsbar. Detsamma gäller ett motsvarande avtal om tjänstepension.

3 §²

Skatteunderlaget är kapitalunderlaget enligt andra-tionde styckena, multiplicerat med den genomsnittliga statslåneräntan under kalenderåret närmast före ingången av beskattningsåret. Skatteunderlaget avrundas nedåt till helt hundratal kronor.

För skattskyldig som avses i 2 § första stycket 1–3 utgörs kapitalunderlaget av värdet av den skattskyldiges tillgångar vid ingången av beskattningsåret efter avdrag för finansiella skulder vid samma tidpunkt. För skattskyldig som avses i 2 § första stycket 2 och sådana utländska

För skattskyldiga som avses i 2 § ska ett kapitalunderlag beräknas. Kapitalunderlaget ligger till grund för skatteunderlaget som avkastningsskatten beräknas på. Bestämmelser om kapitalunderlag finns i 3 a–3 c §§ samt om skatteunderlag i 3 d §.

² Senaste lydelse 2011:74.

tjänstepensionsinstitut som avses i 2 § första stycket 3 medräknas dock endast sådana tillgångar och skulder som är hänförliga till den i Sverige bedrivna försäkringsrörelsen eller tjänstepensionsverksamheten.

Vid beräkning av kapitalunderlag enligt andra stycket ska bortses från den del av tillgångar och skulder som

1. inte förvaltas för försäkringstagnas räkning,

2. är hänförliga till avgångsbidragsförsäkringar meddelade enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer,

3. är hänförliga till försäkringar som i redovisningshänseende tas upp som grupplivförsäkringar, eller

4. avser sjuk- och olycksfallsförsäkringar hänförliga till försäkringsklass 1, 2, I b och IV enligt 2 kap. 11 § första stycket och 12 § försäkringsrörelselagen (2010:2043).

Bestämmelserna i tredje stycket ska också gälla i tjänstepensionsverksamhet i fråga om avtal som är jämförbara med personförsäkring.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 4 utgörs av avsättningsbeloppet vid ingången av beskattningsåret avseende sådana pensionsutfästelser för vilkas tryggande avdragsrätt föreligger vid inkomsttaxeringen.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 5 utgörs av värdet av de tillgångar som vid ingången av kalenderåret är hänförliga till pensionssparkontot. Avdrag får ske för obetald skatt enligt denna lag som är hänförlig till kontot.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 6 utgörs av värdet vid beskattningsårets ingång av sådana försäkringar som anges där. Detta värde beräknas enligt åttonde och nionde styckena.

Som värde av försäkringen tas upp dess på försäkringstekniska beräkningsgrunder framräknade återköpsvärde med tillägg för beräknad upplupen andel i livförsäkringsrörelsens

överskott.

I fråga om försäkringsavtal som ingåtts före den 1 januari 1997 ska endast den del av försäkringens värde tas upp som överstiger värdet vid denna tidpunkt. Till det värde som undantas från skatteunderlaget får tillägg göras för årlig värdestegring beräknad enligt första stycket. Denna begränsning gäller dock inte om försäkringen övergått till ny innehavare efter utgången av år 1996 på annat sätt än genom arv, testamente, gåva, bodelning eller, såvitt gäller försäkring som har samband med tjänst, överlåtelse mellan arbetsgivare på grund av anställds byte av tjänst.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 7 och 8 utgörs av värdet vid beskattningsårets ingång av de tillgångar som är hänförliga till avtalet om tjänstepension.

Vid tillämpning av tredje stycket 1 ska tillgångar som svarar mot konsolideringsfond enligt 11 kap. 19 §, 12 kap. 70 § eller 13 kap. 22 § försäkringsrörelselagen anses förvaltade för försäkringstagarnas räkning till den del fonden enligt bolagsordningen får användas för återbäring till försäkringstagarna eller andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar.

Kapitalunderlag

3 a §

För skattskyldig som avses i 2 § första stycket 1–3 utgörs kapitalunderlaget av värdet av den skattskyldiges tillgångar vid ingången av beskattningsåret efter avdrag för finansiella skulder vid samma tidpunkt. För skattskyldig som avses i 2 § första stycket 2 och sådana utländska tjänstepensionsinstitut som avses i 2 § första stycket 3 medräknas dock endast sådana tillgångar och skulder som är hänförliga till den i Sverige bedrivna försäkringsrörelsen eller tjänstepensionsverksamheten.

Vid beräkning av kapitalunderlag enligt första stycket ska det bortses från den del av tillgångar och skulder som

1. inte förvaltas för försäkringstagnas räkning,

2. är hänförlig till avgångsbidragsförsäkringar meddelade enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer,

3. är hänförlig till försäkringar som i redovisningshänseende tas upp som grupplivförsäkringar, eller

4. avser sjuk- och olycksfallsförsäkringar hänförliga till försäkringsklass 1, 2, I b och IV enligt 2 kap. 11 § första stycket och 12 § försäkringsrörelselagen (2010:2043).

Andra stycket gäller också i tjänstepensionsverksamhet i fråga om avtal som är jämförbara med personförsäkring.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 4 utgörs av avsättningsbeloppet vid ingången av beskattningsåret avseende sådana pensionsutfästelser för vilkas tryggande avdragsrätt föreligger vid inkomsttaxeringen.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 5 utgörs av värdet av de tillgångar som vid ingången av kalenderåret är hänförliga till pensionssparkontot. Avdrag får ske för obetald skatt enligt denna lag som är hänförlig till kontot.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 6 och 7 utgörs av värdet vid beskattningsårets ingång av sådana försäkringar som anges där. Detta värde beräknas enligt sjunde och åttonde styckena.

Som värde av försäkringen tas upp dess på försäkringstekniska beräkningsgrunder framräknade återköpsvärde med tillägg för beräknad upplupen andel i livförsäkringsrörelsens överskott.

I fråga om försäkringsavtal som ingåtts före den 1 januari 1997 ska endast den del av försäkringens värde tas upp som överstiger värdet vid denna tidpunkt. Till det värde som undantas från skatteunderlaget får tillägg göras för årlig värdestegring beräknad enligt 3 d § första och fjärde

styckena. Denna begränsning gäller dock inte om försäkringen övergått till ny innehavare efter utgången av år 1996 på annat sätt än genom arv, testamente, gåva, bodelning eller, såvitt gäller försäkring som har samband med tjänst, överlåtelse mellan arbetsgivare på grund av anställds byte av tjänst.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 8–10 utgörs, av värdet vid beskattningsårets ingång av de tillgångar som är hänförliga till avtalet om tjänstepension.

Vid tillämpning av andra stycket 1 ska tillgångar som svarar mot konsolideringsfond enligt 11 kap. 19 §, 12 kap. 70 § eller 13 kap. 22 § försäkringsrörelselagen anses förvaltade för försäkringstagarnas räkning till den del fonden enligt bolagsordningen får användas för återbäring till försäkringstagarna eller andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar.

3 b §

För skattskyldig som avses i 2 § första stycket 1, 2, 7 och 9 ska även värdet av de sammanlagda premier som har betalats under beskattningsåret till kapitalförsäkring eller till sådant avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring ingå i kapitalunderlaget. Vid beräkning av detta värde ska premier som har betalats under den andra halvan av beskattningsåret beräknas till halva värdet.

Vid beräkning av kapitalunderlag enligt första stycket ska det, för skattskyldig som avses i 2 § första stycket 1 och 2, bortses från premiebetalningar som

1. är hänförliga till avgångsbidragsförsäkringar meddelade enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer,

2. är hänförliga till försäkringar som i redovisningshänseende tas upp som grupplivförsäkringar, eller

3. avser sjuk- och olycksfallsförsäkringar hänförliga till försäkringsklass 1,

2, I b och IV enligt 2 kap. 11 § första stycket och 12 § försäkringsrörelselagen (2010:2043).

Andra stycket gäller också i tjänstepensionsverksamhet i fråga om avtal som är jämförbara med personförsäkring.

3 c §

Vid överlåtelse under beskattningsåret av en kapitalförsäkring eller ett avtal om tjänstepension som är jämförbart med en kapitalförsäkring som avses i 2 § första stycket 7 och 9 ska kapitalunderlaget som beräknas enligt 3 a och 3 b §§ fördelas mellan överlåtare och förvärvare enligt andra och tredje styckena.

Den överlåtare som vid beskattningsårets ingång innehade en kapitalförsäkring eller ett avtal om tjänstepension ska ta med det värde som avses i 3 a § sjätte–nionde styckena i kapitalunderlaget.

Överlåtare och förvärvare ska i kapitalunderlaget ta med premiebetalningar enligt 3 b § som görs till försäkringen respektive avtalet om tjänstepension under den tid då överlåtare respektive förvärvare innehaft försäkringen respektive avtalet om tjänstepension.

Skatteunderlag

3 d §

Skatteunderlaget är kapitalunderlaget enligt 3 a §, multiplicerat med den genomsnittliga statslåneräntan under kalenderåret närmast före ingången av beskattningsåret, om inte annat anges i andra eller tredje styckena. För skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 1 och 2 ingår inte den del av kapitalunderlaget som ska tas med vid beräkning av skatteunderlag enligt andra eller tredje styckena.

Skatteunderlag som avser kapitalförsäkring är kapitalunderlaget enligt 3 a §, som är hänförligt till kapitalförsäkring, samt enligt 3 b och 3 c §§, multiplicerat med statslåneräntan vid utgången av november kalenderåret

närmast före beskattningsåret med tillägg av 0,75 procentenheter.

Andra stycket gäller även för skatteunderlag som avser sådant avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring.

Skatteunderlaget avrundas nedåt till helt hundratal kronor.

9 §³

Skatten uppgår till 15 procent av skatteunderlaget enligt 3 § om inte annat följer av andra, fjärde, sjätte och sjunde styckena.

För den del av skatteunderlaget som hos sådan skattskyldig som avses i 2 § första stycket 1, 2, 6 och 7 är hänförligt till annan personförsäkring än pensionsförsäkring eller till annat med personförsäkring jämförbart tjänstepensionsavtal än sådant som avses i 28 kap. 2 § andra stycket inkomstskattelagen (1999:1229) uppgår skatten till 30 procent av nio tiondelar av skatteunderlaget.

Med pensionsförsäkring likställs i denna paragraf sådana avtal om tjänstepension som uppfyller villkoren i 58 kap. 1 a § första stycket 2 inkomstskattelagen.

I det fall beskattningsåret är längre eller kortare än 12 månader ska skattesatsen jämkas i motsvarande mån. Sådant jämkning ska också göras om

1. hela behållningen på ett pensionssparkonto avskattas enligt 58 kap. 33 § inkomstskattelagen eller avsättning som avses i 3 § femte stycket helt upplöses under beskattningsåret,

2. det kapital som hänför sig till en pensionsförsäkring avskattas enligt 58 kap. 19 eller 19 a § inkomstskattelagen eller 5 § första stycket 6, 6 a eller 7 lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta, eller

3. en försäkring ska anses som en kapitalförsäkring enligt 58 kap. 2 § tredje stycket inkomstskattelagen.

Överlåts ett helt försäkringsbestånd från ett livförsäkringsföretag som är skattskyldigt enligt denna lag till ett annat sådant företag eller sker fusion mellan sådana företag inträder det övertagande företaget i det överlåtande företagens skattemässiga situation.

Överlåts ett försäkringsbestånd helt eller delvis från ett livförsäkringsföretag som är skattskyldigt enligt denna lag till ett företag som inte är det, ska det överlåtande livförsäkringsföretaget betala avkastningsskatt för den del av året som företaget innehaft försäkringsbeståndet. Skattesatsen ska då jämkas i motsvarande mån. Detsamma gäller också vid överlåtelse genom fusion.

³ Senaste lydelse 2011:74.

För den som efter överlåtelsen inträder som skattskyldig beräknas skatteunderlaget som om försäkringen innehafts hela året. Skattesatsen ska dock jämkas med hänsyn till den tid som skattskyldighet förelegat.

10 a §⁴

Skattskyldig som avses i 2 § första stycket 6 har rätt till nedsättning av skatten på försäkring med belopp som motsvarar den utländska skatt eller den skatt enligt kupongskattelagen (1970:624) som är hänförlig till försäkringen och som försäkringsgivaren eller den skattskyldige har betalat. Nedsättning för utländsk skatt medges bara om rätt till avräkning enligt lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt saknas. Med utländsk skatt avses dels sådan skatt som anges i 1 kap. 3 § nämnda lag, dels punktskatt och förmögenhetsskatt. Avräkningsbar skatt som kvarstår outnyttjad får räknas av senare år mot skatt enligt denna lag vilken avser samma försäkring.

Skattskyldig som avses i 2 § första stycket 6 och 7 har rätt till nedsättning av skatten på försäkring med belopp som motsvarar den utländska skatt eller den skatt enligt kupongskattelagen (1970:624) som är hänförlig till försäkringen och som försäkringsgivaren eller den skattskyldige har betalat. Nedsättning för utländsk skatt medges bara om rätt till avräkning enligt lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt saknas. Med utländsk skatt avses dels sådan skatt som anges i 1 kap. 3 § nämnda lag, dels punktskatt och förmögenhetsskatt. Avräkningsbar skatt som kvarstår outnyttjad får räknas av senare år mot skatt enligt denna lag vilken avser samma försäkring.

Den skattskyldige ska lämna de uppgifter som behövs för prövningen av begäran om nedsättning av skatt. Om det framgår att det finns förutsättningar för nedsättning, trots att den skattskyldige inte kan lämna samtliga de uppgifter som är nödvändiga för tillämpning av nedsättningsreglerna, får nedsättning ske med skäligt belopp.

12 §⁵

Termer och uttryck i denna lag har samma betydelse och tillämpningsområde som i inkomstskattelagen (1999:1229). Beskattningsåret för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 6, 7 och 8 ska dock alltid vara kalenderåret.

Termer och uttryck i denna lag har samma betydelse och tillämpningsområde som i inkomstskattelagen (1999:1229). Beskattningsåret för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 6–10 ska dock alltid vara kalenderåret.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012 och tillämpas första gången vid 2013 års taxering.

2. I fråga om skattskyldiga som avses i 2 § 1 och 2 gäller äldre bestämmelser för beskattningsår som har påbörjats före ikraftträdandet.

⁴ Senaste lydelse 2011:74.

⁵ Senaste lydelse 2011:74.

Förslag till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483)

Härigenom föreskrivs att 19 kap. 2 § skattebetalningslagen (1997:483) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 kap.

2 §¹

Ränteberäkningen ska grundas på den sammanlagda skatteskuld eller skattefordran enligt denna lag som den skattskyldige har varje dag.

Till den del skatteskulden gäller skatt som avses i 4, 5 eller 7 § beräknas kostnadsränta inte för tiden från och med den 13 februari till och med den 3 maj taxeringsåret på belopp upp till och med 20 000 kronor.

I skatteskuld eller skattefordran ska inte ingå skatt enligt 2 § första stycket 6 och 7 lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel för tiden från och med den 13 februari taxeringsåret till och med den förfallodag som anges i 16 kap. 6 §.

I skatteskuld eller skattefordran ska inte ingå skatt enligt 2 § första stycket 6–9 lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel för tiden från och med den 13 februari taxeringsåret till och med den förfallodag som anges i 16 kap. 6 §.

Denna lag träder i kraft den 31 december 2011 och tillämpas första gången i fråga om slutlig skatt enligt 2013 års taxering.

¹ Senaste lydelse 2011:75.

Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter

dels att 1 kap. 5 §, 2 kap. 2 och 4 §§, 10 kap. 3, 6, 8 och 9 §§, 11 kap. 8 a § samt 15 kap. 6 och 7 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas sex nya paragrafer, 8 kap. 4 a §, 9 kap. 5 a §, 10 kap. 5 a och 8 a §§, 11 kap. 10 § samt 15 kap. 4 a §, samt närmast före 11 kap. 10 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

5 §¹

Om inget annat anges har termer och uttryck som används i denna lag samma betydelse och tillämpningsområde som i

1. a) taxeringslagen (1990:324),
- b) inkomstskattelagen (1999:1229),
- c) lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt,
- d) lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster,
- e) lagen (1990:661) om avkastningskatt på pensionsmedel i fall som avses i 2 § första stycket 1–4 och 6–8 den lagen,
- e) lagen (1990:661) om avkastningskatt på pensionsmedel i fall som avses i 2 § första stycket 1–4 och 6–10 den lagen,
- f) lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader,
- g) lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift,
- h) lagen (1994:1920) om allmän löneavgift,
- i) 3 kap. socialavgiftslagen (2000:980), och
- j) lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift

när det gäller bestämmelser om skyldighet att lämna uppgifter till ledning för taxering och annat bestämmande av underlag för skatt eller avgift, bedömning av skattskyldighet, beskattning enligt lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta eller beskattning utomlands,

2. mervärdesskattelagen (1994:200) när det gäller redovisning av mervärdesskatt, samt

3. skattebetalningslagen (1997:483) när det gäller skyldighet att lämna uppgifter till ledning för registrering av skatteavdrag.

Vid användandet i denna lag av termer och uttryck som avses i inkomstskattelagen ska med juridisk person även avses dödsbon, handelsbolag och europeiska ekonomiska intressegrupperingar men inte investeringsfonder.

2 kap.

2 §²

Fysiska personer ska lämna allmän självdeklaration under förutsättning att

1. intäkterna i inkomstslaget tjänst och i inkomstslaget näringsverksamhet i annat fall än som avses i 2 under beskattningsåret har uppgått till sammanlagt minst 42,3 procent av prisbasbeloppet,

¹ Senaste lydelse 2011:76.

² Senaste lydelse 2007:1409.

2. sådan intäkt i inkomstslaget tjänst som avses i 11 kap. 45 §, 50 kap. 7 § samt 57 kap. 20 och 21 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) eller intäkt av passiv näringsverksamhet under beskattningsåret har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor,

3. intäkterna i inkomstslaget kapital, med undantag för sådan ränta eller utdelning för vilken kontrolluppgift ska lämnas enligt 8 eller 9 kap., har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret,

3. intäkterna i inkomstslaget kapital, med undantag för sådan ränta eller utdelning för vilken kontrolluppgift ska lämnas enligt 8 eller 9 kap. *och för sådan schablonintäkt för vilken kontrolluppgift har lämnats enligt 11 kap. 10 §*, har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret,

4. de är begränsat skattskyldiga och den skattepliktiga intäkten har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor,

5. underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas,

6. uppgift enligt 3 kap. 9 a § ska lämnas, eller

7. uppgift enligt 3 kap. 21 a § ska lämnas.

4 §³

Dödsbon ska, om inte annat anges i 5 §, lämna allmän självdeklaration, om

1. de skattepliktiga intäkterna, med undantag för sådan ränta eller utdelning för vilken kontrolluppgift ska lämnas enligt 8 eller 9 kap., har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret,

1. de skattepliktiga intäkterna, med undantag för sådan ränta eller utdelning för vilken kontrolluppgift ska lämnas enligt 8 eller 9 kap. *och för sådan schablonintäkt för vilken kontrolluppgift har lämnats enligt 11 kap. 10 §*, har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret,

2. underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas,

3. uppgift enligt 3 kap. 9 a § ska lämnas, eller

4. uppgift enligt 3 kap. 21 a § ska lämnas.

8 kap.

4 a §

Kontrolluppgift ska inte lämnas om ränta och annan avkastning på tillgångar på ett investeringssparkonto, om kontot vid tidpunkten när avkastningen överfördes eller betalades in till kontot innehades av en obegränsat skattskyldig fysisk person eller ett obegränsat skattskyldigt dödsbo.

Första stycket gäller inte ränta och

³ Senaste lydelse 2007:1409.

annan avkastning på tillgångar som avses i 42 kap. 42 § andra stycket 1 eller ränta som avses i 42 kap. 42 § andra stycket 3 inkomstskattelagen (1999:1229).

9 kap.

5 a §

Kontrolluppgift ska inte lämnas om ränta, utdelning eller annan avkastning på tillgångar på ett investeringssparkonto, om kontot vid tidpunkten när avkastningen överfördes eller betalades in till kontot innehades av en obegränsat skattskyldig fysisk person eller ett obegränsat skattskyldigt dödsbo.

Första stycket gäller inte ränta, utdelning eller annan avkastning på tillgångar som avses i 42 kap. 42 § andra stycket 1 inkomstskattelagen (1999:1229).

10 kap.

3 §⁴

Kontrolluppgift om avyttring genom inlösen ska lämnas av

Kontrolluppgift om avyttring genom inlösen eller avyttring som avses i 44 kap. 8 a § inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämnas av

1. sådana fondbolag som avses i 1 kap. 1 § första stycket 7 lagen (2004:46) om investeringsfonder eller, om förvaltningen av fonden har övergått till ett förvaringsinstitut, av detta,

2. värdepappersbolag och kreditinstitut som förvaltar specialfonder enligt 1 kap. 5 § lagen om investeringsfonder,

3. förvaltningsbolag som driver verksamhet här i landet enligt 1 kap. 6 eller 8 § lagen om investeringsfonder, och

4. fondföretag som driver verksamhet här i landet enligt 1 kap. 7 eller 9 § lagen om investeringsfonder.

Om ett fondföretag har slutit avtal med ett värdepappersinstitut om att ombesörja försäljning och inlösen av andelar ska kontrolluppgiften i stället lämnas av värdepappersinstitutet.

Om en andel är förvaltarregistrerad ska i stället förvaltaren lämna kontrolluppgiften.

5 a §

Kontrolluppgift ska inte lämnas om avyttring av tillgångar på ett investeringssparkonto, om kontot vid tidpunkten för avyttringen innehades av

⁴ Senaste lydelse 2008:281.

en obegränsat skattskyldig fysisk person eller ett obegränsat skattskyldigt dödsbo.

6 §

I kontrolluppgiften *skall* följande uppgifter lämnas:

1. kapitalvinst eller kapitalförlust,
2. slag av fond,
3. fondens identifikationsuppgifter, *och*
4. huruvida fonden är marknadsnoterad.

Om den uppgiftsskyldige saknar uppgift om ersättning vid avyttring, *skall* vid beräkning av kapitalvinst eller kapitalförlust andelens marknadsvärde på avyttringsdagen användas. Om avyttringsdagen inte är känd, *skall* marknadsvärdet på dagen då avyttringen registrerades användas.

Om uppgift saknas om anskaffningsutgift, *skall* uppgift lämnas om ersättningen vid avyttringen efter avdrag för utgifterna för avyttringen i stället för kapitalvinsten eller kapitalförlusten.

I kontrolluppgiften *ska* följande uppgifter lämnas:

1. kapitalvinst eller kapitalförlust,
2. slag av fond,
3. fondens identifikationsuppgifter,
4. huruvida fonden är marknadsnoterad, *och*

5. vid avyttring som avses i 44 kap. 8 a § inkomstskattelagen (1999:1229), att det är fråga om en sådan avyttring.

Om den uppgiftsskyldige saknar uppgift om ersättning vid avyttring, *ska* vid beräkning av kapitalvinst eller kapitalförlust andelens marknadsvärde på avyttringsdagen användas. Om avyttringsdagen inte är känd, *ska* marknadsvärdet på dagen då avyttringen registrerades användas.

Om uppgift saknas om anskaffningsutgift, *ska* uppgift lämnas om ersättningen vid avyttringen efter avdrag för utgifterna för avyttringen i stället för kapitalvinsten eller kapitalförlusten.

8 §⁵

Kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer och dödsbon av

1. värdepappersinstitut i de fall de medverkar vid avyttring av delägar rätt eller fordringsrätt och kontrolluppgift inte ska lämnas av dem som avses i 2–6,

2. värdepappersinstitut i de fall de registrerar en option eller en termin eller på annat sätt medverkar vid utfärdandet av optionen eller vid slutförandet av options- eller terminsaffären,

3. kreditmarknadsföretag,

4. garantimyndigheten enligt lagen (1995:1571) om insättningsgaranti eller lagen (1999:158) om investerarskydd,

5. den som har betalat ut ersättning vid avyttring genom inlösen, *och*

6. försäkringsgivare som har beta-

1. värdepappersinstitut i de fall de medverkar vid avyttring av delägar rätt eller fordringsrätt och kontrolluppgift inte ska lämnas av dem som avses i 2–7,

5. den som har betalat ut ersättning vid avyttring genom inlösen,

6. försäkringsgivare som har beta-

⁵ Senaste lydelse 2007:1450.

lat ut ersättning på grund av sådan försäkring som ett värdepappersbolag har tecknat för skadeståndsskyldighet som det kan komma att ådra sig när tjänster utförs i rörelsen.

lat ut ersättning på grund av sådan försäkring som ett värdepappersbolag har tecknat för skadeståndsskyldighet som det kan komma att ådra sig när tjänster utförs i rörelsen, *och*

7. den som för eller har fört ett investeringsparkonto när avyttring som avses i 44 kap. 8 a § inkomstskattelagen (1999:1229) har skett.

8 a §

Kontrolluppgift ska inte lämnas om avyttring av tillgångar på ett investeringsparkonto, om kontot vid tidpunkten för avyttringen innehades av en obegränsat skattskyldig fysisk person eller ett obegränsat skattskyldigt dödsbo.

Första stycket gäller inte avyttring av tillgångar som avses i 42 kap. 42 § andra stycket 1 inkomstskattelagen (1999:1229).

9 §⁶

I kontrolluppgiften *skall* följande uppgifter lämnas:

1. vid avyttringen av delägarätterna eller fordringsrätterna, slutförandet av options- eller terminsaffären eller utfärdandet av en option, den ersättning som har överenskommit efter avdrag för försäljningsprovision och liknande utgifter,
2. antalet delägarätter eller fordringsrätter,
3. deras slag och sort, *samt*
4. den kontanta ersättningen vid sådana byten av andelar som avses i 48 a kap. 2 § och 49 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:1229).

I kontrolluppgiften *ska* följande uppgifter lämnas:

1. vid avyttringen av delägarätterna eller fordringsrätterna, slutförandet av options- eller terminsaffären eller utfärdandet av en option, den ersättning som har överenskommit efter avdrag för försäljningsprovision och liknande utgifter,
2. antalet delägarätter eller fordringsrätter,
3. deras slag och sort,
4. den kontanta ersättningen vid sådana byten av andelar som avses i 48 a kap. 2 § och 49 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:1229), *samt*
5. *vid avyttring som avses i 44 kap. 8 a § inkomstskattelagen (1999:1229), den ersättning som avses i den paragrafen samt att det är fråga om en sådan avyttring.*

Om ett terminsavtal slutförs genom att den ena parten säljer en tillgång samtidigt som samma part förvärvar en mindre tillgång av samma slag, får uppgift lämnas om bruttoersättningen vid försäljningen.

⁶ Senaste lydelse 2005:344.

11 kap.**8 a §⁷**

Kontrolluppgift ska lämnas om sådan försäkring eller sådant avtal om tjänstepension som avses i 2 § första stycket 6–8 lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.

Kontrolluppgift ska lämnas för juridiska personer och fysiska personer av försäkringsgivare och tjänstepensionsinstitut.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om *värdet av försäkringen eller avtalet om tjänstepension vid närmast föregående års utgång. Värdet av försäkringen respektive värdet av avtalet om tjänstepension ska beräknas i enlighet med bestämmelserna i 3 § åttonde respektive tionde stycket* lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel. Kontrolluppgiften ska också innehålla uppgift om försäkringen är en pensionsförsäkring eller en kapitalförsäkring, eller om avtalet om tjänstepension är jämförbart med en pensionsförsäkring eller en kapitalförsäkring.

Kontrolluppgift ska lämnas om sådan försäkring eller sådant avtal om tjänstepension som avses i 2 § första stycket 6–10 lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om *kapitalunderlag för försäkringen respektive avtalet om tjänstepension beräknat enligt 3 a–3 c §§* lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel. Kontrolluppgiften ska också innehålla uppgift om försäkringen är en pensionsförsäkring eller en kapitalförsäkring, eller om avtalet om tjänstepension är jämförbart med en pensionsförsäkring eller en kapitalförsäkring.

Schablonintäkt för investeringsspar-konto**10 §⁸**

Kontrolluppgift ska lämnas om sådan schablonintäkt för investeringsspar-konto som avses i 42 kap. 36 § inkomstskattelagen (1999:1229).

Kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer och dödsbon av den som för eller har fört investeringsspar-kontot.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om storleken på schablonintäkten.

15 kap.**4 a §**

Den som för eller har fört ett investeringsspar-konto, ska till den som är skyldig att lämna kontrolluppgift

⁷ Senaste lydelse 2011:76.

⁸ Tidigare 11 kap. 10 § upphävd genom 2006:1349.

enligt 10 kap. 3 § med anledning av en avyttring som avses i 44 kap. 8 a § inkomstskattelagen (1999:1229), skriftligen eller på liknande sätt lämna de uppgifter som behövs för att kontrolluppgiftsskyldigheten ska kunna fullgöras.

6 §⁹

Om den som är skyldig att enligt 4 och 5 §§ lämna uppgifter till den kontrolluppgiftsskyldige inte fullgör denna skyldighet, *skall* den kontrolluppgiftsskyldige snarast anmäla detta till Skatteverket.

Om den som är skyldig att enligt 4–5 §§ lämna uppgifter till den kontrolluppgiftsskyldige inte fullgör denna skyldighet, *ska* den kontrolluppgiftsskyldige snarast anmäla detta till Skatteverket.

7 §¹⁰

Fondbolag som *skall* föra eller låta föra ett register enligt 4 kap. 11 § lagen (2004:46) om investeringsfonder *skall*, då en förvaltare *skall* föras in i registret enligt 4 kap. 12 § den lagen, lämna förvaltaren uppgifter om den genomsnittliga anskaffningsutgiften för de andelar i en investeringsfond som tillhör en andelsägare och som har registrerats på förvaltaren i stället för andelsägaren.

Vid byte av en förvaltare eller om förvaltaren inte längre *skall* vara införd i registret, *skall* den förvaltare som andelarna i investeringsfonden flyttas från lämna den nya förvaltaren eller fondbolaget uppgifter om den genomsnittliga anskaffningsutgiften för de andelar som flyttas.

Fondbolag som *ska* föra eller låta föra ett register enligt 4 kap. 11 § lagen (2004:46) om investeringsfonder *ska*, då en förvaltare *ska* föras in i registret enligt 4 kap. 12 § den lagen, lämna förvaltaren uppgifter om den genomsnittliga anskaffningsutgiften för de andelar i en investeringsfond som tillhör en andelsägare och som har registrerats på förvaltaren i stället för andelsägaren.

Vid byte av en förvaltare eller om förvaltaren inte längre *ska* vara införd i registret, *ska* den förvaltare som andelarna i investeringsfonden flyttas från lämna den nya förvaltaren eller fondbolaget uppgifter om den genomsnittliga anskaffningsutgiften för de andelar som flyttas.

Denna paragraf gäller inte andelar i en investeringsfond efter det att andelarna förtecknats på ett investeringssparkonto.

Denna lag träder i kraft den 31 december 2011 och tillämpas första gången vid 2013 års taxering.

⁹ Senaste lydelse 2003:674.

¹⁰ Senaste lydelse 2004:72.

**Förslag till lag om ändring i lagen (0000:000) om ändring i lagen
(2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter**

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 19 § lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter i stället för dess lydelse enligt lagen (0000:000) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

<i>Lydelse enligt lagrådsremissen</i>	<i>Föreslagen lydelse</i>
<i>Ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras delägare</i>	
<i>(Fi2011/1668)</i>	

11 kap.

19 §

Kontrolluppgift ska inte lämnas om schablonintäkt vid innehav av tillgångar på ett pensionssparkonto.

Kontrolluppgift ska inte lämnas om schablonintäkt vid innehav av tillgångar på ett pensionssparkonto eller ett investeringssparkonto.

Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 19 kap. 13 § och 97 kap. 5 § socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

19 kap.

13 §

Överskott i inkomstslaget kapital enligt 41 kap. 12 § inkomstskattelagen (1999:1229) ska ökas med gjorda avdrag i inkomstslaget, dock inte med

1. avdrag för kapitalförluster till den del de motsvarar kapitalvinster som tagits upp som intäkt enligt 42 kap. 1 § inkomstskattelagen, och
2. avdrag för uppskovsbelopp enligt 47 kap. inkomstskattelagen vid byte av bostad.

Underskott i inkomstslaget kapital ska minskas med gjorda avdrag i inkomstslaget, dock inte med avdrag som avses i första stycket 1 och 2.

Uppkommer ett överskott vid beräkningen ska detta minskas med schablonintäkt enligt 47 kap. 11 b § inkomstskattelagen.

Uppkommer ett överskott vid beräkningen ska detta minskas med schablonintäkt enligt 42 kap. 36 § och 47 kap. 11 b § inkomstskattelagen.

97 kap.

5 §

Överskott i inkomstslaget kapital enligt 41 kap. 12 § inkomstskattelagen (1999:1229) ska ökas med gjorda avdrag i inkomstslaget, dock inte med

1. avdrag för kapitalförluster till den del de motsvarar kapitalvinster som tagits upp som intäkt enligt 42 kap. 1 § inkomstskattelagen,
2. avdrag för uppskovsbelopp enligt 47 kap. inkomstskattelagen vid byte av bostad, och

3. avdrag för negativ räntefördelning enligt 33 kap. inkomstskattelagen.

Underskott i inkomstslaget kapital ska minskas med gjorda avdrag i inkomstslaget, dock inte med avdrag som avses i första stycket 1–3.

Uppkommer ett överskott vid beräkningen ska detta minskas med schablonintäkt enligt 47 kap. 11 b § inkomstskattelagen.

Uppkommer ett överskott vid beräkningen ska detta minskas med schablonintäkt enligt 42 kap. 36 § och 47 kap. 11 b § inkomstskattelagen.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.
 2. Bestämmelserna i 19 kap. 13 § i sin nya lydelse tillämpas första gången i fråga om betalningsskyldighet för underhållsstöd som avser tid efter den 31 januari 2014.
 3. Äldre bestämmelser i 97 kap. 5 § gäller fortfarande för förmåner som avser tid före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (0000:000)

Härigenom föreskrivs i fråga om skatteförfarandelagen (0000:000)
dels att 14 kap. 1 §, 17 kap. 4 §, 19 kap. 4 §, 20 kap. 3, 5 och 6 §§, 21 kap. 3–5 §§, 22 kap. 1 och 12 §§, 29 kap. 1 §, 30 kap. 1 och 3 §§, 34 kap. 9 och 10 §§, 56 kap. 3 § samt 65 kap. 6 och 9 §§ ska ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas två nya paragrafer, 22 kap. 16 § och 34 kap. 8 a §, samt närmast före 22 kap. 16 § och 34 kap. 8 a § nya rubriker av följande lydelse.

Lydelse enligt lagrådsremissen Föreslagen lydelse
Skatteförfarandet (Fi2011/313)

14 kap.**1 §**

Kontrolluppgifter ska lämnas för andra än uppgiftslämnaren själv till ledning för

1. bestämmande av underlag för att ta ut skatt eller avgift enligt
 - a) inkomstskattelagen (1999:1229),
 - b) lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt,
 - c) lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster,
 - d) lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel i fall som avses i 2 § första stycket 1–4 och 6–8 den lagen,
 - d) lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel i fall som avses i 2 § första stycket 1–4 och 6–10 den lagen,
 - e) lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader,
 - f) lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift,
 - g) lagen (1994:1920) om allmän löneavgift, och
 - h) lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift,
2. bestämmande av underlag för egenavgifter enligt 3 kap. socialavgiftslagen (2000:980),
3. registrering av skatteavdrag,
4. bestämmande av skattereduktion,
5. beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt 59 kap. socialförsäkringsbalken,
6. beskattning enligt
 - a) lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta,
 - b) lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl., och
7. beskattning utomlands.

17 kap.**4 §**

Kontrolluppgift om ränteinkomster eller annan avkastning behöver inte lämnas

1. för ett konto som det inte finns ett personnummer för och som har öppnats före den 1 januari 1985, om räntan understiger 100 kronor under året eller, om kontot innehas av mer än en person, räntan för var och en av dem understiger 100 kronor,
2. om den sammanlagda räntan på konton i annat fall än som avses i 1 understiger 100 kronor under året för en person, *och*
2. om den sammanlagda räntan på konton i annat fall än som avses i 1 understiger 100 kronor under året för en person,

3. för skogskonto, skogsskadekonto, upphovsmannakonto och pensionssparkonto.

3. för skogskonto, skogsskadekonto, upphovsmannakonto och pensionssparkonto, och

4. för tillgångar på ett investeringsparkonto, om kontot vid tidpunkten när avkastningen överfördes eller betalades in till kontot innehades av en obegränsat skattskyldig fysisk person eller ett obegränsat skattskyldigt dödsbo.

Första stycket 4 gäller inte ränta och annan avkastning på tillgångar som avses i 42 kap. 42 § andra stycket 1 eller ränta som avses i 42 kap. 42 § andra stycket 3 inkomstskattelagen (1999:1229).

19 kap.

4 §

Kontrolluppgift ska inte lämnas om ränta, utdelning eller annan avkastning på tillgångar på pensionsparkonto.

Kontrolluppgift ska inte lämnas om ränta, utdelning eller annan avkastning på

1. tillgångar på pensionsparkonto, och

2. tillgångar på ett investeringsparkonto, om kontot vid tidpunkten när avkastningen överfördes eller betalades in till kontot innehades av en obegränsat skattskyldig fysisk person eller ett obegränsat skattskyldigt dödsbo.

Första stycket 2 gäller inte ränta, utdelning och annan avkastning på tillgångar som avses i 42 kap. 42 § andra stycket 1 inkomstskattelagen (1999:1229).

20 kap.

3 §

Kontrolluppgift om avyttring genom inlösen ska lämnas av

Kontrolluppgift om avyttring genom inlösen eller avyttring som avses i 44 kap. 8 a § inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämnas av

1. sådana fondbolag som avses i 1 kap. 1 § första stycket 7 lagen (2004:46) om investeringsfonder eller, om förvaltningen av fonden har övergått till ett förvaringsinstitut, av detta,

2. värdepappersbolag och kreditinstitut som förvaltar specialfonder enligt 1 kap. 5 § lagen om investeringsfonder,

3. förvaltningsbolag som driver verksamhet här i landet enligt 1 kap. 6 eller 8 § lagen om investeringsfonder, och

4. fondföretag som driver verksamhet här i landet enligt 1 kap. 7 eller 9 § lagen om investeringsfonder.

Om ett fondföretag har slutit avtal med ett värdepappersinstitut om att ombesörja försäljning och inlösen av andelar, ska kontrolluppgiften i stället lämnas av värdepappersinstitutet.

Om en andel är förvaltarregistrerad ska i stället förvaltaren lämna kontrolluppgiften.

5 §

Kontrolluppgift ska inte lämnas om avyttring av *tillgångar på pensionsparkonto*.

Kontrolluppgift ska inte lämnas om avyttring av

1. *tillgångar på pensionsparkonto, och*

2. *tillgångar på ett investeringsspar-konto, om kontot vid tidpunkten för avyttringen innehades av en obegränsat skattskyldig fysisk person eller ett obegränsat skattskyldigt dödsbo.*

6 §

I kontrolluppgiften ska följande uppgifter lämnas:

1. kapitalvinst eller kapitalförlust,
2. slag av fond,
3. fondens identifikationsuppgifter, *och*
4. om fonden är marknadsnoterad.

I kontrolluppgiften ska följande uppgifter lämnas:

1. kapitalvinst eller kapitalförlust,
2. slag av fond,
3. fondens identifikationsuppgifter,
4. om fonden är marknadsnoterad, *och*

5. *vid avyttring som avses i 44 kap. 8 a § inkomstskattelagen (1999:1229), att det är fråga om en sådan avyttring.*

Om den uppgiftsskyldige saknar uppgift om ersättning vid avyttring, ska andelens marknadsvärde på avyttringsdagen användas vid beräkning av kapitalvinst eller kapitalförlust. Om avyttringsdagen inte är känd, ska marknadsvärdet på dagen då avyttringen registrerades användas.

Om den uppgiftsskyldige saknar uppgift om ersättning vid avyttring, ska andelens marknadsvärde på avyttringsdagen användas vid beräkning av kapitalvinst eller kapitalförlust. Om avyttringsdagen inte är känd, ska marknadsvärdet på dagen då avyttringen registrerades användas.

21 kap.

3 §

Kontrolluppgift ska lämnas av

1. värdepappersinstitut i de fall de medverkar vid avyttring av delägar rätt eller fordringsrätt och kontrolluppgift inte ska lämnas av dem som avses i 2–6,

2. värdepappersinstitut i de fall de registrerar en option eller en termin eller på annat sätt medverkar vid utfärdandet av optionen eller vid slutförandet av options- eller terminsaffären,

3. kreditmarknadsföretag,

4. garantimyndigheten enligt lagen (1995:1571) om insättningsgaranti eller lagen (1999:158) om investerarskydd,

5. den som har betalat ut ersätt-

Kontrolluppgift ska lämnas av

1. värdepappersinstitut i de fall de medverkar vid avyttring av delägar rätt eller fordringsrätt och kontrolluppgift inte ska lämnas av dem som avses i 2–7,

5. den som har betalat ut ersätt-

ning vid avyttring genom inlösen,
och

6. försäkringsgivare som har betalat ut ersättning på grund av en sådan försäkring som ett värdepappersbolag har tecknat för skadeståndsskyldighet som det kan komma att ådra sig när tjänster utförs i rörelsen.

ning vid avyttring genom inlösen,

6. försäkringsgivare som har betalat ut ersättning på grund av en sådan försäkring som ett värdepappersbolag har tecknat för skadeståndsskyldighet som det kan komma att ådra sig när tjänster utförs i rörelsen, *och*

7. den som för eller har fört ett investeringsparkonto när avyttring som avses i 44 kap. 8 a § inkomstskattelagen (1999:1229) har skett.

4 §

Kontrolluppgift ska inte lämnas om avyttring av *tillgångar på pensionssparkonto*.

Kontrolluppgift ska inte lämnas om avyttring av

1. *tillgångar på pensionssparkonto, och*

2. *tillgångar på ett investeringsparkonto, om kontot vid tidpunkten för avyttringen innehades av en obegränsat skattskyldig fysisk person eller ett obegränsat skattskyldigt dödsbo.*

Första stycket 2 gäller inte avyttring av tillgångar som avses i 42 kap. 42 § andra stycket 1 inkomstskattelagen (1999:1229).

5 §

I kontrolluppgiften ska följande uppgifter lämnas:

1. den ersättning som har överenskommit efter avdrag för försäljningsprovision och liknande utgifter,

2. antalet delägarätter eller fordringsrätter,

3. delägarätternas eller fordringsrätternas slag och sort, *samt*

4. den kontanta ersättningen vid sådana byten av andelar som avses i 48 a kap. 2 § och 49 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:1229).

3. delägarätternas eller fordringsrätternas slag och sort,

4. den kontanta ersättningen vid sådana byten av andelar som avses i 48 a kap. 2 § och 49 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:1229), *samt*

5. *vid avyttring som avses i 44 kap. 8 a § inkomstskattelagen*

a) den ersättning som avses i den paragrafen, och

b) att det är fråga om en sådan avyttring.

Om ett terminsavtal slutförs genom att den ena parten säljer en tillgång samtidigt som samma part förvärvar en mindre tillgång av samma slag, får uppgift lämnas om bruttoersättningen vid försäljningen.

22 kap.**1 §**

I detta kapitel finns bestämmelser om skyldighet att lämna kontrolluppgift om

- överlåtelse av privatbostadsrätt och av andelar i vissa bostadsföretag (2 och 3 §§),
- upplåtelse av privatbostad eller bostad som innehas med hyresrätt (4 §),
- samfällighet (5 och 6 §§),
- räntebidrag (7 §),
- pensionsförsäkringar och pensionssparkonton (8 och 9 §§),
- avskattning av pensionsförsäkring (10 §),
- tjänstepensionsavtal (11 §),
- underlag för avkastningsskatt på livförsäkringar (12 §),
- skattereduktion för förmån av hushållsarbete (13 §),
- elcertifikat (14 §), *och* – elcertifikat (14 §),
- utsläppsrätter, utsläppsminsk- – utsläppsrätter, utsläppsminsk-
ningsenheter och certifierade ut- ningsenheter och certifierade ut-
släppsminskningar (15 §). släppsminskningar (15 §), *och*
– *schablonintäkt vid innehav av ett
investeringssparkonto (16 §).*

12 §

Kontrolluppgift ska lämnas om sådan försäkring eller sådant avtal om tjänstepension som avses i 2 § första stycket 6–8 lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.

Kontrolluppgift ska lämnas för juridiska personer och fysiska personer av försäkringsgivare och tjänstepensionsinstitut.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om *värdet av försäkringen eller avtalet om tjänstepension vid närmast föregående års utgång. Värdet av försäkringen respektive värdet av avtalet om tjänstepension ska beräknas enligt bestämmelserna i 3 § åttonde respektive tionde stycket* lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel.

Kontrolluppgiften ska också innehålla uppgift om huruvida

1. försäkringen är en pensionsförsäkring eller en kapitalförsäkring, eller
2. avtalet om tjänstepension är jämförbart med en pensionsförsäkring eller en kapitalförsäkring.

Kontrolluppgift ska lämnas om sådan försäkring eller sådant avtal om tjänstepension som avses i 2 § första stycket 6–10 lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om *kapitalunderlag för försäkringen respektive avtalet om tjänstepension beräknat enligt 3 a–3 c §§* lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel.

**Schablonintäkt för investeringspar-
konto****16 §**

*Kontrolluppgift ska lämnas om sådan schablonintäkt för investerings-
sparkonto som avses i 42 kap. 36 §
inkomstskattelagen (1999:1229).*

Kontrolluppgift ska lämnas för

fysiska personer och dödsbon av den som för eller har fört investeringspar-kontot.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om storleken på schablonin-täkten.

29 kap.

1 §

Inkomstdeklaration ska lämnas till ledning för

1. bestämmande av underlag för att ta ut skatt eller avgift enligt
 - a) inkomstskattelagen (1999:1229),
 - b) lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt,
 - c) 2 § lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster,
 - d) lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel i de fall som avses i 2 § första stycket 1–4 och 6–8 samma lag,
 - e) lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader,
 - f) lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift,
 - g) 2 § lagen (1994:1920) om allmän löneavgift, och
 - h) lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift,
2. bestämmande av underlag för egenavgifter enligt 3 kap. socialavgiftslagen (2000:980),
3. bestämmande av skattereduktion, samt
4. beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt 59 kap. socialförsäkringsbalken.

30 kap.

1 §

En fysisk person ska lämna en inkomstdeklaration, om

1. intäkterna i inkomstlagen tjänst och näringsverksamhet i annat fall än som avses i 2 under beskattningsåret har uppgått till sammanlagt minst 42,3 procent av prisbasbeloppet,
2. sådan intäkt i inkomstlagen tjänst som avses i 11 kap. 45 §, 50 kap. 7 § samt 57 kap. 20 och 21 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) eller intäkt av passiv näringsverksamhet under beskattningsåret har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor,
3. intäkterna i inkomstlagen kapital, med undantag för sådan ränta, utdelning eller annan avkastning som kontrolluppgift ska lämnas om enligt 17 eller 19 kap., har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret,
3. intäkterna i inkomstlagen kapital, med undantag för sådan ränta, utdelning eller annan avkastning som kontrolluppgift ska lämnas om enligt 17 eller 19 kap. *och för sådan schablonintäkt som kontrolluppgift har lämnats om enligt 22 kap. 16 §*, har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret,
4. han eller hon är begränsat skattskyldig och den skattepliktiga intäkten har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor,
5. underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas, eller
6. uppgift om skalbolag enligt 31 kap. 14 § ska lämnas.

3 §

För år efter dödsåret ska ett dödsbo lämna en inkomstdeklaration, om

1. de skattepliktiga intäkterna, med undantag för sådan ränta, utdelning eller annan avkastning som kontrolluppgift ska lämnas om enligt 17 eller 19 kap., har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret,

2. underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas, eller

3. uppgift om skalbolag enligt 31 kap. 14 § ska lämnas.

1. de skattepliktiga intäkterna, med undantag för sådan ränta, utdelning eller annan avkastning som kontrolluppgift ska lämnas om enligt 17 eller 19 kap. och för sådan schablonintäkt som kontrolluppgift har lämnats om enligt 22 kap. 16 §, har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret,

34 kap.*Investeringsparkonto***8 a §**

Den som för eller har fört ett investeringsparkonto ska till den som är skyldig att lämna kontrolluppgift enligt 20 kap. 3 § med anledning av en avyttring som avses i 44 kap. 8 a § inkomstskattelagen (1999:1229), lämna de uppgifter som behövs för att kontrolluppgiftsskyldigheten ska kunna fullgöras.

9 §

Fondbolag som ska föra eller låta föra ett register enligt 4 kap. 11 § lagen (2004:46) om investeringsfonder ska, då en förvaltare ska föras in i registret enligt 4 kap. 12 § den lagen, lämna förvaltaren uppgifter om den genomsnittliga anskaffningsutgiften för de andelar i en investeringsfond som tillhör en andelsägare och som har registrerats på förvaltaren i stället för andelsägaren.

Vid byte av en förvaltare eller om förvaltaren inte längre ska vara införd i registret, ska den förvaltare som andelarna i investeringsfonden flyttas från lämna den nya förvaltaren eller fondbolaget uppgifter om den genomsnittliga anskaffningsutgiften för de andelar som flyttas.

Denna paragraf gäller inte andelar i en investeringsfond efter det att andelarna förtecknats på ett investeringsparkonto.

10 §

Uppgifter som avses i 6 och 7 §§ ska lämnas senast månaden efter det att skyldigheten att lämna kontrolluppgift uppkom, dock inte senare än den 15 januari påföljande år.

Uppgifter som avses i 8 och 9 §§ ska lämnas snarast och senast den

Uppgifter som avses i 8–9 §§ ska lämnas snarast och senast den

15 januari året efter det år som
uppgiften gäller.

15 januari året efter det år som
uppgiften gäller.

56 kap.

3 §

I beslut om slutlig skatt ska Skatteverket fastställa underlaget för att ta ut skatt eller avgift enligt

1. inkomstskattelagen (1999:1229),
2. lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt,
3. lagen (1990:661) om avkastnings-
ningsskatt på pensionsmedel i fall
som avses i 2 § första stycket 1–4
och 6–8 den lagen,
3. lagen (1990:661) om avkastnings-
ningsskatt på pensionsmedel i fall
som avses i 2 § första stycket 1–4
och 6–10 den lagen,
4. lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader,
5. lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift, och
6. lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift.

65 kap.

6 §

Om en beräkning enligt 56 kap. 9 § visar att slutlig skatt ska betalas, ska kostnadsränta, om inte annat följer av 4 § andra stycket, beräknas från och med den 13 i andra månaden efter beskattningsåret. Kostnadsränta ska beräknas till och med den dag då betalning senast ska ske.

Innan kostnadsräntan beräknas ska avräkning göras för

1. särskilda avgifter, och
2. skatt enligt 2 § första stycket 6
och 7 lagen (1990:661) om avkastnings-
ningsskatt på pensionsmedel.
2. skatt enligt 2 § första stycket 6–
9 lagen (1990:661) om avkastnings-
skatt på pensionsmedel.

9 §

Om det är debiterad preliminär skatt som ska betalas den 12 i andra månaden efter beskattningsåret eller senare eller slutlig skatt som ska betalas, ska kostnadsränta beräknas från och med den 13 i andra månaden efter beskattningsåret, om inte annat följer av 4 § andra stycket.

För skatt enligt 2 § första stycket 6 och 7 lagen (1990:661) om avkastnings-
ningsskatt på pensionsmedel gäller dock 8 §.

För skatt enligt 2 § första stycket 6–9 lagen (1990:661) om avkastnings-
ningsskatt på pensionsmedel gäller dock 8 §.

**Förslag till lag om ändring i lagen (0000:000) om ändring i
skatteförfarandelagen (0000:000)**

Härigenom föreskrivs att 22 kap. 19 § skatteförfarandelagen (0000:000) i stället för dess lydelse enligt lagen (0000:000) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt lagrådsremissen Föreslagen lydelse
Ändrade skatteregler för investerings-
fonder och deras delägare
(Fi2011/1668)

22 kap.

19 §

Kontrolluppgift ska inte lämnas om schablonintäkt vid innehav av tillgångar på ett pensionssparkonto.

Kontrolluppgift ska inte lämnas om schablonintäkt vid innehav av tillgångar på ett pensionssparkonto eller ett *investeringsparkonto*.

7. Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2011-05-31

Närvarande: F.d. justitierådet Inger Nyström, f.d. regeringsrådet Lars Wennerström och justitierådet Eskil Nord.

Schablonbeskattat investeringssparkonto och ändrad beskattning av kapitalförsäkring

Enligt en lagrådsremiss den 12 maj 2011 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om investeringssparkonto,
2. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229),
3. lag om ändring i lagen (0000:0000) om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229),
4. lag om ändring i lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt,
5. lag om ändring i taxeringslagen (1990:324),
6. lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel,
7. lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483),
8. lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter,
9. lag om ändring i lagen (0000:0000) om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter,
10. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,
11. lag om ändring i skatteförfarandelagen (0000:000),
12. lag om ändring i lagen (0000:0000) om ändring i skatteförfarandelagen (0000:0000).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunnige Erik Sjöstedt och rätts-sakkunniga Sofi Nyström.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

I lagrådsremissen lämnas förslag om en ny, schablonbeskattad, sparform: investeringsspar-konto. Syftet är att ge fysiska personer möjlighet att enkelt spara i finansiella instrument. Schablonbeskattningen innebär att det för innehav av finansiella instrument

skapas ett undantag från den konventionella kapitalbeskattningen. Undantaget består av att kapitalvinster inom sparandet inte beskattas och att motsvarande förluster inte är avdragsgilla, men att en schablonmässigt beräknad avkastning ska tas upp som intäkt och beskattas på vanligt sätt med skattesatsen 30 procent.

Konstruktionen med investeringsspar-konton företer, även om det finns avgörande skillnader, stora likheter med s.k. depå-förvaltade kapitalförsäkringar där försäkringstagaren själv kan styra hur hans försäkringskapital ska placeras i olika finansiella instrument. Värdepappershandel som sker inom ramen för kapitalförsäkringen samt utdelningar och räntor utlöser inte heller någon kapitalvinstskatt, utan i stället utgår i dagsläget en schablonintäkt på försäkringskapitalet i form av en avkastningsskatt baserad på föregående års genomsnittliga statslåneränta. Ett införande av en schablonbeskattad sparform i form av investeringssparkonto kommer således att medföra att det tillskapas i jämförelse med sparande i kapitalförsäkringar ett i flera avseenden likvärdigt alternativ för sparande i direktägda finansiella instrument.

När det uppstår skillnader mellan beskattningssektorer, där en sektor kan antas sammantaget ha fått en relativt sett förmånligare behandling än andra sektorer, är det ofrånkomligt att det uppkommer incitament att försöka åstadkomma överföringar mellan sektorerna på ett sådant sätt att innehavare av ett kapital i finansiella instrument kan dra nytta av båda sektorernas skatteregler beroende på situationen i varje enskilt fall. Regeringen har önskat att åstadkomma ett regelverk runt den nya sparformen som förebygger sådana överflyttningar av kapital som skulle kunna ge oavsedda skatteförmåner. Skattereglernas komplexitet är väl känd och obestridd. Komplexiteten leder oundvikligen till att regler som dels ska åstadkomma en för den enskilde enkel sparform, dels ska förhindra skatteläckage får en detaljeringsnivå som allmänt sett inte är önskvärd, särskilt inte när det är fråga om en sparform som främst vänder sig till den enskilde och inte till de institutionella spararna. Som nyss sagts är emellertid en sådan konsekvens av de syften

reglerna samtidigt ska tillgodose i det närmaste oundviklig och får därför godtas. Även om det slutligen skulle kunna ifrågasättas om de ytterligare syftena med lagstiftningen – att minska skattefelen vid försäljning av värdepapper samt låta den enskilde på ett enkelt sätt få kontroll och överblick över det underlag som ska ligga till grund för beskattningen av hans eller hennes innehav och handel med finansiella instrument – fullt ut kan uppnås med den nu föreslagna regleringen, anser Lagrådet ändå att det nu framlagda förslaget, som är gynnande för den enskilde och bygger helt på frivillighet, kan godtas.

Lagrådet vill likväl framhålla vikten av att införandet av denna nya reform får ta den tid som det kan antas behöva för att tillämpningen av reglerna hos de enskilda, hos bankerna och andra finansiella institut samt hos Skatteverket ska kunna förberedas och underlättas.

I remissen föreslås också anknutna ändringar i beskattningen av andra sparformer såsom kapitalförsäkringar, svenska som utländska, samt ett antal följdändringar i annan lagstiftning.

När det gäller ändringarna i reglerna för avkastningsskatt har de till syfte bland annat att komma till rätta med det förhållandet att en försäkringstagare genom att återköpa delar av försäkringskapitalet kan minimera eller få till följd att ingen avkastningsskatt alls utgår. Lagförslaget i denna del framstår som väl motiverat och avvägt. Lagrådet har inte heller i övrigt något att erinra mot genomförandet av de föreslagna ändringarna rörande beskattning av kapitalförsäkringar.

Lagrådet återkommer till införandet av de nya reglerna under rubriken Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.

Vad härefter gäller enskildheter i de olika lagförslagen har Lagrådet följande erinringar.

Förslaget till lag om investeringssparkonto

8 §

I lagen betecknas genomgående finansiella instrument som inte är att anse som investeringstillgångar, vilka i princip inte får finnas på ett investeringssparkonto, som ”otillåtna tillgångar”. Även om en sådan definition kan ha ett visst pedagogiskt värde kan den också leda fel då den lätt leder tanken till till-

gångar som det är förbjudet att överhuvudtaget inneha. Det torde inte heller i annan lagstiftning förekomma att man betecknar i och för sig godtagbara föremål och företeelser som inte omfattas av viss lagstiftning som otillåtna. Lagrådet hyser förståelse för svårigheten att finna ett ersättningsord eller -begrepp för otillåtna. En möjlighet skulle, i de flesta av de föreslagna bestämmelserna, vara att beteckna de avsedda tillgångarna som ”främmande” tillgångar. Detta förutsätter att 8 § kvarstår, men med lydelsen ”Med främmande tillgångar avses i denna lag finansiella instrument som inte är investeringstillgångar.”

Enligt Lagrådets mening bör det dock övervägas om begreppet ”otillåtna” alls behövs. Såvitt Lagrådet kan bedöma torde nämligen begreppet kunna utmönstras och 8 § således utgå. Lagrådet återkommer till denna sak under 32 §.

10 §

Lagrådet föreslår att paragrafen ges tillägget ”utan några begränsningar” för att klargöra att på ett investeringssparkonto i och för sig får förvaras även kontanter utan anknytning till omsättningen av finansiella instrument.

16 §

16–19 §§ innehåller bestämmelser rörande förvaring av tillgångar på ett investeringssparkonto. I 16 § stadgas därvid att det på kontot, med vissa undantag, endast får förvaras investeringstillgångar och kontanta medel. Bestämmelsen har närmast karaktär av definitionsbestämmelse och bör därför lämpligen, jämte den rubrik som föregår paragrafen, placeras i anslutning till definitionsbestämmelserna i lagen. Övriga paragrafer, 17–19 §§, kan dock efter omnumrering lämpligen kvarstå på sina platser.

32 §

I paragrafen sägs att om information enligt 30 eller 31 § inte lämnas ska marknadsföringslagen, med vissa undantag, tillämpas. För att klart ange att fråga endast är om just den information som definierats i paragrafens första mening föreslår Lagrådet att den andra meningen får följande lydelse:

Informationen ska anses vara väsentlig enligt 10 § tredje stycket marknadsföringslagen.

Med beaktande av det nu anförda och om tanken på att 8 § ska utgå godtas skulle lagen om investeringssparkonto, med vissa redaktionella ändringar i övrigt som uppmärksammas under föredragningen, kunna erhålla den lydelse som framgår av bifogad bilaga till Lagrådets yttrande.

Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter

15 kap. 7 §

Enligt förevarande paragraf finns en uppgiftsskyldighet som kommer att gälla för andelar i investeringsfonder efter det att de förtecknats på ett investeringssparkonto. En sådan uppgift behövs dock inte för beskattning eftersom skatten på schablonintäkten ersätter skatt på kapitalvinster. Det föreslås därför att ett undantag från första och andra styckena ska införas genom ett nytt tredje stycke.

Undantaget har dock blivit olyckligt formulerat. I tredje stycket sägs nämligen att "Denna paragraf" inte gäller för andelar i en investeringsfond efter det att dessa förtecknats på ett investeringssparkonto. Den konstruktionen leder till att det avsedda undantaget inte kan tillämpas, eftersom undantagsbestämelsen befinner sig i den paragraf som inte gäller, enligt tredje styckets ordalydelse.

Denna ej avsedda effekt av den valda konstruktionen kan undvikas om orden "Denna paragraf" ersätts av "Första och andra styckena" eller "Skyldigheten enligt första och andra styckena", jfr andra stycket i den nu föreslagna lydelsen av 44 kap. 22 a § förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).

Förslaget till lag om ändring i skatteförarandelagen (0000:00)

Lagrådet hänvisar till vad som anförts i fråga om förslaget till lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Enligt lagrådsremissen ska den nya lagen om investeringssparkonto träda i kraft den 1 januari 2012. De till lagen anknutna reglerna om beskattning, taxering m.m. och om avkastningsskatt ska träda i kraft så att de i huvudsak ska tillämpas första gången vid 2013 års taxering. Detta ikraftträdande kompliceras i hög grad av att det just vid det kommande årsskiftet är planerat att en hel del lagar som berörs av förevarande förslag också kommer att ändras med anledning av andra lagförslag som lämnats till Lagrådet. Det tydligaste exemplet är den pågående lagrådsgranskningen till en ny lag om skatteförfarandet. Det är fråga om omfattande ändringar som också berör förevarande lagförslag.

Ett ytterligare exempel på de komplikationer som uppstår är förslaget om ändring av taxeringslagen (lagförslag 2.5 i lagrådsremissen). Det är fråga om en följdändring i 1 kap. 1 § den lagen. Ändringen avser fastställelse av skatteunderlaget. Ändringen måste träda i kraft så att den kan tillämpas vid 2013 års taxering. Av det skälet föreslås att ändringen ska träda i kraft den 31 december 2011. I lagrådsremissen Skatteförfarandet föreslås i övergångsbestämmelserna till den nya lagen om skatteförfarandet att taxeringslagen ska upphöra att gälla vid utgången av 2011, men fortsatt ska tillämpas för 2013 och tidigare års taxeringar. Det är alltså så att förslaget i förevarande lagrådsremiss om ändring i taxeringslagen ska träda i kraft den sista dagen som lagen är avsedd att gälla. Motsvarande situation uppkommer beträffande andra lagar som också är föremål för förslag i remissen om skatteförfarandet och ska upphävas med anledning av förslagen i den lagrådsremissen, men likväl tillämpas övergångsvis för den första taxering som påverkas av den nya sparformen. Därtill kommer den omständligheten att också den föreslagna skatteförarandelagen, där lagrådsgranskning alltså pågår, är föremål för ändringsförslag i förevarande lagrådsremiss (lagförslag 2.11). Slutligen innehåller lagrådsremissen också förslag till ändring i en lag som ingår i en remiss som regeringen tidigare avlämnat till Lagrådet och där granskningen är avslutad - men som ännu inte influerat i en proposition -

nämligen förslaget om ändring i lagen (0000:000) om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter. Det kan nämnas att lagen om självdeklarationer och kontrolluppgifter föreslås upphävd i lagrådsremissen om skatteförfarandet.

De anförda exemplen visar att det kommer att ställas utomordentligt höga krav på noggrannhet och precision i det fortsatta beredningsarbetet. Om det i det arbetet säkerställs att de många skilda lagarna, lagändringarna och övergångsbestämmelserna är samstämda med varandra finns det en möjlighet att tillämpningen kan underlättas. Men det måste ändå konstateras att det förefaller som om tillämpningen av regelkomplexet kring den nya

sparformen inte underlättas av att reformen är tänkt att sättas i kraft samtidigt med en omfattande förändring av skatteförfarandet.

Den valda lagstiftningstekniken har i endast begränsad omfattning givit Lagrådet möjlighet att i ett sammanhang granska infasningen av de nya reglerna. Med hänsyn till att det får förutsättas att en samordning sker i den fortsatta beredningen kan Lagrådet godta den valda tekniken.

Lagförslagen i övrigt

Övriga lagförslag lämnas utan erinran.

Bilaga till Lagrådets protokoll rörande Schablonbeskattat investeringssparkonto och ändrad beskattning av kapitalförsäkring;

Anm. för att underlätta läsningen har i förekommande fall numreringen av paragraferna i lagrådsremissens lagförslag angivits inom parantes.

Lagförslag

Förslag till lag om investeringssparkonto

Härigenom föreskrivs följande.

Innehåll

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om investeringssparkonto.

I inkomstskattelagen (1999:1229) finns bestämmelser om beskattningen av den som innehar ett investeringssparkonto.

Definitioner m.m.

2 § Termer och uttryck som används i denna lag har samma betydelse och tillämpningsområde som i inkomstskattelagen (1999:1229), om inte något annat anges eller framgår av sammanhanget.

De termer och uttryck som används omfattar också motsvarande utländska företeelser om det inte anges eller framgår av sammanhanget att bara svenska företeelser avses. Termen handelsplattform omfattar inte företeelser utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

3 § Med investeringssparkonto avses ett konto som uppfyller villkoren i denna lag.

4 § Med kontoinnehavare avses den som innehar ett investeringssparkonto.

5 § Med investeringsföretag avses

1. ett svenskt värdepappersbolag som har tillstånd enligt 2 kap. 2 § första stycket

1 lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,

2. ett svenskt kreditinstitut som har tillstånd att bedriva bank- eller finansieringsrörelse enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,

3. ett utländskt värdepappersföretag som hör hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och som där har tillstånd att tillhandahålla sidotjänster som avses i bilaga I, avsnitt B punkt 1 till Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG av den 21 april 2004 om marknader för finansiella instrument och om ändring av rådets direktiv 85/611/EEG och 93/6/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv

2000/12/EG samt upphävande av rådets direktiv 93/22/EEG¹, senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/78/EU², eller

4. ett utländskt kreditinstitut som hör hemma i en stat inom EES och som där fått auktorisation att starta och driva verksamhet i kreditinstitut som avses i artikel 6 Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/48/EG av den 14 juni 2006 om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut³, senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/78/EU⁴.

6 § Med investeringstillgångar avses

1. finansiella instrument som är upptagna till handel på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,
2. finansiella instrument som handlas på en handelsplattform, eller
3. andelar i en investeringsfond.

7 § Finansiella instrument som har getts ut av ett företag är inte investeringstillgångar om innehavaren av instrumenten, direkt eller indirekt, äger eller på liknande sätt innehar andelar i företaget som motsvarar minst 10 procent av rösterna för samtliga andelar eller av kapitalet i företaget.

Vid bedömningen av hur stor andel av rösterna eller kapitalet i företaget som innehavaren av de finansiella instrumenten har, ska innehavaren även anses äga andelar i företaget som innehavarens närstående, direkt eller indirekt, äger eller på liknande sätt innehar.

Kvalificerade andelar är inte investeringstillgångar.

Förvaring av tillgångar

8(16) § På ett investeringssparkonto får bara investeringstillgångar och kontanta medel förvaras om inte något annat anges i 16 -18 §§. Tillgångar som avses i 7 § får bara förvaras på ett investeringssparkonto under de förutsättningar som framgår av 18 §.

Avtal om investeringssparkonto

9(9) § Ett avtal om investeringssparkonto ska ingås mellan ett investeringsföretag och en fysisk person eller ett dödsbo. Avtalet får inte innehålla villkor som är oförenliga med bestämmelserna i denna lag.

Ett investeringssparkonto får bara innehas av en enda fysisk person eller ett enda dödsbo. Ett investeringssparkonto får bara föras av ett enda investeringsföretag.

Ett investeringssparkonto får inte överlåtas.

¹ EUT L 145, 30.4.2004, s. 1 (Celex 32004L0039).

² EUT L 331, 15.12.2010, s. 120 (Celex 32010L0078).

³ EUT L 177, 30.6.2006, s. 21 (Celex 32006L0048).

⁴ EUT L 331, 15.12.2010, s. 120 (Celex 32010L0078).

Insättning och uttag av kontanta medel

10(10) § Kontanta medel får sättas in på och tas ut från ett investeringssparkonto utan några begränsningar.

Överföring av finansiella instrument till eller från ett investeringssparkonto

11(11) § Vid bedömning av om finansiella instrument får överföras till eller från ett investeringssparkonto är det de finansiella instrumentens klassificering enligt 6–7 §§ när överföringen inleds som avgör vilka bestämmelser om överföring enligt denna lag som ska tillämpas.

Överföring av finansiella instrument till ett investeringssparkonto

12(12) § En kontoinnehavare får bara överföra investeringstillgångar som kontoinnehavaren själv äger till ett eget investeringssparkonto. En kontoinnehavare får inte överföra tillgångar som inte är investeringstillgångar till ett eget investeringssparkonto.

13(13) § Investeringstillgångar får överföras till ett investeringssparkonto från någon annan än kontoinnehavaren bara om tillgångarna överförs till kontot i samband med kontoinnehavarens förvärv av tillgångarna och om förvärvet har skett

1. på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller en handelsplattform,

2. på så sätt att nya fondandelar utfärdats om förvärvet avser andelar i en investeringsfond,

3. från den som har emitterat tillgångarna om förvärvet grundades på tillgångar som vid förvärvet förvarades på kontot,

4. från investeringsföretaget som vid förvärvet förde investeringssparkontot,

5. från övertagande bolag om tillgångarna avsåg ersättning till aktieägarna vid en fusion eller delning av aktiebolag och om tillgångarna förvärvades på grund av aktier som vid förvärvet förvarades på kontot,

6. från köpande företag om förvärvet var ett led i ett förfarande om andelsbyte och om tillgångarna förvärvades på grund av andelar som vid förvärvet förvarades på kontot,

7. från en annan kontoinnehavare om tillgångarna vid förvärvet förvarades på dennes investeringssparkonto, eller

8. genom utdelning på tillgångar som vid förvärvet förvarades på investeringssparkontot.

Investeringstillgångar som har förvärvats på grund av tillgångar som avses i 7 § eller tillgångar som inte är investeringstillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto med stöd av 17 § får inte överföras till kontot.

14(14) § Andra finansiella instrument än investeringstillgångar får överföras till ett investeringssparkonto från någon annan än kontoinnehavaren bara om tillgångarna överförs till kontot i samband med kontoinnehavarens förvärv av tillgångarna och om förvärvet har skett

1. från den som har emitterat tillgångarna om tillgångarna senast den trettionde dagen efter den dag då de emitterades avses bli upptagna till handel

på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller en handelsplattform,

2. från den som har emitterat tillgångarna om förvärvet avsåg teckningsrätter, fondaktierätter, säljrätter eller liknande finansiella instrument och om förvärvet grundades på tillgångar som vid förvärvet förvarades på kontot,

3. från övertagande bolag om tillgångarna avsåg annan ersättning än kontanta medel till aktieägarna vid en fusion eller delning av aktiebolag och om tillgångarna förvärvades på grund av aktier som vid förvärvet förvarades på kontot,

4. från köpande företag om förvärvet var ett led i ett förfarande om andelsbyte och om tillgångarna förvärvades på grund av andelar som vid förvärvet förvarades på kontot, eller

5. genom utdelning på tillgångar som vid förvärvet förvarades på investeringssparkontot.

Tillgångar som avses i 7 § får inte överföras till investeringssparkontot med tillämpning av första stycket 1. Inte heller tillgångar som inte är investeringstillgångar som har förvärvats på grund av tillgångar som avses i 7 § eller på grund av tillgångar som inte är investeringstillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto med stöd av 17 § får överföras till kontot.

15(15) § Förvärv av finansiella instrument som ska överföras till ett investeringssparkonto enligt 13 eller 14 § ska betalas med tillgångar som förvaras på kontot.

16(17) § Finansiella instrument som inte är investeringstillgångar men som var sådana tillgångar när de överfördes till ett investeringssparkonto eller som har överförts till kontot med stöd av 14 § första stycket 2–5 får förvaras på investeringssparkontot till och med den sextionde dagen efter utgången av det kvartal då tillgångarna upphörde att vara investeringstillgångar respektive blev förtecknade på kontot. Tillgångarna ska avföras från kontot senast denna dag.

Om tillgångarna övergår till att vara investeringstillgångar, får de förvaras på investeringssparkontot enligt 8 §.

17(18) § Andra finansiella instrument än investeringstillgångar som har överförts till ett investeringssparkonto med stöd av 14 § första stycket 1 får förvaras på investeringssparkontot till och med den sextionde dagen efter den dag då de emitterades. Tillgångarna ska avföras från kontot senast denna dag.

Om tillgångarna övergår till att vara investeringstillgångar inom den angivna tidsfristen, får de förvaras på investeringssparkontot enligt 8 §.

18(19) § Tillgångar som avses i 7 § och som inte var sådana tillgångar när de överfördes till ett investeringssparkonto eller som har överförts till kontot med stöd av 14 § första stycket 2–5 får förvaras på investeringssparkontot till och med den trettionde dagen efter den dag då tillgångarna först klassificerades som sådana tillgångar eller blev förtecknade på kontot. Tillgångarna ska, även om de under tidsfristen övergår till att klassificeras som andra tillgångar, avföras från kontot senast denna dag.

Överföring av finansiella instrument från ett investeringssparkonto

19(20) § En kontoinnehavare får bara överföra finansiella instrument från ett investeringssparkonto till ett annat eget konto under de förutsättningar som framgår av 20 §.

En kontoinnehavare får bara överföra finansiella instrument från ett investeringssparkonto till någon annan under de förutsättningar som framgår av 21, 23 eller 24 §.

20(21) § En kontoinnehavare får överföra

1. investeringstillgångar som kontoinnehavaren själv äger till ett annat eget investeringssparkonto, eller

2. andra tillgångar än investeringstillgångar till ett annat eget konto som inte är ett investeringssparkonto.

21(22) § Finansiella instrument får överföras till någon annan än kontoinnehavaren om kontoinnehavaren har överlåtit tillgångarna genom försäljning, byte eller liknande överlåtelse av tillgångarna

1. på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller en handelsplattform,

2. på så sätt att fondandelarna löses in i fonden, om överföringen avser andelar i en investeringsfond,

3. till den som har emitterat tillgångarna,

4. till investeringsföretaget som vid överlåtelsen förde investeringssparkontot,

5. till budgivaren om överlåtelsen var ett led i ett offentligt uppköps-erbjudande,

6. till köpande företag om överlåtelsen var ett led i ett förfarande om andelsbyte,

7. till majoritetsaktieägaren i ett bolag om överlåtelsen var ett led i ett förfarande om inlösen av minoritetsaktier i samma bolag, eller

8. till en annan kontoinnehavare om tillgångarna förs över till förvärvarens investeringssparkonto.

Finansiella instrument som inte är investeringstillgångar får inte överföras från ett investeringssparkonto med tillämpning av första stycket 8.

22(23) § Om finansiella instrument som förvaras på ett investeringssparkonto överlåtit på ett sådant sätt som avses i 21 § första stycket 1–7, ska ersättning som lämnas i form av kontanta medel överföras direkt till investeringssparkontot.

Om finansiella instrument som förvaras på ett investeringssparkonto överlåtit på ett sådant sätt som avses i 21 § första stycket, ska ersättning som lämnas i form av investeringstillgångar överföras direkt till investeringssparkontot. Ersättning i form av andra tillgångar än investeringstillgångar får överföras till investeringssparkontot bara om tillgångarna har förvärvats på sådant sätt som avses i 14 §.

Ersättning vid överlåtelse av tillgångar som avses i 7 § och som förvaras på ett investeringssparkonto eller av tillgångar som inte är investeringstillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto med stöd av 17 § får inte överföras till kontot.

23(24) § Investeringsstillgångar som har överlåtits genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt får överföras till ett annat investeringssparkonto.

24(25) § Tillgångar som inte är investeringstillgångar och som har överlåtits genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt får överföras till ett konto som inte är ett investeringssparkonto.

Ränta, utdelning och annan avkastning

25(26) § Ränta, utdelning och annan avkastning än ersättning vid överlåtelse på tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto ska överföras direkt till investeringssparkontot.

Ränta, utdelning och annan avkastning än ersättning vid överlåtelse på tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto och som inte är investeringstillgångar får inte överföras till investeringssparkontot om de

1. är sådana som avses i 7 §, eller
2. förvaras på investeringssparkontot med stöd av 17 §.

Ett investeringssparkonto upphör

26(27) § Ett konto upphör som investeringssparkonto när det avslutas. Ett investeringssparkonto får inte avslutas om det förvaras investeringstillgångar på kontot eller om sådana tillgångar har förvärvats för att förvaras på kontot men ännu inte har förtecknats på kontot.

27(28) § Ett konto upphör som investeringssparkonto när kontoinnehavaren eller investeringsföretaget inte följer bestämmelserna i denna lag.

Ett konto upphör dock inte som investeringssparkonto enbart av den anledningen att andra tillgångar än investeringstillgångar förvaras på investeringssparkontot i strid med 16 § eller att investeringsföretaget inte lämnar information enligt 30 §.

28(29) § Om företaget som för ett investeringssparkonto inte längre anses vara ett investeringsföretag på grund av att tillstånd som avses i 5 § har återkallats, upphör kontot som investeringssparkonto. Om verksamheten enligt beslutet om återkallelse ska upphöra eller vara avvecklad vid en senare tidpunkt, upphör kontot som investeringssparkonto vid den senare tidpunkten.

Information

29(30) § Innan ett investeringsföretag ingår ett avtal om investeringssparkonto med en fysisk person eller ett dödsbo ska investeringsföretaget lämna information om

1. avgifter på investeringssparkontot,
2. hur tillgångarna på ett investeringssparkonto beskattas och hur skatten tas ut,
3. vad som avses med investeringstillgångar och finansiella instrument som inte är investeringstillgångar,

4. hur länge andra finansiella instrument än investeringstillgångar får förvaras på

ett investeringssparkonto, och

5. under vilka förutsättningar andra finansiella instrument än investeringstillgångar får avföras från ett investeringssparkonto.

Informationen ska lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för mottagaren.

Ett konto kan vara ett investeringssparkonto även om investeringsföretaget inte lämnar information enligt första och andra styckena.

30(31) § Investeringsföretaget är skyldigt att informera kontoinnehavaren om att finansiella instrument som inte är investeringstillgångar förvaras på investeringssparkontot eller att kontot har upphört som investeringssparkonto. Informationen ska lämnas inom fem dagar från det att företaget har fått sådan kännedom.

När andra finansiella instrument än investeringstillgångar förvaras på ett investeringssparkonto, ska investeringsföretaget dessutom informera om när tillgångarna senast måste avföras från kontot enligt 16–18 §§.

Vid tillämpning av första stycket ska investeringsföretaget anses ha fått kännedom om att andra finansiella instrument än investeringstillgångar förvaras på investeringssparkontot när tjugofem dagar har gått från utgången av det kvartal då de dessa tillgångar först förvarades på investeringssparkontot i egenskap av andra tillgångar än investeringstillgångar. Detta gäller dock inte för tillgångar som avses i 7 § eller som förvaras på investeringssparkontot med stöd av 17 §.

31(32) § Om information enligt 29 eller 30 § inte lämnas ska marknadsföringslagen (2008:486) tillämpas, med undantag av bestämmelserna i 29–36 §§ om marknadsstörrningsavgift. Informationen ska anses vara väsentlig enligt 10 § tredje stycket marknadsföringslagen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

Bilaga 9

Ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare

Bilaga till avsnitt 6.14

Bilaga 9

Ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare

Bilaga till avsnitt 6.14

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattning av Promemoria om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras delägare (Fi2010/688)	5
2.	Lagförslag i Promemoria om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras delägare (Fi2010/688).....	6
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	6
	Förslag till lag om ändring i kupongskattelagen (1970:624)	11
	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter	13
3.	Förteckning över remissinstanserna till Promemoria om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras delägare (Fi2010/688).....	16
4.	Sammanfattning av promemorian Kompletterande förslag till ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras delägare (Fi2010/5532).....	17
5.	Lagförslag i promemorian Kompletterande förslag till ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras delägare (Fi2010/5532).....	18
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	18
	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter	19
6.	Förteckning över remissinstanserna till promemorian Kompletterande förslag till ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras delägare (Fi2010/5532)	21
7.	Lagförslag i lagrådsremissen Ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras delägare (Fi2011/1668).....	22
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	22
	Förslag till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483)	28
	Förslag till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i kupongskattelagen (1970:624)	29
	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter	31

	Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken	35
	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:000)	36
8.	Lagrådets yttrande över lagrådsremissen Ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras delägare (Fi2011/1668)	40

1. Sammanfattning av Promemoria om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras delägare (Fi2010/688)

Enligt gällande rätt beskattas svenska investeringsfonder för vissa inkomster, såsom räntor och utdelningar, samt för en schablonmässigt beräknad intäkt på delägarätter. Skatten för investeringsfonder uppgår till 30 procent.

Från och med mitten av år 2011 ska ett nytt UCITS-direktiv¹ vara infogat i svensk rätt. Direktivet innebär bl.a. att det kommer att bli lättare för svenska fonder att flytta ut från Sverige. De nya reglerna i kombination med att fonder utomlands beskattas lägre än i Sverige kan komma att leda till att den svenska skattebasen när det gäller beskattningen av investeringsfonder eroderar.

I promemorian föreslås att investeringsfonder inte längre ska vara skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden. Den som är delägare i en investeringsfond, svensk eller utländsk, ska ta upp en schablonintäkt som beräknas på grundval av värdet på delägarernas fondandelar vid kalenderårets ingång ökat med värdet vid förvärvstidpunkten på de andelar som förvärvats under året. Avdrag medges inte för under året avyttrade andelar. För att beräkna schablonintäktens storlek ska underlaget multipliceras med 0,4 procent. Reglerna föreslås också gälla vissa svenska fondandelsägare som är juridiska personer. Fysiska personer ska ta upp

intäkten i inkomstslaget kapital och juridiska personer i inkomstslaget näringsverksamhet.

Förslaget innebär att det ur ett svenskt investerarperspektiv inte är någon skattemässig skillnad mellan att investera i en svensk eller utländsk fond.

Utdelning till delägare liksom kapitalvinster när andelar omsätts beskattas på samma sätt som i dag. Motsvarande gäller avdrag vid förluster.

Som en konsekvens av att svenska fonder inte beskattas för inkomster från fondtillgångarna slopas kupongskatten vid utdelning till utländska investeringsfonder som hör hemma inom EES.

Fondbolagen och förvaringsinstituterna befrias från deklareringskyldighet för de investeringsfonder de förvaltar. De som i dag är skyldiga att lämna kontrolluppgift om avyttring av fondandelar genom inlösen, ska också lämna uppgift om den schablonintäkt som en fondandelsägare ska ta upp. Intäktsuppgiften kommer att kunna förtryckas på de skattskyldigas deklareringsblanketter. Kontrolluppgift ska inte lämnas om fondandelsägaren är en juridisk person.

Det procenttal med vilket underlaget ska multipliceras vid beräkning av schablonintäkten är så kalibrerat att skattebortfallet när de svenska fonderna görs skattefria helt finansieras genom beskattningen av schablonintäkten. Beräkningarna beaktar även den basbreddning som äger rum i och med att schablonen också omfattar utländska fonder.

¹ Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities, Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG (EUT L 302, 17.11.2009, s. 32, Celex 32009L0065).

2 Lagförslag i Promemoria om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras delägare (Fi2010/688)

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹
dels att 6 kap. 16 a § och 39 kap. 20 § ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast före 39 kap. 20 § ska utgå,
dels att 6 kap. 5 §, 15 kap. 1 §, 17 kap. 15 §, 24 kap. 2 och 11 §§, 30 kap. 1 §, 39 kap. 1 och 14 §§ samt 65 kap. 10 § ska ha följande lydelse,
dels att rubriken närmast efter 39 kap. 13 f § ska lyda "Investmentföretag"
 samt att rubriken närmast före 6 kap. 16 a § ska sättas närmast före 6 kap. 13 §,
dels att det i lagen ska införas tre nya paragrafer, 6 kap. 13 §, 42 kap. 35 och 36 §§, samt närmast före 42 kap. 35 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

5 §

Svenska investeringsfonder är skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden.

Svenska investeringsfonder är *inte* skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden.

13 §

Utländska investeringsfonder är inte skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden.

15 kap.

1 §²

Ersättningar för varor, tjänster och inventarier, avkastning av tillgångar, kapitalvinster samt alla andra inkomster i näringsverksamheten ska tas upp som intäkt.

Utöver bestämmelserna i detta kapitel finns bestämmelser om inkomster i 8, 17–39, 44–48, 49–52, 55 och 60 kap.

Utöver bestämmelserna i detta kapitel finns bestämmelser om inkomster i 8, 17–39, 44–48, 49–52, 55 och 60 kap. *I 42 kap. 35 och 36 §§ finns även bestämmelser om schablonintäkt vid innehav av andelar i investeringsfond.*

Bestämmelser om värdering av inkomster i annat än pengar finns i 61 kap.

¹ Lagen omtryckt 2008:803. Senaste lydelse av 39 kap. 20 § 2009:357.

² Senaste lydelse 2009:1409.

17 kap.**15 §³**

Sammanläggning eller delning av investeringsfonder enligt 8 kap. 1 § lagen (2004:46) om investeringsfonder ska inte leda till att delägarna ska ta upp en intäkt. Detsamma gäller när en specialfond ombildas till en värdepappersfond.

Efter en sammanläggning eller delning anses som anskaffningsvärde för de nya andelarna det anskaffningsvärde som sammanlagt gällde för de äldre andelarna. Om en fond delas och den skattskyldige får andelar i mer än en nybildad fond, ska det anskaffningsvärde som gällde för de äldre andelarna fördelas på de nya andelarna i förhållande till dessa nybildade fonders värde vid delningen.

Bestämmelser om fonderna finns i 39 kap. 20 §.

24 kap.**2 §**

I inkomstslaget näringsverksamhet tillämpas bestämmelserna i inkomstslaget kapital om

- utnyttjande av företrädesrätt till teckning av vinstandelslån eller kapitalandelslån i 42 kap. 15 §,
- utdelning av andelar i dotterbolag i 42 kap. 16 §,
- utbetalningar vid minskning av aktiekapital eller reservfond och liknande förfaranden i 42 kap. 17 §,
- utskiftning från ideella föreningar i 42 kap. 18 §,
- utskiftning från ekonomiska föreningar i 42 kap. 19–21 §§,
- emission i ekonomiska föreningar i 42 kap. 21 a §,
- utdelning från delägarbeskattade utländska juridiska personer i 42 kap. 22 §,
- utdelning och utskiftning från dödsbon efter personer som var begränsat skattskyldiga vid dödsfallet i 42 kap. 23 §,
- skattetillgodohavanden i 42 kap. 24 §, *och* skattetillgodohavanden i 42 kap. 24 §,
- lotterier i 42 kap. 25 §. *och* lotterier i 42 kap. 25 §, *och* *schablonintäkt i 42 kap. 35 §.*

11 §

- Bestämmelser om i vilka fall lämnad utdelning ska dras av finns för
- investmentföretag *och investeringsfonder* i 39 kap. 14 §, – investmentföretag i 39 kap. 14 §,
 - kooperativa föreningar i 39 kap. 22–24 §§,
 - sambruksföreningar i 39 kap. 28 §,
 - samfälligheter i 39 kap. 29 §, *och*
 - Sparbankernas säkerhetskassa i 39 kap. 31 §.

³ Senaste lydelse 2009:357.

30 kap.**1 §⁴**

Avdrag får göras enligt bestämmelserna i detta kapitel för belopp som sätts av till periodiseringsfond.

Avdrag får dock inte göras av privatbostadsföretag, investmentföretag *och investeringsfonder*. Avdrag får inte heller göras av den som är begränsat skattskyldig enligt 3 kap. 18 § första stycket 2 eller 6 kap. 11 § första stycket 4 och som är bosatt i en stat utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Avdrag får dock inte göras av privatbostadsföretag *och* investmentföretag. Avdrag får inte heller göras av den som är begränsat skattskyldig enligt 3 kap. 18 § första stycket 2 eller 6 kap. 11 § första stycket 4 och som är bosatt i en stat utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

39 kap.**1 §**

I detta kapitel finns bestämmelser om

- försäkringsföretag i 2–13 §§,
- utländska tjänstepensionsinstitut i 13 a–13 f §§,
- investmentföretag *och* – investmentföretag i 14–19 §§,
investeringsfonder i 14–20 §§,
- kooperativa föreningar i 21–24 §§,
- privatbostadsföretag i 25–27 §§,
- sambruksföreningar i 28 §,
- samfälligheter i 29 §, och
- sparbanker och Sparbankernas säkerhetskassa i 30 och 31 §§.

14 §

För investmentföretag *och investeringsfonder* gäller, utöver vad som följer av övriga bestämmelser i denna lag, följande:

1. Kapitalvinster på delägarätter ska inte tas upp och kapitalförluster på delägarätter får inte dras av. Om ett *investmentföretag avyttrar* en delägar rätt som hade varit näringsbetingad om investmentföretaget i stället hade varit ett sådant ägarföretag som kan inneha en näringsbetingad andel enligt 24 kap. 13 §, ska ersättningen tas upp som kapitalvinst om delägar rätten hänförs sig till ett skalbolag som avses i 25 a kap. 9 § eller om det sker ett återköp enligt 25 a kap. 18 §. Vid bedömningen om ersättningen ska tas upp som kapitalvinst tillämpas bestämmelserna i 25 a kap. 10–18 §§.

För investmentföretag gäller, utöver vad som följer av övriga bestämmelser i denna lag, följande:

1. Kapitalvinster på delägarätter ska inte tas upp och kapitalförluster på delägarätter får inte dras av. Om en delägar rätt som hade varit näringsbetingad om investmentföretaget i stället hade varit ett sådant ägarföretag som kan inneha en näringsbetingad andel enligt 24 kap. 13 § *avyttras*, ska ersättningen tas upp som kapitalvinst om delägar rätten hänförs sig till ett skalbolag som avses i 25 a kap. 9 § eller om det sker ett återköp enligt 25 a kap. 18 §. Vid bedömningen om ersättningen ska tas upp som kapitalvinst tillämpas bestämmelserna i 25 a kap. 10–18 §§.

⁴ Senaste lydelse 2009:1060.

2. Ett belopp som för helt år motsvarar 1,5 procent av värdet på delägarätter vid beskattningsårets ingång ska tas upp. Egna aktier eller optioner, terminer eller liknande instrument vars underliggande tillgångar består av investmentföretagets egna aktier ska inte räknas in i underlaget. I underlaget för *investmentföretag* ska inte heller räknas in andelar och aktiebaserade delägarätter om en kapitalvinst inte skulle ha tagits upp enligt bestämmelsen i 25 a kap. 5 § om andelen eller den aktiebaserade delägarätten hade avyttrats vid beskattningsårets början och investmentföretaget i stället hade varit ett sådant ägarföretag som kan inneha en näringsbetingad andel enligt 24 kap. 13 §. Vid bedömningen om en kapitalvinst inte skulle ha tagits upp ska bortses från bestämmelsen om skalbolagsbeskattning i 25 a kap. 9 §.

3. Utdelning som företaget *eller fonden* lämnar ska dras av. Sådant utdelning av andelar i ett dotterbolag som avses i 42 kap. 16 § ska dock inte dras av. *Investeringsfonder får dra av utdelning till annan än andelsägare i fonden med högst ett belopp som motsvarar 2 procent av fondens värde vid utgången av beskattningsåret.*

Den utdelning som ska dras av enligt första stycket 3 ska dras av som kostnad det beskattningsår som beslutet om utdelning avser.

2. Ett belopp som för helt år motsvarar 1,5 procent av värdet på delägarätter vid beskattningsårets ingång ska tas upp. Egna aktier eller optioner, terminer eller liknande instrument vars underliggande tillgångar består av investmentföretagets egna aktier ska inte räknas in i underlaget. I underlaget ska inte heller räknas in andelar och aktiebaserade delägarätter om en kapitalvinst inte skulle ha tagits upp enligt bestämmelsen i 25 a kap. 5 § om andelen eller den aktiebaserade delägarätten hade avyttrats vid beskattningsårets början och investmentföretaget i stället hade varit ett sådant ägarföretag som kan inneha en näringsbetingad andel enligt 24 kap. 13 §. Vid bedömningen om en kapitalvinst inte skulle ha tagits upp ska bortses från bestämmelsen om skalbolagsbeskattning i 25 a kap. 9 §.

3. Utdelning som företaget lämnar ska dras av. Sådant utdelning av andelar i ett dotterbolag som avses i 42 kap. 16 § ska dock inte dras av.

42 kap.

Schablonintäkt vid innehav av andelar i en investeringsfond

35 §

Den som under kalenderåret före taxeringsåret har ägt andelar i en investeringsfond ska ta upp en schablonintäkt. Intäkten ska beräknas till 0,4 procent av kapitalunderlaget enligt 36 §.

36 §

Kapitalunderlaget utgörs av värdet vid ingången av kalenderåret före taxeringsåret på de andelar i en

investeringsfond som vid denna tidpunkt ägs av den skattskyldige, ökat med värdet vid förvärvstidpunkten på sådana fondandelar som har förvärvats under kalenderåret före taxeringsåret. Som förvärvstidpunkt räknas dagen för äganderättsövergången.

Förvärv av fondandelar genom sammanläggning eller delning av en investeringsfond enligt 8 kap. 1 § lagen (2004:46) om investeringsfonder utgör inte sådant förvärv som enligt första stycket ska ingå i kapitalunderlaget.

65 kap.

10 §

För juridiska personer är den statliga inkomstskatten 26,3 procent av den beskattningsbara inkomsten.

För investeringsfonder är skatten i stället 30 procent.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011 och tillämpas första gången vid 2012 års taxering.

Förslag till lag om ändring i kupongskattelagen (1970:624)

Härigenom föreskrivs att 4 § kupongskattelagen (1970:624) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

Skattskyldighet föreligger för utdelningsberättigad om denne är fysisk person, som är begränsat skattskyldig, dödsbo efter sådan person eller utländsk juridisk person, och utdelningen ej är hänförlig till inkomst av näringsverksamhet som bedrivits från fast driftställe här i riket. Skattskyldighet föreligger dock inte för utdelningsberättigad utländsk juridisk person för sådan del av utdelningen som motsvarar det belopp som ska beskattas hos delägaren enligt 5 kap. 2 a § eller 39 a kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229).

För handelsbolag, europeisk ekonomisk intressegruppering, kommanditbolag och rederi föreligger skattskyldighet för den del av utdelningen som ej är hänförlig till inkomst av näringsverksamhet som bedrivits från fast driftställe här i riket och som belöper på delägare eller medlem som är begränsat skattskyldig.

Skattskyldighet föreligger slutligen för utdelningsberättigad, som innehar aktie under sådana förhållanden, att annan därigenom obehörigen beredes förmån vid taxering till inkomstskatt eller vinner befrielse från kupongskatt.

Skattskyldighet föreligger inte för person som avses i 3 kap. 17 § 2–4 inkomstskattelagen.

Skattskyldighet föreligger inte för person som avses i 3 kap. 17 § 2–4 inkomstskattelagen *och inte heller för fondföretag enligt 1 kap. 1 § första stycket 8 lagen (2004:46) om investeringsfonder som hör hemma inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.*

Skattskyldighet föreligger inte heller för en juridisk person i en främmande stat som är medlem i Europeiska gemenskapen, om den innehar 10 procent eller mer av andelskapitalet i det utdelande bolaget och uppfyller villkoren i artikel 2 i det av Europeiska gemenskapernas råd den 23 juli 1990 antagna direktivet om en gemensam ordning för beskattning avseende moder- och dotterbolag i olika medlemsstater i direktivets lydelse den 1 januari 2005 (90/435/EEG).

Skattskyldighet föreligger inte heller för utländskt bolag som avses i 2 kap. 5 a § inkomstskattelagen och som motsvarar ett sådant svenskt företag som avses i 24 kap. 13 § 1–4 den lagen, för utdelning på aktie om aktien är en sådan näringsbetingad andel som avses i 24 kap. 14 § första stycket 1 eller 2 samma lag.

Som förutsättning för skattefrihet enligt sjätte stycket gäller att utdelningen skulle ha omfattats av bestämmelserna om skattefrihet i 24 kap. 17–22 §§ eller 25 a kap. 5, 6 och 8 §§ inkomstskattelagen, om det utländska bolaget varit ett svenskt företag. I fråga om innehavstid enligt 24 kap. 20 §

¹ Senaste lydelse 2009:1414.

samma lag gäller dock att andelen alltid ska ha innehafts minst ett år vid utdelningstillfället.

Skattskyldighet för utdelning föreligger inte heller för handelsbolag, europeisk ekonomisk intressegruppering, kommanditbolag eller i utlandet delägarbeskattade juridiska personer om motsvarande utdelning hade varit skattefri enligt femte eller sjätte stycket om delägaren själv hade varit utdelningsberättigad. Vid bedömningen av om utdelningen hade varit skattefri ska aktieinnehavet bestämmas utifrån storleken på delägarrens indirekta innehav.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011 och tillämpas på utdelning som lämnas efter utgången av år 2010.

Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter

Härigenom förskrivs i fråga om lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter

dels att 2 kap. 7 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas fem nya paragrafer, 11 kap. 16–20 §§, samt närmast före 11 kap. 16 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

7 §¹

Särskild självdeklaration ska lämnas av

1. aktiebolag och ekonomiska föreningar samt sådana stiftelser, andra liknande subjekt eller andra tillgångsmassor som enligt stiftelseförordnande eller motsvarande bestämmelse har till huvudsakligt ändamål att tillgodose viss släkts, vissa släkters eller bestämda fysiska personers ekonomiska intressen,

2. sådana ideella föreningar som avses i 7 kap. 7 § inkomstskattelagen (1999:1229) och av sådana trossamfund som avses i 7 kap. 14 § den lagen, om intäkterna under beskattningsåret har överstigit grundavdraget enligt 63 kap. 11 § samma lag,

3. andra juridiska personer än sådana som avses i 1 och 2, med undantag av dödsbon, handelsbolag och europeiska ekonomiska intressegrupperingar, om intäkterna som den skattskyldige ska ta upp under beskattningsåret har uppgått till minst 100 kronor,

4. andra juridiska personer än dödsbon för vilka underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas,

5. *fondbolag eller förvaringsinstitut för varje av bolaget eller institutet förvaltat investeringsfond, samt*

6. ombudet för en sådan generalrepresentation som avses i 1 kap. 12 § lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige för skadeförsäkringsföretag som bedriver sin verksamhet genom representationen.

4. andra juridiska personer än dödsbon för vilka underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas, *samt*

5. ombudet för en sådan generalrepresentation som avses i 1 kap. 12 § lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige för skadeförsäkringsföretag som bedriver sin verksamhet genom representationen.

¹ Senaste lydelse 2007:1409.

11 kap.

Schablonintäkt vid innehav av andelar i en investeringsfond

16 §

Kontrolluppgift ska lämnas om schablonintäkt vid innehav av andelar i en investeringsfond eller i ett sådant fondföretag som driver verksamhet här i landet enligt 1 kap. 7 eller 9 § lagen (2004:46) om investeringsfonder.

17 §

Kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer och dödsbon.

18 §

Kontrolluppgift ska lämnas av

1. sådana fondbolag som avses i 1 kap. 1 § första stycket 7 lagen (2004:46) om investeringsfonder eller, om förvaltningen av fonden har övergått till ett förvaringsinstitut, av detta,

2. värdepappersbolag och kreditinstitut som förvaltar specialfonder enligt 1 kap. 5 § lagen om investeringsfonder,

3. förvaltningsbolag som driver verksamhet här i landet enligt 1 kap. 6 eller 8 § lagen om investeringsfonder, och

4. fondföretag som driver verksamhet här i landet enligt 1 kap. 7 eller 9 § lagen om investeringsfonder.

Om ett fondföretag har slutit avtal med ett värdepappersinstitut om att ombesörja försäljning och inlösen av andelar ska kontrolluppgiften i stället lämnas av värdepappersinstitutet.

Om en andel är förvaltarregistrerad ska i stället förvaltaren lämna kontrolluppgiften.

19 §

Kontrolluppgift ska inte lämnas om schablonintäkt på tillgångar på pensionssparkonto.

20 §

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om storleken på sådan schablonintäkt som avses i 42 kap. 35 § inkomstskattelagen (1999:1229).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011 och tillämpas första gången vid 2012 års taxering.

3 Förteckning över remissinstanserna till Promemoria om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras delägare (Fi2010/688)

Efter remiss har yttrande över promemorian avgetts av Kammarrätten i Sundsvall, Förvaltningsrätten i Stockholms län, Domstolsverket, Ekobrottsmyndigheten, Datainspektionen, Finansinspektionen, Ekonomistyrningsverket, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Bokföringsnämnden, Pensionsmyndigheten, Kammarkollegiet, Juridiska fakulteten vid Lunds universitet, Konkurrensverket, Konsumentverket, Regelrådet, Aktiespararna, Euroclear AB, Fondbolagens förening, Far, Lantbrukarnas Riksförbund, NASDAQ OMX Stockholm AB, Näringslivets regelnämnd, Sparbankernas Riksförbund, Stiftelser i Samverkan SiS,

Stockholms handelskammare, Svenskt Näringsliv, Svenska Bankföreningen, Svenska Fondhandlareföreningen, Sveriges advokatsamfund och Sveriges Försäkringsförbund.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Aktietorget, Alternativa aktiemarknaden, Finansförbundet, Företagarna, Konsumenternas Bank och Finansbyrå, Landsorganisationen i Sverige, LO, Skattebetalarnas förening, Svenska Finansanalytikers Förening, Svenska Försäkringsförmedlars Förening, Sveriges Akademikers Centralorganisation, SACO, Tjänstemännens Centralorganisation, TCO, och Utländska försäkringsbolags förening.

Yttrande har dessutom inkommit från Avanza Bank AB, Burgundy AB, XACT Fonder AB och Näringslivets Skattedelegation.

4 **Sammanfattning av promemorian Kompletterande förslag till ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras delägare (Fi2010/5532)**

Promemorians förslag kompletterar förslagen till nya skatteregler på investeringsfondsområdet som lämnats i Fondskatteutredningens promemoria, Promemoria om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras delägare (Fi 2010/688). Fondskatteutredningens förslag innebär sammanfattningsvis att investeringsfonder inte längre ska vara skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden och att den som är delägare i en investeringsfond, svensk eller utländsk, ska ta upp en schablonintäkt som beräknas på grundval av värdet på delägarens fondandelar vid kalenderårets ingång.

Det har framkommit att Fondskatteutredningens förslag skulle innebära att uppemot en miljon personer blir deklarationsskyldiga. Det rör sig om skattskyldiga, främst barn, som endast har intäkt av kapital från vilken det gjorts skatteavdrag, såsom utdelning på andelar i investeringsfonder. För sådana intäkter finns ingen skyldighet att lämna allmän självdeklaration utan underrättelse om taxeringsbeslut lämnas endast genom besked om slutlig skatt. Däremot fanns i Fondskatteutredningens förslag inget motsvarande undantag från deklarationsskyldighet för den föreslagna schablonintäkten avseende innehav av andelar i en investeringsfond.

Utan ändrade regler skulle därför en stor mängd fondsparande barn, som inte deklarerar i dag, bli deklarationsskyldiga. För att undvika detta föreslås att schablonintäkt avseende innehav av andelar i en investeringsfond undantas

från deklarationsskyldighet i de fall den skattskyldige endast haft sådan intäkt (och annan intäkt som undantas från deklarationsskyldighet) och där kontrolluppgift har lämnats avseende intäkten.

Om deklarationsskyldigheten för schablonintäkt slopas utan att några andra justeringar görs medför förslaget att alla som ska beskattas för schablonintäkt kommer att behöva betala in skatt trots att de inte behöver deklarerar. Bland annat av denna anledning föreslås att gränsvärdet för när statlig inkomstskatt ska beräknas höjs från dagens 100 kronor till 200 kronor. Förslaget medför att underlag för statlig inkomstskatt, t.ex. schablonintäkt avseende innehav av andelar i en investeringsfond, som understiger 200 kronor inte kommer att beskattas. Höjningen innebär att majoriteten av de fondsparande barn, som i dag slipper deklarerar för utdelning på sina fondinnehav, varken kommer att bli skyldiga att deklarerar eller betala skatt för någon schablonintäkt.

Vissa av de fondsparare som inte deklarerar i dag kommer trots höjningen av gränsvärdet för beräkning av statlig inkomstskatt att bli skattskyldiga för schablonintäkt. Även dessa kommer enligt förslaget ovan under vissa förutsättningar att slippa deklarerar intäkten och får då endast ett besked om slutlig skatt. Sådant besked ska lämnas senast i mitten av december taxeringsåret. För att slippa betala kostnadsränta måste dock skattebeloppet betalas senast den 3 maj taxeringsåret. Som lösning på detta problem föreslås att Skatteverket skickar ut information som möjliggör för skattskyldiga som befrias från deklarationsskyldighet att betala skatten utan att drabbas av kostnadsränta.

5. Lagförslag i promemorian Kompletterande förslag till ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras delägare (Fi2010/5532)

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 65 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

**65 kap.
2 §**

Statlig inkomstskatt beräknas bara om underlaget för skatten är minst 100 kronor.

Statlig inkomstskatt beräknas bara om underlaget för skatten är minst 200 kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012 och tillämpas första gången vid 2013 års taxering.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 2, 4 och 7 §§ lagen (2001:1227)¹ om självdeklarationer och kontrolluppgifter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

2 §²

Fysiska personer ska lämna allmän självdeklaration under förutsättning att

1. intäkterna i inkomstslaget tjänst och i inkomstslaget näringsverksamhet i annat fall än som avses i 2 under beskattningsåret har uppgått till sammanlagt minst 42,3 procent av prisbasbeloppet,

2. sådan intäkt i inkomstslaget tjänst som avses i 11 kap. 45 §, 50 kap. 7 § samt 57 kap. 20 och 21 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) eller intäkt av passiv näringsverksamhet under beskattningsåret har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor,

3. intäkterna i inkomstslaget kapital, med undantag för sådan ränta eller utdelning för vilken kontrolluppgift ska lämnas enligt 8 eller 9 kap., har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret,

3. intäkterna i inkomstslaget kapital, med undantag för sådan ränta eller utdelning för vilken kontrolluppgift ska lämnas enligt 8 eller 9 kap. *och för sådan schablonintäkt för vilken kontrolluppgift har lämnats enligt 11 kap. 16–20 §§*, har uppgått till sammanlagt minst 200 kronor under beskattningsåret,

4. de är begränsat skattskyldiga och den skattepliktiga intäkten har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor,

5. underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas,

6. uppgift enligt 3 kap. 9 a § ska lämnas, eller

7. uppgift enligt 3 kap. 21 a § ska lämnas.

4 §³

Dödsbon ska, om inte annat anges i 5 §, lämna allmän självdeklaration, om

1. de skattepliktiga intäkterna, med undantag för sådan ränta eller utdelning för vilken kontrolluppgift ska lämnas enligt 8 eller 9 kap., har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret,

1. de skattepliktiga intäkterna, med undantag för sådan ränta eller utdelning för vilken kontrolluppgift ska lämnas enligt 8 eller 9 kap. *och för sådan schablonintäkt för vilken kontrolluppgift har lämnats enligt 11 kap. 16–20 §§*, har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret,

¹ Promemorians förslag är föranlett av förslag lämnade i Fondskatteutredningens promemoria om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras delägare (Fi 2010/688). De hänvisningar i lagtexten som görs till 11 kap. 16–20 §§ avser lydelse enligt Fondskatteutredningens förslag.

² Senaste lydelse 2007:1409.

³ Senaste lydelse 2007:1409.

2. underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas,

3. uppgift enligt 3 kap. 9 a § ska lämnas, eller

4. uppgift enligt 3 kap. 21 a § ska lämnas.

7 §⁴

Särskild självdeklaration ska lämnas av

1. aktiebolag och ekonomiska föreningar samt sådana stiftelser, andra liknande subjekt eller andra tillgångsmassor som enligt stiftelseförordnande eller motsvarande bestämmelse har till huvudsakligt ändamål att tillgodose viss släkts, vissa släkters eller bestämda fysiska personers ekonomiska intressen,

2. sådana ideella föreningar som avses i 7 kap. 7 § inkomstskattelagen (1999:1229) och av sådana trossamfund som avses i 7 kap. 14 § den lagen, om intäkterna under beskattningsåret har överstigit grundavdraget enligt 63 kap. 11 § samma lag,

3. andra juridiska personer än sådana som avses i 1 och 2, med undantag av dödsbon, handelsbolag och europeiska ekonomiska intressegrupperingar, om intäkterna som den skattskyldige ska ta upp under beskattningsåret har uppgått till minst 100 kronor,

3. andra juridiska personer än sådana som avses i 1 och 2, med undantag av dödsbon, handelsbolag och europeiska ekonomiska intressegrupperingar, om intäkterna som den skattskyldige ska ta upp under beskattningsåret har uppgått till minst 200 kronor,

4. andra juridiska personer än dödsbon för vilka underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas,

5. fondbolag eller förvaringsinstitut för varje av bolaget eller institutet förvaltad investeringsfond, samt

6. ombudet för en sådan generalrepresentation som avses i 1 kap. 12 § lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige för skadeförsäkringsföretag som bedriver sin verksamhet genom representationen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012 och tillämpas första gången vid 2013 års taxering.

⁴ Senaste lydelse 2007:1409.

6. Förteckning över remissinstanserna till promemorian Kompletterande förslag till ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras delägare (Fi2010/5532)

Följande remissinstanser har beretts tillfälle att yttra sig över promemorian: Finansinspektionen, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Juridiska fakulteten vid Lunds universitet, Konkurrensverket, Fondbolagens förening, Svenska Bankföreningen, Svenska Fondhandlareföreningen och Sveriges advokatsamfund.

Yttrande har dessutom inkommit från Finansförbundet.

7. Lagförslag i lagrådsremissen Ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras delägare (Fi2011/1668)

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹

dels att 6 kap. 16 a § och 39 kap. 20 § ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast före 39 kap. 20 § ska utgå,
dels att 6 kap. 5 §, 7 kap. 6 och 10 §§, 15 kap. 1 §, 17 kap. 15 §, 24 kap. 2 och 11 §§, 30 kap. 1 §, 39 kap. 1 och 14 §§, 42 kap. 4 § samt 65 kap. 2 och 10 §§ ska ha följande lydelse,
dels att rubriken närmast efter 39 kap. 13 f § ska lyda ”Investmentföretag”
dels att rubriken närmast före 6 kap. 16 a § ska sättas närmast efter 6 kap. 12 §,
dels att det i lagen ska införas tre nya paragrafer, 6 kap. 13 § samt 42 kap. 35 och 36 §§, samt närmast före 42 kap. 35 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

5 §

Svenska investeringsfonder är skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden.

Svenska investeringsfonder är *inte* skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden.

13 §

Utländska investeringsfonder är inte skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden.

7 kap.

6 §

Stiftelsen ska, sett över en period av flera år, bedriva en verksamhet som skäligen motsvarar avkastningen av stiftelsens tillgångar.

Vid beräkningen av avkastningen av stiftelsens tillgångar ska schablonintäkt enligt 42 kap. 35 § inte ingå.

10 §

Föreningen ska, sett över en period av flera år, bedriva en verksamhet som skäligen motsvarar avkastningen av föreningens tillgångar.

Vid beräkningen av avkastningen av föreningens tillgångar ska schablonintäkt enligt 42 kap. 35 § inte ingå.

¹ Lagen omtryckt 2008:803. Senaste lydelse av 39 kap. 20 § 2009:357.

15 kap.**1 §²**

Ersättningar för varor, tjänster och inventarier, avkastning av tillgångar, kapitalvinster samt alla andra inkomster i näringsverksamheten ska tas upp som intäkt.

Utöver bestämmelserna i detta kapitel finns bestämmelser om inkomster i 8, 17–39, 44–48, 49–52, 55 och 60 kap.

Utöver bestämmelserna i detta kapitel finns bestämmelser om inkomster i 8, 17–39, 44–48, 49–52, 55 och 60 kap. I 42 kap. 35 och 36 §§ finns även bestämmelser om schablonintäkt vid innehav av andelar i investeringsfond.

Bestämmelser om värdering av inkomster i annat än pengar finns i 61 kap.

17 kap.**15 §³**

Sammanläggning eller delning av investeringsfonder enligt 8 kap. 1 § lagen (2004:46) om investeringsfonder ska inte leda till att delägarna ska ta upp en intäkt. Detsamma gäller när en specialfond ombildas till en värdepappersfond.

Efter en sammanläggning eller delning anses som anskaffningsvärde för de nya andelarna det anskaffningsvärde som sammanlagt gällde för de äldre andelarna. Om en fond delas och den skattskyldige får andelar i mer än en nybildad fond, ska det anskaffningsvärde som gällde för de äldre andelarna fördelas på de nya andelarna i förhållande till dessa nybildade fonders värde vid delningen.

Bestämmelser om fonderna finns i 39 kap. 20 §.

24 kap.**2 §**

I inkomstslaget näringsverksamhet tillämpas bestämmelserna i inkomstslaget kapital om

- utnyttjande av företrädesrätt till teckning av vinstandelslån eller kapitalandelslån i 42 kap. 15 §,
- utdelning av andelar i dotterbolag i 42 kap. 16 §,
- utbetalningar vid minskning av aktiekapital eller reservfond och liknande förfaranden i 42 kap. 17 §,
- utskiftning från ideella föreningar i 42 kap. 18 §,
- utskiftning från ekonomiska föreningar i 42 kap. 19–21 §§,
- emission i ekonomiska föreningar i 42 kap. 21 a §,
- utdelning från delägarbeskattade utländska juridiska personer i 42 kap. 22 §,
- utdelning och utskiftning från dödsbon efter personer som var begränsat skattskyldiga vid dödsfallet i 42 kap. 23 §,
- skattetillgodohavanden i 42 kap. 24 §, *och*
- lotterier i 42 kap. 25 §.

- skattetillgodohavanden i 42 kap. 24 §,
- lotterier i 42 kap. 25 §, *och*
- schablonintäkt i 42 kap. 35 §.

² Senaste lydelse 2009:1409.

³ Senaste lydelse 2009:357.

11 §

- Bestämmelser om i vilka fall lämnad utdelning ska dras av finns för
- investmentföretag *och investeringsfonder* i 39 kap. 14 §,
 - kooperativa föreningar i 39 kap. 22–24 §§,
 - sambruksföreningar i 39 kap. 28 §,
 - samfälligheter i 39 kap. 29 §, och
 - Sparbankernas säkerhetskassa i 39 kap. 31 §.

30 kap.

1 §⁴

Avdrag får göras enligt bestämmelserna i detta kapitel för belopp som sätts av till periodiseringsfond.

Avdrag får dock inte göras av privatbostadsföretag, investmentföretag *och investeringsfonder*. Avdrag får inte heller göras av den som är begränsat skattskyldig enligt 3 kap. 18 § första stycket 2 eller 6 kap. 11 § första stycket 4 och som är bosatt i en stat utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Avdrag får dock inte göras av privatbostadsföretag *och* investmentföretag. Avdrag får inte heller göras av den som är begränsat skattskyldig enligt 3 kap. 18 § första stycket 2 eller 6 kap. 11 § första stycket 4 och som är bosatt i en stat utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

39 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om

- försäkringsföretag i 2–13 §§,
- utländska tjänstepensionsinstitut i 13 a–13 f §§,
- investmentföretag *och investeringsfonder* i 14–20 §§,
- kooperativa föreningar i 21–24 §§,
- privatbostadsföretag i 25–27 §§,
- sambruksföreningar i 28 §,
- samfälligheter i 29 §, och
- sparbanker och Sparbankernas säkerhetskassa i 30 och 31 §§.

14 §

För investmentföretag *och investeringsfonder* gäller, utöver vad som följer av övriga bestämmelser i denna lag, följande:

1. Kapitalvinster på delägarätter ska inte tas upp och kapitalförluster på delägarätter får inte dras av. Om ett investmentföretag avyttrar en delägar rätt som hade varit näringsbetingad om investmentföretaget i stället hade varit ett sådant ägarföretag som kan inneha en närings-

För investmentföretag gäller, utöver vad som följer av övriga bestämmelser i denna lag, följande:

1. Kapitalvinster på delägarätter ska inte tas upp och kapitalförluster på delägarätter får inte dras av. Om ett investmentföretag avyttrar en delägar rätt som hade varit näringsbetingad om investmentföretaget i stället hade varit ett sådant ägarföretag som kan inneha en närings-

⁴ Senaste lydelse 2009:1060.

betingad andel enligt 24 kap. 13 §, ska ersättningen tas upp som kapitalvinst om delägarrätten hänför sig till ett skalbolag som avses i 25 a kap. 9 § eller om det sker ett återköp enligt 25 a kap. 18 §. Vid bedömningen om ersättningen ska tas upp som kapitalvinst tillämpas bestämmelserna i 25 a kap. 10–18 §§.

2. Ett belopp som för helt år motsvarar 1,5 procent av värdet på delägarrätter vid beskattningsårets ingång ska tas upp. Egna aktier eller optioner, terminer eller liknande instrument vars underliggande tillgångar består av investmentföretagets egna aktier ska inte räknas in i underlaget. I underlaget för *investmentföretag* ska inte heller räknas in andelar och aktiebaserade delägarrätter om en kapitalvinst inte skulle ha tagits upp enligt bestämmelsen i 25 a kap. 5 § om andelen eller den aktiebaserade delägarrätten hade avyttrats vid beskattningsårets början och investmentföretaget i stället hade varit ett sådant ägarföretag som kan inneha en näringsbetingad andel enligt 24 kap. 13 §. Vid bedömningen om en kapitalvinst inte skulle ha tagits upp ska bortses från bestämmelsen om skalbolagsbeskattning i 25 a kap. 9 §.

3. Utdelning som företaget *eller fonden* lämnar ska dras av. Sådan utdelning av andelar i ett dotterbolag som avses i 42 kap. 16 § ska dock inte dras av. *Investeringsfonder får dra av utdelning till annan än andelsägare i fonden med högst ett belopp som motsvarar 2 procent av fondens värde vid utgången av beskattningsåret.*

Den utdelning som ska dras av enligt första stycket 3 ska dras av som kostnad det beskattningsår som beslutet om utdelning avser.

betingad andel enligt 24 kap. 13 §, ska ersättningen tas upp som kapitalvinst om delägarrätten hänför sig till ett skalbolag som avses i 25 a kap. 9 § eller om det sker ett återköp enligt 25 a kap. 18 §. Vid bedömningen om ersättningen ska tas upp som kapitalvinst tillämpas bestämmelserna i 25 a kap. 10–18 §§.

2. Ett belopp som för helt år motsvarar 1,5 procent av värdet på delägarrätter vid beskattningsårets ingång ska tas upp. Egna aktier eller optioner, terminer eller liknande instrument vars underliggande tillgångar består av investmentföretagets egna aktier ska inte räknas in i underlaget. I underlaget ska inte heller räknas in andelar och aktiebaserade delägarrätter om en kapitalvinst inte skulle ha tagits upp enligt bestämmelsen i 25 a kap. 5 § om andelen eller den aktiebaserade delägarrätten hade avyttrats vid beskattningsårets början och investmentföretaget i stället hade varit ett sådant ägarföretag som kan inneha en näringsbetingad andel enligt 24 kap. 13 §. Vid bedömningen om en kapitalvinst inte skulle ha tagits upp ska bortses från bestämmelsen om skalbolagsbeskattning i 25 a kap. 9 §.

3. Utdelning som företaget lämnar ska dras av. Sådan utdelning av andelar i ett dotterbolag som avses i 42 kap. 16 § ska dock inte dras av.

42 kap.**4 §**

Utdelning, kapitalvinst och annan avkastning på tillgångar på sådant pensionsparkonto som avses i 1 kap. 2 § lagen (1993:931) om individuellt pensionssparande ska inte tas upp. Utgifter och kapitalförluster som avser tillgångarna får inte dras av. I lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel finns bestämmelser om avkastningsskatt på tillgångar på sådana konton.

Ränta på förfallna men inte utbetalda belopp från sådan pensionsförsäkring eller annan försäkring som avses i 9 § andra stycket lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel ska inte heller tas upp.

Inkomster som hänför sig till tillgångar på sådant pensionsparkonto som avses i 1 kap. 2 § lagen (1993:931) om individuellt pensionssparande ska inte tas upp. Utgifter och kapitalförluster som avser tillgångarna får inte dras av. I lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel finns bestämmelser om avkastningsskatt på tillgångar på sådana konton.

*Schablonintäkt vid innehav av andelar i en investeringsfond***35 §**

Den som vid ingången av ett kalenderår har ägt andelar i en investeringsfond ska ta upp en schablonintäkt. Intäkten ska beräknas till 0,4 procent av kapitalunderlaget enligt 36 §.

36 §

Kapitalunderlaget utgörs av värdet vid ingången av kalenderåret på de andelar i en investeringsfond som vid denna tidpunkt ägs av den skattskyldige.

Vid beräkningen av kapitalunderlaget ska andelar i en investeringsfond som utgör lager-tillgångar och som enligt 17 kap. 20 § tas upp till det verkliga värdet inte ingå.

65 kap.**2 §**

Statlig inkomstskatt beräknas bara om underlaget för skatten är minst 100 kronor.

Statlig inkomstskatt beräknas bara om underlaget för skatten är minst 200 kronor.

10 §⁵

För juridiska personer är den statliga inkomstskatten 26,3 procent av den beskattningsbara inkomsten.

För investeringsfonder är skatten i stället 30 procent.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012 och tillämpas första gången vid 2013 års taxering.

⁵ Paragrafen fick sin nuvarande beteckning genom 2009:197.

Förslag till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483)

Härigenom föreskrivs i fråga om skattebetalningslagen (1997:483)¹
dels att 12 kap. 9 a § ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast före 12 kap. 9 a § ska utgå.

Denna lag träder i kraft den 31 december 2011 och tillämpas på sammanläggningar och delningar av investeringsfonder som sker efter den 31 december 2011.

¹ Senaste lydelse av 12 kap. 9 a § 2004:63.

Förslag till lag om ändring i lagen (0000:000) om ändring i kupongskattelagen (1970:624)

Härigenom föreskrivs att 4 § kupongskattelagen (1970:624) i stället för dess lydelse enligt lagen (0000:000) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

*Lydelse enligt lagrådsremissen
Skatteförfarandet (Fi2011/313)*

Föreslagen lydelse

4 §

Skattskyldighet föreligger för utdelningsberättigad om denne är fysisk person, som är begränsat skattskyldig, dödsbo efter sådan person eller utländsk juridisk person, och utdelningen ej är hänförlig till inkomst av näringsverksamhet som bedrivits från fast driftställe här i riket. Skattskyldighet föreligger dock inte för utdelningsberättigad utländsk juridisk person för sådan del av utdelningen som motsvarar det belopp som ska beskattas hos delägaren enligt 5 kap. 2 a § eller 39 a kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229).

För handelsbolag, europeisk ekonomisk intressegruppering, kommanditbolag och rederi föreligger skattskyldighet för den del av utdelningen som ej är hänförlig till inkomst av näringsverksamhet som bedrivits från fast driftställe här i riket och som belöper på delägare eller medlem som är begränsat skattskyldig.

Skattskyldighet föreligger slutligen för utdelningsberättigad, som innehar aktie under sådana förhållanden, att annan därigenom obehörigen beredes förmån vid beslut om inkomstskatt eller vinner befrielse från kupongskatt.

Skattskyldighet föreligger inte för person som avses i 3 kap. 17 § 2–4 inkomstskattelagen.

Skattskyldighet föreligger inte heller för en juridisk person i en främmande stat som är medlem i Europeiska unionen, om den innehar 10 procent eller mer av andelskapitalet i det utdelande bolaget och uppfyller villkoren i artikel 2 i det av Europeiska gemenskapernas råd den 23 juli 1990 antagna direktivet om en gemensam ordning för beskattning avseende moder- och dotterbolag i olika medlemsstater i direktivets lydelse den 1 januari 2005 (90/435/EEG).

Skattskyldighet föreligger inte heller för utländskt bolag som avses i 2 kap. 5 a § inkomstskattelagen och som motsvarar ett sådant svenskt företag som avses i 24 kap. 13 § 1–4 den lagen, för utdelning på aktie om aktien är en sådan näringsbetingad andel som avses i 24 kap. 14 § första stycket 1 eller 2 samma lag.

Som förutsättning för skattefrihet enligt sjätte stycket gäller att utdelningen skulle ha omfattats av bestämmelserna om skattefrihet i 24 kap. 17–22 §§ eller 25 a kap. 5, 6 och 8 §§ inkomstskattelagen, om det utländska bolaget varit ett svenskt företag. I fråga om innehavstid enligt 24 kap. 20 § samma lag gäller dock att andelen alltid ska ha innehafts minst ett år vid utdelningstillfället.

Skattskyldighet för utdelning föreligger inte heller för handelsbolag, europeisk ekonomisk intressegruppering, kommanditbolag eller i utlandet delägarbeskattade juridiska personer om motsvarande utdelning hade varit skattefri enligt femte eller sjätte stycket om delägaren själv hade varit utdelningsberättigad. Vid bedömningen av om utdelningen hade varit skattefria ska aktieinnehavet bestämmas utifrån storleken på delägarrens indirekta innehav.

Skattskyldighet föreligger inte heller för fondföretag enligt 1 kap. 1 § första stycket 8 lagen (2004:46) om investeringsfonder som hör hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i en stat med vilken Sverige har ingått ett skatteavtal som innehåller en artikel om informationsutbyte.

Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter

Härigenom förskrivs i fråga om lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter

dels att 2 kap. 2, 4 och 7 §§ samt 12 kap. 2 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas fem nya paragrafer, 11 kap. 16–20 §§, samt närmast före 11 kap. 16 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

2 §¹

Fysiska personer ska lämna allmän självdeklaration under förutsättning att

1. intäkterna i inkomstslaget tjänst och i inkomstslaget näringsverksamhet i annat fall än som avses i 2 under beskattningsåret har uppgått till sammanlagt minst 42,3 procent av prisbasbeloppet,

2. sådan intäkt i inkomstslaget tjänst som avses i 11 kap. 45 §, 50 kap. 7 § samt 57 kap. 20 och 21 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) eller intäkt av passiv näringsverksamhet under beskattningsåret har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor,

3. intäkterna i inkomstslaget kapital, med undantag för sådan ränta eller utdelning för vilken kontrolluppgift ska lämnas enligt 8 eller 9 kap., har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret,

3. intäkterna i inkomstslaget kapital, med undantag för sådan ränta eller utdelning för vilken kontrolluppgift ska lämnas enligt 8 eller 9 kap. *och för sådan schablonintäkt för vilken kontrolluppgift har lämnats enligt 11 kap. 16–20 §§*, har uppgått till sammanlagt minst 200 kronor under beskattningsåret,

4. de är begränsat skattskyldiga och den skattepliktiga intäkten har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor,

5. underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas,

6. uppgift enligt 3 kap. 9 a § ska lämnas, eller

7. uppgift enligt 3 kap. 21 a § ska lämnas.

4 §²

Dödsbon ska, om inte annat anges i 5 §, lämna allmän självdeklaration, om

1. de skattepliktiga intäkterna, med undantag för sådan ränta eller utdelning för vilken kontrolluppgift ska lämnas enligt 8 eller 9 kap., har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret,

1. de skattepliktiga intäkterna, med undantag för sådan ränta eller utdelning för vilken kontrolluppgift ska lämnas enligt 8 eller 9 kap. *och för sådan schablonintäkt för vilken kontrolluppgift har lämnats enligt 11 kap. 16–20 §§*, har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under

¹ Senaste lydelse 2007:1409.

² Senaste lydelse 2007:1409.

beskattningsåret,

2. underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas,

3. uppgift enligt 3 kap. 9 a § ska lämnas, eller

4. uppgift enligt 3 kap. 21 a § ska lämnas.

7 §³

Särskild självdeklaration ska lämnas av

1. aktiebolag och ekonomiska föreningar samt sådana stiftelser, andra liknande subjekt eller andra tillgångsmassor som enligt stiftelseförordnande eller motsvarande bestämmelse har till huvudsakligt ändamål att tillgodose viss släkts, vissa släkters eller bestämda fysiska personers ekonomiska intressen,

2. sådana ideella föreningar som avses i 7 kap. 7 § inkomstskattelagen (1999:1229) och av sådana trossamfund som avses i 7 kap. 14 § den lagen, om intäkterna under beskattningsåret har överstigit grundavdraget enligt 63 kap. 11 § samma lag,

3. andra juridiska personer än sådana som avses i 1 och 2, med undantag av dödsbon, handelsbolag och europeiska ekonomiska intressegrupperingar, om intäkterna som den skattskyldige ska ta upp under beskattningsåret har uppgått till minst 100 kronor,

4. andra juridiska personer än dödsbon för vilka underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas,

5. *fondbolag eller förvaringsinstitut för varje av bolaget eller institutet förvaltat investeringsfond, samt*

6. ombudet för en sådan generalrepresentation som avses i 1 kap. 12 § lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige för skadeförsäkringsföretag som bedriver sin verksamhet genom representationen.

3. andra juridiska personer än sådana som avses i 1 och 2, med undantag av dödsbon, handelsbolag och europeiska ekonomiska intressegrupperingar, om intäkterna som den skattskyldige ska ta upp under beskattningsåret har uppgått till minst 200 kronor,

4. andra juridiska personer än dödsbon för vilka underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas, *samt*

5. ombudet för en sådan generalrepresentation som avses i 1 kap. 12 § lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige för skadeförsäkringsföretag som bedriver sin verksamhet genom representationen.

³ Senaste lydelse 2007:1409.

11 kap.

Schablonintäkt vid innehav av andelar i investeringsfonder och fondföretag

16 §

Kontrolluppgift ska lämnas om schablonintäkt vid innehav av andelar i en investeringsfond eller i ett sådant fondföretag som driver verksamhet här i landet enligt 1 kap. 7 eller 9 § lagen (2004:46) om investeringsfonder.

17 §

Kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer och dödsbon.

18 §

Kontrolluppgift ska lämnas av

1. sådana fondbolag som avses i 1 kap. 1 § första stycket 7 lagen (2004:46) om investeringsfonder eller av ett förvaringsinstitut, om förvaltningen av investeringsfonden eller fondföretaget har övergått till institutet,

2. värdepappersbolag och kreditinstitut som förvaltar specialfonder enligt 1 kap. 5 § lagen om investeringsfonder,

3. förvaltningsbolag som driver verksamhet här i landet enligt 1 kap. 6 eller 8 § lagen om investeringsfonder, och

4. fondföretag som driver verksamhet här i landet enligt 1 kap. 7 eller 9 § lagen om investeringsfonder.

Om ett förvaltningsbolag eller ett fondföretag har slutit avtal med ett värdepappersinstitut om att ombesörja försäljning och inlösen av andelar, ska kontrolluppgiften i stället lämnas av värdepappersinstitutet.

Om en andel är förvaltarregistrerad ska i stället förvaltaren lämna kontrolluppgiften.

19 §

Kontrolluppgift ska inte lämnas om schablonintäkt vid innehav av tillgångar på ett pensionssparkonto.

20 §

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om storleken på sådan schablonintäkt som avses i 42 kap. 35 § inkomstskattelagen (1999:1229).

12 kap.

2 §⁴

Kontrolluppgifter enligt 6 kap., 7 kap. 5 §, 8 kap. 1, 2, 4–6 §§, 9 och 10 kap. samt 11 kap. 2, 2 a och 7 a–7 c §§ ska även lämnas för fysiska personer som är begränsat skattskyldiga.

Kontrolluppgift enligt 11 kap. 7 b § ska också avse omständigheter som medför eller kan medföra avskattning enligt 5 § första stycket 6, 6 a eller 7 lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta.

I kontrolluppgiften ska, utöver de uppgifter som anges i 6–11 kap., uppgift lämnas om utländska skatteregistreringsnummer eller motsvarande för dem som kontrolluppgiften avser samt i kontrolluppgift enligt 6 kap. om mottagarens medborgarskap.

Uppgift om skatteregistreringsnummer behöver endast lämnas för

1. avtalsförbindelser som har upprättats den 1 januari 2004 eller senare, eller
2. vid avsaknad av avtalsförbindelser, transaktioner som har utförts den 1 januari 2004 eller senare.

Denna lag träder i kraft den 31 december 2011 och tillämpas första gången vid 2013 års taxering.

⁴ Senaste lydelse 2008:1044.

Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 19 kap. 13 § och 97 kap. 5 § socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 kap.

13 §

Överskott i inkomstslaget kapital enligt 41 kap. 12 § inkomstskattelagen (1999:1229) ska ökas med gjorda avdrag i inkomstslaget, dock inte med

1. avdrag för kapitalförluster till den del de motsvarar kapitalvinster som tagits upp som intäkt enligt 42 kap. 1 § inkomstskattelagen, och

2. avdrag för uppskovsbelopp enligt 47 kap. inkomstskattelagen vid byte av bostad.

Underskott i inkomstslaget kapital ska minskas med gjorda avdrag i inkomstslaget, dock inte med avdrag som avses i första stycket 1 och 2.

Uppkommer ett överskott vid beräkningen ska detta minskas med schablonintäkt enligt 47 kap. 11 b § inkomstskattelagen.

Uppkommer ett överskott vid beräkningen ska detta minskas med schablonintäkt enligt 42 kap. 35 § och 47 kap. 11 b § inkomstskattelagen.

97 kap.

5 §

Överskott i inkomstslaget kapital enligt 41 kap. 12 § inkomstskattelagen (1999:1229) ska ökas med gjorda avdrag i inkomstslaget, dock inte med

1. avdrag för kapitalförluster till den del de motsvarar kapitalvinster som tagits upp som intäkt enligt 42 kap. 1 § inkomstskattelagen,

2. avdrag för uppskovsbelopp enligt 47 kap. inkomstskattelagen vid byte av bostad, och

3. avdrag för negativ räntefördelning enligt 33 kap. inkomstskattelagen.

Underskott i inkomstslaget kapital ska minskas med gjorda avdrag i inkomstslaget, dock inte med avdrag som avses i första stycket 1–3.

Uppkommer ett överskott vid beräkningen ska detta minskas med schablonintäkt enligt 47 kap. 11 b § inkomstskattelagen.

Uppkommer ett överskott vid beräkningen ska detta minskas med schablonintäkt enligt 42 kap. 35 § och 47 kap. 11 b § inkomstskattelagen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

Bestämmelserna i 19 kap. 13 § i sin nya lydelse tillämpas första gången i fråga om betalningsskyldighet för underhållsstöd som avser tid efter den 31 januari 2014.

Äldre bestämmelser i 97 kap. 5 § gäller fortfarande för förmåner som avser tid före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (0000:000)

Härigenom föreskrivs i fråga om skatteförfarandelagen (0000:000) dels att 59 kap. 25 § och rubriken närmast före 59 kap. 25 § ska utgå, dels att 22 kap. 1 §, 23 kap. 2 § samt 30 kap. 1, 3 och 4 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas fem nya paragrafer, 22 kap. 16–20 §§, samt närmast före 22 kap. 16 § en ny rubrik av följande lydelse.

*Lydelse enligt lagrådsremissen
Skatteförfarandet (Fi2011/313)*

Föreslagen lydelse

22 kap.**1 §**

I detta kapitel finns bestämmelser om skyldighet att lämna kontrolluppgift om

- överlåtelse av privatbostadsrätt och av andelar i vissa bostadsföretag (2 och 3 §§),
 - upplåtelse av privatbostad eller bostad som innehas med hyresrätt (4 §),
 - samfällighet (5 och 6 §§),
 - räntebidrag (7 §),
 - pensionsförsäkringar och pensionssparkonton (8 och 9 §§),
 - avskattning av pensionsförsäkring (10 §),
 - tjänstepensionsavtal (11 §),
 - underlag för avkastningsskatt på livförsäkringar (12 §),
 - skattereduktion för förmån av hushållsarbete (13 §),
 - elcertifikat (14 §), och
 - utsläppsrätter, utsläppsminskningensheter och certifierade utsläppsminskningar (15 §).
- elcertifikat (14 §),
- utsläppsrätter, utsläppsminskningensheter och certifierade utsläppsminskningar (15 §), och
- *schablonintäkt avseende innehav av andelar i investeringsfonder (16–20 §§).*

Schablonintäkt vid innehav av andelar i investeringsfonder och fondföretag

16 §

Kontrolluppgift ska lämnas om schablonintäkt vid innehav av andelar i en investeringsfond eller i ett sådant fondföretag som driver verksamhet i Sverige enligt 1 kap. 7 eller 9 § lagen (2004:46) om investeringsfonder.

17 §

Kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer och dödsbon.

18 §

Kontrolluppgift ska lämnas av
1. sådana fondbolag som avses i

1 kap. 1 § första stycket 7 lagen (2004:46) om investeringsfonder eller av ett förvaringsinstitut, om förvaltningen av investeringsfonden eller fondföretaget har övergått till institutet,

2. värdepappersbolag och kreditinstitut som förvaltar specialfonder enligt 1 kap. 5 § lagen om investeringsfonder,

3. förvaltningsbolag som driver verksamhet i Sverige enligt 1 kap. 6 eller 8 § lagen om investeringsfonder, och

4. fondföretag som driver verksamhet i Sverige enligt 1 kap. 7 eller 9 § lagen om investeringsfonder.

Om ett förvaltningsbolag eller ett fondföretag har slutit avtal med ett värdepappersinstitut om att ombesörja försäljning och inlösen av andelar, ska kontrolluppgiften i stället lämnas av värdepappersinstitutet.

Om en andel är förvaltarregistrerad ska i stället förvaltaren lämna kontrolluppgiften.

19 §

Kontrolluppgift ska inte lämnas om schablonintäkt vid innehav av tillgångar på ett pensionssparkonto.

20 §

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om storleken på sådan schablonintäkt som avses i 42 kap. 35 § inkomstskattelagen (1999:1229).

23 kap.

2 §

Kontrolluppgifter enligt 15 kap., 16 kap. 1 § om ersättning som avses i 16 kap. 3 § 4 samt 4 § 1 a, 2 a och 3 a, 17, 19, 20 och 21 kap. samt 22 kap. 2, 3 och 9–11 §§ ska även lämnas för fysiska personer som är begränsat skattskyldiga.

Kontrolluppgift enligt 22 kap. 10 § ska också avse omständigheter som medför eller kan medföra avskattning enligt 5 § första stycket 6, 6 a eller 7 lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta.

Kontrolluppgifter enligt 15 kap., 16 kap. 1 § om ersättning som avses i 16 kap. 3 § 4 samt 4 § 1 a, 2 a och 3 a, 17, 19, 20 och 21 kap. samt 22 kap. 2, 3, 9–11 och 16–20 §§ ska även lämnas för fysiska personer som är begränsat skattskyldiga.

30 kap.**1 §**

En fysisk person ska lämna en inkomstdeklaration, om

1. intäkterna i inkomstlagen tjänst och näringsverksamhet i annat fall än som avses i 2 under beskattningsåret har uppgått till sammanlagt minst 42,3 procent av prisbasbeloppet,

2. sådan intäkt i inkomstlagen tjänst som avses i 11 kap. 45 §, 50 kap. 7 § samt 57 kap. 20 och 21 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) eller intäkt av passiv näringsverksamhet under beskattningsåret har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor,

3. intäkterna i inkomstlagen kapital, med undantag för sådan ränta, utdelning eller annan avkastning som kontrolluppgift ska lämnas om enligt 17 eller 19 kap., har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret,

3. intäkterna i inkomstlagen kapital, med undantag för sådan ränta, utdelning eller annan avkastning som kontrolluppgift ska lämnas om enligt 17 eller 19 kap. *och för sådan schablonintäkt som kontrolluppgift har lämnats om enligt 22 kap. 16–20 §§*, har uppgått till sammanlagt minst 200 kronor under beskattningsåret,

4. han eller hon är begränsat skattskyldig och den skattepliktiga intäkten har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor,

5. underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas, eller

6. uppgift om skalbolag enligt 31 kap. 14 § ska lämnas.

3 §

För år efter dödsåret ska ett dödsbo lämna en inkomstdeklaration, om

1. de skattepliktiga intäkterna, med undantag för sådan ränta, utdelning eller annan avkastning som kontrolluppgift ska lämnas om enligt 17 eller 19 kap., har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret,

För år efter dödsåret ska ett dödsbo lämna en inkomstdeklaration, om

1. de skattepliktiga intäkterna, med undantag för sådan ränta, utdelning eller annan avkastning som kontrolluppgift ska lämnas om enligt 17 eller 19 kap. *och för sådan schablonintäkt som kontrolluppgift har lämnats om enligt 22 kap. 16–20 §§*, har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret,

2. underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas, eller

3. uppgift om skalbolag enligt 31 kap. 14 § ska lämnas.

4 §

En inkomstdeklaration ska lämnas av

1. aktiebolag, ekonomiska föreningar och sådana stiftelser, andra liknande subjekt eller andra tillgångsmassor som enligt stiftelseförordnande eller motsvarande bestämmelse har till huvudsakligt ändamål att tillgodose viss släkts, vissa släkters eller bestämda fysiska personers ekonomiska intressen,

2. sådana ideella föreningar och registrerade trossamfund som avses i 7 kap. 7 och 14 §§ inkomstskattelagen (1999:1229), om intäkterna under beskattningsåret har överstigit grundavdraget enligt 63 kap. 11 § den lagen,

3. andra juridiska personer än

3. andra juridiska personer än

sådana som avses i 1 och 2, med undantag för dödsbon och svenska handelsbolag, om de skattepliktiga intäkterna under beskattningsåret har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor,

4. andra juridiska personer än dödsbon för vilka underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas, *och*

5. *fondbolag och förvaringsinstitut för varje av bolaget eller institutet förvaltda investeringsfond.*

sådana som avses i 1 och 2, med undantag för dödsbon och svenska handelsbolag, om de skattepliktiga intäkterna under beskattningsåret har uppgått till sammanlagt minst 200 kronor, *och*

4. andra juridiska personer än dödsbon för vilka underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas.

8. Lagrådets yttrande över lagrådsremissen Ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras delägare (Fi2011/1668)

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2011-04-14

Närvarande: F.d. justitierådet Inger Nyström, f.d. regeringsrådet Lars Wennerström och justitierådet Eskil Nord.

Ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras delägare

Enligt en lagrådsremiss den 1 april 2011 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229),
2. lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483),
3. lag om ändring i lagen (0000:000) om ändring i kupongskattelagen (1970:624),
4. lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter,
5. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,
6. lag om ändring i skatteförfarandelagen (0000:000).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kammarrättsassessorn Sofi Nyström.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Bilaga 10

Skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet

Bilaga till avsnitt 6.16

Bilaga 10

Skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet

Bilaga till avsnitt 6.16

Innehållsförteckning

1.	Gåvoincitamentsutredningens sammanfattning av betänkandet Skatteincitament för gåvor till forskning och ideell verksamhet (SOU 2009:59).....	5
2.	Betänkandets lagförslag	7
	Förslag till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483)	7
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	8
	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.....	14
	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter	16
	Förslag till lag om ändring i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete	18
3.	Förteckning över remissinstanserna till betänkandet	23
4.	Lagrådsremissens lagförslag.....	24
	Förslag till lag om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva	24
	Förslag till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483)	28
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	29
	Förslag till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	32
	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter	33
	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:000).....	35
5.	Lagrådets yttrande.....	37
	Rättsdatablad.....	38

1. Gåvoincitamentsutredningens sammanfattning av betänkandet Skatteincitament för gåvor till forskning och ideell verksamhet (SOU 2009:59)

Mitt uppdrag har gällt skatteregler för att stimulera givande till forskning och ideell verksamhet. Jag har i enlighet med direktiven jämfört för- och nackdelar med sådana regler och har – även det i enlighet med direktiven – tagit fram ett förslag. Enligt direktiven har mitt uppdrag varit att presentera ett förslag även om jag skulle anse att nackdelarna överstiger fördelarna.

Förslaget innebär att den som ger en gåva till en godkänd gåvomottagare kan komma att medges en skattereduktion. Förslaget tar sikte på gåvor i ordets egentliga mening. Med det menas en oegennyttig förmögenhetsöverföring från en givare till någon annan och givaren ska inte förvänta sig och inte heller få någon motprestation.

Sammanfattningsvis kan mitt förslag beskrivas enligt följande. Skatteverket kan efter ansökan förklara att en sökande är godkänd som gåvomottagare. Sökanden kan vara en stiftelse, en ideell förening, ett registrerat trossamfund, ett universitet eller en högskola. Reglerna gäller också motsvarande utländska företeelser under förutsättning att de hör hemma inom EES-området eller i en stat med vilken Sverige ingått ett skatteavtal där det finns regler om informationsutbyte.

När det gäller ideell verksamhet är villkoren för att bli godkänd som gåvomottagare att

1. sökanden vid taxeringen för det taxeringsår som föregår det år då ansökan görs är inskränkt skattskyldig enligt bestämmelserna i 7 kap. 3, 7 eller 14 § inkomstskattelagen (1999:1229), IL,

2. sökanden har som ändamål att bedriva hjälpverksamhet bland behövande eller att främja vetenskaplig forskning eller sökanden helt eller delvis bedriver sådan verksamhet,

3. sökanden i fråga om ledning, organisation, personal och erfarenhet gör sannolikt att man

– även vid de två taxeringar som följer efter den taxering som avses i 1 kommer att bli inskränkt skattskyldig enligt de bestämmelser som anges i samma punkt, och

– kommer att använda gåvorna på det sätt givarna avsett,

4. sökandens bokföring är så anordnad att det är möjligt att avgöra vilka ändamål och verksamheter som givarna avsett att främja, och

5. sökanden har minst en auktoriserad eller godkänd revisor.

Uttrycket bedriva hjälpverksamhet bland behövande är hämtat från 7 kap. 3 IL och kommer i det förslag som Stiftelse- och förenings-skatteutredningen (Fi 2007:09) ska lämna kort tid efter det att detta betänkande är avlämnat att ha ersatts av ett modernare uttryck för ”välgörenhet”, ”social hjälpverksamhet” eller motsvarande. Vad som avses är verksamhet med sikte på hemlösa, sjuka, handikappade, missbrukare och allmänt hjälpbehövande i Sverige och i utlandet. Mitt förslag är att detta nya ändamål ska ersätta hjälpverksamhet bland behövande när det gäller att avgöra vilka som ska vara godkända gåvomottagare.

När det gäller forskning innebär de uppställda villkoren att ett universitet eller en högskola som omfattas av högskolelagen (1992:1434) eller en enskild utbildningsanordnare som har tillstånd att utfärda examina enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina kan godkännas som gåvomottagare. Förutsättningarna är att universitet, högskolan eller den enskilde utbildningsanordnaren

1. bedriver vetenskaplig forskning,

2. gör sannolikt att man kommer att använda gåvorna på det sätt givarna avsett, och

3. förhållandena i övrigt inte talar emot ett godkännande.

Ett beslut om att bli godkänd gåvomottagare gäller till och med utgången av tredje året efter det år beslutet fattades. Ett sådant beslut kan förlängas och i vissa fall återkallas.

En gåva till en godkänd gåvomottagare kan föranleda skattereduktion för givaren. Reglerna gäller bara för penninggåvor. Regelverket behandlar gåvor till forskning och till ideell verksamhet på samma sätt. Endast gåvor som vid ett och samma gåvotillfälle uppgår till minst 400 kronor ingår i givarens underlag för skattereduktion (gåvunderlag). Den godkände gåvomottagaren ska utfärda ett gåvobevis avseende varje sådan gåva samt skicka en kontrolluppgift avseende alla sådana gåvor under året till Skatteverket. Uppgifterna kommer att förtryckas på deklaraionsblanketterna. Gåvobevisen ska kunna uppvisas vid begäran. Utländska gåvomottagare måste förbinda sig att lämna kontrolluppgifter.

Endast om gåvounderlaget för ett kalenderår uppgår till minst 4 000 kronor kan skattereduktion ske. Skattereduktionen uppgår till 26,3 procent av underlaget, dock högst 7 000 kronor om givaren är en fysisk person. Är givaren en juridisk person kan skattereduktionen uppgå till högst 35 000 kronor.

Är förhållandena sådana att en juridisk person gett en gåva som ska utdelningsbeskattas hos delägarna anses delägarna ha gett gåvan och var och ens andel av gåvan kommer att ingå i dennes gåvounderlag under förutsättning att andelen uppgår till minst 400 kronor.

Om en arbetsgivare ger en gåva som en löneförmån för den anställde gäller på motsvarande sätt att gåvan kommer att ingå i den anställdes underlag under förutsättning att förmånsgåvan vid varje gåvotillfälle uppgår till minst 400 kronor.

Skatteverket ska återkalla ett godkännande om gåvomottagaren inte längre uppfyller de krav som ställs för att bli en godkänd gåvomottagare. Återkallelse ska också ske om gåvomottagaren själv så önskar. En godkänd gåvomottagare är skyldig att underrätta Skatteverket om denne inte längre uppfyller villkoren för att vara godkänd. I annat fall kan gåvomottagaren påföras en kontrollavgift som uppgår till 10 procent av summan av de gåvor som uppgått till minst 400 kronor och som tagits emot efter det att en sådan underrättelse borde ha gjorts. Om det inte går att bestämma hur stort gåvobelopp som mottagits får kontrollavgiften beräknas utifrån ett uppskattat skäligt belopp. Kontrollavgiften uppgår dock alltid till minst 5 000 kronor. Den kan efterges helt eller delvis om det föreligger särskilda skäl.

Pengar som överförs till en godkänd gåvomottagare på grund av testamentariska förordnanden kan inte leda till skattereduktion. Ett dödsbo kan bara få skattereduktion för sådana gåvor eller förmåner som getts av eller tillhandahållits den avlidne innan dödsfallet. Om ett handelsbolag ger pengar till en godkänd gåvomottagare kan varken bolaget eller bolagsmännen få skattereduktion. Den som är en godkänd gåvomottagare kan själv aldrig medges skattereduktion.

Förslaget omfattar inte sponsring och innebär heller inte att gränserna för vad som ska anses utgöra en utgift för inkomsternas förvärvande förskjuts. Den som av Skatteverket eller av en domstol fått ett yrkande om sponsring under-

känt kommer inte att kunna göra gällande att beloppet i fråga egentligen var en gåva och att det ska behandlas enligt de av mig föreslagna reglerna.

Incitamenteffekten av förslaget beräknas innebära att forskningen och den ideella sektorn kommer att tillföras knappt 800 miljoner kronor ytterligare årligen.

Skattebortfallet och Domstolsverkets och Skatteverkets kostnader beräknas långsiktigt uppgå till 645,5 miljoner kronor på grund av de föreslagna reglerna. För att finansiera dessa kostnader föreslås dels att avdragsgränsen för reseavdraget höjs från 9 000 kronor till 10 600 kronor, dels att avdragsgränsen för övriga utgifter i inkomstslaget tjänst höjs från 5 000 kronor till 10 500 kronor. För att finansiera Skatteverkets kostnader för dess verksamhet som beslutsmyndighet avseende de godkända gåvomottagarna föreslås en ansökningsavgift på 10 000 kronor och en årlig avgift på 7 000 kronor.

I ett avslutande avsnitt utvärderar jag på ett generellt plan skatteregler för att stimulera till gåvor samt mitt eget förslag. Jag pekar inledningsvis på att förslaget kan ses som en modell eller ett system för att administrera regler om skatteincitament för gåvor till olika ändamål. Grunddragen i denna modell består av att de godkända gåvomottagarna pekas ut genom ett ansökningsförfarande. De sökande ska uppfylla vissa grundläggande krav och ändamålet eller faktiska verksamheten ska vara det avgörande momentet. Skattestimulansen föreslås ske genom att givarna medges en på visst sätt beräknad skattereduktion och det ska finnas ett övre tak för reduktionens storlek.

Det är inom denna ram mitt förslag är utarbetat.

När det till sist gäller mitt eget ställningstagande konstaterar jag att det enligt min uppfattning finns fördelar med gåvor till forskning och ideell verksamhet. Jag anser emellertid att nackdelarna med att ha skatteregler avsedda att stimulera till sådana gåvor överstiger dessa fördelar.

Bakgrunden till detta ställningstagande redovisas utförligt i det avslutande avsnittet (avsnitt 9). Sammantaget avråder jag från skatte- lagstiftning som syftar till att stimulera gåvor till forskning och ideell verksamhet.

2. Betänkandets lagförslag

Förslag till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483)

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 9 § skattebetalningslagen (1997:483) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap. 9 §¹

Skatteverket fattar varje år beslut om skattens storlek enligt den årliga taxeringen (grundläggande beslut om slutlig skatt). Slutlig skatt kan bestämmas också genom omprövningsbeslut och till följd av beslut av domstol.

Med slutlig skatt avses summan av skatter och avgifter enligt 10 § minskad med skattereduktion enligt följande ordning.

1. lagen (2008:826) om skattereduktion för kommunal fastighetsavgift,
2. lagen (2003:1204) om skattereduktion för vissa miljöförbättrande installationer i småhus,
3. 67 kap. 2–19 §§ inkomstskattelagen (1999:1229), och 3. 67 kap. 1 och 2 §§ samt 20–34 §§ inkomstskattelagen (1999:1229), och
4. lagen (2005:1137) om skattereduktion för virke från stormfälld skog vid 2006–2008 års taxeringar.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011 och tillämpas första gången i fråga om slutlig skatt enligt 2012 års taxering.

¹ Senaste lydelse 2009:196.

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)
dels att 1 kap. 11 och 16 §§, 12 kap. 2 § samt 67 kap. 1 och 2 §§ ska ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas femton nya paragrafer, 67 kap. 20–34 §§, samt närmast före 67 kap. 20, 24 och 28–34 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.**11 §¹**

Bestämmelser om hur skatten ska beräknas finns i 65 kap.
 Bestämmelser om beräkningen av skatt på ackumulerad inkomst finns i 66 kap.

Bestämmelser om skattereduktion för underskott av kapital, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), allmän pensionsavgift, sjöinkomst *och* hushållsarbete finns i 67 kap.

Bestämmelser om skattereduktion för underskott av kapital, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), allmän pensionsavgift, sjöinkomst, hushållsarbete *och gåva* finns i 67 kap.

16 §²

Bestämmelser om
 – skyldighet att lämna uppgifter till Skatteverket till ledning för taxeringen finns i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter,
 – förfarandet för att fastställa underlaget för skatten finns i taxeringslagen (1990:324),
 – hur skatten bestäms, debiteras, redovisas och betalas finns i skattebetalningslagen (1997:483), och
 – förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete finns i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete.

– förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete *och gåva* finns i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete *och gåva*.

12 kap.**2 §³**

Utgifter som avses i följande paragrafer ska dras av utan någon beloppsmässig begränsning, nämligen utgifter
 – vid tjänsteresor enligt 5–17 §§,
 – vid tillfälligt arbete på annan ort eller vid dubbel bosättning enligt 18–22 och 31 §§,
 – för hemresor enligt 24 och 31 §§,
 – för egenavgifter enligt 36 §, och
 – i hobbyverksamhet enligt 37 §.

Första stycket gäller också i fråga om utgifter för resor i tjänsten som företas med annat transportmedel än egen bil eller förmånsbil.

Utgifter för inställelseresor enligt Utgifter för inställelseresor enligt

¹ Senaste lydelse 2009:197.

² Senaste lydelse 2009:197.

³ Senaste lydelse 2008:1322.

25 § och för resor mellan bostaden och arbets- och utbildningsplatsen enligt 26–31 §§ ska dras av bara till den del kostnaderna under beskattningsåret sammanlagt överstiger 9 000 kronor. Övriga utgifter ska dras av bara till den del kostnaderna under beskattningsåret sammanlagt överstiger 5 000 kronor.

25 § och för resor mellan bostaden och arbets- och utbildningsplatsen enligt 26–31 §§ ska dras av bara till den del kostnaderna under beskattningsåret sammanlagt överstiger 10 600 kronor. Övriga utgifter ska dras av bara till den del kostnaderna under beskattningsåret sammanlagt överstiger 10 500 kronor.

67 kap.

1 §⁴

I detta kapitel finns bestämmelser om skattereduktion för fysiska personer.

I detta kapitel finns bestämmelser om skattereduktion för fysiska personer i 2–31 §§ och för juridiska personer i 2, 20–28 och 32–34 §§.

Skattereduktion ska anges i hela krontal så att öretal faller bort.

2 §⁵

Skattereduktion ska göras för sjöinkomst, allmän pensionsavgift, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), underskott av kapital och hushållsarbete i nu nämnd ordning.

Skattereduktion ska göras för sjöinkomst, allmän pensionsavgift, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), underskott av kapital, hushållsarbete och gåva i nu nämnd ordning.

Skattereduktion ska räknas av mot kommunal och statlig inkomstskatt som beräknats enligt 65 kap., mot statlig fastighetsskatt enligt lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt samt mot kommunal fastighetsavgift enligt lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift. Skattereduktion enligt 5–9 §§ ska dock räknas av endast mot kommunal inkomstskatt.

Gåva

Gemensamma bestämmelser

20 §

Fysiska och juridiska personer har rätt till skattereduktion för gåva till godkända gåvomottagare i den omfattning som anges i detta kapitel.

21 §

Med gåva avses vid tillämpningen av detta kapitel en gåva i pengar som vid ett och samma gåvotillfälle uppgår till minst 400 kronor.

⁴ Senaste lydelse 2009:197.

⁵ Senaste lydelse 2009:197.

22 §

Den som är godkänd gåvomottagare har inte rätt till skattereduktion för gåva.

Dödsbo har inte rätt till skattereduktion i annat fall än som avses i 29 § andra stycket.

Handelsbolag eller dess delägare har inte rätt till skattereduktion för vad bolaget gett i gåva.

23 §

Om det sammanlagda underlaget för skattereduktionen understiger 4 000 kronor, görs ingen skattereduktion.

Godkänd gåvomottagare

24 §

Ett universitet eller en högskola som omfattas av högskolelagen (1992:1434) kan efter ansökan godkännas som gåvomottagare under förutsättning att

1. sökanden bedriver vetenskaplig forskning,
2. sökanden gör sannolikt att man kommer att använda gåvorna på det sätt gåvorna avsett, och
3. förhållandena i övrigt inte talar emot ett godkännande.

Detta gäller även en enskild utbildningsanordnare som har tillstånd att utfärda examina enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina

25 §

En svensk stiftelse, en svensk ideell förening eller ett svenskt registrerat trossamfund kan också efter ansökan godkännas som gåvomottagare under förutsättning att

1. sökanden vid taxeringen för det taxeringsår som föregår det år då ansökan görs är inskränkt skattskyldig enligt bestämmelserna i 7 kap. 3, 7 eller 14 §,
2. sökanden har som ändamål att bedriva hjälpverksamhet bland behövande eller att främja vetenskaplig forskning eller sökanden helt eller del-

vis bedriver sådan verksamhet,

3. sökanden i fråga om ledning, organisation, personal och erfarenhet gör sannolikt att man

– även vid de två taxeringar som följer efter den taxering som avses i 1 kommer att bli inskränkt skattskyldig enligt de bestämmelser som anges i samma punkt, och

– kommer att använda gåvorna på det sätt gåvorna avsett,

4. sökandens bokföring är så anordnad att det är möjligt att avgöra vilka ändamål och verksamheter som gåvorna avsett att främja, och

5. sökanden har minst en auktoriserad eller godkänd revisor.

26 §

Om sökanden är sådan att taxeringen ska ske enligt någon annan bestämmelse i 7 kap. än de som anges i 25 § 1, ska prövningen enligt 25 § 1 och 3 första strecksatsen gälla frågan om förhållandena är sådana att sökanden skulle ha blivit och skulle komma att bli inskränkt skattskyldig vid taxering enligt någon av de bestämmelser som anges i 25 § 1.

27 §

Även utländska motsvarigheter till de sökande som avses i 24 och 25 §§ kan efter ansökan godkännas som gåvomottagare om någon av följande förutsättningar är uppfylld:

1. Sökanden hör hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

2. Sökanden hör hemma i en stat med vilken Sverige har ingått ett skatteavtal som innehåller en artikel om informationsutbyte.

Prövningen enligt 25 § 1 och 3 första strecksatsen ska då gälla frågan om förhållandena är sådana att sökanden skulle ha blivit och skulle komma att bli inskränkt skattskyldig enligt någon av de bestämmelser som anges i 25 § 1 om sökanden skulle taxeras i Sverige.

För att sökanden ska kunna godkännas som gåvomottagare gäller

dessutom att ett skriftligt åtagande enligt 13 kap. 2 a och 3 §§ lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter har kommit in till Skatteverket.

Begäran om skattereduktion

28 §

En begäran om skattereduktion för gåva ska göras i självdeklarationen vid taxeringen för det beskattningsår då

1. utgifter för gåva har betalats, eller
2. förmån av gåva har tillhandahållits.

Gåva från fysisk person

Vilka som kan få skattereduktion

29 §

Rätt till skattereduktion enligt 30 och 31 §§ har efter begäran en fysisk person som

1. vid beskattningsårets utgång har fyllt 18 år, och
2. har haft utgifter för gåva avseende hjälpverksamhet bland behövande eller vetenskaplig forskning till en godkänd gåvomottagare eller som fått förmån av sådan gåva som ska tas upp i inkomstslaget tjänst eller kapital.

Även dödsbo har efter begäran rätt till skattereduktion för sådan gåva eller sådan förmån som avses i första stycket och som den avlidne har betalat eller tillhandahållits före dödsfallet.

Underlag för skattereduktion

30 §

Underlag för skattereduktion består av

1. utgifter för gåva som har betalats under beskattningsåret, och
2. värdet av förmån av gåva som har tillhandahållits under beskattningsåret.

I underlaget räknas inte in omkostnader i samband med gåvan.

Skattereduktionens storlek**31 §**

Skattereduktionen uppgår till 26,3 procent av underlaget. Skattereduktionen får dock uppgå till högst 7 000 kronor för ett beskattningsår.

Gåva från juridisk personVilka som kan få skattereduktion**32 §**

Rätt till skattereduktion enligt 33 och 34 §§ har efter begäran en juridisk person som har haft utgifter för gåva avseende hjälpverksamhet bland behövande eller vetenskaplig forskning till en godkänd gåvomottagare.

Underlag för skattereduktion**33 §**

Underlag för skattereduktion består av utgifter för gåva som har betalats under beskattningsåret.

I underlaget räknas inte in utgifter för omkostnader i samband med gåvan.

I underlaget räknas inte heller in gåva som en delägare eller anställd har blivit förmånsbeskattad för.

Skattereduktionens storlek**34 §**

Skattereduktionen uppgår till 26,3 procent av underlaget. Skattereduktionen får dock uppgå till högst 35 000 kronor för ett beskattningsår.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011 och tillämpas första gången vid 2012 års taxering.

Förslag till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

dels att 2 kap. 5 § ska ha följande lydelse,

dels att det i 2 kap. i lagen omedelbart under rubriken Direktåtkomst ska införas en ny paragraf, 6 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

5 §¹

Från databasen får nedan angivna uppgifter lämnas ut till en enskild, om det inte av särskild anledning kan antas att den enskilde som uppgiften avser eller någon närstående lider men om uppgiften röjs.

Uppgifter får lämnas ut om

1. namn och personnummer,
2. organisationsnummer, namn, firma och juridisk form samt i fråga om handelsbolag och andra juridiska personer sådana uppgifter om huvudkontor och säte som avses i 22 kap. 1 b § skattebetalningslagen (1997:483),

3. registrering enligt skattebetalningslagen samt särskilt registrerings- eller redovisningsnummer,

4. på vilket sätt den preliminära skatten *skall* betalas för en fysisk person,

5. registrering av skyldighet att göra skatteavdrag eller betala arbetsgivaravgifter,

6. slag av näringsverksamhet,

7. beslut om likvidation eller konkurs, *och*

8. huruvida en fysisk eller juridisk person är godkänd som skattebefriad förbrukare enligt lagen (1994:1564) om alkoholskatt eller lagen (1994:1776) om skatt på energi och i sådana fall från vilken tidpunkt.

4. på vilket sätt den preliminära skatten *ska* betalas för en fysisk person,

7. beslut om likvidation eller konkurs,

8. huruvida en fysisk eller juridisk person är godkänd som skattebefriad förbrukare enligt lagen (1994:1564) om alkoholskatt eller lagen (1994:1776) om skatt på energi och i sådana fall från vilken tidpunkt, *och*

9. huruvida en organisation är godkänd gåvomottagare enligt 67 kap. 24–27 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) och i sådant fall från vilken tidpunkt.

2 kap.

6 a §

Uppgifter i beskattningsdatabasen utvisande vilka organisationer som är godkända gåvomottagare enligt 67 kap. 24–27 §§ inkomstskattelagen

¹ Senaste lydelse 2005:265.

*(1999:1229) får göras tillgängliga via
Skatteverkets webbplats.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011 och tillämpas första gången i fråga om slutlig skatt enligt 2012 års taxering.

Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter

dels att 3 kap. 26 § och 13 kap. 3 § samt rubriken närmast före 3 kap. 26 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas två nya paragrafer, 11 kap. 8 b § och 13 kap. 2 a §, samt närmast före 11 kap. 8 b § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

Skattereduktion för hushållsarbete

Skattereduktion för hushållsarbete
och gåva

26 §¹

Den som begär skattereduktion för hushållsarbete enligt 67 kap. 11–19 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen.

I fråga om förmån av sådant arbete som räknas som hushållsarbete enligt 67 kap. 13 a och 13 b §§ inkomstskattelagen ska även sådana uppgifter som avses i 9 a § lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete lämnas.

Den som begär skattereduktion för hushållsarbete *eller gåva* enligt 67 kap. 11–34 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen.

I fråga om förmån av sådant arbete som räknas som hushållsarbete enligt 67 kap. 13 a och 13 b §§ inkomstskattelagen ska även sådana uppgifter som avses i 9 a § lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete *och gåva* lämnas.

11 kap.

Gåva

8 b §

Kontrolluppgift ska lämnas om sådan gåva som avses i 67 kap. 20 och 21 §§ inkomstskattelagen (1999:1229).

Kontrolluppgift ska lämnas för den som gett gåvan av den som tagit emot gåvan.

¹ Senaste lydelse 2009:543.

13 kap.**2 a §**

En utländsk gåvomottagare ska när en sådan ansökan som avses i 24 § lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete och gåva görs också ge in ett skriftligt åtagande att lämna kontrolluppgifter i enlighet med bestämmelserna i 11 kap. 8 b §.

3 §²

Åtagande enligt 2 § ska lämnas enligt fastställt formulär.

Åtagande enligt 2 och 2 a §§ ska lämnas enligt fastställt formulär.

Ett åtagande får lämnas på medium för automatiserad behandling.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011 och tillämpas första gången vid 2012 års taxering.

² Senaste lydelse 2008:139.

Förslag till lag om ändring i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete

dels att rubriken till lagen samt 1 och 2 §§ ska ha följande lydelse,

dels att nuvarande 24 § ska betecknas 39 §,

dels att rubriken närmast före 24 § ska sättas närmast före 39 §,

dels att det i lagen ska införas femton nya paragrafer, 24–38 §§, samt närmast före 24, 28, 30, 31, 33, 34 och 36 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Lag om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete

Lag om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete och gåva

1 §

I denna lag finns bestämmelser om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229).

I denna lag finns bestämmelser om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete *och gåva* enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229).

2 §¹

I 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) finns bestämmelser om

- vilka som kan få skattereduktion (11 §),
- begäran om skattereduktion (12 §),
- definitioner (13–14 §§),
- villkor för skattereduktion (15–17 §§),
- underlag för skattereduktion (18 §), *och*
- skattereduktionens storlek (19 §).

– vilka som kan få skattereduktion (11, 29 *och* 32 §§),

– begäran om skattereduktion (12 *och* 28 §§),

– underlag för skattereduktion (18, 30 *och* 33 §§),

– skattereduktionens storlek (19, 31 *och* 34 §§), *och*

– godkänd gåvomottagare (24–27 §§)

Godkännande som gåvomottagare

Ansökan

24 §

Den som vill bli godkänd som sådan gåvomottagare som avses i 67 kap. 24–27 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska ansöka om detta hos Skatteverket.

¹ Senaste lydelse 2009:539.

En ansökan ska innehålla uppgifter om sökandens namn, adress och, om sådant nummer finns, organisationsnummer eller motsvarande registreringsnummer.

Till ansökan ska fogas de handlingar sökanden önskar åberopa.

25 §

Ansökan enligt 24 § ska lämnas enligt fastställt formulär.

Ansökan får lämnas på medium för automatiserad behandling.

26 §

Skatteverket får förelägga den som har ansökt om att bli godkänd gåvomottagare eller som har ansökt om att ett godkännande ska förlängas eller som är godkänd gåvomottagare att inkomma med de uppgifter som behövs för att pröva en ansökan eller för att ta ställning till frågan om återkallelse av ett godkännande ska ske.

Om föreläggandet inte följs, får Skatteverket avslå ansökan. Om en godkänd gåvomottagare inte följer ett föreläggande finns bestämmelser om återkallelse i 34 § första stycket 4.

27 §

Om en godkänd gåvomottagare inte längre uppfyller ett eller flera av de krav som avses i 67 kap. 24–27 §§ inkomstskattelagen (1999:1299) ska gåvomottagaren omedelbart underätta Skatteverket om detta.

Giltighetstid och förlängning

28 §

Ett godkännande som gåvomottagare gäller till utgången av det tredje året efter det år som beslutet fattades.

Om en ansökan om förlängning kommer in innan godkännandet har upphört att gälla, får godkännandet förlängas till utgången av det tredje året efter det år då godkännandet annars skulle ha upphört att gälla.

29 §

Vid ansökan om förlängning enligt 28 § andra stycket tillämpas 24 och 25 §§.

Avgifter

30 §

Den som ansöker om godkännande enligt 24 § ska betala en avgift om 10 000 kronor. Ansökningsavgiften måste vara Skatteverket tillhanda innan ansökan prövas.

En godkänd gåvomottagare ska för varje år efter det år då ett godkännande meddelats betala en avgift om 7 000 kronor. Avgiften ska betalas innan ingången av det år avgiften avser.

Skatteverket får förelägga den som inte betalar en sådan avgift som avses i första och andra styckena att göra det. Om föreläggandet inte följs, ska ansökan avvisas. Om en godkänd gåvomottagare inte följer ett föreläggande finns bestämmelser om återkallelse i 34 § första stycket 4.

Beslut om avgift får inte överklagas.

Gåvobevis

31 §

En godkänd gåvomottagare ska utfärda ett gåvobevis vid varje gåvotillfälle som sådan gåva som avses i 67 kap. 21 § inkomstskattelagen (1999:1229) tas emot.

Ett gåvobevis ska innehålla uppgifter om

1. givarens namn, adress och, om sådant nummer finns, organisationsnummer, personnummer eller samordningsnummer,
2. gåvomottagarens namn, adress och, om sådant nummer finns, organisationsnummer eller motsvarande registreringsnummer,
3. gåvans belopp och datum,
4. att gåvomottagaren inte åtagit sig att lämna någon motprestation, samt
5. om gåvan är avsedd för att främja vetenskaplig forskning eller bedriva hjälpverksamhet bland behö-

vande.

Om det är fråga om en gåva som en anställd eller en delägare ska förmånsbeskattas för och som ska ingå i underlaget för skattereduktion enligt 67 kap. 29 § första stycket 2 inkomstskattelagen ska den anställde eller delägaren anges som givare enligt andra stycket 1.

32 §

Gåvobeviset ska upprättas enligt ett av Skatteverket fastställt formulär.

Kontrollbesök

33 §

I de fall föreläggande kan ske enligt 26 §, får Skatteverket komma överens med sökanden eller den godkände gåvomottagaren om ett besök hos denne eller ett annat personligt sammanträffande (kontrollbesök).

Om den som ansökt om godkännande enligt 24 § eller förlängning av godkännande enligt 28 § vägrar att medverka till ett kontrollbesök får ansökan avslås. Vägrar en godkänd gåvomottagare att medverka till ett kontrollbesök finns bestämmelser om återkallelse i 34 § första stycket 4.

Återkallelse

34 §

Skatteverket ska återkalla ett godkännande som gåvomottagare om

1. innehavaren begär det,
2. förutsättningarna för godkännande inte längre är uppfyllda,
3. innehavaren vid taxeringen för ett taxeringsår under den tid som avses i 28 § inte blivit inskränkt skattskyldighet enligt bestämmelserna i 7 kap. 3, 7 eller 14 § inkomstskattelagen (1999:1229) eller, beträffande en utländsk innehavare, inte skulle ha blivit inskränkt skattskyldig enligt någon av dessa bestämmelser om innehavaren skulle taxeras i Sverige,
4. innehavaren inte följer ett föreläggande eller vägrar medverka till ett kontrollbesök, eller

5. en godkänd gåvomottagare inte lämnar kontrolluppgifter enligt 11 kap. 8 b § lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter.

Om det finns synnerliga skäl, får Skatteverket avstå från återkallelse enligt första stycket 2, 3 eller 5.

35 §

Ett beslut att återkalla ett godkännande gäller omedelbart.

Kontrollavgift

36 §

Skatteverket får ta ut en kontrollavgift av den som inte kommit in med en sådan underrättelse som avses i 27 §.

Kontrollavgiften uppgår till ett belopp motsvarande 10 procent av värdet på de gåvor som tagits emot efter den tidpunkt då sådan underrättelse som avses i första stycket borde ha kommit in och till dess återkallelse skett och som är av det slaget att de ingår i givarens underlag för skatte-reduktion enligt 67 kap. 30 eller 33 § inkomstskattelagen (1999:1299), dock lägst 5 000 kronor.

Om värdet på de gåvor som avses i andra stycket inte kan beräknas, får Skatteverket uppskatta värdet till ett skäligt belopp. Kontrollavgiften tillfaller staten.

37 §

Om överträdelsen är ringa eller ursäktlig eller om det annars finns särskilda skäl, får Skatteverket helt eller delvis befria från en kontrollavgift.

Första stycket ska beaktas även om något yrkande om befrielse inte har framställts.

38 §

I fråga om kontrollavgift gäller skattebetalningslagens (1997:483) bestämmelser om debitering, betalning, överklagande och förfarandet i övrigt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011 och tillämpas på gåva som betalats eller förmån som tillhandahållits efter ikraftträdandet.

3. Förteckning över remissinstanserna till betänkandet

Efter remiss har yttrande över betänkandet avgetts av Svea Hovrätt, Kammarrätten i Stockholm, Kammarrätten i Jönköping, Länsrätten i Stockholms län, Länsrätten i Göteborg, Länsrätten i Skåne län, Länsrätten i Norrbottens län, Domstolsverket, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Brottsförebyggande rådet, Revisorsnämnden, Datainspektionen, Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete, FOI Totalförsvarets forskningsinstitut, Finansinspektionen, Ekonomistyrningsverket, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Bokföringsnämnden, Statskontoret, Statistiska centralbyrån, Expertrådet för Studier i Offentlig ekonomi, Högskoleverket, Vetenskapsrådet, Stockholms universitet, Kungliga tekniska högskolan, Karolinska Institutet, Uppsala universitet, Mälardalens högskola, Lunds universitet, Karlstad universitet, Luleå tekniska universitet, Konkurrensverket, Verket för innovationssystem, Diskrimineringsombudsmannen, Konsumentverket, Statens kulturråd, Konstnärnämnden, Riksteatern, Moderna Museet, Nämnden för statligt stöd till trossamfund, Regelrådet, Cancerfonden, Chalmers tekniska högskola, Civilförsvarsförbundet, De Handikappades Riksförbund, Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Frivilligorganisationernas Insamlingsråd, Frälsningsarmén, Judiska Församlingen, Katolska Biskopsämbetet, Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien, Kungl. Vitterhetsakademien, Landsorganisationen i Sverige, Neurologiskt Handikappades Riksförbund, Pensionärernas Riksorganisation, Pingst – fria församlingar i samverkan, Reumatikerförbundets kansli, Riksförbundet Frivilliga Samhällsarbetare, Riksidrottsförbundet, Rädda Barnen, Röda Korset, Skattebetalarnas förening, Svensk Insamlingskontroll, Stiftelsen Skansen, Stockholms Stadsmission, Svenska kyrkan, Svenska Missionskyrkan, Svenska Scoutförbundet, Svenskt Näringsliv, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Akademikers Centralorganisation, Sveriges Kommuner och Landsting, Sveriges Kristna Råd, Sveriges

Pensionärers Riksförbund, Sveriges Pensionärsförbund, Sveriges universitets- och högskoleförbund och Tjänstemännens Centralorganisation.

Yttrande har dessutom inkommit från Stockholms studentkårers centralorganisation, Alzheimerfonden, ActionAid, Sveriges universitetsläraresförbund, Hoppets Stjärna, Riksförbundet för trafik-, olycksfalls- och polioskadade, Sveriges Kvinnolobby och Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet, ParkinsonFörbundet, Ersta diakoni, Individuell Människohjälp, Prostatacancerförbundet, Föreningen Stiftelser i Samverkan, Famna – non profit vård och social omsorg, Kungliga Dramatiska Teatern AB, Läkare utan gränser, Judiska Centralrådet Plan Sverige, Kungl. Konsthögskolan, Erikshjälpen, Svenska FN-förbundet, Svenska Scoutrådet och Evangeliska Fosterlandsstiftelsen, Gruppen mot etablissemangsgeschaft inom den ideella sektorn och Psoriasisförbundet.

Följande remissinstanser har angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Riksrevisionen, Konjunkturinstitutet, Stiftelsen för kunskaps- och kompetensutveckling och Företagarna.

Följande remissinstanser har inte svarat: Forum för Frivilligt Socialt Arbete, Forum Syd, Företagarförbundet, GöteborgsOperan, Handikappförbundens samarbetsorgan, Hjärt-Lungfonden, Ideell Kulturallians, Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse, Kultur och Näringsliv, LSU – Sveriges ungdomsorganisationer, Millesgården, Naturskyddsföreningen, Nykterhetsrörelsens Bildningsverksamhet, SIOS Samarbetsorgan för etniska organisationer i Sverige, SOS-barnbyar, Stiftelsen för internationalisering av högre utbildning och forskning, Stiftelsen för miljöstrategisk forskning, Stiftelsen för strategisk forskning, SWEBLUL, Sveriges Hembygdsförbund, Sveriges Muslimska Råd och Världsnaturfonden.

4. Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till lag om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde

1 § I denna lag finns bestämmelser om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229).

Hänvisningar

2 § I 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) finns bestämmelser om

- vissa definitioner och villkor för skattereduktion (20–22 §§),
- begäran om skattereduktion (23 §),
- vilka som kan få skattereduktion (24 §),
- underlag för skattereduktion (25 §), och
- skattereduktionens storlek (26 §).

Definitioner

3 § Termer och uttryck som används i denna lag har samma betydelse och tillämpningsområde som i inkomstskattelagen (1999:1229), om inget annat anges.

Beslutande myndighet

4 § Beslut enligt denna lag fattas av Skatteverket.

Belopp

5 § Uppgifter om belopp ska anges i hela krontal så att öretal faller bort.

Godkänd gåvomottagare

6 § En svensk stiftelse, en svensk ideell förening eller ett svenskt registrerat trossamfund ska efter ansökan godkännas som gåvomottagare under förutsättning att

1. den sökande vid beslutet om slutlig skatt året före det år då ansökan görs är inskränkt skattskyldig enligt bestämmelserna i 7 kap. 3, 7 eller 14 § inkomstskattelagen (1999:1229),
2. den sökande har som ändamål att bedriva hjälpverksamhet bland behövande eller att främja vetenskaplig forskning eller helt eller delvis bedriver sådan verksamhet,
3. det är sannolikt att den sökande
 - a) även vid de två beslut om slutlig skatt som fattas efter det beslut som avses i 1 kommer att bli inskränkt skattskyldig enligt de bestämmelser som anges i samma punkt, och
 - b) kommer att använda gåvorna på det sätt givarna avsett,
4. det av den sökandes bokföring eller räkenskaper är möjligt att avgöra vilka gåvor som har tagits emot och hur de har använts, och
5. den sökande har minst en auktoriserad eller godkänd revisor.

7 § För en sökande vars skattskyldighet prövas enligt någon annan bestämmelse i 7 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) än de som anges i 6 § 1, ska prövningen enligt 6 § 1 och 3 a gälla frågan om förhållandena är sådana att den sökande skulle ha blivit och skulle komma att bli inskränkt skattskyldig vid tillämpning av någon av de bestämmelser som anges i 6 § 1.

8 § Även utländska sökande ska efter ansökan godkännas som gåvomottagare om förutsättningarna i 6 § är uppfyllda och den sökande hör hemma i en stat

1. inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, eller
2. med vilken Sverige har ingått ett skatteavtal som innehåller en artikel om informationsutbyte eller ett avtal om informationsutbyte i skatteärenden.

Prövningen enligt 6 § 1 och 3 a ska då gälla frågan om förhållandena är sådana att den sökande skulle ha blivit och skulle komma att bli inskränkt skattskyldig enligt någon av de bestämmelser som anges i 6 § 1 om denne skulle beskattas i Sverige.

För att den sökande ska kunna godkännas som gåvomottagare gäller dessutom att ett skriftligt åtagande enligt 23 kap. 7 § och 38 kap. 1 § skatteförarandelagen (2011:000) ska ha kommit in till Skatteverket.

Godkännande som gåvomottagare

Ansökan

9 § Den som vill bli godkänd som sådan gåvomottagare som avses i 6–8 §§ ska ansöka om detta hos Skatteverket.

En ansökan ska lämnas enligt fastställt formulär och innehålla nödvändiga identifikationsuppgifter.

De handlingar som den sökande önskar åberopa ska lämnas tillsammans med ansökan.

Giltighetstid och förlängning

10 § Ett godkännande som gåvomottagare gäller till utgången av det tredje året efter det år som beslutet fattades.

Om en ansökan om förlängning kommer in innan godkännandet har upphört att gälla, får godkännandet förlängas till utgången av det tredje året efter det år då godkännandet annars skulle ha upphört att gälla.

Om en ansökan om förlängning har kommit in, är godkännandet giltigt även efter den tid som anges i första eller andra stycket till dess att frågan om förlängning har prövats av Skatteverket.

11 § Vid ansökan om förlängning enligt 10 § andra stycket tillämpas 9 §.

Avgifter

12 § Den som ansöker om godkännande enligt 9 § ska betala en ansökningsavgift. Skatteverket får inte pröva en ansökan om avgiften inte har betalats.

En godkänd gåvomottagare ska betala en årsavgift för varje kalenderår efter det år då ett godkännande meddelats. Avgiften ska betalas före det år avgiften avser.

Regeringen får meddela föreskrifter om avgifternas storlek.

Underrättelse till Skatteverket

13 § Om en godkänd gåvomottagare inte längre uppfyller ett eller flera av de krav som avses i 6–8 §§, ska gåvomottagaren omedelbart underrätta Skatteverket om detta.

Förelägganden

14 § Skatteverket får meddela de förelägganden som behövs för att verket ska kunna ta ställning till om ett godkännande ska återkallas.

Återkallelse

15 § Skatteverket ska återkalla ett godkännande som gåvomottagare om

1. innehavaren begär det,
2. förutsättningarna för godkännande inte längre är uppfyllda,
3. innehavaren vid ett beslut om slutlig skatt som fattats under den tid som avses i 10 § inte är inskränkt skattskyldig enligt bestämmelserna i 7 kap. 3, 7 eller 14 § inkomstskattelagen (1999:1229) eller, när det gäller en svensk mottagare som är inskränkt skattskyldig enligt någon annan bestämmelse i 7 kap. inkomstskattelagen än 3, 7 eller 14 § eller en utländsk mottagare, inte skulle ha blivit inskränkt skattskyldig vid tillämpning av 7 kap. 3, 7 eller 14 § inkomstskattelagen,
4. innehavaren inte betalar en sådan avgift som avses i 12 § andra stycket,
5. innehavaren inte följer ett föreläggande enligt 14 §, eller
6. innehavaren inte lämnar kontrolluppgifter enligt 22 kap. 16 § skatteförfarandelagen (2011:000).

Om det finns synnerliga skäl, får Skatteverket avstå från återkallelse enligt första stycket 2, 3 eller 6.

16 § Ett beslut att återkalla ett godkännande gäller omedelbart.

Kontrollavgift

17 § Skatteverket får ta ut en kontrollavgift av den som inte kommit in med en sådan underrättelse som avses i 13 §.

Kontrollavgiften uppgår till ett belopp motsvarande 10 procent av värdet på de gåvor som tagits emot efter den tidpunkt då en underrättelse borde ha kommit in och till dess återkallelse skett och som är av det slaget att de ingår i givarens underlag för skattereduktion enligt 67 kap. 25 § inkomstskattelagen (1999:1299), dock lägst 5 000 kronor.

Om värdet på de gåvor som avses i andra stycket inte kan beräknas tillförlitligt, får Skatteverket uppskatta värdet till ett skäligt belopp.

Kontrollavgiften tillfaller staten.

18 § Om överträdelsen är ringa eller ursäktlig eller om det finns andra särskilda skäl, får Skatteverket helt eller delvis befria gåvomottagaren från en kontrollavgift.

Första stycket ska beaktas även om något yrkande om befrielse inte har framställts.

19 § Om Skatteverket beslutar om kontrollavgift, gäller bestämmelserna i skatteförfarandelagen (2011:000) om

1. debitering och betalning av kontrollavgift i 61–65 kap.,
2. verkställighet i 68 kap. 1 §, och
3. indrivning i 70 kap.

Omrövning och överklagande

20 § I fråga om beslut om godkännande enligt 6 §, om förlängning av godkännande enligt 10 § och om återkallelse av godkännande enligt 15 § tillämpas bestämmelserna i 66 och 67 kap. skatteförfarandelagen (2011:000) om omrövning och överklagande av beslut avseende på vilket sätt preliminär skatt ska betalas.

I fråga om beslut om kontrollavgift enligt 17 § tillämpas bestämmelserna i 66 och 67 kap. skatteförfarandelagen. Tidsfristen i 66 kap. 24 § skatteförfarandelagen ska dock räknas från den dag beslutet om kontrollavgift meddelades.

Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

2. I fråga om 2012 och 2013 års taxeringar ska vad som i 6 § 1 och 3 sägs om inskränkt skattskyldighet vid beslut om slutlig skatt i stället avse inskränkt skattskyldighet vid taxering.

3. Vid 2012 och 2013 års taxeringar ska vad som i 15 § första stycket 3 sägs om fattat beslut om slutlig skatt i stället avse beslutad taxering.

4. I fråga om åtaganden som lämnas under 2012 ska vad som i 8 § tredje stycket sägs om åtagande enligt 23 kap. 7 § och 38 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:000) i stället avse åtagande enligt 13 kap. 2 a och 3 §§ lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter.

5. I fråga om kontrolluppgifter som avser 2012 ska vad som i 15 § första stycket 6 sägs om kontrolluppgifter enligt 22 kap. 16. § skatteförfarandelagen (2011:000) i stället avse kontrolluppgifter enligt 11 kap. 8 b § lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter.

Förslag till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483)

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 9 § skattebetalningslagen (1997:483) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap. 9 §¹

Skatteverket fattar varje år beslut om skattens storlek enligt den årliga taxeringen (grundläggande beslut om slutlig skatt). Slutlig skatt kan bestämmas också genom omprövningsbeslut och till följd av beslut av domstol.

Med slutlig skatt avses summan av skatter och avgifter enligt 10 § minskad med skattereduktion enligt följande ordning.

1. lagen (2008:826) om skattereduktion för kommunal fastighetsavgift,
2. lagen (2003:1204) om skattereduktion för vissa miljöförbättrande installationer i småhus,
3. 67 kap. 2–19 §§ inkomstskattelagen (1999:1229), och 3. 67 kap. 1–26 §§ inkomstskattelagen (1999:1229), och
4. lagen (2005:1137) om skattereduktion för virke från stormfälld skog vid 2006–2008 års taxeringar.

Denna lag träder i kraft den 31 december 2011 och tillämpas första gången i fråga om slutlig skatt enligt 2013 års taxering.

¹ Senaste lydelse 2009:196.

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹ dels att 1 kap. 11 § och 67 kap. 2 § ska ha följande lydelse, dels att det i lagen ska införas sju nya paragrafer, 67 kap. 20–26 §§, samt närmast före 67 kap. 20 och 23–26 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

11 §²

Bestämmelser om hur skatten ska beräknas finns i 65 kap.

Bestämmelser om beräkningen av skatt på ackumulerad inkomst finns i 66 kap.

Bestämmelser om skattereduktion för underskott av kapital, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), allmän pensionsavgift, sjöinkomst *och* hushållsarbete finns i 67 kap.

Bestämmelser om skattereduktion för underskott av kapital, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), allmän pensionsavgift, sjöinkomst, hushållsarbete *och gåva* finns i 67 kap.

67 kap.

2 §³

Skattereduktion ska göras för sjöinkomst, allmän pensionsavgift, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), underskott av kapital *och* hushållsarbete i nu nämnd ordning.

Skattereduktion ska räknas av mot kommunal och statlig inkomstskatt som beräknats enligt 65 kap., mot statlig fastighetsskatt enligt lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt samt mot kommunal fastighetsavgift enligt lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift. Skattereduktion enligt 5–9 §§ ska dock räknas av endast mot kommunal inkomstskatt.

Skattereduktion ska göras för sjöinkomst, allmän pensionsavgift, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), underskott av kapital, hushållsarbete *och gåva* i nu nämnd ordning.

Gåva

Grundläggande bestämmelser

20 §

Skattskyldiga har i den omfattning som anges i detta kapitel rätt till skattereduktion för gåva till en godkänd gåvomottagare enligt lagen (2011:000) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva.

21 §

Med gåva avses vid tillämpningen av detta kapitel en gåva i pengar som

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2009:197.

³ Senaste lydelse 2009:197.

vid ett och samma gåvotillfälle uppgår till minst 200 kronor.

22 §

Om det sammanlagda underlaget för skattereduktionen understiger 2 000 kronor, görs ingen skattereduktion.

Begäran om skattereduktion

23 §

En begäran om skattereduktion för gåva ska göras i inkomstdeklarationen för det beskattningsår då gåvan har lämnats.

Vilka som kan få skattereduktion

24 §

Rätt till skattereduktion enligt 25 och 26 §§ har efter begäran de som

1. vid beskattningsårets utgång har fyllt 18 år,
2. är obegränsat skattskyldiga under någon del av beskattningsåret, och
3. har haft utgifter för gåva avseende hjälpverksamhet bland behövande eller främjande av vetenskaplig forskning till en godkänd gåvomottagare eller ska ta upp sådan gåva som inkomst.

Sådan rätt till skattereduktion har efter begäran också de som är begränsat skattskyldiga enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 3, om deras överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, utslutande eller så gott som utslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige.

Även dödsbon har efter begäran rätt till skattereduktion för gåva som har lämnats före dödsfallet.

Underlag för skattereduktion

25 §

Underlag för skattereduktion består av

1. utgifter för gåva som har betalats under beskattningsåret, och
2. värdet av gåva som ska tas upp

som inkomst av den skattskyldige.

I underlaget räknas inte in omkostnader i samband med gåvan.

Skattereduktionens storlek

26 §

Skattereduktionen uppgår till 25 procent av underlaget. Skattereduktionen får dock uppgå till högst 1 500 kronor för ett beskattningsår.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012 och tillämpas på gåva som har lämnats efter ikraftträdandet.

2. Vid 2013 års taxering ska vad som i 67 kap. 23 § sägs om inkomstdeklarationen i stället avse självdeklarationen.

Förslag till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹ dels att 1 kap. 16 § i stället för dess lydelse enligt lagen (2011:000) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse,

dels att punkt 1 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2011:000) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt lagrådsremiss²

Föreslagen lydelse

1 kap. 16 §

Bestämmelser om
– förfarandet vid uttag av skatten finns i skatteförfarandelagen (0000:000), och
– förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete finns i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete.

– förfarandet vid uttag av skatten finns i skatteförfarandelagen (0000:000),
– förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete finns i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete, och
– godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva finns i lagen (2011:000) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012 och tillämpas på beskattningsår som börjar efter den 31 januari 2012.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012 och tillämpas på beskattningsår som börjar efter den 31 januari 2012. *Bestämmelsen i 1 kap. 16 § tredje strecksatsen tillämpas dock från och med ikraftträdandet.*

¹ Lagen omtryckt 2008:803

² Lagrådsremiss den 13 januari 2011, Skatteförfarandet.

Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter

dels att 3 kap. 26 § och 13 kap. 3 § samt rubriken närmast före 3 kap. 26 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas två nya paragrafer, 11 kap. 8 b § och 13 kap. 2 a §, samt närmast före 11 kap. 8 b § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

Skattereduktion för hushållsarbete

Skattereduktion för hushållsarbete
och gåva

26 §¹

Den som begär skattereduktion för hushållsarbete enligt 67 kap. 11–19 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen.

Den som begär skattereduktion för hushållsarbete eller gåva enligt 67 kap. 11–26 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen.

I fråga om förmån av sådant arbete som räknas som hushållsarbete enligt 67 kap. 13 a och 13 b §§ inkomstskattelagen ska även sådana uppgifter som avses i 9 a § lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete lämnas.

11 kap.

Gåva

8 b §

Kontrolluppgift ska lämnas om sådan gåva som avses i 67 kap. 20 och 21 §§ inkomstskattelagen (1999:1229), om den som lämnat gåvan är känd.

Kontrolluppgift ska lämnas för den som gett gåvan av den som tagit emot gåvan.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om det gåvobelopp som tagits emot under året.

13 kap.

2 a §

En utländsk gåvomottagare som gör en sådan ansökan som avses i 9 §

¹ Senaste lydelse 2009:543.

lagen (2011:000) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva, ska samtidigt ge in ett skriftligt åtagande att lämna kontrolluppgifter enligt 11 kap. 8 b §.

3 §²

Åtagande enligt 2 § ska lämnas enligt fastställt formulär. Åtagande enligt 2 och 2 a §§ ska lämnas enligt fastställt formulär.

Ett åtagande får lämnas på medium för automatiserad behandling.

Denna lag träder i kraft den 31 december 2011 och tillämpas första gången vid 2013 års taxering.

² Senaste lydelse 2008:139.

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:000)

Härigenom föreskrivs i fråga om skatteförfarandelagen (2011:000) dels att 22 kap. 1 §, 31 kap. 33 § och 38 kap. 1 § samt rubriken närmast före 31 kap. 33 § ska ha följande lydelse, dels att det i lagen ska införas två nya paragrafer, 22 kap. 16 § och 23 kap. 7 §, samt närmast före 22 kap. 16 § en ny rubrik av följande lydelse.

Lydelse enligt lagrådsremiss¹

Föreslagen lydelse

22 kap.**1 §**

I detta kapitel finns bestämmelser om skyldighet att lämna kontrolluppgift om

- överlåtelse av privatbostadsrätt och av andelar i vissa bostadsföretag (2 och 3 §§),
- upplåtelse av privatbostad eller bostad som innehas med hyresrätt (4 §),
- samfällighet (5 och 6 §§),
- räntebidrag (7 §),
- pensionsförsäkringar och pensionssparkonton (8 och 9 §§),
- avskattning av pensionsförsäkring (10 §),
- tjänstepensionsavtal (11 §),
- underlag för avkastningsskatt på livförsäkringar (12 §),
- skattereduktion för förmån av hushållsarbete (13 §),
- elcertifikat (14 §), *och* – elcertifikat (14 §),
- utsläppsrätter, utsläppsminskningensenheter och certifierade utsläppsminskningar (15 §), *och* – utsläppsrätter, utsläppsminskningensenheter och certifierade utsläppsminskningar (15 §), *och*
- gåva (16 §).

Gåva**16 §**

Kontrolluppgift ska lämnas om sådan gåva som avses i 67 kap. 20 och 21 §§ inkomstskattelagen (1999:1229), om den som lämnat gåvan är känd.

Kontrolluppgift ska lämnas för den som gett gåvan av den som tagit emot gåvan.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om det gåvobelopp som tagits emot under året.

23 kap.**7 §**

En utländsk gåvomottagare som gör en sådan ansökan som avses i 9 §

¹ Lagrådsremiss den 13 januari 2011, Skatteförfarandet.

lagen (2011:000) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva, ska samtidigt ge in ett åtagande att lämna kontrolluppgifter enligt 22 kap. 16 §.

31 kap.

Skattereduktion för hushållsarbete

Skattereduktion för hushållsarbete
och gåva

33 §

Den som begär skattereduktion för hushållsarbete enligt 67 kap. 11–19 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen.

Den som begär skattereduktion för hushållsarbete *eller gåva* enligt 67 kap. 11–26 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen.

I fråga om förmån av sådant arbete som räknas som hushållsarbete enligt 67 kap. 13 a och 13 b §§ inkomstskattelagen ska även sådana uppgifter som avses i 9 a § lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete lämnas.

38 kap.

1 §

Fastställda formulär ska användas för att lämna

1. kontrolluppgifter,
2. åtagande att lämna kontrolluppgifter om pensionsförsäkringar och sådana avtal om tjänstepension som är jämförbara med en pensionsförsäkring,
3. deklARATIONER,
4. särskilda uppgifter, och
5. periodiska sammanställningar.

2. åtagande att lämna kontrolluppgifter om pensionsförsäkringar och sådana avtal om tjänstepension som är jämförbara med en pensionsförsäkring *och gåvor*,

5. Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde
2011-06-07

Närvarande: F.d. justitierådet Inger Nyström,
f.d. regeringsrådet Lars Wennerström och
justitierådet Eskil Nord.

Skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet

Enligt en lagrådsremiss den 12 maj 2011 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva,

2. lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483),

3. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229),

4. lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229),

5. lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter,

6. lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:000).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Peter Österberg.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Rättsdatablad

Författnings- rubrik	Bestämmelser som inför, änd- rar, upphäver eller upprepar ett norm- givnings- bemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EU-regler
---------------------------------	---	--

Lagen om
godkännande av
gåvomottagare vid
skattereduktion för
gåva

12 § tredje
stycket

Utdrag ur protokoll
vid regeringssammanträde den 15 september
2011

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Björklund, Bildt, Ask, Olofsson, Larsson, Erlandsson, Carlgren, Hägglund, Borg, Sabuni, Billström, Adelsohn Liljeroth, Tolgfors, Björling, Ohlsson, Norman, Attefall, Engström, Kristersson, Ullenhag, Hatt

Föredragande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Björklund, Bildt, Ask, Olofsson, Larsson, Erlandsson, Carlgren, Hägglund, Borg, Sabuni, Billström, Adelsohn Liljeroth, Tolgfors, Björling, Ohlsson, Norman, Attefall, Engström, Kristersson, Ullenhag, Hatt

Regeringen beslutar proposition 2011/12:1
Budgetpropositionen för 2012